LIBER TERTIVS
TRACTATVS
DE IVRE PATRONATVS
BASILICA SANCTI
HIERONYMI NVNCVPATI.

Auctore Reuer.^mo D. CAESARE LAMBERTINO Tranenſi, Iuriſc. præſtantiſſimo, & Epiſcopo Inſulano digniſſimo.

CVM RERVM SVMMIS,
Atque Indice materiarum copioſiſſimo.



VENETIIS, M D LXXXIIII.

TABVLA QVAESTIONVM PRINCIPALIVM POSITARVM CVM SVIS ARTICVLIS IN HOC TERTIO LIBRO OPERIS,

Secundum ordinem quo iacent a parte anteriori annotato, continuato numero articulorum ipſarum quæſtionum principalium, & articulorum principalium. A parte vero poſteriori annotato numero char. in quibus principia articulorum ſunt poſita, vt infra.

¶Cõtinuatio tertij Libri ad primos duos lib. p̃cedẽtes. 3.

¶In 1.q. princ. Tertij Libri: de fructu honoris: proceſſionis & aliorum honorum: & dominium.

859 *QVis & qualis ſit honor proceſſionis, & in quib. conſiſtat & qualiter patronus in eccleſia honoretur ar. 1.* 3

860 *An patrono eccleſiæ debeatur honor vt præſentatus per eum teneatur ſibi facere reuerẽtiam in aſſurgendo ſibi honorando cum bireto, eumque ſalutando, & in miſſa & in officiis expectando, & in non vocando eum in ius ſine venia. ar. 2.* 4

861 *An debeatur honor patrono vt quotidie pro eius anima & fundatoris ſit in eccleſia patronata miſſa ſpecialis celebranda vel ſaltim orãdum in memento & an quotidie miſſa pro defunctis ſit celebranda, & quid ſi hoc ſtatuat fundator. arti. 3.* fo. 5

862 *An interdicto populo clero celebrante ianuis clauſis poterit admitti patronus illius eccleſiæ, & ſi in hoc ſit priuilegiatus. arti. 4.* 5

863 *An patronus laicus dicatur perſona eccleſiaſtica ratione iurp. eccleſię quod habet. ar. 5.* 5

864 *Rector eccleſiæ patronatæ cui potius obedire tenebitur patrono vel ordinario loci. ar. 6.* 5

865 *Ex quo patronus ita honoratur, an dicatur dominus eccleſiæ, & an poſſit illam ſeu iurp. vendicare, & vendicando eccleſiam dicatur vendicare iurp. ar. 7.* 5

¶Conclu. ampli. limi. declara. & reſtric. habentur. 6

¶In 2.q. prin. 3. lib. ius oneris.

866 *¶In quib. conſiſtant onera patronorum, & an in defendendo eccleſiam & eius iura. arti. 1.* 6

867 *An patronus teneatur epiſcopo denunciare presbyterum dilapidantem vel inhoneſtum, & ſi negligat an puniatur, & an poſſit eum ciuiliter accuſare, & quid in aliis Laicis arti. 2.* 7

868 *An patronus poſſit accuſare criminaliter epiſcopo presbyterum dilapidantem vel inhoneſte viuentem. ar. 3.* 7

869 *An patronus qui iurip. renunciauit teneatur eccleſiam defendere & denunciare presbyterum dilapidantem vel inhoneſte viuentem. arti. 4.* 7

870 *An virtute huius iuris oneris patronus poſſit petere a beneficiato ſibi reddi rationem adminiſtrationis redditunm eccleſię, & ille ad hoc teneatur. arti. 5.* 8

871 *An virtute huius iuris oneris patronus habeat cuſtodiam eccleſiæ vacantis. arti. 6.* 8

872 *An in alienatione rei eccleſię patronatæ requiratur conſenſus patroni. arti. 7.* 8

873 *An epiſcopus cum capitulo ſtatuendo aliquid circa fructus primi anni beneficiorum vacantium vel priuilegium Papæ de illis diſponens ſeu conſuetudo comprehendantur beneficia de iurepa. laicorum. vbi plura de primis fructibus. arti. 8.* 8

874 *An ſolus rector eccleſiæ patronatæ poſſit repudiare legatum rei immobilis illi eccleſię factum ſine patrono. arti. 9.* 9

875 *An rector eccleſię agat in iudicio pręſertim in magna cauſa illius ſine conſenſu patroni. arti. 10.* 11

876 *Ex quo patronus tenetur eccleſiam defendere an ſuis ſumptibus hoc facere debeat vel eccleſię. arti. 11.* 11

877 *De quibus aliis onerib. teneantur patroni vltra ſupraſcri. ar. 12.* 11

878 *An patronus debeat contribuere cum rectore eccleſię ad onera incumbentia vt præſertim in procuratorib epiſcoporum in conſecratione ſeu reconciliatione eccleſię patronatę. arti. 13.* 11

879 *An patronus habeat onus ieiunandi in conſecratione eccleſię. artica 14.* 12

880 *An patronus tenetur concurrere ad ſolutionem collectæ per Papã impoſitę eccleſiis cum ipſo rectore. ar. 15.* 12

881 *An patronus poſſit renunciare iurep eccleſia inuita vt non habeat illius onera. arti. 16.* 12

¶Conclu. ampli limi. reſtric. & declara quæ colliguntur ex ſupraſcripta. 2.q. prin. & eius 16. arti. 13

¶In 3.q. prin. 3. lib. de iure vtili.

882 *¶An ſit verum ius vtile competens ab eccleſia patronata conſiſtere in hoc vt eo vergente ad inopiam de redditibus eccleſię alimentetur. arti. 1.* 13

883 *Patrono vergente ad inopiam qualiter ab eccleſia alimentari debeat arti. 2.* 13

884 *Ad quam inopiam requiritur deueniſſe patronum ad hoc vt ab eccleſia alimentetur. arti. 3.* 14

885 *Si rector habet vnde viuere, puta ex matrimonio exercitio honeſto an victum eius poſſit aſſumere a beneficio patronato, & quid ſi habet alia beneficia vnde viuat. arti. 4.* 14

886 *Iſta alimenta in quo loco dabuntur patrono in domo propria vel ipſa eccleſia, & an in hoſpitali. art. 5.* 14

887 *An alimenta debeantur tantum patrono inopi an vero etiam vxori filiis & toti familię arti. 6.* 15

888 *Qua actione per patronum alimenta petantur a rectore vel eccleſia artic. 7.* 16

889 *An ſi rector eccleſię non dedit alimenta patrono vel intantum diſtulit quod ille fame periit teneatur de homicidio ſicut & pater negans alimenta filio arti. 8.* 16

890 *Patrono inopi quid dabit eccleſię ſeu rector per alimentis pecuniam vel aliam ſpem & quid veniat appellatione alimentorum. arti. 9.* 16

891 *An alimenta præſtanda patrono ſint danda in ſpem in æſtimatione in quota redditunm poſſeſſionib. vel quo alio modo & qualitate alimentorum & cuius expenſis alimenta deferẽt ad patronũ ar. 10.* 17

892 *An alimenta debeant præſtari vniformiter patrono ruſtico ſicut nobili. arti. 11.* 17

893 *An eccleſia debeat dare vitæ ſuffragium ſemper æqualiter patronis, & de cibis nobilium & ruſticorum. arti. 12.* 17

894 *An per eccleſiam ſeu rectorem ſemper ſint præſtanda alimenta patrono, & quid ſi ceſſat inopia vel deſinat eccleſię patronum ar. 13.* 18

895 *Extincta re data in dotem an eccleſia teneatur adhuc alimentare patronum. arti. 14.* 18

896 *An patronus poſſit vendere ius alimentorum retento iurepat. ſicut alios redditus temporales art. 15.* 18

897 *An poſſit patronus ab eccleſia exigere aliquod ſeruitium vel aliquod temporale, puta cenſum vel aliquod grauamen inferre, puta habere certos cereos presbytero certo die & ſimilia. ar. 16.* 18

898 *Si patronus in limine fundationis de conſenſu epiſcopi reſeruauit ſibi ius habendi aliqua temporalia an poſſit illud vendere, & vendendo intelligatur etiam vendidiſſe iurp. art. 17.* 18

¶Conclu. ampli. limi. exten reſtri. & decla. quæ colliguntur ex ſupraſcripta. 3.q. prin. & eius. 17. arti habentur. 18

¶In 4.q. prin. 3. lib.

899 *¶An plurib inequaliter fundantib. conſtruentibus vel dotantibus eccleſiam vel plurib. vnum ex prædictis expedientib. ſimiliter inequaliter & inſolidũ habeãt ius proceſſionis oneris & alimentorũ. ar. 1.* 19

900 *An hæc honoris proceſſionis ſeu prelationis oneris & alimentorũ debeãtur hæredib. & ſucceſſorib patronorũ p capita vel p ſtir. ar. 2.* 20

901 *Si iurp competit vniuerſitati vel collegio an omnib. de collegio debeatur reuerentia honor proceſſionis alimẽta & ius defenſionis. ar. 3.* 20

902 *An iſta tria honor, proceſſionis onus, & vtilitas, debeantur viro in iurep. vxoris vel vxori, vel ambobus. art. 3.* 20

903 *Si eſſent plures patroni æqualia iura habentes ſi concurrant in proceſſione onere & vtilitate. ar. 5.* 20

904 *An in iſtis honorib. onerib. vt plus vel minus debeantur patrono ſit attendenda conſuetudo loci. arti. 6.* 20

¶Conclu. ampli limi & declara. quæ colliguntur ex ſupraſcripta. 4. q. prin & eius. 6. arti habentur. 20

¶In 5.q. prin. 3. libri.

905 *¶An noui heredes ſeu patroni poſſint amouere præſentatũ p eorũ anteceſſores patronos & per eũm iſtitutũ & alterũ præſentare. ar. 1.* 21

906 *An in caſibus in quib requiritur conſenſus patroni ſufficiat conſenſus heredis arti. 2.* 21

Tabula quæſtionum prin.& articu.Tertij Lib.

907 An conditiones ſeu qualitates per fundatorem tempore fundationis appoſitæ in eccleſia patronata poſſint ex poſt per hæredem vel nouum patronum tolli in totum, vel ſaltim alterari etiam de conſenſu epiſcopi.arti.3. fol. 21

908 An nouus hæres ſeu patronus poſſit mutare arma ſeu inſignia primi fundatoris a capella eccleſia ſeu ſepulchro,& ſua apponere, & an prædicta concedere poſſit vt fiant rector eccleſiæ ſuæ conuentus. arti.4. fol. 21

909 An iſtitutus poſſit renũciare beneficio patronato ſine patron.5.fo.22

910 An rector eccleſiæ patronatæ poſſit facere ordinare aliquem ad titulum illius eccleſiæ, vt præiudicaret patrono, vt cum illa vacauerit præſentare non poſſit.arti.6. fo. 23

911 An rector eccleſię patronatæ poſſit ponere vicarium in ea, & quos voluerit clericos ſeruientes ſine conſenſu ſui patroni.arti.7. fo. 24

912 An rector eccleſię patronatę poſſit ſe obligare ad nouum cenſum patrono ſoluendum ſeu augere antiquum etiam in vita ſua & quid ſi iurauerit hoc præſentanti,& contrarium inſtituenti.arti.8. fol.24

¶Conclu.ampli.limi.exten.reſtric.& declara.quæ colliguntur ex ſuprascripta.5.q prin.& eius.8.arti.habentur. fol.25

¶In 6.q.prin.3.lib.

913 ¶An epiſcopus poſſit immutare ſtatum eccleſiæ, puta facere illam collegiatam ſeu monaſterium imponere cenſum vel ſimilia ſine conſenſu patroni.arti. 1. fol.25

914 An epiſcopus poſſit vnire beneficium patronatum cum alia eccleſia ſine conſenſu patroni.arti. 2. fo.26

915 An epiſcopus poſſit concedere eccleſiam patronatam alicui pio loco ſine conſenſu patroni.arti.3. fol.26

916 An epiſcopus ſine patroni conſenſu poſſit concedere eccleſiam ſeu bona temporalia illius vt conuertantur in præbendas & ſeruiant neceſſitatib alterius eccleſiæ ſeu loci religioſi.arti. 4. fo.26

917 An patronus cum conſenſu epiſcopi poſſit concedere eccleſiam patronatam loco religioſo præſertim eo non vacante.arti.5. fa.26

918 An epiſcopus poſſit compellere præſentatum & inſtitutum ex diſpoſitione fundatoris habentem celebrare in vno altari ad celebrandum altero altari præſertim patrono nolente.arti.6. fol.27

919 An epiſcopus poſſit immutare conditiones vel qualitates annexas beneficio ex diſpoſitione fundatoris,puta celebrationes miſſarum & alia ſeruitia illas et illa diminuendo vel augendo propter redditauum illius eccleſiæ diminutionem vel augmentum.arti.7. fa.27

920 An epiſcopus priuatum per ſe reſtituere poſſit, & quid in depoſito an reſtitui præſumatur per Papam,vel poſſit per legatum inuito patrono.arti.8. fo.28.

921 Cui competat deſtitutio inſtituti patrono vel inſtituenti, & an laico deſtitutio competere poſſit.arti 9. fo.28

922 An inferior epiſcopo prælatus ſeu clericus cui ex priuilegio vel præſcriptione competit ius inſtituendi competat etiam & ius deſtituendi arti.10. fo.28

¶Conclu.ampli, limi.exten reſtric. & declara. quæ colliguntur ex ſuprascripta.6.q.prin.& eius 10.arti habentur. fo.28

¶In 7.q.princ.3.lib.

923 ¶An deſtructa eccleſia vel dote perempta patronus perdat iuſpat. quod in ea habebat.arti. 1. fo.29

924 An patronus teneatur ad refectionem eccleſiæ,& ſi non ipſe, quis tenebitur.arti.2. fol 29

925 Quis tenetur domum pro ſacerdote reficere ſacerdos, an patronus vel quis alter.arti. 3. fa.30

926 Si nullus ex his qui tenetur eccleſiam ſeu domum ſacerdotis reficere hoc facere poterit an poſſit deueniri ad alienationem bonorum ipſius eccleſiæ arti 4. fo.30

927 An illi qui tenentur reficere vel reſtaurare eccleſiam aliquo iure ſi quis ipſorum noluit cum aliis contribuere amittat ius ſuum, & ſi renunciat illi vel diſcedat a loco liberetur a contributio.arti.5.fo. 30

928 An Papa poſſit in totum ſupprimere iuſp.& ſic patronum illo priuare ſine cauſa ex ſua libera voluntate ar.6. fo 30

929 An patronus perdat iuſp.ſeu eius quaſi poſ. etiam ſi per centum annos non ſit facta præſentatio,quia caſus vacationis non ſucceſſit vel Papa illud contulit iurip. laici expreſſe derogando, & ſi cogatur per epiſcopum oſtendere ius ſuum laicus ſufficiat oſtendere ſe eſſe in quaſi poſ. vt illo non priuetur, arti. 7. fo.31

930 An eccleſia patronata poſſit libertatem acquirere & patronum iuſpat.amittere per non vſum præſentationis,& rector pro iſta libertate agere contra patronum.ar.8. fo.31.

931 An iuſ perdatur per patronum cedendo vel renunciando illud ipſimet eccleſię,& rector poſſit teſtes ad futuram rei memoriam pro hoc examinari facere,& ſi opus fuerit per ſententiã perdatur.ar.9 f. 31

932 Si eccleſia patronata vniatur vel concedatur alteri eccleſiæ ſeu pio loco per epiſcopum de conſenſu patroni vel contra, an patronus perdat iuſp.quod in illa habebat art. 10. fo.31

¶Concluſio cum ſuis caſib.declaratis & deſtructis vt in ea habentur. 32

¶In 8.q.prin.3.lib.

933 ¶An patronus vendens iuſp.illud amittat,& eccleſia efficiatur libera.arti.1. fa.32

934 Si patronus fuerit lapſus in hæreſim an amittat iuſp. & quid ſi conuertatur ad fidem.arti.2. fa.32

935 An credentes receptatores fautores & defenſores hæreticorum ſchiſmatici apoſtati & exiſtentes per annum in excommunicatione maiori perdant iuſp arti. 3. fo.32

936 An patronus committens crimen læſæ maieſtatis humanæ perdat iuſp.arti 4. fo.32

937 An patronus perditor patriæ priuetur iurep. arti.5. fo.32

938 An patroni occidentes prælatos rectores ſeu clericos eccleſiarum in quib.habent iuſp.vel membrum mutilantes per ſe vel per alios ſint priuati iurep.arti.6. fo.33

939 An patroni vendicantes ſibi plus iuris in eccleſia patronata quàm habeant perdant iuſp.vel qua pœna puniantur.arti.7. fol.33

940 In priuatione iuriſp.nunquid iudex eccleſiaſticus debeat eſſe iudex, & an iudex ſecularis poſſit propter delictum priuare patronum laicum iurepa.cum confiſcatione quàm facit de omnibus bonis patroni vel ſaltim cum aliqua vniuerſitate,& ſi poterit eum priuare an eccleſia erit libera vel fiſcus habebit iuſpat.vel remanebit apud filios. articu 8. fa.33

941 Quãdo patronus priuat iurep.& venit ad eccleſiã an illud euaneſcat ita quod eccleſia remaneat libera,an vero acquiretur ipſimet eccleſiæ vt ipſa ſit patrona ſuiipſius.arti 9. fo.35

942 Cum iuſp. vnius deuenit ad eccleſiam ex priuatione vel alio modo & extat compatronus an epiſcopus cum illo præſentabit ſibiipſi vel compatrono ſolum totum accreſcit.arti.10. fa. 36

¶Conclu.ampli limita.exten.reſtric.& decla. quæ colliguntur ex ſuprascripta.8.q.prin.& eius decem arti.habentur. fo.36

¶In 9.q.princ.3.lib.

943 ¶An iuſp.ſit mere ſpirituale vel mere temporale mixtum vel annexum ſpirituali.arti.1. fa.36

944 An cauſa iuriſp.ſit fori ſecularis vel fori eccleſiaſtici.arti.2.fo. 38

945 An actio perſonalis competens ad conſtituendum iuſp.vel ex promiſſione ad tradendum ſeu ad creandum illud vel ad excludendum patronum,quia in fundatione remiſerat illud,& quid quando intentatur pro parte eccleſię actio l.diffamari, an iſta debeant fieri in foro eccleſiaſtico vel etiam fieri poſſint in foro ſeculari.arti.3. fo.38

946 An cauſa iuriſp.poſſit compromitti in laicum.arti 4. fa.39

947 An ſaltim iudex laicus poſſit cognoſcere & iudicare de iurepatro. cum vniuerſitate temporali in qua eſt iuſp.& ſic acceſſorie vel incidenter.arti.5. fol.39

948 An ſuper iurep.& ipſius præſentatione poſſit tranſigi.arti.6. fo.39

949 Coram quo iudice agatur de expulſione patroni facta.arti.7. fol.39

950 Quod remedium intentabitur pro iurep.declarando vel euincendo,& an officium iudicis vel rei vendicatio.art.8. 39

951 An laicus poſſit ius funerandi poſſidere.ar.9. fo.39

952 Ad quem iudicem laicum vel eccleſiaſticum ſpectet cognitio cauſæ iuris funerandi impenſarum vel actionis perſonalis de tradendo ſepulchrum.arti.10. fo.39

953 Quæ ſint formę libellorum in materia iuriſpatronatus remiſſiue. articu.11. fol.40

¶Conclu.ampli.limi.exten. reſtric. & declara. quæ colliguntur ex ſuprascripta.9.q prin.& eius.11.habetur. fo.40

¶In 10.q.prin.3.lib.

954 ¶In quib.differũt patroni laici ab omnib.patronis eccleſia.ar.1.40

955 In quib.differant patroni eccleſiaſtici non habentes bona temporalia eccleſiæ a patronis eccleſiaſticis habentibus bona temporalia eccleſiæ arti. 2. fo.41

¶Concluſiones remiſſiue patent ex eiſdem. fol. 42

¶In 11.q.vltima.3.lib.

956 ¶In quib.differat iuſp.eccleſiarum ſiue patronorum laicorum ſiue eccleſiaſticorum a iurep.libertorum ar.1. fo.42

957 In quib.patroni eccleſiarum ſiue laici ſiue eccleſiaſtici ſeu iuſp.eccleſię conueniant ſeu conueniat in commoditatib.cum patronis ſeu iurepa.libertorum.arti. 2. fol.42

¶Conclu.patent ex ſe,ut ibi dicitur. fo.42

Finis tabu.quæſtio.prin.& arti.huius.3.Libri.

LIBER TERTIVS

TRACTATVS

DE IVRE PATRONATVS

BASILICA SANCTI

HIERONYMI

NVNCVPATA,

LIBER TERTIVS ECCLESIAE patronatæ gubernatio.

OSTENDIMVS in duobus præcedentibus Libris; videlicet. In Primo de acquiſitione & tranſlatione iuriſpatron. In Secundo verò de patronatæ Eccleſiæ ordinatione, quæ conſiſtit ex tribus partibus, ſcilicet præparatione, actualitate, & perfectione, in quibus diſcuſſa eſt vna pars fructus honoris ex iurepatron. prouenientis, ſcilicet præſentationis & inſtitutionis ſequutæ: nam vt etiam diximus in prima par. primi lib. in 1. quæſtio. princip. in 1. articu. cum diffiniuimus iuſpatrona. diximus ex eo procedere tres fructus: honoris, oneris, & vtilitatis: & ideo diffinitur iuſp. eſſe ius honorificum, oneroſum, & vtile, & ius honoris conſiſtere in præſentatione: ac etiam in honore proceſſionis & prælationis: vt etiam tetigimus ſupra in 1. par. 2. lib. ſtatim poſt diuiſione illius libri. & ſecundum ſum miſtas in hoc tit. & præſertim do. Goff. de Trano conciuem meum in §. competit patrono. & ibidem Hoſt. in verſi. quid competat patrono. & doc. omnes in hac rub. & pulchra gl. magiſtra in c. piæ mentis 16. q. 7. dicendum eſt tria patrono competere valet ius honorificum, oneroſum, & vtile. & declarant iſtud ius honoris conſiſtere in præſentando rectores in eccleſijs non collegiatis: in collegiatis verò pręſtando aſſenſum electioni iam factę, iuxta c. nobis. hoc tit. & de iſta parte iuris honorifici abundanter dictum eſt ſupra in 2. præceden. libro. Nunc meritò vt perficiatur hic fructus honoris ex iurepat. naſcens ſeu hoc ius honorificum patrono competens: videndum eſt in iſto tertio lib. de reliqua parte huius fructus: ſeu iuris honorifici, & de alijs duobus iuribus iuriſpa. ſ. oneris & vtilitatis ſeu de aliis duobus iuribus patrono competentibus. ſ. iuris oneroſi: & vtilis: & de aliis tendentibus ad gubernationem eccleſiæ patronatæ: iuxta nomen huius tertii libri, ſcilicet eccleſię patronatæ gubernatio: & etiam vt tota materia ſit completa: videbimus ſimiliter in eo cuius naturæ ſit hoc ius ſpiritualis vel temporalis: ac quomodo & quando ipſi patroni hoc iure priuentur. Et quia fructus honoris ſeu ius honorificum nõ fuit totaliter diſcuſſus ſeu diſcuſſum: ſed ſolũ vna eius pars, quæ cõſiſtit in pñtatione: vt proxime diximus, vt detur ſibi perfectio, operępreciũ eſt in primis in pręſenti 3. li. de reliqua parte huius fructus ſeu iuris honorifici diſſerere, quę ꝯſiſtit in alio honore quam pręſentationis: quia patronus primus in proceſſione incedit ſeu proceſſionaliter a clericis eccleſiæ patronatæ recipitur, & prę aliis in omnibus ea honoratur c. nobis. §. vlti. hoc titu. & 16. q. 7. c. piæ mentis. cum ſeq. & voluerunt doct. vbi ſupra.

¶ Prima quæſtio. princ. 3. Libri.

1 *Honor proceſſionis qui patrono debetur in quibus conſiſtit.*
2 *Honor proceſſionis conſiſtit in reuerentia.*
3 *Proceſſio, verbum multipliciter exponitur, & nu. 7.*
4 *Honor eſt magis ſequi quàm præcedere in proceſſionibus & quomodo intelligatur. nu. 12.*
5 *Itali multum curant honorem proceſſionis.*
6 *Italia dicebatur domina prouinciarum verum nunc ſerua.*
8 *Intellectus c. piæ mentis & c. frigentius 16. q. 7.*
9 *Honor proceſſionis & ius alimentorum competit patrono.*
10 *Honor proceſſionis quis ſit, & in quibus conſiſtat.*
11 *Patribus debetur omnis & tanta reuerentia, ad quam filii non ſufficiunt.*
13 *Honor proceſſionis qui debetur patrono debet eſſe continuus.*
14 *Honor proceſſionis qui debetur omnibus patronis.*

PRima igitur quæſtio prin. ſe offert in hoc tertio lib.
1 † in quibus conſiſtat hic honor, qui patrono debe-
tur qui vocatur proceſſionis ſeu prælationis, & ex iſta
quæſtione oriuntur infraſcripti articuli, Et primus eſt,
quis & qualis ſit iſte honor proceſſionis: & in quibus cō
ſiſtat. & tex. in c. piç mentis. & in c. Frigentius 16. quæſt. 7.
non bene exprimunt quod ſit hoc ius, ſed tantum di-
cunt, patrono deberi proceſſionis aditum, quæ omni
chriſtiano debetur. & gloſ. ſuper verbo proceſſionis ibi
intelligit hæc verba, vt proceſſionaliter accedatur cum
patrono ad epiſcopum, cum præſentatur rector ad illā
eccleſiam: licet Goffr. poſt princ. 2. colum. in verſ. com-
petit patrono in dicta ſumma huius titu. intelligat illa
iura, vt hic honor conſiſtat: quia patronus primus in
proceſſione incedit: & allegat iura prędicta. & idem fa-
cit ibi Hoſtien. in d. §. quid competat. in princ. 2. colum.
in verſic. item conſiſtit. qui dicit hunc honorem conſi-
2 ſtere in reuerentia: † quia debetur ei proceſſio. i. primus
erit in proceſſione, allegat iura prędicta, & docto. in c.
nobis. §. vlti. hoc titu. qui text. ponit hac verba formalia
pro fundatione quoq; eccleſiæ honor proceſſionis fun
datori ſeruatur. & glo. ibi in verbo modeſte. dicit, patro-
3 no deberi honorem, & nil aliud declarat. † Archid. vero
in d. c. piæ mentis. in vlti. col. ſuper d. glo. exponit multi-
pliciter illa verba proceſſionis aditum, & ſic vltra expo-
ſitionem gl. exponit proceſſionis. i. premotionis: vt per
eum premoueatur pręsbyter in eccleſia, arg: ff. de dona.
inter vir. & vxor. l nani & ſecundum iſtam expoſitionē
reſtringit illa verba text. ibi, omni chriſtiano debetur. ſ.
patrono, qu aſi dicat: quia patronus facit promoueri cle
ricum ad eccleſiam, & non quilibet chriſtianus, & ita di
cit expoſuiſſe Laudenſem. Exponit etiam proceſſinnis
ideſt iurepa. ſecundū H. & hęc expoſitio dicit approbari
per Tancre. & B. in ca. quia clerici. hoc titu. in 1. glo. Dat
& aliam expoſitionem quam dicit eſſe etiam d. H. pro-
ceſſionis aditum. ſ. vt in proceſſione adeat patronus. i.
iuxta prælatum eat, & hoc dicit ſpectare ad iuſp. & ideo
quidam P. hoc voluit intelligere de toto iurepa. vt fece
rat H. Tancre. & Ber. In c. verò ſequen. quod incipit Fri-
gentius. vbi ſunt eadem verba proceſſionis aditum, qui
chriſtianis debetur, exponi debent: vt pergat ibi orare,
officiumue audire. Exponit etiam illa verba proceſſio-
nis aditum ideſt iuſpa. vt ſupra dictum eſt: nam ſecundū
eum proceſſus ſiue proceſſio dr̄, qua procedit, ideſt au-
gumētatur & creſcit eccleſia, & eſt quędā prouiſio, qua
cauetur: ne fraudem vel dilapidationem eccleſiæ res pa
tiatur: quia etiam prouidetur, vt honeſti & idonei recto
res eligantur, & in ea per epiſcopum inſtituātur: qua ēt
in charitate cōſociantur, dum potius eccleſiæ benefa-
ctoribus earumve hæredibus quam aliis imminēte pau
pertate de rebus eccleſiæ ſubuenitur, eſt ergo iuſpa. adi
tus proceſſionis I. iter quo aditur proceſſio. i. prouiſio
eccleſiæ: quia non eſt, vt putant quidam, poteſtas domi-
nij: ſed eſt ſolicitudo ſeruitii ſecundum Hug. & ipſe Ar
chi. ponit in c. monaſterium. eadem quęſtione & cauſa,
qua proceſſionis aditus debet conſeruari chriſtiano. Po
ſtea Achi. ponit expoſitionem Goff. de quo ſupra expo
nendo proceſſionis aditum. ſ. vt eat in proceſſione forſi
tan inter alios primus. Et ſic ex pręcedenti expoſitione
colligitur, proceſſionis aditum interpretari pro ipſo iu
re pat. conſiſtente in fructibus pręſentationis, oneris, &
vtilitatis, & ſic totum honorem patroni conſiſtere in p̄-
ſentatione & nō in alia prelatione, ſen proceſſione. In-
no. verò in hac rub. in verſ. ex iure autem, dicit patrono
deberi honorem: quia honorificentius recipitur, & ſtu-
dioſe ei ſeruitur, & in proceſſione præ aliis honoratur,
allegat dicta iura. ſ. d. c. piæ mentis. & c. Frigentius. & po-
ſtea ponit de alio honore. ſ. præſentationis Hoſtien. ve-
rò in d. c. nobis. §. fi. exponit illa verba, honor proceſſio-
nis ibi appoſita: vt patrono proceſſionaliter occurratur
ſi talis & tantus ſit: vel vt primum locum teneat in pro-
ceſſione, & in eccleſia inter alios laicos per illum tex. &
per d. c. piæ mentis. & c. Frigentius. Quem ibidem ſequi
tur Io. And. poſt prin. pen. col. in ver. honor proceſſionis
qui addit, ex talib. per Hoſt. dictis tribuitur honor. ff. de
albo ſcribēdo. l. fi. de priuil. ex ore. & 7. diſt. c. 2. & §. vlti. &
poſtea Ioā. And. adducit expoſitionē gl. d. c. piæ mētis. vt
ꝓceſſio ponatur pro p̄ntatione, quia in illa p̄ronus pro
cedit ad ep̄m cū eo quem p̄ntat in eccleſia nō collegia
ta, vel in præbenda collegiata, & ita reſidet Io. And. Car.
aūt in d. c. nobis. §. fi. in vlti. col. in 2. q. quęrit de iſto hono
re proceſſionis, qui debetur patrono. & ſequitur verba
Hoſt. Io. An. nil aliud dicēdo Abb. verò in hac rub. dicit
honorē ēt ꝯſiſtere: quia debet p̄ronus prę aliis honorari
in eccleſia patro. & alleg. d. c. nobis. ſed de hoc latius tra-
ctat in d. c. nobis. in 2. col. in ver. ſed quia primū eſt clarū
ꝗa aperte dicit, hunc honorē ꝓceſſionis ꝯſiſteret: vt cū
patronus venit ad eccleſiā, debeat p̄latus cū clericis ob-
uiā ſibi facere ꝓceſſionaliter ſaltim vſq; ad ambitū ec-
cleſiæ: & hoc doc. intelligere, q̄n p̄ſona eſt talis, cui hoc
ꝯuenit, puta rex vel magnus princeps: & hoc dicit ſerua
ri Venetiis in eccl̄a S. Marci, in qua dux hēt iuſpa. & pri-
mius cū alijs canonicis exeūt ſibi obuiā, dicit ēt deberi
honor p̄rono: quia prę cęteris laicis eſt honorādus in in
ceſſionib, vel aliis exponit ēt ius proceſſionis ꝓ p̄ntatio
ne, iuxta glo. d. c. piæ mētis. Do. Phil. verò de Sarra. in d. c.
nobis. in vl. no. in ver. circa ſm̄ ius vltra dicta Abb. refert
d. But. ibidē in 5. col. dicentē ꝓceſſionaliter eſſe obuian-
dū patrono: tn̄ hoc ſeruari nō debere, ſi ſępius veniret:
ſed ſolū q̄n rarò, & rectorē eccleſię debere exire vſq; ad
ambitū eccleſię, vt doc. dn̄t, nō autem vſq; ad portā ciui
tatis: ꝗa hoc fieri debet Papę vel Car. legato, & nō laico,
ſm̄ But. ibi volentē ſuper hoc multū prę ualere ꝯſuetudi
nē, & deberi ēt p̄rono honorē, vt prę cęteris laicis hono
retur in ſedēdo, & aliis. & licèt gl. in d. c. pię mētis. ponat
proceſſionē pro p̄ntatione, & Al b. dixerit vtrūque poſ-
ſe ſuſtineri But. in in d. 5. col. dicit primū verius. Dicit ēt
Phil. in ꝓceſſione ſolenni patronū debere retro ꝓcede
re: ꝗa in his maior honor eſt ſequi quā p̄cedere, per no.
per Hoſt. in ſumma de ma. & obe. §. in quib. in Spec. eo.
tit. & de aduocato. §. iā nunc. in fi. Et ꝙ debeatur talis ho
nor, voluit ēt ſumma directorij iuris, hoc tit. §. 7. & ſum-
ma ange. in verbo iuſp. in prin. Volnit ēt prędictā Gaie.
in repe. c. fi. de elec. lib. 6. qui ponit ēt in ſolēni proceſſio
4 ne † magis honorem eſſe ſequi q̄ pręcedere, alle. ſupra-
ſcripta, & ēt ſpeculatorem in tit. de leg. §. ſequitur. & ſub
dit hęc ēt fieri alijs chriſtianis, & ꝯuenire de honeſtate,
vt ibi patet, & hoc idē voluit ibidē ante fi. 24. col. Pau. de
Cita. hoc ponit in hoc trac. in 6. pat. in 1. q. vbi loquitur
de honore ꝓceſſionis, & hunc honorē verſari, quia in
ꝓceſſione patronus pręfertur, & ſic ipſe cū prelato pro
cedat in ꝓceſſione, alleg. l. nemo. C. de offi. magiſt. offic.
vbi not. hic gradus merito procedat, quem ſtipēdia me-
liora, aut labor prolixior fecerit ante ire. refert tn̄ expo
ſitionē Archi. quam non v̄r approbare, ſed ſubdit eodē
modo putare patronum debere honorari in ſedēdo. cū
digniores altiori loco ſedere debeant. §. aliā verò. inſtit.
de bono. poſſ. & ibi gl. legis potiores. C. de officio recto.
prouin. l. 1. §. pen. ff. de aqua plu. arcen. Dicit ēt Roffre. in
5 ſumma ſua dixiſſe & bene † Italos multū curare iſtum
honorem: quia honorē maximū bonorum exteriorū
quod virtuti ſoli debet. quarto ethico. ipſoſq; Italos, pa
ce aliorū dixerit, omni ſtudio & labore ad virtutes ma-
xime inſudare, & ex hoc effectu poſſe quēquā diiudica
re, vnde plura librorū volumina, ꝯſilia, diſputationes, re
petitiones tractatus, quotidie emanare videmus, quot
ēt libros bonarū artiū oīum argumēta, ꝓueniant ex ipſis
6 Italię hominib. pluſquā ab aliis quotidie videmus, † iō
nō prouincialis vel ꝓuincia dr̄ Italia, ſed ꝓuinciarū dn̄a.
gl. ſi igit̄, in §. quid. n. erit durius. in auct. vt oēs obediāt iu
di. proui. col. 5. quę forte (de quo delēdū eſt) ex vitiis ini
quorū nō dn̄a ꝓuinciarū, ſed ancilla nūcupari pōt, quā
Deus ꝓtegat, dirigat, & gubernet nō ſm̄ impiorū iuſtitiā
ſed ſm̄ eius ſolitā immenſam clemētiā, hęc ille Pau. vbi
ſ. & oīs populus dicat fiat, fiat, fiat, ſuccurrat igitur Deus
ꝗa dn̄a ꝓuinciarū facta eſt ſub tributo, & hanc ēt expoſi
tionem tenuit Pau. ibidem in 3. part. in 32. q. 4. cauſę. in
2. col. Et voluit etiam Pau. de Eleaza. in ſua q. 4. incipien.
patronus

pr̃onus eccleſiæ.in 2.col.Reperi demũ do.Roch.in hoc
tra.in verbo honorificum in 63.q. q̃rentem, quia dicit
ſe dixiſſe ad ſaturitatẽ de honore p̃ſentationis : an alius
honor debeatur patrono ex iurep.quam p̃ntatio: & re-
fert dicta Inn.de quibus ſupra,q̃ dicit declarare Abb.in
d.c.nobis.in vlt.not.Quid dicẽdum in hac materia? Re-
uera ſi inſpiciantur illa iura,p̃ſertim.c.piæ mentis. & c.
Fringentius.16.q.7.non videntur probare ea quæ volũt
Inno.Hoſt.Io.An.& alij:quia ibi dr̃,nil iuris fundatores
habere præter proceſſionis aditũ , qui oĩ chriſtiano de-
bet:ergo hic honor eſt talis, q deberi debet oĩ chriſtia-
no:& oĩ chriſtiano debet honorificentius recipi &
ſtudioſe ei ſeruiri: & in proceſſione præ alijs honorari
nec proceſſionaliter recipi: quia ſi oĩ chriſtiano debet
7 q̃uo vnus præferetur alteri? † Nec cõgruit reſpõſio data
per Laudenſem:quam retulit Arch.ſupra,vt ſubaudiat
oĩ chriſtiano.ſ.p̃rono:quia hæc eſt maxima improprietas
tio litteræ:littera.n.illa vult demõſtrare, nil pluris acq-
ri fundatori ex fundatione niſi aditus proceſſionis,qui
debetur oĩ chriſtiano,& ſic q tm̃ habeat fundator , quã
tum quilibet chriſtianus,& nõ q̃libet p̃ronus:cũ & fun
dator patronus erat.Nec expoſitio doctorũ probat per
tex. d.c.nobis.quia ille tex.dicit honorem proceſſionis
fundatori ſeruari,& non exprimit,quis ſit talis honor.
dicendum eſt ergo,illum text.loqui ſecundùm alia iu-
ra maxime antiquiora.l.d.c.piæ mentis.& c.Fringẽtius.
& illa iura loquunt̃ de aditu proceſſionis, qui debet oĩ
chriſtiano: ergo de illo loquutus fuit tex.d.c.nobis.qua
re ille tex.nll noui adducit.Mala eſt ẽt expoſitio , q̃ ſit p
gl.d.c.piæ mentis. vt exponant̃ illa verba ,p̃ceſſionis adi
tum:id eſt qnia p̃ceſſionaliter accedit patronus cũ p̃n-
tando ad p̃ntatum cum epiſcopo:nã hic aditus proceſ-
ſionis nõ debet oĩ chriſtiano,ſed ſolum p̃rono, q eccle
ſiã fundauit,c̃ſtruxit,& dotauit:vt no.ibi gl.1. & eſt tex.
d.c.nobis.hoc tit.& ius præſentandi eſt pars honoris:
vt volunt prædicti ſummiſtæ:quos ſ̃. retulimus in prin.
huius 3.lib.& volunt doct.in hac rubri. Non placet etiã
expoſitio.H.Tancre.& Ber.quam retulit Archi. in d.ca.
Fringentius.cuius dicta ſupra retulimus vt exponant̃ il
la verba proceſſionis aditum pro toto iurep.& ſic om-
nib.eius fructib.p̃ntationis,vtilitatis,& oneris:quia nec
hi fructus cõpetunt oĩb.chriſtianis niſi ſolis pat onis q
bus iuſp.competit. Vnde cum iſtæ expoſitiones non te
neant,reſultant duo.Primũ non haberi verã expoſitio
nẽ nec intellectũ ad dicta iura.piæ mentis.& Fringẽtius
ſm concluſiones doct.ſ̃.factas non probari aliquo iure.
8 † Erquò ad primũ cogitaui hunc eſſe intellectũ dictorũ
iuriũ:nã vt ex illis patet,principale dubiũ illorũ erat,an
dictæ eccłæ.S.Viti,& S.Michaelis,& S.Martini , in p̃fatis
iurib.mẽtionatæ,ex quo fundatæ erãt per laycũ,poterãt
c̃ſecrari,& per ipſos aliquod ius ſup ipſas haberi: & iu-
riſlator declarat p̃dictas eccleſias eſſe c̃ſecrandas:ſed ſu-
per ipſis nil iuris poſſe ipſis p̃ronis reſeruari:quaſi dicat
vltra ius cõe.ex quo iure cõi dat̃ fundatori iuſp. ſed ſo-
lum habebunt fundatores aditũ proceſſionis qui chri
ſtianis oĩb.in cõi debetur:& hoc eſt veriſſimum,funda
torib.vltra iuſp.nihil deberi: niſi quod alijs chr̃ianis de-
betur:& ſic aditus proceſſionis: & ſic ingreſſus eccleſiæ
pro diuinis audiendis,q oĩb.chriſtianis in cõi.i.in cõio-
ne fideliũ exiſtentib.debet̃ & non excõicatis. & ſi dice-
res,nõne poterat iſtis fundatorib. aliqd ius reſeruari ẽt
vltra iuſp.cum conditio ẽt vltra ius cõe poſſit apponi ,
& aliquid tẽporale reſeruari de conſenſu epiſcopi, iux
ta gl.in c.cum dilectus.de cõſue. r̃ndetur illud eſſe verũ
& ,p̃cedere:cũ p̃dicta apponerent̃, vel reſeruarent̃ in li-
mine fundationis: vt volũt ibi doc.& nos late diximus
ſ̃.in 1.par.1.lib.9.q.prin.in 1.ar.in 3.c̃cl. ſed in caſu illorũ
iuriũ illæ eccleſiæ iam erant fundatæ:& hæc fuit rõ deci
dendi,cur non poterat fundatoribus aliquid reſeruari
vltra iuſp. Et ſi diceres,vbi apparet in illis iuribus ipſos
fundatores habere iuſp.vt vltra illud nil habeant reſer-
uare : ſed tantum habere aditum proceſſionis ſicut &
alij chriſtiani.Reſpondetur, q ex quo de iurepa. effecti
ſunt patroni,iuxta no.in c.ſignificauit.de teſti.& nos la-
te diximus ſ̃.in j.par.j.lib.in 2.q.prin.in 4.art.de iurep.er
go non erat dubitandũ:ſed dubitabatur de conſecratio
ne & reſeruatione alterius iuris, ſuper qb. iuriſlator re-
ſpondidit & diſpoſuit.nota hunc intellectũ : quia qua-
drat ad illum text. & veritatẽ ſapit. Ex quo infertur oẽs
doct.allegantes dicta iura pro eo quod dicemus p̃ronis
deberi ius proceſſionis non bene dicere, cum illa iura
hoc nõ probẽt in illis verbis,proceſſionib. aditũ, quod
certe notandum eſt.Capio ſecundum,quod dixi,ex ſu-
praſcriptis inferri concluſionẽ doctorũ volentiũ patro
no deberi honorẽ proceſſionis, non probari aliquo iu
re.& circa hoc dico c̃cluſionẽ doc.bene probare iure.ſ.
p.d.c.nobis.§.fi.ex quo tex.tria colligunt̃ ĩ primis duob.
reſponſis patrono cõpetere ius præſentãdi & ſic funda
9 tori;& ex vlti.§.p̃rono.† competere ius honoris,proceſ
ſionis & ius alimentorum,vt ex eo patet:ergo debebi-
tur patrono ius proceſſionis,& nõ dicitur in illo tex. ſi-
cut alijs chriſtianis:ſed dicitur fundatori deberi ſeruari
honorẽ proceſſionis:ergo nõ eſt aditus proceſſionis, q
omni fideli chriſtiano debetur, de quo loquũtur dicta
iura.piæ mentis.& Fringentius.ſed loquitur de honore
proceſſionis,qui tantum debetur fundatori:patet ergo
10 ex illo tex.hunc honorẽ deberi p̃rono.† Sed reſtat diffi
cultas,quis ſit iſte honor:& nulli dubiũ eſt: ex quo p̃ro-
nus dr̃ quaſi pater: q deducit eccleſiã de nõ eſſe ad eſſe :
dotãs ad bene eſſe:vt diximus ſ̃.in 1.par.1.li.in 1.q. prin.
in 2.art.& etiam in 2.q.prin.in 1. art.debebitur patrono
ea reuerentia per rectorem repreſentantem eccleſiã, q̃
debetur per filium patri carnali,vel ſpirituali,vel per di
ſcipulum magiſtro,a quo habuit bene eſſe : immo for-
tius,ſi debetur reuerentia illis,qui non ſunt patres: ſed
dicuntur patres iuxta illud Titiliuij dicentis . Romulũ
centum elegiſſe patres:qui cauſa reipublicæ præeſſent,
quibus reuerentia debebatur : vt etiã retulimus in d. 2.
art.meritò iſtis patronis debetur illa reuerentia , q̃ non
11 ſolum † magiſtris & fictibus patribus debetur:ſed ẽt il-
la quæ debetur veris patribus:patrib. n. debetur omnis
reuerentia & tanta,ad quam filij nõ ſufficiunt:& ſm vr
banitatẽ & ciuilitatẽ pr̃ veniens ad domũ filij debet ſi-
bi filius obuiam venire:& illũ introducere in domo:&
ſibi primum locum dare : & oĩa quæ per ſupraſcriptos
do.dicũtur facere:& maiora his facere.ita & in caſu no
ſtro debet rector cum clericis,ſi quos habuerit in eccle
ſia ſaltim vſq; ad ambitũ ianuæ patrono venienti ad ec
cleſiã occurrere:& illum honorabiliter introducere:&
in excellẽtiorẽ locũ vltra omnes laycos collocare:& p̃
cæteris laicis illũ honorare in pace, turribulo , & funi-
lib.& in proceſſionib.ſolennib.ſtatim poſt rectorẽ,qui
debet eſſe vltimus clericorũ:ſed ante oẽs laycos accede
12 re: vt præ ceteris honoret̃. † Et licèt Hoſt. in ſumma de
maio.& obe.& alij ſupra alleg.dicant,in proceſſione eſ
ſe digniorẽ locũ ſequi:& nõ ,p̃cedere, illud eſt verũ in-
ter ipſos clericos:quia vltimi ſunt digniores,nõ aũt in-
ter laycos:qa primi laici accedentes poſt vltimos cleri-
cos dicunt̃ digniores : & iõ primus dẽt eſſe p̃ronus ĩter
laycos.Et q p̃ceteris laycis debeat honorari,facit rõ;nã
ſicut dicit gl.magna in fi.in c.cũ dilectus.hoc ti.& in c.di
lectus.de offi.dele.iõ legati nõ poſſunt diſponere de be
neficijs p̃ronatis laicorũ,ne laici retrahant̃ a fundatio-
ne ecc̃larũ,de quo diximus late ſ̃.in 3.& vlt.par.2.lib.in
8.q.prin.in j.& 2.art.& iõ laici ſuſtinẽtur in p̃ntationib.
vt facilius inducantur ad d.fundationem.ca.3.hoc titu.
hac eadẽ rõne dicendum,eſt p̃ronos eſſe præ alijs laicis
honorandos,vt magis inducantur ad eccleſias fundan-
das:ſicut ẽt dicimus, q quãuis eccleſia debeat prouide-
re egenis:tamen pinguius debet prouidere p̃rono ino-
pi:quia magis illi tenetur:& tanto magis alij inducent̃
ad eccleſias dotãdas:vt not. in c.nobis.§.fi.hoc tit.& nos
13 dicemus late infra in 3.q.prin.in 1.ar.† Et ex iſtis infero
hunc honorẽ proceſſionis debere eſſe continuũ: & nõ
pro prima vice:vt ſupraſcripti do.dicebant , cũ ſemper
14 patri honor debeatur.† Infero etiã,hunc honorẽ debe
ri omnib.patronis & non ſolũ regibus & principib.pa-
tronis:vt p̃dicti do.dixerũt : ſed ſuffici eſſe patronum

talibus enim regib.& principibus ſeu legatis quamuis
non ſint patroni proceſſionaliter recipiuntur ẽt extra
ciuitatẽ, vt in pontificali libro habeť: verum dicerem
ꝙ ſi tales eſſent pꝛoni:tãto magis eſſent honorãdi,iux-
ta ea quæ diximus ſ.in 3. & vlti.par.2. lib. in 9.q.prin.in
11.arti.dum diximus,litteras Papæ nõ ſufficere deroga-
re iuripa.laycorum,ſi iuſp.eſt alicuius principis: niſi de
eo expreſſam mentionem faciat:vt ibi pulchrè.¶Nam
in caſu noſtro nõ loquimur de ea proceſſione,qua reci
piunť tales principes:ſed de receptione,quę fit ꝑ recto-
rẽ ſimplici proceſſione:vt reciperet filius patrẽ cũ om-
nib.de domo:ita & ille rector cum oĩb.illis de eccleſia.

Secundus arti. 1. q.prin.3.Libri.

1 *Patrono eccleſiæ an debeatur honor & reuerentia ſicut patrono liber-*
ti,vt præſentatus teneatur facere reuerentiam ipſi patrono in aſſur-
gendo ſibi cum bireto eumque ſalutando & non vocando eum in ius
ſine venia,vbi quòd ſic.
2 *Benefacienti benefacere debemus.*
3 *Vaſallus an poſſit vocare in ius dominum feudi ſine venia.*
4 *Pœnales prohibitiones non habent locum niſi in caſib.expreſſis.*
Vocari non poteſt patronus ſine venia.
5 *Materia vocandi in ius non eſt fauorabilis.*

1 ET ideo dubitatur ſecundò: †an pꝛono eccleſiæ eo.
mõ debeať honor & reuerẽtia ſicut pꝛono liberti.ſ.
vt rector ꝑ pꝛonum pñtatus teneatur facere reuerentiã
ipſi pꝛono: videlicet: in aſſurgendo ſibi honorando cũ
bireto eumq; ſalutando: & in nõ vocãdo eũ in ius ſine
venia:prout ad hæc libertus pꝛono tenetur: vt hř in l. ſi
ſine venia.q̃ eſt fi.ff.de in ius vocã. & in l.qui manumit.
C.de ope.libe.hunc art.ponit Pau.de Cita. in hoc tra.in
6.par.in 2. q.& dicit, ꝙ quãuis illam non reperierit ali-
cubi expreſſam:tñ quia ipſe dixerat in prin.5.ſuæ partis
iſtos patronos eccleſiæ:& liberti in multis conuenire:
ideo dicit eodem mõ debebit reuerentia in illis patro-
no eccleſiaſtico ſicut patrono liberti. ¶ Et hoc primò:
quia talis reuerentia quæ conſiſtit in illis nominatis in
nõ vocãdo,in nõ accuſando,in nõ machinãdo ꝯ ipſum
in aſſurgendo, ſalutando, & ſimilia dicuntur cõpetere
2 de iure naturali:†qđ bene facienti bene facere debeat.
l.venia.C.de in ius vocando.l.ſi nõ fortẽ.§.libertus.ff.de
condictio.inde.ſed talis pñtatus tenetur benefacere ip-
ſi patrono:ergo etiam tenebitur ad iſta ſupradicta. ¶Se
cundò,certũ eſt pꝛono deberi honorẽ ab ipſo admini-
ſtratore eccleſiæ.c.filijs.c. quicũque.16.q.7.c.nobis.in fi.
hoc ti.ſed iſta ſupra narrata cõſiſtunt in honore & reue
rentia:ergo ex paritate rõnis,vel forte ex maioritate:vt
infra dicetur in alio articulo, cũ tractabitur, cui pꝛono
debeatur maior honor,de quo nos dicemus infra in 4.
q.prin.in 5.arti.¶ Tertiò mouetur,ꝙ talis reuerentia pa
tronis debeatur,non poteſt eſſe dãnoſum ipſi eccleſiæ,
vel eius adminiſtratori:nam licèt non poſſit vocare in
ius ſine venia:tñ venia ſemper dať, vbi eſt rõnabilis cã.
l.fi.ff.de in ius vocando.l.venia.C. eodẽ.& prædicta late
voluit idem Pau. cũ loquitur de cõmodis pꝛoni liberti
in d.6.par.in 6.art.in verſ.ſecũdo debeť honor. vbi vult
libertũ non poſſe vocare dñm in ius ſine venia ꝑtoris,
nõ accuſare dñm:non teſtificari ꝯtra eũ, vel liberos,vel
parentes patroni:vt ibi late per eum,quæ omnia ſecun
dũ ſupraſcriptam eius concluſionem deberent habere
locum ẽt in pꝛono eccleſiaſtico.¶ Et licèt Pau. dixerit,
hũc articulũ non inueniſſe tactũ:tñ ipſum tetigit Ioan.
Fabri in §.& in eũ.inſti.de actio.vbi dixit,ꝙ licèt videať
ſatis æquum in hoc caſu debere peti veniã: tñ putat de
iure contrariũ eſſe: quia non reperitur hoc in iure ex-
preſſum,quam deciſionem Ioan.Fab. refert & ſequitur
do.Alex.in l.generaliter.in vlt.col. ff.de in ius vocan.ſu
bijciẽs ſe nõ meminiſſe alibi illã legiſſe:& ideo eſſe be-
ne notandum,quam ẽt ſequitur ibidẽ do.me.Iaſon, ita
dixit do. Roch. in hoc tra. in verbo honorificũ. in 56. q.
¶Sed tu aduerte, quòd quãuis do. Roch.allegauerit Io.
Fab.fuiſſe loquutũ de clerico vacante patronũ in ius:tñ
reuera nõ ita loquutus fuit Io.Fabr.ſed ipſe dixit, ſacer
dotẽ parrochialẽ nõ poſſe vocari in ius ſine venia:& ita
ẽtiã loquiť do.Alex.& do.me.Iaſ.in d.l.generaliter.& quã
uis do. Alex. dicat hoc non inueniſſe tactũ alibi: tamen
do.me.dicit illud idẽ ſenſiſſe Bald.in c 1.§.fi.in 4. col.de
prohibita feu.aliena. ꝑ Fede. dum æquiparat ſacerdotẽ
parrochialẽ:& eũ qui de ſacro fonte leuauit : vt contra
neutrũ eorũ poſſit actio famoſa intẽtari: & dicit ẽt hoc
in terminis examinare Albe.de Roſ. in d.l. generaliter.
¶Et ſic ex his apparet bene dixiſſe Pau.de C.i.art.noſtrũ
non reperijſſe tactũ ab aliquo.¶Quid dicen.in hoc paſ
ſu?Tu aduerte:nã do.me.Iaſon in d.l.generaliter.in fin.
3 1.col.& in ſeq. †examinat, an vaſallus poſſit vocare in
ius dñm feudi ſine venia:& dicit ꝙ ſic: & quãuis aliqui
dicãt vaſallũ nõ eſſe de perſonis nominatis in edicto ꝑ
toris,vt patet ex notatis in §.pęnales.inſt.de actionibus,
4 †quę prohibitiones pęnales non habẽt locũ niſi in caſi
bus expreſſis per d.l.generaliter. & per l.quæſitũ. eo.tit.
tñ ipſe intrepide tenet contrarium. ſ. vaſallũ non poſſe
vocare in ius ſine venia:& argumentatur primò per ge
neralitatem illius legis,quę multũ ſtringit,poſtea & for
tius:quia vaſalli, qui æquiparantur libertis ſm Bald. in
l.liberti.in vlt.col.in prin.de libertis & eorum libertati
bus.ſed libertus non põt vocare in ius patronũ ſine ve-
nia:ergo nec vaſallus:& ſic vtitur arg.Pau.de Ciarguen
do a libertis ad ſimiles:ſed maior ſimilitudo & æquali-
tas eſt inter patronum eccleſiæ & patronũ liberti: & ſic
inter libertum & rectorẽ eccleſiam repreſentantẽ,q̃ q̃-
cunque alia ſimilitudo.nam vt diximus ſ.in 1.par.1.lib.
in 1.q.prin.in 1.art.dum tractauimus de iurep.diximus,
meliorem diffinitionem eſſe illam,quæ magis accedit
ad diffinitionẽ iuriſp.liber.& ibidem in 2.art.diximus,
ꝙ licèt tribus modis capiatur patronus eccleſiæ liberti
& cauſæ:tñ iuſp.dř duplex liberti & eccleſiæ & nõ cau-
ſarum:& diximus ẽt ibidem in 2.q.prin.in 1.arti.ꝙ ſicut
iuſp.liberti dicitur artificiale,& non naturale:ita & iuſ
pa.eccleſiæ.& infinitas alias ſimilitudines ponit Pau.in
ſuo tra. cum igiť de liberto arguatur ad vaſallũ in termi
nis arti. nři:& ſic de pꝛono liberti ad dñm feudi, multo
magis debet poſſe argui de liberto ad rectorem repñtã
tem eccleſiam:& ſic de patrono liberti ad patronũ ec-
cleſiæ.& certe oĩa fundamenta do.me.ibi ſunt de liber
to ad vaſallũ.¶Nec ob.fundamentũ Roch. ꝙ dicit eſſe
Io.Fabri:qa hoc non reperiť in iure expreſſum:nã ad il
lud rñdeť,prout rñdet do.me.ad Bal.in c.1.de prohi.feu.
alie.dũ dicit illud edictũ nõ eſſe extẽdẽdũ niſi ad certas
ꝑſonas expreſſas:quia pęnale;nã dicit do.me.hoc funda
5 mentũ probare ꝯrium:†qa immo hæc materia vocan-
di in ius ex parte perſonarũ q̃ debet vocari in ius: vt uo
cari nõ poſſint ſine venia eſt fauorabilis & extẽdẽda:vt
tenet gl.in l.ſed ſi hac.§.ꝑtor. ff.de in ius vocãdo,& gl.&
do.in l.venia.C.eodẽ.gl.ñ.in l.qui bona.§.ſi alieno. ff. de
dãno infect.& gl.in l.apud Celſũ.§.ſi aduerſus.ff.de exce
ptio.doli.ergo in caſu nřo magis dẽt extẽdi in pꝛono ec
cleſiaſtico q̃ in dño feudi.¶Et ſi diceres, aduerte qa hic
eccleſia vel rector eius noĩe dicunť tenere locũ liberti,
q̃ quidẽ ꝑſonæ ſunt nimiũ priuilegiatæ & maxime au-
ctoritatis.c.ſolitæ.de maio. & obe. immo ecclę dicũtur
ſacroſ.C.de ſacroſ.eccle.per totũ.& de cõſecra.eccle.vel
alta.per totũ.& ſunt immunes.de immu.eccle.per totũ.
& clericatus eſt maior honor quocunq; honore tẽpo-
rali ſm Bar.in cõſ.ſuo qđ incipit,quæriť an poſſeſſio, &
dntur dij clerici.c.cũ ex iniũcto.circa mediũ.de hęticis.
& 11.q.1.c.ſacerdotib.& facit c.duo ſunt genera.12.q.1.
& de dignitate ſacerdotali aliàs diximus late: immo vt
ſ.dictum eſt,& do.me.Ia.tenere vř in d.l.generaliter.in j.
col.& magis affirmatiue in 2.col.in verſ.in gl.ibi.& nul
lũ clericũ.ſacerdos parrochialis non põt vocari in ius ſi
ne venia,quomodo ipſe vocabit patronũ eum venia ſi
contingeret eccleſiam patronatã eſſe parrochialẽ? vnde
eſſet ꝯcludẽdũ,pꝛon ſi clericũ nõ poſſe vocari in ius ſine
venia a rectore:pꝛonũ laycũ verò ſic.Tñ ego tenerẽ idẽ
eſſe in pꝛono layco:& nõ obſtat dignitas ecclæ, nec re-
ctoris clerici:quia cũ iuſp.principaliter ſit inductũ in fa
uorem

uorē vniuerſitatis eccl̃æ:vt diximus ſ.in 1.par.1.lib.in 1.
q.prin.in 11.ar. placuit iuriſlatori laicũ eſſe patronũ ec-
cleſię:& in fi.pręce.ar.Diximus,voluit illũ eſſe patronũ
quaſi patrē: cum deduxerit eccl̃am de non eſſe ad eſſe:
& nos habemus,ꝙ licèt filius mutet ſtatũ,debet tñ patrē
honorare:vt colligitur ex tex.in l.in ius vocari.§.pretor
ait.in fi.ff.de in ius voc.ex quo tex.dñt Bal.& Ludo.Ro.
ibi.ꝙ ꝗuis filius efficeretur Papa,debet tñ præſtare reue
rentiā patri,& loquuntur in hac materia,quos ibi in fi.
ſequitur do.me. Iaſ. vnde ꝗuis iſte rector ſit clericus ꝗa
repñtat eccl̃am:& ſic filiā p̃roni, non poterit vocare in
ius patrē:& ſic patronũ ſine venia ꝗuis ſit laicus:nā præ
dicti doc.de patre laico loquuntur:& ſic de omni patre
indiſtinctè.¶Quo ad reliqua huius arti.ꝙ rector teneaĩ
facere reuerentiā ipſi patrono in aſſurgendo ſibi hono
rando cum bireto,cũ ſalutādo & hmõi:patet ẽt ex præ-
miſſis:& ex his quæ diximus in proxi.præce.art.vnde di
cerē,ẽt patronũ eum vocari facere ad officia diuina, &
illum expectare ad miſſam: & alia diuina officia: cũ in
his ẽt vertatur honor & animę vtilitas:& pro hoc faciũt
quæ in proxi.ſeq.art.dicentur.

¶Tertius arti.1.q.prin.3.Libri.

1 *Honor patrono an debeatur, vt quotidie miſſa pro eius anima celebre-
tur, vbi ꝙ non limita.nu.3.& 5.*
2 *Nomina defunctorum vel eorum pro quibus miſſa celebratur non eſt
neceſſe ſpecifice celebrare.*
4 *Conditio, vt quotidie presbyter celebret, non eſt licita & honeſta.*

1 ET ideo 3.loco dubitatur: † an debeatur honor p̃ro-
no:vt quotidie pro eius aīa ſit in eccl̃a p̃ronata miſ
ſa ſpecialis celebranda: vel ſaltim orandum in memen
to.Lud.Rom.in ꝯſil.339.inci.dictus monachus &c.ꝯclu
dit ꝙ non.dicēs ſpecialiter pro eo:& eius anteceſſorib.
fundatorib.nec ẽt in genere pro mortuis quotidie eſſe
miſſam ibidē celebrandā: ſed ſm̃ ſufficere in oratione,
quę offertur Deo in miſſa ꝯmemorationē facere defun
ctorum in genere:nec eſſe neceſſe nomina exprimere,
cũ omnia ſint Deo nota : quia vt ipſe inquit, nõ minus
indulgētiæ accipit p̃ronus a Deo ex tali ꝯmemoratio-
ne generaliter facta,ꝙ ſi pro eo ſpāliter fieret, alle.tex.q
hoc expreſſa dicit in c.nõ mediocriter. de cõſe.diſt.5. &
2 † ppea ſuperfluum eſſe noīa defunctorũ vel eorum pro
quib.celebratur in miſſa ſpecifice ꝯmemorare,tex.eſt ĩ
c.vnum.& in c.de nominb.de cõſe.diſt.j.ſubijcit tñ Ro-
ma. ibi ſacerdotē ſi voluerit facere ſpālē ꝯmemoratio-
nem pro patrono & ſuis anteceſſorib.maxime fundato
re poſſe: & piũ eſſe ſic facere,nõ vt Deus ĩtelligat:ſed vt
ſupplicantiũ deuotior reddaĩ affectus: vt dicit gl.in d.c.
de noĩbus.in fi.¶Sequiĩ prędicta Roc.in hoc tra.in ver-
bo honorificũ.in 57.q.qui limitat d.ꝯclu.vt nõ procedat
3 † qñ p̃ronus diſpoſuiſſet pro eius aīa quotidie miſſam
celebrari debere:ꝗa eius voluntas & diſpõ eſſet ſeruan-
da:cũ ius nõ reſiſtat l.non aliter.ff.de lega.3. ita dicit per
hāc reg.& per alia fundamētā ꝯcluſiſſe do. Abb.pulchre
in cõſ.ſuo 99.Ieſus Chriſtus adſit ĩ fi.quidā ꝯdidit reſtm̃.
in 2.col.in 2.vol. & fortius ibi ſentire iſtā diſpõnem pa-
troni valere ẽt ſine ꝯſenſu ep̃i:quia in caſu, in quo ipſe
ꝯſuluit,nõ præſupponitur aliquē ꝯſenſum ep̃i interue
niſſe.¶Subdit ẽt,ꝙ ſi quis ſubtilius opponeret d.c.ſigni
ficatum.de præb.vbi nõ põt inſtituendus grauari per pa
tronũ vel aliũ ad quotidie celebrandũ:vt ibidem ẽt no.
& in c.conſuluiſti.de cele.miſſ.rñdet Abb.illum tex.ꝓ-
cedere,vbi vnus ſacerdos grauareĩ , ſed vbi non eſt gra-
uatus iſte ſacerdos : ſed in genere mandatũ eſt, miſſam
quotidie celebrari debere,ſeruāda eſt fundatoris volũ-
tas:ꝗa per diuerſos ſacerdotes celebrari poterunt: ꝙ di
cit eſſe notandũ ad limitationē d.c.ſignificatũ.¶Dicit ẽt
ibi Roc.eſſ aduertendũ,hāc deciſ.nõ procedere in eccl̃a
patronata,in qua vnus tñ eſſet inſtituendus:ꝗa licèt va
leret diſpoſitio patroni:vt miſſę defunctorum pro eius
anima celebrentur per prędicta,non tñ valeret, vt quo
tidie inſtituēdus celebraret, per d.c.ſignificatum.vbi ex
preſſe no.Abb.& alij.¶Gaie.aſſit in repe.c.fi.de elec.li.6.
4 in prin.22.col. † dicit hanc condi. ꝙ presbyter quotidie
celebret,nõ eſſe licitā,nec honeſtā : & ſi talis ꝯditio ap-
ponitur,debet accipere interpretationē ſm̃ formā d.c.
ſignificatũ.ſ.vt celebret quāto frequentius põt ſalua ho
neſtate ſua & debita deuotione.ſequiĩ Phil.de Satra. in
hac rub.in 4.char.in ver.nec patronus põt.& nos retuli
mus ſ.in 1.par.1.lib.in 9.q.prin.in j.art.in prin. cũ allega
uimus pro parte negatiua in verſi.14.adducitur.¶Limi
tat ẽt ſupraſcriptam ꝯclu.Roc.ibi nõ eſſe neceſſe in ec-
cleſia quotidie miſſam pro mortuis celebrare,vt non ꝓ
cedat in eccleſia collegiata : ꝗa in illa debēt duæ ſaltim
miſſæ celebrari quotidie,vna pro defunctis, alia pro fe
ſto vel feria.text.eſt in c.cũ creatura. & ibi declaratur,&
volũt oẽs doc.de cele.miſſa.¶Rom.verò in d.cõſ.339.di
cit,ꝙ ſi ſacerdos eſſet tantę bonę ꝯſcientię, ꝙ poſſet bis
in die celebrare,piũ eſſet,duas miſſas celebrare nõ ſum-
pta purificatione vnam de feſto:alia pro defunctis:licèt
periculoſum ſit pp ꝯtinua peccata quib. inuoluimur:
vnde felix dr̃,qui digne celebrat vnā tex.eſt in c.ſufficit.
de ꝯſc.diſt.1.& in cele.miſſa.c.cõſuluiſti.& c.te referēte.
ſi tñ vinũ purificationis acceperit , ſecunda purificatio
impediĩ:vt eo.tit.c.ex parte.vt ibi pulchre per cũ.¶Et ꝙ
in celebrationib. miſſa. ſit ſeruandus modus datus per
fundatorē pro qualitate dotiũ: diximus ſ.in 1.par.1.lib.
in 5.q.prin.in 21.art.in 7. caſu. vbi poſuimus pro quali-
bet miſſa quanta dos aſſignanda eſt.

¶Quartus arti.1.q.prin.3.Libri.

1 *Patronus eccleſiæ interdicto populo & clero celebrante ianuis clauſis
an admitti debeat, vbi quòd non.*
2 *Interdictum latum contra populum non afficit clerum, nec e contra.*
3 *Fratres minores S. Franciſci ſunt priuilegiati tēpore edicti, et tamē nõ
poſſunt admittere fratres & ſorores S. Franciſci tertii ordinis.*

1 INterdicto populo † clero celebrāte ianuis clauſis po-
terit admit.p̃ronus illius ecclę:& ſic in hoc ſit priuile
giatus:& hic ſit 4.arti.& videreĩ dicendũ ꝙ ſic:ꝗa cũ tot
& tāti honores ſibi debeātur in eccl̃a,debet adhiberi &
iſte, vt poſſit cũ clericis ingredi eccleſiā & ibidē diuina
audire:cũ videatur pars illius eccl̃æ: nā & ep̃s põt ibi ce
lebrari facere tēpore interdicti:vt no.in c.qñ ep̃i.de pri
ui.li.6.& ibi Io.And.& doc.immo põt ep̃s celebrare di-
uina tp̃e ĩterdicti clauſis tñ ianuis:& voce ſubmiſſa,nec
pulſatis cāpanis niſi ep̃i fuerunt cauſę interdicti c.ꝙ nõ
2 nulli.de priuil.† Itē interdictũ latũ ꝯ populũ non afficit
clerũ,nec eꝯ c.ſi ſnĩa.de ſent.excom.li.6.& Pau.de Caſt.
ꝯſi.296. Et ideo pñt & habent ſingulis dieb. in eccl̃ijs &
monaſterijs miſſę celebrari ianuis clauſis voce ſubmiſ-
ſa:& cāpanis & nõ pulſatis,excluſis ſecularib.interdictis
ſiue excõicatis:adeo ꝙ canonici vel clerici nõ celebran
tes diuina nõ ꝯſequuntur quotidianas diſtributiones c.
alma mater.de ſent.excom.lib.6.licèt in feſtiuitatib.ibi
enumeratis poſſint apertis ianuis alta voce & pulſatis
cāpanis celebrari diuina officia excluſis excõicatis:ad-
miſſis tñ interdictis,dũmodo ab altari arceanĩ,qui cām
interdicto dederũt d.c.alma mater. §. in feſtiuitatib. Cũ
igitur p̃ronus ſit de clero:quia vr̃ pater eccl̃æ & clerici:
vt diximus ſ. in fi.1.& 2.art. dumodo nõ dederit cām in
terdicto:vt in ep̃o dictũ eſt.¶Immo dicēdum eſſet hoc
caſu tale priuilegium p̃roni extendi ad eius familiā c.li
cet.de priuil.li.6.ꝙ verũ eſt niſi ad hunc fi.aliquem de fa
milia ſibi faceret qui non erat,ſm̃ glo.not.ibi.¶ Tñ his
non obſtan.ꝯriam partem puto verā:cũ patroni in hoc
non reperiātur a iure priuilegiati:& hmõi priuilegium
non extēditur, nā per c.in his.de priuil.fratres minores
3 ſunt priuilegiati † tēpore interdicti tñ non pñt admitte
re fratres & ſorores S. Franciſci tertij ordinis ad diuina
in eorũ eccleſijs tempore interdicti : & ſi fecerint, ſunt
excõicati ipſo facto cle.cum ex eo.de ſent.excom.& ibi
Io.And.& alij:& ponit ẽt Archiepi.Floren. in ſuo tract.
de cenſuris.in 64.c.¶ Sed certe bonũ eſſet Papā hoc pri
uilegium patronis ꝯcedere vt tp̃e interdicti poſſent au-
dire

dire diuina ēt ianuis clauſis In eccl'ijs de iurep. ipſorum
dūmodo non dederit cām interdicto: nā tāto magis lai
ci inducerētur ad eccl'as fundandas: & ſic magis milira-
ret rō c.3.hoc rit. ¶ Si igitur hoc priuilegiū nō extendit
ad fratres & ſorores tertij ordinis, in quib. eſt aliqua reli
gioſitas magis q̄ in alijs: vt diximus ſ. in 1.par.1.li.in 1.q.
prin.in 10.art.& ſ.in 3.par.2.li.in 9.q.prin.in 18.art. mul-
to minus hoc priuilegiū debet hr̄e locū in patronis lai-
cis: qa de patronis clericis nō eſt dubium: cū non inclu-
dātur in interdicto populi, per d.c.ſi ſentētia.de ſent.ex
com.li.6. ¶ Nō obſtat priuilegiū epi: quia eps habet ma
ius ius in eccl'a q̄ patronus c.oēs baſilicæ.16.q.7.& dixi-
mus ſ.in 2.par.2.lib.in 5.q.prin.in 10.arti. dum tractaui-
mus, quis tribuat plus iuris præſentās vel inſtituens: &
eps an clericus: & hoc priuilegiū eſt ſibi ꝯceſſum rōne
ſuæ dignitatis, vt in d.c.qm̄ epi.de priuile.lib.6.habetur.
¶ Minime obſtat illud, quod patroni dicātur pars eccle
ſiæ & clerici: quia p̄roni laici non dn̄t eccleſiaſticæ per-
ſonæ ſeu ſeculares: vt in proxi.ſeq.art.dicetur: & ideo le
gati etiam a latere non pn̄t ei præiudicare c. cum dile-
ctus. hoc tit.c.dilectus.de offi.lega.& diximus ſ. in 3.par.
2.lib.in 8.q.prin.in 2.art.nec Papa præſumitur eis præiu
dicare velle, niſi exprimat: vt no.in dictis iurib.& nos di
ximus ſ.in d.3.par.in 9.q.prin. per totum. & præſertim.
in 3.arti.poſt do.Feli.

¶ Quintus arti.1.q.prin.tertij Libri.

1 *Patroni laici eccleſiarum non ſunt perſonæ eccleſiaſticæ rōne iuriſpa.*
2 *Clericus ratione cauſæ aliquando conuenitur coram laico.*
Eccleſiaſticę perſonæ quę dicantur.
3 *Religioſi qui dicantur, & qui veniant religioſorum appellatione.*
Religio quot modis capiatur, & quę dicatur proprie & ſtricte religio.
Religioſi an dicantur fratres Ieſuati.

EX his deciditur 5.art.an patronus laicus dicatur per
ſona eccleſiaſtica ratione iuriſpa. eccleſiæ ꝙ habet.
Et Alex.in l.ſemper.§.fi.ff.de iure immuni.dicit, ꝙ non
habet ſubſtantialia ad ſtatum eccleſiaſticū vt ibi per eū:
quia de multis perſonis ſimilib.quęrit, an efficiantur ec
cleſiaſticę, ex quo ſequūtur aliquam regulā, & tenet ꝙ
non: quia tales nō habent ſubſtantialia regulæ. ſ.caſtita
tem, paupertatē, & obedientiā c. cū ad monaſteriū.in fi.
de ſtatu mona.c.1.de voto.lib.6. Sequitur prædicta Pau.
2 de Cita.in hoc trac.in 6.par.in fi.3.art.in 57.q. ¶ † Tu quā
tum ad patronos laicos eccleſiarum dicere vera eos nō
eſſe perſonas eccl'aſticas, cū iuſp.eis non det hoc: ſed ſo-
lum illos tres fructus honoris, oneris, & vtilitatis: vt in
hac rub.omnes dn̄t: & ſolum ſunt de foro eccl'aſtico, cū
de iurepa.agitur c.quanto.de iudi.& tūc potius dr̄ cauſa
eccl'aſtica q̄ perſona, ſicut in multis cauſis ſpiritualibus
ſeu mixtis pp̄ has tres cauſas laici ſunt de foro eccleſia
ſtico: vt no.in d.c.quanto.& in c.per venerabilem. & in
c.tanta.qui filij ſint legiti.c.nouit.& c.2.de iudi.ex teno-
2 re.& c.ex parte B.de foro ꝯpeten.cum ſi.& eꝯ † aliqñ cle
ricus ratione cauſę conuenitur corā laico: puta coram
domino feudi in cauſa feudali c. verum. de foro com-
peten. ¶ Quò ad reliquas perſonas, de quib. loquit̄ Alc.
in d.l.ſemper.§.fi.an & qñ dicantur eccleſiaſticæ, vide q̄
diximus ſ.in 1.par.1.lib.in 1.q.prin.in 1.art.& tetigimus
aliquid ſ.in 3.par.2.lib.in 9.q.prin.in 18.arti. ¶ Nec mihi
placet regula tradita per Alc.illos tm̄ dici eccleſiaſticos,
qui profitentur tria ſubſtantialia regulæ: quia iſta regu
la militat ad cognoſcendum regulares, non autē ad co
gnoſcendū religioſos, nec eccleſiaſticos: quia religioſi
dn̄t multipliciter, & ſūt eccleſiaſtici, puta clerici.qui tm̄
profitentur tria ſubſtantialia regulæ: & regulariter reli-
gioſi & clerici ſeculares ponūtur vt diuerſi: vt probatur
in c.apoſtolicę.de re iudi.in 6.& in cle.2. in fin.de vita &
honeſta.& in c.1.in fi.de preben.in 6.& in multis alijs iu
rib.accumulatis per do.me.Corſe. In trac. de Ieſuatis.in
3 2.q.in tit. † qui dicantur religioſi.& appellatione religio
ſorum veniant, vt ibidem in 1.q.princ. ponit quot mo-
dis capiatur religio: & quæ dicatur proprie & ſtricte reli
gio.& in 3.q. ponit, an fratres Ieſuati dicantur religioſi:
vide in dictis locis plene.

¶ Sextus arti.1.q.prin.3.Libri.

1 *Rector eccleſiæ patronatę cui habet obedire, patrono an ordinario.*
Religioſi cui potius obedire tenentur eorum ſuperiorib. vel ordinarijs.

1 ET ex iſtis duob.præced.artic.infertur 6.arti. † rector
eccleſiæ patronatę cui potius obedire tenebitur pa
trono vel ordinario loci. Hunc art.non inueni tactum.
Sed gl.doc.quærunt, religioſi cui potius obedire dēant
eorum ſuperiorib.vel ordinarijs.de quo per glo. primā
11.q.3.qui reſiſtit.& Abb.in c.2.in 2.col de appell. vbi ēt
do.me.Corſe.& in c.cæterū.in 3.col.de iudi.& in c.cum
ab eccleſiarū.in vlt.col.de offi.ordi & Inn.in c. quanto.
eo.ti.& Abb.in c.cum ꝯtingat.in 20.col.de foro cōpe.&
dicit Archi.in d.c.qui reſiſtit.ꝙ in his quę ſpectant ad of
ficium ſuperioris ipſius religioſus magis obediet ſuo
ſuperiori, ſed in his quæ verſantur in figura iudicij ma
gis obediet epo: quod latius declarat Car.poſt Matth.in
cle.ne in agro.§. quia verò 8.q.de ſtatu monach. dicens
ꝙ præponet epm in cura animarū ab eo ſuſcepta in de
cimarū & primitiarum rōne reddenda in cauſis ordine
iuris tractandis: ſed ſuperiorē proponet in fractione vo
ti, in abſtinentia, vel lentio tenendo, vel ſeruando: vt la
tius Ibi per eum. Sequitur prædicta do.me. Corſe. in d. 2
trac.de Ieſuatis.in 22.q. Tu aduerte, ꝙ iſta non tangit ca
ſum noſtrum: nam vt diximus ſ.in 4.arti. maius ius ha-
bet eps in eccleſia q̄ patronus: &, vt diximus in proxi.
præce.arti. patronus laicus nō eſt perſona eccleſiaſticā:
qūo igitur ſibi habebit obedire rector eccleſiæ clericus
quia venit et.ꝯ diſpōnem d.c.cum ſit generale. & etiam
c.eccleſia S.Mariæ. de conſti.vnde in hoc paſſu ſic dice-
rem: nam ex quo ēt legatus a latere non pōt præiudica-
re p̄rono laico, nec Papa præſumitur velle illi pręiudi-
care d.c.cū dilectus.hoc tit.& c.dilectus.de offi.leg. & di-
ximus ſ.in 3.par.2.lib.in 8.& 9.q.prin. Immo ſi bene Pa-
pa expreſſe derogaret iuripa.laici, & ſtatutis eccl'ę, nō in
telligeretur derogatum modis: & ꝯditionib.ſeu ſtatutis
ēt ꝯ ius cōe exiſtentib.per fundatorem a limine funda
tionis de ꝯſenſu epi appoſitis, iuxta no. in c.2.cum dile-
ctus. de conſue. niſi expreſſe de illis mentionem faciet
Papa: vt pulchre diximus in d.9.q. prin.poſt dou.Fel.in
10.art.& eps non poſſit aliquo modo pręiudicare patro
no c.decernimus.cum ſua materia 16.q.7.de qua late di
ximus ſ.in d.3.par.2.lib.in 2.q.prin.in 2.artic.pro obſer-
uantia cōſtitutorum a fundatore & pro honore exhibē
do patrono: & in conſiſtentib.in onere ipſius: & in ali-
mētis pręſtandis p̄rono inopi dicerē rectorē eccleſię po
tius debere obedire ipſi patronò, & exequi ea quæ de-
bet: & p̄rono debentur de iure virtute iuriſpa.vel rōne
modorū appoſitorum per fundatorē in limine funda-
tionis, quam epo mādari oppoſitū fieri, cū illa nō poſſit
immutari p̄ epm: immo nec p̄ legatū a latere ꝙ fortius
eſt, nec p̄ſumet̄ Papa id agere velle: vt proxi.diximus. In
p̄rono verò eccl'aſtico dicerē idē quò ad epm: non autē
quo ad legatū a latere: vel quò ad Papā, q pn̄t: & Papa p̄-
ſumitur ei velle derogare, vt in d.iurib.& locis apparet:
& dictū eſt: & q̄uis iſta probētur mō prefato, & ꝯriū dici
nō poſſit: tm̄ faciunt a ſimili proxime alleg.de religioſis
qui in ꝯcernentib. corū reg.debēt obedire potius corū
ſuperiori ordinario: vt proxime dictū eſt. Et pro p̄dictis
faciunt quę late dicemus j.in 6.q. prin. per totum: epm
nō poſſe immutare ſtatū eccl'ę patronatę ſine ꝯſenſu pa
troni, vide ibi omnino pro complemento huius arti.&
illationib.quæ ex eius concluſione fieri poſſent.

¶ Septimus art.1.q.prin.tertij Libri.

1 *Patronus an dicatur dominus eccleſiæ in qua habet iuſp. vbi quòd non & quę ſit ratio.nu.2.*
2 *Proprietas eccleſiarum reſeruatur epiſcopo, in cuius territorio ſunt eccleſiæ fundatæ.*

Patronus

3 *Patronus quodammodo poteſt dici dominus*
Libellus non vitiatur, ſi in eo dicatur, peto eccleſiam meam.
4 *Vendicari poteſt corpus eccleſię per patronum.*
5 *Libelli forma in petendo iurepa.*
6 *Rei vendicatio competere poteſt ad eccleſiam pro iurep. quod quis habet in ea.*
7 *Libellus ſuſtinetur, in quo dicitur ſimpliciter, peto eccleſiam, & non adduceret rationem iuriſpa.*

ET ex ſupraſcriptis oĩbus ꝯtingit ſeptimò & vltimò:
1 † qa patronus ita honoraẽ, an dicatur dñs eccleſiæ.
Et Bal. in l. fi. penul. col. C. de edic. diui Adria. tollẽ. dicit,
patronum nõ eſſe dñm verè eccleſiæ: ſed abuſiuè dñm
appellari. Pau. de Cita. verò in hoc tra. in 6. par. in 12. q. 4.
arti. dicit, iuſp. non facere patronũ dñm: immo nullum
ius proprietatis illi afferre: ſed ſolummodo ſalutarem
ſollicitudinem, & curã, per quã cogitur oĩno eccleſiæ
prouidere. tex. eſt in c. filijs. & in c. ſeq. 16. q. 7. Vnde vide
mus, dicit ipſe, patronos nõ ꝯcedere eccleſiã p̃ſonatam
clerico: ſed tñ dicuntur pñtare. tex. eſt in c. conſuluit. &
in c. fi. hoc ti. & hoc habere locũ, ſiue patronus ſit cleri-
cus, ſiue laycus. d. c. fi. vbi dr̃, ex vi iuriſp. non conceſſio-
nẽ: ſed pñtationem ad patronũ pertinere. Sic videmus,
eũ non poſſe donare eccleſiam vel iuſp. quam tenebat:
vel qđ habebat ſine ꝯſenſu epĩ. c. quod aũt. cũ ſiml. hoc
ti. ꝙ faceret, ſi iure proprietatis ad ſe ptineret: quia poſ-
ſet & donari & abuti ad placitũ. l. in re mandata. C. mãd.
l. ſed ſi lege. §. ꝯſuluit. ff. de peti. hære. Sic etiã videmus, ta
le ius non poſſe vendi: cũ ſit quaſi ſpũale: vt not. in c. de
iure. hoc ti. Immo nec extimari: nec in ſolutũ dari: nec
creditoribus cedi: nec facit quẽ locupletiorẽ: vt late di-
2 ximus. ſ. in 2. par. 1. lib. in 5. q. prin. per totum. † Subdit tñ
Pau. rõnem huius ſuæ cõcluſionis eſſe: quia proprietas
eccleſiarũ illi ſoli epõ eſt reſeruata, in cuius territorio
ſunt eccleſiæ fundatæ. text. eſt clarus in c. oẽs baſilicæ. q̃
diuerſo loco ꝯſtruunẽ: vel ꝯſtructæ ſunt in epĩ poteſta-
te ꝯſiſtunt, in cuius territorio ſunt poſitæ. & c. ſeq. vbi ẽt
nulla eccleſiaſtica perſona quacunq; dignitate decora-
ta põt ſine epĩ ꝯſenſu eccleſiaſtica beneficia ꝯferre. 16.
q. 7. & ibi gl. & ſeq. adducunt plures ꝯcordantes: cũ ergo
ppriẽtas ſit apud, ſaltim quò ad adminiſtrationẽ apud
patronos eſſe non poterit, vulgata. l. ſi vt certo. §. ſi duo-
bus vehiculũ. ff. cõmoda. Tu pro hoc adduc ea quæ po-
nit Inno. & ibi Abb. & oẽs in ca. cum ſuper. de cã poſſeſ.
& proprie. dñium rerũ eccleſiæ non eſſe rectoris: quãto
magis nec ipſa bona: nec ipſa eccleſia erit ſub dñio pa-
troni, de quib us dictis Inno. diximus ſupra in 3. par. 2. li.
in 11. & vlti. q. prin. in 9. art. Dicit tñ Pau. vbi ſupra, patro
num poſſe potius dici aduocatum: vt no. Abb. in c. quia
clerici. in 1. no. hoc ti. & Bald. in d. l. fi. in penult. col. C. de
edic. diui Adri. tollẽ. & dicit ẽt pluribus alijs noĩbus appel
lari, de quibus diximus ſ. in 1. par. 1. lib. in 1. q. prin. in 3.
art. Videmus ẽt, ex quo p̃ronus nõ eſt dñs eccleſiæ: cum
nõ poſſe ꝯferre beneficiũ: nec eccleſiã: nec aliquẽ inſti-
tuere. c. p̃terea. hoc ti. ſiue ſit laycus: ſiue clericus. c. fi. hoc
tit. de quo ẽt nos diximus ſ. in 2. par. 2. lib. in 4. q. prin. in
5. arti. patronum ẽt ex ꝯſuetudine nõ poſſe habere ius
abſolutę dãdi eccleſiam ſine epõ: quod ego intellexi in
p̃rono layco: non in clerico: quia in eo poſſet hoc ꝯſue
tudo. Et demũ dicit Pau. ex p̃dictis inferri, iuſp. eccleſię:
vel liberti nõ facere patronũ locupletiorẽ: nec poſſe po
ni in extimo: vt maior collecta exigatur, de quibus nos
late diximus ſ. in d. 5. q. prin. 2. par. 1. li. in 8. & 9. arti. Repe
ri poſtmodũ do. Phili. de Sarra. ꝯregnicolam meum in
3 c. bonis. in vlt. no. in verſi. põt tñ quodãmodo. † vbi vult
patronũ quodãmodo poſſe dici dñm alleg. Car. in c. ſug
geſtũ. hoc ti. in prin. vnde largo mõ põt dicere patronus
eccleſiam ſuã: & per hoc nõ vitiabiẽ libellus: licèt in eo
dicat eccleſiã ſuã: vt no. voluit Abb. in c. pro illorum. de
præb. ẽt ſi patronus ſit laycus. ad hoc tex. in c. examinata.
de iud. ibi largo mõ iuſp. dr̃ poſſideri: licèt ſit incorpo-
reũ: & ſic ibi eſt caſus ſm do. Ant. de Roſellis per not. p
Bar. in l. ſed & ſi poſſeſſori. §. itẽ ſi iurauero. ff. de iureiur.
quia licet improprietate verbũ libelli: vt ſalua ſit inten-
tio libellantis. de cauſã poſſeſ. & propriet. cum eccleſiæ.
ꝙ dicit eſſe notandum à iudicibus: & de hoc ẽt in d. ca.
examinata. Subdit etiam ibi Philip. patronum ratione
iuriſpat. quod habet in eccleſia, poſſe agere rei uendica
tione, vendicando ipſam eccleſiam ſecundùm Abb. in
d. c. examinata. & ibi Butr. dicere propriè loquendo p̃ro
num non habere dñium eccleſiæ nec poſſeſſionẽ: quia
talia non cadũt in laycum. c. cauſam. de reſcrip. ſed illũ
nobilem fuiſſe patronum: qa de cauſa tractabatur ad ec
cleſiam defendẽdam & ordinandã ad ſui pñtationem:
& hoc poſſe tolerari. ſm Goff. & Hoſt. ibi per c. conſide-
randum. 16. q. 7. Dicit ẽt Phili. ibi, p̃ronum habere quan
dam quaſi poſſeſ. reſpectu iuris: & bonorũ eccleſiæ ꝯſer
4 uandorũ: † quare patronus põt vendicare corpus eccle
ſię, qñ per aliũ ſibi aufertur hæc poſſeſſio: & libertas, al-
leg. ad hoc. c. piſanis. de reſti. ſpo. & dicit ita velle Inno.
ibi. & in d. c. examinata. ex cuius d. Inno. habemus, rem
corporalẽ poſſe vendicari pro iure, quod quis p̃tendit
in ipſa re aſſequẽda. l. qui tabernã. ff. de ꝯhen. emptio. &
5 de leg. 1. l. ſi domus. † Et ſm hoc dicit, libellũ ſic formari,
vendico talẽ eccleſiam à tali: quia per eam habeo iuſp.
ꝙ dicit eſſe notãdum in practica ſm Abb. in d. c. exami
nata. in 5. no. ſm quẽ dicit Phil. hoc intelligi, qñ illo poſ
ſidente illã rẽ iſte non põt vti iure ſuo aſſecuro. d. c. Piſa
nis. Secus aũt ſi clericus poſſideret eccleſiã: nec præſta-
ret impedimentũ reſpectu iuriſp. immo alius poſſide-
ret illud: tunc non vendicat eccleſiam actione iſtius iu-
ris: quia iſta ſunt prorſus diuerſa. d. c. Piſanis. & l. natura-
liter. §. nihil cõe. ff. de acq. poſ. vnde ille nobilis in caſu.
d. c. examinata. poterat eccl'iam vẽdicare, ſi milites poſ-
ſediſſent quò ad hoc, vt admitterẽt illã libertã p ipſum
poſtea ordinandã & defendendã. d. c. filijs. pro quo facit,
quia licet eccleſia poſſet vendicari ab ipſo, vel ab alijs
perſonis eccleſiaſticis pro iure reali qđ p̃tendũt in ipſa
eccl'a. iuxta plene no. in c. venerabilis. de cenſi. tñ pro ſo
lo iurep. nõ vendicatur à layco: vt eſt text. in c. cura. hoc
tit. vbi ex donatione facta a laycis in eccleſia trãſiuit iuſ
pa. c. illud. hoc tit. & tñ tex. ibi dicit, nõ poſſe illas eccl'as
vẽdicare. Ideo Anto. de Roſel. in d. c. examinata. dicit, ꝙ
qñ cõpetit vẽdicatio rei & alicuius iuriſp. cõpetentis in
illa, debet ſubijci cã. ſ. vẽdico rẽ: qa volo uti iurep. hic ẽ
tex. quẽ ſic intellexit Iac. de Are. in l. 1. §. per hãc. ff. de rei
vend: debet ergo p̃ronus dicere, vẽdico eccleſiã pro iu-
rep. tunc ſi aduerſarius ꝯdicat, p̃cedit iudiciũ, alias nõ, q̃
dicit eſſe notãda in practica. & de his plenius in d. c. exa
minata. Et addit, ſi q̃ramus generaliter, qđ ius hẽt patro
nus, eſſet recurrendũ ad Butr. in c. fi. de cã. poſ. & proprie.
17. col. & ad Car. & alios in c. cũ & plãtare. §. in eccleſijs.
de priuil. Et ex ſupraſcriptis infert Phili. patronũ ẽt poſ
ſe inſtare corã epõ pro reformatione eccleſiæ ſm Gay.
in repe. c. fi. de elec. li. 6. in 23. col. in verſi. q̃ro qd cõpetat
p̃rono. poſt prin. alleg. Car. in cle. quia ꝯtingit. in fi. prin.
de relig. do. Do. And. Barb. in d. c. examinata. in 8. col. cũ
ſeq. in verſi. nota ibi ſup. late examinat hũc art. & retulit
ſupraſcripta: & licet videatur tenere ꝯ Inno. tñ tandem
ꝯcludit cũ eo: & idẽ facit in c. quãro. in fi. 10. col. in verſ.
6 quærit etiam hic Bal. & tandem concludit † competere
rei vendicationem ad eccleſiã pro iurep. quod quis hẽt
in ea, & allegat. d. l. qui tabernã. ff. de ꝯhenda emptione.
& l. ſi domus. §. 1. ff. de legatis 1. & facere ſingularem tex.
in c. cum venerabilis. de exceptio. & quod voluit Inno.
in c. cum inter. de maiori. & obedien. & in d. c. examina
ta. de iud. & qđ habetur in c. venerabilis. de relig. do. & c.
examinata. de confirmã. vti. vel inuti. de quo text. excla
7 mat Car. in d. c. examinata. Et q̃uis p̃fati doc. dicãt † quẽ
poſſe dicere in libello vendico talẽ eccleſiam tali rõne
iuriſp. quod habeo in ea. Barba. dicit plus videri dicen-
dum: ꝙ ſi quis ſimpliciter vendicaret eccleſiã, & nõ ad-
duceret rõnẽ iuriſp. adhuc valeret libellus; quia accipiẽ
ſenſus per quẽ libellus ſuſtineẽ: & ſic ſubaudiẽ pro iu-
rep. p d. l. ſi domus. §. 1. & qđ habetur in l. ſancimus. C. de
ſac. ſan. eccle. & in Spe. de obli. & ſolu. §. ſequitur. ver. qđ
ſi libellus. & ſic eccleſia poniẽ velut obiectũ extrinſecũ:
ſed iuſp. ponitur velut obiectũ intrinſecũ ſecũdùm do.
Card.

Car.poſt alios in d.c.examinata.de iud. Et pondera vnū
dicit Barb.qđ tibi videbitur mirum:quia tex.in c.mona
ſteriū.16.q.7.dicit,a dño ꝯſtructionis nõ auferatur: vbi
probatur,ꝙ conſtruens eccleſiā acquirit dominium ec
cleſiæ:ergo põt eccleſiā vendicare vt dñs:& dicit hoc eſ
ſe menti tenēdum:quia proijcit in profundū multa di-
cta doct.ſed gl.ibi exponita dño.i.diſpõne. Et de hoc ēt
per Bar.& doc.in l.in rē.§. loca. ff. de rei. vendi. & hæc ēt
voluit Gaye.in repe.d.c.fi.de ele. circa mediū. 24.col. &
ita in hoc tenent omnes.& vide Phi.Decium in c. cum
venerabilis.in 5.no.de excep. loquentē de libello patro
ni petentis eccleſiam tanquam ſuā. Reliqua circa hãc
s.q.prin.de iſto honore quomodo debeatur plurib. pa-
tronis:& plura alia videbimus.j.in 4.q.prin.

EX omnibus dictis in hac 1.q.prin.huius 3.li. & eius.
7.art.collige concluſionē.ius honorificium compe
tens patrono ex iurep. non ſolū ꝯſiſtere in pñtando re-
ctorem:ſed ēt in honore proceſſionis & ꝑlationis:vt di
ximus.ſ.in 1.art.Declara hanc conclu.non probari ex c.
piæ mētis & Frigētius.16.q.7.ſed ex.c.nobis.hoc tit. & a-
lijs rõnibus,cum dicta iura alium intellectū habeant:vt
diximus in d.1.ar.in ver.vnde cū iſte.& in ver.capio ſm.
Amplia primò.d.ꝯclu.dictū honorē nõ deberi patrono
prima vice:& pñono regi vel duci,vt aliqui dicebãt:ſed
debetur oĩ vice,& omni pñono:vt diximus in d.1.at.cir
ca fi.in ver.& ex iſtis.cum ſeq.Amplia ſecundò dictum
honorē intãtum deberi ipſi pñono per rectorē eccleſiæ
ꝙ debet pñono venienti ad ecclīam obuiā ire cū cleri-
cis ſuis:& in proceſſione poſt terga ꝑlati ante oēs lay-
cos incedere:& hic eſt honor proceſſionis:ꝑlationis ve
rò honor eſt:quia rector debet illū collocare in dignio
ri loco ante oēs laycos: & in pace & in turibulo,cū illis
ꝑſerre:vt diximus in d.1.ar.Amplia tertio.d.ꝯcl.in nñ ꝓ-
cedere, vt non ſolū ꝑdicti honores debeanẽ in eccleſia
& procedere vt ſ.dictum eſt, ſed in omni loco pñtatus
ab eo debet ſibi reuerētiā facere illi aſſurgēdo,illū bire-
ro honorãdo,eumq; ſalutaudo:& in miſſa:& officijs ex
pectãdo.vt diximus.ſ.in prin.& in fi.2.art.Amplia quar-
tò d.conclu.in nñ procedere, ꝙ ēt pñono debeẽ honor,
vt rector eccleſiæ pñonatæ non poſſit ipſum in ius voca
re ſine venia:vt diximus in d.2.ar.Amplia quintò.d.ꝯcl.
intñ procedere: ꝙ præsbyter in beneficio pñonato in-
ſtitutus:licet non teneaẽ pro aĩa fundatoris: & patrono
rū quotidie miſſam pro defunctis celebrare: tenebiẽ tñ
pro ipſis pñonis mortuis & viuis in memēto orare:vt di
ximus ſupra in 3.art.Reſtringe primo hanc ampli.pro-
cedere:niſi fundator mãdaſſet quotidie miſſam pro eo
celebrari non ꝑ ipſum rectorē præciſe:ſed ꝑ eū,& alios:
qa eius diſpoſitio ſeruanda eſt:vt diximus in d. 3.arti.in
verſi.ſequiẽ ꝑdicta Roch.Reſtringe ſecundò.d.ampli.vt
rector nõ teneaẽ quotidie celebrare pro defunctis, niſi
eſſemus in eccl̄a collegiata:qa in illa quotidie duę miſ-
ſæ celebrandæ ſunt:vna de defunctis,alia de die: vt dixi
mus in d.3.art.in ver.limitat ēt.Amplia ſextò.d.ꝯclu.in-
tñ procedere:rectorē debere honorare pñonū,ꝙ in his
q̃ proueniunt ex iurep.& ex ſtatutis in fundatione per
fundalorē appoſitis potius teneẽ ēt pñono layco rector
obedire q̃ ordinario:vt diximus.ſ.in 6.ar.Limita modò
primò.d.ꝯclu.ꝙ licēt dicti honores debeãtur ꝑ rectorē
eccleſiæ pñono illius:tñ per hoc nõ debebiẽ honor: nec
eſt priuilegiatus,vt interdicto populo clero celebrante
ianuis clauſis pñonus admittaẽ in ipſius eccl̄a pñonata
ad diuina officia:vt diximus ſ.in 4.art.Limita ſecundò.
d.ꝯclu.ꝙ licet pñono ēt layco debeanẽ dicti honores:nõ
tñ per hoc debeẽ honor:vt rõne iuriſp. quod habet di-
caẽ pſona eccl̄aſtica:ſed oĩno dr̃ laycalis : vt diximus. ſ.
in 5.art.Reſtringe hanc limi. vt q̃uis iſte pñonus laycus
non dicatur perſona eccleſiaſtica: tñ cã iuriſp. eſt eccle
ſiaſtica:vt diximus in d.5.art.Limita tertiò. d. conclu.ꝙ
q̃uis pñonus ita honeretur : nnn tñ per hoc dicetur dñs
eccleſiæ vere ſed abuſiue:vt diximus in 7.art.Reſtringe
hanc limi.ꝙ quamuis pñonus non dicatur dñs eccleſię:
tamen poteſt agere rei vendicatione:& vēdicare eccle-
ſiam:& vendicando, eccleſiam intelligetur vendicare
iuſp.& poterit etiam iuſp.vendicare : vt diximus in d.7.
art.Et per iſta ſit expedita hæc.j. prin.q.huius. 3. lib.cum
ſuis oportunis articu.

¶Secunda quæſtio.prin.3.Libri.

1 *Ius oneroſum quod competit patrono quid ſit.*
Patronus tenetur adhibere ſollicitudinem & ſolertiam, ne ſacerdotes defraudet de bonis collatis eccleſiæ.
2 *Patronus tenetur defendere eccleſiam ab omnibus oppreſſionibus.*
3 *Patronus ad quę teneatur.*
Verbum prouidere eſt generale.
4 *Verbum poteſt & verbum debet differunt.*

EXpediti de iure honorifico:quia ſummiſtæ ponunt
hæc carmina.Patrono debetur honor, onus emolu
mentū.Pñtat,ꝑſit,defendit,alatur egenus: & vidimus la
te de honore,videamus mõ de onere:& ſic de iure one
roſo.Et ideo.2.q.prin.eſt,quod ſit hoc ius oneroſum cõ
petens pñono ex iurep.Pro cuius declaratione erunt di
ſcutiendi infraſcripti,art. Et primus erat,in quibus con
ſiſtant iſta onera patronorū:& an in defendendo eccle-
5 ſiā.& eſt tex.in c.filijs.16.q.7.† qui dicit,patrono cõpete-
re onus:vt habeat adhibere ſalutarē ſollicitudinē: & ſo
lertiā:vt ſi ſacerdos aliquid ex collatis rebus defrauda-
ret, ꝓuidere ipſe pñonus poterit:aut honeſta ꝯuētione
illum cõpeſcere:aut epo vel iudici corrigēda denūcia-
re:& hoc idē vult tex.ibidē ſequens incip.decernimus.
ibi,pro eiſdē curā habeant ſollicitā. Et ideo ſummiſtæ
& ꝑſertim Goff.in ſumma huius ti.in §.cõpetit primò.
2 poſt prin.2.col.dicit † pñonum habere in eccleſia aliqd
oneris:quia teneẽ defendere eccleſiā ab oĩbus oppreſ-
ſionibus,alleg.d.c.filijs.Idē vult Hoſt.in d.ſumma huius
tit.in §.quid cõpetat.in 2.col. in verſ. ſequitur ꝑdicta in
verſu,vbi exponit verbum onus in verſu appoſito.ſ.de-
fendendi & tuēdi eccleſiā:& ideo dicit eū vocari aduo-
catū ſeu defenſorē: tenetur ergo pro poſſe eccleſiā ab
oĩbus oppreſſoribus defendere.d. c.filijs. & multo mi-
nus dicit eā debere opprimere.c.ꝑterea.el 2.hoc titu. &
de natis ex libero ventre.c.vnico. de cenſi.licet. & ff. de
edi.l.vendi.Et idē vult Archi.in d.c.filijs.& alij ſcribētes.
& voluit ſum.directorij iuris hoc titu.§.7.& ſum.Ange.
in verbo iuſp. in prin. voluit ēt Inno. in hac rub.in ver.
ex iure aũt pñonatus. & ibidē, Abb. & oēs,Abb. & doc.
in c.nobis.in 2.col.hoc ti.ſtatim ante primā gl. & ibi Io.
An.Car.& alij.Archi.in c.vnico.in prin.2. col. hoc ti. li.
6.Hoc ēt dicit Gaye.in repe.c.fi.de elec.lib.6. in 18.col.q
pulchrè dicit,pñonum habere onus defendēdi & tuēdi
eccleſiā: & ideo dr̃ habere aduocatiā,ſeu guardiā.c.prę-
terea.hoc tit.de ſtatu mona.in ſingulis.§.vltimo.immo
ſi admiſerit iuſp.habebit defenſionē eccleſię,alleg.Frã.
i.Card.in c. ſignificauit de teſti.& ſic dicit poſſe eſſe quē
pñonum quò ad quædā ſm Car.ibi in 2.col.& ideo cura
bit pro poſſe eccleſiā ab oĩbus oppreſſorib. defendere.
d.c.filijs.& multo minus non debere eam opprimere,
alleg.d.c.præterea.el 2.c.quia clerici.& c.de iure.hoc tit.
cū alijs allega.per Hoſt.vbi.ſ.& dicit in fi.19.col.hoc eſ-
ſe intelligēdū:vt dicamus pñonū eſſe defenſorē mendi
cantē:prout ſunt canonici,epſ,archiepſ : & ſimiles: ſed
inſtitutū eſſe defenſorē immediatū:vt per doc.in c.2.de
reb.eccle.nõ alienā.cū ſimi.& faciunt in c.qui ſentit.de
reg.iu.li.6.ꝑdicta ēt voluit Phi.de Satra.in c.nobis.in vl.
no.hoc ti.qui ponit verba quaſi formalia.Gaye.& dicit
hoc idē voluiſſe But.in c.fi.de cã poſ.& ꝓprie.in 18.col.
in ver.ex his decidiẽ aliud dubiū. ꝑdicta ēt voluit ipſe
Gaye.in d.repe.c.fi in 23.col.in ver.qro qd cõpetat pño-
no.& in 24.col.vbi dicit,pñonnm poſſe inſtare apud epi
ſcopū pro reformatione eccleſiæ.Voluit ēt ꝑdicta Pau.
de Cita.in hoc tra.in 6.pat.in 5.art.in 1.q.vbi poſuit ver
ba Hoſt.Et dicit ſecundò incūbere onus,vt ſollicitet, ꝙ
bene ꝓuideaẽ ecclæ: vt in d.c.decernimus. 16. q. 7.& ſi
nõ defenderet ecclam,dēret priuari oĩno cõmodo, qđ
hēt ex eccleſia,gl.in verbo defendere,in c.tributū.23.q.
vlti.& hoc idē pulchre voluit ipſe Pau.ibidē.ſ.in d. 5.ar.
in 5.q.

3 in 5.q.†vbi dicit, pronũ teneri ad defendēdũ & denun
ciandũ. & alleg.ca.quicunq;.16.q.7. vbi ēt iſta duo enu-
merantur. Et addit tertium.ſ.ius prouidendi, eccleſiæ
ꝯſulēdi:& ſacerdotem inueniendi, & ſub iſtis poſſe cō
prehēdi oīa onera q̄ patrono poſſunt imputari:cũ pro
uidere ſit verbum gn̄ale, quod oīa per ſe vr̄ comprehē
dere,& tandē dicit oīa poſſe facere,quæ ſpectant ad vti
litatem eccleſiæ ſecluſa omni fraude: & extra machi-
nationē ipſius patroni ſub pœna excōicationis.d.ca.fi-
liis.ac demum denunciare debere rectorē prodigũ &
inhoneſtũ, qn̄ ita eſt, aliàs nō diceret defendere. alleg.
Abb.in d.c.nobis.& idē Pau.in fi.12.pat.dicit nec patro
no,nec eorũ hæredibus licere aliquā rapinā: nec frau-
dē cōmittere in rebus eccleſiæ in genere,nec violentiā
quancunq; præſumere:ſed ſolũ eos debere ſalutarem
ſollicitudinē circa eccleſiā adhibere,nullāq; operatio-
nē nocētē: ſeu noxam attingere: nec multā vel aliquā
partem ſalutaris mercedis aſſumere, alleg. d.c.filiis.Et
idem Pau.in 6.part.in 6. arti. in ver.9. voluit prędicta ēt
habere locũ in prono liberti: vt ibi per eũ.Voluit ēt ſu
praſcripta Roch.in hoc trac.in verbo onéroſum.in j.q.
vbi dicit eſſe cogitandum ſuper iſta deciſione cōi:quia
tex.p.Doc.allegatus nō dicit,ꝙ pronus teneatur defen-
dere eccleſiā: ſed bn̄ dicit ei licitũ eſſe defendere: vnde
4 nō eſt bona ꝯſequentia†pōt,ergo tenetur.l.nō quicq̄d.
ff.de ludi. & dicit per verbũ pōt eſſe loquutos oēs Doc.
in materia loquētes: dicit tn̄ poſſe affirmari tex.in d.c.
filiis. verſus fi.probare p̄dictā concluſionē: & ita illud
intimare:& pro hac parte facere tex.in c.ſicut dignum.
§.illi.de homici.ibi,ꝑbatur eſſe culpam, qui nō obuiat
crimini.& no.in c.j.de offi.deleg.Tu dic tex.in d.c.filiis.
inducere neceſſitatē, dum dicit intimare dn̄o differt:
& hoc idem probatur in c. decernimus. ibi, eiſdē locis
curam habeant. quæ verba non inducunt prædicta ea
eſſe licita: ſed neceſſaria: & faciunt ēt pro hoc no.in d.
c.qui ſentit cōmodũ:nā ſi patroni ſentiunt cōmodum,
tenentur ſentire incommodum:& ꝑ hoc etiam faciũt
ea quæ dicemus in ſequen. arti. & prædictam concl.te-
nuit etiam Paul. de Eleaza.in ſua 4.q.inci. patronus ec-
cleſiæ. in 2. col.

¶Secundus artic 2.q.prin. 3.Libri.

1 *Patronus an teneatur accuſare presbyterum dilapidantem,vbi ꝙ ſic.*
2 *Denunciare presbyterum dilapidantem poteſt quilibet de plebe.*
3 *Abbatiſſa digna remotione non poteſt remoueri per patronum, licēt poſſit peti vt amoueatur.*
4 *Patronus poteſt impedire,ne redditus eccleſiæ patronatæ conuertantur in alios vſus quàm in deſtinatos tempore fundationis.*
5 *Accuſari non poſſunt clerici per laicos.*
6 *Accuſari vel denunciari an & quando poſſit clericus dilapidans bona eccleſię per laicum.*
7 *Patronus negligens defendere eccleſiam, vel denunciare, ſeu accuſare presbyterum dilapidantē priuatur omni commodo, quod hēt ab ea.*
8 *Accuſare ſeu denunciare presbyterum dilapidantem patronus dēt epiſcopo,& eo negligente metropolitano,quo negligente ipſi regi.*

1 SEd magis in ſpecie ſecũdo loco dubitať† an pronus
teneatur ep̄o denunciare presbyterũ dilapidantem.
Et glo.in verbo denuncient. in c. filiis.16.q.7.per illum
tex.dicit,patronos poſſe accuſare vel denunciare ſacer
dotem,alleg.ēt pro hoc tex.in c.ꝯſtitutũ.16.q.1.vbi etiā
eſt glo.in verbo conditorib.quæ q̄rit,nunquid pronus
laicus poſſit criminaliter clericũ accuſare dilapidatio-
ne: cũ ſuam iniuriam proſequatur & dicit eſſe arg.ꝙ
ſic in d.c.filiis.& eſſe arg.in c.illud 23.diſtin.nā ipſorum
intereſt.d.q.7.c.quicũq;. Immo dicit plus videri, quēli-
bet de populo poſſe hoc facere:qa publice intereſt,ne
res eccleſię male tractentur: vt 2.q.1.prohibenť.in fi.tn̄
dicit ſecus eſſe:vt no.2.q.6.in ſumma. & c. pręſumunt.
& adducit in arg.ad hoc.17.diſt.ꝯſulendũ.q̄ ēt gl.in ſuo
princ.colligit ex d.tex. ꝯſtitutũ.pronos poſſe male alie
nata repetere per d.c.filiis. & ad hoc quelibet de popu-
lo ēt admitti.12.q.2.non liceat. Et vult glo.in d.verbo
2 denuncient.in d.ca.filiis.† hoc poſſe ēt quēlibet de ſua
plebe.ſ.denunciare presbyterũ dilapidātem, ar.63.diſt.
Reatina.& c.nobis.hoc tit.vbi ex illo tex.hoc colligiť;
quia in illo tex.probatur iuſpa. conſiſtere ēt in eccleſia
conuentuali: & tn̄ prono ſibi prohiberi in illa pn̄tatio
ne: ſeu electione p̄lati: ergo in reliquis hēt locũ iuſpa.
& iō glo.fi.ibi ponit illa carmina. Patrono debetur ho-
nor &c.præſentat,pręſit,defendat &c.quę poſuimus in
principio huius.2.q.principalis. Et ꝙ pronus poſſit de-
nunciare presbyterum dilapidantē, voluit Spec. in tit.
de ſimonia.in §. poſſunt. in 2.col. & ſumma directorij
iuris, hoc titu. §.8. & ſumma Angelica in verbo iuſpa.
in §.j.Et Fede.cōſi.65. ſuper dubitationũ.in 2.dubio.vbi
3 quærit † an patroni poſſunt abbatiſſam remouere,poſi
to ꝙ aſs ſit digna remotione: & rn̄det ꝙ non, & in hoc
dicit non eſſe dubitationē aliquā,ēt ſi patroni ſint reli-
gioſi.c.cũ & plātare.de priui.16.q.vlti. laici. & c.p̄ſenti.
nam pn̄tare habent nō conferre, vel priuare.c.vlti.hoc
tit.poſſunt tn̄ (dicit ipſe) proni abbatiſſam dilapidantē,
vel aliàs indignā amotione petere remoueri.16.q.vlti.
filiis. & no. de delli. ex parte. Adde & per Archi.22.q.5.
hoc vr̄.ad fi. & dicit de hoc ſe ſcripſiſſe in c.ad apoſtoli-
cā.de regu.& p Io.An. in reg.Indultũ. in mercu. de reg.
iur.li.6.hoc idē voluit Archi.in d.c.filiis. & Abb.in c.cũ
ad ſedem.in fi.3.col.de reſtitu. ſpolia. & in d.c.nobis.in
2.col.in verſi.& vltra hæc tria. & prædicta etiam voluit
Gayc.in repe.ca.fi.de elec.lib.6.in 17.col. vbi dicit circa
mediũ hoc ius oneris non ſolum competere fundato-
ri:ſed ēt hęredibus, qui poſſunt denunciare regi eccle-
ſiam male tractari p d.c.filiis.& idē voluit Pau. de Cita.
in hoc trac.in 6.pat.in 5.artic.in vlt.q. & in 4.art.in 13.q.
4 vbi voluit† patronũ poſſe impedire, ne redditus eccle
ſiæ patronatæ in alios vſus ꝯuertanť,q̄ in illos, in quos
tēpore fundationis fuerunt deputati, alleg.Abb.in ca.
ſuggeſtũ.hoc tit.hoc idē voluit Phili.de Sarra.in d.c.no
bis.in vlti.no. & oēs alij allegati in proximo præcedēti
art.& pręſertim D.Roch. in verbo oneroſum. vbi vult
patronũ teneri defendere eccleſiā, ne bona indebite
dilapidentur & poſſe denunciare ep̄o presbyterum
dilapidantem:vel aliàs inhoneſtũ:prout etiam dixerat
Abb.in d.ca.nobis.& pro iſta concluſione, ꝙ patronus
teneatur ad denunciandum vt ſupra, dicit hoc eſſe de
mente Abb.in c.nouit.in 12.col. cum ſeq. de iudi.refe-
rentis Doc.varios in hoc puncto: & ꝙ teneať dicit eſſe
bonam glo.in ca.illa.de accuſa. in verbo dicere. & hoc
clare probari ex ſignificato huius verbi oneroſum.po-
ſitũ in diffinitione iuriſpa. Dicit ēt Roch.ꝙ ſi ipſe pro-
nus dilapidet bona eccleſiæ, iniungiť ſibi pęnitentia:
vt in d.c.filiis. in fi.& ita dixiſſe Hoſt. in ſumma de pœ-
niten.& remiſ.§.quæ pęna.ver.vt aũt ſacerdos. qui enu
merat illũ text.pro vno canone pęnitentiali. Subdit ēt
Roch.ibidem in 2.col. eſſe aduertendum circa p̄dicta
de presbytero dilapidante bona eccleſiæ, ꝙ in hoc ca-
ſu ne dum patronus vel parrochianus admitteretur ad
denunciandũ, ſed quilibet alius laicus in ſubſidiũ: ita
firmat Do.Abb.in c.ex parte Adę.& ibi refert & ſeqniť
D.Fel.in 3.col.in verſ.fallit tertio.& D.Barba.clare in c.
ſiquis presbyterorum.in vlt.col. de reb.eccle. non alie-
nan.ſubiiciens ſe ita tenuiſſe Ferrariæ in conflictu ma-
gnorum virorũ: & alias auctoritates allegando.D.Fely.
vbi ſ.& in iſtā ꝯcluſionē dicit ēt inclinaſſe D.Fran.Arc.
in d.c.illa.in 2.col.de accuſ.licēt in ꝯ̄triũ arguať, vt ibi p
eũ:& fundamētũ huius ꝯcluſionis eſſe, vt tradunt præ-
dicti Doc.quia ius publicũ ꝯſiſtit in reb.ſacris.c.ius pu-
blicum.j.diſt.ergo quicunq; admittitur.Dicit tn̄ Roch.
iſtā rōnē non videri bonā, nā fauor publicus ēt eſt ꝙ
delicta puniantur.c.vt famæ de ſenten.excom.l.ita vul
5 neratus.ff.ad leg.Aqui. †& tn̄ laici non admittuntur ad
denunciandum, vel accuſandum clericos.c.cũ P.Man
cella.de accuſa.& ꝙ ēt hoc caſu proni & parrochia-
ni tn̄ admittanť,tenet glo.exp̄ſſe in c.Maximianus.51.
diſt.& bn̄ probatur in d.ca.filiis. à ꝯ̄trio ſenſu, niſi forte
dicas,dicit Roc.præcedentem cōcluſionē loqui: vt ad
mittātur alij laici in ſubſidium, quo caſu.ſ.in ſubſidiũ
etiam

etiam in aliis criminib. loquendo ſorte admitterenſ,
iuxta theoricam Abb.in d.c.decętero. de teſti. vt ſic in
crimine dilapidationis,niſi ſit ſpeciale,quare dicit eſſe
cogitandum:& ita reſidet ibi do.Roch.Tu aduerte cir
6 ca hæc vltima dicta : quia tractare hanc materiam † an
glibet laicus poſſit ciuiliter accuſare , vel denunciare
presbyterū dilapidantē bona eccła eſſet longa hiſtoria,
q̄ cum late ponatur in d.c.ex parte Adæ.vltra Barba.in
d.c.ſiquis presbyterorum.de rebus ecclæ nō alienādis.
Ioan.de Ana.& Fran.de Aretio in d.c.illa.de accuſa.ſo-
lum tñ ad oppoſitionem factam per do.Roch.rñdebo.
Et primò dico non eſſe ſolam rōnem iuris publici cō
ſiſtentis in rebus ſacris,q̄ facit admitti p̄ronum ad par-
rochianum ad denunciandum presbyterum dilapidā-
tem,ſed ēt intereſſe ipſorum,vt voluit ibidem Fely. in
3.col.quod intereſſe non militat in accuſatione vel de
nunciatione,q̄ fieret de clerico per laicū.Sed dato ꝙ ra
tio eſſet ſolius fauoris publici , dico maiorē fauorē eſ-
ſe,vt prouideatur,ne dilapidētur bona ecclæ, vbi verti
tur periculū aīarum,q̄ ne delicta ꝑmaneant impunita,
vbi vertiṙ quietudo corporū.Sed vera oppoſitio ē,quæ
poſſet fieri in caſu nr̄o,qñ dicemus hoc ius oneroſum
competere p̄ronis,ſi competit oīb.parrochianis, & de
mum ſcd̄m Roch.alijs laicis in ſubſidium, dico adhuc
hoc ius oneroſum dici p̄cipuū in p̄ronis: quia ipſis ac-
cuſantibus vel denunciantib.alij debent ceſſare, ne qs
à pluribus ex eodē delicto ↄueniatur:eſt ēt p̄cipuū : qa
ex quo parrochianus hoc facere pōt,ex quo parrochia
nus p̄ronus vere hoc facere pōt : ſiue ſit parrochianus:
ſiue non,dummodo ſit p̄ronus.d.c.filiis.3.conſiſtit ſpe-
cialitas:qa p̄ronus tenetur hoc facere:vt vult tex.in d.c.
filiis.& in c.decernimus.quos in præce.art. ponderaui-
mus ad hoc:parrochianus verò, vel alius laicus non te
nentur,niſi parrochianus velit: & alius laicus in ſubſi-
dium,vt ſ.dictū eſt.Et ex hoc vltimo eſſet dicēdum , ex
quo p̄ronus tenetur accuſare ſeu denunciare rectorē
dilapidantē,ꝙ ſi p̄ronus negligat denunciare,vel ei nō
obuiaṙ,deberet aliquo mō puniri,tñ glo.in c.grandi.in
verbo regis.de ſupplen.negli.p̄la.li.6.q̄ vult,quē per ne
gligentiam non priuari iure ſuo,qd̄ ſibi defertur ꝑ ſuc
ceſſionē,quā refert ꝓ ſingulari:& eam ſequitur do.Frā.
Are.in c.illa.circa prin. de accuſa. & cā ſequitur ēt do.
Fel.in c.j.in 2.col.de treuga & pace.vbi multa accumu-
lat de negligentib.& ēt multa dicit in c.Irreſragabili.de
offi.ordi.ſequiṙ p̄dicta Roch.in d.verbo oneroſum. in
1.q.in verſ.fateor tñ.Pau.aūt in hoc tra.in 6.par. in 5. ar.
in vlt.q.vult p̄ronos teneri ad faciendum oīa q̄ ſpectāt
ad vtilitatem eccleſiæ ſecluſa oī fraude & machinatio
ne ipſius p̄roni ſub pęna excōicationis ꝑ d.c.filijs. ergo
non puniṙ negligētia,ſeu fraus,vel machinatio:nihilo
minus gl.in verbo defendere in c.tributū.23.q.vlti.quā
ſequiṙ Pau.in d.5.ar.6.par.in fi.j.q.quæ vult, habentē de
fendere negligentē debere priuari oī cōmodo , quod
habet ex illo quem defendere tenebaṙ:& ſic ab ipſa ec
cleſia ſcd̄m Pau.ibi in terminis puris noſtris:vnde dice
7 rem vnū nouū & pulchrū †p̄ronum negligentē defen-
dere ecclam:& ſic negligentē denunciare ſeu accuſare
presbyterū dilapidantē puniri oī commodo quod ab
eccła habet:& ſic negligentiā denūciare honore & vti
litate:licèt iure p.nō priueṙ:quia illud ſibi deferṙ ꝑ ſuc
ceſſionē,& ſic licèt non priuetur proprietate: priuabiṙ
tñ vſufructu:vt puniatur in quo deliquit c.qua fronte.
de appel. deliquit enim in non exercendo vnū fructū
iuriſp.valet ius oneroſum, punietur in non ↄſequēdo
cōmoditatē aliorū fructuū.ſ.honoris:& vtilitatis, ſicut
dicimus,deliquit p̄ronus in p̄ntando indignū ſcienter:
& hoc in patrono laico:in p̄rono verò eccleſiaſtico ēt
ignoranter vel nō idoneū p̄ntando,puniṫ, in quo deli-
quit:vt illa vice non admittaṙ ad p̄ntandū. c. cū uos. de
offi.ordi.& ſi diceres,hic non fuit negligentia: ſed deli
ctum,dico adhuc idem eſſe in negligente p̄ntare infra
tp̄s datū a iure ad p̄ntandum:nam pro illa vice non ad-
mitteṫ vlterius ad p̄ntandū:vt diximus late.ſ.in 2.par.2.
li.in j.q.prin.in j.art.& ꝑ totū.Et in ſpē in 3.par.1.li. in 7.
q.prin.in 4.art.& iſto mō ↄcordantur illę duę gl. vna in
verbo regis.in c.grāde.de ſupplen.negl.p̄la.volentis ne
gligētia nō puniri vt negligens priuetur iure qd̄ ad eū
deuenit ex ſucceſſione:vt illa gl. intelligaṙ , vt non pri-
ueṙ quò ad ꝓprietatē,gl. verò in verbo defendere in d.
c.tributū.23.q.vlti.volens quē puniri ex negligētia , lo-
quaṙ vt priueṫ cōmodo & vſufructu: nō aūt proprieta-
te:& pro hac mea noua ↄſideratione vt ſ.fortificata ha
beo auctoritatem Pau.in d.art.5.in j.q.Et ex his colligi-
tur, p̄ronū teneri denūciare ſeu accuſare , ciuiliter tñ,
presbyterū dilapidantē vel non honeſte viuentē ep̄o :
adeo ꝙ punitur hoc nō faciens:parrochianū verò non
8 teneri:ſed poſſe alium laicū aut in ſubſidiū poſſe.† Et
ſic ↄclude,p̄ronum teneri vt ſ.ep̄o denunciare,ꝙ ſi ta-
lia ep̄s neglexerit p̄ronus procuret illa metropolitano
eius inſinuare:& idē faciet , ſi ep̄s dilapidaret bona ec-
cleſiæ p̄ronatæ:& ſi metropolitanus neglexerit , vel ip-
ſe dilapidauerit,p̄ronus ipſe regis hoc aurib. inſinuare
nō differat:vt eſt tex.clarus in d.c. filijs. quē in hoc vlti-
mò aperte ſequutus eſt Gaye.in c.fi.de ele.li.6.circa me
diū.17.col.& gl.in d.c.filijs.in verbo regis.exponit,vt eū
corrigat:cum per eccłaſticū iudicē cogi nō pōt: vt 11.q.
j.petimus.16.q.nec licuit.vel ēt cū iudex eccłaſticus eſt,
de foro cōp.ex trāſmiſſa aliàs nō pōt adiri iudex ſecula
ris.11.q.j.placuit vt quiſq;.licèt hodie hoc nō hēat locū
de rege,vt de iud.qualiter. in fi.voluit Archi.ſuper d.gl.

¶Tertius arti.2.q.prin.3.Libri.

1 *Accuſari criminaliter non poteſt nec per patronum nec per alium lai cum presbyter dilapidans.ſeu inhoneſte viuens.*

2 *Accuſare an & quando laici poſſunt clericos , vel contra eos teſtificari.*

1 SEd dubium eſt:& hic ſit tertius arti.† an p̄ronus poſ-
ſit accuſare criminaliter presbyterum dilapidātem:
ſeu inhoneſte viuentē:& breuiter dicendum eſt ꝙ nō:
& multominus alius laicus hoc non pōt: ſecus quantū
ad procedēdum ciuiliter de crimine : & ad priuationē
beneficij. glo. eſt in ſumma.2.q.7. & declarat Abb.poſt
alios in c.cū.P.Manconella.de accuſa.& in c.illa. eo.tit.
& in c.ex parte Adæ.in 5.col.de teſti.vbi ēt late attingūt
2 doc.† an & qñ alij laici,qui non ſunt patroni, p̄nt accu
ſare vel denunciare clericos:vel ↄ̄ eos teſtificari,de quo
ēt habetur in c.decętero.de teſti.& in dictis locis.ſ. in d.
c.cum P.Manconella.& in cap.illa.de accuſa.plene per
Ana.& Fran.de Arc.& in d.c.ex parte Adæ.& in c.decę
tero . plene per Fely. ſequitur prædictos Roch. in hoc
tra.in verbo oneroſum.in 1.q.in fi.j.col.

¶Quartus arti.2.q.prin.3.Libri.

1 *Patronus an teneatur accuſare clericum dilapidantem eccleſiam; vel inhoneſte uiuentem,ſi transfert iuſp.extraneo,uel illud remittit eccleſię.vbi quòd ſic:tamen hoc caſu ſi fuerit negligens non punitur. n.2.*

1 ET ex prædictis ſequiṙ deciſio quarti articuli † qd̄ ſi
patronus trāſfert iuſp.extraneo : vel illud remittit
eccleſiæ:an adhuc poſſit poſtea defendere eccleſiā &
denunciare presbyterum dilapidantem eccleſiam:vel
inhoneſte viuentem?Et gl.in c.ↄſiderandum.16.q.7.di-
cit,ꝙ ſi p̄ronus confert eccleſiæ vel extraneo iuſp.quo
dammodo non poterit ↄuenire dilapidantes eccleſiā,
poſtea vr̄ ſentire, ꝙ renunciando iurip. non includanṫ.
ea quæ ſunt in fauorem ecclæ in illius damnū:& ſic li-
cet renunciet p̄ronus iurip.quo ad p̄ntationem:& alia
iura vtilia ecclæ illa procedat,quò ad dānoſa verò non
procedet,ꝙ eſt ſummè notādū : & hoc expreſſe voluit
Car.in c.ſignificauit.in 3.col.de teſti.quē refert Gaye.in
d.rep.c.fi.de ele.li.6.in 18.col.ꝙ ſi p̄ronus amiſerit iuſp.
nihilominus hēt onus defendēdi eccleſiā: & hūc dicit
eſſe caſum,in quo qs nō eſt p̄ronus:& exercet ſpectātia
p̄rono:vt ēt retulimus.ſ.in j.ar.& prædicta ēt voluit do.
Phili.de Sarra.in d.c.nobis.in vlti.no.hoc tit.allegando
Card.& Gay.vbi ſ.Et licèt gl.in d.c.conſiderandū. videa
tur ſentire idē eſſe in iure alimentorum.Ego tñ de hoc
dubitarem

dubitarem, cũ illud non ſit vtile ecclæ, ſed damnoſum,
niſi dicamus illis teneri: vt & alijs paupetib. vt ſuo loco.
8 j. in ſeq. prin. q. in 13. art. dicet. Et † certe in hoc caſu cum
amiſit iuſp. patronus licet debeat defendere eccleſiã, vt
proxime concluſum eſt: tñ ſi fuerit negligẽs nõ punieť:
quia non habebit in quo puniať cũ nõ habeat alios fru
ctus & cõmoditates prouenientes ex iurep. in quib. poſ
ſet puniri: vt diximus in 2. præce. art. Sed aduerte: nã gl.
in d.c. ꝯſiderandũ. in caſu noſtro æquiparat cum iuſp. ꝑ
patronũ remittiť eccleſiæ: vel in in extraneũ trãsferť: vt
ſemp remaneat onus defendẽdi in primũ p̃ronũ. Card.
verò & Gaye. loquunť magis correcte: quia dñt, illud ꝓ-
cedere: cũ patronus amittit iuſp. vnde ego dicerem, ſu-
praſcripta oĩa procedere ſine dubio: cũ p̃ronus priuať
iurep. vel illud eccleſiæ remiſit: adeo ꝗ eccleſia nõ hẽat
p̃ronum: nã tũc primus patronus adhuc habebit onus
defendẽdi illã: ſed ſi ipſe patronus aliquo titulo habili
tranſtuliſſet iuſp. in alium extraneũ: neſcio videre q̃uo
in eũ poſſit remanere ius defendẽdi eccleſiam, ne piu-
dicet nouo p̃rono, arg. no. in c. conſultationibus hoc ti.
niſi dicamus primũ patronũ hoc poſſe facere negligen
te vero patrono, & ſic in ſubſidium vt in alio loco dixi
mus ſ. in 2. art. & in memoriam primæuĩ ſui iuris.

¶Quintus arti. 2. q. prin. 3. Libri.

1 *Ratio adminiſtrationis temporalium debet reddi per beneficiatum patrono clerico, non autem laico, non tamen valde ſtricte.*

2 *Rationis adminiſtrationis redditio quæ fit per beneficiatum patrono clerico eſt ratione oneris non honoris.*

3 *Rationem adminiſtratorum an reddere debeant prælati uel clerici ſuperioribus ſuis.*

DVbitatur modò quintò: an virtute huius iuris one
ris patronus poterit petere a beneficiato ſibi reddi
rõnem adminiſtrationis reddituũ eccleſiæ p̃ronatæ: &
beneficiatus teneatur illã ſibi reddere, & dicendũ eſt ꝗ
ſic: vt colligiť ex tex. c. ex litteris. hoc ti. ex quo tex. Abb.
ibi colligit in penul. no. beneficiatũ teneri p̃rono rñde-
re de tẽporalibus. & ibidẽ declarat, q̃ ſit iſta recognitio
ſeu rñſio de tẽporalibus, vt nõ intelligas, ꝗ debeat dare
1 tpalia p̃rono: † ſed debet reddere rõnem adminiſtratio
nis tpaliũ: non tñ valde ſtricte: puta dicẽdo qd expendat
quotidie pro uictualibus: ſed in genere, de quo ꝑ Inno.
& do. in c. cũ & plantare. de priuile. Et hoc intellige in
p̃rono eccleſiaſtico: qa ille poterit petere ſibi reddi rõ-
nem adminiſtrationis per beneficiatũ: vt in d.c. cũ & plã
tare. non aũt in p̃rono laico: vt de hoc ibi eſt tex. clarus:
& ita declarauit Abb. in d.c. ex litteris. in penul. no. dicẽ
do hanc eſſe vnã ex differentijs, q̃ ſunt inter p̃ronum ec
cleſiaſticũ & ſecularẽ: & hoc idẽ voluit ipſe Abb. in c. cũ
pp in 5. differentia. hoc tit. & idem Abb. poſt Hoſt. in c.
cum ad ſedem. in fi. 3. col. de reſtitu. ſpolia. & in c. de mo
nachis. in 2. col. in verſ. 1. caſu. vbi dicit, p̃ronos eccleſia-
ſticos habere vnã p̃rogatiuã præ laicis: quia pñt exigere
rõnem temporalium eccleſiæ, per tex. in d.c. cũ & plan
tare. §. in eccleſijs. de priuile. quod idem voluit ibi Abb.
vlti. col. ſtatim ante verſi. quandoq; & ſecundò. & volũt
do. in c. in lateranẽ. de præben. & do. in cle. j. hoc tit. hoc
idẽ voluit Phili. de Sarra. in d.c. nobis. in vlti. no. & ſum-
ma angelica in verbo iuſpat. in §. j. & Gaye. in rep. c. fi. de
elec. lib. 6. in 17. col. & ſeq. & Pau. de Cita. in hoc tra. in 6.
par. in 4. arti. in 13. q. qui dicit quemlibet patronum poſ
ſe impedire, ne redditus p̃ronatæ eccleſiæ in alios vſus
conuertantur, q̃ ad illos, ad quos fuerunt deputati tem-
pore fundationis, alleg. Abb. in c. ſuggeſtũ. hoc titu. q̃ tñ
nõ eſt vera redditio cõputorũ adminiſtrationis: ſed ob-
ſeruantia volũtatis fundatoris, ad quam põt inſtare pa-
tronus: vt no. in d.c. ſuggeſtũ. Do. Roch. verò in hoc tra.
2 in verbo honorificũ. in 63. q. dicit † Iſtã exactionẽ ratio-
nis competere p̃rono rõne honoris, ꝗ mihi nõ placet:
ſed potius ratione oneris, cũ ſit ſpẽs defenſionis: vt colli
gitur ex verbis Abb. in c. cũ ad ſedẽ. in fi. 3. col. poſt Ho-
ſti. de reſti. ſpo. cum dicit, hanc rationem ſpectare patro
no eccleſiaſtico: reliquas defenſiones verò laico, videñ-
tur ſentire oẽs do. ſ. allegati. Qui tñ Roch. tenet conclu
ſionẽ ſupraſcriptã per d.c. cum & plantare. & hoc dicit
melius probari in d.c. ex litteris. hoc ti. & alleg. Abb. ibi:
& in d.c. de monachis. & in d.c. cũ & plãtare. & plenius
loquentẽ in d.c. in lateranẽ. & in dictis locis: & p̃ſertim
in d.c. cũ & plãtare. do. declarare, tales patronos nõ poſ-
ſe exigere rõnem minutatim. ſ. quid expendatur ſingu-
lis diebus in carnib. vel piſcibus: ſed q̃uo regantur & gu
bernenť poſſeſſiones: & q̃uo prouentus expediãtur. Et
ſubdit iſtã rõnem, poſſe ẽt exigere ep̃m, alleg. Abb. in
d.c. in lateranen. & idẽ Roch. in verbo & vtile. ante fi. 2.
q. cũ dixiſſet, p̃ronũ poſtquã aſſignauit dotẽ neceſſariã
eccleſiæ non poſſe ſibi aliquid tẽporale reſeruare ẽt cũ
ꝯſenſu epi, infert ex hoc p̃ronum ẽt non poſſe exigere
a rectore vel clerico rõnem de tẽporalib. vel fructib. be
neficij, ꝗ optime dicit probari in c. nouerint. 10. q. 1. Sed
hoc non habere locũ in patrono eccleſiaſtico: vt clare
probatur in d.c. cũ & plantare. §. in eccleſijs. de priuile. &
vtrũque dictũ decidere do. An. & Abb. in c. cum pp. hoc
3 ti. † An aũt alij prælati vel clerici teneantur reddere rõ-
nẽ adminiſtratorũ ſuperiorib. ſuis, remittit ſe Roch. ibi
ad tex. in c. qualiter. el 3. & Abb. ibidẽ in 3. no. & ad alios
do. ſuper gl. in verbo reddere rõnem. de accuſatio. & ad
cle. quia contingit. §. illi. & ibidem ad docl. de religi. do
mi. & ad Bal. in l. orphanotrophos. C. de epiſcopis & cle
ricis. & ad tex. in c. 1. §. ꝗ ſi de aliquib. iuncto. §. præcedẽ-
ti de cenſib. lib. 6. Et ſic conclude, ad patronũ eccleſiaſti-
cũ ſpectare exactionem rõnis reddituũ adminiſtratio-
nis fructuum beneficij patronati: non autẽ ad patronũ
laicum. Et de prædictis vide Phili. Decium in c. cum ve-
nerabilis. in 16. col. in verſi. extra gl. de exceptio.

¶Sextus arti. 2. q. prin. tertij Libri.

1 *Cuſtodia eccleſiæ vacantis pertinet ad patronum clericum, non autem laicum.*

2 *Patronus quando ſuccedit liberto.*

3 *Actio quæ competat patrono eccleſiæ expulſo per vim ab eius cuſtodia.*

ET ex præcedenti arti. ſequitur deciſio 6. art. an patro
nus habeat tale onus, vt ad eum ſpectet cuſtodia ec
cleſiæ vacãtis. & do. in c. bonæ. de appel. præſertim Abb.
1 Phili. Fran. & Præp. dicunt † patronum eccleſiaſticũ ha-
bere cuſtodiã eccleſiæ vacãtis: non aũt patronũ laicum.
de hoc nos late tractauimus. s. in 2. par. 2. lib. in 1. q. prin.
2 in 29. art. vide ibi nolo hic referre. † Et quãdo patronus
ſuccedat liberto. ponit Pau. de Cita. in hoc tra. in 6. par.
in 6. art. in verſi. quarta ſuccedit. vide ibi, non eſt mate-
3 ria noſtra. † Et quæ actio competat patrono eccleſiæ ex
pulſo per vim ab eius cuſtodia, ponit Bal. & do. Barb. in
c. quanto. de iudi. & dicemus j. in 9. q. prin. in 7. art. & vi-
de Phili. Decium in c. cum venerabilis. in 18. col. in verſ.
extra gl. de exceptio.

¶Septimus arti. 2. q. prin. 3. Libri.

1 *Conſenſus patroni non requiritur de neceſſitate in conceſſione ſeu emphyteuſi rei eccleſiaſticæ.*

2 *Conſenſus patroni non requiritur de neceſſitate, ſed de honeſtate. ſic in alienatione ſeu conceſſione rei eccleſiaſticæ. Conſenſus verò patroni eccleſiaſtici requiritur de neceſſitate. & nu. 3.*

4 *Agere qui poſſit pro re eccleſiæ ablata, vel male alienata.*

DVbitatur ſeptimò: quia p̃ronus habet onus defen-
dendi eccliam & denũciare dilapidãtẽ, vt ſ. dictũ ẽ,
an in alienatione rei ecclę p̃ronatę regrať ꝯſenſus p̃ro-
ni: vt ſine illo ſit nulla. Et Inn. & alij maxime lo. de Imo.
& Abb. in c. vnico. vt ecclaſti. benefi. ſine dimi. ꝯferã. dñt
de honeſtate requiri ꝯſenſum p̃roni, q̃ poterit ex cã ꝯ-
dicere: vt 16. q. 7. filijs, vel nepotib. nõ tñ ꝑ hoc redderet
alienationẽ nullã, ꝑ dictũ Inno. volentis alienationem
poſſe fieri p ep̃m & capitulũ, ẽt ſi beneficiũ ſit de iurep.
laicorum, at. 10. q. 1. nouerint. & c. regenda. ex quo dicto
colligit

colligit Abb.in alienatione rei eccleſiæ p̄ſonatę de ho
neſtate,& de neceſſitate reqri cōſenſum p̄roni, & ſatis
hoc ſibi placet p d.c.nouerint.Sed qa p̄ronus pōt ꝯdice
re,vbi ſine iuſta cā fieret alienatio: vt in d.c.filijs. vtilis ē
ad litigia euitanda hr̄e ꝯſenſum ipſorū p̄ronorū.Tu ad
uerte:qa credo lecturā Abb.eſſe corruptā:quia non dēt
dicere de honeſtate & de neceſſitate : ſed de honeſtate:
& non neceſſitate:quia ſi eſſet de neceſſitate, non eſſet
vtile ad litigia euitanda hr̄e ꝯſenſum p̄ronorū, ex quo
pn̄t ꝯdicere, vbi ſine iuſta cā fieret alienatio: ſed debe-
ret interuenire, ex quo de neceſſitate interuenire dēt:
& reuera hic eſt eius intellectus de quo ibi p Abbb.cir
ca medium penulti. colum. & hoc idem voluit Pet. de
Anc. in cōſi. 72.ex narratis.& idē voluit do. Fely.in c.cū
acceſſiſſent.in 7.col.in verſ.idem ſi ep̄s vellet. de ꝯſti.&
2 Gaye.in repe.c.ſi.de elec.lib.6.in 17. col. † vbi aperte di-
cit,in conceſſione ſeu emphyteuſi rei eccleſiaſticæ nō
requiri de neceſſitate p̄roni ꝯſenſum,'alle. Io.de Lign.
in c.poſſeſſionis.de reb.eccle.nō alien.& Car.poſt Inno
cen.& ibi Imo.in c.vnico.ad finē,vt eccleſiaſtica benefi
cia,volentē hoc habere locū ēt in collatis p principem,
vel aliū eccleſiæ. Et ideo ipſemet Gaye. ibidē circa me-
diū.22.col.ponit patronū in limine fundationis debe-
re apponere modū:ꝙ bona q̄ in dotē dedit non alienē-
tur ſine ipſius ꝯſenſu,alleg.Card.in c.mācipia.de rerum
permu.idē voluit do.me.Corſe.in ſingularibus ſuis, in
verbo p̄ronus.in verſi.ſextò adduco.& faciunt hæc, vbi
addunt dictū ꝯſiliū dn̄i Petri,loquentis de ꝯceſſione rei
eccleſiæ,q̄ ſit ad emphyteuſim: & voluit hoc ēt ipſe do,
me.in reparatorio ſuo in verbo p̄ronus.in prin. 12.col.
vbi ſimiliter allegat dictū ꝯſiliū Pet.de Anch dicentem
hoc procedere in p̄rono laico:non aūt in p̄rono eccle-
ſiaſtico,quaſi velit ꝯſenſum p̄roni eccleſiaſtici requiri,
vel ēt vr̄ velle d. do. me.in d. ſuo ſingulari.Sentit etiam
ſupraſcriptā concluſionem Pau.de Cit.in hoc. tra. in 6.
parte,in 13.q.4.artic.& voluit expreſſe do.Roch.in hoc
tracta. in verbo onerosum.in 1.q.in 1.col. vbi dicit doc.
2 communiter,† concludere,conſenſum patroni de ne-
ceſſitate non requiri in alienatione ſeu cōceſſione rei
eccleſiæ : ſed de honeſtate ſic, ꝙ ēt voluit ipſe Roch.in
verbo honorificum.in 3.q.in fi.2.col.in verſi. facit ēt qa
in alienatione.alleg.do.in d.c.vnico.& Pet. de Anch.in
d.conſi.& gl.& Bar.& alios in auc.de alienatione & em
phyteuſi.in prin.& dicit rōnem eſſe ſui Pet.de Anch.in
in d.conſi.quia non præiudicatur iurip.verum eſt,quòd
vbi alienatio eſſet facta indebite:& ſine cā,poſſet patro
nus alienationem reuocare,ſeu reuocari facere: vt in d.
locis no.per d.c.filijs.16.q.7.Tu aduerte :nā ſi loquimur
de patronis eccleſiaſticis.Pe.de Anch.& do.me. in locis
p̄alleg. videnī velle de neceſſitate requiri conſenſum
patroni eccleſiaſtici:quia patronus eccleſiaſticus habet
maius ius; ex quo habet videre rōnem adminiſtratio-
nis,& qualiter poſſeſſiones gubernentur: vt diximus s̄.
in 5.præced.arti. & ita cum eis ego concludo,cū ſit ma-
gna eorum auctoritas : ſed reuera hoc nō habet locum
niſi in patronis eccleſiaſticis exemptis : quorū ꝯſenſus
in alienatione requiritur,in non exēptis verò nō: vt vo
luit Hoſt.in c.cū & plantare.§. in eccleſijs.de priuile. &
gl.in cle.1.in verbo ꝓprij.& ibi Car.in pe. col. in pri. 34.
q.& tangemus j.in 10.art.Quò ad laicos p̄ronos verò di
co rōnem Petri non concludere, ꝙ nō p̄iudicat iuriſp.
ex alienatione rei eccleſiæ: nam ſi hoc eſſet : nec agere
poſſet: vt reuocaret̄:& ſi agere poſſet pp damnum eccle
ſiæ adhuc dico verti ēt in eius p̄iudiciū nā quid valeret
iuſp.ſine bonis tēporalib.eccleſia.n.indotata & ꝯſecra-
ta recipit ſeruitutē p̄ronatus,vt habeat dotē: vt late dixi
mus s̄ in j.par.j.li.in 9.q.prin.in j.arti.Fit ergo illa alia rō
pro vera quia nō reperitur iure cautū, aliquē actū ſine
p̄rono eſſe nullū niſi inſtitutio ſine p̄ntatione.c. decer-
nimus 16.q.7.nec in iurib.de alienatione rerū eccleſia-
rū loquentibus hæc ſubſtantialis ſolēnitas requirit̄: vt
pulchre dixit Pe.de Anch.in d.conſ.vnde quò ad p̄iudi
ciū p̄roni ſufficiat poſſe ꝓuideri p eū : vt cū allegauerit
& probauerit cām nō debitā retractet̄ alienatio:& hoc

vere probatur p d.c.filijs. & ita tenendū eſt cū dicta cōi
opinio.Licèt reuera hæc cōis opinio habuerit originē
a d.Inno.in d.c.vnico.vt eccleſiaſti.benefi.ſine diminu-
tione ꝯferant̄,vt reuera Inno.loquutus fuit nō de vera
& perpetua ꝯceſſione ſeu alienatione rei eccleſiæ, ſed
de alienatione fructuum beneficij eccleſiæ patronalis,
q̄ fieret per ep̄m & capitulū ex cā,vide eū ibi.& Abb.eū
referentem:quia ſic inuenies,qui ſi forte loquutus fuiſ
ſet de totali alienatione,aliter dixiſſet,nō eſt tn̄ recedē-
3 dū a cōi opinione, vt in cōceſſione † ad emphyteuſim
ſeu in alia alienatione rei eccleſiæ p̄ronatæ defectus cō
ſenſus patroni nō faciat actū nullū : ſed annullandū ad
inſtantiā patroni ex cā ꝯ illum clamantis,& hoc in p̄ro
4 no laico,ſecus in clerico: vt ſupra ſatis dictū eſt.† Et qui
ſint,qui poſſint reclamare & agere pro re eccleſiæ abla
ta,vel male alienata.vide plene & pulchre in c.cū olim.
in 2.col.& ſeq.in verſi.ad vnum aduerte.de teſtibus.

¶Octauus arti.2.q.prin.tertij Libri.

1 *Cōſuetudine vel ſtatuto poteſt induci, vt fructus beneficiorum vacan-
tium primi anni applicentur alicui perſonæ ſingulari.*
2 *Vnire menſæ ſuæ vel capitulo epiſcopus non poteſt aliquam eccleſiam,
ſed præbendis ſingularibus ſic.*
3 *Fructus eccleſię vacantis an & quando poſſint retineri per epiſcopum.
& nume. 5.*
4 *Tutor poteſt emere rem pupilli ipſo auctore.*
6 *Fructus beneficiorum vacantium an poſſint retineri in eccleſiis patro
natis ſine conſenſu patroni per epiſcopum cum capitulo.*

ET ex proxime dictis oritur deciſio.8.ar. an ep̄s cum
capitulo in eccleſijs patronatis ſine conſenſu p̄ro-
ni poſſit ſtatuendo retinere fructus beneficiorum vacā
tium.& gl.in verbo conſtituant,in c. vnico. vt eccleſia-
ſtica beneficia ſine diminutione conferā. loquendo tn̄
in genere de omnibus beneficijs:& non expreſſe de pa
tronatis dicit ꝙ ſic,ꝙ ēt voluit ibi Inno.Imo. & Abb. &
eſt tex,& ibi Do.in 1.nota.in c.ſi tibi conceſſo.de p̄rębē.
lib.6.vbi Domi.dicit,ep̄m ſolum hoc facere non poſſe:
remittēdo ſe ad no.in c.ſi pp tua debita,de reſcrip.quaſi
velit cū capitulo poſſe hoc facere: vt dicit gl.in d.c. vni-
co.& intellige p̄dicta cā exiſtente: puta debita eccleſiæ
vel ipſius p̄lati pp eccleſiā facta: vt in d.c.ſi pp tua debi-
ta.de reſcrip.& in d.c.ſit tibi ꝯceſſo.de p̄ben.li. 6. & in c.
penul.de verbo.ſigni.vnde Domi.in d.c.ſi pp tua. colli-
1 git ex illo text.† cōſuetudine vel ſtatuto induci poſſe: vt
fructus beneficiorū vacantiū primi anni applicent̄ ali-
cui p̄ſonæ ſingulari.& ad hoc dicit facere extrauag.Ioā.
22.q̄ incipit,ſuſcepti regiminis.& dicit plene de hoc tra
ctari p Io..An.in regu.nemo pōt plus.de reg.iur.li.6.Pro
pter quā extraua.dicit Fede.conſi.146.incip.de iure cōi,
valere ꝯſuetudinē,ꝙ fructus p̄bēdę primi anni poſſint
deberi mortuo pro ſuo anniuerſario vel eius hr̄dib. al-
le.d.extrauag.ſuſcepti.& dicit ita diſputando determi-
naſſe Io.An.in reg.nemo pōt plus.in mercurialib. pro-
xime alleg.ita Fede.vbi s̄.in 1.col. & vide pulchrū cōſi-
lium in materia dn̄i Old.62.ſtatutū factū fuit in eccleſia
Valentinianus.vbi factū erat ſtatutū p ep̄m & capitulū
de ꝯuertēdis ad fabricā ecclę fructibus j.anni beneficio
rum vacantium j.decem annos:dubitatur ibi de fructi
bus vnius p̄poſituræ,quæ vacauit in fi.decennij: & fru-
ctus erant colligēdi poſt decēniū:& p̄dicta ēt voluit do.
me.Corſ.in ſuo reper.ad Abb.in verbo fructus.in 1.col.
in verſi.fructus beneficiorū.Et vt proxime dixi,hunc ar
ti.late examinauit Inn.in d.c.vnico.quę ibi refert Abb.
ſuper d.gl.in verbo ꝯſtituat.& mouet̄ ibi Inn.tenere cū
glo pp latā poteſtatē ep̄orum pp beneficia ſubiecta:nā
ex cā illa vnit & diuidit: vt in c.ſicut vnire.de exceſ.præ-
la.& in c.ad audientiam.de eccle.ædifican.& in c.vacan
te.de p̄ben.item ſupprimit dignitatē: vt no.in c.cum ac
ceſſiſſent.de conſti. rem vnius eccleſiæ donat alteri: vt
in c.j.de reb.eccle.nō alienan.lib.6.& not.in ca.conſtitu
tus de relig.domi.eodem mō dicit Inno. poterunt fru-
ctus beneficij vacantis ſeruare ex cā pro vtilitate ipſius
eccleſię

eccleſiæ vel pro vſibus ſuis: ex qno indiget ꝓ exonera-
tione ſuorũ debitorũ: & intelligit ibi Abb. de debitis
ↄ̃ctis noĩe eccleſię, ſecus ſi ↄ̃xiſſent priuato noĩe: vt in
c.j.de ſolutio. Abb.verò ibi dicit ↄ̃ dictum glo.& Inno.
multum videri obſtare. cle.2.de reb.eccl. non alienan.
2 vbi † dr̃, ep̃m non poſſe vnire menſę ſuæ vel capitulo
aliquam eccleſiam: licèt poſſit vnire ſingularibus præ-
bẽdis: vt in c.expoſuiſti.de prębẽ. rõ.quia vniẽdo mẽſæ
ſuę vel capitulo auctorizauit in facto proprio, ꝙ non
licet: vt in l.j.&l.pupillus.ff.de aucto.tuto.Et dicit Abb.
ꝙ licèt Io.An.aperte non firmet opinionem ↄ̃riã: tñ vr̃
magis in iſtam partem inclinare:& clarius hãc opinio
nem contrariam ſenſiſſe in d.cap.ſi propter tua debita.
de reſcript.lib.6.Nec ob.ſi dicatur.d.cle.loqui in perpe-
tua conceſsione,hic verò de illa ad tempus;qnia r̃ndeṙ
duplicẽ eſſe cãm prohibitionis,vnam perpetuæ aliena
tionis,alteram ne auctorizet in facto proprio: vnde in
conceſſione tpali licet ceſſet prima cã,non ceſſat ſecũ-
da;ſufficit.n.alterã cãm ſubeſſe: vt inſt.de nup.§.affini-
tatis.& ſi diceremus ↄ̃rium,poſſet ep̃s facere fraudẽ qa
renouaret conceſſionẽ in fine quinquennij,vñ indire-
ctè faceret eã perpetuã.& ſatis placet Abb. hoc dictũ ↄ̃-
nũ. Dicit tñ difficile eſſe r̃ndere ad illũ tex.ca.vnici.qui
põt intelligi,qñ cõſtituit hoc non pro vtilitate ſuę mẽ-
ſę vel capituli,ſed pro vtilitate eccleſię cathedralis,pu-
ta ſi redditus fabricę eccleſię cathedralis non ſufficiũt,
nec canonici cum ep̃o ſunt potentes ad reſtaurationẽ
fabricæ, poterit tunc ſtatuere cum capitulo: vt fructus
beneficiorum vacantium cedant fabricę ad certũ tp̃s.
& dicit hoc voluiſſe Io.Andr.in d.c.ſi propter tua debi-
ta.& bene facere.d.c.primum.de reb.eccleſiæ non alie-
nandis.Sed adhuc inſtat Abb.& dicit ↄ̃ hoc adhuc face
re.d.ex.c.vnic.vbi ep̃s reſeruauit fructus vſibus ſuis: ad
quod r̃ndet,poſſe dici, ꝙ Papa in verſi.ſi vero.nõ refert
3 ſe ad factum illius ep̃i: ſed dat regulam generalem †an
& qñ poſſit ep̃s retinere fructus eccleſiæ vacantis, vbi
dicit ꝙ pro iuſta & neceſſaria cauſa hoc põt: ſed nõ eſt
iuſta, vt retineat pro vtilitate propria,ne auctorizet in
facto ſuo.Nec ob.c.pen.de verb.ſig.ꝙ glo.in d.verbo cõ
ſtituat.alle.pro ſe: nam ibi ep̃s impetrauit hoc priuile-
gium a Papa,ergo per ſe non poterat: quia fruſtra pre-
cib. impetratur,& l.1.C.de theſauris.lib.10.& not.in c.j.
de reſcrip.& licet cã in ſe ſit iuſt. non ob. ꝙ dictũ eſt,ne
auctorizet in facto proprio.Subdit tñ Abb.multũ eum
4 mouere in ↄ̃riũ d.l.pupillus.§.pe. † vbi dr̃ ſingulariter,
tutorẽ poſſe emere rẽ pupilli ipſo auctore, dũmõ hoc
faciat palam,vel interponere tertiam perſonã ad emẽ-
dum,& ipſum præſtare auctoritatem,& vtrunq; modũ
approbare ibi Bar.quod vr̃ ↄ̃.d.cle.ſecũdam. & dicta Io.
An. ſed poſſet dici ſm̃ Abb. illam clem. procedere in
collatione,ſeu donatione gratuita:nam ibi eſt ſemper
ſuſpicio: ſeu in contractu non gratuito: vt venditio,q̃
palã explicaṙ, ceſſat ſuſpicio cõtra tutorem.& pro hoc
facit.d.l.j.& d.l.pupillus.in prin.vbi patet,pupillum nõ
poſſe obligari tutori ipſo auctore:quia factum eſt gra-
tuitum: vt proxime dictũ eſt. Et demum dicit Abb.ex
illa l.poſſe capi bonã limitationẽ ad d.clem.2.vt p̃latus
poſſit emere noĩe ꝓprio rẽ eccleſię inferioris:& aucto
rizare in facto proprio, ita pulchrè Ab.ibi. Tu aduerte
5 circa hãc materiã diſtinguẽdo hos caſus. †Primus erit,
qñ p̃latus cũ capitulo ſtatuit fore percipiendos fructus
primi anni cuiuslibet beneficij vacantis pro iuſta cã &
honeſta: ideſt ꝓ neceſſaria ſeu vtili cã eccleſiæ: puta pro
fabrica,vel quia tenues ſunt redditus:& non poſſet ep̃s
inde viuere:& tunc nulli dubiũ eſt,hoc ſtatutum tene-
re.Nec ob.ep̃m auctorizare in facto proptio: tum quia
hẽt capitulũ ſecum: tum quia principaliter hoc fit in
tuitu eccleſiæ:& poſtea intuitu ſuo:& ita procedat glo.
& Inn.in d c.vnico.in verbo conſtituat. Sc̃d̃s caſus, qñ
iſti fructus haberẽt conuerti pro vera cã prælati, & tũc
hoc permittiṙ ex priuilegio Papę. Et ita ꝓcedat.ca.ſi pp
tua debita.de reſcrip.lib.6. & c.pen.de ver.ſig. & ex quo
hoc poteſt haberi priuilegio: poteſt ẽẽr haberi conſuetu
dine: qa q̃ſibilia priuilegio ſunt q̃ſibilia præſcriptione.

c.duo ſimul.de offi.ord.c.cum contingat.de foro com-
petẽ.Card.poſt Lap.in clem.2.in pen.col.de religio.do-
mi.Abb.in c.accedẽtes.& penul.no.ĩ c.ad aures. in j.no.
& in c.cauſam quæ.in 1.no. de p̃ſcr. Et iõ dixi Trani cũ
ſit cõſuetudo tanti tẽporis cuius initij nõ extat memo-
ria; ꝙ archiep̃s accipit fructus primi anni beneficiorũ
vacantium,licitè ſoluuntur & percipiuntur. Et eſt ſciẽ-
dum,hanc gratiã eſſe intelligendã ſm̃ moderationem.
c.pręſenti.de off.ordi.§.porrò.lib.6. vt ſolum intelligaṙ
de illis fructibus eccleſiarum vacãtium,q̃ ſolutis debi-
tis,ſi q̃ ſunt,& his q̃ neceſſaria fuerint pro ſeruitoribus
& miniſtris: & aliis incũbentibus oneribus vſq; ad no-
uos redditus reperti fuerunt ſuper eſſe: vt vult gl.in ver
bo ſpeciali gratia.in d.c.ſi pp.de quo late in d.c.præſen-
ti.vbi de materia d. c.ſi pp. de qua ẽt in c.ſi.de pec. cleri.
& per Iane.in repetitio.c.1.in 2.char.in 4.col.de accuſa.
Et ſi diceres,nõne tex.in d.c.ſi propter.dicit hos primos
fructus poſſe deberi alicui ex cõſuetudine, priuilegio,
vel ſtatuto, certe ſic. Sed loquimur, qñ alicui ſingulari
pſonæ debeṙ vel fabricæ eccleſiæ, vel alteri vſui, vt ibi
apparet: nõ aũt ipſimet collatori:& iõ ego hoc probaui
p d.arg. Tertius eſt caſus, qñ ex aliqua iuſta cã debereṅ
dicti fructus primi anni alicui perſonæ,vel alicui fabri
cę: non aũt collatori ex conſuetudine: & procederet
6 hæc conſuetudo: vt probatur in d.c.ſi propter.†Iſtis ſic
diſcuſſis videndum eſt, an prædicta habeant locum in
beneficijs patronatis laicorum: quia de beneficijs pa-
tronorũ eccleſiaſticorũ poſſet dici in eis p̃dicta habere
locum.& Inno.in d.c.vnico. quem ibi referunt Imo.&
Abb.circa mediũ pen.col.dicit p̃dicta poſſe ep̃m facere
cũ capitulo,ẽt ſi bñficiũ ſit de iurepa.laicorũ,arg.10.q.1.
nouerint.& c.regenda. Fatetur tñ de honeſtate fore re-
quirendũ conſenſum patroni: & patronos poſſe ex cã
ↄ̃dicere: vt 16.q.7.filiis.vt ẽt retulimus in proximo præ-
ced.art.quod mihi vr̃ durũ: qa ep̃s nõ põt aliquid de be
neficijs patronatus laicorum diſponere.c.decernimus.
16.q.7.immo nec legati à latere.c.cũ dilectus.hoc tit.ca.
dilectus.de offi.lega. tñ magna eſt auctoritas Inn.& cer
te ſemper ego aliter dixiſſem: quia adducta per eũ de-
lata poteſtate ep̃i circa beneficia ſubiecta nõ cõcludũt
in beneficiis patronatis laicorũ: vt dicetur infra in 7.q.
prin.per totum. niſi dicamus tantam eſſe cãm neceſſa-
riam, ꝙ ep̃s poſſit hoc facere: vt diximus in permuta-
tione.s̃.in j.par.2.lib.in 6.q.prin.in 6.art. in 7.dubio.Im-
mo dicerem,nec in priuilegio Papæ includi beneficia
patronata laicorũ: niſi ipſe exprimat, per ea quæ dixi-
mus late poſt Felyn.in 3.par.2.lib.in 9.q.prin. in x.art.In
conſuetudine verò dicerem,talia bñficia non includi,
niſi ↄ̃ ẽt talia beneficia eſſet præſcriptũ: vt eſt Trani,vbi
ex ſupraſcripta ↄ̃ſuetudine archiep̃s hẽt fructus primi
anni beneficiorũ vacantium ad eius collationẽ ſpectã-
tium: non aũt in beneficiis patronatis laicorũ, in quib.
hẽt inſtitutionem: tñ (vt proxime dixi) magna eſt aucto
ritas Inn. in d.c. vnico. Ex qua poteſt dari alia limitatio
ad regulam,quã poſuimus ſupra in 3.par.in 9.q.prin.in
3.art.non præſumi Papam velle præiudicare patronis,
niſi exprimat: vt habeat locum quò ad diſpoſitionem
totius beneficij: ſed quò ad diſpoſitionẽ fructũ primi
anni vacationis bene in generali priuilegio includeṅ
fructus beneficiorum patronatorũ etiam laicorũ, quã-
uis non exprimat: & ita addidi ibi in fi.2.cõclu.princi-
palis,quam in d.q.appoſui: vt hęc ſit ibi 14. limitatio:
nã ſi hoc poteſt facere ep̃s cũ capitulo in gñali eorum
cõſtitutione: multo magis Papa in generali eius priui-
legio.Et ex hoc colligitur etiam limitatio ad d.c.decer-
nimus.16.q.7. ꝙ quamuis ep̃s non poſſit diſponere de
beneficio patrato maxime laicorum, procedit quò ad
hoc vt nõ poſſit inſtituere ſine p̃ſentatione patroni: vt
ibi habeṙ: nõ aũt quò ad hoc, ꝙ nõ poſſit ſtatuere cũ ca
pitulo: ꝙ fructus primi anni bñficiorũ vacãtiũ ↄ̃uertaṙ
ad aliũ vſum: quia includeṅ ẽt patronata laicorũ ſine
eorũ cõſenſu, & hæc limitatio eſt addẽda,prout addidi
ad fi.2.art.2.q.prin.3.par.2.lib. Sed oĩa iſta reſtringuntur
adhuc per illud dictũ Inno.ꝙ q̃uis hæc poſſint fieri: tñ

ſi ſine cauſa fiat, patronus poteſt ꝯdicere, & reuocabit
ſtatutum epī: vt ibi per eum: quod m̄ non dicerem in
Papa: quia in eo ſemper præſumitur cā. Et ꝑ euitandis
prædictis do cautelā fundatori, vt in limine fundatio-
nis de conſenſu epī, ꝙ primi fructus per quamcunque
conſtitutionem ad aliū vſum ꝗ rectoris ſubtrahi non
poſſint: vt diximus.ſ. in ꝓxi. præce. artic. poſt Gayc. hūc
modū debere apponi, vt non alienent̄ res eccleſiæ ſine
patrono: & tunc eſt clarum, epm̄ non poſſe præiudica-
re, nec Papā præſumi hoc velle, niſi exprimat: vt dixi-
mus in 3. par. 2. lib. in 9. q. prin. in 10. art. quos primos fru
ctus pōt ſibi reſeruare patronus in limine fundationis:
vt diximus ſupra. in 1. par. j. lib. in 9. q. princ. in 1. art. in 3.
concluſio. in 6. ampliatio. in ver. expendit ſecundò.

¶Nonus arti. 2. q. prin. 3. Libri.

1 *Legatum factum eccleſiæ patronatę an poſſit repudiari per ſolum re-
ctorem ſine conſenſu patroni. & num. 22.*
2 *Dominum rei legatæ acquiritur etiam ignoranti.*
3 *Repudiatio legati dicitur alienatio.*
4 *Alienare non poteſt rem eccleſiæ ſolus prælatus, vel rector.*
5 *Repudiare poteſt legatum eccleſiæ factum etiam rei immobilis per ſo-
lum prælatum vel rectorem eiuſdem eccleſiæ, & vide num. 19.*
6 *Prælatus pōt facere conditionem eccleſiæ deteriorem in acquirendis.*
7 *Ius quærendum facilius abdicatur à nobis quàm quęſitum.*
8 *Renunciatio dēt fieri in manib. ſuperioris in iure quæſito nō acquirēdo.*
9 *Papa nouiter creatus reuocat omnes gratias factas per ſuum præde-
ceſſorem, & quomodo intelligitur, & quæ ſit ratio.*
10 *Aleatur clericus poteſt repelli à beneficio quærendo non quęſito.*
11 *Publicatis bonis non includuntur futura.*
12 *Ratificare non videtur dominus præſtando conſenſum alienationi rei
emphyteuticæ factæ domino irrequiſito, & poſt alienationē quæſito.*
13 *Diſpenſare poteſt epiſcopus in ſuo ſtatuto, vel conſuetudine, ſi ius non
eſt alteri quęſitum.*
14 *Laici nō poſſunt ſtatuere in rebus eccleſię quæſitis, ſecus in quęrēdis.*
15 *Curator poteſt præiudicare minori in quærendis.*
16 *Tutoris officium eſt in quærendo, non in repudiando.*
17 *Alienatio quæ propria, & quæ impropria.*
18 *Argumentum de tutore ad prælatum non eſt validum.*
19 *Tutor non poteſt conſtituere procuratorem ante litem conteſtatam.*
20 *Alienatio eſt abdicatio iuris quæſiti.*
21 *Preſcribi an & quando poſſit contra eccleſiam.*

ET quia patronus habet onus defendēdi eccleſiam:
1 vt ſ. dictum eſt. dubitatur nonò † an ſolus rector ec-
cleſiæ patronatæ poſſit repudiare legatum illi eccleſiæ
factum ſine conſenſu patroni. Et hunc articulum nō
inueni in ſpecie tactum: ſed bene reperi generaliter:
an ſolus prælatus ſeu rector eccleſię poſſit repudiare
legatum rei immobilis ecctiæ ſuæ relictum. In quo ar-
tic. aliàs laboraui. Ideo decreui omnia accumulata per
me in hac materia hic ponere: & demum concludam
in caſu noſtro. ſ. an requiratur conſenſus patroni. Et
primò poſſet dici, ſolum rectorem tale legatum non
poſſe repudiare, per text. in l. magis puto. §. fundū. ff. de
rebus eorum. vbi pupillus ſine prætoris auctoritate nō
poteſt repudiare legatum: cum iſta repudiatio ſit quæ-
dam alienatio: vt ibi Bald. hoc tenet: & in l. cōtra iuris.
§. 1. ff. de pactis. & in l. pupillorum. C. de repudian. hære-
di. & in l. ſeruum filij. §. j. & ibi Iaco. de Arena, & Imo. ff.
de leg. primo. Pau. de Caſt. Alex. in l. legatum. ff. eodem.
vbi Alex. in 3. col. in verſic. quid autem. dicit iſtam eſſe
magis communem opinio. & hanc partem tenere Pe.
de Anch. & Imo. & D. Barba. in c. vt ſupra. de rebus eccl.
non alie. Lap. Abb. & Gemi. in c. 1. eodem titu. lib. 6. &
Roma. in l. ſi qui heres. §. neque filius. ff. de acquir. hære.
facit quod voluit Imol. in l. ſi fundum. §. ſi Titius. ff. de
2 leg. 1. Secundò iſta opinio probatur ratione: † quia incō
tinenti etiam eccleſiæ ignoranti fuit acquiſitum domi
nium rei legatæ. l. cū pater. §. ſurdo. ff. de leg. 2. l. a Titio.
ff. de furtis. ergo ipſe prælatus ſeu rector non poteſt re-
pudiare illud. Tertio adducitur pulchrum conſi. Paul.
de Caſt. 11. in caſu præſenti viſis omnibus. in antiquis,
vbi conſuluit, repudiationem legati dici alienationē,
per d. §. fundum. quem tex. dicit non habere locum in
donatione, quę nō acquiritur etiam reuocabiliter niſi
ſcienti & conſentienti: cum ſit contractus, & ſic pen-
deat ex voluntate duorum: legatum verò acquiritur
ignoranti: licèt reuocabiliter non pendeat à voluntate
vnius tantum. ſ. teſtatoris: vnde ſtatutum diſponēs mu-
lierem non poſſe facere ꝯtractum alienationis ſine certa
ſolemnitate vel ex ſtatuto, habebit locū, ſi repudiauit
legatum: ſecus ſi repudiauit donationem, ꝙ dicit ſubti
4 liter probari a contrario ſenſu in d. §. fundū. † ſed ſolus
ꝓlatus, vel rector non poteſt alienare rem eccleſiæ, vt ꝑ
totum. de rebus eccle. non alie. immo in tali alienatio-
ne requiritur magna ſolemnitas, de qua in c. ſine exce-
ptione. 12. q. 2. ergo non poterit ſolus repudiare legatū
rei immobilis. Cōtrariam verò partem tenuit Fede. de
Senis in conſ. 9. incip. caſus talis eſt. res aliqua immobi-
5 lis, vbi tenet † ſolum prælatū ſeu rectorē eccleſiæ poſſe
repudiare legatum illi factum ēt rei immobilis: & mo-
uetur per tex. in l. ſi ſpōſus. §. ſi maritus. ff. de dona. inter
vir. & vxo. & in l. qui autē. in princ. ff. de his quæ in frau.
credi. & idem tenuit Lap. alleg. 26. inci. diſputat primò.
hāc ēt partem tenuit D. Car. in c. tua. de his ꝗ fiunt à ꝓla.
& ibi ēt Abb. licèt fateatur in fi. caſum eſſe dubiū. hoc
idē tenuit Lud. Roma. conſi. 184. viſis quæ in facto na-
rantur. vbi alle. Bar. hanc partem tenere in d. l. pupillo-
rum. licèt allegetur pro alia parte contraria. Et hæc opi
nio duplici rōne fundatur. Prima: quia in quærendis
poteſt prælatus eccleſiæ præiudicare ſm̄ plene not. per
gl. & Doc. in l. iubemus nulli. C. de ſacroſ. eccl. & x. q. 6.
6 §. fi. vbi gl. dicit † ꝙ in acquirēdis prælatus pōt facere cō-
ditionem eccleſiæ deteriorem. Idem dicit Inn. in c. 2. de
dona. Ad idem c. quū. de decimis. vbi ſolus prælatus do-
nat decimas noualium quę oriuntur infra diœc. ſuam
7 ex quo nō ſunt acquiſitę certę eccleſię. † Facilius enim
abdicatur a nobis ius quęrendū quā quęſitū text. in cle.
gratiæ. de reſcrip. & in l. qui aūt. ff. quę in frau. credi. & in
l. qui ſponſus. §. ſi maritus. ff. de dona. inter vir. & vxo. ꝑ
qua reg. ēt adducitur, qđ voluit Abb. in c. j. in verbo de-
teriorē. de reſt. in integ. & plene per Butr. in c. j. in fi. quā
reg. ſoleo ornare. & ſic vltra prędicta adduco primò, qđ
voluit Abb. & Doc. poſt eū ī c. potuit. de loca. vbi dicit,
ſolum prælatum accipiendo canonē temporis, in quo
emphyteuta fuit in mora, præiudicare eccleſiæ cum ſi-
mus in iure quęrendo & non quęſito: vt ibi per eos. Ad
duco ſecundò Doc. in c. verum. de conditio. apposi. ꝙ ſi
ſit legatum eccleſiæ ſub cōditione, ſeu tale quid fieret,
ꝙ ſi prælatus tale quid non facit infra terminum ſtatu-
tum, ꝓiudicat eccleſię, cum ſimus in acquirendis nō in
acquiſitis: pro quibus duobus dictis & etiam pro dicto
Feder. vide Abb. in cap. 1. in penultima col. de dolo, &
contuma. Tertiò adduco Abb. in c. i. poſt prin. 3. col. de
reſcript. dicētem, quod ſi per priuilegium generale eſt
acquiſitum ius in re in qualibet ſpecie cōtenta ſub ge-
nere ſpeciali nō derogat generali: nec in ſpecie dero-
gatur iuri quæſito in re: ſecus ſi non eſſet quæſitū ius
in re in qualibet ſpecie. ꝙ idem vult Fel. ibi in 5. col. in
verſi. declara duobus. & ibi do. me. Corſet. colligit, iſta
regu. facilius abdicatur à nobis &c. Adduco. 4. tex. ſm̄
Abb. ibi in 5. notab. in c. cum dilectus. de cōſuetud. vbi
epiſcopus in fundatione eccleſię poteſt ad petitionem
patroni apponere conditiones ꝯ ius commune: & qa
adhuc illud ius non acquiſiuerat: vt dicit ibi Abb. nam
ſi acquiſiuiſſet: ſecus eſſet. quod idem vult gl. ibi in ver
bo conſtitutum. & ibi not. Abb. in 3. col. vnde cum ſit
in acquirendis, poterit in hoc ſolus eccleſię præiudica-
re: & eius ſucceſſor illud mutare non poteſt: vt voluit
ſingulariter Barba. in c. requiſiti. in 30. col. de teſtam. in
ver. ego vidi. vbi dicit ſe de facto ita cōſuluiſſe: & alle-
gat. d. c. cum dilectus. quod conſiliū refert & ſequit do.
Fely. in c. cum venerabilis. in prin. xj. col. de exceptio. &
in tracta. quando litterę apo. no. patro. in 2. col. & hoc
idem voluit do. me. Corſet. in d. c. cū dilectus, & de hoc
dicto quarto princ. abūdantiſſime diximus vltra oēs. ſ.
in prima parte primi libri in 9. queſt. princip. in j. artic.
in 3.

in 3.concluſio.prin.vbi in 4.ampliatione diximus,ſuc-
ceſſorē nō poſſe hoc factū pceſſoris reuocare, vide ibi.
Adduco.5.D.Ant.In c.quod in dubiis.in 1.col. in verſi.
8 gl.ibi inquantum renunciantē† ꝙ licèt renunciatio nō
poſſit fieri niſi in manibus ſuperioris.ca.admonet. de
renunci.illud tñ dicit habere locū in iure q̄ſito nō q̄rē-
do:& alleg.c.ex orc.ſun Goffre.de Trano, de his q̄ fiunt
a præla.vñ pōt quis expectatiuæ renunciare .hoc idem
ſequiē do.me.Corſe.(licèt D.Anto.non alleget) in c.qa
nos.in j.char.in 3.fallen.de appella.adducēs text.in cle.
gratię.de reſcrip.& regulam facilius abdicaē &c.inferēs
ad dictū Feder. de quo ſupra de p̄lato .repudiante lega-
tū.& idē do.me.in c.conſtitutis.de appella. in fin.addu-
cens ēt tex.in c.ad audiētiam.el 2.de reſcript.vbi ēt hoc
do.me.voluit, quibus adde glo.in ca.veniens. in verbo
renunciaſſe.de renuncia.& gl.in c.ſi electis.in verbo re
nuncient.& ibi Domi.de electio.lib.6. & Old.in conſil.
128. quem allegat apoſtillans Dominicum in fi.c.ſi re-
ligioſus.de elect.in 6.Adduco.6.quod diximus ſupra in
tertia par.ſecundi libri in 9.q.princ.in 19.art. Papā præ-
iudicare patrono,quamuis non exprimat in beneficio
patronato non vacante ſed vacaturo per promotionē
beneficiati ad epatum. vide ibi late poſt Rotā & Felyn.
9 † Adduco.7. ꝙ licèt Papa nouiter creatus reuocet oēs
gratias per prędeceſſores ſuos factas; tñ intelligitur re-
uocare illas, per quas fuit acquiſitum ſolum ius ad rē,
non autem illas per quas fuit acquiſitum ius in re.tex.
eſt notabi.in c.ſi.in prin.& in fi.de conceſ.pręben. & vo
luit Abb.io c.literis.in ult.nota.de reſcript. vbi aſſignat
duas rōnes,quare hoc Papa faciat,& do.me.aſſignat ter
tiā,q̄ eſt verior in vltimis ſuis verbis,q̄ eſt, Papam noui
ter creatū reuocare gratias prędeceſſoris , vt & ipſe pe-
cunias habeat:& iſtam dicit eſſe meliorē rōnē,q̄ ſeruaē
in practica , & ſic vt ſeruetur titulus de ſacra vnctione ,
10 & honeretur ſanctus Donatus.† Adduco.8. in ſimili, ꝙ
licèt alcator clericus non poſſit repelli pp hoc crimē a
bñficio obtento & q̄ſito , pōt tñ repelli ab obtinēdo &
q̄rēdo.gl.j.& ibi Abb.in c.inter dilectos. de exceſ.plato.
& in c.clerici.el 3. de vita & honeſt.cleric. Adduco.9.ēt
in ſimili do.me.Corſet.in ca.Quintauallis. in 6.char.de
11 iureiu.vbi dicit† ꝙ bonis publicatis intelligitur de præ
ſentibus & non de futuris,p glo.ſingula.quam ibi mul
tū magnificat in l.nā ad ea.ff.de condi.& dem. & p hoc
adducit iſtā regu.facilius abdicatur a nobis &c. vt ibi p
eū.qđ dictū eſt potius ꝯ dictā reg. q̄ pro,niſi dicamus,ꝙ
ſicut facilius prę iudicatur iuri quærendo,q̄ quæſito,ita
cum præiudicatur iuri quæſito , non intelligatur eſſe
præiudicatū iuri q̄rendo : quia in hoc caſu ius q̄ſitum :
quia amiſſum vr̄ q̄rendū,ius q̄rendū: quia nō amiſſum
vr̄ q̄ſitū inſpecta ſpe illius iuris qđ pōt habere & non
amiſit,nota hoc. qa ſubtile & memoratu dignū.Addu-
co.x.Pau.de Caſt.in l.ſi quis filio exhæredato.§.irritum.
12 in 2.col.ff.de in iu.rup.& irri.teſt.† ꝙ ſi emphyteuta alie-
nauit rē irrequiſito dño, & ex quo cecidit a iure ſuo,ſi
poſtmodū requiſiuit dñum dicendo ſe alienaturum ,
& dñs conceſſit , ignorando illū alienaſſe ſine cōſenſu,
non vr̄ priorē vēditionē ratificaſſe : ſecus ſi ſciuiſſet eū
antea alienaſſe , & aſſignat rōnē,quia non eſt veriſimi-
le,ſi ſciuiſſet pęnā iā cōmiſſam & ius ſibi acquiſitū fuiſ
ſe,ꝙ illis renunciaſſet : nā dicit ipſe facilius qs remittit
pęnā committendā q̄ iā cōmiſſam : vt ibi per eum.11.ad-
duco,nā licèt iudex ęquitate ſuadente poſſit expectare
in ſequentē diē contumacē & gratiā ei facere ,ēt parte
ꝯdicēte:vt eſt tex.& ibi Abb.in 2.nota.in ca.cōſuluit.de
offic.deleg.tñ ſi ius eſſet q̄ſitum parti, hoc iudex facere
nō poſſet.ita gl.in verbo ac ſi perēptoriè.& ita ibi Abb.
in 3.col.in c.ſępe.de appellatio.& ibi Præpo.in decima
col.ſequiē do.me.in c.conſuluit. in 2.char.in j.limi. Ad-
13 duco.12.† ꝙ licèt epſ diſpenſet in ſtatuto ſuo vel cōſue
tudine:tñ hoc eſt verū,ſi non eſt ius q̄ſitum alteri: quia
ſecus ſi ius eſſet quęſitum alteri. ita Domi.in c.licèt ca-
non.in 1.reſpon.in 1.col.in verſ.an autem.de elect.in 6.
& exemplū pone vt per Butr. in d.c.dilectus.de tempo.
ordi.Adduco.13.quod voluit text.ī c.vnico.in §.ſi vero.
& ibi glo.in verbo cōſtituat. & Inn.Imol. & Abb.ſuper
ea in penult. col.vt eccleſia. benefi.ſine diminu.confe-
ran.epm cum capitulo poſſe ex cā legitima ſtatuere, ꝙ
fructus primi anni beneficiorum vacantium diſtribuā
tur ad certum vſum, ſi ſtatutum fiat ante vacationē be-
neficiorum:ſi vero poſtquam vacauerit non;tum quia
ſaperet ſimoniam : tum etiam quia beneficij ius cum
ſua integritate ſpectabit beneficiando. Adduco.14.nā
licèt laici non poſſint ſtatuere circa res eccleſiarum : vt
14 in c.eccleſia S.Mariæ,de ꝯſti. †tñ bene poterunt ſtatue-
re,vt ſtatutum habeat locum in bonis eccleſiæ non ac
quiſitis ſed acquirendis. ita Bal.in c.clerici.de iudicij.&
in d.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.& in c.quę in eccleſiarum.
de conſti.de cuius dicti veritate recurrēdum eſt ad mo-
dernos,& p̄ſertim ad do. Fely. in dictis locis. & ad eūdē
Bal. in quodā ſuo conſilio poſito inter conſilia Pet. dē
Anchat. num.11. factum ſuper quo petitur cōſiliū.15.
adduco.nam licèt quis poſſit petere confirmationē ex
duabus electionib.vt eā acquirat.c.vt quis duas.de ele-
ctio.lib.6.tñ pro beneficio habito & cōceſſione acqui-
ſita : tñ bene quis pōt proſequi & agere & excipere ex
duabus vel tribus viis.tex.eſt in c.poſt electionē.de con
ceſ.pręben. & rō eſt:quia iura ſunt fauorabiliora p ruē
do acquiſito q̄ acquirēdo:quia facilius abdicatur a no-
bis &c.ita late Domi. in d.c.vt quis duas. in ſecūda col.
Adduco.16.id quod dicimus in ſeruo, qui licèt domi-
no in quęſitis præiudicare non poſſit : vt C.de pactis.l.
ſeruus.tñ ſecus in acquirendis.l.fin. C. de acqui.poſſeſ.
Scđa rō eſt pro dicto Fede. quia hæc repudiatio nō in-
ducit variationē iā quæſiti irreuocabiliter : ſed eius qđ
dicto mō eſt quærendū . hec aūt inter ſe ſunt diuerſa: vt
patet in d.l.qui aūt. & in d.l.ſi ſponſus.§.ſi maritus. & p
hac rōne inducuntur infraſcripta:videlicet,celebre di-
ctū Ioan.And.in c.2.de pręb.lib.6,vbi dicit ꝙ ille q non
pōt præiudicare in quęſito.quocunq; pōt præiudicare
in quærendo.& pro hoc faciunt ea q̄ diximus proxime
in 14.dicto.Adduco ēt Saly. in l.pactum curatoris. C.de
15 pact. † ꝙ curator pōt prę iudicare minori in quærēdis.
Nec ob.quod dici poſſet,acquiſitionē de futuro in præ
ſenti legato nō cedere:cum legatorum maxime facto-
rum eccleſiis dñium legati à die mortis tranſeat. d.l. a
Titio.& l.vltima. C.de ſacroſ.eccl. qm̄ hoc non verum
irreuocabiliter tm̄:vt l.ſi tibi homo. §.cum ſeruus.ff.de
leg.j.certum autem eſt,acquiſitionem dñij irreuocabi-
lem.patet ex notatis in l.in bello.in §.ſi quis ſeruum.ff.
de captiuis.& in l.ex ſextante. §.Latinus.ff.de exceptio.
rei iudica.& in l.ſequitur.in §.fructus. ff.de vſucap.Nec
obſt.rñſio Pau.de Caſt. ad d.l.qui aūt . in princ. ꝙ ibi lo-
quitur in creditoribus, qui non habent ius in reb.alie-
natis:iō non poſſunt reuocare alienationem lucri nō
dū quęſiti,ſed legatū immediate q̄riē monaſterio. Præ-
terea ibi perſona q̄ repudiauit erat habilis ſecus in ca-
ſu nr̄o : nā text.ibi iun.l.j.tollit iſtas rñſiones:quia in l.j.
ff.de his quę in fraudem credito.prohibetur omnis cō
tractus & omnis alienatio in fraudē creditorum ; & tñ
in d.l.qui autem. permittitur legatario repudiare rem
legatā in fraudē creditorū : ex quo tollitur prima reſpō
ſio:quia licèt creditoribus non ſit creditū ius ; tñ debi-
tori eſt quęſitū dñium: ergo ſi eſſe proprie alienatio re
pudiatio,debitori nō ꝯcederetur poteſtas repudiandi :
a pari enim procedunt; qa ſicut abbas rē q̄ſitā monaſte
rio non pōt alienare : ita debitor rem quæſitam ſibi fa-
cit:quia poſtquam lucrum legati eſt quęſitū,dr̄ de dam
no tractari.l.nō amplius.§.j.& ibi no.ff.de leg.j. Nec ob.
ſecunda reſpōſio:quoniam inhabilitas in prælato cau-
ſatur à prohibitione alienationis : ſed eadē inhabilitas
cōſiderari pōt in debitore in fraudē alienā.quia ſicut in
prælato eſt nulla:ita iſta in debitore eſt reuocabilis per
creditorē:& tū debitor legatū repudiare pōt in fraudē :
licèt repudiatio ſit alienatio. Nec ob.d.§.fundū.ſecūdū
Abb.in d.c.tua.de his q̄ fiūt a prelato. qa ille text.loquiē
in pupillo,qui non habuit adminiſtrationē rerū ſuarū:
ſecus in prelato : vt in c.2.de donatio.Nam iſta rñſio nō
militat duplici ratione . Prima rō eſt : quia ſequeretur

quod cū tutore poſſet repudiare ſine decreto, cuius ꝯ-
rium probat text.in d.§.fundum. ſm Imo.in d.ca.tua.&
Bar.in l.tutor.ff.de bono.poſſeſ.tit. generali. Secūda rō
eſt: nam in d.§.fundū. aſſignaƭ rō: quia eſt alienatio, q̃
rō concludit ēt in prælato: iō aliter rūderi poteſt ad il-
16 lum tex.† ex hoc cum tutore non poſſe legatum repu-
diari: quia officium tutoris dēt eſſe in acquirendo nō
in repudiando: vt dicit tex.in d.l.tutor.& ibi plene pro-
bari per Bar.prælatus autem in acquirendis poteſt præ-
iudicare eccleſiæ: vt voluit glo.præalleg.16.q.6. §.fi.But.
& Abb.in c.1.de dolo & contu.Nec ob.rō d.§.fundum.
17 † quia quædā eſt vera alienatio & propriæ, qñ transferƭ
vere & irreuocabiliter quęſitū: & iſta eſt prohibita præ-
lato. q̃dam eſt alienatio dñij de iure ſpeciali quęſiti qđ
poſt repudiationē cēſetur nunq̃ fuiſſe quæſitū prout in
legato. vt in l.ſi tibi homo.§.cū ſeruus.ff.de lega.j.& iſta
non eſt proprie alienatio, ex quo fingitur dñium nun-
q̃ fuiſſe repudiantis: ſed potius quędā nō acquiſitio: vt
probatur in l.alienationis verbū. §.qui occaſione. ff.de
ver.ſig. ſed dƭ alienationem eſſe ſm quid, & iſta cēſetur
prohibita pupillo ēt tutore auctore, per d.§. fundum.
& d.l.tutor. ſecus in prælato, in quo non acquiſitio nō
eſt prohibita: & per conſequens nec alienatio ꝑ viā nō
acquiſitionis. Pręterea non eſt bonum argumentū de
18 tutore ad prælatum † quia maior eſt auctoritas ꝓlati q̃
tutoris: iō licèt pupillus tutore auctore nō poſſit: ꝓla-
tus aūt pōt: nā tutor non pōt añ litē cōteſtatā procura-
torē cōſtituere: vt in l.neq; tutores.C.de procu.& tñ ꝓla
tus pōt.c.pen.de iuramen.calum.itē ꝓlatus quaſi dñs fa
cit fructus ſuos: vt hƭ in c.in ꝓſenti. §.porrò.de offi.ord.
lib.6. ſecus in tutore. item tutor non pōt donare niſi cō
ſueta ſm ea quæ habētur in l.cū plures. & in l.tutor ſm
dignitatē. & in l.Lucius. §.fi.ff.de admini.tuto.pręlatus
aūt pōt moderare & donare: vt eſt caſus à cōtrario ſen-
ſu, iun.gl.grauis.c.2.de donatio.& c.cęterū.cum ibi no.
eo.tit.& ad prædicta vide bonā gl.in ca.quia epiſcopi.5.
q.3.vbi concluditur, maiorem eſſe auctoritatem ꝓlati
q̃ tutoris: ergo non valet ar.de vno ad reliquum. Et hāc
partē Fede.Lap.Car.Abb.& Roma.vƭ amplecti Bald.in
auc. ſi qua mulier. in vlt.col. in verſ.ſed an monaſteriū
poſſit refutare bona ingreſſi.C.de ſac.ſan.eccl.tenuit ēt
iſtā partē Fed.Imo.& Pet.de Anch.ī d.c.tuę.But.& Imo.
poſt Car.in d.c.vt ſuper.de reb.eccl.nō alie.& Abb.in c.
cōtingit.in vlt.col.de ſentē.excō.Sed ꝯ eum vƭ tenuiſſe
Pau.de Caſt.in d.l.legatum.ff.de leg.j. vt ſupra diximus;
& ibi ēt Alex.qui allegat plures quotas. D.Barth.Soc.ve
rò ibi tenet cū Fede.& rñdet ad oīa & præcipue ad text.
ſuper quo facit oē capitale ſuū Pau.ſ.ad l.magis puto.§.
fundum. ff.de rebus eorū. & inquantū ibi Soc.adducit
gl.in c.fin.5.q.3. ꝙ liberiorem poteſtatē hēt prælatus in
rebus eccleſię q̃ tutor in rebus pupilli: nūc tollit argu-
mētationem quæ fit pro alia parte: dum dicit, ꝙ ꝓlatus
æquiparatur tutori: & vltra ſupraſcripta pōt addi, pręla-
tū poſſe terras ſteriles alienare ſine ſolennitate. c.terru
las.12.q.2.auc.quidam prædiū.C.de ſacroſan.eccle.ꝙ tñ
pupillus nō facit.l.ſi ſeruus. C.de rebus eorū.quicquid
dicat gl.in l.2.§.1.de officio eius cui &c. quā reprobant
Fulg.& alij in d.l.ſi ſeruus.Modò pro vera declaratione
huius dubitationis & dicti Fede. faciēs infraſcriptas cō
19 cluſiones. † Prima igiƭ ſit cōcluſio, ꝙ qñ tractaƭ de actu
in eſſe introducendo, q nō pōt præiudicare alienādo,
vel repudiādo, pōt impedire, ne actus in eſſe producaƭ.
gl.no.in verbo non quæſierūt, in l.quicqd. C. arbi.tute.
quæ vult tutorem poſſe blandis verbis inducere teſta-
torē: vt non relinquat pupillo: ſed ſibi; & tñ non pōt ꝓ-
iudicare alienādo nec repudiando: vt ſ.dictū eſt per ſu
praſcriptos Doc.& ita ꝓcedat gl.6. q.6. c.ſi q̃ dicit ꝙ ꝓla-
tus in acqrēdis ꝓiudicat ecclīæ.quā oēs ſequunƭ: bñ tñ
fateor: ꝙ ꝓlatus tenebiƭ eccleſiæ rōne malæ admini-
ſtrationis.gl.in c.quicūq;.12.q.2.& Pe.de Ancha.Imo.&
Moder. in c.2.de pecu.cleri. Secunda ſit conclu.ꝙ q̃uis
actus ſit in eſſe introductus, ſtm qñ ſit repudiatio, vel
alienatio nullū ius ſit acquiſitū, valebit repudiatio, vel
20 alienatio, q̃uis ſit ꝓhibitus alienare. † iſta cōcluſio pro-
baƭ rōne & auctoritate. rō.n.eſt: qa alienatio eſt abdica-
tio iuris q̃ſiti.l.alienationis verbo.ff de verb.ſig. ergo nō
diceƭ alienatio ſed non acquiſitio.d.l.alienationis.§.oc
caſionē. Probatur ēt auctoritate Pau.de Caſt.conſ.11.in
caſu pñti, ꝙ ſi ſtatuto cauetur, ꝙ mulier nō poſſit alie-
nare bona immobilia ſine certa ſolēnitate, ꝙ ſi aliquis
alius adeptus eſt aliqua bona in abſentia alicuius mu-
lieris eius noīe: ex quo ipſi mulieri nullum ius eſt q̃ſi-
tū añ acceptationē.l.ſi ego.de neg. geſt.c.ſi tibi abſenti.
de ꝓb.lib.6.poterit illa bona relicta repudiare, ſeu alie-
nare abſq; ſolēnitate ſtatuti. Et ex hoc infert ibi Pau.idē
in minore, vel tutore alienātib.vel repudiātib. iſto ca-
ſu, ꝙ poterūt ſine iuris ſolēnitate. Ego ex d.Pau.infero;
ꝙ ſi aliquis acceptauit à Titio, donationē noīe ecclīæ
añ acceptationē ipſius ꝓlati poterit repudiare ſine ſolē
nitate aliqua: & ita ēt pōt ꝓcedere.d.glo.c.fi.6.q.7.& ſe-
quētes eā, & ꝙ voluit Barba. & alij in c.vt ſuper. de reb.
eccle.nō alie. Tertia ſit ꝯcluſio, ꝙ q non pōt ꝓiudicare
expſſe repudiādo pōt repudiare negligēdo iſta ꝯclō ꝓ-
baƭ in tex.l.j. C.qs ordo in bo.poſ.ſerue. & in l.1. C.qui
admit.cū reliquis ibi ꝑ Moder.alleg.iuncta.l.is q heres.
§.fi.de acquir.hær. Ex quo infero, ꝙ quis ꝓlatus nō poſ-
ſit ꝓiudicare ecclīę expſſe repudiando, poterit tñ repu-
diare negligēdo.ad hoc facit.ca.placuit.& c.quicūq;.16.
q.3.& c.1. & 2. de conſti. vbi prælato negligēte ꝓſcribi ꝯ
eccleſiā poterit, tñ ipſa eccleſia ꝯ prælatū ageret, vt cō-
ſequaƭ ab eo indēnitatē.gl.ſing. in verbo pertineāt.poſt
prin.in d.c.placuit. el 2. Eſt iſto ēt mō pōt ꝓcedere. d. gl.
21 c.fi.6.q.7.† An autem & qñ ꝓſcribatur ꝯ eccleſiam, non
eſt materia noſtra, videte tñ pulchrū ꝯſiliū Alex.5.in 5:
volu. Quarta ſit cōcluſio, ꝙ qñ eſt prohibita alienatio-
ne qs minuat patrimoniū vel facultates, nō cēſeƭ ꝓhi-
bita repudiatio hēditatis vel legati, nec alienatio text.
eſt in l.q aūt.ff.de his q̃ in frau.credi.& in l.qui ſpōſus.§.
ſi quis rogatus. ff.de dona.inter vir.& vxo. nā q̃uis dñiū
rei legatæ tranſeat in legatariū morte teſtantis, non tñ
dƭ eſſe in bonis ſuis, nā añ acceptationem nō diſponit,
licèt diſponendo acceptet, & in iſto caſu poſſunt habe-
re locum adducta per Fede. licèt iſta concluſio nō ſer-
uiat in caſu noſtro, vt in ſequenti cōcluſione patebit.
Quinta ſit cōcluſio, ꝙ qñ eſt prohibita alienatio nō ea
ſola cā ne qs diminuat patrimoniū vel facultates: ſed
rōne vtilitatis & intereſſe: & tunc ſatis erit, ꝙ res largo
mō poſſint dici ſuæ, vel prætendat intereſſe ad hoc vt
non poſſint alienari nec repudiari.text.eſt in d.l.magis
puto.§.fundū.& ēt.§.ſi fundus.ff.de rebus eorū.& in l.tu
tor.ff.de bonorū poſ.tit.gñali: & in iſto caſu pōt intelli-
gi procedere opinionē Pau.de Caſt. per tex.per.eū alle-
gatū.nā alienatio ꝓhibeƭ pupillo, nō ut nō minuat pa-
trimoniū ſuū: ſed ēt rōne eius vtilitatis & intereſſe, &
vt potius res augeanƭ, ut in præallegatis iurib.ergo non
poterit legatū repudiare, cū in ea vertatur inutilitas &
intereſſe. Eodē mō dicemus in caſu nřo: nā iō ꝓhibenƭ
alienari bona eccleſiæ, non vt nō diminuaƭ p̃rimoniū
eccleſiæ: ſed ēt ne eccleſia habeat intereſſe, & ut bona
eccleſiæ augeanƭ: ut ꝑ totū titulū de reb.eccle.non alie:
nā ꝓſtat res ecclīæ augeri potius q̃ diminui, auc.hoc ius
porrectū.C.de ſacroſ.eccle. ergo vƭ ꝓlatum ſolum non
poſſe repudiare ſine ſolēnitate, & ſufficit iſto caſu ec-
cleſiam habere aliquale ius vel ſpēm iuris: cui ſolus ꝓ-
latus renunciare nō poſſit: vt vƭ tex.in l.iubemus.C.de
ſacroſ.eccl.in verbo deuolutæ.& in verbo q̃ ad eccleſię
iura pertinēt: nā verbum pertinere, latiſſime ſumitur:
vt eſt gl.in c. nulli. de rebus eccle.non alie. & per Abb.
in ca. inter dilectos.in prin.de exceſ.prælato. & per do.
Fely.in rubr.de reſcr.in 3.col. & ibi do. me. Corſe. in 2.
char. ergo quantuncumq; res pertineant ad eccleſiam
aliquo iure, nō pōt alienari, nec repudiari ꝑ ſolū ꝓlatū
ſine debita ſolēnitate. & ad iſtā cōcluſionē poſſunt ap-
plicari dicta per Abb.in d. c.cōtingit. poſt gl. de ſenten.
excō. Nota ēt vnā declarationem ad prædicta quæ ſumi
tur ex verbis Domi.in c.qa ſepe.in fi.pen.col.& in prin.
fi: ꝙ ſi alicui eccleſiæ debeƭ pęna à iure impoſita ī odiū
delinquētis, ꝓlatus illā pęnā remittere nō poterit, q̃uis
adhuc

adhuc eccleſia illã nõ habuerit, qđ eſt ſumme notãdũ.
Et p iſta ſunt ↄcordatę oẽs opi. Doc. & hr̃ iſte paſſus me
lius declaratus q̃ alibi. Modo deueniendo ad terminos
veros articuli nr̃i, In quo eſt aduertẽdũ: nã loquuti fui-
mus.s̃.in 7.p̃ced.arti. de aliqua alienatione rei eccleſiæ
q̃ erat ipſius eccleſiæ illi datæ in fundatione, & nihilo-
minus ↄcluſimus alienationẽ ſeu ↄceſſionẽ rei eccl̃iæ
poſſe fieri mero iure: & nõ eſſe nullã, licèt poſſet reuo-
cari p ↄ̃dictionẽ ex cã factã p patronũ, & ſic ↄcluſimus,
ↄſenſum p̃roni in alienatione ſeu ↄceſſione eccl̃ię nõ
requiri de neceſſitate, ſed de honeſtate, & p maiori cau
tela illius, in quem fit alienatio, ne reuocaret̃ p iſtã ↄ̃di
ctionẽ p̃roni: vt voluit Abb. in c. vnico. in pen. col. vt ec
cle. benef. ſine diminutione cõferant̃. quãto igit̃ magis
non requiret̃ ↄſenſus p̃roni de neceſſitate, cũ repudia-
ret̃ ius eccleſiæ quærendum maxime non datũ per ip-
1 ſum p̃ronũ, & in hoc nõ eſt dubium. † Sed reſtat dubiũ
an reqrat̃ iſte cõſenſus p̃roni de honeſtate, & ex hoc ſe
quitur illa dubitatio, an ad inſtãtiam p̃roni poſſit reuo
cari & retractari iſta repudiatio & actus: ſicut in aliena-
tione rei quæſitæ proximæ dictũ eſt, & rõ dubitãdi põt
eſſe: tũ quia hoc ius q̃rendũ non fuit datũ per patronũ
ſeu fundatorẽ: tũ ẽt vt ſaltim hoc operetur illa regu. fa
cilius abdicatur a nobis &c. Tñ in hoc eſt aduertendũ:
quia d. c. filiis. 16. q. 7. & dicta doc. ſupra in j. art. non ſolũ
patronus hẽt defendere eccleſiã in collatis per eũ, ſed
ẽt in oĩb. immo ẽt circa Inhoneſtatẽ presbyteri: vt ſimi
liter diximus. s̃. in 2. art. vbi etiam diximus in denuncia
tione presbyteri dilapidãtis vel inhoneſte viuẽtis ip̄m
præferri parrochianis & aliis. Hoc ſic ſtãte, aut ſumus in
caſu, in quo hæc repudiatio fieri potuit p ſolũ prælatũ
ſine alia ſolẽnitate, & tũc ſi tenet, & nõ reuocabitur p
ep̄m: quanto minus inſtãte p̃rono, ꝙ dicerẽ eſſe & pro
cedere, qñ rector ſeu p̄latus hoc fecit aliqua iuſta cauſa
motus, & qs poſſit eſſe iſte caſus, cõprehendit̃ in p̄miſ-
ſis concluſionibus. Aut fit iſta repudiatio in caſu, quo
fieri non põt: & tũc non eſt dubiũ non ſeruat, s ſolenni
tatibus debitis illã nõ tenere, & p̃ronũ poſſe inſtare, vt
legatum deueniat ad eccleſiã, nã ſi in alienatione rite
facta auditur patronus iuſtã cãm reuocationis allegãs,
vt diximus in d. 7. arti. multo fortius põt hic inſtare, vbi
repudiatio, q̃ eſt alienatio, non fuit facta rite: ſed p ſolũ
p̄latũ ſeu rectorẽ, & ita tene, & nota p̄dicta quia noua.

¶ Decimus art. 2. q. prin. 3. Libri.

1 *Agere poteſt clericus beneficiatus ſeu rector eccleſiæ in iudicio etiã in cauſa magna de conſenſu ordinarii ſine conſenſu patroni ſiue clerici ſiue laici, niſi patronus ſit eccleſiaſticus exemptus, quibus male agentibus patronus etiam laicus poteſt eccleſiam defendere.*
2 *Cautela, vt fundator in limine fundationis ſtatuat cum conſenſu epiſcopi quòd rector eccleſiæ non poſſit agere in iudicio, ſaltim pro cauſa magna eccleſiæ ſine ipſo patrono.*

PRoſequimur materiam iuris oneroſi, & quia patro-
nus habet eccleſiã defendere. dubitatur. n. an rector
eccleſię aget in iudicio maxime in cauſa magnę eccle
ſiæ ſine conſenſu patroni. Inn. in c. cum & plantare. §. in
eccleſiis. de priuile. quem ibi ſequit̃ Hoſt. vult presby-
teros non poſſe aliquid alienare, nec maximas cauſas
agere ſine conſenſu patronorũ exemptorũ: quia tales
exempti vices ep̄orum gerũt, ar. 12. q. 2. ſi qua. & ca. pla-
cuit. & de voto. magnæ. §. cum igitur. & notatur de hoc
reſcrip. edoceri, & plenius de reſti. ſpol. olim. Et ſubdit
ibi Hoſt. ſe admittere ſupraſcripta in exemptis, in non
exẽptis aũt aliud ſentire, nã patroni à iurepatr. nullam
iuriſdictionẽ habent: vt no. de offi. ordina. quanto. nec
beneficiorũ collationẽ, ſed tm̃ præſentationẽ. c. fin. hoc
titu. nec habẽt ſe intromittere in ſpiritualibus: ſicut di
cit expreſſe probari in d. §. in eccleſiis. & hoc idem vult
gl. in cle. j. in verbo proprij. de rebus eccl. nõ alie. vbi ẽt
hoc voluit Car. in pen. col. princ. in 34. q. quẽ alij ſequũ-
tur: & voluit Abb. poſt Hoſt. Io. An. & Car. in d. ca. cũ &
plantare. vñ p̄sbyter aget ſicut & alij bñficiati cũ cõſen-
ſu ep̄i, de quo vltimo late p Firma. in trac. de ep̄o. in 4.
lib. in 5. par. in 64. q. poſt Spec. in tit. de actore. §. j. verſ. ſed
nunquid Abbas monacho. & plenius in verſic. quid de
clericis conuentualiũ eccl̃iarũ. poſt Doc. in c. ex literis.
de proba. vbi quaſi. p. 5. col. tangũt de iſtis aliis ſubiectis
vt ſunt clerici, monachi, filiifam. & ſimiles, cũ cuius cõ
ſenſu agere pñt: & in prin. d. 64. q. ponit ſupraſcriptũ di-
ctũ Inn. in d. c. cũ & plãtare. §. in eccleſijs. de priui. Et ſic
prædicti Doc. cõcludũt ſolũ in alienatione rei eccleſiæ
requiri ↄſenſum p̃ronorũ eccleſiaſticorũ, qñ p̃roni ſũt
exẽpti, ſi aũt p̃roni nõ ſũt exẽpti, licet ſint eccl̃iaſtici, nõ
requirit̃ eorũ ↄſenſus, ſicut nec conſenſus laici p̃roni,
niſi de honeſtate, qđ nota pro his quæ diximus ſupra ĩ
7. p̄cc. art. Et quò ad pñtẽ arti. collige ex p̄dictis ↄclõnẽ,
1 clericũ † beneficiatũ ſeu rectorẽ eccl̃ię poſſe agere in iu
dicio ẽt in magna cã eccleſiæ de conſenſu ordinarij ſi-
ne ↄſenſu p̃roni ſiue eccleſiaſtici ſiue laici, niſi ſit p̃ro-
nus eccleſiaſticus exẽptus: quia tũc eius cõſenſus & nõ
ep̄i reqreret̃: vt s̃. dictum eſt. Dicerẽ bñ, ꝙ ſi rector male
ageret cãm eccleſiæ, poſſet p̃ronus ẽt laicus cãm eccl̃iæ
defendere nõ vt perſona legitima: qa eccleſia rep̄ntat̃
per rectorẽ: ſed inſtãdo & defendendo illã tanq̃ defen-
ſor, & aduertẽdo circa male geſta. p d. c. filiis. ſicut dixi-
mus in 7. p̄ced. arti. poſſe inſtare pro re eccl̃iæ alienata,
cũ alienatio facta fuerit ſine cã: vt diximus s̃. in 7. p̄ced.
art. & ẽt pro legato repudiato: vt diximus s̃. in fi. 9. p̄ced.
2 art. Do. & hic aliã cautelã † ꝙ fundator in limine funda-
tionis cũ cõſenſu ep̄i ſtatuat, ꝙ rector eccl̃iæ nõ poſſit
eſſe in iudicio ſaltim pro cã magna eccleſiæ ſine ipſo
p̃rono, p ea quæ diximus in 7. præced. arti. poſt Gayc. &
in fi. 7. præce. arti. & vide Phil. Deciũ in c. cũ venerabilis.
in 18. col. in verſ. extra glo. de excep.

¶ Vndecimus arti. 2. q. prin. 3. Libri.

1 *Expenſis eccleſiæ patronus tenetur defendere eam, ſicut tutor expenſis pupilli tenetur defendere eum.*

QVia ſupra cõcluſum eſt, p̃ronũ hr̃e onus defendẽdi
eccleſiam, dubitatur. 11. an ſuis expenſis illã de-
fendere debebit vel eccleſiæ. hunc artic. poſuit Pau. de
Cit. in hoc trac. in 6. par. in 2. q. 5. art. & dicit, ꝙ tenebitur
eccleſiã defendere nõ expenſis ipſius p̃roni, ſed potius
eccleſiæ: cũ cã ſit eccleſiæ, cum nemo militet ſuis expẽ
ſis. c. cũ ex of. de præſcrip. in ſi. facit lex tutori b. in fi. ff. de
admi. tut. l. operę. la 2. in fi. ff. de oper. lib. vbi non ſolum
libertis debentur alimenta pro oĩbus p̄ſtandis: ſed cui-
libet, q dẽt operas p̄ſtare. & ita in terminis dicit tenere
Roffre. in libellis ſnis. hoc tit. ꝙ p̱fecto dicit Pau. vide-
ri ↄ̃ dños illius patriæ, ſ. Mediolanen. ſi volumus inſpi-
cere originẽ eius, ſi vero locũ lecturæ Papiæ, q cogunt
agricolos ſeu aſcripticios illius loci p̄ſtare operas diur-
nas ſuis expẽſis: & dicit ipſos dños forte excuſare ↄſue-
tudinẽ patrię, alleg. Bar. in l. ſuo. ff. de oper. lib. per l. exce
pto. C. loca. & nos poſſumus dicere hoc fieri in hoc re-
gno p aliquos nõ bonos dños barones, q eorũ vaſallos
nõ angarios nec perangarios: ſed liberos ſolũ eis ſubie-
ctos iure vaſallagij cogũt dare operas nõ ſolũ p̱ eorum
caſtris fabricandis: ſed p̱ vineis & alijs poſſeſſionibus
liberandis de nouo cõdẽdis & palatijs ędificãdis, & pro
nunciis ad diuerſa loca mittẽdis illorũ vaſallorũ pro-
priis ſumptib. ꝙ nõ ſine dolore refero: quia ex eorũ cã
hoc regnũ patiet̃, ꝙ clemẽtia Dei aduertat. Tu cõfirma
p̄dicta p ea q̃ diximus s̃. in 3. par. ſecũdi lib. in 11. & vlt.
q. prin. in 14. art. cum tractauimus, cuius expenſis p̄ſen-
tatio & inſtitutio eccleſiæ patronatæ fiet patroni eccle
ſiæ vel p̄ſentati. & diximus eccleſiæ, quãto magis in ca
ſu nr̃o, vbi tota cã eſt eccleſię. Adde prędictis deciſionẽ
D. Abb. in terminis in ca. in quibuſdã. in j. col. in verſ. in
1 glo. j. de pęnis. poſt alios doct. dicentis † patronũ debere
defendere eccleſiam expẽſis eccleſiæ, ſicut tutor pupil-
lũ expenſis pupilli. l. in tutorib. ff. de admi. tut. & procu-
rator defendit dñm expenſis dñi. l. qui proprio §. litis
impendia. ff. de procu. & c. cum pro cã. de procura.

¶ Duodecimus arti. 2. q. prin. 3. Libri.

1 *Patronus vltra defenſionem tenetur ad prouidendum eccleſię conſulendum & inueniendum ſacerdotem.*

2 *Patronus debet ſe impedire vt redditus eccleſię conuertantur ad vſus tempore fundationis deputatos, & vt diuina celebrentur quæ per fundatorem fuerunt ſtatuta.*

DVbitatur 12. ad quæ alia onera patroni teneantur
vltra ad defenſionem eccleſię.& Pau.de Cit.quærit
de hoc in iſto trac.in 6.part.in vlt.qō.5.artic.& dicit,pa-
1 tronum † vltra defenſionem teneri etiam ad prouidē-
dum eccleſiæ,conſulendum & inueniendum ſacerdo-
tem . ſub quibus verbis dicit poſſe cōprehendi omnia
onera quæ patrono poſſunt imputari : prouidere.n.eſt
verbum generale, ꝙ oīa per ſe vī comprehēdere, allo-
gat ad hoc.ca.quicūq;.16.q.7.ꝙ verbū dicit reſtringi per
c.filiis.& ç.decernimus.eadem cauſa & qōne:vt omnia
faciat quæ ſpectant ad vtilitatē eccleſiæ ſecluſa oī frau
de: & ſiniſtra machinatione ipſius patroni ſub pœna
excōlcationis:& denūciar epo rectorē prodigū & inho
neſtū ſi ſic fuerit, que ſi nō faceret,non diceref eccleſiā
defendere . allegat Abb.in c.nobis.col.3.verſic.& vltra.
2 hoc titu.Et idē Pau.in d.6.par.in 12.q.4.art.dicit † patro-
nū debere ſe impedire , ne redditus patronatæ eccleſiæ
in alios vſus conuertātur,q̄ ad illos ad quos tpe funda-
tionis fuerunt deputari,alleg.Abb.in c.ſuggeſtum.hoc
titu.ex quibus etiam ego dicerem,ad patronum ſpecta
re & onus habere : vt in eccleſia celebrētur diuina,quæ
per fundatorem fuerunt ſtatuta celebrari , de quo etiā
tangemus infra in 6.q.prin.in 6.articu.

¶Decimuſtertius arti.2.q.ptin.3.Libri.

1 *Procurare quis teneatur epiſcopum conſecrantem vel reconciliantem eccleſiam.*

2 *Reconciliari eccleſia cuius expenſis debeat.*

3 *Patronus reſeruando ſibi aliquos fructus eccleſiæ, an teneatur contribuere in expenſis procurationis & reconciliationis eccleſiæ.*

ET ſic vlterius dubitaf circa iſtud ius onerosū ; an
patronus debeat contribuere cum rectore eccleſiæ
ad onera illi incūbentia.& do.Anto.de Butr.in c.propo
ſuiſti.de conſecra.eccle. vel alta. ſentit ꝙ ſic, dum con-
cludit,ꝙ ſi eccleſia ſit reconcilianda pp delictum ibidē
perpetratū:& nō reperiaf delinquēs,nec aliter de ꝯſue-
tudine obſeruet,patroni contribnūt cū rectore in pro-
curatione cpi,alleg.c.j.de eccl.ędifi.D.Roch.verò ī hoc
trac.in verbo oneroſum. in 4.q.refert hoc dictū Butr.&
dicit ſe credere ꝯriū:& moueri qa text.præallegatus nō
probat quod dicit D. Ant. ſed teuera dicit in oneribus
eccleſiæ: puta in reparatione debere cōtribuere oēs be
neficiatos ipſius eccleſiæ : & ſic potius probat ꝯriū eius
ad quod allegatur:qa patroni nō ſunt beneficiati ex eo
ꝙ habeāt iuſpatro.ergo nō debent cōtribuere : & iſtud
dicit eſſe rationabile & ęquitati conſonū,ex quo patro
ni nullā commoditatē habēt ex eccleſia patronata:niſi
qn̄ ad inopiā deuenirent, & dicetur in ſequen.q.princ.
vel niſi tpe fundationis ſibi aliquos fructus reſeruaſ-
ſent, vt dicit ſe dicturū in verbo & vtile.de quo nos la-
te diximus ſupra in prima parte primi lib.in 9. princ.q.
in 1.art.in 3.cōcl.prin.in 6. ampliatio. & in hoc caſu cū
reſeruaſſet ſibi aliquos fructus patronus fatef ipſum
teneri cōtribuere ꝓ rata cōmodi ſui, iuxta reg.qui ſen
tit.de regu.iur.lib.6.Subdit demū Roch. ſeruari opi.do.
Ant.loquēdo de pronis clericis vel religioſis,qb.ſubie-
cta eſt eccl'ia quātum ad tpalia pp eorum paupertatē :
tunc enim ſunt proni illius eccl'ia, iuxta tex.& ibi not.
in c.de monachis.de pben. & in clem.j.hoc titu.tales.n.
ex quo habēt partē fructuū vel reddituū eccl'ię ſibi ſub
iectæ,iux.no.in dictis locis, ęquū eſt, ꝙ dicti teneantur
contribuere,ar.d.c.j.de eccl.ędificā. & probaf in d.regu.
qui ſentit.Tu aduerte ad tria, q̄ veniunt inſpicienda in
1 hoc arti.propter dictum Do.Roch. †Primum erit,quis
procurabit epiſcopū conſecrantē vel reconciliantē ec
cleſiā ſeu altare. hęc qō ponitur per Doct. & præſertim
Vinc.in c.ꝯquerente.de offi.ordina.,qui dicit,epiſcopū
nō eſſe procurādum:cum hoc nō ſit iure expreſſum in
recōciliatione & redditus eccl'iaſtici pp hoc ſunt depu
tati de vita & honeſta cleri.cum ab oī:& qa ꝯdicere vf.
de ſimonia cum ſic rndet Vinc. ꝙ ibi loquif de ꝯſecra-
tione.& facit qđ ibi no.& hoc facit Archi.in c.j. de cēſi.
lib.6.& ſic pdicti vnr velle facere drīam inter recōcilia-
tionem & conſecrationem, ut in reconciliatione non
detur procuratio epo, in conſecratione verò ſic. per
tex.in c.cū ſit Romana.de ſimonia. ſed alij, vt refert Io.
2 And.in d.c.ꝓpoſuiſti. diſtinxerunt† ꝙ aut ſcif quis vio-
lauit,& eſt ſoluēdo , & tunc expēſis illius dēt recōcilia-
ri,ar.ī c.ſi.de iniurijs.& in l.j. ff. de eo ꝑ quē factum erit.
aut neſcif,uel non eſt ſoluendo, & tunc recurrendum
eſt ad conſuetudinē & ſtatutum eccleſię, quib. deficiē-
tibus rector & parochiani debēt procurare epo , ar.d.c.
cum ſit Romana. in defectu vero oīum dēt eps facere
expenſis ſuis,arg.x.q.1.cauendum. ꝙ ēt placet D.Car.in
d. c.propoſuiſti. in 6.q. qui ēt dicit pro opinione Vinc.
licet ſacere ꝙ no. idē Vin.in c.ſicut olim. de accenſa.vbi
dicit nō deberi ꝓcurationē niſi in caſib. à iure expēſis :
& hoc ēt ſentire Vincē.in d.c.propoſuiſti.& eſſe ſingu-
lare:& ꝓ hoc facere,qa cum in certis caſib.ſit iure expſ-
ſum ꝓcurationi deberi vf in aliis ꝓhibitū. ar.de pſ.nō-
ne.& ſubdit Car.platos hoc nolle obſeruare : ſed quo-
tiēs oportet ex qua cā eos ad aliquā eccl'iā aggredi ,vo-
lūt ꝓcurari,& ſic licet primò videaf cōcurrere cū opi.
Io.An. poſtea vf tenere cum Vincē.Abb.aūt ī d.c.cū ꝓ-
poſuiſti.in fi.dicit opi.Io.An.placere.Ex quib.dictis col
ligi,epm procurādum tā in conſecratione. ut eſt text.
in c.cum ſit Romana. de Simo.quā in recōciliatione :
dumtā ſit modus hndi ꝓcurationem ab his q ꝓcurare
tenenf. Difficultas eſt modò in hoc,qs teneaf cpm pro
curare in caſib. pdictis rector, vel patronus: vt ſ.retulit
Roch.Butr.voluit teneri rectorem & patronum.alij ve
rò Doc. nihil dicunt de pronis : ſed de parrochianis: vt
ex ſupraſcriptis patet:videamus mō qd iuris. Et iō dice
rem in hac difficultate eſſe diſtinguendum : aut loqui-
mur de ꝯſecratione : aut de recōciliatione.Primo caſu
cum loquimur de cōſecratione eſt diſtinguendum . ꝙ
aut loquimur de prima conſecratione,cum eccl'ia fuit
fundata & cōſtructa iuxta diſpōnem. c.nemo. de ꝯſecr.
diſt. 1.& c.nobis.hoc ti.Aut de ꝯſecratione, q̄ fit ī eccl'ia
iā fundata:ꝯſtructa:& ꝯſecrata,ſed execrata:qđ pōt eſſe
in trib.caſib.Primus,qn̄ dubitatur de ꝯſecratione.Scđs,
qn̄ parietes eccleſię fuerunt combuſti . Tertius caſus,
qn̄ parietes eccl'iæ corruerunt : quia conſecratio eccl'ię
conſiſtit in deliniatione ſeu unctione cum crucib. in
ipſis parietibus eccleſię,vel ab interiori parte muri,vn̄
violatur ipſa cōſecratio ex cōbuſtione ſeu ruina parie- 1
tum:vt eſt gl. magna in d.c.propoſuiſti. & ibi Abb.pul-
chre declamat. Si ſumus in prima cōſecratione uiden-
dum eſt,an dos ſit aſſignata per patronum,vel aſſignaf
tpe conſecrationis.Si eſt aſſignata in fundatione iuxta. 2
c.nemo.de conſe.diſt.j . & d.c.nobis.hoc tit.& habet re-
ctorem & non eſt dubium rectorem debere ꝓcurare
cōſecratorem, nā data dote pt pn̄tari rector.vt diximus
ſ.in j.par.j.lib.in 4.q.prin.in 9.art. Si vero nō hēt rectorē
dicēdū eſt vt in ꝓximo ſequen. caſu . Videlicet qn̄ fuit
eccl'ia fundata & dos nō aſſignata : qa nō pōt cōſecrari,
niſi dos aſſigneſ:vt in c.cum ſicut de cōſecr.eccl. uel al-
ta. & tūc patronus dēt eccl'iam conſecrari facere. & hic
eſt vnus modus cogendi pronū ad dotandum eccl'iā, vt
nō ꝯſecref,nec admittaf ad pn̄tādum niſi dote aſſigna-
ta:vt diximus in d.j.par.j.lib.ī 5.q. prin.ī 18.art.& oīa iſta
ꝓbanf etiā ex his q̄ diximus.ſ.in d.j.par. in 6. q.prin.in j.
art.& hoc idem eſt in quolibet faciente cōſecrare: quia
tenef ad ꝓcurationem & ad notadum:vt in d.c.cum ſit
Romana.de ſimo.& in d.c.cum ſicut. & diximus in d.j.
art.Et idē dicendum, qn̄ eccl'ia penitus deſtructa reędi-
ficaref;qa illa ꝯſecratio vf prima ꝯſecratio: vt diximus
in d.6.q.prin.in 3.art. Scđo verò membro primi mēbri
qn̄ loquimur de cōſecratione, q̄ fit poſt exacrationē,vt
in dictis tribus caſibus hr ſi extra dos : & non efficiātur
noui patroni,oīa fient ſumptib. eccleſiæ & nō patroni
q fecerat qđ ſuum erat.Dicerem tn̄ eſſe aduertendū,an
haberetur notitia cōburentis vel ruinātis:vt in illis ex-
penſis fieret ꝓcuratio: vt dicunt ſ.allegati doc.ī recōci-
liatione

liatione. Dicerē ēt eſſe aduertendū, an eccľa ſit ſimplex vel parrochialis, qa ſi parrochialis, debēt ↄcurrere ad expēſas ꝓcurationis ēt parrochiani, vt voluerūt Io. An. & alij ſ. alleg. in recōciliatione. Secūdo verò mēbro principali cū ſumus in recōciliatione, ↄcurro cum diſtin. Io. An. & aliorū, ꝙ ſi ſcitur violator illius ſumptib. fieret ꝓcuratio, ſi noſcitur, vel nō eſt ſoluēdo, ſit recurrendū ad ↄſuetudinē & ſtatuta ecclę, quib. deficientib. rector, & ſi eccľa eſt parrochialis parrochiani cū rectore procurent epm, & in defectu oīum eps ſuis ſumptib. hoc faciet, vt prædicti oēs doc. voluerunt. ex quib. patet patronos ad procurationē ꝓ recōciliatione nō teneri niſi ſint eccľa-
3 ſtici exēpti vt ſ. dictū eſt. & j. dicetur.† Trāſeo ad 2. quod facturus erā & d. Roc. dicit, ꝙ ſi fundator in limine fundationis ſibi reſeruaſſet aliquos fructus annuos habendos ab ipſa eccľa, tenerei ↄtribuere in expēſis ꝓcurationis recōciliationis ꝓ rata ↄmod. per reg. qui ſentit ↄmodū &c. nā hoc mihi non placet, qa vt diximus late ſ. in j. par. j. lib. in 9. q. prin. in j. arti. in 3. ↄclu. prin. in ſuis reſtric. & præſertim in 4. & 5. iſta reſeruatio aliquorū fructuum non pōt eſſe, vt diminuat ſufficientē dotē ecclæ, ſed dēt eſſe de eo ꝙ ſuperabundantur dederit, vnde nihil eccľa de ſuo daret, & ſic non vr̄ ab eccľa ſentire ↄmodum patronus, ſed a datis per ſeipſum vltra debitū, & ideo non tenerē cum Roch. debere patronū ↄcurrere pro rata in procuratione, quod puto veriſſimū. Condeſcēdo ad 3. quod me facturū dixi, & dico bene dicere Roc. opi. But. poſſe ſaluari in patronis religioſis exemptis, qui tenentur ad oīa onera ecclarum parrochialium ſibi ſubiecta rū pleno iure, vt in locis per cū allega. de quib. nos late diximus ſ. in 3. par. 2. libri in 10. q. prin. per totū, & pręſertim in 15. & duobus ſeq. arti. Et nolo omittere, me conſecraſſe ecclam S. Mariæ matricē parrochialē, immo habentē plures presbyteros terræ caſtello tum maris meæ dioce. Inſulen. habentem copioſum populū meis proprijs ſumptibus pie 17. menſis Martij. 1521.

¶ Decimusquartus art. 2. q. prin. 3. Libri.

1 *Ieiunare an teneatur patronus in conſecratione eccleſię, vbi ꝙ ſic.*
2 *Ieiunium eſt pronunciandum ab archidiacono, clerico, & populo, quibus eccleſia eſt conſecranda die præcedenti conſecrationis.*
3 *Patronus nullus eſt eccleſia conſtructa eleemoſynaliter.*

1 SEd dubitatur 14.† an patronus ſaltim habeat onus ieiunij in cōſecratione ecclæ. & liber pōtificialis in 2. par. in tit. de ecclæ dedicatione ſeu ↄſecratione in prin. dicit, ꝙ qñ eccleſia fuerit dedicanda debet archidiaconus pronunciare clero & populo quib. eſt eccleſia con-
2 ſecranda, vt priuſquā cōſecretur, † & ſic pręcedenti die ieiunent, idem faciat pontifex qui eam conſecrare dēt. & ꝓ hoc adducit, qđ ſcripſit beatus Leo in epiſtola ad Dioſcorū is q pontificē, presbyterū, vel diaconū benedicturus eſt, & ēt is qui benedicitur ieiunare dēt, vt apparet 75. diſt. c. ꝙ a patrib. noſtris. multo magis in tāta & tā ſancta ſolēnitate, tā ↄſecrans, q̄ qui petunt ſibi ecclam ↄſecrari, ieiunare tenētur, cū igitur vt in proxi. præced. art. ſatis dictum eſt, patronus poſtq̄ ędificauit ecclam petit illā ↄſecrari, vt ēt no. in c. cum ſicut. de conſecr. eccle. vel alta. & ſiľr patet ex his quæ late diximus ſ. in j. parte primi libri in 9. q. prin. in j. arti. ergo patronus tenebitur ieiunare, & ita de facto hodie, qui eſt vndecimus dies menſis Maij. 1523. 11. ind. quia in caſtrinum ſum ↄſecraturus baſilicā glorioſiſſimi militis & martiris Chriſti Se-
3 baſtiani in ciuitate Trani patria mea, fore indicendū ieiuniū nō toti clero & populo, cū illa nō ſit eccľa matrix nec parrochialis, ſed ſolū pr̄onis, & illis ↄfratrib. q in ea ſunt. cū ad inſtantiā pr̄onorū ↄſecretur, & licèt vnus ex patronis ſit magnifica vniuerſitas Tranen. ex dotatione & magn. Franciſcus de bonis miro meus auunculus ex fundi collatione, dixi non teneri ieiunare totū populū ſed illos q pro hoc anno vniuerſitatē regunt, cū ꝑ illos reprę̄ſentetur vniuerſitas, & illi cū vacat eccľa pręſentabūt, vt diximus ſ. in 2. par. 2. libri, in 2. q. prin. in 11. arti. & illis ēt debeatur honor. vtilitas & onus, vt dicemus infra. & iſtos duos dixi eſſe pr̄onos, ſ. vniuerſitatē ex donatione, & do. Fran. prædictū ex ſoli collatione, & ex ↄſtru-
3 ctione † nullum eſſe pr̄onum, ex quo eleemoſynaliter fuit ↄſtructa tpe peſtis, quo caſu ēt populo iuſp. nō acqritur, vt late diximus ſ. in j. par. j. lib. in 7. q. prin. in vlt. art. & in hac materia ↄſecrationis dicit ſumma angelica in verbo conſecratio eccleſię. §. 2. non eſſe recurrendum.

¶ Decimusquintus arti. 2. q. prin. 3. Libri.

1 *Collec. impoſitis per Pontificem an & quando patroni teneantur ad eas vnà cum rectoribus eccleſię patronatæ.*
2 *Patroni eccleſiaſtici habentes eccleſias pleno iure ſubiectas tenentur ad omnia onera.*

1 DVbitatur 15.† ſi per Papam ponanť collectæ, an patroni teneātur ad illas vnà cū rectorib. ecclarū pr̄onatorum, & quęrere hoc in patronis laicis eſt ſuperfluū quia nō habent beneficia, quę collectari pñt, ex quo ad eos nihil cōpetat de fructib. eccleſiæ patronatæ, ſed ſolū præſentant, idē in patronis eccľaſticis non habentib. ecclas ſubiectas pleno iure, vt pulchre voluit Hoſt. in c. cū & plātare. §. in eccľijs. hoc tit. & nos diximus ſ. in 10. præced. art. Solum in prędictis poſſe eſſe difficultas, ſi in limine fundationis reſeruaſſent ſibi aliquod tēporale annuatim, ꝙ fieri poteſt, vt diximus ſ. in j. par. primi lib. in 9. q. prin. in j. arti. in 3. conclu. in 6. ipſius ampliatio. & ēt tetigimus in proximo 13. præced. arti. vbi ante fin. in ver. tranſeo ad ſecundū, dixi id tēporale, quod hr̄ ex reſeruatione patroni eſſe extra verā dotē eccleſiæ, & ideo in hoc caſu diſtinguerē inter patronum laicū & eccleſiaſticum, quia ſi reſeruatio fuit facta patrono laico, ex quo ad illum habet deuenire quantitas tēporalis reſeruata, qui non eſt ſubiectus collectis, & iſta qualitas dicatur eſſe extra dotē eccleſiæ, ꝙ non ſolū illa non ſit collectanda, ſed ēt nō cōputanda in fructib. eccleſiæ, vt maior fiat collecta, ſed erit detrahēda vt & alia onera. Si verò ſumus in patrono eccľaſtico, q rōne ſuæ eccleſię eſt patronus alterius ecclæ, & ex reſeruatione pręđicta habet certū quid tpale annuatim, licèt illud ſit detrahendū tanq̄ onus ab illa eccľa pr̄onata & nō collectandū, vt ꝓxime dictū eſt, tñ collectabiť tanq̄ fructus ecclæ, cui ipſe eccľaſticus pr̄onus pręeſt, & virtute cuius iuſp. habet. Et rō diuerſitatis eſt, qa laicus reſeruādo ſibi illud tpale, reſeruauerat qđ ſuū erat, & ſic non ſubiectū collectę, & idē dicendū in patrono clerico rōne patrimonij, cū in hoc cēſeatur laicus, per no. in c. cū dilectus. hoc ti. & pulchra gl. in cle. plures. §. fi. hoc tit. In ſecūdò verò caſu prima eccľa fundans alterā & illā dotando, ac ſibi aliquid tpale annuatim reſeruādo, reſeruauit ſibi, quod erat ipſius ecclæ, & ſic ꝙ collectari debebat, licèt igitur nō ſit collectandū in eccľa pr̄onata erit collectandū in eccľa pr̄onata p̄dicta, qa nunquā cogitata. Si verò loquimur in pr̄onis eccľaſticis hñtib. ecclas pleno iure ſubiectas, de quib. in c. de monachis. & in c. auaritiæ. & in c. in lateranen. de præb. & latiſſime hodie in clem. j. hoc tit. & in iſtis nulli dubiū eſt. eos teneri ad collectā cū rectore pñtato. ꝑ ea quę volūt doc. p̄ſertim Inn. & alij poſt eū in c. cū & plātare. de priui. qa ad illa onera principaľr tenenť, vt ꝑ doct. in d. cle. j. & nos diximus ſ. in 3. par. 1. lib. in 10. q. prin. in 15. & duob. ſeq. art. & ꝓ hoc faciūt ea quę diximus ſ. poſt Roc. poſt prin. & in fi. 13. pręce. arti. iſtos pr̄onos religioſos exemptos teneri ad procurationē pro reconciliāda eccľa pleno iure eis ſubiecta, ex quo habent
2 partē fructū ſeu redditū ecclæ ſibi ſubiectę, † vnde in iſtis poteris facere ↄcluſionē, eos ad oīa onera teneri, vt per doc. i cle. j. hoc ti. & nos diximus in d. 5. & duob. ſeq. art. Et ideo do. Roc. in hoc tra. in verbo oneroſum, in 5. q. querit, pone ꝙ Papa imponet collectā epiſcopo ſeparatim & eccľijs quæ habent iuriſpa. vel eccleſiaſticis patronis aliarū eccleſiarū ſiľr ſeparatim, an eccleſię ſubiectę, ſeu clerici pręſentati ↄtribuēt cum epo ſuo, an potius cū patronis ipſis eccleſiaſticis, & dicit debere cōtri-

buere cũ patronis eccláſticis ſecũdũ Inn.cũ quo trãſeũt
alij in d.c.cum & plantare, & rõnem puto eſſe quã po-
ſui ſ.in 10.præcc.arti.poſt Hoſt.& alios,quia iſtorũ cleri
corũ præſentatorũ per iſtos religioſos exẽptos ipſi reli-
gioſi dñi corũ epiſcopi,& ideo cũ ↄſenſu eorũ agere de
bent & nõ epiſcopi,vt ibi diximus,ita & in caſu noſtro
non contribuent cum epiſcopo,ſed cum ipſis patronis
qui ſunt eorum epiſcopi.& ex hoc etiam colligitur ip-
ſos patronos ſoluere collectam cum eorum clericis.

¶ Decimusſextus arti.2.q.prin. 3.Libri.

1 *Renunciari poteſt iuripa.per patronum.& nu.2.*
3 *Renunciari iuripa.an & quando eccleſia inuita.*

ET quia vt ſ. late viſum eſt . patroni ſuſtinent onera
in eccleſijs p̃ronatis,quod quidẽ eſt vtile ipſis eccle
ſijs,dubitatur 16.& vltimo, an patronus poſſit renũcia-
re iuripa.propriæ ecclæ p̃ronatæ præſertim inuita eccla.
Archi.in c.vnico.poſt princ.2.col. hoc tit.lib.6.& ibi Io.
An.in 2.col.in ver.ſic & poſtea.& ibidẽ Dom.in 2.col.in
ver.quæro,an p̃ronũ.quærunt,an p̃ronus poſſit renũcia
re iuripa.& dñt ꝙ ſic,per illũ tex.& eſſe rõnem, quia ſi-
cut in ſundatione ecclæ põt illud remittere,vt nihil iu-
ris ſibi in illa retineat c.ſignificauit.de teſti.ſic poſtea in
totũ illud remittere poterit & donare,vt in d.ca. vnico.
Dicunt tñ Io.glo.16.q.7.ↄſiderandũ voluiſſe patronũ il-
li iuri, quod reſpicit fauorẽ ecclæ renũciare non poſſe,
puta defendẽdi, vel accuſandi dilapidatorẽ . Sed Barth.
Brixienſem ibidẽ tenuiſſe ↄ̃riuũ,motus,quia põt illud
donare c.ex inſinuatione.hoc tit.ꝙ dicit Archi.probari
ẽt in d.c.vnico.Io.An.verò ↄcordat opi.ꝙ aut in totum
vult renũciare iuripa.& tunc procedat opi.Barth.aut ip
ſe vult renũciare illi iuri defendẽdi ecclam, & retinere
tñ iuſpa.& tũc procedit d.Io.licet ipſe Io.ſecundum Io.
And.nõ videat̃ ſic intellexiſſe,ſed ſimpliciter ſequit̃ ibi
dẽ Domi.p̃dicta.& ſequit̃ ẽt ibi Philip.Franc. in primo
reſp.ante fi.2.col.vult ẽt prędicta incidẽter Cal.ↄſ.ſuo 4.
1 ante med.inci.Titius.hoc tit.† vbi tenet, p̃ronum poſſe
renũciare iuripa.& dicit hoc cõiter teneri.ſ.ↄ̃ glo.d.c.ↄ-
ſiderandũ D.Car.verò bene tãgit hunc arti.in ↄſi.73.Re-
uerẽ.pater,dñs Albertus, vbi eſt longa caſus narratio,&
ſic in 8.col.cũ ſeq.in verſ.ad tertiũ præſuppoſito.vbi re-
citatis dictis ſupraſcriptorũ docto.dicit ſe putare verius
ex toto tolli poſſe iuſpa.& mouet̃,quia iuſp.nõ ↄcernit
principaliter fauorẽ ecclæ,ſed fauorẽ patroni, cui ſit in
hoc gratia,vt ſit patronus c.3.ibi,inſtituit. hoc tit. & qđ
ibi no q̃uis aũt in vim ↄñtiæ ↄcernat fauorem ecclę,nã
ſublato principali debet tolli & acceſſoriũ, neque põt
eccla renunciationẽ prædictã acceptare quatenus eſt ꝓ
ſe & repudiare quatenus eſt ↄ̃ ſe. immo ſi acceptat quò
ad ↄmodum,qđ eſt maius,tenet̃ ſtare ẽt quò ad incom-
moda,pręcipue quæ ſunt minora,de cenſib.cũ olim.ad
ducit ſimile de minori impetrãte reſtitutionẽ ↄ̃ ↄ̃ctum
nã reſtituit̃ ẽt maior.C.ſi adner.trãſactio.l.j.& 2.not.Inn.
de in integ.reſt.auditis.ex quib.vr̃ Car.ↄcludere ↄ̃ diſtin
ctionẽ Io.An.vel ſaltim præter,valet, vt nõ poſſit iuſpa.
renũciari niſi in totũ,ẽt ſi renunciatio fieret ecclæ, & ꝙ
poſſit renunciare,volunt ẽt doc.in d.c.ſignificauit.cum
hoc ſit fauorabile ecclæ,ex quo ſit libera Rom.aũt con
ſil.177.licuit ipſi notario. voluit patronum poſſe iuſpa.
quod habeat in vna eccla in aliã transferre.Et Gay.in re
peti.c.fi.de elec.li.6.poſt mediũ 23. col. dicit, patronum
poſſe retinere iuſpa.ad tẽpus vel in ꝑpetuũ,allegat ſum
mam ↄfeſſionalem in tit.primo conclu.56.Quid dicen
dũ in hoc caſu? Dic nos ſ.in 4.præcc.arti.tractaſſe, quid
ſi patronus transferat iuſpa.extraneo, vel illud remitte
re ecclę,an adhuc poſſit poſtea defendere illã,& denun
ciare presbyterum dilapidantem eam vel inhoneſte vi
uentem.& diſcuſſimus dicta ipſius gl.c.cõſiderandum
16.q.6.& diſtinximus,an remiſerit iuſp.eccleſiæ,& ſem
per retineat onus defendendi, ſi tranſtulit in extraneũ,
in iſtum etiam transferatur onus,niſi primus patronus
in ſubſidium defendat eccleſiam, vbi etiam diximus,
primum patronum teneri eccleſiam defendere,tamen
ſi neglexerit non punietur,vt ibi late.Vnde ex ibi dictis
decido articulum noſtrum, non eſſe dubium patronũ
poſſe transferre iuſpa. titulo habili in alium in totum,
vt late de hoc tractauimus in ſecunda parte primi libri
per totum,imò in totum & in partem poteſt illud trãſ-
ferre in alium ẽt tempore fundationis, vt pulchre dixi-
mus ſ.in prima par.primi libri,in 4.q.princ.in 10.arti.Et
in hoc non conſideratur,an inuita eccleſia poſſit fieri,
quia ſi tranſit titulo habili cũ vniuerſitate , puta ſucceſ-
ſionis caſtri & ſimilium trãſit diſpoſitione,imò nec ca-
dit ↄſenſus epiſcopi, ſecus ſi in titulo particulari, quia
fieri nõ poteſt ſine ↄſenſu epi,vt diximus in d.2.par.pri-
mi lib.in 2.q.prin.in 2.& 3.arti.& in 4.arti.poſuimus cõ-
ſenſum epi requiri in tali tranſlatione,vt cognoſcat,an
ſit iſta tranſlatio vtilis,vel inutilis eccleſiæ,& ſic nõ con
ſideratur hic,an eccleſia cõtentetur vel ne,cũ in ipſo ca
ſu cum vniuerſitate ius ſic ſtatuerit,in ſecundo caſu cũ
epiſcopus repręſentat ipſam ecclam,& ſi viderit illi nõ
expedire,non facit habere locũ tranſlationẽ, & hic ca-
2 ſus eſt clarus,vt in prædictis expeditur.† Punctus igitur
articuli noſtri conſiſtit in hoc, an patronus poſſit renũ-
ciare iuripa.& ſic illud remittere, & nolle eſſe patronũ,
ſed facere eccleſiam liberã, & hoc clarũ eſt ẽt fieri poſ-
ſe,quia ſi fieri potuit a principio, ſilr & poſtea,per d.ca.
ſignificauit.de teſti.& ita voluerũt doc.in d.c.vnico.hoc
tit.lib.6.ſupra alleg.& nec in hoc vr̃ dubium,cum ſit vti
le eccleſię habere libertatẽ,& ideo libera non põt effici
patrona.vt late diximus ſ.in prima par.j.libri.ĩ 6.q.prin.
in j.arti.niſi ſolum per priuilegium Papæ, vt diximus ſ.
in j.parte primi lib.in 10.q.prin.in 2.arti.& non per pri-
uilegiũ epiſcopi,vt diximus ibidem in 4.arti.Sed reſtat
3 difficultas † ſi patronus facit d.remiſſionẽ iuriſpa.& ec-
cleſia nolit, qa vult vt ille habeat onus eã defendẽdi,&
tũc ↄſidero,qa ſi remittẽs vellet remittere ſolũ onus,nõ
poſſet, qa retinere vtile & remittere dãnoſum non poſ
ſet ſecundũ Io.And.Dom.& alios ſ.relatos in d.c.vnico.
hoc tit.ſi verò vellet remittere in totũ , & eccla diceret,
ſeu rector pro ea contentor quò ad alios fructus q̃ one
ris. dico hoc dicere non poſſe, ſed vel in totũ recipere,
vel in totũ reſpuere.& ita procedat d.do.Car. ſ.relatum
in d.conſi.73.dicentis,ecclam non poſſe pro parte acce
ptare remiſſionem iuriſp.& pro parte detinere.Ex quo
dicto infero ↄ̃, ꝙ ſi patronus eſſet vtilis eccleſiæ, immo
neceſſarius iniqua defenſione imminẽte, & vellet ipſi
eccleſię totum iuſpa.renũciare inuita eccleſia,hoc face
re nõ poſſet,nec eccleſia acceptare pro parte,& pro par
te refutare.Sed ſi patronus adhuc vellet renunciare, nõ
liberaretur ab onere defendẽdi ecclam, & ita procedãt
quæ diximus ſ.in 4.præcc.arti.nota iſta quia nunquã cõ
ſiderata.Et ita procedãt dicta doct. volentium, patronũ
non poſſe renũciare iuripa. inquantũ reſpicit fauorem
eccleſiæ niſi totum ius renũciaret, vt etiam voluit Pau.
de Cita.in hoc tract.in 9.par.in 9.q.allegando Domi.vbi
ſ.quia ſi eccla voluerit,quamuis illi renunciaret,adhuc
tenebitur illã defendere,vt voluerunt Car.in d.c.ſignifi-
cauit Gay.& Philip.de Sarra.quos retulimus in d.4.arti.
Circa illud verò, an & qñ iuſpa. dicatur concernere fa-
uorem eccleſiæ,& qñ fauorem patroni,& quem princi
paliter,& quem acceſſorie,diximus late ſ. in 1.parte pri
mi lib.in j.q.prin.in vlti.artic. vbi diximus principaliter
concernere fauorem eccleſiæ vniuerſalis & etiam par-
ticularis in tangentib.illam , & ſic poſſet reſponderi ad
motiuum Car.ne poſſit obſtare ſupraſcriptis. Eſſet etiã
tractandum in hac 2.q.prin. an patronus teneatur ad re
fectionem eccleſiæ,de quo incidenter tetigimus ſ.in 1.
par.1.lib.in 6.q.prin.in 3.artic. dum tractauimus,an refi-
ciens eccleſiam,acquirat iuſpa.& dicemus ẽt infra in 9.
q.prin.vbi melius cadit,quia ibi ea tractabimus,qualiter
iuſpat.amittatur ex alia cauſa quàm ex delicto patroni,
puta ex ruina eccleſiæ in dictis locis vide.

COllige ex omnibus dictis in hac 2.quęſt.princip.&
eius 16.articu. concluſionem, fructus iuriſpatro.
non ſolum cõſiſtere in honore, quia tenetur patronus
defendere

defendere eccleſiā eius bona & iura : vt late dictū eſt. ſ. in 1.arti. Amplia primò hanc concl. intantum procedere, ꝙ tenetur ipſe pſonus denunciare epiſcopo presbyterū dilapidantem & inhoneſte viuētem intantū, ꝙ in hoc pfert parrochianis & alijs laicis, qui hoc idē facere poſſunt: vt diximus ſ. in 2. arti. Amplia 2. d. conclu. intm̄ procedere, ꝙ ſi cum fraude non defendit eccłam, punitur & ipſe: qa excōmunicatur: & ſi negligēs eſt ſine fraude punit, vt non admittat ad alios fructus: vt diximus ī d. 2. ar. per totum. & de hoc vltimo ibidem in verſ. & ex hoc vltimo. Amplia 3. hanc cōclu. intm̄ procedere, pſonum teneri ad onera, quamuis non habeat ius pſentandi prout eſt in eccleſia cōuentuali & collegiata: vt diximus ī d. 2. ar. in verſ. & idē credit poſſe. Amplia 4. pſonū intm̄ defendere eccleſiam teneri, ꝙ non pōt renūciare iuriſp inuita eccła, ſi illa indiget defenſione : ut late de hoc in vlti. artic. Amplia 5. d. conclu. intm̄ procedere, ꝙ quāuis pſonus deſierit eſſe pſonū, tenebit tn̄ defendere eccleſiam: & denunciare presbyterum dilapidātem de quo ſ. in 4. art. Amplia 6. d. conclu. intm̄ procedere, ꝙ vltra diſceſſionem & denunciationem prædictas tenebitur patronus ad alia onera, vt bene eccleſiæ prouideat: & ordinata per fundatorem obſeruentur: vt diximus ſ. in 12. art. Amplia 7. d. conclu. intm̄ procedere, ꝙ tenebitur patronus procurare epm̄ conſecrantē eccleſiā prima cōſecratione: vt diximus ſ. in 11. art. c. Reſtringe hāc ampli. habere locum in prima cōſecratione : ſed ſi exacraretur eccleſia: & indigeret noua ꝯſecratione, vel pollueretur: & indigeret reconciliatione : rector & parrochiani procurabūt epm̄ & non pſonum : vt diximus in d. 13. art. Reſtringe hanc reſtric. procedere tam in pſono laico q̄ in clerico, niſi eſſent pſoni religioſi exempti habentes eccleſiā ſubiectā pleno iure : quia ipſi tenebunt ad procurationem tā in reconſecratione q̄ in reconciliatione: vt diximus in d. 13. ar. Amplia 8. pſonum intm̄ habere onus, ꝙ tenetur ieiunare ante conſecrationē eccleſiæ ſiue ſit particularis, ſiue collegium: vt diximus. ſ. in 14. ar. Limita primò. d. conclu. vt pſonus poſſit accuſare & denunciare presbyterū epo ciuiliter, vt diximus. ſ. in 2. art. non aūt criminaliter, vt diximus in 3. ar. Limita. 2. d. conclu. ꝙ quamuis patronus habeat ius defendēdi eccleſiam, non tn̄ poterit ſibi facere reddere rōnem adminiſtrationis, redditum a beneficiato: vt diximus ſupra in 5. arti. Reſtringe hanc limi. vt procedat in patrono laico non aūt in pſono eccleſiaſtico; qa ille pōt facere ſibi reddere rōnem a beneficiato : vt diximus in d. 5. art. Limita. 3. ꝙ quāuis pſonus habeat onus defendēdi eccłam, nō tn̄ habet cuſtodiā eccłę vacātis : vt diximus ſ. in 6. ar. Reſtringe iſtā limi. vt habeat locū in pſono laico: nō aūt in pſono eccleſiaſtico : quia ille habet cuſtodiam eccłæ vacantis: vt diximus in d. 6. artic. Limita. 4. d. ꝯclu. ꝙ quamuis pſonus habeat defendere eccleſiā, nō tn̄ requiritur eius conſenſus in alienatione rei eccłę patronatę: vt diximus ſ. in 7. arti. Reſtringe primo hanc limi. habere locum in pſono laico & clerico exēpto habente eccleſiam pleno iure: qa requirit illius cōſenſus in alienatione: vt diximus in d. 7. arti. in verſ. tu aduerte: & in 10. art. Reſtringe. 2. d. limi. ꝙ quamuis non requirat in alienatione rei eccleſiæ ꝯſenſus patroni; tn̄ ſi ſine eo eſt facta, pſonus pōt inſtare & illam reuocari facere, & iō cautius eſt, ꝙ interueniat eius conſenſus: vt diximus in d. 7. art. Limita 7. d. cōclu. ꝙ quamuis patronus teneat defendere eccleſiam: tn̄ epo cū capitulo ſtatuendo vel Papa priuilegiando vel conſuetudine dictante primos fructus beneficiorum vacātium ꝯuerti ad aliquē vſum habebūt prædicta locum ſine ꝯſenſu pſoni ēt laici, quāuis Papa de eis mentionem non faciat: vt diximus ſ. in 8. arti. Reſtringe. d. limi. procedere, ꝙ quāuis dicta beneficia patronata includantur, tn̄ poterit patronus cōtradicere, ſi ſine cauſa epiſcopus dictum ſtatutum fecerit: vt diximus in d. 8. art. iſtis ſic diſcuſſis & ante fin. Limita 6. d. concl. ꝙ quamuis pſonus teneatur eccleſiam defendere: tn̄ caſu quo pōt repudiari legatum rei immobilis factum eccleſiæ non requiret eius ꝯſenſus : vt diximus ſ. in 9. artic. circa fi. verſi. modò deueniendo. Reſtringe hanc limi. ꝙ licèt in caſu eius non requiritur cōſenſus patroni, tn̄ patronus pōt inſtare: vt repudiatio reuocet ex cauſa: vt diximus ibidem in verſi. ſed reſtat dubium. Limita 7. d. conclu. ꝙ quāuis patronus habeat onus defendendi eccleſiam : tn̄ poterit rector agere in iudicio ēt pro magna tā illius cum conſenſu epi: & ſine ꝯſenſu patroni: vt diximus ſ. in 10. artic. Reſtringe hanc limi. vt procedat in patrono laico: & ēt eccleſiaſtico non exempto: ſed in pſono eccleſiaſtico exempto habente eccleſiā ſubiectam pleno iure: q̄ ſi rector voluerit agere in iudicio, requiretur pſoni ꝯſenſus: vt diximus in d. 10. arti. Reſtringe ſecundò hāc limi. ꝙ quāuis rector poſſit agere ſine cōſenſu pſoni: tn̄ pſonus poterit inſtare: vt iudicium bene procedat pro eccleſia: vt diximus in d. 10. ar. Limita. 8. d. concl. ꝙ quamuis pſonus habeat defendere eccleſiā, non tn̄ tenetur concurrere cum rectore ad ſolutionem collectæ papalis: vt diximus in 15. art. Reſtringe hāc limi. niſi eſſemus in pſono eccleſiaſtico exēpto pleno iure eccleſiam habēte: quia ille tenetur concurrere ad ſolutionem collectę papalis: vt diximus in d. 15. artic Declara modò primò. d. conclu. & ſupraſcripta, ꝙ quamuis pſonus laicus habeat aliquid tēporale annuatim ab eccleſia: tn̄ pro illa non tenebitur: nec ad procurationē reconciliantis: vt diximus ſ. in 13. art. in ver. tranſeo ad 2. nec ad collectam papalem: vt diximus in d. 15. art. pſonus verò clericus ratione eccleſiæ teneretur ad collectā papalem rōne dictæ temporalitatis reſeruatæ : vt declarauimus in 15. art. Declara ſecundò d. conclu. ꝙ quāuis pſonus teneat defendere eccłam: tn̄ hoc non tenetur facere ſumptibus eccleſiæ: vt diximus ſ. in 11. art. & per iſta omnia ſunt reducta tacta in hac. 2. q. prin. reliqua circa ea videbimus infra in 4. q. prin.

¶Tertia quæſtio. prin. tertij Libri.

x *Alendus eſt patronus vergens ad inopiam de bonis eccleſię.*

Vidimus de iure honorifico & oneroſo : videndum eſt modò de iure vtili quia ſecundùm carmina in principio præced. quæſtionis poſita, quæ etiam poſuit gl. pe. in c. nobis. hoc ti. patrono ēt competit ius vtile: & ideo quæro. 3. principaliter, in quo vertatur hoc ius vtile, quod pſono cōpetit. & habemus text. in ca. quicunq; 16. q. 7. qui formauit & dicit. quicunq; fidelium propria deuotione de facultatib. ſuis eccleſiæ aliqd ꝯtulerint, ſi forte ipſi aut filij eorū redacti fuerint ad inopiam, ab eadem eccleſia ſuffragiū vitæ ꝑ temporis vſu ꝑcipiant. & ibi gl. 1. exponit aliquid, nō tn̄ pp quālibet rem modicam datam ante ꝯſecrationem, niſi tm̄ dederit, qd̄ ſufficiat ad neceſſaria miniſtrorum & ad luminaria: vt de ꝯſe. diſt. 1. nemo. & hoc idē voluit text. in c. nobis. §. fi. hoc tit. vbi ſunt hæc verba formalia. nam loquēdo ille text. de pſono ſubiungit. & ſi ad inopiam vergat, ab eccleſia illi modeſte ſuccurritur, ſicut in ſacris eſt canonib. inſtitutū. & gl. fi. in verbo canonib. exponit allegando. d. c. quicunq;. & ſic utile ius eſt hoc. Vnde ꝑ clariori intelligētia huius quæſtio. ſunt diſcutiendi inſraſcripti art. Et primus erit iſte, an ſit verum, ꝙ iſtud ius utile cōpetens patrono ab eccleſia pſonata conſiſtat in hoc; ꝙ patrono urgente ad inopiam de redditib. eccleſiæ illi ſuccurrat; uidiſtis ſupraſcripta duo iura principaliora hæc uolentia: & hoc idē uoluit Goff. in ſumma huius ti. poſt prin. 2. col. ubi dicit hæc uerba formalia loquēdo de pſono habet aliquid utilitatis: † quia ſi uergat ad inopiam alēdus eſt de bonis eccleſiæ, al' eg. d. c. qcunque. & ēt. c. filijs eadem cā & qōne, qui tex. in c. filijs. hoc nō probat, niſi ponderetur ibi, uel aliquam partē ſalutaris mercedis aſſumat: q̄ ēt uerba hæc nō probāt, ſi bene intueatur. hoc idem uoluit Hoſt. in ſumma huius ti. in §. qd cōpetat. in 2. col. in uerſ. ſequit emolumentū. hoc ēt uoluerunt Inno. Abb. & oēs in hac rub. tex. & omnes do. & Abb. in d. c. nobis. in 2. col. hoc ti. Arch. in d. c. quicunque. & etiā in c. vnico. in prin. 2. col. hoc tit. lib. 6. ſumma directorij iuris, hoc ti. §. 9. ſumma angelica in uerbo iuſp. in prin. & Gayc.

& Gaye.in repe.c.fi.de elec.lib.6.in 19. col. & Philip. de
Sarra:in d.c.nobis.in vlt.notab.in verſ.circa.3. ius cõpe-
tẽs pſono.& Pau.de Cit.in hoc tra.in 6.par.in 1.q.4. arti.
& Roch.in hoc trac.in verbo & vtile. in prin. Voluit ẽt
ſupraſcriptam conclu. Pau.de Elaza.in ſua.q.4.incip. pa
tronus eccleſiæ.in 2.col. Abb.in c.cum ad ſedem.in fi.3.
col.& Butri.in conſ.30.in 1.dubio.viſis puncto.& Firm.
in tra.de epiſcopo.in 4.lib.in 2.par.in fi.17.q.& in 4. lib.
in 6.par.in 37.q.& hæc eſt omnium do.communis ſen-
tentia.& ideo non inſiſtendum: ſed deueniendum ad
alios articulos magis particulares.

¶Secundus arti.3.q.prin.tertij Libri.

1 *Alere ſuum patronum inopem tenetur libertus.*
2 *Ali debet ab eccleſia patronus inops primò deductis expenſis neceſ-ſariis.*
3 *Inops quaſi ſine opibus.*
Dictio in, ponitur pro ſine.
4 *Alimentari an debeat dominus inops a vaſallo.*
5 *Charitas debet tendere in illum, a quo recipimus beneficium magis, quàm in alios.*
6 *Alimentare tenetur eccleſia patronum inopem ex redditibus extra neceſſaria remanentibus pinguius quàm alios pauperes, quo caſu patronus habet actionem contra eccleſiam. & nu.10.*
7 *Alimentari debet patronus inops de fructibus tantum, quibus non ſufficientibus eccleſia cogi non poteſt ad præſtanda alimenta. numero 8.*
9 *Ius, quòd debeantur alimenta patrono inopi, non dicitur vtile, ſed charitatiuum.*

ET ideo magis in ſpecie ſecundo loco dubitatur pa
trono vergente ad inopiam qualiter ab eccleſia ali-
mentari debeat.& glo.fi.in d.c.quicunque. dicit hoc eſ-
ſe intelligendum, qñ patronus in ſummam egeſtatem
deductus eſt:& qñ eccleſiæ ſupereſt.25.q.2.§.vlti.ad fi.in
1 eo enim caſu † libertus tenetur alere ſuum patronum:
vt ff.de agno.liber.l.ſi quis a liberis.§.parentes. & §. pen.
gl.verò penul.in d.c.nobis.d.c.nobis. dicit eſſe ſuccurrẽ-
dum patrono modeſte, vt in tex.l.habito reſpectu ad fa
cultates eccleſiæ.& qualitatem perſonæ, alleg.c.vltimũ.
10.q.3.& ff.de vſu.l.ſed & ſi quid.§.1.Inno.aũt in hac ru-
brica ſolum dicit, patronum pauperem eſſe alendum.
Abb.aũt poſt Hoſti.Ioan.And.& Card.in d.c.nobis.in 2.
col.q̃rit, nunquid indiſtincte patronus vergens ad ino-
2 piam † debeat alimentari ab eccleſia: & dicit ꝙ nõ: ſed
ſolum qñ ſupereſt eccleſiæ detractis expẽſis neceſſarijs,
nã primò ſubueniendũ eſt ſeruitorib.& cultui diuino:
ac reparationi ipſius eccleſiæ:& de his q̃ ſupſunt ſubue
niendũ eſt pſono: ſicut in ſimili ſeruatur in liberto: vt
ſ.diximus poſt gl.fi.in d.c.quicunq;.quã ipſe Abb.alleg.
Poſtea dicit Abb. ſed diceres tu, quale priuilegiũ eſt il-
lud? nam eccleſia de ſuperfluis tenetur ſubuenire oĩb.
pauperib.vt in c.qm̃.16. q. 1. ſoluit abũdãtius:& melius
eſſe prouidendũ patrono q̃ alijs pauperib.:& pauperes
non habere actionem cõtra eccleſiam: vt no.in c. ſicut.
46.diſt & c.exigunt.1.q.7. ſed patronus habet actionem
per iura canonica. Hoſtien.verò in fi.§.vlti.d.c.nobis.di-
cit prædictam conclu.eſſe veram, niſi egeat eccleſia: qa
ei potius eſt ſubueniendum.86.diſt.non ſatis.& de cen-
ſibus.licet.& propter hoc illum tex.apponere illud ver
bum modeſte.Io.And.autem in d.c.nobis.in pe. col.ex
3 ponit inopiam † vt dicatur inops quaſi ſine opibus, ſic
optimates abundantes opib. c. fundamenta.§.ne autẽ.
de electio.li.6.& ponit in, pro ſine.& ſubdit, ex quo pa
tronus habet hęc emolumẽta, videri ex hoc iure locu-
pletiorẽ:& tñ regu.iuris ciuilis dicit. locupletiorẽ non
eſſe factũ, qui libertũ acquiſiuit.ff.de regu. l. nemo cre-
do.§.1.ſed ibi aliã litterã habere libertum, & ſecũdũ le-
cturã libertũ.vt ibi no.per l. naturalis. in princ.& §.fi.ff.
de pręſcri. verbis. ne ſit contra.ff. de actionibus empt.l.
Idemque.in fi. Dat aliã ſolutionẽ illud loqui de manu-
mittente ſeruũ, qui reſpectu prioris ſtatus nõ eſt locu-
pletior: ſed pauperior. Poſtea Ioan.And.in verſi.itergit
exponit vt Hoſt.vt intelligatur quãdo eccleſia ſibi abũ
dat.Contra quod opponit, quale eſt hoc priuilegiũ: cũ
eccleſia teneaĩ oĩb.pauperib.ſubuenire & rñdet ſecun
dũ Phi.conſiſtere priuilegiũ in hoc: quia patrono abũ-
dãtius q̃ alijs prouidebiĩ.de teſt. cũ in officijs.& melius
prouidebiĩ ei qui prius fuerat diues.40.diſt.nõ cogantẽ:
& ita dicit velle gl.16.q.7. pię mentis.& in c. quicunq;.
licèt ergo teneatur ꝓuidere pauperi: ne fame pereat:
huic prouidebitur honorifice, ſi abundat eccleſia: & ſi
non ſufficit omnib. præponetur patronus,& magis ꝯti-
nue prouidebitur patrono pauperi q̃ alteri, qui quærat
ẽt alium pauperem, ſiſr non eſt prodita actio, licèt ec-
cleſia teneatur 1.q.7.exigunt.ſed patronus ad hoc actio
4 nem habet per ſupradicta iura. † & an idẽ ſit in vaſallo
quò ad dñm inopem, remittit ſe ad Spec.in tit. qui filij
ſint legit.verſ.ſed nunquid dñs.Quæ dicta Ioan And.ad
vnguẽ ſequitur do.Car.in d.c.nobis.§.vlt. Voluit ẽt prę
dicta do.Gay.in d.repe.c.fi.de elec.li.6. poſt prin.19.col.
vbi voluit, in hoc eſſe ꝯſiderandas facultates eccleſię &
dignitatem perſonæ, per d.c.nobis in fi.ſubdens ipſis pa
tronis egenis eſſe ſubueniendũ per inſtitutos de aucto
ritate epiſcopi ſecundũ Io.And.in c.2.de priui.in 3.col.
& in c.prętereca.el 2.hoc tit.ad quod dicit eſſe viden.Cy.
in l.ꝯpetens.C.de alen.lib.& not.in c.quibuſdã. de pęn.
& Bar.in l.ſi quis a liberi. §. de alimẽtis. ff.de lib.agno.&
de patrono religioſo remittit ſe ad Hoſt. in ſumma de
capel.mon.§.quid iuris.Prædictã ẽt ꝯcluſionem voluit
Firm.in trac.de epõ.in 4.lib.in 2.par.in fi.27.q. vbi dicit
patrono eſſe ſubueniendũ de fructib. ſuperfluis ecclæ
ſecundũ Ang.& doc.in l.cõpetens.C.de alen.a paren.li-
ber.& Dy.& Bar.in l.filius.§.fi.de libe.agno. qui ẽt Firm.
in d.4.lib.in 6.par.in 37.q.dicit, ꝙ cum epiſcopus habet
diſtribuere alimẽta inter pauperes, debet dare vni quã
tum alteri.ſ.de cibo & potu, ẽt ſi vnus pluſquã alter co-
medat & bibat; veſtimenta tñ debet pręſtare ſecũdum
qualitatẽ perſonarum, alleg.Barth.Cępol.in trac.de ſer-
ui.ruſt.prædio.in tit.de aquęductu.in prin.3.q.quem di
cit eſſe videndũ, & perpetuò menti tenendũ, quod di-
ctum ſerunt ẽt in caſu noſtro.Hanc ẽt conc.tenuit Pau.
de Cita.in hoc trac.in 6.par.in j.q.4.art.vbi dicit huic cõ
cluſioni non obſtare, quod dici ſolet, quicquid habent
eccleſiæ, pauperum eſt, & ſiſr quicquid habent clerici,
pauperum eſt, & domos illorum debere eſſe cões om-
nib.egenis, vt inquit beatus Hieronymus, & ſic tpe ne-
ceſſitatis eſſe bona cõmunicanda, non ſolũ patronis,
ſed omnib. egenis, cum dicat Ambroſius, neq; minus
criminis haberi eſt tollere, q̃ cum poſſis & abundãs ſis
indigentib.denegare,& eſurientiũ panis eſt, quem deti
nes, nudorum indumentũ eſt, quod tu recludis c.ſicut
hi 47.diſtin.ergo nõ vr̃ hoc emolumentũ patrono egẽ-
ti deberi vt patrono, ſed vt cuilibet egeno, vt in ca. qđ
autem 23.q.7.& in c.conuenio.ea.cauſa q.8. nam rñdet
ꝙ licèt eccleſia in genere teneatur benefacere oĩbus
hoĩbus, tñ magis teneĩ ipſis patronis, qui bona ſua ec-
cleſiæ ꝯtulerunt ſecundũ gl.in c.pen.hoc tit.& in d.ca.
5 quicũq; † qa ordinata charitas magis debet tẽdere in il
lũ, a quo recepimus beneficiũ, q̃ in alios, cũ ibi ſit natu-
ralis obligatio c.cũ in officijs.de teſta.l.ſed ſi lege.§.ꝯſu-
luit.ff.de peti.hære.8.q.j.c.illud.& alleg.Io.And.vbi ſ.&
ſubdit Pau.differentiã eſſe in modo prouidẽdi,& addu
cit ſupraſcripta dicta Io.And.Roch. verò in hoc trac.in
6 verbo & vtile, tenet ẽt ſupraſcriptam ꝯcluſionẽ † eccle
ſiam teneri prouidere pſono inopi & redditibus extra
neceſſaria remanentib.pinguius q̃ alijs pauperib. & pa
tronũ hr̃e actionẽ ꝯ eccleſiã, & dicit eſſe põderandum
qđ dixerat vltra neceſſaria, qa idẽ tenet Bar.poſt Dy.in l.
ſi quis a liber.§.de alimentis. ff. de liber.agno.Subdit ẽt
inſtitutum non debere ſubuenire patrono in neceſſi-
tatib.niſi cũ ꝯſenſu epĩ ſecũdũ Io.An. in c.cũ & plãtare
poſt Inn.in vlt.col.de priui.alleg.not.in d.c.nobis.§.fi.&
dicit Roc.forte Io.An.habuiſſe põderare tex.ibi in ver.
modeſte, quaſi velit tex.nõ eſſe ĩ facultate inſtituti ſub-
uenire pſono in quãtitate qua voluerit. Et iõ dicit eſſe
cogitãdũ ſup iſta decil. quaſi videaĩ dura pſupponẽdo
7 inſtitutum ſubuenire pſono de fructib.tñ.† Tu aduer
te non

te non videri durã ipſam deciſionẽ ex hoc,ꝙ de fructi-
bus tm̃ ipſi pr̃ono ſuccurrãt,cũ nõ ſint vẽdendæ poſſeſ-
ſiones ſtabiles, quia de facili eccľa remaneret indotata,
qđ non eſt dicendũ,ar.c.cũ ſicut de ꝯſecra.eccle.vel alta.
& vt ſ.diximus,idẽ ẽt voluit Gay.in d.repe c.fi.in 19.col.
motus per auctoritatẽ Io.An.in d.c.cũ & plantare.Scili-
cet inſtitutũ debere dare alimẽta pr̃ono egeno de ꝯſen
ſu ep̃i,quod ego nõ tenerẽ de neceſſitate, vt de neceſſi-
tate ꝯſenſus epiſcopi requirit̃ in fundatione eccľæ,vt p
c.nemo.de ꝯſecra.diſt.j. & in acquiſitione iuriſpa. vt in
c.nobis hoc tit.& in trãſlatione iuriſp.puta tit.donatio
nis c.illud.cũ ſ j.hoc tit.ſine quib.cõſenſib.prædicta fieri
nõ pñt,ſed bene dicerẽ,inſtitutũ poſſe dare alimẽta ege
no ſine dicto ꝯſenſu , & ſolũ auctoritatẽ ep̃i requiri qñ
inter inſtitutũ & pr̃onum eſſet aliqua difficultas,qa in-
ſtitutus diceret eccľæ non ſupereſſe,vt poſſit ſibi alimẽ-
ta dare,& ſi daret, eccľam pati in ſeruitijs diuinis, & pa-
tronũ velle immoderata alimenta,& pr̃onus eꝯ aſſere-
ret ſibi poſſe in plus ſubuenire q̃ ſubuenit,nã tunc po-
terit recurri ad ep̃m,vt ipſe arbitret̃ modeſtiã,de qua in
d.c.nobis. §.fi.arg.c. de cauſis.de offi.deleg. Supraſcriptã
ẽt ꝯcluſionẽ tenuit Philip.de Sarra.in d.c.nobis.in vlti.
no.ĩ ver.circa 3.ius.vbi dicit debere alimẽta pr̃ono ino-
pi,qñ eccľa abundat detractis prius expenſis neceſſarijs
pro ſeruitorib.& cultu diuino, ac reparatione ipſius ec
cleſię,& de hisquæ ſuperſunt ſubueniet̃ pr̃ono p inſti-
tutũ de auctoritate ep̃i,alleg.Io.An.in c.2.de priui. in 3.
8 col.& in c.pręterea.el j.hoc tit.& Gay.vbi ſ.†Et ſubdit ꝙ
ſi fructus vix ſufficiãt clerico,nõ põt cogi eccľa ad p̃ſtã-
dũ alimẽta pr̃ono,vt per legẽ ſiquis a liberis.§.de alimẽ.
ff.de lib.agno.per quẽ.§.dicit ibi Dyn.ſic fuiſſe obtentũ,
vt refert Car.in §.p fundatione.in d.c.nobis.ĩ.2.opp.ad-
ducit ẽt pro hoc ipſe Phili.gl. in uerbo modeſte.quę di
cit,eſſe cõſiderandã facultatẽ eccleſię : & qualitatẽ per-
ſonę ipſius pr̃oni. qđ ẽt uoluit gl.in d.ca.quicũque.quẽ
tex.põderat Phi.dũ dicit,ꝙ licet pr̃oni habeãt ius ꝓuidẽ
di, conſulendi:& inueniẽdi ſacerdotẽ , nõ tñ habẽt ius
donãdi,uẽdendi,uel utendi tãquã propriis:q̃ uerba ele
gantia dicit eſſe mẽti tenẽda ꝯ multos , q reddũt eis de-
ueniẽtib.ad inopiam eſſe licitũ ꝓ eorũ uoluntate uen-
dere bona oblata eccleſię per eorũ anteceſſores , & dũ
hęc corã eis pluries ꝓponerent̃ per alios pr̃onos, q hoc
quęſito colore diſſipato eorũ patrimonio cupiebant
ponere manus ad bona eccleſiarũ ipſe cõpatiens eorũ
imbecillitati ſubrigẽdo licẽtiauit eos dicẽdo vt habeãt
firmius ꝯſiliũ,& poſtea redirẽt ad eũ. Poſtea Phil.tranſit
ad obiectionẽ , quæ fieri ſolet de alijs pauperib.ſubue-
niendis ab eccľa , & refert d.Io.An.de quib.ſ. & quantũ
ad illud,qđ ſi nõ ſufficiat eccľa oĩb.p̃ferei pr̃onus addu-
cit illud ĩ faciẽda eleemoſyna eſſe dare gradũ, vt primo
ſibi q̃ ſuis,& primo ſuis quã exteris,& primo cx̃neis no
tis q̃ ignotis.d.c.nõ ſatis.86.diſt.& c.qeſcamus 42.diſt. Ex
quib.dictis & ẽt ex dictis per Pau.de Cit.ſ. relatis ego di
9 cerẽ † hoc ius nõ eſſe vocandũ vtile , ſed potius eſſe ius
charitatiuũ,vt cũ pr̃ono exerceatur charitas,cũ quo ma
gis exerceri dẽt q̃ cum alijs , dicere aũt hoc ius vtile vel
emolumentũ vr̃ facere pr̃onũ locupletiorẽ,ſed ſi locu-
pletet̃,ergo nõ inops,& ſi diceres ex ipſo iure vtili effici
tur ex inope locupletior,hoc ꝓcedere nõ põt, qa ſemp
ſibi ſubuenit̃,cũ eſt in egeſtate , nec tñ ſibi ſubuenit̃,vt
efficiatur locupletior.Cogita ſup hoc,qa nunquã appel
10 larẽ hoc ius vtile , ſed charitatiuum. † Vnde ꝯclude ex
omnib.ſupraſcriptis,ex hoc iure pr̃onum hr̃e vt eo exi
ſtente inope ſibi abundãtius q̃ alijs pauperib.ſuccurrat̃
attẽta qualitate ſua, & p̄uijs diuitijs,& ſibi ꝓuidebit̃ ho
norifice , alteri verò pauperi ne fame pereat, & ſi eccľa
nõ ſufficit omnib.pauperib.præponet pr̃onum alijs, &
illi ꝯrio prouidebitur , alijs aũt non , & ille actionẽ hẽt
de hoc ꝯ eccleſiam, quam non habent alij pauperes, &
poterit inſtitutus illis ꝓuidere ẽt ſine conſenſu ep̃i,niſi
data aliqua difficultate inter eos, quam ep̃s modificare
habet,quia eccleſia non debet fraudari in ſeruitoribus
& cultu diuino,nec ĩ ſua fabrica & reparatione,nec de-
bet pati ipſe rector in victu ſuo, & ſic de reliquis & ſu-
perfluis ſuccurretur patrono.Et hoc vltimum ẽt tenuit
1 Pau.de Cita.in d.4.art.6.par.huius trac.in 2.q.

Tertius arti.3.q.prin.3.Libri.

1 *Ali debet patronus a liberto in caſu neceſſitatis, ſi ſibi ſupereſt, & patrono deeſt.*
2 *Alimenta debent præſtari patrono tendenti ad magnam paupertatem.*
3 *Alimenta debent dari filio a patre, niſi filius ex operibus ſuis poſſit ſibi acquirere.*
4 *Pauper quis dicatur. & nu.6.*
5 *Alendus eſt patronus melius qui fuit diues, quam qui non fuit diues.*

EX prædictis ſequitur deciſio tertij art.ad quem ino-
piã requirit̃ pr̃onum deuenire ad hoc vt ab eccleſia
alatur.Iſtũ art.format Pau.in proxime allegata 2.q.4.art.
6.par.huius trac.& dicit ad hoc rñderi per gl.in d.ca.qui-
cunq;.ꝙ requiruntur duæ qualitates ad hoc , vt habeat
alimenta pr̃onus ab eccľa,prima,quã ipſe ponit,ſecun-
dũ ꝙ ſuperſit de bonis eccľæ,vt in præce.arti.dictum eſt
per c.fi.in fi.25.q.2.vbi illis ſuccurritur q bona ſua dona
uerunt eccľæ,vel locis ſanis pijs ſeu religioſis,vt tp̃e ino
1 piæ detur ſuffragiũ vitæ † quod ẽt probat̃ in liberto a ſi
mili q tenetur pr̃onum alere in caſu neceſſitatis, ſi ſibi
ſupereſt & pr̃ono deeſt,& ibi gl.tenet,ꝙ ſi ſolũ habet ad
neceſſitatem propriã ipſe libertus, nõ tenet̃ aliquid da
re patrono.pro quo facit quod in præce.arti.dictũ eſt,p-
fectã charitatẽ incipere a ſeipſo. Secunda vero qualitas
quã Pau.ponit primã poſt d.gl.in d.c.quicunq;,ꝙ ĩ ſum
ma egeſtate p̄ductus ſit pr̃onus.i. ꝙ nihil penitus hẽat,
nã,vt dixit Io.An.in d.c.nobis.in pen.col.inops dr̃ quaſi
ſine opib.illa.n.eſt ſumma egeſtas ſecundũ Paul.qua nõ
maior , qa illa eſt natura ſuperlatiuorũ ſupremũ gradũ
& vnitatẽ denotare,vt dicit ſe dixiſſe,Papã appellari po
tentiſſimũ in eccľa,quia oĩa põt,in 3.par.cã.6. acquiren
di iuſp.ver.4.& vlti.Poſtea dicit hoc dictũ gl.non putare
verum,nec poſſe ꝓcedere, ſed vt requirat̃, ꝙ ad ſummã
2 inopiã peruenerit † & ſatis credere eccľam iã teneri ad
alimenta,qñ tendit ad magnã paupertatem,licèt adhuc
non venerit ad ſummã,& ita ſonare oĩa iura allegata &
c.vobis,hoc tit.Adducit, qđ dr̃ marito vergente ad ino-
piã ẽt ꝯſtante matr.intelligi,nõ qñ venit ad ſummã pau
pertatẽ,ſed ſolũ incipit pauper fieri. Facit ca.j.§.ſanè.de
ſtatu reg.li.6.vbi dr̃,quẽ venire ad inopiã,vbi non põt ꝯ-
mode ſuſtentari,puta nobilis non põt ſine centum flo-
renis ꝯmode viuere,licèt cũ viginti poſſet viuere cum
penuria.Facit & illud,qđ notabiliter dicit Bar.in l.ſi qs a
libertis.in §.ſed ſi filius.ff.de lib.agno.vbi tenuit p illum
3 tex.† pr̃em q tenet̃ alere filium nõ teneri ſibi dare alimẽ
ta,qñ ex operib.ſuis poſſet acqrere,vt dr̃ in tex.ibi qđ in
tellexit Bart.verum, qñ filius licite poſſet exercere tale
exercitiũ,ſecus ſi licite nõ poſſet , puta qa nobilis & ars
eſſet mecanica,tunc teneret̃ alere,ẽt dato ꝙ nõ ad ſum
mã inopiã p̄uenerit,p l.nepos Proculo.in fi. ff.de ver.ſi-
gn.vbi verba.cum ꝯmode potero,ĩtelligunt̃ ſalua hoĩs
dignitate,& ſic nõ expectabitur iſta extrema inopia,ſed
vbi nõ poterit viuere ſecundũ ſuã dignita.putarẽ cum
poſſe petere ab eccľa vitæ ſuffragium ꝓ tp̃is vſu , ſecus
qñ eſſet talis,qa ante ſua poſſet viuere, qa nõ poterit nu-
trimẽta petere d.§.ſed ſi filius.l.j.C.de mendi.vali.lib.11.
vbi validi ꝓhibẽtur mẽdicare.auct.de qõ.col.6.§.fi.& ſa-
tis dr̃ qs reductus ad inopiã, vbi nõ põt viuere ſecundũ
ſuum ſtatum & dignitatẽ,† & in paupertate dr̃ q nõ ha-
4 bet quadraginta l.nõnulli.ff.de act.& obli.auc.prætereã.
C.vnde vir & vxor.Tu dic,ꝙ gl.in auc.de hęre.& falci.di
cit illum dici pauperẽ,q nõ habet quinquaginta in bo-
nis,ꝙ ẽt voluit gl.inſt.de excuſa.tut.§.ſed pp paupertatẽ
& dicit gl.in c.prohibẽtur 3.q.j.& in l.nõnulli.ff.de accu
ſa.ꝙ ille dr̃ pauper , q nõ habet in bonis tm̃ quãtum eſt
cã.Sed quò ad principalẽ ꝯcluſionẽ huius art.Primò di
co tex.in d.c.quicunq;. velle pr̃onum eſſe reductum ad
inopiã,& ſic nõ ſufficere cum tẽdere ad magnã pauper
tatẽ tex.autẽ in ca.nobis.§.vlti.dicit ſicut in ſacris eſt ca
nonibus inſtitutum,& ſacri canones ſunt d.c.qcunque
eſſe

eſſe ſtandū illi iuri, & ſic requiri p̄ronum reductū eſſe
ad inopiā. Tñ ego tenerē cū Pau. & ſic nō reqri ſummā
egeſtatē, nam iura p̄dicta vtunť verbo inopia, qđ verbū
ſm Io. An. in d.c. nobis. in pen. col. interpretať, quaſi ſine
opib. & ſic optimates abundātes opib. c. fundamenta. §.
nec aūt. de elec. li. 6. ſufficiat ergo p̄ronum eſſe inopē. i.
nō hr̄e opes, & ſic diuitias, vnde, quotieſcunq; p̄ronus
nō eſt diues, ſed aliquo mō egeat, debet ſibi per ecclam
ſuccurri vt poſſit viuere ſm eius ꝯdõnem. tenebiť eccle
ſia tali ſuo patrono ꝓuidere circa neceſſaria, quib. eget,
& ꝙ hoc attēdatur, ꝓbatur ex verbis ipſius mer gl. in d.c.
5 quicunq;.† quæ vult, melius eſſe ꝓuidendū illi p̄rono,
qui fuit diues, q̃ illi, qui non fuit diues, & huius dicti rō
eſt, qa melius ſolitus erat viuere diues, & ſic attēdenda
eſt eius ꝯditio & ſolita qualitas victus, nā vt j. in 11. arti.
dicemus, pinguius ꝓuidebiť p̄rono nobili q̃ ignobili,
nobilis. n. erit pauper habēdo centū, & ignobilis duos,
quare dicēdū eſt, hoc eſſe relinquendū arbitrio iudicis,
ſm Bar. & alios Legiſtas in l. ſi ꝯſtante. ff. ſolu. matr. & ſm
Io. And. & alios præſertim Barb. in c. ſignificantib. de of-
6 fic. delega.† vbi dñt, quis dicatur pauper eſſe relinquen-
dū arbitrio iudicis, & in hoc haberet locū quod voluit
Io. An. poſt Inn. in c. cū & plantare. de priui. requiri ꝯſen
ſum ſeu auctoritatē epi in dandis alimētis p̄rono ino-
pi. ſ. vt habeat declarare, an ſit inops vltra ea q̄ diximus
in 2. præce. arti. ſed vt proxime dixi tex. in d.c. quicunq;,
& in d.c. nobis. ſatis hoc declarant cū vtātur verbo ino-
pia. i. ſine opib. vt proxime diximus, niſi dicamus eſſe re
currendū ad iudicem vt arbitretur inopiam iuxta qua-
litates & conditiones patronorum.

¶ Quartus art. 3. q. prin. 3. Libri.

1 *Beneficiatus debet viuere de redditibus eccleſiaſticis & redditus pa-
trimoniales conſeruare ſuis.*
2 *Alimenta non debet patronus egenus, etiam ſi beneficiatus habeat vn
de viuere ex patrimonialibus vel aliàs per eum licite acquiſitis ſe-
cus ſi ex aliis beneficiis. nu. 3.*

E Contra inſurgit alia & quarta dubitatio, qa dictum
eſt ſ. in 2. art. maxime poſt Phili. de Sarra. non eſſe p̄-
ſtāda alimēta p̄rono, ſi nō ſuperſunt ēt victui ipſius cle-
rici beneficiati, qa potius ſibi q̃ patronis ꝓuidere debet,
vt ibi diximus. pone rectorē habere victū aliunde, qa ha
bet forſan patrimoniū, habet aliquod exercitiū hone-
ſtū, ſeu doctrinā, vel plura beneficia ex diſpēſatione ſeu
ꝯſuetudine, ex quib. victū ducere pōt, an demptis neceſ
ſarijs pro ſeruientib. & ꝓ cultu diuino ſeu pro fabrica
ecclę, ſi reparatione indiget, cū ipſe rector habeat vnde
viuere, totū reliquū qđ ſupereſt illius beneficij p̄ronari
poſſit dari p̄rono, ſi illis onerib. indigeat, an poterit dice
re volo victū meū ex iſto beneficio, & de ſuperfluis ſuc
currere p̄rono. Hunc arti dieb. proxime p̄teritis habui
in facto in ciuitate Iuuenacij, nā cū dñs Bernardinus de
Ricijs Archidiaconus Iuuenacen. hr̄et archidiaconatū
& q̃ plurima alia beneficia ſimplicia ſignanter quandā
capellā ſub vocabulo S. Euſtachij intus ecclam S. Io. &
Pau. dictę ciuitatis, cuius fructus aſcēdunt annuatim ad
ducatos 70. quia nullū onus habet, niſi vt ſacerdos oret
pro animab. fundatorē, & eſt de iurepa. Petri Nicolai, &
Pauli de Turculis nobilium dictę ciuitatis, qui nihil ha
bent in mūdo, adeo ꝙ pñt dici eſſe in extremiſſima &
ſummiſſima egeſtate, dicebā ꝙ ſublatis onerib. ſoluen-
dis de iure ordinario, & ſeruitijs aliquarū miſſarū, quas
ibi loco dictę orationis d. archiaconus celebrare facit,
& aliquib. forſan alijs neceſſarijs d. capellæ, ex quo d. ar-
chidiaconus poterat victū, & oīa ſibi neceſſaria ab alijs
beneficijs hr̄e, oē qđ ſupererat debere dari ipſis p̄ronis ī
tā maxima egeſtate ꝯſtitutis, ex quo qđ ſupererat adhuc
ꝓ eorū victu nō ſufficiebat attēta eorū ꝯdõne, & nō eſſe
ſubtrahēda neceſſaria pro victu ipſius beneficiati, q ex
alijs beneficijs viuere poterat. Rñdendo mō ad quęſitū
art. nr̄i dico eſſe aduertēdū, ꝙ q̃uis in præce. arti. dixeri-
mus quē nō dici egere, ſi ex aliqua arte, vel re alia victū
ducere pōt, tñ hoc non dico in clerico, qa cū militet in
eccła Dei non teneť ſuis ſumptib. ſeu ſtipēdijs militare.
1 † Iō debet viuere ex beneficijs & ꝯſeruare redditus p̄ri-
moniales, vt voluit Inn. in c. ep̄s. & ibi oēs de p̄ben. & p̄-
ſertim Abb. vnde dico, ꝙ ſi inſtitutus ad beneficiū p̄ro-
natū hēt p̄rimoniū vel aliquā artē ſeu doctrinā, licèt ex
p̄dictis victū & veſtitū, ac oīa alia neceſſaria ducere poſ-
ſit, tñ oīno tenebiť viuere de beneficio ſeu beneficijs &
ꝯſeruare pro ſuis hr̄dib. redditus & ꝓuentus prouenië-
tes ex bonis p̄rimonialib. & ex eius honeſto exercitio
ſeu doctrina, vt late diximus ſ. in j. par. j. li. in 8. q. prin. ī 7.
art. vbi tractauimus, cuius erit iuſp. ecclæ fundatæ ꝑ præ
2 latū, hr̄dum eius, vel p̄laturæ, vide ibi.† Iō in caſu nr̄o di
cerē, ꝙ q̃uis inſtitutus in beneficio p̄ronato poſſit viue
re ex p̄rimonialib. vel aliàs ꝑ eū licito acqſitis, tñ debe-
bit viuere ex beneficijs, & ei⁹ victū detrahi ab illis, priuſ
quā ſuccurrať p̄rono egēti, qa aliter militaret ipſe cleri-
cus ſuis ſtipēdijs, qđ dicendū non eſt, & hic caſus eſt cla-
rus. Difficultas ergo remanet, qñ inſtitutus hēt, vnde vi-
uat ex alijs beneficijs, an eius victus ſit detrahēdus a red
ditib. beneficij p̄ronati in dānum p̄roni pauperis, qa mi
nus vel in nihilo ſibi ꝓuidebiť, & in hoc eſt aduertēdū.
Nā primò eſt notandū, p̄rono inopi eſſe prouidēdū de
fructib. beneficij p̄ronati ſubtractis neceſſarijs ſeruitijs,
& expēſis, ac victu īſtituti, vt ꝯcluſimus ſ. in 2. arti. notan
dū eſt ſcđo in p̄rono tam ecclæ quā liberti ita ꝯſiderari
inopiā, ꝙ aliunde viuere nō poſſet, ſed ſi aliunde viuere
poſſet, nō eſſe dicendū inopē, vt diximus ſ. in proxi. præ
ce. art. Tertiò notandū eſt, inſtitutū debere viuere de be 2
neficijs honeſte & neceſſeriè & nō luxuriari c. cum ſm
apſm. de præb. alio verò ſm iura diſpēſare ca. vobis. 12. q.
2. & ſic in vtilitatē ecclę, & ad alia quę ius diſponit, vt di
ximus ſ. in d. 7. arti. 8. q. prin. j. par. j. lib. in verſ. ſecundò ꝯ-
firma iſtā veritatem. Quartò notandū eſt, pluralitatē be-
neficiorū ꝯcedi, qa ex vno qs viuere non pōt, vt late di-
ximus ſ. in 1. par. 2. lib. in 7. q. princ. in 15. arti. dū tractaui-
mus, an beneficiatus ī vno beneficio poſſit ad aliud p̄ri-
tari, & ideo dixit Io. And. & poſt eū Domi. in c. q̃uis. in 2.
col. de præb. lib. 6. Ideo pluralitate beneficiorū in Apu-
lia & terra laboris facilius permitti, qa ibi ſunt benefi-
cia miſera, vnde & vnus ſufficientē victū ducere poſſit
ad plura beneficia inſtituiť, & oēs vocantur vna vxor &
non plures vxores ſ. in j. par. 5. lib. in 7. q. princ. in 15. arti.
3 Ex omnib. prædictis colligo † ꝙ ex quo iſta alimenta de-
bētur p̄rono inopi ſicut & diſtributio ſuperabūdantiū
ex beneficijs, & rector habet vnde victū ducat non ſuis
ſtipēdijs, ſed adhuc ecclæ, & ceſſat ēt non ſolū illa rō ſed
ſiīr ratio ordinatę charitatis, quia cū ipſe non indigeat,
prius dēt ſubuenire p̄rono q̃ alijs pauperib. vt in 2. arti.
dictū eſt, vt viuat, data eſt ſibi pluralitas beneficiorū. Et
vt in illo caſu Iuuenacē. erat, nō inquietabať ipſe rector
ab aliis forſan p̄ronis aliorū beneficiorū, quare ex illis
libere viuere poterat, merito debebat ſuccurrere & ſuc
currendū eſt ipſis p̄ronis pauperib. de ſuperabūdantib.
ſeruitio ecclæ, vt victu ipſius rectoris nō ſubtracto, quia
ſicut p̄rono habēti aliunde viuere nō ſuccurriť per ec-
cleſiā. Ita nec rectori habēti ex alijs beneficijs viuere da
biť victus per ecclam, ſed potius patrono egēti cū illud
qđ ſupererat oīno habebat diſtribuere ſm iura, & hæc
diſtributio q̄ ſit p̄rono eſt ſm iura d.c. quicunq; 16. q. 7. c.
nobis. §. fi. hoc tit. & c. fi. in fi. 5. q. 2. Bene dicerem, ꝙ ſi ab
alijs p̄ronis aliorū beneficiorū ſiīr in inopia exiſtentib.
ipſe rector inquietabiť, quib. ſi vellet ſuccurrere, dimi-
nuereť eius victus, fore ſupplendū eius victui pro rata
reddituū ab ambob. beneficijs ꝑ proxime dicta. Et q̃ ma
xime ſupraſcripta ꝯcluſio ꝓcedebat in caſu Iuuenacē.
qa qđ ſupererat in illo beneficio ēt non ſubtracto victu
rectoris, ſed tñ ſeruiturū capellæ nō ſufficiebat ad ſup-
plendū 3. parti egeſtatis ipſorū trium fratrū patronorū
attēta eorum qualitate & nobilitate. Et ita tenerē auda-
cter, qa ſic eſſe iuris cenſeo, & de iſto caſu facio ēt men
tionē j. in 10. ar. Et pro ſupraſcripta mea ꝯcluſione repe
ri facere quod voluit Bar. in tra. minoricarū. in 2. li. in fi.
3. c. vbi vult, ꝙ factis pluribus legitimis pro ſubuenien.
fratrib. minoribus in caſu neceſſitatis ſi ſubuenitur ab
vno

vno legitimo non debet alia legitima recipere, niſi no-
ua immineat neceſſitas, vt ibi per eum, eodē modo in
caſu nr̄o cum alimenta tectori ſemel dari debeant an-
nuatim, ſufficiat ſibi illa habere a bono beneficio.

Quintus arti. 3. q. prin. 3. Libri.

1 *Alimenta in quo loco ſint patrono præſtanda, vbi in domo propria.*
2 *Alimenta debent præſtari vxori in domo viri, vel eius hæredum.*

3 DVbitatur quintò † iſta alimenta in quo loco dabun
tur p̄rono, in domo eius, vel vt viuet in eccl̄a Ioan.
An. mouet hūc art. in d. c. nobis. in pen. col. & dicit fore
ſuccurrendū iſti patrono in domo propria. allegat. ff. de
vſu & habi. l. plenū. §. pomis. niſi vellet in eccl̄a ſtare, ſm
Abb. antiquū ab ipſo Io. An. relatū, dicit tm̄ Io. An. ſe eſ-
ſe expertū aliquos nolle alimētari in eccl̄a, ne videātur
ꝯuerſi. Sequit̄ hoc Car. in d. c. nobis. §. vlti. in 3. q. dicentē
ēt Pau. de Eleaz. in repe. d. c. nullus. velle eſſe ꝯſiderandā
perſonā patroni & eius indigentiā & ꝯdōnem ecclæ q-
bus attētis alat̄ in eccl̄a vel extra, vt in Specu. in tit. q filij
ſint legi. verſ. ſed pone petebat Pau. de Cita. ēt quærit de
hoc in 10. q. 4. art. 6. par. huius tract. & dicit ſe credere ali-
mēta debere p̄ſtari patrono in domo ꝑpria adducit ſile
qđ videmus, ſi aliquis hēt vſum fundi alicuius pōt ibi
fructus & neceſſitatē colligere & deambulare & ad aliā
domū apportare q̄ ſpectant ad vtilitatē vſus ſui & faml
liæ d. l. plenū. §. pomis. ff. de vſu & habi. alle. Io. An. vbi ſ.
D. Roc. ſequit̄ dicta Io. An. & do. Car. de quib. ſ. & in loc.
ſ. alleg. in d. verbo & vtile. in j. q. in ver. ſed hic acceſſoriè
2 quęrit. Qui Io. An. Car. in 4. q. Pau. & Roc. vbi ſ. † dn̄t ſile
vxori cui alimēta debētur, debere in domo viri vel eius
hr̄dum, ſm Spec. in tit. q filij ſint leg. §. ſed pone petebat,
niſi de ꝯſenſu hr̄dis ſtet alibi, vel niſi ex honeſtate non
poſſit ibi eſſe, vt ibi per eos. Prædicta ēt voluit do. Phili.
de Sarra. in d. c. nobis. in vlti. no. in ver. in quo loco eccl̄a
præſtabit allegādo Abb. antiquū, & Io. And. vbi ſ. & But.
ibidē, & dicit ēt hoc approbaſſe Mart. de Laude quibuſ
dā ſuis additionib. quas fecit ad trac. Bart. de alimētis in
additione q̄ incipit, itē in quantum Bar. quærit. alleg. ēt
dicta Car. poſt Pau. de Eleaz. Et vbi ſint præſtanda alimē
ta vxori remittit ſe ad Spec. vbi ſ. & ad Bar. & Bal. in l. di-
uortio. ff. ſol. mat. & ad Bar. in l. libertinus. ff. de alimē. &
& ciba. leg. & ad Bal. in l. in annalib. C. de leg. & ad Mart.
de Laude in pręd icta additione. Et ſubdit, ꝙ licèt tex. in
d. c. nobis. dicat per ecclam modeſtè ſuccurri p̄rono, tm̄
tex. in d. c. quicunq;. dicit ecclam debere præſtare p̄rono
egenti ſuffragiū vitæ, & ſic veniunt oīa ad vitā neceſſa-
ria, ſine quib. corpus ali nō pōt, vt cibaria & cętera nutri-
menta, q̄ hominū natura demōſtrat, vt voluit Bart. in d.
trac. de alimētis. in prin. Tu aduerte, qa, vt diximus ſ. in
2. & 3. arti. ſunt pręſtanda p̄rono iuxta eius ꝯdōnem vn
de nō ſunt ei ꝑſtāda alimēta, vt deterioret̄ eius ꝯdō. ſi. n.
nō daret̄ ſibi in eius domo eſſet ſibi dedecus & ſic vn̄ ex
pectatet vtilitatē baberet verecundiā, quod nō eſt dicē-
dū. Inſuper p̄ronus laicus nō pōt habere habitationem
ī eccl̄a, niſi hoc ſibi ꝯſeruaret̄ de ꝯſenſu ep̄i. vt diximus.
ſ. in 1. par. 1. lib. in 9. q. prin. in 1. art. in 23. ampl. 3. conclu.
& ſic nō eſt dicendū eſſe dandū ei alimēta in eccl̄a, niſi
diceres de eccleſia ꝯuentuali, in qua licet nō cadat p̄ńta
tio, vt in c. nobis. hoc tit. & diximus in j. par. 2. lib. in 5. q.
prin. in j. arti. tm̄ cadit in ea iuſp. quò ad reliquos eius fru
ctus, & ſic quò ad ius vtile, vt ibi diximus & ēt in j. par. 1.
lib. in j. q. princ. in j. arti. in diffinitione iuriſp. & ibidē in
2 1. q. prin. in 3. art. & tūc ſi eſſet honor p̄rono manere in
eccl̄a ꝯuentuali poterit ibi manere & habere alimēta, ſi
aūt ſecus nō, per proxime dicta, & ꝑ hoc facit, nā qui te
net̄ aliquē alere pōt illū alere in hoſpitali, ſi ille qui dēt
alimentari, pōt ibi alimētari ſine dedecore, aliàs debet
ſibi aſſignari pręb enda, vnde poſſit viuere. Ita pulchre
Ana. in c. 1. in 6. col. de infantibus & languidis.

¶ Sextus arti. 3. q. prin. 3. Libri.

1 *Alimenta præſtari debent ab eccleſia non ſolum patrono, ſed etiam fa-
miliæ ſuæ, ſcilicet filiis.*
2 *Alere cogitur libertus non ſolum inopem patronum, ſed etiam filios.*
3 *Alimenta debent dari ab eccleſia vxori, patronis filiis, & ſeruitoribus
ſeu domeſticis. Et quę ſit ratio, ꝙ vxori debeatur nu. 4.*
Quod Deus coniunxit homo non ſeparat.
5 *Vxor tenetur viro ad reddendum debitum & ad alia de quib. ibi.*
6 *Maritus in quibus tenetur vxori.*
7 *Maritus tenetur alere vxorem.*
8 *Alimenta ſtipulata viro videntur & vxori ſtipulata.*
9 *Ali debet vxor ab hæredibus mariti mortuo viro non habens alia
bona.*
10 *Vxor poteſt petere dotem conſtante matrimonio, & etiam donationem
propter nuptias.*
11 *Ali an debeant ab eccleſia filii patroni, vbi ꝙ ſic.*
Pater & filius dicuntur vna & eadem perſona.
12 *Pater poteſt cogi iudicis officio alere filium. Et quid ſi poteſt ſibi filius
quærere victum.*
13 *Ali debet a patre filius etiam prodigus & etiam ſpurius & adopti-
uus nu. 14. 15.*
16 *Ali debet a filio pater non habens.*
17 *Mater tenetur lactare filium vſque ad triennium.*
18 *Alimenta an præſtari debeant ab eccleſia ſeruientibus & domeſticis,
vbi ꝙ ſic, & vide nu. 21. 22. 23.*
19 *Alimentorum cauſa eſt fauorabilis.*
20 *Alimentorum legatum factum Titio extenditur ad vxorem et filios.*
24 *Alimenta quomodo & quando dari debeant.*

ET quia p̄rono inopi debentur alimenta vt ſ. an de-
beātur ēt vxori & toti familiæ. Et Roffre. Beneuen-
tanus in libellis ſuis iuris canonici in rubr. de vtilitate
p̄rono debita. dicit ꝙ nō, ſed debētur p̄rono tm̄ egenti,
qa alijs durū eſſet ecclæ omnibus ſubuenire de familia
p̄roni. Refert hoc dictū Roffre. Phili. Sarra. in d. c. nobis.
in ver. & intellige hunc tex. qui dicit ꝑ illo dicto facere,
qđ ipſe dixit in c. 1. in ver. aduerte ſcdò. hoc tit. vbi dixit
poſt Pau. de Eleaz. & Car. in cle. 2. in 6. q. hoc tit. iuſp. trāſ-
ferri ſucceſſiue hr̄e locū ſiue ex teſtō ſiue ab inte. qa hæ
redis appellatione oē ꝯtinent̄, & poſtea in verſ. aduerte
tertiò. dicit iuſpa. trāſire in quēlibet hr̄dem in ſolidū, tm̄
quò ad alimēta, & alias oblationes datur plurib. quantū
ꝯpetebat vni defuncto, de quo nos dicemus j. Poſtea ip
ſemet Phil. dicit, ꝙ ſi facultates ecclæ ſuppetūt prouide
ri toti familię credit ſuccurrēdū omnib. vt pauperib. ar
bitrio ep̄i vt boni viri, qa tenētur ecclæ ſubuenire de ſu
perfluis pauperib. multo fortius iſtis ꝑ ſupradicta, & ex
hoc dicit verificari opi. quā ipſe tenuit in d. c. cū aūt. hoc
titu. in q. q̄ incipit, pone ſunt plures p̄roni, ꝙ ſi eſt vnus
p̄ńtatus, q ſit de familia & ꝑgenie primi fundatoris, li-
cèt nō ſit tantę idoneitatis ſicut ꝯpetitor, nihilominus
eſt p̄ſerēdus, qa eccl̄a tenet̄ ſubuenire magis illis, q̄ ex-
traneis, & ille melius gubernabit bona dictę ecclę affe-
ctione quadā quā preſumit̄ hr̄e ad illā ecclam tanquā
fundatā, ꝯſtructā, vel dotatā a primis anteceſſorib. & ꝑ
hoc dicit optime facere qđ notabiliter voluit Abb. ī ca.
ad decorē. in fi. de inſti. dicēs inde genitos p̄ferendos ex-
neis, dummō ſint idonei, de quibus nos diximus ſ. in 3.
par. 2. li. in 5. q. prin. in 6. art. Pau. verò de Cita. in hoc trac.
1 in 6. par. in fi. 1. q. 4. art. † dicit talia alimenta eſſe pręſtāda
non ſolum p̄rono, ſed ēt familię ſuæ. ſ. filijs, vt in c. filijs.
16. q. 7. q̄uis Roffre. dixerit, niſi qn̄ nil habet per l. quę le-
gatorū. ff. vt in poſſ. lega. & in l. 2. ff. de orig. iur. in pen. col.
2 vbi Sabinus a ſcolarib. fuit enutritus. † Ita videmus ꝙ li
bertus nō ſolū inopem patronū, ſed ēt filios alere cogit̄
l. ſi quis a liberis. §. ſolent. ff. de libe. agno. facit. §. itē ſi is q
ędium. inſti. de vſu & habi. l. non ſolū l. non aliter. ff. de
vſu & habi. Tu aduerte primò ad dicta do. qui vr̄ intelle
xiſſe de tota familia. i. de oīb. exiſtentib. de illa familia ꝑ
illationē quā fecit, & hoc certe eſſet grauiſſimū eccleſię
nam ſi vnus de Lambertinis fundaſſet eccl̄m, ꝙ omnes
de ipſa familia vergētes ad inopiā alimentent̄ eſſet du-
rū ecclæ abſq; dubio, ſed ſolū illis alimēta debebunt̄ q
ſuccedēt in iurep. Sed intelligere debemus hunc art. de
3 illis de familia † p̄roni qui ſunt ī domo, & ſic de vxore,
filijs & ſeruitorib. ſeu domeſticis eius, de quib. vere lo-
quitur Paul. de Cita. vbi ſupra, & in iſtis ego dicerem
patro-

pſonum debere hre alimēta pro ſe, & pro pdictis, quia
aliás eis non ſuccurreret plene, nā ſi bene ſibi ſuccurre
ret, & tn̄ vxor, filij, & ſeruitores morerētur fame, nō di-
ceret ei plene ꝓuiſum, cū ipſe teneat prędictis dare ali-
mēta vt ꝭ dicet. Nec ob. quod dr̄ per Roffre hoc eſſe du-
rum ecclæ, quia vt in 2 & 3. artic. ſ. diximus, eccla dat de
his quę ſibi ſuperſunt, & in quantū ſibi ſupereſt, ꝙ oīno
dandū eſſet pauperib. vt diximus in 2. ar. magis ordinata
charitas eſt, ꝙ detur pſono, vxori, filijs, & ſeruitorib. quā
alijs pauperib. qa ab alio quærere poterunt. Et primò in
4 vxor eſt rō † qa nō pōt dari alimēta viro, quin dētur vxo
ri, qa ſunt vna & eadē caro, & ideo caro benedicta tra-
hit ad ſe carnē non benedictā c. j. & c. vir. cum ibi not. de
ſecun. nup. & non pōt ſeparari niſi a Deo. Quos. n. Deus
ꝯiunxit homo nō ſeparet, Matthæi c. 19. 32. q. 2. an quod
in ſubditis, & c. quos Deus. & c. inter corporalia. de tran
ſla. prælat. Et ideo vxor clerici ad ſacros ordines ꝓmoti
gaudet in omnib. priuilegijs fori ex pſona mariti, ſicut
ipſe maritus, imò clericus pōt ex fructibus ſui beneficij
eā alere, ſicut faciebāt Apli. vt in c. oēs. 31. diſt. & ibi gl. &
Apli ducebāt ſecū vxores ſuas, vt no. Abb. in c. 2. de foro
5 compe. † Facit ēt quod dr̄, vxorē eſſe ſubditam viro quò
ad ordinē reddendi debitum, qa non habet ptātem ſui
corporis c. non debet. de ꝯſangui. & affini. & quantū ad
alia obſequia, puta cuſtodiēdo res mariti, lauare caput,
& pedes, ꝯmeſſationes parare, & ſimilia no. Io. An. ī c. lit
teras. de reſt. ſpol. & in c. hæc imago. 33. q. 5. & eſt ſubdita
quantū ad operandū marito, & ꝯpellitur ad operandū
cauſatiuę, ſubtrahendo ſibi alimēta nō præciſe, ſi nō ha-
buit dotē, vt no. in l. ſicut pſonus. ff. de lib. ſecus ſi habuit
dotē ſufficientē, vt in l. ſi cū dotem. §. ſinaūt. ff. ſol. matri.
tn̄ ſi vxor eſt nobis, tenetur ad obſequia de quib. ſ. vt eſt
tex. in ſimili in l. interdū. ff. de ope. lib. no. Abb. in d. c. lite
ras. in pen. col & pro prædictis ēt facit. nā ꝯiuges vltra de
bitum carnis tenētur & ſunt obligati adinuicē ad mu-
tua obſequia, & ſic tenet maritus miniſtrare vxori, & ſer
uitia neceſſaria impēdere, ſicut ipſa tenet marito, vt in
c. j. de coniu. leproſorū. & ibi Abb. & per eundem Abb.
6 in c. literas. de reſti. ſpol. † Et ideo ſicut vxor tenet ſequi
virum, ſic maritus tenetur eā ſequi, ſi ex cā neceſſaria ſe
abſentet, vt in d. c. j. & ibi Abb. de coniu. leproſo. Et ideo
ēt ſicut dr̄ vxorem non hr̄e ptātem ſui corporis, ita nec
maritus d. c. nō debet. de ꝯſang. & affini. non. n. iudicātur
ad imparia quò ad onera matrimonij c. quanto. & c. gau
demus. de diuor. verſatur. n. in matrimonio mutua ſer-
uitus, & mutua poſſeſſio, & ſic quilibet ipſorum poſſi-
det & poſſidetur, vt in c. ex tranſmiſſa. & in c. ex cōque-
ſtione. de reſti. ſpol. & Abb. in c. diuerſis fallacijs. de cler.
7 coniu. † Et pro hoc facit. nā maritus tenet alere vxorem
quam ſine dote duxit, vt no. Inn. & Abb. in c. per veſtras.
de dona. inter vir. & vxo. & idē Abb. in c. accedens. de ꝓ-
cu. in fi. & in c. quemad. in 4. col. de iureiur. & debet eam
alere ſm̄ ſtatum ſuum, vt per Inn. ibi, & dicit Abb. in c.
ex literis. de diuor. in 2. no. maritū teneri ad prouidendū
vxori in neceſſarijs de ſuo, ſi nō habuit dotē; q̄ ſi habuit,
8 tenet prouidere ſm̄ quantitatē dotis. Hinc dicimus, † ꝙ
ſi quis alimenta ſtipulat viro, vr̄ vxori ſtipulari gl. eſt re-
putata ſingularis in ca. admonere tecū lachrimis. ſuper
verbo partē corporis tui 33. q. 2. vbi tex. dicit notabi. vxo
rem eſſe partē corporis viri, & eſt ꝯſimilis gl. in l. ſi quis a
9 liberis. §. non tm̄. ff. de libe. agno. † Et in tm̄ hæc alimēta
debētur vxori, ꝙ mortuo viro ſi nō habet vxor alia bo-
na, debet ali ab hæredib. mariti, ēt infra annū datum hr̄-
di ad dotem reſtituendam. gl. & Bar. in l. j. §. exactio. C. de
rei vxor. actio. & in Spe. in tit. qui filij ſint legi. §. j. ver. nū
quid vxor. de quo per Abb. & doc. in c. ſalubriter. de vſu.
10 † verū ꝙ vxor ēt conſtan. matrim. pōt repetere dotem,
& ēt donationem pp nuptias, cum ſubijciātur onerib.
matrimonij, ſi maritus vergat ad inopiā, vt in c. per ve-
ſtras. & ibi Abb. & Moder. de dona. inter vi. & vxo. & no.
in l. ſi ꝯſtante. vbi oēs. ff. ſolu. matr. Vnde cōcluderem in
vxore pſoni, eſſe illam alimentandā cum viro ab eccla,
ſi non habuit dotē, vel ſi habuit, & vir cōſumpſit, quaſi
repetere non pōt, ſed ſi vellet illas repetere quod face-
re pōt, ſi vir vergit ad inopiam ēt conſtan. matrimonio,
vt proxime diximus, viuet de dote & ſuccurret viro per
11 ſupra ſcripta. ¶ † Quid modo in filijs pſoni patre inope
exiſtente, an vnà cum eo ab eccleſia alimēta ꝑcipiet? Et
primò videretur dicendū ꝙ nō, quia patre pſono viuē-
te filius nihil habet in ſuę pat. nec in eius fructib. vnde
nec pſtare pōt, vt late diximus ſ. in j. par. 2. li. in 2. q. prin.
in 5. art. tn̄ ꝯriam partē puto veritatem, nā ſicut vxor &
vir cenſentur vna & eadem perſona. Ita ēt pater & filius
cenſentur vna & eadē perſona, & multo magis, qa re ve
ra eſt eadem caro naturaliter & non ſacramentaliter vt
vxor. & licèt ſacramentū præferatur naturæ tanquā ma
ius dignum d. c. inter corporalia. de tranſlat. præla. tn̄ qa
nos ſumus in materia naturali, ſ. alimentorū, magis ꝯſi-
derabitur natura q̄ ſacr̄m. Et hoc ꝯfirmatur, nā quāuis
vir & vxor dicantur vna & eadē perſona, tn̄ vir illam ali
mentat ex dotib. per eū ſeu eius patrē datis. Et ita demū
de ſuo, ſi dotē non accepit, qa ſibi imputatur, vt ꝓxime
dictū eſt, in filio aūt ſecus, qa de ſuo pater illū alimenta
re tenetur, vt ꝭ dicetur. Et ꝙ pater & filius dicātur vna &
eadē perſona eſt tex. in §. hac autem 35. q. 3. & in l. fi. C. de
impu. & alijs ſubſti. & multa accumulauit per quę appa
rebat patrē & filiū cenſeri idē. & idē diuum, & poſſeſſio
nem habere ſ. in d. 1. par. 2. li. in 8. q. prin. in 12. ar. in prin.
ſint hic illa repetita. Et vltra ibi dicta adduco, quod pro-
12 xime dixi † patrem teneri præſtare alimēta filio, immo
ad hoc poſſe iudicis officio ꝯpelli l. ſi quis a liberis. ff. de
lib. agno. niſi filius aliunde poſſit ſibi quærere alimēta,
vt in d. l. ſi quis. & voluit Abb. in c. accedēs. in fi. de procu.
qui in c. 2. de conuerſ. infide. in 1. col. dixit intm̄ a patre
eſſe debita alimēta filio, ꝙ pater pōt ꝯpelli per iudicem
ad alimentandū l. ne filium. C. de patria poteſta. vnde di
cit l. necare. quod necare eſt filijs alimēta denegare. ff. de
li. agno. & ibi glo. notabiliter dicit, ꝙ ſi filius moreretur
pp defectū alimētorū, pater pōt puniri, ac ſi filiū ꝓprijs
manib. necaſſet. Et quod dictū eſt ſ. patrē non teneri ale
re filiū, ſi filius poſſet ſibi quęrere victū ex Induſtria, hoc
eſt verū, qn̄ eſſet pſona, quā non dedeceret operari, aliàs
nō tenet laborare cū dedecore ſuo, per d. l. ſi quis a libe.
cum ibi no. & voluit gl. in c. cū haberet. de eo qui duxit
in matri. quā pollu. per adul. & Abb. in c. 2. de conuer. cō
iu. in 1. col. in verſ. & ſcias. & ꝙ pater teneat alimētare fi-
lium regulariter voluit ēt Abb. in c. 4. de magi. in 1. no. li
cèt hæc regula multipliciter limitetur in diuerſis caſib.
Verū ꝙ ſi filius diſſiparet bona, pater non teneret aſſi-
gnare poſſeſſionē pro alimētis, ſed de menſe in mēſem
ſoluere alimēta, & hoc in principio mēſis pro toto mē-
ſe l. fi. de li. agno. Et voluit Bal. in l. nō poteſt. ff. de adopt.
13 † & ſic filius eſt alēdus a patre, quāuis ſit prodigus & bo
na ſua ꝯſumpſerit ſecum Iac. de Are. in l. libertus. §. qui
operarū. ff. de oper. li. in l. Imperator. In fi. ff. ad Tre. licèt
debeat cauere ſe non dilapidaturum. ff. de lega. 3. l. fidei-
comiſſa. §. ſi quis. voluit Bal. in l. 1. §. ius naturale. ff. de
14 iuſti. & iur. † Immo alimēta debētur a parentib. ēt filiis
ſpuriis natis ex dānato coitu, ex quo de ęquitate natura
li ne filij alimētis priuati pereant tex. in c. cū haberet. de
eo qui duxit ī matri. quā pol. per adul. in fi. & ſenſit Bar.
in auc. ex cōplexu. C. de inceſt. nup. vbi dicit parētes poſ
ſe legare filiis ſpuriis rōne alimentorū, & poſſe donare
vel relinquere dotes filiab. cū dos ſuccedat locū alimē-
torū, & voluit Abb. in d. c. cū haberet. in vlt. no. & Bar. in
l. ſi quis a liberis. §. vtrum. ff. de li. agno. an aūt illa æqui-
tas d. c. cum haberet. habeat locū in filiis ſacerdotū, po-
nit Bar. in l. fi. §. ſi a ſocero. ff. de his que in fraud. credi. in
ꝯſi. ſuo inci. Dñicus magiſtri Theobaldi presbyter ſecu
laris. vbi dicit ꝙ ſic, licet Bald. videatur dicere ꝯriū in d.
auc. ex ꝯplexu. de quo tū late hodie per Præpo. in d. c. cū
15 haberet poſt alios. † Immo pater tenetur alerę filiū ado
ptiuū, de quo per Old. in l. cū adoptiuus. C. de emācipa.
lib. vbi hoc ꝯcludit, ſi nō hēt aliunde vn̄ ſibi ꝓuideat, de
16 quo ēt in l. onera. ff. de adopt. ¶ † Et qa ſicut pater tenet
alere filiū, ita & filius prem nō habentē, vt no. in d. l. ſi qs
a liberis. & vxor tenet alere virū nō habentē, vt in ꝑalle
ga. locis hr̄. Cōcludo ſiue pater ſit patronus & deuenia[t]
ad

ad inopiã,ſiue ſit filius aliũde,ſiue vxor,& deuenerit ad
inopiã ex iurep.pr̃is vxor,& filius erũt alimẽtandi,& ex
iurepa.filij pr̃ & mater,& ex iurep.vxoris,vir & filius vſ
17 qne ad trienniũ,quia † vſq; ad illum tp̃s mater tenetur
lactare filiũ l.nec filiũ.C.de patria pote.Sed qa in hoc ca
ſu p̃ſupponimus pr̃em indigentẽ, dicemus ex iurepat.
mr̃is debere ali filiũ ẽt maiorem triũ annorũ,donec poſ
ſit quærere ſibi victũ:qa ſi pater eſt indigẽs tenet̃ mater
hoc facere valentẽ filios ẽt maiores alere l.j. §. mulie.ff.
de libe.agno.& in auct.ſi pr̃.C.de diuor. & voluit Abb.ĩ
d.c.2.per illũ tex.in 1.col.in ver.item nota ꝙ puer. de ꝯ-
18 uer.coniu.¶ † Reſtat modo videre, quid de ſeruientib.
& domeſticis p̃rono,an cũ eo alimenta percipiãt ab ec-
cleſia.& gl.& ibi Iac.But. in l.ſi p̃rno.C de neg.geſt.vult,
ꝙ ſiquis tenet puellã in ſeruitio,tenet̃ ſibi ad alimenta,
& ad cões expenſas.Et vt proxime vidimus, cũ loquuti
fuimus de vxore,vxor nobilis non tenet̃ deſeruire viro
neceſſarij ergo erunt ſibi ſeruitores,alimẽta. n.debẽt p̃-
ſtari p̃rono attẽta eius ꝯdõne & dignitate,vt ſ.diximus ĩ
2.& 3.arti.vnde ſi p̃ronus erit nobilis, nõ poterit ſibiipſi
deſeruire,& hęc ſeruitia & oĩa neceſſaria veniũt appel-
latione alimẽtorũ,vt dicemus ĩ.hr̃e igitur ſeruitores eſt
pars alimentorũ ipſius p̃roni, & iſti ſeruitores nõ debẽt
deſeruire,& ſeipſos alere,vt diximus ſ.in 2.p̃ec.q.prin.
in 11.ar.vbi tractauimus,cuius expẽſis p̃ronus defendet
eccl̃am,& facit gl.in d.l.paterno.ff.de neg.geſt. Et ꝓ hoc
ẽt facit tex.elegans in c.licet. de priui.li.6.vbi hr̃ ꝙ cum
ꝯceditur ſingulari perſonæ, vt tp̃e interdicti in eccl̃a ia
nuis clauſis cum ſubmiſſa voce diuina celebrantur ex-
cõicatis & interdictis excluſis ibi ipſe celebrare valeat
vel audire diuina,eius familiares domeſtici ad audien-
dum cũ illa & celebrandũ diuinũ officium debẽt ibi ad
mitti,ſic & in caſu nr̃o,& facit rõ ibi aſſignata per doct.
qa talis nobilis iuxta ſui gradus ꝯdõnem non poſſet nõ
aſſociatus accedere,ſic & in caſu nr̃o nõ poſſet hic p̃ro-
nus ſine ſeruitorib.alimentare.& glo.in d.c.licet.in ver.
admittunt.adducit ſimile de l.cum p̃cariũ.la 2.ff.de pre
ca.vbi ſiquis p̃cario rogauit,vt in fundo morari liceret,
& de ſuis quoq; ꝯſenſum vr̃ adducit ad idẽ. ff. de vſu &
habi.l.2.§.1.& l.ſeq. & ff.de ver.obli.l. ſi ſtipulatus fuero
illud aut illud.& l.reſtituendæ.C.de aduo.diuer.iud. vbi
dr̃,ꝯſenſum primatib.intelligi ꝯſenſum & his q̃ ſub eis
ſunt.& ad idẽ.ff.de ꝯdi.& dem.l.municipalib.cũ alijs ibi
19 ꝑ D.alle.¶ † Facit ꝓ hoc, cãm alimẽtorũ eſſe valde fauo
rabilem l.j.C.de fideicom.l.cũ hi.quaſi per totã.ff.de trã
ſac.ẽt ſi alimenta eſſent legata diuiti,vt ibi.ſ.in d.l.cũ hi.
§.nihil.& facit quod voluit Alex.de Imo.in ꝯſil.172. vi-
ſo proceſſu cauſæ vertentis inter dñam Antoniã vxorẽ
20 &c.in vol. vbi vult † ꝙ ſi alimẽta ſunt relicta Titio cũ
eo cũ vxore & filijs,intelliget̃ de vxore prima & ſcd̃a,
& de omnib.filiis qñcunq; natis.facit ẽt quod voluit Ol
dra.ꝯſi.202.& caſus.in l.inter veteres.in verbo maxima.
C.de fideic.libe.& in l.ſiquis ita dederit.§.1.ff.de teſta.fa-
cit l.placet.cum l.ſeq.ff.de li.& poſth.cum ſi.ex quib. pa
tet hmõi legata alimẽtorũ extendi ad quoſcũq; filios &
ꝑſonas ꝯprehenſibiles,& ſic hæc rõ fauoris alimentorũ
21 facit pro omnib.ſupraſcriptis.¶ † Quod aũt ꝯcluſimus
de ſeruitorib.& domeſticis eſt intelligẽdũ p̃rono exiſtẽ-
te nobili & talis qualitatis,ꝙ eis ĩdigeat ꝑ ſupraſcripta.
22 & ꝑ ea q̃ diximus ſ.in 3.art. ¶ † Sunt ẽt intelligẽda oĩa
ſupraſcripta de vxore,filijs & ſeruitorib. qñ p̃dicti aliũ-
de nõ p̃nt quærere victũ, niſi illũ a patrono hr̃e, tunc.n.
eccl̃a omnib.prouidebit, qa alij veniunt in ꝯñtiã, vt ſ.
dictũ eſt,ſecus ſi aliunde p̃nt habere victum, vt ſ.ſimili-
ter diximus de patre in filiũ, & de marito in vxorẽ, & ꝑ
p̃dicta idẽ dicemus in ſeruitorib. per ea quæ diximus ſ.
23 in 3.art.¶ † Quæ oĩa demũ declara procedere, ſi detra-
ctis detrahendis reſtantib.fructib.eccl̃æ ſuppetant circa
predicta,ſi verò nõ ſuppetant,non per hoc vendent̃ poſ
ſeſſiones eccl̃ę,ſed faciet eccleſia quod poterit, & ipſe
p̃ronus de illis diſponet vt libet,& reliquũ aliunde q̃rat
24 per ea q̃ late diximus ſ.1.2.& aliquid in 3.arti.¶ † Et de
iſtis alimẽtis dandis recurrendũ eſt ad Spe.in tit. qui filii
ſunt legi.& ad Barto. in d.ſuo tracta. de alimentis. cum
a poſtillis Marti.Lauden.& ad Zochum & Præpo.in d.c.
cum haberet.de eo qui duxit in matrimo.quem pollu.
per adulte.

¶Septimus arti. 3.q.prin.3.Libri.

1 *Actio competit patrono ad petenda alimenta, aliis verò officiũ iudicis.*
2 *Alimenta debent peti offi. io iudicis.*
3 *Libellus quomodo formatur in alimentis petendis.*
4 *Actione ex canone petuntur a patrono alimenta.*
5 *Summarie proceditur, & non requiritur ordo iudiciarius in petendis alimentis a patrono.*

DVbitatur modò ſeptimò, qua actione per patronũ
alimenta petantur a rectore.Et vt ſ.vidiſtis in 2.arti.
Io.And. Car.Abb. & omnes in d.c.nobis.dĩt p̃rono cõ-
petere actionẽ ad alimenta,& ex illo canone c.nobis.&
ponit Spec.in hoc tit.in ver.porrò.& in titu.de offi.iudi.
§.1.ver.ſi verò.Et hoc voluit Roc.in hoc tra.in verbo ius
ante fi.2.q.remittẽdo ſe ad verbum & vtile.vbi in 1.q.di
cit poſt Io.An.& Abb.vbi ſ. habere p̃ronum actionem
pro alimentis ꝯ eccl̃am, & ibidẽ in fi.1.q. remittit ſe ad
Spec.vbi ſ.Hoc idẽ vult Phili.de Sarra.in d.c.nobis.in vl
1 ti.no.in verſ.circa 3.vbi dicit † p̃rono cõpetere actionẽ,
alijs verò pauperib.officium iudicis nobile,alleg.Inno.
in c.fi.de offi.iudi.ad quem ſe remittit.Pau.de Cita.verò
in hoc trac.in 6.par.in 3.q.6.art quærit quo iure p̃ronus
2 poterit ab eccl̃a petere officio iudicis,vt Bat.dixit † ali-
menta eſſe petẽda iudicis officio in l.ſi quis a liberis. in
prin.per illũ tex.ff.de lib.agno. Scd̃o probat rõne natu-
rali ſm eum,qñ debentur alimenta filijs a parentib.&
parentib.a filijs l.1.ff.de iuſti.& iure.& non datur actio,
ſic ẽt debẽtur p̃rono ab eccl̃a alimenta,quia bona dona
uit vel conſumpſit fundando eccl̃am,& ſic eccl̃a vel p̃-
latus eſt obligatus ad antidora,vt bene facienti bene fa
ciamus,q̃ eſt nr̃i naturalis obligatio,de qua in l.ſed ſi le
ge.§.conſuluit.ff.de peti.hære.& in c. cum in officiis. de
teſta.ergo actione non poterit agi ꝯ pręlatum eccl̃ę pro
talib.alimentis.¶Hoc idẽ dicit tenere Bar.in l.ſolent.ff.
de alimẽ.leg.vbi in verſ.quæro. dicit alimẽta per officiũ
iudicis eſſe petẽda,quia iura loquentia de alimentis di-
rigunt verba ad iudicem, quo caſu debet dari officium
iudicis,vt in l.quod ſi minor.in fi.ff.de mino.in l.j. eo.ti.
arg.l.1.ff.de iure delib. Sed in tota l.ſi quis. vbi fit mẽtio
ẽt de alimentis patrono præſtandis præſertim in §. pen.
& ſemper verba dirigũtur ad iudicem, ergo oritur offi-
cium iudi. Et dato ꝙ in c.nobis. hoc tit. & in c.quicun-
que 16.q.7.verba ſint ſimpliciter poſita, tñ ex quo de iu
re ciuili eſt expreſſum,ſtabimus illi,præſertim cum nõ
ſimus in materia peccati,vt per Canoniſtas in c.1.de no
ui oper.nun.Et ſic dicit Pan.teneo alimenta eſſe peten-
da ꝑ p̃ronum a rectore officio iudicis, qui iudex debet
moderari,quę & qualia debeãtur habito reſpectu ad ꝑ-
3 ſonę qualitatem.† Demũ ſubdit,quomodo formetur li
bellus in alimẽtis petẽdis,eſſe recurrendum ad Spec.in
tit.qui filij ſunt legi.col.3.ver.cõpetit ẽt.per totum.Et ita
reſidet ibi Pau. de Eleaz.Phill.de Sarra. & oẽs in d.c.no-
bis.& Roc.ĩ d.verbo & vtile.in 1.q.velle patrono ꝯpete-
re pro alimentis actionẽ ex illis canonib.ſ.c.quicunq;.
& c.nobis. §.fi. quæ iura non dirigunt eorũ verba ad iu-
dices,& licet Pau.de Cita.dicat hoc eſſe obſeruandum,
iuxta diſpõnem iuris ciuilis,& ſic intelligẽdũ, tñ ius ci-
uile loquit̃ in alimentis p̃ſtandis quibuſcuuq; & ẽt p̃ro
no liberti,qa expreſſit ipſa alimenta eſſe petẽda officio
iudicis,ex quo verba illorũ iuriũ ad iudicẽ ſunt directa,
ſed ex quo iura canonica volẽtia hoc ius alimentorũ ꝯ-
petere p̃rono ſicut & alii fructus iuriſp.& nõ dixerit ver
ba ad iudicẽ, ſicut alios fructus iuriſp. hẽt virtute actio-
nis,& ꝙ alij fructus debeat peti virtute actionis probat̃
ex omnib.hucuſq; dictis in hoc trac. & præſertim qa ꝯ-
petit p̃rono ꝯ impedientes eum p̃ntare, vt diximus ſ.ĩ 2.
q.prin.in 2.art.Cõpetit ẽt actio p̃rono eccleſiaſtico impedi
to exercere cuſtodiam eccl̃æ vacantis, vt diximus ſ. in
d.2.par.2.lib.in 1.q.prin.in 29.arti. & in 2.præced.q.prin.
huius lib.in 6.arti.Et quamuis inſtitutio petatur officio
iudicis

iudicis,vt diximus ſ.in d.2.par.2.lib.in 8.q.prin. in 5.art.
tñ petendo alimẽtationẽ p̃ronus,nõ petit fructũ iuriſp.
ſed illius exequutionem,& ideo petiť officio iudicis, ſi
4 cut & cõfirmatio, vt ibi late diximus. † Et ideo ſic tene,
alimẽta eſſe petẽda p p̃ronũ a rectore actione ex cano-
5 ne.¶ † Dicerẽ bene in hac cã eſſe ꝓcedẽdũ ſummariè,&
nõ requiri iudiciariũ ordinem , cum ſit ſummaria,p ea
quæ diximus ſ.in d.2.par.2.li.in 8.q.prin.in 10.art. cũ ibi
tractauimus, qñ malitioſe eps nõ inſtituit p̃ñtatum , &
dẽt illi prouidere de alimẽtis , donec ei ꝓuideat de alio
beneficio,an in hoc iudicio ſit ſeruandus ordo iuris, &
maxime hoc procedit per infra dicenda in ſeq.arti.

¶ Octauus arti.3.q.prin.3.Libri.

1 *Rector non præſtans alimenta patrono propter quod fame periit, an te neatur de homicidio.*
Pater denegans alimenta filio punitur eo mortuo propter illud.
2 *In dubiis eſt tenenda mitior opinio.*
3 *Filius ingratus perdit priuilegium filiationis.*
4 *Pœna qua punitur rector denegans patrono alimenta.*

1 CONtingit modò octauo loco dubitari,† an ſi rector
ecclæ nõ dedit alimẽta p̃rono , vel intm̃ diſtulit, ꝙ
ille fame periit,teneať de homicidio ſicut & pr̃ in negã
te alimenta filio,per l.necare.ff.de lib.agno.vbi gl.no.di
cit,ꝙ ſi filius moreref ꝑꝑ defectũ alimẽtorũ,poterit pu-
niri pater,ac ſi filium propriis manib.necaſſet, & dicen
dũ eſt ꝙ ſic,q̃a ſicut pater teneť alere filium , ita & ep̃s vt
ibi.& in l.ſiquis a liberis.ff.de libe.agnoſ.& diximus in
6.præce.art.Hunc arti.tetigit Pau.de Cita.in hoc trac.in
6 par.in 8.q.prin.4.art. q dicit hũc art. nõ reperiiſſe tactũ
p aliquẽ,& dicit ſe putare rectorẽ teneri, q̃a qui põt ma
lo obuiare & nõ obuiat , malum ꝯmittere dr̃ 83.diſt.in
prin.mortẽ.n.lãnguentib.probať infigere,qui cũ poſſet
hãc nõ excludit c.paſce.86.diſt.c. quãtę. de ſenten.excõ.
c.dilecto.eo.tit.lib.6.necare.n. dr̃ non tm̃ qui partũ præ-
focat,ſed & q alimoniã denegat d.l.necare. ff. de li.agn.
nã nihil intereſt,an quis occidat vel mortis cãm p̃beat.
l.ſi qs necandi. C.ad leg.Corn.de ſica. ſi ergo peccat in l.
Corne.de ſica.ergo eadẽ pęnã debet puniri, q̃ eſt capita
le ſupplicium d.l.ſi quis. tenet ẽt gl.in d.l.necare.Sed ibi
Bar.dicit ipſum teneri pęna extraordinaria nõ pęna ho
micidij p l.j.§.pęna.ff.de libe.agn.Ita vr̃ ſenſiſſe Hugo gl.
in d.c.paſce.83.diſt.vt refert ibi Archi.talẽ non incidiſſe
in canonẽ,licet ſit reus mortis.ſ.ęternę,vt dicit in d.c.pa
2 ſce. ¶ † Et dicit Pau. iſtã videri ſibi mitiorẽ opinionem
quæ in dubijs tenẽda eſt l.ſi pręſes.ff.de pęn.l.abſentem.
eo.tit.l.ſemper.ff.de reg.iur.Et dicit non obſtare in ꝯ̃triũ
allegata,per quæ dr̃,talẽ ꝯmittere homicidiũ, qui diceť
ꝯmittere homicidiũ in foro aĩę, ſecus in foro ꝯtentio-
ſo,in quo quis nõ puniť ex voluntate,ſed ex facto, niſi
in quibuſdã caſib.ſpãlib.de quib.in l. ſiquis non dicã ra
pere.C.de epiſ.& cler.Poſtea ipſe Pau.limitat oĩa ſupra-
ſcripta ꝓcedere,qñ p̃ronus ſe bene habuiſſet erga eccle
ſiã & ipſum rectorẽ,ſi aũt ꝯmiſiſſet ingratitudinem,per
quã deberet filius a pr̃e exhæredari , vel poſſet exhr̃dari
q̃ ſunt quatuordecim,de quib. in §. aliud quoq; capĩm.
in auc.vt cũ de appel.cogno.& p Canoniſtas in c.quinta
uallis.de iureiu.vbi do.me.Corſe.pulchre,tũc putarẽ,di
cit Pau.ꝙ ſicut filio poſſent denegari alimẽta,vt eſt tex.
in l.ſi qs a liberis.§.idẽ iudex.& ibi gl.in verbo detulerat
ff.de lib.agno.Ita poterũt ſubtrahi alimẽta p̃rono ingra
to, & dato ꝙ moreref fame nõ diceref per hoc filicida,
nec puniref l.Pompea.de par.p̃latus vel pater,q̃a põt pr̃
totã legitimã filio ingrato ſubtrahere & denegare , eo:
3 ꝗ q̃a filius ingratus perdit filiationis priuilegiũ. vt tenet
Bal.in l.fi.C.de dot. promiſ. Et per clariſſimũ do.Iaſ.ſuũ
& meũ præceptorẽ honorandũ in l.ius aũt.in glo.conti
nuũ.ff.de iuſti.& iur.Qui tñ hãc limita.reſtrinxit proce-
dere,qñ filiũ vel filiã non pęnituit,ſi aũt pęnituiſſet,tũe
nõ liceret pr̃i talẽ filiũ exhæredare , nec alimenta dene-
gare,& ſilr nec patrono pęnitenti de tali ingratitudine
deberẽt alimenta denegari,q̃a in tanto punitur p̃ronus
in quanto peccat, vt dicit ſe dixiſſe in d.6.par. in 10.q.3.
art.de p̃ñtante indignũ ſcienter,qui priuať illa vice iure
4 pñtandi,& ita reſidet do.Pau.de Cita.ibi.¶ † Tu circa p̃-
dicta aduerte ad duo. Primũ circa pęnã rectoris denegã
tis alimẽta patrono,an puniať vt homicida,vel pęna ex
traordinaria.Et dic,cũ pęna mortis puniri non poſſe,cũ
ius canonicũ illã infligere nõ poſſit, ſed loco illius dať
pęna depoſitionis ſeu degradationis,& probať in c.1.de
pęn.lib.6.& c.nouimus.de verbo.ſigni.& in c.cũ non ab
hoĩe.de iudi. & in ca.qualiter & qñ.de accuſa. Et ideo ſi
hunc appellauimus homicidã,hic rector deponeť,& in
monaſterium detrudetur c. ſi quis viduã.& ca.ſi ep̃s.50.
diſt.& in c.1.cum gl.de homici.2.q.7.§.quia ergo.& hoc
procedit ẽt ſi ꝑꝑ iram ſit ꝯmiſſum,licèt animus occidẽ-
di defuerit.50.diſt.§.ſi verò.& c.ſtudeat,& deponi debet
per ſñiam non ipſo iure,ẽt ſi ſit notorium,ſm̃ Bal.in l.ſi
fratrẽ.C.ad Sill. & intelligo de verbali depoſitione non
de actuali,q̃a illa dať incorrigibili,vt in ca.at ſi clerici.§.
de adulte.de iudi.de quib.depoſitione & degradatione,
ꝑꝑ quæ crimina, & qñ & q̃ño fieri poſſit hr̃ late per Fir-
ma.in trac.de ep̃o.in 4.li.in 8. par. cũ ſuis quatuor parti-
culis,vnde miror Pau. hic quęſiuiſſe, an iſte rector eſſet
puniẽdus pęna mortis . Secundum circa quod dixi eſſe
aduertendũ eſt in limitatione,quã ponit Pau. in qua ip
ſe præſupponit ecclãm ſeu rectorem eius dantes alimẽ
ta p̃rono repñtare locum patris , & p̃ronum recipientẽ
locũ filij,& ſic ꝯſiderauit ingratitudinẽ p̃roni eũ priua-
re alimẽtis,ſicut priuat filiũ,& tñ eſt totum oppoſitum,
q̃a in caſu noſtro p̃ronus repñtat perſonam pr̃is,& ideo
dr̃ p̃ronus quaſi pater,q̃a deducit ecclãm de non eſſe ad
eſſe,imò & ad bene eſſe ꝑꝑ dotẽ , vt diximus ſ. in 1.par,
1.lib.in 1.q.prin.in 2.art.& in 2.q.prin.in 1.art.Inimo nõ
poteſt vocari in ius ſine venia a rectore,ſicut nec pater,
vt diximus ſ.in 1.q.prin.huius lib.in 2.art.quare ego nõ
tenerẽ hanc limit. cum non cadat ingratitudo a patro-
no ad ecclãm ſeu rectorẽ,q̃a eccleſia ſeu rector nihil de
derunt p̃rono,ſed p̃ronus dedit eccleſię & rectori,& ſic
ingratitudo poſſet eſſe ex parte ecclæ, vel rectoris, quæ
eccleſia non poteſt delinquere , neceſſe ingrata tanquã
lapidea,ſed ſolum rector poſſet eſſe ingratus,& eius de
lictum noceret ſibi,& nõ eccleſiæ,vnde abſque propo-
ſito hoc ꝯſideratur ingratitudo p̃roni,q̃a habet alimen
ta ex ſuo facto præce.ſ.ex fundatione, cõſtructione, vel
dotatione eccleſię hoc iure cõi diſponente , & ideo iu-
re actionis ſibi debẽtur alimẽta, vt diximus in proxi. p̃-
ce.ar.Vnde ꝯcludo limitationẽ Pau.non habere locum
in caſu noſtro,& rectorem alimenta denegantem,& ex
eius denegatione patrono morte ſuccedente,& ſic ho-
micidium committentem eſſe deponendum.& in mo
naſterio detrudendum,vt ſupra.

¶ Nonus arti.3.q.prin.3.Libri.

1 *Alimentorum appellatione quid veniat & nu.6.*
2 *Medicinæ veniunt appellatione alimentorum etiam nu.5.*
3 *Victus appellatione venit veſtitus ſtratum,& calciarium.*
4 *Expenſę magnæ ſunt facienda in medicinis.*

SVcceſſiue nono loco dubitatur , p̃rono inopi quid
dabit eccleſia, ſeu rector pro alimẽtis pecuniam vel
1 aliam ſpeciẽ,† & quid veniat appellatione alimentorũ.
Hunc arti.ponit Pau.in hoc trac.in 6.par.in 4.q.4.art.&
dicit ꝙ quamuis adhuc hoc tactũ non videri, tñ quia d.
c.quicunque 16.q.7.& c.nobis.hoc tit.& c.fi.in fi. 25.q.2.
volunt dari patrono ſuffragium vitæ.Ideo putat, ꝙ ſi ec
cleſia abundat,adeo ꝙ ſi quid ſuperſit expenſis omnib.
neceſſarijs circa ecclãm deductis teneatur ipſe rector
ad oĩa neceſſaria , quæ ſpectant ad vſum vitæ ſicut cum
alicui debẽtur alimẽta,cui debebiť cib.& potus, veſtitus
ꝙ habitatio ex eo,quia ſine his corpus humanum viue
re non poteſt l.legatis alimentis.ff.de alimen.lega.l.& ſi
2 non ſint.§.ſi cui forte.ff.de auro & arg.leg. ¶ † Inimo &
veniunt medicinæ, vt tenet Ang.in l.cum hi.§.qui tran
ſigit.ff.de tranſa.vbi etiam tenet , ꝙ veniet lectus culci-
tra,& calciariũ,eo quia ſine iſtis homo regulariter viue
re non poteſt, & idem dicunt doc.ſiue loquamur de ali
mentis

mentis,ſiue de victu in d.§.qui trāſigit.ſiue de educatio
3 ne.l.fina. ff.de alim. leg.† ꝙ victus appellatione veniat
veſtitus, ſtratum, & calciarium dr̄ in l. verbo victus.de
verb.ſig.ꝙ veniunt medicinæ dr̄ in l. ſi cū dotē.§.ſinaūt
in ſæuiſſimo.& ibi per Alex.& alios.l.quos nos.§. ver-
bū viuere.in l.in ſtratu.oīa veſtimēta ɔtineri labeo air.
ff.de verb.ſign.Secus ſi eſca vel cib.deberet, qa nō vent
ret medicina, vel ſtratū, nec habitatio. d. l. & ſi §.ſi cui
forte.ff.de auro & arg.lega.Ang.in d.§.q trāſigit. de ꝑdi-
4 ctis oīb.ita tenet Spe.in tit.q filij ſint legi.col.pen. ¶† Et
ſubdit Pau.an magnæ expenſæ ſint faciendæ in medici
nis.Bar.in d.l.alimētis.tenet ꝙ ſic, eo qa vbi ſimpl'r lex
grauat aliquem ad alimēta,tūc eſt obligatus ad medici
nas ēt magnas ſi p̄t. ſecus vbi hō obligar ſe daturū ali-
cui alimēta,tunc nō tenet̄ ad magnas medicinas. & ita
dicit tenuiſſe ēt Bar.in ɔſi.ſuo 27.& Alex. in l.diuortio.
§.impendia aūt.ff.ſo.ma. & ex ꝑdictis habes q̄ veniunt
5 appellatione alimētorū. ¶† Quantū ad id ꝙ s. dictū eſt
alimentorū appellatione venire medicinas. in ɔ̃riū vr̄
tex.in l.itē ſi ſerui.§.quas impēſas.ff.de edil.ædic.& in l.
in reb.§.pn̄t.ff.cōmo.& in l.ſicut ī vilipēdia.ff.de vſuf.&
in l. nō oē.ff.de pe.leg.& no.gl.in c.ex par.ſup verbo fot
te.de celebra.miſſa.& gl.in c.nihil.7.q.1.niſi modica eſ-
ſet impēſa.vt in d.l.ſicut impēdia.& in d. §.pn̄t.& no.in
l.ab hoſtib.§.ſi vir vxorē ſuā.ff.ſol.ma.tn̄ ego tenerē cū
Pau.tū fauore alimētorū.vt diximus.s̄.ante fi.6.p̄ce.art.
tū ēt qa non ſumus in alimētis p aliquē ꝑſtādis in eius
ꝑiudiciū,velit, nolit, ſed in alimētis ꝑſtandis p eccl'am
de ſuperfluis quæ oīno eēnt pauperib.elargienda.ɔ̄ſtat
igitur illa largiri p̄rono inquantū ſuperſunt, ſiue ſuffi-
ciāt,ſiue non.vt diximus.s̄.in 2.art.& ſic ꝙ uenient me-
6 dicinæ ēt magnæ non nocet eccl'æ p ſupradicta, † & qd
veniat appellatione alimentorum.ponit gl. 2.in c. eps.
& Butr.in c. cum ſcl'm.de ꝑben.& do.Phili.de Sarra. in
d.c.nobis.in ver.& qd veniat appellatione alimentorū.

¶ Decimus arti.3.q.prin.3.Libri.

1 *Alimenta præſtanda,an debeant dari in ſpecie,an in æſtimatione, an in quota redditnum.*
2 *Alimenta præſtari debent menſatim.*
3 *Alimenta cuius expenſis ſint portanda.*
4 *Inuitans aliquem,an teneatur ex neceſſitate prandium exibere ex quo inuitatus acceptauit.*
5 *Abſtinendum eſt a malo & eius ſuſpicione.*
6 *Præſumitur benedicere clericus amplexans mulierem.*

ET pro maiori declaratione proxime ꝑcedētiū. Du-
1 bitatur decimo † an alimenta præſtāda p̄rono ſine
dāda in ſpecie in æſtimatione in quota redditnū in poſ
ſeſſionib.vel qno mō.Hanc qōnem format idē Pau.de
Cita.in hoc tra.in 6.par.in 4.& vlt.q.4.ar.& dicit circa eā
ſe putare fore diſtiuguendū. vt diſtinxit Bart.in l.j.ff.de
alimen.leg.an ꝑſtanda pro alimentis ſint breui tpe du-
ratura,vt carnes aqua vbi eſſent venalia,& ſimilia debe
re ſolui æſtimationē & non in ſpecie. l. mella.in fi.ff.de
alim.& ciba.lega.vbi legatis alimētis & aqua illud pre
cium vr̄ eſſe legatum quo aqua cōparari potuiſſet, qdā
2 ſunt q̄ ſi pro toto menſe ſoluerentur, † vt cōiter debēt
alimenta menſatim ꝑſtari.l.fi.ff.de lib.agno.l. pecuniæ.
in fi.ff.de alimen.& ciba.lega.nō corruperēt,vt frumen-
tū,ligna,vina,& tunc nō debet̄ æſtimatio, ſed iſtæ ſpēs.
l.cū hi.§.ſi cui.ff.de trāſa.l.j.l.nulli.C.de eroga.milit.an-
no.li.12.& dicit hāc diſtinctionē ſequi Pet. de Anch.in
cle.1.in 2.col.in 4.no.q̄uis ibi teneat in vicario eccl'æ q
eſt ꝑpetuus fieri ibi cōputationem pro toto tpe vitæ,&
aſſignari in certa portione poſſeſſionū, ex quib. poſſit
viuere ſcd'm intentionē illius litteræ & gl.ibi in verbo
& in pęnā, & dicit hodie certos numeros ſaccorū fru-
mēti & pecuniæ dari. Tu aduerte qa de hac materia ſa-
tis diximus.s̄.in 3.par.2.li.in 10.q. prīn. ibi tractauimus
materiā d.cle.j.huius tit.& in 14.arti.ibi diſcuſſimus in
qb.reb.aſſignāda eſſet portio illi vicario ī poſſeſſionib.
vel redditib.vel in æſtimo,& an annuatim, vel menſa-
tim, & ad ibi dicta me remitto.Et in caſu nr̄o cōcludo
diſtinguēdo ꝙ ſi rector volūtariè dabit erit in eius arbi
trio qūo dare in poſſeſſionib.vel ſpeciebus ſeu in æſti-
mo,& ſi in ſpecib. vel in æſtimo obſeruabit ſupraſcri-
ptā diſtinctionē Bar.Si vero ipſa alimēta daret coactus
eſſet in facultate epī illa dare in poſſeſſionib. redditib.
vel in ſpeciēb.& in æſtimo,& hoc in pœnā ipſius recto
ris differētis dare per tex.in d.cle.1. iūcta gl. in verbo in
pęnā.& ita in caſu Iuuenatij de quo dix.s̄.in 4.arti. ɔſu-
lui ſi ille archidiaconus fuiſſet renitēs, licet tandē ipſe
archidiaconus ſe cōcordauerit cū ꝑdictis nobilib. p̄ro-
nis & aſſignauerit eis partē poſſeſſionū cū obl'one,ꝙ il
las bene coli facerent parte redditnū in cenſib.ɔſiſten-
tiū,& certos modios frumenti, & certe grauiſus fui de
3 eorū ɔcordia,qa oēs ſūt mihi amici. ¶† Proſequit̄ Pau.
vbi s̄.quis teneat̄ pro portatura alimētorū,& diſtinguit
ꝙ ſi ille cui debētur alimenta ſit nobilis, vel talis q cū
ſuo honore nō poſſet portare,& tūc ille q tenet̄ ad ali-
menta ēt ſoluet portaturā. ſi aūt poſſet cū ſuo honore
afferre ille cui debēt nō haberet ſoluit portatura, & ita
in iſto caſu arbitrat̄ fore dicēdum, & multo fortius. in
quo iura multū faciūt,qa intm̄ p̄ronus dilexit eccl'am
vt in eā ſua contulerit bona.vt dicit gl.fin.in fi.in c.pen.
hoc ti.Placet mihi hæc diſtinctio, & maxime primum
membrū,qa ſeruandus eſt honor p̄roni in ipſis alimen
tis, & eccl'a tenet̄ inquantū pōt & non vltra. vt ſæpe di-
ximus.ſcd'm mēbrū ēt placet,quia illa alimenta deben
tur p̄rono q̄ ipſe ex ſe habere non pōt, nā ſi ex ſe poſ-
ſet victū q̄rere nō haberet alimenta . vt diximus s̄. in 3.
ar.vnde cū ipſe ſine eius dedecore poſſit alimēta defer
re non erit ſoluenda portatura.Et ex ſupraſcriptis col-
lige p̄rono nobili eē mittēda alimēta vſq; ad domū, qa
ipſe verecundaret quotidie accedere ad rectorē & illa
petere & ea q̄ pn̄t inducere ex verecūdia nō ſunt ꝑmit
tenda.vt diximus s̄.poſt Ana.in fi.5.art.Et pro hoc ēt fa-
cit illud pulchrū dictū ſup quo Io.Cal.ɔſuluit ſuā vxo
rem inuitatū hora prādij eſſe iterum vocandū qn̄ eſſet
foren.mulier vel digna perſona q̄ nō libenter ſe inge-
reret,licet ſecus in alijs pſonis nō ita grauib. de qno di
cto facit ſeſtū do.Abb.in c.cum inter vniuerſas.in fi.de
elec.vbi dicit vxorē Cal.ſatis ęque rn̄diſſe.& ibidē Abb.
4 ponit † an inuitans aliquē teneat̄ ex neceſſitate prādiū
exhibere,ex quo inuitatus acceptauit, & ſi nō exhibet
ad qd teneat̄.de quo ēt p Bu.in c.qdē.in fi. de renū.& in
c.fi.de preca.p Abb.& Alex.in l.ſi pęnā.ff.de verb.obl.&
in l.j.ff.de p̄ca.& p do.me.Abb.Pap.in l.2.in prin.8. cha.
ff.ſi certū pet.& plenè p Coſtā in tra.de laudo in 3. char.
in 1.& 2.col.de quo ɔſilio vxoris Cal.loquitur Io.An.&
Cal.in c.fi.de renun.Ex quorū ſupradictorū dictis colli
git̄ ꝙ ſi inuitatus acceptans deciperet̄ ab inuitāte tene
ret̄ inuitans ad intereſſe,& alias vt ibi eodē mō debere
eſſe ſi hora prandij nō miſiſſet pro illa pſona graui in-
uitata,qa cū ſit vocanda iterū hora prādij nō vocata di-
ceretur decepta.Redueo ad caſum noſtrū eodē mō poſſe
agi per p̄ronum nobilem ɔ̃ rectorē eccleſiæ ſi tpe debi
to non miſerit ſibi alimenta,& p p̄ronum non nobilē
ſi tēpore debito acceſſit pro alimentis accipiēdis & nō
fuerunt ſibi data.Immo multo magis in caſu nr̄o,qnia
inuitans ex pollicitatione tenebatur.vt dicunt do. vbi
s̄.rector vero tenet̄ de iure adeo ꝙ p̄ronus ɔ̃ hēt actio-
nem.vt diximus s̄.in 7.art.Nota iſta quia pulchra, & ad
hanc materiam nunquam reducta. Nō obmittam vnū
quod ēt ex prædictis colligitur ex quo mulier & perſo-
na grauis ſeu nobilis fuerunt æquiparati per ɔſiliū vxo
ris Cal.ꝙ ſi eſſet mulier p̄rona q̄uis non nobilis non de-
beret ipſa accedere pro alimētis,ſed erunt ſibi p recto-
rē mittēda,vt in nobili diximus,ꝙ mihi ſatis placet, tū
ſupraſcripta rōne pp verecūdiam muliebrē, tū ēt alia
rōne,qa ſi eſſet iuuenis poſſet ſcandalizare rectorē ſeu
5 populū.& Ap's ꝑcipiat † non ſolū a malo, ſed ab om-
ni ſuſpitione mali eſſe abſtinendum.c. ab oī de vita &
hone.cleri.Quod dictū limitarē non procedere ſi p̄ro-
na eſſet q̄uis mulier nō nobilis,& vetula,qa in ea ceſſa-
rent ambæ ꝑdictæ rōnes,qa in mulierib.ruſticis,& anti
qs ceſſat verecūdia,& ſcādalizatio, vnde illis ceſſantib.
ceſſabit & diſpoſitio s̄.dicta.c.cum ceſſante de appel.Si

in 3.art.nã & cũ remittitur iuſp.ipſimet ecclæ ceſſat pñ-
tatio,ſed reliqua nõ vñr ceſſare:vt diximus in d.vlt.arti.
proxi.pręce.q.prin.niſi expreſſe cederet omnia,vt ibi di
ctum eſt,& tunc dicerem ea teneri illo modo quo pro-
xime diximus,cum iuſpa.transſertur in alterum. Nota
iſta quia noua & credo ea procedere.Et pro præſenti ar
ticulo faciunt dicenda in ſeq.arti.

¶Decimusquartus arti.3.q.prin.3.Libri.

1 *Alimenta an ſint pręſtanda patrono ratione dotis dote extincta vbi quod non nu.5.fallit nu.6.*
2 *Emphyteuta non tenetur ſoluere canonem extincta re propter quam ſoluebat.*
3 *Alendus eſt donans domum eccleſię conditione vt aletur,licèt domus ipſa fuerit combuſta.*
4 *Periculum rei eſt emptoris perfecta emptione.*

1 ET econtra 14.loco dubitur† pone ꝙ plures ecclãm
dotauerint, vel poſt dotationem aliunde multa bo
na eccľa acquiſiuerit , ita ꝙ ẽt ſine dote poſſet ſe curare
& regere extincta re data in dotẽ, an eccleſia teneaĩ ad-
huc alimẽtare patronum.De quo quærit Pau.de Cit.in
hoc trac.in 6.par.in 9.q.4.art. & dicit huic difficultati vĩ
2 tex.rñdere in l.1.in fi.C.de iure emph.† vt eccľa amplius
non teneatur,prout non teneĩ amplius emphyteuta ad
canonẽ ſoluendũ extincta re,ꝑꝑ quam ſoluebat.Itẽ ceſ-
ſante cã quare alimẽta dantur p̃rono, deberet ẽt ceſſare
datio.c.cum ceſſante.de appe.l.adigere.§.q̃uis. ff.de iure
pa.l.a teſtarore.ff.de ꝯdi.& dem. Poſtea dicit Pau. ꝯriam
opi.putare de iure veriorẽ , vt adhuc eccľa teneaĩ alere
p̃ronum,& facit eũ inclinare in hãc partẽ dictũ Bal.in d.
3 l.1.in fi.ver.de vno quæro.vbi vult †ꝙ ſi ecclæ donaui do
mum vt me alat,licèt domus ꝯburatur,tñ tenetur eccľa
eũ alere,qa ex parte dãtis fuit perfectus ꝯctus,vnde peri
culũ ſequẽs debet eſſe acceptoris & nõ datoris l. in cu-
ius. ff. de euic. vbi periculũ veniẽs poſt dationẽ ſpectat
ad recipientẽ l.neceſſario.ff.de peric.& cõmo.rei vendi.
4 †vbi eſt periculũ emptoris perfecta emptione l.ſi pecu
niã.§.pen.ff.de ꝯdi.ob cãm.& ſic tenebiĩ eccľa p̃rono ꝓ-
uidere,q̃uis res data ceſſet.ita reſidet ibi Pau.Tu aduer-
re:qa nos ſ.in 1.par.1.lib.in 6.q.prin.in 4.arti. late tracta-
uimus,an deſtructa eccľa ibi vel alibi reędificata, p̃roni
primæ ecclæ erunt ẽt p̃roni ecclę reędificatę,& qd exi-
ſtentib.materia & cemẽtis primę, vel non,& ibi ꝯcluſi-
mus,ꝙ ſi eccľa nõ reędificaĩ in eod.fundo,nec in ꝯſtru-
ctione eſt aliqd de prima materia primi p̃roni , nõ erũt
p̃roni,ſed dans nouũ fundũ,vel reędificãs: & poſtea ibi-
dẽ in 6.art.& ꝯcluſimus,eccľa in totũ amittẽte dotẽ,ſi re
doteĩ primũ dot itẽ nõ remanere patronũ,ſed eſſe p̃ro-
nũ redotantẽ,vt ibi late ꝯcluſimus.de qnib.dictis ꝑ doc.
ibi ꝑ me adductos nõ eſt recordatus Paul.qa aliter inde
5 ꝯcluſiſſet:† nã cũ extincta dote qui dotauerat nõ rema-
neat p̃ronus,q̃uo poterit hr̃e alimẽta ab eccľa : cũ illa ꝑ-
ſtãda ſint nouiter dotãti & alijs ꝯp̃ronis ẽt prius?puta ex
fundo vel ꝯſtructione, vel ẽt ex datione noui fundi vel
reędificationis:vt diximus in d.4.ar.Non obſt.modo ad
ducta hic ꝑ Pau.qa illa ꝓcedũt in ꝯctib. & obligationib.
quæ ex illis fiunt , ſecus qñ alimẽta ſunt dãda ex cã iure
diſpoſita:qa illa ceſſante ceſſat diſpõ per iura allega. ſ.ꝑ
6 eũ pro 1.par.huius art.¶ † Bene dicerẽ vnũ,in quo poſ-
ſet ꝓcedere opi.Pau.qñ eccľa fuiſſet per p̃ronum dota-
ta,& ſemꝑ eius dotes auctæ, vel ſemꝑ eccľa ditata aliun
de.Ita tñ ꝙ ex hmõi augumẽtis & ditatione nullus effe
ctus eſt p̃ronus:qa iſti tales potius ſunt benefactores,&
ideo ex ditatione nõ acquirit iuſpa.vt diximus in d.6.q.
prin.1.par.1.li.in 2.art.nec iſti benefactores efficiũtur pa
troni vt ibidẽ & in 1.arti.vnde q̃uis prima dos ſit extin-
cta nõ culpa dotãtis,& eccľa nõ grauatur alio p̃rono ex
dote, dicerẽ rõne primorũ beneficiorũ p̃ronum adhuc
eſſe alendũ ar.c.orũ,& diximus in prox.præce.art.Imò te
netẽ plus, hũc p̃ronũ adhuc poſſe pñtare, cũ nõ ſit alter
q eius locũ occupet,& hęc ꝓcedunt ꝑ argu.c.ꝯſuluit.de
iudęis cũ alijs adductis in ipſo d.4.art.in 1.par.ipſius.Co-
gita tñ ſuper hoc de pręſentatione quia credo verum.

¶Decimusquintus art.3.q.prin.3.Libri.

1 *Vendi non poteſt ius alimentorum,nec honor proceſſionis.*
2 *Locari poteſt ius alimentorum.*

DVbitatur modò 15.an p̃ronus poſſit vẽdere ius ali-
mentorũ retento iurep.ſicut alij redditus tpales.&
breuiter dic Abb.in c.præterea.el 2.in fi.quem ibi ſequi
1 tur Capra & do.Phi.de Sarra.hoc ius alimentãdi † quod
habet patronus ex diſpoſitione iuris , & honor proceſ-
ſionis,qui debetur perſonæ ſuæ, iuxta c. nobis.§.fi. hoc
tit.licèt iſta ſint tpalia,non tñ pñt vendi:cum inhęreant
perſonæ p̃roni:quia patronus nõ poteſt ali vel honora-
ri perſona aliena mediante c.fi.de offic.lega.ſunt.n.iura
ita connexa iuripa.vt non poſſint ab eo abdicari, quod
dñt eſſe notãdum:ꝙ hoc idẽ voluit Roch.in trac.in ver
bo & vtile.in 1.q.in 1.col. Quod mihi placet:quia,vt di-
ximus ſ.in 13.artic.hoc ius alimentorum nõ eſt perpe-
tuũ,ſed ita demũ,cum p̃ronus deuenit ad inopiam,qua
ceſſante ceſſat & illud ius, vt ibi diximus in 1. membro
illius art.vnde illud in totum nõ poſſet vẽdi ſtãte huiuſ
modi incertitudine , & ẽt per rõnem Abb. quia nõ põt
abdicari a iurep.Dicerẽ tñ,ꝙ poſtq̃ aduenerit inopia:qa
alimẽta dãtur mẽſatim,vel annuatim,vel pecunia par-
tim,& partim in alijs reb.vt diximus ſ.in 10.præced.art.
2 † ꝙ talia percipiẽda ab eccleſia poterunt per p̃ronũ ali
cui arrẽdari ſeu locari pro tãta pecunia,& poſtea de illa
ſibi alimẽta emere ad maius eius libitum:nam tunc nõ
abdicaretur ius alimẽtorũ a iurepa.nec alimẽtareĩ p̃ro-
nus per mediam perſonã,ſed vẽderet annua percipiẽda
pro prædictis,ex quorũ precio ſibi illata emeret ad pla-
citum:& hoc tenui ſ.in 2.par.1.lib.in 5.q.prin. in 10.art.
vbi tractauimus,an ſicut non poteſt vendi iuſpa.ita nec
præſentatio vel alij fructus,vide ibi.

¶Decimusſextus art.3.q.prin.3.Libri.

1 *Patronus an poſſit exigere aliquod ſeruitium, vel quid temporale remiſſiue.*

MOdò videndum eſt 16.loco,an iſto iure vtili quod
habet patronus a iurep. includaĩ alia perceptio q̃
1 alimẽtorum in caſu inopię, † & ſic an poſſit p̃ronus ab
eccľa exigere aliquod ſeruitiũ vel aliquod tpale,puta cẽ
ſum vel aliquod grauamẽ inferre,puta certos cereos a
presbytero certo die hr̃e vel ſimilia. Hunc arti.tractant
Pau.de Cita.in hoc trac.in 6.par.in 4.art.in 11.q.& Roc.
in verbo & vtile.in 2.q.no.tñ de hoc plene diximus ſ.in
1.par.1.li.in 9.q.prin.in 1.art.in 6.ampli.3.conclu.vbi cõ
cluſimus, ꝙ nõ, niſi prędicta ſibi reſeruauerit patronus
in limine fundationis de ꝯſenſu dięceſani , & ibi hanc
ꝯcluſionem extẽdimus & reſtrinximus pulchre, ad ibi
dicta me remitto:vbi retulimus dicta Pau.& ẽt Roc.no
lo iterũ hic tranſcribere.Verum ꝙ ſi ꝯſuetudo haberet
clericum dare aliquid pñtanti licèt tpale,vel aliquos ce
reos certo die tenebit talis ꝯſuetudo,nam res pia vĩ, ex
quo datur patrono,argu.c.ad apoſtolicam.de ſimo.& l.
priuilegia.C.de ſacroſan.ecc.etiam ſi procederet ex me
ra facultate : vt etiam tetigimus ſup. in 2.par. primi lib
in 8.q.princ.in 2.articu.ante fi.

¶ Decimusſeptimus art.3.q.prin.3.Libri.

1 *Vendi poteſt res incerta.*
2 *Vendi poſſunt redditus temporales,ſiue certi,ſiue incerti.*
3 *Iuſpa.non tranſit in alienatione redditunm temporalium.*
4 *Locari poſſunt redditus temporales.*

BEne reſtat videre,& hic ſit 17.& vltimus artic.ſi vt in
caſu præcedẽti in fundatione patronus aliquos fru-
ctus ſibi reſeruauit cum conſenſu epiſcopi an poſſit il-
los vendere,& an illos vendẽdo intelligatur vẽdere iuſ-
pa.Hunc arti.tractant omnes docto.in ca.præterea. el 2.
hoc tit.vbi Inno.videtur velle,quòd ſi redditus ſunt in-
certi & indeterminati vendi non poſſunt, quia non te-
net venditio rei incertæ. ff. de contrahenda emptio.
l.in lege. & ſic poſſet intelligi littera.d.capitu. præterea.

ſm eum, quã etiam ſequeretur abſurdum. nã patronus
nõ poſſet vẽdere iſtos fructus ſeu redditus, ex quo ſi vẽ-
deret. empror nõ poſſet illos exigere: quia non haberet
ius exigendi, ex quo iuſp. remanſit pęnes venditorem.
1 ¶ † Sed poſſet dici etiam, rem incertam vẽdi poſſe, cum
videatur vendita ſpes habendi eam, vnde ius quod ha-
beo in hæreditate vendere poſſum, ẽt ſi ſit incertum. ff.
de hære. vel actio. vendi. per totum, & ẽt iactus retis, par-
tus ancillæ vel fructus futuri vẽdi põt. ff. de actio. empt.
l. ſi iactum. & l. nec emptio. ff. de ꝯhen. empt. ſufficit etiã
precium eſſe certum. §. preciũ. Inſti. de empt. vendi. licèt
incerta ſit res, nam ſi captura piſcium & auium ematur.
tenet emptio, licèt nihil ematur: quia poteſt eſſe ſolius
ſpei. ff. de ꝯhen. emptio. l. hæc venditio. §. pen. & vlt. cum
l. ſeq. & ſic concludit Hoſt. in d. c. preterea. patronum vel
2 aduocatum poſſe vẽdere † iſtos redditus temporales ſi-
ue certos, ſiue incertos, dummodo nõ immiſceat iuſp.
arg. c. ad qõnes. de rer. permu. Nec obſt. quod dr̃, empto-
rẽ non poſſe exigere: qa immo poterit exigere: cũ iura
venditoris transferantur in emptorem. Et ex hoc Hoſt.
& Io. And. volunt hoc caſu in emptorem ipſo iure trãſ
ferri iuſp. quia ex quo ipſa iura non põt eſſe ſine iurep.
vẽditis iſtis redditib. tranſibit acceſſorie iuſp. & vr̃ mira-
bile, vt maius dignum & principalius acceſſoriè trahat
ad ſe minus dignum & acceſſorium. adducũtur in arg.
c. ex literis. hoc tit. & iſtam opinionem tenẽdo euitatur
abſurdum Inn. ſm Io. An. vt recitat Capra. nam ſequere
tur, ꝙ emptor exigere non poſſet tales fructus cum pa-
tronus non eſſet nec ẽt venditor, cum ipſe vendidiſſet,
vnde vr̃ ꝙ rõne connexitatis tranſeat iuſp. in ſimili tex.
in c. inquiſitioni. de appellat. & ſic interpretanda eſt res
vt magis valeat ꝙ pereat, arg. c. Abb. de verb. ſigni. Dat tñ
Hoſti. ꝯſilium ad tollendum omne dubium, vt reddi-
tus temporales vendantur de per ſe, & iuſpa. donetur p
ſe, & ꝙ tractatus adinuicem ꝓ ſe contingant d. c. ad qõ-
nes. & fiat donatio in priuatum de ꝯſenſu epi, per no. in
c. illud. in 1. gl. hoc tit. Sed Butr. Car. Abb. & Capra in d. c.
3 præterea. tenẽt oppoſitum, videlicet † in alienatione ta-
lium temporalium nõ trãſire iuſpa. quia nõ eſt verum
ius exigendi fructus tranſire nõ poſſe in emptorem re-
manẽte iurep. penes venditorem, videmus. n. rectorem
etiam locare & vẽdere redditus totius eccleſiæ titulo tñ
remanẽte penes eum c. fi. ne prela. vices ſuas. pater ẽt in
vſu fructuario qui vẽdere poteſt commoditatẽ vſufru-
ctus iure remanente penes ſe d. l. neceſſario. §. fi. ff. de pe-
ric. & ꝯmo. rei vendi. poteſt ergo patronus ſm prędictos
vel aduocatus vẽdere redditus temporales ẽt incertos
iurepa. remanente penes ſe. Non obſt. emptorẽ nõ eſſe
patronũ: quia ſm But. ibi percipiet redditus non nomi-
ne proprio ſed nomine patroni aliẽatis, qui pro eo ac
cipere cẽſear, & hoc dñt eſſe ĩ redditib. tpe fundationis
reſeruatis, nõ aũt in iure alimẽtorum vel proceſſionis,
vt diximus ſ. in 15. art. Nec obſt. c. ex literis. allegatũ per
Hoſt. quia ex illo tex. non ſumitur bonum arg. ſm Abb.
in d. c. præterea. nam in d. c. ex literis iuſp. accedit vniuer
ſitati, & ratione acceſſionis eſt minus dignum, ſed in ca
ſu noſtro iuſp. eſt quid principale & dignius omni reſpe
ctu, & ideo nõ debet trãſire tranſlato acceſſorio ſm Car.
& Abb. & quò ad redditus non poteſt dici vniuerſitas, a
qua depẽdeat iuſp. ĩmo nec ipſi redditus proprie depen
dent a iurepa. ſed ſeparati ſunt a patronatu, licèt obue-
niant patronatui, nã oportet nos loqui, vt ſ. dictum eſt,
de redditib. competentib. patrono iure ſpeciali, cum iu
re cõi nõ cõpetant, ſicut ergo ſeparatim acquiſiti ſunt,
ita & vendi põt. ſequitur prædicta Phili. de Sarra. in d. c.
præterea. el 2. vbi in vltimis verbis dicit ex prędictis pa-
tere ſolus redditus poſſe vendi, & ſi iuſp. non condona
tur ꝙ licèt nõ trãſibit iuſpa. Certe mirandum eſt de Ho
ſtien. & Io. And. duo luminaria iuris noſtri, ꝙ voluerint
cum iſtis temporalib. reſeruatis per patronum tranſire
iuſpatro. titulo venditionis, cum hoc ſit quid particula-
riſſimum cum maiorem vniuerſitatem ſapiant vendi-
tionem omnium iurium quæ habet in aliqua villa, de
quo in 2. parte primi libri, in 5. q. prin. & in 13. arti. ven-
ditionem omnium bonorum de qua ibidem in 14. ar-
ti. venditionem fundi, de qua ibidem in 16. arti. vẽditio-
nem palatij, de qua ibidem in 18. art. & in quibus eſſent
iurapa. & tñ illa nõ trãſeunt cum prędictis vẽditionib.
vt in dictis locis concluſimus, quãto magis nec cũ iſtis
temporalib. vnam vniuerſitatem ſapientib. Et ſi diceres
ꝙ videbatur ꝯrium in caſu noſtro: quia iſta temporalia
vñr pars iuriſpa. ex quo ab eccleſia dantur, quod nõ eſt
in fundo, palatio, & ſimilibus: adhuc reſpõdeo ſalua pa
ce, quia licèt eccleſia ſoluat iſta temporalia reſeruata,
ſoluit illa extra ſe, puta ex ſuis redditibus, ſed maior ꝯ-
nexitas eſt cum fundo vel palatio, præſertim vt in di-
ctis locis ad eccleſiam in eis fundatam ſe aliunde tranſi
ri nõ poteſt, niſi per fundum, vel palatium, & tñ nõ tran
ſit iuſpa. cum vẽditione prædictorum, multo minus ꝑ-
dicti doct. nõ ſolum nõ dicere ſed nec ſomniare debe-
bãt ĩ caſu noſtro, vnde tene cum But. Car. & Abb. Licèt
mihi nõ placeat vnum quod Butri. dicit & ſ. retulimus
emptorem horum temporalium habere exigere nomi
ne venditionis; quaſi dicat aliter fieri nõ poſſe: quia ex
quo erit licite: quia prædicta vendi põt: vt ſup. eſt ꝯclu-
ſum, & proxime dicetur etiã proprio nomine tanquã
emptor exigere poteſt. Et ꝙ iſta ſint ſeparatiſſima a iu-
repat. probo: quia hæc reſeruatio eſt ꝯ ius commune, vt
ſupra eſt dictum, & ideo nõ permitteretur niſi fieret in
limine fundationis de cõſenſu ordinarij: vt not. in c. cũ
dilectus. de ꝯſue. & diximus in proximo præced. artic. &
latius in loco ibi allegato. ex natura. n. iuriſp. nõ haben
tur niſi illa tria honor, onus & vtilitas: vt ſæpe dictũ eſt;
& hęc vtilitas ꝯſiſtit in habendis alimentis in inopia &
nõ aliter, vt in tota præſenti quæſtio. dictum eſt, & præ-
ſertim in primis trib. art. Et ꝙ iſta reſeruatio ſit nimium
ſeparata a iurep. demonſtratur aperte per tex. in c. 5. vbi
Abb. in 1. not. de cenſib. vbi colligit, patronum non ſo-
lum poſſe ſibi de ꝯſenſu epiſcopi quid temporale ſol-
uendum reſeruare, ſed etiam alteri: vt diximus ſ. in 1.
par. primi libri, in 9. q. prin. in 1. arti. in 3. conclu. in 6. am
plia. in 1. ſua extenſio. & ibi eſt caſus, vbi non patronus
exigit hęc temporalia, per quem tex. & doctrinam dice
rem audacter, hoc ius reſeruatum vel mere temporale
& mere ſeparatum a iurepa. poſſe vendi etiam laico ẽt
ſine ꝯſenſu epiſcopi: ſed tenerem eſſe requirendam ec
cleſiam, vt dicimus in alienatione iuris directi vel vtilis
intimanda vtili vel directo domino: vt per doc. in c. po-
tuit. de locato. & per legiſtas in l. 1. C. de iure emphy. vbi
late per omnes, ſed melius quã per alios per do. me. laſ.
Et ideo dico hoc ius percipiendi talia temporalia poſſe
vendi per patronum, & cum eo non tranſire iuſpa. & in
optione preferri eccleſiam, volentem emere, poſſet. n.
per quemlibet laicum nõ tñ potẽtem & tyrãnum, emi
iuxta no. in d. c. potuit. & ne occupet eccleſiã, iuxta no.
in c. illud. in c. quod aũt. in c. ſuggeſtũ. & in c. cura. hoc ti.
& iſtum emptorẽ nomine proprio poſſe ipſa tempora-
4 lia exigere. Et multo fortius poſſe † dicta tẽporalia loca
ri, & per quemcunq; cõduci ſeu arrẽdari, per ea quæ di-
ximus ſ. in 15. præce. arti. & loco ibi allegato, & hoc ca-
ſu iſte arrẽdator, ſeu horum fructuũ emptor exiget illos
nomine vendẽtis ſeu locantis, & ita procedat dictũ But.
de quo ſ. & hoc modo etiam loquitur Pau. de Caſt. qui
prædicta ſimiliter voluit conſ. 57. venerabilis. in 1. col.
in 1. par. in verſi. ſi aliquid autem temporale. Et pro ſu-
pradictis faciunt quæ dicit Bar. in l. ſi is qui. §. iura. ante
fi. ff. de pigno. & iſta pro nunc ſufficiant. Reliqua tangen
tia hanc quæſtionem princ. vide in ſeq. quęſt. prin. quia
ibi melius cadunt.

Collige ex iſta 3. q. prin. & eius 17. arti. iuſpat. non ſo-
lum habere ius honorificum & oneroſum, ſed etiã
vtile: quia alimentabitur patronus ab eccleſia, ſi ad ino
piam deuenerit ita colligitur ex tota ipſa quęſtio. ſecun
da, præſertim in 1. artic. Declara hanc conclu. vt ille di-
catur inops quò ad conſequendum alimenta ab eccle-
ſia: quia aliunde victum quærere non poteſt: vt dixi-
mus ſupra in 3. articu. Amplia primo intantum dicta
alimenta deberi patrono inopi, quod in domo propria
dari

dari debēt in eccleſia vel in hoſpitali, dummodo nō ſit dedecus patrono, & ſic iuxta eius ꝯdōnem, vt diximus s̃. in 5. arti. Extende hanc ampli. intn̄ procedere, ꝙ locū in quo patronus manet alimēta ſunt mittenda ſumptibus eccleſię, ſi patronus eſt ruſticus & grauis, ſi aūt ruſticus ipſe debet accedere & aſportare, vt diximus s̃. in 10. art. in ver. proſequitur Pau. Extende ſecundò d. ampl. intantum procedere, ꝙ ſi nobili alimenta non mittātur ſumptib. eccleſiæ & ruſtico accedenti pro eis denegantur, poterunt ipſi agere ad intereſſe, & alijs modis ꝯ rectorē eccleſiæ: vt diximus in d. 10. art. in ver. ex quorum ſupra dictorum. Extende tertiò ſupraſcripta procedere nō ſolum in patrono nobili, ſed etiam in muliere nō nobili & iuueni: qa & illi alimēta mitti debent expenſis eccleſiæ, tum ꝑꝑ verecundiam, tum ēt ad euitandā ſuſpitionem fornicationis, ſecus in muliere ruſtica & vetula: qa illa accedet pro alimentis: vt diximus in d. 10. ar. in fi. Amplia ſecundò d. conc. intantum procedere, ꝙ alimēta debētur ab eccleſia, non ſolum patrono inopi, ſed ēt vxori, filijs & totæ familiæ, & ſi iuſpa. eſt filij, debebūtur alimenta ēt patri & matri egenis. & ſi iuſpa. eſt vxoris, debebuntur alimenta ēt marito & filijs aliunde non habētibus vt diximus s̃. in 6. art. Reſtringe hanc ampliationē procedere, niſi vxor ex dotib. vel aliunde & filij & ſeruitores ſiīr aliunde haberēt ſeu quærere poſſent victum: quia tunc eccleſia ſolum alimentaret patronum, vt diximus in d. 6. arti. ibidem. Amplia tertiò d. concl. intantum procedere, ꝙ patronus poterit iure actionis ex canone compelli facere rectorem ad illa præſtanda, vt diximus s̃. in 7. arti. Amplia quartò d. concl. intantum procedere, ꝙ ſi rector eccleſiæ nō dabit alimenta patrono, vel intantum diſtulit, ꝙ ille fame perijt, tenebitur de occiſo, ſicut & pater negans alimenta filijs, vt diximus s̃. in 8. arti. Extende hanc ampli. intantum procedere, ꝙ non iuuabitur rector ex aliqua inualitudine patroni, quin puniatur, vt s̃. diximus in 8. art. ſupradicto in verſi. ſm̄ circa quod. Amplia. 5. d. conclu. procedere, etiam ſi patronus deſinat eſſe patronus: nam adhuc habebunt alimēta eo modo, quo diximus in 15. art. in 2. membro. Amplia ſextò d. concl. intantum procedere, ꝙ patronus poterit locare ſibi obuenientia tanquam patrono inopi, & de pecunia ſe alere, licèt non poſſit illud ius vendere, vt diximus s̃. in fi. 12. arti. Amplia 7. dictam conclu. intantum procedere, ꝙ appellatione alimentorum in caſu noſtro venit victus, potus, cibaria, veſtimenta, calceiamenta, domus, cubile, ſeu ſtratum & omnia neceſſaria pro victu & conſeruatione hominis: vt diximus s̃. in 9. art. Amplia. 8. dictam concl. intantum procedere, ꝙ alimenta debent dari ſemper, & ſm̄ ætates creſcentes & talia, quales ſunt conditiones patronorum, vt diximus s̃. in 7. art. Limita modò primo d. conclu. procedere, vt ita demum hæc alimenta pręſtentur patrono inopi, ſi ſuperſunt redditus, adeo ꝙ eccleſia non fraudetur in ſeruitorib. cultu diuino, in fabrica & victu rectoris, nam ſi ſupereſt prædictis, illud dabitur patrono, ſi non ſupereſt non dabitur: vt diximus in 2. arti. ¶ Extende hanc limi. intantum procedere, ꝙ ſi bene rector poſſet viuere de patrimonio, vel alio ſuo honeſto exercitio, nihilominus adhuc habebit victum ab eccleſia prius ipſe quàm patronus, per ea quæ diximus s̃. in 4. art. Reſtringe hanc exten. procedere, ſi rector haberet victum aliunde quā ex alijs beneficiis: quia ſi haberet ex alijs beneficijs, non habebit victum ab eccleſia patronata, ſed omnia quę ſupererunt, cedent victui patroni in illo beneficio patronatu, cum oīno militat rector ſtipendijs beneficiorum: vt diximus s̃. in 4. art. Extende 2. d. limi. intm̄ procedere, ꝙ ſi non ſupereſt de redditib. beneficij pro alimentādo p̄rono non erunt vendēda bona ſtabilia eccleſię, vt diximus s̃. in 2. art. in verſ. tu aduerte. & in verſ. & ſubdit ꝙ ſi fructus. Reſtringe primo d. primam limi. ꝙ licèt ab eccleſia omnib. pauperib. ſit ſuccurrendum, tn̄ patrono inopi abundantius & pinguius magis honorifice, magis cōtinue, & alijs poſtpoſitis illis prouidebitur quàm alijs pauperib. vt diximus s̃. in d. 2. arti. Reſtringe ſecundò d. limit. ꝙ licèt ex ſuperabundantib. ſit prouidendū patroni inopi, tn̄ non requiretur ꝯſenſus epiſcopi, niſi eſſet aliqua difficultas inter patronum & rectorem, quā moderabit epiſcopus: vt diximus in d. 2. arti. in verſi. ſed inſtitutum debere, & in fi. Limita ſecundò d. concl. ꝙ licèt danda ſint alimenta p̄rono inopi ab eccleſia, tn̄ non dabuntur vniformiter ſed ſm̄ qualitatem & conditionem eccleſię & patroni: vt diximus in d. 2. arti. in verſic. ſed inſtitutum debere & in fi. Limita ſecundò d. concl. ꝙ licèt danda ſint alimenta patrono inopi ab eccleſia, tn̄ non dabuntur vniformiter, ſed ſm̄ qualitatem & ꝯditionem eccleſiæ & patroni: vt diximus in d. 2. arti. Extende hanc limita. intantum procedere, ꝙ aliter dabuntur alimēta patrono nobili & aliter ruſtico. Vt diximus s̃. in 11. arti. Extende ſecundò hanc limi. iſtam diſparitatem debere obſeruari etiam in qualitatibus ciborum: quia alijs cibis vtentur nobiles, alijs ruſtici: vt diximus in d. 12. arti. Reſtringe hanc extenſionem procedere in qualitate ciborum, ſed in quantitate quilibet habebit portionem ſuam ęqualem: vt diximus s̃. in fi. d. 12. arti. Limita 3. d. ꝯcluſionem, alimenta eſſe danda patrono inopi inopia durante, ſed illa ceſſante ceſſabit & pręſtatio alimentorum, vt diximus in d. 13. arti. in 1. membro. Limita 4. d. conclu. procedere, vt alimenta patrono inopi debeantur per eccleſiam dote per eum data durante, ſi fuit patronus ex dotatione, ſi verò ex ſoli collatione vel conſtructione illis ſimiliter durantib. ſed dote extincta, & eccleſia alibi ædificata vel reædificata primi patroni non habebunt alimenta, ſed illi qui dederunt nouum fundum, reædificarunt, vel redotarūt: vt diximus s̃. in 14. arti. Reſtringe hanc limi. in dote extincta q̄ñaliter dorauit: quia ille habebit alimenta, & nō primus dotator: ſed ſi nullus redotauit, & bona eccleſiæ aliunde ſint aucta, quamuis non appareat prima, adhuc primus patronus erit p̄ronus ex dote, & habebit alimenta in caſu inopię: vt diximus s̃. in 14. arti. in fi. Limira 5. d. concl. ꝙ licèt patronus inops poſſit habere alimenta ab eccleſia, non poterit tn̄ illud ius vendere, licèt poſſit ſpecies habendas pro alimentis locare: vt diximus s̃. in 15. arti. Limita 6. d. conclu. ꝙ licèt patrono inopi danda ſint alimēta ab eccleſia, tn̄ rector dabit illa in ſpecie in ęſtimo vel in quota reddituum ad ſui libitum, & non in poſſeſſionib. vt diximus s̃. in 10. arti. ¶ Reſtringe hanc limi. procedere, niſi rector eſſet renitens alimenta patrono dare, & daret compulſus: quia tunc dabit per poſſeſſiones, vel quod ſibi placuerit: vt diximus s̃. in d. 10. artic. in verſ. & in caſu noſtro cum ſeq. Limira 7. d. concl. procedere, vt patronus habeat hoc ius alimētorum vltra præſentationē & ius proceſſionis & oneris, non aūt habebit aliud ſeruitium ab eccleſia, vel aliquod temporale, puta cenſum, vel aliquod grauamen inferre, puta hr̄e certos cereos & presbyteros certo die & ſimilia: vt diximus s̃. in 16. art. Reſtringe hanc limi. procedere mero iure, ſed ſi patronus prædicta ſibi reſeruaret in limine fundationis de ꝯſenſu epiſcopi bene poterit ea hr̄e: vt diximus in d. 16. art. Extende & reſtringe hanc vt diximus s̃. in 1. par. 1. lib. in 9. q. prin. in 1. arti. in 3. conclu. in 6. ampl. Et vltra ibi dicta extende hanc reſtric. intantum procedere, ꝙ ſi patronus reſeruauit ſibi aliqua tēporalia de ꝯſenſu epiſcopi in limine fundationis, poterit illud ius exigendi vēdere etiam laico ēt ſine ꝯſenſu epiſcopi, & retinere ſibi iuſp. licet in emptione præferatur ipſa eccleſia, & dummodo tiranno nō vendat, & multo magis poterit illa temporalia locare, & ſi vendat emptor ille exigat nomine proprio, ſi locat cōductor exiget nomine patroni, per ea quæ diximus late ſupra in vlti. arti. & hæc ſufficiant pro præſenti 3. q. principali.

¶ Quarta q. princ. 3. Libri.

1 *Iuſpa. eſt inſolidum apud omnes, ſiue æqualiter dederint eccleſiæ pro illa fundanda, conſtruenda, & dotanda ſiue vnus dederit fundum, alter conſtruxerit, & alter dotauerit, ſiue plures inſolidum conſtruxerunt, fundauerunt, vel dotauerunt etiam inæqualiter.*

2 *Prouidendum eſt pinguius qui plus contulit.*
3 *Alimenta pinguiora ſunt præſtanda, & magis honoris tribuendum illi qui plus contulit quàm qui minus.*

QVia ſ.in præced.tribus q.prin.ſatis eſt dictum de iu-
re honoris, proceſſionis, oneris, & alimẽtorum.
quomodo debeãtur, nũc vidẽdum eſt, & hæc ſit 4.queſt.
prin.an omnib. patronis prædicta debeantur. Et ex iſta
oriuntur infraſcripti arti. Et primus erit an plurib. inæ-
qualiter fundantib.conſtruentib. vel dotantib. eccl'am
æqualiter & inſolidũ ius proceſſionis, oneris & alimen-
1 torum debeatur. & in hoc eſt aduertendum, † nam oẽs
doc.dñt iuſp.eſſe inſolidum apud oẽs ſiue æqualiter de
derint eccl'e pro illa fundanda, ꝯſtruenda, & dotanda, ſi
ue vnus dederit fundum, alter ꝯſtruxerit, alter dotaue-
rit, ſiue plures inſimul conſtruxerint, vel plures dotaue
rint ẽt inęqualiter, vt volũt Moder.in hoc trac.videlicet
Roc.in verbo dotauit.in 12.q.& Pau.in 3.par.in 4.& 16.
q.& nos oſtendimus late ſ.in 1.par.1.lib.in 3.q.prin. in 1.
art.cum quatuor ſeq.& plenius in 8.art. ſed in ſpecie in
caſu arti. noſtri de hoc quærit ipſe Pau.in 6.par.in 4.arti
cu. in 6. q. vbi dicit videri æqualiter debere prouidere
illi qui plus dedit, & illi qui minus dedit: qa certum eſt
onus eſſe patronos inſolidum, alleg.l.in ſumma 72.diſt.
& Abb.in c.ad audientiam.el 1.de eccle.ædifi.ſi ſunt p̃ro
ni inſolidum. ergo hoc erit quo ad oẽs effectus iuriſpa.
inter quos ſunt prędicti honoris, proceſſionis, oneris &
alimentorũ. Poſtea dicit, verius putare, ꝙ in plus tenea-
tur illi qui plura dedit q̃ ei qui pauciora, & mouet͂ hac
rõne; nam iure naturali beneficiẽti benefacere tenẽtur
l.ſed ſi lege.§.conſuluit.& ibi not.ff.de peti.hæred.ergo
& magis facienti magis tenemur, auct.multo magis.C.
de epiſ.& cler.c.cum in officijs.de teſt.& dicit Hoſt.in §.
qualiter transferatur.ver.ꝙ ſi plures.in ſumma huius ti.
eccl'am magis tenere illi qui plura cõtulit q̃ illi qui pau
ciora. & ita vr̃ tenere Abb.in c.ad audientiam. el 1. in 2.
col.de eccle.ædifi.& ita dicit Pau.tenuiſſe in hoc tra.in
d.3.par.in 4.& in 16.q. Ex qua rõne poteſt dici, ꝙ ſicut ꝗ
1 plus ꝯtulit magis debet honorari in proceſſione & ali-
mẽtis pinguius prouideri, eodem modo iſto reſpectu
debet habere magis oneris. Et p̃dictis adde dictũ Hoſti.
de quo proxi.ſequitur Io.An.in c.1.in fi.hoc tit.& in cle.
plures.ibi gl.magna, verſus fi. quos ſequitur Roch.in d.
verbo & dotauit.in 12.q.12.col. & in verbo vtile. in 1.q.
in 1.col.hoc idẽ voluit Phili.de Sarra.in c.nobis. in vlti.
2 nota.in verſ.quid aũt ſi ſunt plures, vbi dicit eſſe hono-
randum illum qui plus ꝯtulit in fundatione, ꝯſtructio-
ne, vel dotatione eccl'æ, per ea quæ ipſe dixit in c.1.in 2.
& 3.par.1.gl.hoc tit. & idem dicit circa alimẽta ibidem
3 in verſ.& ſi ſunt plures.in d.c.nobis.in vlt.notab.in iure
alimẽtorum, remittẽdo ſe ad dicta per eum in d.c.1.Tu
aduerte, nã vt proxime diximus, hãc materiam late tra-
ctauimus ſ.in d.1.par.1.lib.in 3.q.princ.in 8.arti.dum in
genere diſcuſſimus, an fundans, conſtruens, vel dotans
& plures vnũ ex prędictis facientes, cum ſint patroni in-
ſolidum hoc procedat indiſtincte quo ad oẽs fructus,
aut qui plus contulit, plus habebit. & ibi retulimus di-
cta omnium doct.in hac materia, pro quorum concor-
dia fecimus vnam pulchram diſtinctionem, & in ver.&
2 quo ad primũ membrum diximus † pinguius eſſe pro-
uidẽdum illi, qui plus cõtulit quàm illi qui minus ꝯtu-
lit, arg.c.1.de donat. & ita diximus procedere, quod vo-
luit Goffre.& Hoſt.in eorum ſummis ibi allega.ſ.huius
tit. Goffre.in vlti.col.in verſ.quid ſi plures.& Hoſtien.in
verſ.qualiter transferatur.in verſ.quid ſi plures.& ſum-
ma directorij iuris in hoc tit.in §.12. & glo.in d.cle.plu-
res.& idem dixi ibi eſſe dicẽdum ſm̃ prędictos docto.vt
magis honoris in proceſſione & prælatione tribuatur
illi qui plus contulit quàm illi qui minus, cum illi ma-
gis eccl'a debeat. Et dixi nõ obſtare prędictis dictũ Card.
in d. cle. plures. ius alimẽtorum & proceſſionis deberi
per capita ſingularis ex defectu nõ commodæ diuiſio-
nis, hoc enim eſt veriſſimum. nam ſi ſuppetent faculta
tes eccleſiæ, omnes patroni indigẽtes habebũt alimẽta
ab ea, vt diximus ſ.in præced.q.princ.in 2.arti.& neceſſe
erit dari per capita.ſ.vt qui indiget alimẽtetur, nam ali-
mẽta debent dari, vt quis viuat l.alimẽtorum.ff.de alim.
& cib.lega.& ſic ẽt in honore, ſed nõ per hoc tollitur id
3 quod proxime dictũ eſt † pinguius alimẽta eſſe præſtan
da, & magis honoris tribuendũ illi, qui plus ꝯtulit q̃ ei
qui minus, quæ pinguedo poterit ꝯſiſtere in frequẽtio
ri pręſtatione alimẽtorum, & in excellentiori collatio-
ne, ſicut in ſimili ſoluit glo.in c.quicunq;.16.q.7.ꝙ licẽt
eccl'a omnib.pauperib.teneatur ſubuenire, tñ abundan
tius ꝓuidebit p̃rono, de quo diximus late ſ.in præce.q.
prin.in d.2.art.facit ẽt quod dicit Inn.in c.cũ oẽs.de ꝯſti.
ꝙ quãto qs in eccl'a eſt clarior, antiquior & dignior, tan
to in his quæ dãtur ꝓ alimẽtis pręhonorari dẽt, ar.c.nõ
cogatur 41.diſt.& c.de multa.de præbẽ.& voluit Abb.in
c.cum olim.de re iudi. & ita tene, quia hoc eſt clarũ. &
idem conclude in onere per rationem ſupra formatã.

¶Secundus art.4.q.prin.3.Libri.

1 *Hæredes licet inęqualiter inſtituti, tamen æqualiter ſuccedunt in iure proceſſionis, alimentorum, defenſionis & ſimilium.*
2 *Obligatio actiue & paſſiue quandoque inſolidum, quandoque pro parte deſcendit in hæredes.*
3 *Fidelitas inſolidum debetur.*
Libertus offendens vnum ex patronis reuocatur in ſeruitutem etiam alijs inuitis non offenſis.

ET ideo 2.loco dubitat͂, an iſti fructus, qui ex iurepa.
proueniunt, prout eſt ius honoris proceſſionis, ſeu
prælationis, ius oneris in defendendo eccleſiam, & ius
vtilita.in habendo alimenta, in inopia debeantur hære
dib.& ſucceſſorib. p̃ronorum per capita vel per ſtirpes.
Et primò videretur dicẽdum, eos debere ſuccedere per
ſtirpes & non per capita, prout in fructu p̃ntationis, &
ſic in iure p̃ntandi eſt deciſum per ius nouum.ſ.per cle.
plures.hoc tit. I ñ doc.ibi volunt illum tex. hr̃e locũ ſo
lũ in iure p̃ntandi, & pręſertim vt ibi dicit Pe.de Anch.
1 in 1.col.qui dicit, in alijs verò iurib.pa. † vt in iure ꝓceſ-
ſionis, alimẽtorum, defenſionis & ſimilib.de quib.in c.
nobis.hoc tit.& in c.pie mentis filijs.& quicunq; 16.q.7.
ſuccedunt per capita & ęqualiter licẽt inæqualiter ſint
hr̃des, vt dicit velle ibi gl.magna. Et ſubdit nõ videri ab-
ſurdum aliud eſſe in p̃ntatione, aliud in p̃dictis iurib.qa
ſimile habemus in ſucceſſione hr̃ditaria, in qua in hęre
2 des qñ deſcendit † obligatio actiue & paſſiue inſolidũ
qñque pro parte, de quo dicit plene legi & notari in l.
ea.§.Cato.ff.de ver.obli.regula.n.eſt, ꝙ indiuidua.i.quo-
rũ effectus in partes diuidi nõ põt, tranſeũt inſolidũ, di-
3 uiduus aũt trãſit pro parte, † vnde ſacrm̃ fidelita.a ſimili
hæredib. eſt præſtãdum, quia fidelitas inſolidum debe-
tur, vt no.in l.ſi vſufructu.ff.de vſufru. facit quod no. in
l.2.C.de libe.& eorum lib. vnde ſi libertus offendit vnũ
ex plurib.p̃ronis reuocatur in ſeruitutem etiam inuitis
aliis nõ offenſis. Et ideo ibi Pet.deducit prædicta ad q.ſta
tuti quo cauetur, ꝙ qui occiderit aliquem debeat deca
pitari, niſi habuerit pacem ab hærede occiſi, an ſi habue
rit pacẽ ab vno ex plurib.hæredib.occiſi debeat decapi
tari, & refert Oldra. decidentem Bononiæ fuiſſe deter-
minatum ꝙ nõ, quia ius vendicãdi necem defuncti eſt
inſolidum penes quemlibet hęredẽ, ergo & ius remittẽ-
di, quod eſt ius ꝓrium, & ſic ſufficit vnius remiſſio, vt in
d.§.Cato.& in l.hæredes.§.an ea.ff.famil.ercisc. Adducit
ẽt ſufficere auctoritatem vnius ex plurib. tutorib.vt l.3.
de admi.tuto. quia ius tutelæ eſt indiuiduum vt l. inter
tutores.eod.titu. poſtea arguit in ꝓrium vt ibi per eum,
de qua q.late per Bar. & ſcribentes.in d.§. At redeundo
ad caſum noſtrum hanc eandem opi. ꝙ in iſtis fructib.
iuriſpa.præter ius præſentandi ſuccedatur per capita &
non per ſtirpes, tenuit idem Petr.de Ancha.in conſ.ſuo
355.viſis puncto.in fi.primi dubij. ¶Et tenuit etiam do-
mi.Card.in d.clemen.plures.ante medium 3.col.vbi di
cit, hoc eſſe in prædictis fructib.quia non poteſt fieri cõ
moda diuiſio in eis ſicut in vocibus præſentantium,
hoc

hoc idem tenuit ibi Imo.ſiſr circa medium 3.col.prędi
ctā rōne. Et pro p̄dictis facit, quod voluit Firm. in tract.
de epiſcopo.in 4.li.in 6.par.in 37.q. epiſcopū diuidentē
alimēta inter pauperes debere dare alimēta tñ vni,quā
tum alteri de cibo & potu,ēt ſi vnus pluſquam alter co
medat & bibat, veſtimēta verò debēt pręſtari ſm quali-
tatem perſonarum,alleg.Bar.Cepol.in trac.de ſerui.ru-
ſti.prędio.in tit.de aquedu.in 3.q.prin.de quo dicto feci
mus mentionem etiam ſ.in 2.art.& in fi.12.art.per capi
ta ergo danda ſunt alimēta,per capita honor proceſſio-
nis,& ꝯ,per capita onera,maxime cū onera eſſe per ca
pita penes patronos ſit vtile eccleſiæ,quia plures defen
ſores habebit,arg.c.prudentia.de offic.deleg. Hoc idem
voluit Pau.de Cit.in hoc tra.in 6.par.in 7.q.4.art.in prin.
vbi dixit,alimenta eſſe danda ſm vitæ ſucceſſionem,nā
mortuo patrono inope plurib. relictis filijs paruulis te
nebitur eccleſia dare alimēta illis ſm ætatem, qua cre-
ſcēte debēt & alimēta creſcere, vt ibi per eum. Tu aduer
te,ꝙ licèt omnes doc.ſiē ꝯcludant,hæredes in prædictis
iurib.ſuccedere per capita, non tñ ego dicerem hoc eſ-
ſe verum in omnib.nam nos habemus,ꝙ licèt ſint inſti
tuti hæredes pro inæqualib. portionib. quia vnus in 3.
parte,alter in duab.partib. hæreditatis, tñ etiam in iure
præſentandi ęqualiter ſunt hęredes,vt voluit glo.in c.1.
hoc tit.& nos late diximus ſ.in 2.par.1.lib.in 1.q.prin.in
24.art.tñ ibidem concluſimus,pinguiorem eſſe vocem
hæredis inſtituti in duab.partib.hæreditatis quàm inſti-
tuti in vna parte hāc pinguedinem operari ad multa,vt
ibi ēt præſertim in caſu gratificationis, vt licèt prędicti
intelliganrur patroni in ſolidum,tñ inſtituendus erit,&
in illo fiat gratificatio,q̄ fuit præſentatus ab inſtituto in
duab.partib.hæreditatis,cum habeat pinguiorem vocē
vt diximus ſ.in 3.par.2.lib.in 5.q.prin.in 15.artic.& ſicut
ibi hoc operatur pinguedo vocis, ita hic pinguedo in
aliis fructib.operabitur,vt ille qui eſt hęres vnius p̄roni
ſolus præferatur plurib.hæredib.alterius patroni in pro
ceſſione & prælatione ille magis habeat eccl̃am defen
dere,& illi magis abūde de alimētis prouideat̃,& ſimili
ter dicamus in inſtituto in duab.partib.hęditatis io p̄di
ctis præferatur inſtitutio in vna par.cū & in iſtis fructib.
proceſſionis,oneris & alimentorū poſſit ēt ꝯſiſtere pin
guedo,vt in prox.pręce.art.diximus.Et an in iure pa.ſuc
cedatur per ſtirpes vel per capita, tractauimus late ſ.in
2.par.1.li.in 1.q.princ.in 25.arti.vbi ēt incidenter retuli-
mus dicta Car.& aliorum in materia articuli noſtri.

¶ Tertius art.4.q.prin.3.Libri.

1 *Libertus manumiſſus a collegio poteſt quemlibet de collegio in ius vo
care ſine venia.*
2 *Ius honoris, proceſſionis, oneris & vtilitatis non debetur cuilibet de col
legio non exiſtenti in actu collegii, ſecus ſi exiſterent in actu collegii,
præter iure alimentorum.*

DVbitatur tertiò,ſi patroni ſint plures,puta vniuerſi
tas,vel collegium,an omnibus debeatur reuerētia,
honor proceſſionis,ſeu prælationis,alimenta & ius de-
fenſionis. Roc.in hoc trac.in verbo vtile.in 1.q.princ.in
2.col.in ver.acceſſorie. quærit de hoc, & dicit eſſe ꝯclu-
dendum ꝙ non,ſm Bart.Bellen. in apoſtil.ad Abb.in c.
nobis.hoc tit.allegantem Arch.in c.ſi plures. 16.q.7.cir-
ca prin.per tex.in arg.in c.qui manumittitur. in 12.q. 2.
& firmat Gemi.in c.vnico.in col.2.ſui principij.hoc tit.
lib.6.& rō eſt ſm eum,quia ipſa vniuerſitas eſt patrona,
non aūt ſingulares perſone d.c.qui manumittitur.& ita
reſidet Roc. Pau.verò de Cita. in hoc tra.in 6.par.in 5.q.
prin.4.arti.quærit de populo vel vniuerſitate p̄roni, an
teneatur eccl̃a alere vnumquemq; inopē factum de po
puli vniuerſitate.& refert Archi. in d.c.ſi plures. clericū
nō teneri præſtare reuerētiam cuiq; de populo,vel col-
legio, dato ꝙ ab eo fuerit præſentatus,ſed ipſi collegio
1 tenetur facere reuerentiā,† ſicut libertus manumiſſus a
collegio, qui poterit quemlibet de collegio in ius vo-
care ſine venia,arg.c.ep̄s qui mancipium.§. ſi verò a col
legio.cum ſeq.12.q.2.Et dicit Pau.ante illa iura hoc fuiſ
ſe diſpoſitū in l.ſed hac leg.§.qui manumittitur.ff.de in
ius vocan. aſſignat rōnē ibi: q̄a a collegio manumiſſus
nō eſt libertus ſingulorū,ſed honorē collegium vel reſ-
publica habere debet, ſic in propoſito dicit Pau. eccl̃a
nō habebit neceſſe prouidere cuilibet de vniuerſitate,
ſed ſolū illis,qui repręſentant vniuerſitatē.i.illā regen-
tib.vt dicit ſe dixiſſe in ſimili q.in 3.q. vbi reuera tractat
de reuerentia prędāda patronis vt ſingulis nō vniuerſis,
& dicit,q̄n vt ſingulis,ſingulis deberi,qō vt vniuerſis,ſo
lū illis de p̄ntantibus vniuerſum. Hoc tñ moderat ipſe
Pau.vt procedat,ſi eccl̃a abundaret,ꝙ poſſet oīb.ſuffice
re,ſi aūt nō multum abūdaret, intm̃ teneretur oībus in
genere,in quantū poſſet, & ſic tenet ꝯcludendo, ꝙ ſiue
p̄ronus ſit vnicus, ſiue ſint plures ad inopiā redacti, ec-
cleſiā p̄ronatam ſeu ēt vnicum capellanū teneri ipſos
p̄ronos alere in caſu neceſſitatis,ſi ſibi ſupereſſent,vt di
cit tenuiſſe Bar.poſt Dy.in l.ſi q̄s a lib.§.de alimētis.ff.de
li.agno.& ita reſidet ibi.Pau. Tu aduerte,nā idem Paul.
in d.tra.in 3.par.in 17.q.prædicta ēt dixiſſe & tenuiſſe,cū
iuſp.ſpectet ad collegiū nō deberi in ſolidū omnib.ſin-
gularib.de collegio, ſed omnib. collectiue ꝯgregatis ad
faciēdum collegiū,vel corpus illius cōitatis,vel vniuer-
ſitatis,& adducit de ſeruo manumiſſo a collegio,vt ſ.di-
ctum eſt.vbi ēt ꝯcludit in fi.ꝙ iſti erunt in illo in cōi,in
quo faciunt corpus cōe,quo corpore diſperſo diſperdi
tur & iuſp.& ſic ex prędictis ꝑcipitur ēt illos deputatos
ꝓ regimine vniuerſitatis,ita demū rep̄ntare iuſp.ſi ſunt
collecti in vnū vt vniuerſi:vt late de hoc nos diximus ſ.
in 2.par.2.li.in 2.q.prin.in 8.at.vbi tractauimus,an p̄roni
debeāt ſimul ꝯuenire ī p̄ntationis actu,& diſtinguimus
an habeant p̄ntare vt ſinguli, an vt collegiū, vbi ante fi.
diximus,ꝙ ſi vnus de collegio p̄ntaret extra collegium,
nulla eſſet p̄ntatio, & ideo poſſet iterū p̄ntare cū colle-
gio,q̄uis eſſet pſona eccl̃aſtica, q̄ variare nō poſſet c.cū
aūt.hoc tit.& ibidē in 2.art.diximus,ꝙ q̄uis cū iuſp. ſpe-
ctat ad populū,& per regētes vniuerſitatē rep̄ntetur, tñ
2 non ſinguli,ſed vt vniuerſi faciūt corpus. ¶ † Ex quibus
oībus colligo,cū iuſpa.ſpectat ad collegiū nullo modo
illis ſeparatis, & nō exiſtentib. in actu collegij poſſe ad
eos ſpectare nō ſolū ius p̄ntandi, nec ēt iſta alia iura ho
noris,ꝓceſſionis,oneris & vtilitatis:q̄a nunquā ſunt pa-
troni ſeparati.Et ex hoc colligo,ꝙ licèt totū collegiū ꝯ-
gregatū poſſet venire ad eccl̃am.& honorari in ꝓceſſio
oe & loco.& cū venia in iudicio vocari,& ſiſr totū colle
giū poſſet defendere eccl̃am: q̄a oīa iſta p̄nt collegiali-
ter expediri,neſcio tñ videre,qūo poſſint eis collegiali-
ter inopib.ſeu egenis alimēta pręberi,cū egeſtas ſeu ino
pia nō poſſit eſſe collegialis,nec cadit alimētatio:vt col
legiū collegialiter alimētetur,ſed ſeparatim & quilibet
de per ſe, nā non ꝯuenirent in vnū ad manducandum
& bibēdum,iuxta illud Apoſtoli ad Corinth.1.c.11.Fra-
tres ꝯuenientib.vobis in vnum &c.vbi vult non in col-
legio ſeu eccl̃a,ſed in domib.eſſe manducandū & bibē
dum.Et ſi diceres,& defenſio fiet per oēs certe non, ſed
per collegiū deputantur,qui hñt defendere,ſicut & per
collegiū eliguntur, qui hñt præſentare eius nomine,vt
diximus in d.8.art.& quaſi per totam illā 2.q.prin.colle-
giū poſſe dupliciter p̄ntare,vel per ipſum ordinario p̄n
te,vel per deputādum ab eo:q̄a coram ordioario faciē-
da eſt pręſentatio:vt diximus in d.2.par.2.li. in 4.q.prin.
in 1.arti.& per totum,eodem modo aletur ille, qui de-
putabitur per collegium ad aliquid agendum,adhuc di
co illū talem deputatum repręſentare collegium,cum
exequitur ſibi commiſſa,nō autem cum comedit & bi
bit,qūo ergo alimentabitur nomine collegij? Et ꝙ hoc
nō poſſit ꝓcedere facit, quia eccl̃a alimētat patronum
rōne gratitudinis: q̄a benefacientibus benefacere tene
mur &c.& l.ſed ſi lege.§.ꝯſuluit.ff.de petit.hęrdi. in eccl̃a
vero deducta in eſſe per collegiū nihil dedit particula-
ris de collegio,ſed ipſum collegiū, qūo ergo ille parti-
culariter honorabitur & alimētabitur? & ſi iſta nō ꝯſe-
quit̃ particulariter, nec particulariter eccl̃am defendet
per rationem quam ſup. formaui in 1.præce.arti. Vnde

3 cōcludo in hoc paſſu † collegiū p̄ronū, vel regentes vni
uerſitatē pro vniuerſitate p̄rona poſſe integraliter ꝯpa-
rere, & ꝑ deputatos ab eis, & ſi integraliter ꝯparens inte
graliter corpus faciētes, vel cōparent deputati ab eis, tā
ipſum collegiū ſeu vniuerſitatē, q̄ deputati ab eis exer-
cēdo actū collegii debere honorari in proceſſione & p̄-
latione exercēdo actū collegij, & eos poſſe ecclam de-
fendere, imò debere, alimētari verò nō. Vnde circa ius
vtilitatis dicerē, ꝙ ſi collegiū ex aliquo iure vel ꝯſuetu-
dine hr̄et facere prandiū ipſis de collegio, vel regentes
illud ſemel ī anno veſtite, & collegiū deuenisset ad ino
piā, ꝙ p̄dicta facere non poſſet, nec aliter ſuis neceſſita-
rib. ꝓuidere qn̄cūq; eccla p̄ronata tenere ex ſuperabū-
dantib. ſuccurrere collegio tanquā inopi in illis colle-
gium concernentibus & nō particulari inopi de colle-
gio. Attentarē bene vnū, quod credo ꝓcedere per ſupra
ſcripta, ꝙ collegiū tenere ex ꝯſtitutione vel ꝯſuetudi-
ne exiſtētib. aliquib. de collegio in egeſtate illis ſuccur-
rere, & collegiū hoc facere non poſſet, qa hic eſſet actus
collegij. i. per collegiū explicandus, deberet eccla nomi
ne collegii illis ꝓuidere non tanquā illis particularib.
ſed tanquā collegio. Dicerē bene & aliud, ſi collegiati,
vel deputati a collegio ꝑꝑ negocia collegij caperent &
ad inopiā deuenirēt, teneret eccla illis ſuccurrere, qa ad
beneficiū collegij paſſi erunt. Et hoc eſt rectius dicere q̄
id qđ dixit Pau. ꝙ ſi ecclæ ſuppeterent facultates oī po-
pulo egenti teneretur, quia hoc eſt contra prædicta.

Quartus arti. 4. q. prin. 3. Libri.

1 *Iura honoris, proceſſionis, oneris & vtilitatis iuriſpa. vxoris an debea-
tur viro vel vxori vel ambobus diſtingue nu. 2.*

1 VIdeamus modo quarto loco † an iſta tria. ſ. honor
proceſſionis, onus & vtilitas in iurepa. vxoris debeā
tur viro vel vxori vel ambobus. & Gaie. in repet. ca. ſi. de
elec. li. 6. in 35. col. vult, ius ꝓceſſionis non tranſire in vi
rū, niſi hoc velit ꝯſuetudo, ſed tu aduerte, quia ſatis late
tractauimus ſ. in 2. par. 1. li. in 10. q. prin. in 2. art. an iuſpa.
trāſeat in virū cū dote, & quid de oīb. eius fructib. vbi re
tulimus oīa dicta doc. loquentiū in hac materia, & ibi
ꝯcluſimus, ꝙ ſi aliqua vniuerſitas eſt data in dote, ī qua
eſſet iuſp. trāſiret in virum, & ipſe vir poſſet mr̄imonio
durāte oēs fructus ipſius iuriſp. exercere, vt ibi late in di
uerſis locis & p̄ſertim in ver. ꝯſidera. 8. Et q̄uis trāſeat in
virū, nihilominus dicimus virū & vxorē poſſe p̄ntare,
& p̄ferri in inſtitutione p̄ntatū ab vxore, vt diximus in
3. par. 2. lib. in 6. q. prin. in 3. art. Vnde quò ad propoſitum
2 nr̄m ꝯcluſiue diſtingue † ꝙ ſi iuſp. trāſiuit in virū, puta
cū vniuerſitate data in dotē vir & vxor nō ſolū poterūt
p̄ntare, ſed ēt debēt hr̄e honorē proceſſionis & defende
re ecclam ac alimētari in egeſtate, & ſi ꝯcurrerēt, in iſtis
p̄ferri vxorē. maxime cū eſſemus in caſu, ꝙ vnus tm̄ poſ
ſet alimētari, & hæc probātur per ea quæ diximus in p̄-
alleg. loc. ſi verò iuſpa. eſſet vxoris & nō tranſiuiſſet ī vi-
rū, qui nō eſt cū aliqua vniuerſitate, quo caſu nō tranſit
in virū, vt in d. 10. q. prin. in 2. art. cōcluſimus, & tunc vir
honorabit reſpectu vxoris, & tanquā adminiſtrator bo-
norum eius defendet ecclam, & tanquā duo in carne
vna alimentabitur ab eccla, ſi verſerit ad inopiā, ꝑ ea q̄
diximus in d. 3. par. 2. lib. in 6. q. princ. in 3. art. & ſupra in
proxima p̄ece. q. prin. in 6. art. & ita tene.

¶ Quintus arti. 4. q. prin. 3. Libri.

1 *Præcedere quis debeat patronorum in iuribus ipſis competentibus.*
2 *Inſtrumenta communia apud quem ſint conſeruanda.*
3 *Reuerentia facta plurib. intelligitur facta maiori.*

1 SEd quid ſi eſſent plures p̄roni, † puta decē, qui hērent
ęqualia iura, quis debeat p̄cedere in ſupraſcriptis fru
ctib. ſi ꝯcurreretur, & hic ſit quintus ar. quē ponit Pau. ī
6. par. ſui trac. in 1. eius art. in 4. licèt ſit ſignata 5. q. & dicit
fore dicendū, vt in ſimili dr̄ de inſtr̄is apud quē debeant
eſſe, cū ſint plures dn̄i, vt talia inſtr̄a ꝯcta maneant apud
digniorē, qui ꝯſiderabit ex qualitate perſonæ & dignita
te & ſtatu, vt no. in l. procurato. C. de eden. & melius in l.
ſi. ff. de fide inſtr. attento ergo maioritatis gradu debent
p̄cedere vel ſedere, quò aūt ad alios actus, qui nō ſimul
ꝯceduntur tm̄ dēt honor præſtari minori ſicut maiori,
vt in non vocādo in ius ſine venia, in nō accuſando & ī
nō teſtificādo ꝯ cum. ita Pau. vbi ſ. Tu de p̄dictis quali-
2 ter inſtr̄a cōia ſint † ꝯſeruanda penes maiorē de domo,
vide q̄ dixi ſ. in 2. par. 2. li. in 10. q. prin. in 4. art. in ver. ſi ve
re apparet prima fundatio, & de maiori de domo ponit
pulchre do. Fel. in rub. de maio. & obe. in pen. col. in ver.
de excellētia obedientiæ, vbi qs dicatur maior de domo,
& cū iſti ꝯcurrunt in dignitatib. & alijs qualitatib. qs al-
tero p̄ferat, poteris colligere ex his quæ late diximus ſ.
in 5. par. 2. lib. in 5. q. prin. per totū. Et ſic in caſu nr̄o cum
patroni habēt ęqualia iura, recurrēdū eſt & ad alias qua
litates, vt in d. 5. q. prin. diximus. & ad dicta per Feli. in d.
rub. de maio. & obe. vt cognoſcatur qs debeat præferri
alijs gradatim, & hæc prelatio nō ſolū erit in proceſſio-
ne & in ſeſſione, ſed ēt in priui. loquēdo pro defenſione
ecclæ, & in prius percipiendo alimēta cū ꝯcurrerint, qa
in omnib. his pōt eſſe ꝯpetentia. Et non omitto vnū pul
chrum dictū do. Ant. in c. volentes. de offic. leg. quod ibi
3 refert & ſequitur do. me. Corſe. in fi. † ꝙ ſi tres incedant
per viam, vel manet, & vnus tranſiens facit reuerentiā,
preſumit facta maiori, vnde non debēt alij duo rn̄dere,
ſed maior ipſorum, cui vr̄ facta reuerentia. quod dicit
ſeruari de facto, maior ergo in omnib. præferatur, quia
vbi non eſt ordo, ibi error ſempiternus.

¶ Sextus arti. 4. q. prin. 3. Libri.

1 *Conſuetudo vt plus vel minus honoris vel oneris debeatur patrono eſt
valida.*

1 DVbitatur 6. † an valeat ꝯſuetudo, vt plus vel minus
honoris vel oneris debeatur p̄rono, & dic Inno. in
c. qa clerici. hoc tit. dixiſſe p̄rono ſm̄ diuerſas ꝯſuetudi-
nes locorū hr̄e plus & minus hono. & oneris, & hoc idē
voluit ibi do. Car. in fi. 1. col. & in prin. 2. in ver. oppono.

COllige ex omnib. dictis in ſ. ſcripta. 4. q. prin. & eius
ſex art. ꝯcluſionem, ius proceſſionis & prælationis
oneris & alimentorū deberi p̄ronis ēt inæqualiter fun-
dantib. ꝯſtruentibus, vel dotantib. vt diximus ſ. in 1. arti.
Ampl. iſtam ꝯclu. intm̄ procedere, ꝙ non ſolū habet lo
cū in primis p̄ronis, ſed ēt in heredib. p̄ronorū, qui in p̄-
dictis iurib. non ſuccedūt per ſtirpes, vt in iure p̄ntandi,
ſed per capita, ꝑ ea quę diximus ſ. in 2. arti. Amplia. 2. d.
conclu. ꝙ ſimiliter prædicta iura debentur per capita vi
ro & vxori, ſi iuſp. eſt vxoris & tranſiuit in virū cum ali-
qua vniuerſitate, ſecus ſi non tranſiuit in virū, quia tūc
ex perſona vxoris adhuc vir ꝯſequetur p̄dictos fructus,
vt diximus ſ. in 5. ar. Ampl. 3. tanto magis d. conclu. pro-
cedere, ſi patroni haberent æqualia iura, qa eodem mo
do habebunt prędictos æquales fructus, vt diximus ſ. in
5. art. Limita modò primò d. ꝯclu. vt quamuis inæquali
ter conferentes eccleſiæ æquałr & inſolidū ꝯſequantur
ius proceſſionis, oneris, & alimētorū, tm̄ pinguiori mo
do diectur prædicta hr̄e qui plus ꝯtulit, q̄ qui minus cō
tulit, vt magis honoretur, pinguius in alimentis proui-
deatur & magis onus ſuſcipiat, vt diximus ſ. in 1. art. Li-
mita. 1. d. conclu. cum ſua prima ampliatione, ꝙ quam-
uis hr̄des patronorū ſuccedant ꝑ capita & nō ꝑ ſtirpes ī
iure ꝓceſſionis, oneris & vtilitatis, tm̄ maior honor de-
bebit & pinguius ꝓuidebit hr̄di ex ſtirpe habēti maius
ius, vel ex inſtitutione teſtatoris q̄ hn̄ti minus ius, & ſi
maius onus ſuſcipiet, vt diximus in d. 2. arti. Limita. 3. d.
conclu. ꝙ quamuis honor proceſſionis, onus & vtilitas
dēant viro & vxo. in iure. vxoris, tm̄ ſi ꝯcurrāt, p̄ferē vxor
viro, vt diximus in 4. art. circa fi. Limita. 4. d. ꝯclu. ꝙ quā-
uis p̄dicta tria debeant oībus per capita, & p̄ſertim hn̄ti
bus ęqualia iura, tm̄ ſi ꝯcurrant, debebūt ꝯferri ſm̄ quali
tates & ꝯdōnes ipſorū, vt maior de domo & dignior p̄-
ferat & ſic gradatim, vt diximus ſ. in 5. ar. Declara modo
primò d. ꝯclu. vt p̄dicta tria debeantur vniuerſitati, vel
collegio patronis non vt ſingulis ſed vt vniuerſis, & ſic
cum

cum collegiaƚr manẽt: vel cũ aliquẽ ex eis deputant ꝙ
pōt procedere in iure ꝑceſſionis & oneris, non aũt in
iure alimẽtorũ.p ea q̃ diximus in 3.art. Declara.2.hanc
cõclu.vt in iſtis honoribus & oneribus plus vel minus
debeatur patrono ſm cõſuetudines locorũ per dicta.ꝭ.
in vlt.art.& per iſta ſit expedita hæc quarta qõ prin.quæ
eſt complementum trium præcedentium queſtionũ.

¶Quinta quæſtio prin.tertij Libri.

1 *Mutari an poſſit præſentatus & inſtitui per nouum hæredem patronum, vbi quòd non, nec ſi ſint patroni eccleſiaſtici habentes eccleſias ſubiectas.& num.3.*
2 *Succeſſor ſingularis nõ tenetur ſtare locationi facta per prædeceſſorẽ.*

EX quo iam ſatis eſt dictum de omnib. fructibus iu-
rispat.etiam prouenientibus ex eo,poſtquam eccle
ſia fuit ordinata: & ſic facta inſtitutione rectoris.Meri-
tò modò querendũ eſt principaƚr.5.loco,an nouus hæ-
res p̃roni vel rector inſtitutus poſſit aliquid immutare
in eccleſia p̃ronata.Et pro veritate huius qõnis ſunt di-
ſcutiendi infraſcripti arti.Et primus erit,an noui hr̃des
ſeu p̃roni poſſint p̃ntare alterũ:& amouere p̃ntatũ per
eorũ anteceſſores p̃ronos & per ep̃m inſtitutũ. hũc art.
formant Doc.in c.querimoniam.hoc titu.per illũ text.
1 cũ decidentẽ †vbi hæredes p̃roni mutabant ſacerdotes
obſeruãdo nõnullas viciſſitudines inter eos. & iõ Ho-
ſtien.ſuper eo format hũc arti.hoc mõ,vtrum mortuo
p̃rono rep̃ntatus per ipſum in vita ſua ſit remouẽdus:
& alius ad p̃ntarionẽ ſucceſſoris inſtituendus, vel pro
volũtate p̃ronorũ eccleſiæ permutandũ. & dicit p illũ
tex.rñderi ꝙ nõ: & bene. pro quo alleg.c.3.de offi. vica.
& intelligit Hoſt. de mutatione p̃roni p quẽmcũq; ti-
tulũ habilẽ: puta ſucceſſionis vel alio mõ: nã plerunq;
mortuo p̃rono hr̃des volebant mutare ſacerdotem,ꝙ
oĩno prohibet ille text. & multo minus hoc fieri põt p
diuiſionẽ ab aliquibus religioſis inter ſe factã: qui ſępe
mutãt prout libet quadrata rotũdis,& eɔ̃, & ſic ꝑut ibi
prouincias nõ eſſe diuidendas nec parrochias.ca.ſuper
eo.de parrochiis. Et exponit Hoſt. verbum viciſſitudi-
nes: quaſi dicat tex.tu eris vno anno aduocatus: & ego
altero.& hoc prohibetur vt ibi:non.n.licet laicis iuſpa.
vel alia iura ɔ̃ſimilia inter ſe ſine auctoritate ſuperio-
ris ep̃i diuidere &c.vt ibi per eum. hoc idẽ ſequitur ibi
Io.An.& Car.Do.Abb.verò ſoluit oppo.gl.1. quam ibi
facit.c.decernimus.16.q.7.vbi mutatur rector ad inſtan
tiam p̃roni:quia ille tex.loquitur, qñ ep̃s ſpreto p̃rono
inſtituit rectorẽ in eccleſia.tex. verò in ca.querimoniã.
loquitur, qñ ſacerdos fuit legitime inſtitutus ad p̃nta-
tionẽ prędeceſſoris p̃roni, qui mutari non dẽt ex muta
tione p̃roni.Et quęrit ibi Abb.de rõne dubitandi,& di-
cit potuiſſe eſſe duplicẽ:quia reſoluto iure auctoris re-
ſoluitur ſucceſſoris: vt in l.lex vectigalis. ff.de pign.ſed
p̃ronus antiquus fuit auctor iuris illius ſacerdotis,vi-
debaẽ ꝙ reſoluto iure p̃roni eſſet reſolutum ius illius.
Secundam dicit eſſe rõnem: qa ſucceſſor non tenetur
2 ſtare ɔ̃ctui inito per prędeceſſorem: †nam emptor do-
mus non teneẽ ſtare locationi factę per p̃deceſſorẽ, cũ
ſit ſucceſſor ſingularis:vt in l.emptorem.C.locati.ita vi
debaẽ ꝙ nouus patronus non tenereẽ ſtare p̃ntationi
factæ per prædeceſſorẽ.Sed ɔ̃trium deciditur in illo tex.
ex iſtis rõnibus decidẽdis: quia rector inſtitutus in ec-
cleſia nõ hẽt ius à patrono principaliter ſed a ſuperio-
re inſtituente:vt in c.quod aũt.hoc titulo.Secũda rõne:
quia inſtitutus hẽt ius in eccleſia: vt in capitulo. ſi tibi
abſenti.de pręben. lib.6. iõ non põt remoueri per ſuc-
ceſſorem.facit quod no.in d. l.emptorem. Sequitur ẽt
prædicta Capra & D.Phi.de Sarra.Hoc idem colligiẽ ex
tex.& dictis Doc. ibi in c.in lateranen. de præb.Et hanc
conclu.ẽt tenuit Feder.in conſil.65. ſuper dubitationũ.
3 in 2. dub. † vbi dicit hoc non ſolum non poſſe facere
patronum:ſed nec ẽt patronos eccleſiaſticos religioſos
habentes eccleſias ſubiectas pleno iure: vt in c.cum &
plantare.de priu.& in c.ad hæc.de offi. vica. cum ad pa-
tronos ſpectet p̃ntare non conferre.c.fin.hoc tit.& ſi vi-
derint clericum dilapidantem denũcient cum ep̃o: vt
ibi per eum: de quo vltimo nos diximus ſupra in 2.q.
prin.huius.3.lib.in 2.arti.Et hoc idem voluit Roma.cõ
ſil.465.in re præſenti.vbi dicit non poſſe ſine cã auferri
beneficium inſtituto etiam p̃rono volẽte. per d.c.que-
rimoniam. & in hoc non eſt dubium: cum ſit deciſio
clara de hoc in illo tex. Quò ad cuius alterã partẽ de vi-
ciſſitudinibus: & qũo hoc verbum intelligatur in illo
tex. & qũo patroni poſſunt conuenire, vt alternis vi-
cibus pręſentent, diximus late ſupra in 2.par.primi lib.
in 2.q.principa.in 36.arti.& aliquid etiam in prima par
te 2.lib.& in 4.q.prin.in vlti.art.Quibus etiam adde Ga-
ye.in repe.c.ſi.de elect.lib.6.circa medium. col.29.volẽ-
tem ꝙ licèt filij ſuccedant in iure præſentandi: non tñ
mutabunt rectorem a patre pręſentatum, allegatũ, al-
leg.d.c.querimoniã.& Car.ibi.Et idem Gaye.circa me-
dium 17.col.dicit hæredes non habere plus iuris q̃ ha-
bebant primi fundatores, allegat.ca.filiis.19.q.7. & pro
prædictis facit: quia ſi patronus non poteſt mutare in-
ſtitutum per ep̃m cuncto iurepatrona. ſed dẽt repręſen
tare eũdem:vt voluit Abb.in cap. ſi verò. in fi. hoc titu.
multo fortius nec poterit nouus patronus amouere
præſentatũ per ius prædeceſſorem, arg.ca.decernimus.
16.q.7.de quo late diximus ſupra in 3.par.2.lib.in 2.quę
ſtio.principa.in quinto articulo.

¶Secundus arti.5.q.prin.tertij Libri.

1 *Conſenſus hæredis an ſufficiat in caſibus,in quibus requiritur conſenſus patroni. remiſſiue.*

ET ex prædictis poteſt ſecundo loco dubitari: an in
1 caſibus in †quibus requiritur cõſenſus patroni ſuf-
ficiat cõſenſus heredis.& Abb.notabiliter voluit ꝙ ſic.
in c.cum acceſſiſſent.de conſti.quem ibi abunde ornat
Fely.in 8.col.in illa not.q. an lege appoſita per fundato
rem, ꝙ pręſentandus ſit talis ordinis ſacri, poterit illa
immutari pro vna vice per diœceſanũ & præſentari ad
illã clericus inferioris ordinis de ɔ̃ſenſu fundatoris: &
qd de cõſenſu ſui hr̃dis ſeu ſucceſſoris in illo iurep. de
quo nos abũdãtiſſime loquuti fuimus ꝭ.in 1.par.ſecun
di lib.in 7.q prin.in vlt.arti.vbi per pulchras rõnes con-
cluſimus idem poſſe hęredem patroni, quod poterat
ipſe p̃ronus,ad ibi dicta me remitto.q̃ poteris videre.

¶Tertius arti.5.q.prin.3.Libri.

1 *Conditiones tempore fundationis appoſitę in beneficio poſſunt in totũ tolli dummodo epiſcopus & patronus ſint concordes.*
2 *Conſenſus epiſcopi non requiritur in tranſlatione iuriſpa.facta in locum religioſum,vel eccleſiam.*
3 *Conditiones tempore fundationis appoſitæ in beneficio vtiles eccleſię tolli non poſſunt per patronum cum epiſcopo ſine cauſa.*
4 *Conditiones tempore fundationis appoſitæ poſſunt pro vna vice tolli & alterari per patronum cum conſenſu epiſcopi.*
5 *Conditiones tempore fundationis appoſitæ reſpicientes honorem Dei, ſeruitium eccleſiæ,& ſic eius vtilitatem,vel quandam ſatisfactionẽ mentis defuncti tolli non poſſunt,nec per patronum,nec per epiſcopum, nec per ambos in totum, tamen ſecus ſi concernerent fauorem patroni.*

DVbitatur 3.an conditiones ſeu qualitates tempore
fundationis appoſitæ in eccleſia patronata poſſint
ex poſt per hæredem vel nouum patronum tolli in to-
tum,vel ſaltim alterari cum cõſenſu epiſcopi.do.Roc.
quærit de hoc in hoc tracta.in verbo pro eo ꝙ dioceſa-
ni conſenſu.in 14.qõ. & dicit eſſe breuiter concluden-
dum ꝙ ſic,ſm ꝙ oẽs cõcludunt in d.c.cum acceſſiſſent.
quos refert ibidem do.Fely.in 8.col. qui ẽt plene diſpu
tat poſt Abb. an id facere poſſit hr̃s patroni cum cõſen
ſu epiſcopi:vel ep̃s cum conſenſu hęredis,de quo dicit
1 ſe dicturũ ibidẽ in ſeq.q.†Et ꝓ cõcluſione,ꝙ in totũ tol
li poſſint tales qualitates vel ɔdõnes in bñficio appoſi-
tæ,dũmodo ep̃s & patronus ſint cõcordes, dicit facere:
quia poteſt iuripatr.pręiudicari per epiſcopum cõſen-
tiente patrono:vt cõcludiẽ per oẽs in d. c.cum acceſſiſ-
ſent

ſent. & plene dicit ſe dixiſſe in verbo honorificum. in
3.q. Adducit etiam patronum poſſe ſupprimere iuſpa-
tro.& ei renunciare, ita ꝙ eccleſia remanetet libera:&
hoc poſſet etiam ſine conſenſu epi, iuxta not.per Ab.
plene per alios in c.illud.hoc titu.vbi concludit ſecun
2 dum omnes † ꝙ quando iuſpatronatus transfertur in
locum religioſum vel eccleſiam, conſenſus epiſcopi
non requiritur: ergo fortius poterit conditiones vel
qualitates in beneficio appoſitas tollere cum conſen-
ſu epi. Hanc tñ concl. Roch. credit fore limitandam,
niſi dictæ conditiones, ſeu qualitates eſſent vtiles eccle-
ſiæ: quia tunc tolli nõ poſſent per patronum etiam cũ
epo ſine cã: mouetur: quia tunc fieret præiudicium ec
cleſiæ: cum iam ius erat quęſitum: ergo fieri non põt:
vt dicit ſe dixiſſe in præceden.q. cum tractauit, an con-
ditiones contra ius cõe poſſunt apponi poſt eccleſiam
fundatam, de quo diximus latè ſupra in prima par. pri
mi lib in 9.q.princi.in primo art.in 3.q.per not.per Ab
ba.in c.cum dilectus.in 4.notab.de conſuet.licèt enim
iuripatro.poſſit præiudicari, vt ſupra, non tñ poſſe præ
iudicari eccleſiæ, per no.in d.c.cum dilectus.ita reſidet
ibi Roch. Tu aduerte: quia iſte articulus hẽt duo mem
bra. Primum eſt, an patronus poſſit alterare conditio-
nes aut qualitates appoſitas per primum fundatorẽ ꝓ
vna vice, vel alterare: & ſic non in totum tollere cum
cõſenſu epiſcopi. & clarũ eſt hoc fieri poſſe, per aureũ
dictum Abb.in d.c.cum acceſſiſſent. de conſtit.& licèt
ſit maxima difficultas in hoc: quia videbatur fieri non
poſſe niſi per primum fundatorẽ, non aũt per eius hæ-
redes & ſucceſſores: tñ Fely.& oẽs ibi concludunt cum
Abb. ꝙ fieri poſſit: & ita ẽt nos concluſimus ſupra in
prima parte 2.lib.in 7.q.prin.in vlt.ar.& vt ibi diximus,
in hoc ẽt requiri aliqualiter cãm, ad hoc vt illis quali-
tatibus hęres fundatoris pręiudicare poſſit ꝓ vna vice:
vt ibi latiſſime dictum eſt. Secundum membrum eſt,
an tales qualitates per fundatorem appoſitæ poſſint ꝑ
patronum cum conſenſu epiſcopi tolli:& eſt aduertẽ
dũ: nam oĩs difficultas quæ erat vbi ſupra in præcedẽti
membro fiebat in hoc: quia voluntas fundatoris non
poterat immutari per eius hæredem: ſi iſta igitur mili
tabat, qñ pro vna vice derogabatur qualitati appoſitæ
per fundatorem.& ibi rñdetur hoc nõ obſtare: quia fit
pro vna vice ẽt ex aliquali cã, quõ poterit in caſu mẽ-
bri noſtri dici per patronum ẽt de conſenſu epi in to-
tũ dictas qualitates & cõditiones tolli poſſe? Certe hoc
dici non põt: quia volũtati fundatoris nec patronus,
nec eps præiudicare põt: & illam mutare, iuxta not.in
c.nos quidẽ. de teſtam. quia commutari non põt, niſi
de licentia Papę.alleg.no.in cle. quia cõtingit.de relig.
domi.& in l.ſi quis ad declinandum. C.de epiſc.& cler.
& not.per Bar.in l.legatum.ff.de vſufr.lega. vt in dicto
vltimo art.ſatis fuit dictum. Non ob.modò adducta ꝑ
D.Roch.quæ ſupra retulimus, poſſe iuripa.præiudica-
re per epm conſentiente patrono, vt per oẽs in d.c.cũ
acceſſiſſent. quia hoc nõ procedit, qñ præiudicaretur
qualitatibus appoſitis per fundatorem in totum: ſed
pro vna vice ex cauſa; vt proxime diximus. Et ſic nec
obſt.ſecundum patronus põt renunciare iuripat.vt ec
cleſia ſit libera, ergo fortius poterit tollere cõditiones
appoſitas per fundatorem: nã rñdet, hoc arg. nõ poſſe
procedere: quia ſi renunciat iuripa. renunciat ius ſuũ:
ſed tollere conditionem appoſitam per fundatorẽ eſt
tolli voluntatẽ defuncti, quam nec ipſe, nec eps facerẽ
põt. Immo(ꝙ fortius eſt) in Papa qui põt qualitates ap-
poſitas per fundatores mutare, quãuis deroget iuripa.
non intelligitur derogare illis qualitatibus, niſi expri-
mat: vt diximus ſupra in 3.pat.2.lib.in 9.q.prin.in x.art.
ergo multo fortius non poterit illis præiudicare expſ-
ſa voluntas hrdis patroni & epi: nam nos habemus ma
gis operari tacitam volũtatẽ Papę q̃ expreſſã epi: Papa
enim tacite præiudicat pͣrono eccleſiaſtico: vt no.in c.
dilectus.hoc tit.& in c.dilectus.de offi.leg.& tñ eps etiã
expreſſe illis præiudicare non põt, niſi leg.atus a latere:
vt in dictis iuribus no.ſi ergo Papa non præſumitur tol
lere illas qualitates etiam derogãdo expſſe iuripa. niſi
expreſſe & illis deroget: quanto minus etiam eps non
poterit illas qualitates tollere? & pro iſta opi. faciunt
multa quæ diximus ſ. in d.vlt.art.d.7.q.prin.1.par. 2.lib.
5 † Vnde in hac materia ſit concludere, ꝙ ſi tales qua-
litates ſeu conditiones reſpiciunt honorem Dei, ſerui
tutem eccleſiæ: & ſic eius vtilitatem, vel quandã ſatisfa
ctionẽ mentis defuncti volẽtis ſic obſeruari, & dicerẽ
iſtas qualitates, quæ nullo mõ concernunt patronum,
immo aſtringunt patronum ad illas obſeruandum; &
tales conditiones ſeu qualitates nullo mõ poterunt in
totum tolli nec per patronum, nec per epm nec per
ambos: tum rõne vtilitatis eccleſiæ, quam cõſiderauit
Roch. in eius ſi. tum ẽt ne tollatur voluntas defuncti.
Si verò iſtæ qualitates concernerent fauorem patroni:
puta ſi eſſet talis, quæ præiudicaret ordinario, maxime
ſi eſſet ꝯ vel præter ius cõe, quæ apponi poſſunt, iuxta
no. in d.c.cum dilectus. de conſue. & tunc illas tollere
poſſet patronus cum cõſenſu epi & ſine, ſicut & renũ-
ciare põt iuripat. ſine conſenſu epi, iuxta ea quæ dicit
Abb.in ca.illud.hoc tit. tum quia ſolum renunciat iuri
ſuo, ſeu in ipſius fauorẽ per primũ fundatorẽ introdu-
cto: tũ ẽt quia reduceret illas ad ius cõe, ad qđ de facili
reduci debent.c.ab exordio.36.diſt. Et hic nõ obſtat vo-
lũtas teſtatoris; quia illa in fauorem pͣroni diſpoſuerat
cui quilibet renunciare põt, vulgatis iuribus:& ita pro-
cedat opinio do.Roc. Sed certe hic art.melius debebat
ſituari in ſeq.q.princ. ſed cũ hic appoſui: quia cadebat
poſt præce.art.de dicto D.Abb. in d.c.cum acceſſiſſent,
rogo vt per hoc de inordinato proceſſu non me accu-
ſetis. & vide oĩno q̃ dicemus ĩ. in ſeq.6.q.prin.in 7.arti.
de iſto art.vide Phil.Dec.in conſi.121.in cã venerabilis.
in 2.col.vbi in fi.d.2.col.ponit, quid qñ inſtat neceſſitas
vel vtilitas eccleſiæ, vt fiat ꝯ diſpõnem fundatoris:& ſic
pñtetur & inſtituatur, antequã fundator diſpoſuiſſet.

¶ Quartus arti.5.q.prin.3.Libri.

1 *Sepultura fit cauſa hominis memoriæ conſeruandæ, cuius vſus pertinet ad nos; proprietas non eſt in bonis.*
2 *Arma non debent imponi in re aliena.*
3 *Ius funerandi non tranſit ad hæredes extraneos, ſed ad deſcendentes etiam non hæredes. & num. 10.*
4 *Arma non poſſunt mutari per hæredem nec ſculpi in capella, eccleſia ſeu ſepulchro fundato. nec etiam per rectorem eccleſiæ vel conuentum. num. 12. & 13.*
5 *Arma clerici deleri nõ poſſunt & facientes iudicis arbitrio puniũtur.*
6 *Sepulchrum vnius alteri per rectorẽ concedi non poteſt.*
7 *Arma primi fundato.a capella, eccleſia, ſeu ſepulcro nõ ſũt amouẽda.*
8 *Arma primi fundatoris per nouum hæredem mutari non poſſunt à capella, eccleſia ſeu ſepulchro, nec ſi ipſe eſt alterius familiæ ſua ſculpi facere etiam remanentibus antiquis.*
9 *Arma fundato. non debent tolli, ſed poſſunt hæredis ſculpi capella fundata non pro habendo iurepa. ſed pro remedio animæ fundatoris & aliis concurrentibus, de quibus ibi.*
11 *Hæres ſanguinis quis dicatur.*

SEd pulchrum eſt videre: & hic ſit.4.arti.an nouus hæ-
res vel patronus in quem trãſlatum eſt iuſpa. poſſit
mutare arma, ſeu inſignia primi fundatoris à capella
ſeu eccleſia per eum fundatis, & quid in ſepulchris, &
an prędicta facere poſſit rector eccleſiæ ſeu conuẽtus.
Do.Pet.de Anch.in conſil.63.iura quæ loquuntur.in 2.
1 col.in verſi.de ſepulchris. † dicit, certum eſſe ſepulturã
fieri cã hominis memorię ꝯſeruãdę, de qua vſus ad nos
pertinet, proprietas aũt velut rei religioſæ nõ eſt in bo
nis, inſtitu. de re diuiſ. §.religioſum. & dicit iſta ſepul-
chra appellari maiorum.c.j.de ſepul.nec tranſire ad hæ
redes.l.pro hærede.ff.de acqui.hære.& de ſepul.violato
l.pen. Et ex hoc dicit, nõ licere fratribus, vel clericis ta-
lia ſepulcra aperire & alios non deſcẽdentes ab illo ba
rone immittere: quia ad eorum vſus tñmõ deſtinata
probantur per ſcripturã litterarũ. Quia tñ de iure fu-
nerandi in dicto ſepulchro vel capella in caſu eius cõ-
cilij nõ quęrebatur: ſed tãtummodo aſſignandi & ſcul-
pendi

pendi arma illius & filiorum ac nepotum deſcendētiū ex dicto barone per lineam fœmineam. Quærebaꝛ ibi principalr, vtrum poſſent illi fratres alia arma quā baronis ibi imprimi & ſculpi permittere: & in hoc gratificari magis vni de dictis deſcendentibus ex fęminis. Et argumentatur Pe. ꝙ fratres nō poſſint facere, quia valde intereſt memoriæ baronis alia arma quàm ſua in capellis per eum conſtructis non ſculpi: nam per talia ſigna armorum denotatur & conſeruatur memoria domus eius circa diuinū cultū: q̄ ꝑ impreſſionē armorū alterius domus cōfundiꝛ: nā ſi fœminæ deſcēdentes de domo eius, filię earū & filij poſſent oēs ſculpere arma ſua in modico tpe ignorari poſſet. qui dictas capellas fundauerit, vel quæ domus, & ſic nō conſeruareꝛ agnationis dignitas dicti baronis & domus ſuæ, q̄ dēt eſſe ſemper ſalua. l. j. §. j. ff. de liber. agno. p ſigna. n. cognoſcūtur ſignata. c. in nonnullis. de iudęis. & hinc eſt, ꝙ armorū alterius impreſſio eſt prohibita in alienis reb. C. vt nemini liceat ſigna alie. rebus imponere. l. 1. & l. baſilicā. de operib. publicis. Et licèt fuiſſet finita agnationis dignitas illius baronis: qa nullus de domo eius ſupererat: tñ dicit nō debere extingui eius memoriā ſed extēdi ꝑ aſpectū ędificiorū tēplorū Dei & ſimiliū: & ad hūc finē arcus triūphalis & ſtatuę mormoreę ſculpebātur in vrbe: vt illorū memoria qui glorioſę vixerant & honores geſſerant in perpetuum haberetur. facit. C. de ſtatuis & ima. l. 1. Et ad iſta licet deſignatus, tñ dēt eſſe iudicis offiñ tueri memoriā defunctorū. l. quintus. §. pe. de an. leg. quib. rationib. vꝛ eſſe dicendum ꝙ arma hrdum illius Simonis vltimo defuncti de domo baronis debēt deleri & amoueri & ſimiliter alia, ne poſſet ſcādalū oriri, cū ſit inuidia inter pares: & ſic illos fratres nō poſſe vni magis q̄ alteri gratificari ex illis qui volebant ibi arma ponere venientibus ex feminis, arg. l. cū vꝛ. §. libertas. ff. de legatis ſecundo. & l. obſeruandū. ff. de off. præſi. Tñ in ꝯtrium adducit Pe. quia illę capellę & ſepulchra de quibus in ſuo conſilio erant fundatæ in locis mendicantiū, in quibus non cadebat iuſpa. per allegata ibi per eū, de quib. nos diximus ſupra in 1. par. 1. lib. in vlt. q. prin. in 7. artic. & vt in fundatione apparebat, erant fundatæ pro remedio animæ illius baronis, ſuorum filiorū & eorū deſcēdentiū maſculini ſexus: ſi ergo conſtructę ſunt pro remedio animarum: ergo non pro ſolatijs viuentium vel mundanis pompoſitatibus, vt arma & marmoreę domus: iſta enim nihil conferūt ad ſalutē animarū. c. animę defunctorum. 14. q. 2. nec & parietes capellarū conferūt aīab. ſed oīones fratrū: diuina officia: & alia ſuffragia quę per fratres & alios deſcendentes baronis ex feminis pro ſuorū ibidē vel capellarū ipſarū intuitu frequentanꝛ: iſta. n. conferūt ad ſalutem animarū: & de talibus eſt veriſimile baronem intellexiſſe per prædicta verba nō de parietibus capellarū: & ſic dēt accipi ibi continēs pro cōtento. l. 1. C. de impube. & aliis ſubſtitutio. & de exe. præ. nimis. Pone enim, ꝙ quidā deſcendentes baronis ex fęminis volūt pro augmēto diuini cultus in ornamētis capellarū, in eleemoſynis fratrib. erogandis, in exequiis & anniuerſariis faciendis pro aīabus baronis & eius deſcendentiū multa erogare pro ſolatio tñ viuentiū ſub ibi arma ſculpi debebunt, ne fratres a tot bonis ad ſalutē aīarum tendentibus retrahant & ſe abſtineāt ꝑꝑ dictā ſculpturā: & certè proculdubio dicendū eſt ꝙ non: ſed potius indulgere infirmitati mētis humanæ & remittere iſta in recōpenſationē bonorū ſpiritualiū. facit. 4. diſt. deniq;. nec ī hoc ab intētione fundatoris deuiāt, ſed aſſiſtunt & fauēt, dum eleemoſynis, oīonibus & aliis ſuffragiis a pęnis purgatorij facilius liberētur: vt in d. c. animæ defunctorū. Et credit Pe. in fundatione capellarū nō poſſe apponi conuētiones ſeu paſſiones, per quas grauenꝛ fratres, ne tales volentes in eorū monaſterio augere diuinū cultū modis p̄dictis nō deberēt recipi ad ſculpturā marmorū, vel ad alia, q̄ ad pęnā pertinēt, per q̄ deuotio eccleſiæ non augereꝛ, & cōcurſus minuereꝛ. grauareꝛ enim libertas eccleſiarum, in quarū conſtructione dēt attendi publica vtilitas nō priuata ipſius conſtruentis. nā iuris publici ſunt l. 1. ff. de iuſtitia & iure. facit l. 1. §. quæ onerandæ. ff. quarum rerum actio non detur. ſepulchra enim ſunt permiſſa cōſtrui ad priuatū vſum ſiue cōmodū, non cōſtructio eccleſiarum ſeu capellarū, quæ conſtruuntur ad vſum publicū & cōem, nec res ſacræ tales recipiunt paſſiones. adducit qđ no. in c. verū. de cōditio. appoſi. Poſtea Pe. reſpondens ad in ꝯtrium adducta de cōfuſione diuerſorū armorū & peremptione memoriæ defuncti: dicit ad prędicta poſſe ꝓuideri: immo prouiſum eſſe per primā ſculpturā litterarū, quam ſculpturā poſſent fratres in aliis lapidib. marmoreis renouare: & inſuper ſi permiſerint aliorū deuotorū arma ſculpi expreſſam faciens mentionē, ꝙ in dictis capellis fundatis per talē primū fundatorē: puta baronē ꝓ aīa ſua & ſuorum, ex eo ꝙ de ſanguine ſuo tales deſcēderūt ex latere fęmineo ꝑꝑ affectionē quā habēt ad locū ipſorū intuitu permittūt & tolerēt ipſi fratres dicta arma ſculpi in dictis capellis. & pro hoc dicit facere. 12. q. 2. lōginquitate: nā per hoc memoria illius primi fundatoris baronis in ipſis deſcēdētib. ex fęminis ēt propagaꝛ, poſtquā maſculina deficit, & alij deſcendentes ex fęminis nō petūt hoc iure eis deberi: & ſic iure ſuperbo ſua arma ſculpi: ſed humiliter à prædictis fratribus, ꝑꝑ merita & bona opera q̄ coguntꝛ facere in eorū eccleſia vt fecerūt illi de quibus in d. conſilio. Et ſic cōcludit Pet. ex oīb. ſupraſcriptis poſſe fratres mendicantes de iure permittere deſcendentib. ex via fęminea a fundatore ſua arma imprimere & aliis prohibere: & de dictis capellis ac rebus ipſarū pro vtilitate aīarum fundatoris & ſuorū diſponere: ꝓut eis viſū fuerit expedire. & ita reſidet ibi Pe. Idē tñ Pet. in conſ. 356. ex ſerie. in fi. cum ibi quidā ſubſtituiſſet vxorē filiis potius q̄ fratrē, arguēdo pro fratre ꝯ vxorē adduxit fauorē agnationis: nam ex ꝯrio dicit ſequi de facili domos & antiquas poſſeſſiones progenitorū in vxorē tranſlatæ ea mortua vel viuente & nubente in extraneā familiam tranſirent: & maiorum imagines ſiue arma euellerenꝛ & abolerenꝛ, ꝙ lex dicit eſſe ſatis lugubre. l. lex q̄ tutorē. §. nec verò domū. de admi. tut. & alibi dicit lex publice intereſſe: vt ordinū dignitas familiarumq; ſalua ſit. l. 1. §. publice. ff. de vētre inſpicien. vt ibi per eum. & ſic vꝛ concludere intereſſe rei publicæ: hoc eſt: vt arma & dignitas familiarū cōſeruenꝛ, q̄ ſi mutareꝛ ꝑ hrdes extinguerenꝛ. Sed reperi D. Io. de Ana. in conſi. ſuo. 86. pro expeditione p̄ſentis. añ fi. 2. col. decidētē articulū noſtrū in

a terminis, vbi dicit ſtare regolā ꝗ nō eſſe licitū ſuper re aliena imponere ſigna vel arma, alleg. d. l. primā. & per totū. C. nemini lice. ſigna imponere. & in l. ſi baſilicā. C. de oper. pub. & Bar. in ſuo trac. de inſigniis & armis. circa prin. & iō dicit ītereſſe memorię illius fundatoris: vt alia arma vel inſignia q̄ ſua nō ponanꝛ: quia per talia ſigna armorū conſeruaꝛ memoria defuncti. & ꝓ hoc dicit optime facere tex. in l. legatū. in fi. ff. de admini. rerū ad ciuitatē pertinentiū. & qđ no. Bal. in d. l. 1. C. vt nemini liceat. nā memoriā fundatoris per impreſſionē armorū alterius poſſet de facili cōfundi; quia in proceſſu tpis poſſet dubitari qs illas capellas ædificare fecerit: & ſic nō conſeruareꝛ dignitas agnationis fundatoris, q̄ ſalua ſemper eſſe dēt. l. 1. §. ſed & ſeruus. ff. de vētre inſpicien. Et ex hoc dicit ipſe Anania, ex quo hęres fundatoris nō erat de agnatione ipſius, & ſic habebat diuerſa arma, poſſet facere pingere arma eius ī di-

3 ctis capellis. nec in eis habere ius funerādi ꝗ qđ ius non trāſit ad hrdes extraneos: ſed ad deſcēdētes, ēt ſi nō ſint hrdes. l. pro hærede. ff. de acqui. hære. l. pen. ff. de ſepul. viola. Et ad hoc dicit bñ facere, qđ no. Bar. in d. tract. de inſigniis & armis. In verſ. quæro qualiter iſta arma vel inſignia trāſeāt. Et in caſu d. conſilij dicit hoc ēt apparere ex mente teſtatoris, qui voluit in dictis capellis teneri vnū cereū: vñ vꝛ vetare oīa alia arma, arg. l. cū prætor. ff. de iudi. c. fi. de præſcript. D. Bolo. in addi. ad conſilium dicti Ioan. de Ana. refert allegata per Pet. de Ancha.

cha.in d.conſil.113.quæ Pe.adduxit pro iſta parte ꝙ nõ
poſſint alia arma q̃ fundatoris apponi in capella, & al
legauit d.conſilium Pe.pro ſe non aduertendo ꝙ Pet.
poſtmodum concluſit ɔ̃rium: vt ſupra retulimus.Niſi
dicamus.Bolo.allegaſſe Pe.in eo ſolo quod ẽt Pe.ɔclu
dit,ius ſepulchrorum non tranſit ad hr̃des extraneos:
ſed ad hr̃des ſanguinis tñ, de quo nos ẽt diximus ſu-
pra in ſecunda par.1.lib.in 2.q.princi.in 3.artic.Nihilo
minus ex dictis Bologni. põt capi eadẽ concluſio, quã
conſulendo fecit Io.de Ana.in d.ſuo conſi.ſupra retu
4 limus:†& ſic arma per hæredẽ nõ poſſe immutari,nec
ſua ſculpiri in capella ſeu eccleſia, nec in ſepulchro
fundatoris.& hoc idẽ voluit Ange. in l.teſtõ.ante.fi.gl.
in verbo itẽ mandauit conſtrui capellã vnam.ibi con
cludit non ſolum heredem ſed nec rectorẽ vel cõuẽ-
tum eccleſię poſſe mutare nomẽ illius fundatoris ca-
pellę & ponere ſub nomine alterius & concedere al-
teri:nec poſſe mutare arma aliqua, allegat ad hoc Bar.
in l.2.§.fi.ff.de oper publi.& hoc idem non poſſe face-
re clericos,tenuit Bologni. vbi ſupra.D.Bartho.Vero-
nẽſis dictus Cepolla in trac.de ſerui.vrba.prædio.in ru
bri.71.de picturis.in fi.2.col.in verſ.item pone.format
hãc.q.vnus fecit fieri capellã vel eccl̃iam:& in memo
riã ſui nominis ibi fecit apponere inſignia ſua: prout
5 ſolitũ eſt:†an poſſint illa inſignia clerici delere:& alte
rã imponere : & dicit eſſe dicẽdum ꝙ non. immo de-
bẽt puniri arbitrio iudicis talia faciẽtes. l.qui liberta-
tẽ.ad fi.& l.opus.ff.de ope.pu.fin Lud.de Roma.in ſin-
gul.355.& Bart.in d.l.q libertatem.qui dicunt not.ɔtra
fratres minores & alios religioſos qui capellas aliquo
rũ defunctorũ attribuũt noĩe alterius , qui hoc facere
nõ debet. Itẽ ɔ̃ eos qui abradunt arma alicuius:& po-
nũt arma alterius: & poſtmodũ ibi ꝓſequit̃,ꝙ poſſunt
abradi arma eorũ qui ꝑꝑ traditionem a patria expulſi
ſunt:vt ibi per eũ.Et vide Firma.in tra.dę epo.in 3.par.
6 4.li.in 13.q.in 2.col.in verſi.ſed an poſſit.† vbi dicit re-
ctorẽ eccleſiæ non poſſe ſepulchrũ vnius cõcedere al-
teri,alleg.Bar.in d.l.1.§ fi.ff.de ope.pu.niſi ex iuſta cã:vt
quia cõmode alibi ſepeliri nõ põt,ſm Arch.quẽ refert
& ſequit̃ Lud.Põtanus in ſing.ſuis in verbo ſepulchro
rũ.in ver.quæro nũquid p̃latus.& Firma. ibi ponit mul
ta de electionib. ſepulturæ: & quis debeat illa carere.
7 ¶†Tu cõſidera ĩ hac difficultate,& facies infraſcriptas
cõcluſiones.Prima ſit,ꝙ nullo mõ arma primi funda-
toris à capella,eccleſia : ſeu ſepulchro ſunt amouẽda :
ſed ibidẽ ſemper permanere debẽt in memoriã primi
fundatoris: & in hoc concordãt oẽs Doc.per eos alle-
gati:& ẽt Pe.de Anch.in s̃.alleg. conſ.356.ex ſerie teſti.
in fi.nec ab hoc diſcrepat ipſe Petr.in alio conſil.113..
8 ¶†Secunda ſit concluſio, ꝙ nouus hæres non ſolũ nõ
põt mutare arma fundatoris à capella, eccl̃ia,vel ſepul
chro: ſed nec ẽt ſi ipſe eſt alterius familiæ ſua inſignia
ſeu arma ſculpiri facere ẽt remanentibus antiquis:&
ita aperte volunt p̃dicti Doc. & præſertim Io. de Ana.
& Bolo.in ſupra alleg.cõſi.Et licet Pet.de Anch.videat̃
ad hoc diſcrepare in d. conſi.113. tñ diſcrepauit duob.
concurrentib.Primũ, ꝙ illa capella nõ erat fundata vt
eſſet iuriſpa.ſed ſolũ pro remedio aĩæ ſuæ & ſuorũ, &
ſic non poterat dici capella alicuius:ſed facta ꝑ aliquẽ
benefactorẽ eccleſiæ : & iõ ſicut ipſe bene fecit & ap-
poſuit eius arma: ita potuerũt alij bene facere & appo
nere eorũ arma: vt ex eius rõnib.apparet.Scd̃m,ꝙ con
curri voluit eſt,ꝙ iſti mutãtes arma de bono bñ faciat:
& ꝑꝑ hoc apponunt arma:nam hoc præſupponit Pet.
ad hoc vt admittat̃: vt in eius conſilio patet. Tertium
qd̃ præſupponitur eſt,vt prouideat̃ animis defunctorũ:
non ſolũ vt illa arma remaneant ſculpta : ſed ẽt vt fiat
alia ſcriptura litterarum illa fuiſſe arma primi funda-
toris:vt in reſponſione ad ɔ̃ria Pet.dixit. Quartũ requi
ſitũ fuit,quia in illo caſu nullus reperiebat̃ de agnatio
ne, fundatoris, q potuiſſet ꝓ familia ɔ̃dicere: & iõ ad-
mittebant̃ alij hr̃des ab eo deſcẽdẽtes ex via fęminea:
nã in alio eius conſi.156.in fi.hoc nõ permiſit,vbi erãt
alij de familia,quorũ intererat,ex quo iniuria fiebat fa
miliæ: & ſic ille caſus nimiũ diuerſus ab iſta ſecũda cõ
9 cluſione nr̃a. ¶†Tertia ſit conclũo, ꝙ vbi capella fieret
non pro habẽdo iurepa.ſed pro remedio aĩæ fundato
ris,& ɔcurrerent alia,de quib.proximè diximus : puta
quia alteri bene faceret eccleſię : & fieret ſcriptura in
marmore , oſtẽdens arma primi fundatoris, & nullus
eſſet de agnatione ſeu familia illius: licèt non poſſint
tolli arma primi fundatoris : poterũt tñ ſculpiri arma
ipſius hr̃dis,per celebre cõſil.Pet.de Anch.114.de quo
ſupra.q̃ nullo mõ poterũt cõcurrere in eccleſia ſeu ca
10 pella verè patronata.¶†Quarta ſit conclũo,ꝙ in ſepul-
chris cadauerũ non poſſunt ſepeliri niſi hæredes ſan-
guinis : & ſic in eis militabũt oẽs ſupraſcriptæ tres cõ-
cluſiones: & maxime p̃cedẽs, ſi iſti qui volunt eorum
arma ponere licèt nõ ſint de familia fundatoris:erunt
tñ hr̃des ſanguinis:quia nepotes ex filiab.fęminis: ne-
ceſſe erit ergo eos eſſe hr̃des ſanguinis: quia aliter nõ
poſſent admitti , ex quo non hæredes ſanguinis noĩe
admittunt̃:licet aſs hr̃des vniuerſales:vt ex d.conſ.113.
Pet.de Anch.patet . Vñ requirit̃,ꝙ ſi volunt apponere
arma bonificẽt eccleſiã:& faciãt ẽt ſcripturã de primo
11 fundatore:vt Pet.de Anch.ibi poſuit.† Et ex proxime
dictis infero aliquẽ dici hr̃dem ſanguinis fundatoris
non ſi naſcit̃ ex filiis & maſculis: ſed ẽt ex fœminis: &
ſic quãuis nõ ſint eiuſdẽ familiæ.Infero ẽt ex proxime
dictis,extraneũ ẽt hr̃dẽ vniuerſalẽ non debere ſepeliri
in ſepulchro fundatoris : & per ɔ̃ns non poſſe mutare
12 arma:vt dicetur infra in 6.concluſio. †Quinta ſit con-
cluſio,ante mutationẽ armorũ & inſigniũ & oĩa ſupra
ſcripta q̃ poſſunt vel non poſſunt fieri per patronum.
multo minus nõ poterũt fieri per rectorẽ vel conuen-
tum eccleſiæ patronatę,niſi qñ patronus põt & vult,&
qñ patronus non põt : nec ipſe poterit , ẽt ſi patronus
velit per d.cõſ.Ana.& Bologni. & per dicta cõſilia Pet.
de Ancha.& per ea quę dixit Cepolla vbi s̃.immo ɔtra
faciens puniet̃:vt ipſe Cepolla dicit.& pro hoc faciunt
ea quę diximus in proximo pręce.artic.patronum nec
epm poſſe præiudicare iuri fundãtis,multo minus nec
13 clericũ.†Sexta ſit concluſio, q̃ infertur ex dicta quarta
& quinta ɔcluſione, clericos nec cõuẽtus poſſe ſepul-
chrũ cõceſſum vni pro ſe & ſuis de eius domo illis au-
ferre nec capellã & aliis cõcedere:quia tales capella &
ſepulchrũ reputant̃ tanq̃ hoſpitium.13.q.2.ebron. Sed
de iure eſt ꝙ in fundo in quo quis habet vſum nõ põt
dñs habitare inuito vſuario.l.ſi hæres. §.fi. & l.ſeq. ff.de
vſu & hab.leg. Ita ſumma Angelica ĩ verbo ſepultura .
in 61.§.allegando Pet.de Anch.in cle.cupientes.de pœ
nis.qui ibi nihil dicit.Adducit ẽt Azo.in ſumma inſtit.
de vſu & habi.§.ſi vero vſus.& §.illud notanter Et ſub-
dit dicta ſumma ꝙ ſi eſſent extincti dñs & oẽs deſcen-
dentes per mortem , bene poſſent aliis concedi ; quia
mortuo vſuario ille vſus redit ad proprietarium libe-
re.l.pen.C.de vſuſruc.Quod vltimum ego non teneo:
quia eſt ɔtra.4.conclu.prece. in qua dixi , in ſepulchro
vnius non eſſe ſepelliendos niſi hæredem ſanguinis:
& nullo mõ extraneos,quamuis eſſent hęredes vniuer
ſales . Et mala eſt rõ fratris Angeli & eius ſimile : nam
mortuo vſuario ceſſat vſus rei,vt ille dixit:ſed mortuo
fundatore ſepulchri:& omnibus de eius familia: tãto
magis frequentatur vſus illius ſepulchri: quia illud eſt
eorum hoſpitium.d.c.ebron.13.q.2. ſed frater Ang. ſic
dixit:quia ita faciunt fratres & male,nam mortuis om
nibus de vna familia concedunt capellam ſeu ſepul-
chrũ alteri familiæ : & ꝙ peius eſt iſti de familia noua
euacuãt ſepulchra: & proiiciunt oſſa cadauerũ primo-
rum fundatorum in aliquibus locis ſine aliqua religio
ne : ꝙ ego ſępius vidi & turbatus fui, quibus antidotũ
dabitur:quia & eorum cadauera ita proiicientur finita
eorum familia: & dixi eos incurrere cenſuras quas in-
currũt extumulantes oſſa fidelium ab eorũ ſepulchris.

¶Quintus arti.5.q.prin.3.Libri.

1 *Rennunciatio beneficii debet fieri cum conſenſu patroni ſiue laici ſiue clerici.*

1 *Renunciatio beneficiorum debet fieri in manibus epiſcopi, ſed ſi eſt beneficium patronatum, renunciatio debet fieri in manibus epiſcopi cũ conſenſu patroni.*
3 *Caſus in quo poteſt fieri renunciatio in manibus ſolius patroni etiam ſine epiſcopo.*

SVcceſſiue quinto loco dubitatur: an inſtitutus poſ-
ſit renunciare beneficio ſine pſono. Et Inno. in c.fin.
in fi.de renun.dicit pñtatum per abbatẽ & inſtitutũ per
ep̄m:licèt debeat renunciare in manibus ep̄i: quia ab
eo inſtitutus eſt:tñ hoc nõ debet fieri niſi requiſito ab-
bate,& ſic pſono:quia ſua intereſt, de præb. in lateran.
& arg.de offi.archi. c.ad hæc. §.vltimo. & ſic ſibene ad-
uertaſ ad hoc dictũ Inno.per iura quæ allegat.ſ.per c.in
lateranen. loquitur de patrono eccleſiaſtico religioſo,
iux.c.de monachis.de p̄ben. & cle.j.hoc tit. & c.cum &
plantare.de priuile. Butr.verò in c.ꝙ in dubiis.loquitur
magis generaliter in 2.col. in verbo nunquid aũt. nam
quærit, nunquid requiratur conſenſus præſentãtis vel
eligentis:& dicit eſſe tenendum ꝙ ſic, alleg.not.in c.fi.
de renun.Sed Abb.in c.ſignificatum. in 2.col.de p̄ben.
dicit expreſſe in reſignatione beneficij requiri conſen
ſum patronorum cum licentia ep̄i: illorum intereſt,
vt beneficiati non dimittant eorum beneficia: & dicit
eſſe menti tenendũ illud dictũ in reſignatione bñficij
requiri conſenſum patroni: & ſic eſſe limitandũ.c.qđ
in dubiis.de renun.Gaye.verò in repe.c.fi.circa mediũ.
20.col.de elec. lib.6. dicit in renunciatione ſeu ceſſio-
ne beneficij requiri conſenſum patroni, alleg.no.in d.
c.fi.de renun.& Cardi.in cle.pe.de renun. in 2.opi.& in
x.q.dicit requiri conſenſum patroni:remittendo ſe ad
ſecundam opinionem, vbi dicit ẽt fieri debere in ma-
nib.ep̄i:licèt ibi Imõ.teneat ꝯtrium: tñ idem Imo.in d.
c.ſignificatum.& in c.de multa. in 6.col. de præben.ni-
hilominus ipſe Gaye.dicit pro ꝯria opinio. Imoc.face-
re,quæ ipſe dixerat ſupra in præceden. ſua q. poſt prin.
ſed in illa q̄ incipit,quæro quid ſit iuſpa.in 16.col.nam
in 17.col.dicit, ad patronum non ſpectare cuſtodiam
eccleſiæ vacantis:nec bonorum ipſius,niſi ſit patronus
eccleſiaſticus: & ꝙ patronus laicus non habet niſi præ-
ſentare,ergo non dare conſenſum in renunciatione.
Opinio.Inno.etiam tenuit Roch. in hoc trac.in verbo
honorificum.in 3.q.in 2.col.in ver.item facit quod de-
cidit,qui alleg.Inno.vbi ſ.& Abb. & Imo. in d.c.ſignifi-
catũ:& Abb.in c.de multa.in 4.col. de præb. qui Roch.
dicit cũ Abb.ita eſſe limitandũ.c.ꝙ in dubiis.de renun.
qđ ẽt voluit ipſe Roch. in d.verbo honorificũ. in 51.q.
1 † Et ſic oẽs p̄dicti Doc.vñr cõcludere indiſtinctè:ſiue ſit
pſonus eccleſiaſticus:ſiue laicus, requiri eius ꝯſenſum
in renunciatione illa rõne:quia eorum intereſt. Et pro
p̄dictis faciunt quæ diximus ſupra in 1.par.2.lib.in 6.q.
prin.in 17.artic.vbi tractauimus, an per pñtationem ad
ſm beneficium vacet primũ ẽt patronatum:quia ibi di
2 cta faciunt pro pñti artic. † Et ſic ex prædictis hr̃ conclu
ſio:ꝙ quamuis renunciatio beneficiorum debeat fieri
in manibus ep̄i: & ſic habentis conferre.c.admonet.&
c.ꝙ in dubiis.de renun.tñ ſi eſt beneficium pſonatum,
dẽt fieri in manibus ep̄i cum conſenſu patroni ſiue ec
3 cleſiaſtici ſiue laici. † Sed aduerte: quia adhuc põt fieri
renunciatio de beneficio in manibus ſolius patroni ẽt
ſine ep̄o.ſ.cum quis pñtatur à vero pſono, & non fuit
inſtitutus:licèt ſi ſtetiſſet poſt annũ,poterit renunciare
in manib.pſoni & non ſuperioris:& patronus habebit
aliud tp̄s ad pñtandum:quia renunciat iuri ad rẽ: non
iuri in re.quia iuri in re eſt renunciandũ in manib. ſu-
perioris:ſed iuri ad rem põt renunciari ẽt in manibus
pſoni ſolius.Ita pulchre Rota 328.vbi eſt quis præſenta
tus.hoc tit.in antiquis,& Rot.j.hoc tit. pſonus clericus
in j.dubio in antiquiorib.& Gaye.in repe.c.fin.de elec.
lib.6.circa med.68.col. & hęc eſt alia limitatio pulchra
ad d.c.ꝙ in dubiis.moueſ Rota:qa per pñtationẽ eſt ſo-
lũmõ quæſitũ ius ad rem & non in re,nimirũ ſi de faci-
li põt tali iuri renũciare:vt voluit Rota ſupraſcripta in
antiquis,ꝙ idẽ voluit Rota ſupraſcripta ĩ nouis loqtur
in caſu, qñ ep̄s nondũ acceptauit pñtationẽ: & allegat
inter cętera nota.d.Inno.in c.cum veniſſent.de reſti.in
integ.ſuper verbo renunciauit. vbi dicit,ꝙ electus an-
te confirmationem põt renunciare iuri ſibi ex electio-
ne quæſito in manibus eligentiũ,ẽt ſi electioni de ſe fa
ctę cõſenſit:quod ẽt firmat Bal.in margarita ſua in ver-
bo electio. in verſ.35. quinimmo. fortius p̄dicta Rota
in nouis dicit,pñtatum non inſtitutum poſſe renũcia-
re præſentationi in manib. cuiuſcunq; ſimplicis nota-
rij:ergo nõ eſt dubitandũ,quin poſſit renũciare in ma-
nib.pſoni.Subiicit ẽt p̄dicta Rota, pſonũ facta renũcia
tione in eius manib.vt proxime dictũ eſt, poſſe iterato
pñtare, & habebit integrũ tp̄s: ex quo primò pñtaue-
rat,& p eũ non ſtetit:quo minus illa p̄ſentatio ſit con-
ſequuta effectũ,de quo nos diximus.ſ.in 2.par. 1.lib.in
1.q.prin.in 17.art. Sequiſ p̄dicta Roch. in verbo hono-
rificũ.in d.51.q.qui ex p̄dictis infert,patronũ poſſe pñta
re,nedũ qñ eccleſia vacat per mortẽ clerici: ſed ẽt qñ p
reſignationẽ illius: immo ꝯcludendũ eſt ꝙ qñcunque
vacet eccleſia pſonũ poſſe pñtare,alleg. Lap.allega.ſua.
78.incip.in Dei noĩe.verſ.ad quartã.in fi.vbi dicit ẽt po
nere, ꝙ ſi eccleſia vacat uno mõ, puta per pñtationem
clerici: & patronus pñtat tanqñã ad eccleſiã vacantem
per mortẽ:an pñtatio valeat:& quib. modis eccleſia va
cet:remittit ſe ad glo.in c.ſi pp tua debita. in verbo va-
cabunt.de reſcrip.lib.6.de quibus.ſ.qñ eccleſia vacet:&
ꝙ vacet p renunciationẽ diximus ſ. in 2.par. 2.lib.in 6.
q.prin.in 2.& 3.artic.& oĩbus aliis ſequenti. Supraſcri-
pta verò Rota in antiquioribus loquitur ẽt, qñ pñtatio
erat oblata ſuperiori: & nihilominus vult renũciatio-
nem poſſe fieri in manib. ſolius ep̄i.Sed aduerte,ꝙ Ro
ta ſupraſcripta.j.in antiquioribus vult, renunciationẽ
factam per pñtatũ in manibus patroni eccleſiaſtici te-
nere & ſic ſine ep̄o, per no.per Io.An.in c. ſi electio.de
elec.lib.6.cum remiſſionibus ibi factis:& per Archi.in
c.deliberatio.§.fi.circa fi.de off.leg.lib.6.de qua Rota fe
cimus mentionem.ſ.in 2.par.2.lib. in 7.q.princ. in xj.q.
xij.art.ꝙ ego intelligo in patronis eccleſiaſticis haben-
tibus plenum ius, de quibus in cle.hoc tit.

¶ Sextus artic.5.q.prin.3.Libri.

1 *Intitulatio facta coram patrono præſente & tacente non nocet ei.*
2 *Præſentare an debeat patronus clericum vltra rectorem in eccleſia parrochiali, remiſsiue.*
3 *Intitulatio poteſt fieri per ſolum presbyterum parrochialem, vt ille ordinatus viuat in illa eccleſia, & hoc etiam inuito patrono, ei tamen non præiudicatur.*
4 *Conſuetudo poteſt induci, vt intitulatus poſt mortem intitulantis omnino ſit præſentandus & inſtituendus patrono conſentiente.*
5 *Intitulari poteſt aliquis per rectorem in ſua eccleſia ẽt inuito patrono, quo conſentiente debet præſentari per eum mortuo rectore de honeſtate, de neceſsitate ſi eſt conſuetudo.num.6.*
7 *Intitul. ri põt per rectorẽ aliquis ad beneficium ſuum etiam patronatũ.*
8 *Intitulari an poſſit aliquis per inſtitutum in eccleſia patronata patronorum clericorum.*
9 *Patrono intitulationi factę per rectorem conſentienti, an & quando præiudicium generabitur.*
10 *Intellectus ad c.poſtulaſti. extra de iurepatro.*
11 *Intitulatus per rectorem patrono conſentiente poteſt per eum remoueri mortuo rectore.*
12 *Intitulationis materia.*

ET ex prædictis tranſeo ad ſextum artic. an rector ec
cleſiæ patronatæ poſſit facere ordinare aliquem ad
titulum illius eccleſiæ ſine conſenſu patroni:vt patro-
no præiudicet, cum vacabit eccleſia, vt pñtare nõ poſ-
ſit.de hoc habemus tex.in c.poſtulaſti. hoc titu. in quo
tex.fuerunt formatæ duæ qõnes. Vna eſt,an ſacerdos
parrochialis poſſit aliquem ordinãdũ pñtare ad titulũ
eccleſiæ ſuæ irrequiſito patrono. Secunda eſt,ſi vacãte
eccleſia ille ſic intitulatus ſit p̄ferẽdus illi, quẽ pſonus
præſentauerit:& vt dicit gl.in c.poſtulaſti.ad primã.qõ.
ille tex.non vr̃ reſpondere:ſed reſpondendo ad ſecun-
dam reſpondit vtriq;: nã cum rñdet non fieri præiu-
dicium

dicium patrono,quin poſſit pñtarē,quē velit:rñdet ad
primā,vt poſſit fieri intitulatio, q̄ nō tñ p̄iudicabit pa-
trono;quia iſti intitulati ius non habēt in eccleſia,nec
sūt ibi vt collegium: ſed ſimplicem ſuſtentationē ha-
bēt:nec in pñtatione faciēda p̱ p̄ronū habēt ꝯſentire:
& ſic non ſit p̄iudiciū p̄rono per talē intitulationem
quantum ad pñtationē: cū eo inuito poſſit intitulari:
ſed ſi conſentiret intitulationi:tunc fit ei p̄iudiciū: q̄a
poſtea tenetur illud pñtare,vt dicit in fi. Et ꝙ hoc fieri
poſſit inuito patrono,eſt ar.de filiis presbyterorū.pro-
poſuit.& 7.q.j.illud licèt aliud ſit,ſi eſſet ep̄s patronus.
1 16.q.5.ſiquis ep̄orū.Et dicit ibidē gl.†ꝙ ſi bñ intitulatio
fieret coram patronò præſente & tacente,eius tacitur-
nitas ſibi nō noceret:quod mihi placet: quia rector(vt
proxime diximus)pōt intitulare,& non habebat con-
tradicere ipſe patronus,ſufficiebat ſibi nō cōſentire.&
iō aliud diximus ſ̄.in 2.pat.3.lib.in 2.art.in 6.cōclu.ſeu
caſu,vbi late tenuimus,pręſentiā p̄roni p̄iudicare ſibi,
ex quo nō ꝯ̄dixit,qñ ep̄s beneficium ſui iuriſp. mero
iure cōtulit:quia ibi ep̄s faciebat,quod non debebát:
& iō ipſe tenebatur ꝯ̄dicere: quia faciebat actū de dire
cto ꝯ̄rium actui faciēdo p̱ eū.c.decernimus.16.q.7.Sed
in caſu noſtro ipſe presbyter intitulādo faciebat actū
non p̄iudicantē patrono: & iō eius p̄ſentia & tacitur-
nitas ſibi nō nocet. & pro hoc faciūt,q̄ diximus ſupra
in 2.par.2.lib.in 6.q.princ.in 11.artic.de certo ꝯ̄dictore
2 pñte non citato,ꝙ acta ſibi non pręiudicent.¶†Poſtea
glo.tranſit ad aliam q̄ōnem, an p̄ronus habeat pñtare
clericū vltra rectorem in eccleſia parrochiali, de quo
nos diximus ſupra in 1.par.2.lib.in 5.q.prin. in 7.art.&
3 ita reſidet ibi glo.ꝙ†concluderem,intitulationē poſſe
fieri per ſolū presbyterū parrochialē, vt ille ordinatus
in illa eccleſia viuat: & hoc ēt inuito p̄rono,p̱ hoc tñ
non p̄iudicari patrono,quin vacāte eccleſia poſſit pre-
ſentare quē velit:ſed ſi intitulatio fieret de ꝯſenſu pa-
troni,expreſſe præiudicaret patrono:q̄a vacante eccle-
ſia p̄ronus tenebit̄ pñtare illū intitulatū: & ille veniet
inſtituēdus. Et p̄dicta voluit ēt ibi Inn. expreſſe tenen.
poſt mortē intitulantis intitulatū eſſe expellēdū: quia
intitulans pōt ſibi præiudicare, & non ſucceſſoribus,
4 nec p̄rono, q̱ hēt ſucceſſores p̄ſentare.†Et addit vnum
pulchrū,poſſe induci per conſuetudinē: vt iſte intitu-
latus poſt mortē intitulantis.oīno ſit pñtādus & inſti-
tuēdus p̄rono cōſentiente:quia aliàs p̄roni ꝯſenſus ad
huc nō ſufficeret:q̄a aperiret̄ via vacaturis ꝯ̄.c.2.de cō-
ceſ.p̄ben.& ſic vult Inn. ſolū cōſenſum p̄roni nō indu
cere: vt alter pñtari & inſtitui nō poſſit q̱ intitulatus:
ſed requirat̄ ēt adhoc ꝯſuetudo loci.Hoſt.verò in ſum
ma huius tit. in fi. in ſecūdo intellectu dato ad d.c.po-
ſtulaſti. tenet idē qđ gl. & licèt videat̄ feciſſe difficulta-
tē:an eſſet remouēdus intitulatus poſt mortē intitulā-
tis:tñ in fi.tenet eſſe remouendū: & idē facit in lectura
ſuper d.c.poſtulaſti. vbi ēt tenet, non requiri cōſuetu-
dinē de neceſſitate, quā volebat Inn. Io.An. aūt in d.c.
poſtulaſti. in prin.dicit per hanc intitulationē nullum
ius acquiri intitulato:q̄a ſi q̄reret̄, neceſſe eſſet ꝯſenti-
re p̄ronū,de fil.presbyte.propoſuit. Vel ꝙ bñ acquirat̄
ius,de ſimonia.p̱ tuas.el 3.& ſit vere canonicus:tñ red-
ditus nō p̱cipiet,quouſq; placuerit rectorib. & admit-
tat̄ hoc ꝯ̄ p̱p̱ ꝯſuetudinē approbatā. adducit ſimile de
c.fi.de conſti.& de c.ſtatuimus de maio. & obe.ſm Inn.
ſed Hoſt.vult iſtū pñtari, vt poſſit ad ſacros ordines p̱-
moueri.c.ep̄s.c.cū ſm ap̄lm. de p̄b.caueat tñ ep̄s, ꝙ ec-
cleſia ſufficiat intitulata a rectore, alś diceret̄ ſine titu-
lo ordinatus.Et eandē tenet Io.And.ēt ſine cōſuetudi-
ne debere pñtare intitulatū,qñ p̄ronus ꝯſenſit: ſed illi
ius nō acquirit̄: cū poſſit p̄ronus variare.ca.cū aūt.hoc
tit.ſecus ſi eſſet p̄ronus eccleſiaſticus, q̱ variare nō poſ-
ſet:vt in d.c.cū aūt. & nō ob. illud de expectatione va-
caturi p̱hibita: q̄a illud fit auctoritate illius iuris & Pa
pę,qui pōt ſupra ius diſpēſare.13.q.4.qui peccat.de cō-
ceſ.p̄b.propoſuit.nec oportet, ꝙ mortē rectoris deſide
ret:q̄a nō eſt oīno certus: an locū ipſius obtineat,ſi sūt
plures intitulati, vt ipſemet Io.An.dicit ſuper gl. & ſi

vnicus ſit,multa poſſent occurrere,p̱p̱ quæ impediret̄,
de iureiur.quēadmodū: vel hoc pōt intelligi de hone-
ſtate,quaſi dicat,decēs eſſe: ſed nō neceſſariū p̄ronum
talē pñtare,& quātū ad hāc honeſtatē ſeruādā præiudi-
ciū gñari p̄rono,arg.notatorū de cleri.peregr.c.fi.& de
elec.nec pro defectu. tñ ipſe Io.An. poſt Hoſt.ſuper ip
ſa gl.añ fi.redit ad p̄cedentē ſolutionē: ꝙ oīno debeat
pñtari:ſed eſt incerta inſtitutio p̱p̱ plura q̄ pñt occurri:
& idē Io.An.in verſ.in gl.j.ibi cū eo, dicit rectorē poſſe
intitulare ordinādū inuito p̄rono ſm Io. An. ad vitam
ipſius rectoris: vt ēt vult glo.ſed Hoſt.diſtinxiſſe, ꝙ aut
iuſpa.eſt eccleſiæ ſic religioſorū, ad quos tp̱alia perti-
nēt, & rector non poſſet intitulare ſine conſenſu p̄ro-
norū, ne circa tp̱alia p̄iudiciū eis generet̄.c.ex litteris.
in fi.cū ſuis concordan. aut laicus eſt p̄ronus:& tūc q̄a
tp̱alia pertinerēt ad rectorē:& tūc poterit rector intitu
lare,arg.de his quæ fiūt a prœla.ea noſcitur.& hoc ſtāte
ꝯſuetudine.ſed ſi de conſuetudine nō appareret, vr̄ re
quirendus cōſenſus patroni,de offi.Archi.ad hęc.& de
tēpor.ordinan. archiep̄s. iunctis cum notatis in c.3.de
offi.vica.& c.2.de eccle.ędifi. & c.ſuggeſtū.hoc tit.& ſic
concordando p̄dictas opiniones & iura dicit poſſe col
ligi dr̄iam inter patronum eccleſiaſticū & ſecularem.
vt no.in c.cum propter. hoc tit. Subdit etiā ibi Io. An.
Hoſt. dixiſſe, certū eſſe abbatē & ꝯuentū poſſe tales ti-
tulos aſſignare ſm ea q̄ no. de ſtatu monachorū.ca.fi.§.
pen.& ibi pñtare. & ſi plures ſunt taliter titulati,locus
erit gratificationi ſm Hoſt. ſed pro primo pñtato dicit
facere.c.1.de maio. & obedi.Do.Card.per ſuas oppo.&
q̄ōnes ſequit̄ oīa ſupraſcripta.Et ſimiliter facit ibi Do.
Abb. in quadā ſua pulchra & longa diſpu. Et prædicta
ēt voluit ſumma dir.iur. hoc titu.§.fi. & D.Card.in cle.
plures.in fi.6.col.hoc tit.vbi vult rectorē poſſe intitula-
re aliquē ēt inuito patrono,cum tractetur de illius pre
iudicio: & diſtinguit etiam inter patronū eccleſiaſticū
habentem tp̱alia & laicum.& idem facit ibi Pet.de An
cha in pen.col.in 3.no.& idē Imo. in x.col.in verſi.glo.
rectoris. Supraſcripta ēt voluit Præpo in c.qñ.in 1.col.
in verſ.quid ſi rector.24.diſt.ponendo pulchram & bre
uē diſtinctionē. Pau. verò de Cita. in hoc trac.in 6.par.
in 13.q.in verſi.8.tenet concluſiue,ꝙ qñ rector eccleſię
pñtauit aliquem ordinādum ad titulū ſuæ eccleſiæ de
conſenſu partoni, p̄ronum non poſſe poſt mortē re-
ctoris pñtare aliud q̄ illud: quia ſibi præiudicium fecit
cōſentiendo primæ pñtationi, alleg.d.c.poſtulaſti. quē
dicit ita debere intelligi omiſſā diſpu. Doctorū circa
jus ad vacatura: quia dicit illā diſpu.nō procedere,vbi
eſſet talis conſuetudo: vt ēt hr̄ in c.relatum.de pręb.vbi
poſtquam quis eſt receptus in canonicū, licèt non va-
cet p̄ben. tñ tenuit promiſſio de prima vacatura: iō ex
honeſtate & debito tenet̄ ep̄s conferre poſtea vacārē,
ſic in d.c.poſtulaſti. nō poterit p̄ronus variare, qui pri-
mo pñtato cōſenſit, & ſic ſibi fecit præiudicium: quia
dato ꝙ de rigore vellet variare,ille tñ remanebit: & ſal
tim debebit habere alimēta ſm Abb. ibi poſt alios: ſe-
cus ſi nō præbuit patronis aſſenſum:q̄a poterit p̄ronus
aliū pñtare.ca.principali.63.diſt. & ibi gl.2. quæ vult,ad
patronū nō ſolum ſpectare electionē p̄lati: ſed & alio-
rū.ſ.diaconi & ſubdiaconi: vt in c. Eleuterius.18.q.2.&
§.ſiquis oratorij domū.in auc.de ſanctiſſi.ep̄is.colla.9.
Et idē Pau.format hunc art. in d.6.par.in 63.q.qui dicit
oīa quę ſ̄.diximus. Do.Roc. verò in hoc trac. in verbo
honorificū. in 3.q.in 2.col.in verſ. hinc dicimus. tenet
5 † rectorē poſſe intitulare aliquē ad ſuā eccleſiā: q̄a ſibi
p̄iudicat & non p̄rono. Et idē Roch.in verbo cōpetēs.
in 21.q.in j.col.in verſ.pro opinione prima.dicit idē qđ
proxime diximus, vbi allegat Arch. & Præpoſi. in c.qñ.
Qui ēt Roch. principaliter format hunc artic. ibidem
6 in 26.q. vbi hr̄ ꝯcludit † rectorē poſſe intitulare aliquē
ad eccleſiā ſuā ēt inuito patrono, ſed ſi patronus con-
ſenſit de honeſtate,intitulatus erit p̄ſentādus p̱ eū mor
tuo rectore, & ita demū de neceſſitate ſi hoc hēt ꝯſue-
tudo loci,alleg.Ab.ī d.c.poſtulaſti.& Præpo.ī d.c.qñ. Vt
ex ſupraſcriptis apparet hęc materia multū intricata,
ideo

ideo vt clara habeatur ꝓcedamus in ea per ꝯcluſiones.
7 Et prima ſit ꝯcluſio † ſolum rectorem habere poteſtatē
p̄ntandi ordinandos ad ordines ad titulū beneficij ſui
quis beneficiū ſit p̄ronatum, & hoc probatur in d.c.po
ſtulaſti.ibi per intitulationem hmōi &c.vbi Papa vr̄ ap
probare iſtam p̄ntationē rectoris ſine tamē pręiudicio
p̄roni ad idem c.per tua.de ſimo.& c.ꝯquerente.de cle.
non reſiden.& iſti ſic ordinati habebunt in eccl̄a alimē
ta non tn̄ erunt canonici in eccl̄a: vt quidā dixerunt &
male: q̄a illa p̄ntatio ſolum firmat ad effectum vt hēat
vnde viuere.vt ſatis innuit tex.in d.c.per tuas epiſcopus
tn̄ nō deberet admittere niſi redditus eccl̄æ ſufficerent
rectori & intitulatis aliàs ep̄s nō euaderet pœnam c.ac-
cepimus.de ęta.& quali.& c.ep̄s & ſm̄ apoſt.de præben.
hoc totum colligitur ex glo.in d.c.poſtulaſti.& ex dictis
Io.An.ibi & ēt Car.in 1.& 3.q. & voluit Abb. ibidem in
princ. ſuę diſtinctionis.& in cle.plures.in fi.6.col.in 9.q.
hoc tit.& ibi Pet.de Anch.in pen.col.in 3.no.& ibidem
Imo.in 10.col.in ver.gl.rectoris & Prępo.in d.c.qn̄.in 24.
diſt.in 1.col.in ver.quid ſi rector.& ſenſerūt Pau.& Roc.
8 in loc. ſ̄.alleg. ꝯcludētes prędicta poſſe fieri ēt inuito pa-
trono. ¶ † Secunda ſit ꝯcluſio clericum inſtitutū in ec-
cleſia patronata p̄ronorum eccleſiaſticorum nullo mo
do poſſe admittere aliquē ad ordinādum ad titulū ſuæ
eccl̄æ,ſine vero ꝯſenſu patroni, & in hoc vr̄ differentia
inter patronū eccl̄aſticum & ſecularē. Ita voluit Hoſt.
in d.c.poſtulaſti. & ibi Io.And. & Cardi.in 3.q. & voluit
Abb.in d.principio.ſuæ diſtinctionis.& tenuit Car. Pet.
de Ancha.Imo.& Præpo.in lo.præalle.Circa hoc aduer-
te.nā prædicti doc.loquūtur in patronis eccl̄aſticis habē
tibus bona temporalia eccleſiæ iuxta c.de monachis.de
præben.c.cum & plantare. de priuile.& cle.j.hoc titu.&
ratio eſt bonorum intereſt:quia ipſi patroni habētes tē-
poralia eccl̄æ habēt ſolum dare victum vicario ſeu re-
ctori.vt in d.cle.1.hoc tit.& nos diximus late ſ̄. in 3.par.
2.lib.in 10.q.prin.per totum.quare ſi iſte vicarius ſeu re-
ctor admitteret alterū in titulū totū intereſſe eſſet non
ipſius rectoris: ſed iſtorū patronorum religioſorum: &
ideo ſine eorū ꝯſenſu hæc facere nō poteſt:nam nō præ
cedentis ꝯcluſionis eſt inuito patrono poteſt aliquem
intitulare ad eccleſiam ſuam : quia cum habeat ipſum
alimētare de redditibus ad eum ſpectantib.nō eſt ꝙ nō
ceat patrono:ſed ſolum quod noceat rectori: & ſic ſibi
imputetur: in caſu vero noſtro eſt quod noceat patro-
nis ipſis religioſis temporalia habētib. & non eſt ꝙ no-
ceat ipſi vicario ſeu rectori omnino victum eius habē-
ti: quia nō poteſt tolli de eius victu ex quo redditus de-
bent ſufficere vtrique vt in præce.concl. diximus. Et ex
his ſequitur ꝙ in alijs beneficijs patronatis patronorū
eccl̄aſticorum nō habētiū temporalia eccleſię:cum om
nia tēporalia ſint rectoris, quod dictū eſt in patronis ſe-
cularib.habebit locum etiam in iſtis eccl̄aſticis:vnde di
ctum Hoſt.Io.And.& Car.vbi ſupra nō eſt intelligēdum
ita generaliter vt per eos eſt relatum in hoc eſſe differē
tiam īter patronos eccleſiaſticos ſeculares: quia in hoc
nō differunt omnes patroni eccleſiaſtici a ſecularibus:
ſed ſolum patroni eccleſiaſtici habētes bona tempora-
lia eccleſię,vt in d.cle.1. hoc tit. & nō in illis eccleſiaſti-
cis nil temporalitatis habentibus: quia in hoc ipſi ꝯcur
9 runt cum ſecularib.& non differunt.¶ † Tertia ſit con-
cluſio ꝙ ſi patronus cōſenſit intitulationi factæ per re-
ctorem generabitur præiudicium ipſi patrono: ſiue ſit
eccleſiaſticus:ſiue laicus,& quomodo hoc procedat ꝯſi
ſtit difficultas:nam ſi hæc cōcluſio ita ſimpliciter intelli
geretur ſequeretur patronū, & rectorem poſſe dare ali-
cui ius in vacaturo beneficio ꝯ̄ reſpon. cap.1.de conceſ.
prębē.& propter hoc doct.fuerūt varij: nam aliqui dixe
runt patronum ꝯſentientem intitulationi teneri p̄nta-
re intitulatum cū eccleſia vacauerit de honeſtate. Alij
aūt dicebāt ad hoc illum teneri de neceſſitate ſtante tn̄
ꝯſuetudine loci ꝙ hmōi intitulati ſuccedant in ipſis be
neficiis.Alij aūt tenuerunt indiſtinctè patronum teneri
hmōi intitulatos præſentare, & ſi ſunt plures eſſe locū
gratificationi vt in plurib.p̄ntatis, vt in ca.cum aūt. hoc
titu.ſi ſit vnus quod omnino ille ſit p̄ntandus,& ad hoc
non requiri diſpoſitionem alicuius ꝯſuetudinis cū hoc
ſit ſtatutū per Papam in d.tex.c.poſtulaſti.vt ſ̄.retulimus
doct.hoc tenētes quod etiam voluit ibi doc.Cardi.in 3.
oppo.in fi.qui cum iſta opi.remanet,licet plures retule
rit opiniones.Et tenēdo hāc opi.nō obſt.ꝯ̄rium ꝙ dare-
tur in beneficio vacaturo: quia ſi ſunt plures intitulati
nullus illorū erit certus cū depēdeat gratificatio ab epi-
ſcopo: vt proxime diximus: ſi vero eſt vnus intitulatus
nō eſt certus:q̄a p̄ronus laicus variare pōt: & ſi ſumus ī
patrono eccl̄aſtico multa poterunt intermedia occur-
rere pp̄ quæ nō erit inſtituēdus.vt dixerunt Hoſt.Io.An.
& Car.vbi ſ̄.Abb.tn̄.in d.c.poſtulaſti.ante fi.dicit veriorē
eſſe opinionē,ꝙ ceſſante conſuetudine patronus nō te
neatur p̄ntare de neceſſitate aliquē ex illis intitulatis:
ſed de honeſtate:ſecus vero vbi eſſet conſuetudo: & ſic
poſſe intelligi arg.ſumptum in d.c.poſtulaſti.in fi.a ꝯ̄rio
ſenſu. Ad quam litterā dat alium intellectum vt poſſit
dici ꝙ illa exceptio niſi de p̄rono & c. non referatur ad
proxime dicta: ſed ad id quod dixerat nullū pręiudiciū
generari patrono. vt ſit ſenſus: ꝙ ſi patronus ꝯſenſit fa-
cit ſibi pręiudiciū,vt nō poſſit amplius illos remouere,
idē in alimētis:quia primo erūt illi intitulati alimētan-
di: & ſubdit nec moueat te ꝙ clauſula debeat referri ad
proximiora:& nō ad magis remota:nā iſtud fit qn̄ ex re
latione ad ꝓxima ſurgit abſurditas.vt in cle.ne in agro.
in §.ceterū.iuncta glo.de ſtatu regula.Eſt enim abſurdū
dicere patronum teneri p̄ntare intitulatum: quia ſic ꝑ
intitulationem indirectè daretur ius ad vacaturum be-
neficium quod eſſe nō debet. Tu circa hæc dicta Abb.
Aduerte: nā ille ſenſus quem ponit ipſe ad litteram d.
c. poſtulaſti. ꝙ ſi patronus ꝯſenſit facit præiudicium,vt
nō poſſit amplius illos amouere: & etiā in alimētis,q̄a
erūt illi intitulati prius alimētādi: nam hoc pręiudiciū
nō eſſet patronorum cuius nō ſunt temporalia: ſed fu-
turi rectoris ad quem ſpectabūt temporalia:& pro hoc
facit quod diximus in prox.præce.ꝯclu.intitulationem
quæ fieri pōt inuito patrono per rectorem nō poſſe per
eū fieri inuito patrono qn̄ temporalia nō ſpectarent ad
ipſum rectorem: ergo pręiudicium quod ꝯſiderari pōt
in nō admotione intitulati:& in alimētis ſibi p̄ntandis
non erit patronī ſed futuri rectoris ad quem tempora-
10 lia ſpectabūt.¶ † Sed certe ſummopere miror de tantis
patrib. & iuris de his qui dāt intellectus varios ad text.
clarum d.c.poſtulaſti. qui nō pōt habere alium intelle-
ctum quā illum quem verba ſonāt: ponit enim littera
hæc verba per intitulationē hmōi nullum patronis pręiudicium
generetur quin poſſit alios ad alias eccl̄as cū
vacauerint p̄ntare niſi de patronorū proceſſiſſet aſſen-
ſu:dicit ergo expreſſe littera in quo erat dubiū ne pręiu
dicaretur patrono: nā dubiū erat ne præiudicaretur in
hoc quin ipſe patronus poſſet alios ad alias eccleſias cū
vacauerint p̄ntare.ad quid ergo ꝯſiderabimus alia præ-
iudicia, niſi hoc quod expreſſe littera ponit quæ vnica
r̄ſione r̄ndet ad duas prępoſitas quæſtiones vt gl. dicit
& facit reg.quę eſt per intitulationem huiuſmodi factā
per rectorē nullum generari præiudiciū patronis, quo-
niam vacāte eccleſia poſſet p̄ntare,ex qua reg.excipit ca
ſum niſi intitulatio ꝓceſſerit de aſſenſu p̄roni: vt ergo
iſta exceptio ſit de reg. vt eſſe debet, neceſſe eſt ꝙ in ca-
ſu exceptionis præiudicetur p̄rono vt nō poſſit p̄ntare
cū eccl̄a vacauerit, ex quo ipſe aſſenſit ītitulationem:
& hic eſt intellectus clarus per verba clara:non inceda-
mus ergo ꝑ mēdicata ſuffragia.Quem fortifico q̄a re ve
ra maius ius nō reſpectu iuris ſpiritualis:ſed reſpectu ef
fectus tribuit patronus q̄ inſtituens: quia patrono dici
pōt opus manuū tuarū ego ſum:& nō inſtituēti,vt dixi
mus ſ̄.in 2.par.2.lib.in 5.q.prin.in 10.arti.Sed difficultas
ꝯſiſtit in hoc:quia ſi ſic intelligatur iſte tex.dat ius bene
ficio vacaturo p̄ronus & rector qđ fieri non poteſt. vt ſ̄.
eſt dictum, & licet audacter r̄nderi poſſet: vt ſ̄. allegati
doc.dixerunt ſufficere ita eſſe depoſitum per Papā in il
lo tex.tn̄ ego aliter reſpondeo & dico per hoc ꝙ patro-
nus debeat p̄ntare intitulatum cum ipſe intitulationi
conſenſit

ꝯſenſit non ſequi: ergo datur ius intitulato ad vacaturũ
beneficiũ. vt dñt doc. in c. cũ dilectus. hoc tit. & nos dixi
mus ſ. in 3. par. 2. lib. in 8. q. prin. in plurib. locis: & preſer
tim in 1. ar. ꝙ licet legatus de latere reſeruet aliquod be
neficiũ pro aliquo non per hoc dr̃ dare ius ad vacaturũ.
intellige de beneficio eccleſiaſtico patroni vt ibi dictũ
eſt: qa poterit alteri dare vt ibi hr̃. ecce qualiter facta eſt
reſeruatio pro tali: & nihilominus ille talis non dicet
hr̃e aliquod ius ad vacaturum. quãto magis in caſu no
ſtro, vbi ſi ſunt plures intitulati nullus dicet hr̃e ius: qa
eṗs gratificabit̃ cui voluerit ipſis ꝑ pr̃onum pñtans ſi eſt
vnus poterit variare ſi pr̃onus eſt laicus ſi eccl'aſticus q̃-
uis non poſſit variare: qa pñtatio pr̃oni nõ dat ius in re
ſed ad rẽ c. cũ Bertoldus. de re iudi. ſiue ſint pr̃oni eccla-
ſtici, ſiue laici. vt diximus ſ. in d. 2. part. 2. lib. in 5. q. prin.
in 8. art. nõ per hoc dicet̃ hr̃e aliquod ius ad vacaturum
quod probo: nã ſi ille ꝓ quo eſt facta reſeruatio per le-
gatũ qui expectat ius in re nõ dr̃ hr̃e ius ad vacaturũ: vt
ſit ꝯ regulã c. 2. de ꝯceſ. præb. quãto magis nõ dr̃ hr̃e ius
ad vacaturũ: nec ꝯriate diſpõni d. ca. 2. ille qui expectat
pñtationem pr̃oni per quã pñtationem datur ſolũ ius
ad rẽ & non in re. Do & aliã inſtantiã. nonne pr̃onus nõ
pñtaret & fieret deuolutio ad eṗm & nõ poterit agere
tanq̃ habens ius ad vacaturũ: ſed eṗs prouidebit: prout
ſibi placuerit? & licet Cardi. in d. 2. oppo. r̃ndeat adhuc
eṗm debere illũ inſtituere & non aliũ, dico ſalua pace:
tñ qa principalis ꝯſenſus fuit pr̃oni & non eṗi, non dẽt
epiſcopo preiudicare. Et ſi diceres omnino intitulatio-
ni interuenit ꝯſenſus epiſcopi c. ꝯquerente de cleri. nõ
reſidẽ. & c. per tuas nobis. de ſimo. dico illum ꝯſenſum
nõ preiudicare eṗo in caſu noſtro: quia eṗs ꝯſenſit inti
tulationi: non aũt cogitauit præiudicare ſibi in iure de
uoluto ex negligentia pr̃oni: vnde dico eṗm non tene
ri negligẽte pr̃ono illud inſtituere prædicta ratione: tũ
ẽt quia tex. c. poſtulaſti. ſolũ diſpoſuit præiudicãdo pr̃o
no & nõ epiſcopo: ſi text. nõ dixit, nec nos dicere debe-
mus iuxta gl. fi. in c. fi. hoc tit. Poteſt ẽt interuenire ꝙ iſte
intitulatus eſſet idoneus ad ordinẽ receptũ non autem
ad eccleſiam parrochialem vel aliud beneficiũ ad quod
eſſet intitulatus vel poſſet effici indignus: & ſic pr̃onus
nõ pñtaret eũ. iuxta no. in c. cũ vos. de offi. ordi. vnde cõ-
cludamus ꝙ q̃uis patronus teneatur pñtare intitulatũ;
non tñ per hoc tribueretur per intitulationẽ illi ius ad
vacaturũ beneficium: ſed ſpes & iura prohibere ꝯcedi
ius ad vacaturũ beneficium & non ſpem: & ita teneo ꝓ
firmo de iure procedere quicquid dicant ꝯrium tenen
tes cũ habeamus pro hoc tex. expreſſum. Quarta ſit con
cluſio vt p̃dicta nõ habeant locũ in iure pat. eṗi c. ſiquis
eṗorum 16. q. 5. & voluit glo. in d. c. poſtulaſti. & ibidem
Hoſt. Io. And. & Car. in vlt. col. in verſ. oppone ad hoc. &
multi ex ſupradictis doctorib. & Card. remittit ſe ad di-
11 cta per eum in c. ſignificaſti. in 3. ꝯrio. hoc tit. ¶ † Quin-
ta ſit concl. iſtum intitulatum per rectorem eſſe amouẽ
dũ rectore mortuo ſi ipſe pr̃onus nõ ꝯſenſerat. & volũt
omnes doc. ſ. allegati. Abb. vero in d. c. poſtulaſti. in vlti.
col. in verſ. ſed eſt dubiũ. diſtinguit pro ꝯcordia opinio
nũ, aut in eccleſia nõ eſt patronata & debet ibi remane
re intitulatus ex quo rector & eṗs ꝯſenſerunt: ſed ſi fa-
cultates nõ ſufficerent niſi pro rectore ſucceſſor qui nõ
peccauit nõ debet puniri: ideo remouebitur intitula-
tus. & hoc dicit probare in c. cõquerente. iunctis dictis
ibi per eum & per Hoſt. in d. c. per tuas. Et hoc caſu ego
dicerẽ teneri epiſcopũ. vt dixi ſ. in fi. primæ concluſio-
nis. Aut eccleſia eſt patronata & procedat opinio Ioan.
And. vt ad petitionem patroni intitulati remoueatur:
qa ſine ipſius ꝯſenſu nõ potuit titulus perpetuus con-
ſtitui in eccleſia argu. c. principali. 63. diſtin. & eorũ quæ
notan. in c. ad hæc. de offi. vica. & ſic dicit poſſe reduci ad
ꝯcordiam opiniones: nam patrono imminet præiudi-
cium: quia ſi veniret ad inopiam nõ poſſet ita abundan
ter alimẽtari ſi ẽt intitulari eſſent alimẽtandi ab eccle-
ſia: & ſic ꝯcludit Abb. in eccleſia patronata omnino eſ-
ſe recurrẽdum intitulatum per rectorẽ ſine ꝯſenſu pr̃o
ni. Tu aduerte. nam epiſcopus non poteſt ordinare ali-
quẽ niſi ad titulũ beneficij vel patrimonij: quia aliter
ordinatos ad ſacros ordines ipſe teneretur alimẽtare. vt
in d. c. eṗs cum ſm̃ apoſtolum, de præb. verũ eſt ꝙ ſi non
habet nec patrimonium nec beneficiũ poterit ordina-
ri ad titulũ beneficij alicuius beneficiati. d. c. per tuas. de
ſimo. c. cõquerẽte. & d. c. poſtulaſti. licet ergo habeat ali-
mẽta in illa eccl'a viuẽte illo beneficiato ſi poſt mortẽ
illius amouebit̃ ex quo pr̃onus non ꝯſenſit. cui erit im
putandum, rectori nouo? non. quia ipſe nõ intitulauit
cũ patrono? nõ. quia non ꝯceſſit: dicerem igitur ꝙ im-
putabitur eṗo qui admiſit illum ad eccl'am patronatã
ſine conſenſu patroni cum ſciret ceſſare intitulationẽ
poſt mortẽ rectoris ex quo facta ſine ꝯſenſu patroni ſi-
cut proxime diximus poſt Abb. epiſcopum teneri qñ
acceptauit aliquem ad titulũ beneficiati rectoris in be
neficio nõ pr̃onatu cuius fructus nõ ſufficerent ipſi in-
titulato & nõ rectori, quia licet rector primus ſibi præ-
iudicaſſet donec vixit rector ſecundus qui nõ ꝯſenſit in
nullo ſibi præiudicauit: & ideo tenetur epiſcopus: idẽ
12 ergo dicamus & in caſu noſtro. ¶ † Reliqua circa mate-
riam d. c. poſtulaſti. ad cuius intitulationis vide omnes
prædictos doc. in d. c. poſtulaſti. & doct. maxime moder-
nos in d. c. per tuas. el 3. de ſimo. & in d. c. qñ 24. diſt. & in
d. c. cõquerente. de cle. nõ reſid. Quid autem ſi ex duob.
in pari numero pñtatis vnus erat ordinatus ad titulum
illius eccleſiæ: alter non? an intitulatus data paritate in
reliquis debeat præferri in inſtitutione. vide quę dixi-
mus ſ. in 3. par. 2. lib. in 9. q. prin. in 8. arti.

¶ Septimus art. 5. q. pr in. 3. Libri.

1 *Vicarius an poſſit poni per rectorem ad eccleſiam patronatam ſine con ſenſu patroni.*

2 *Rector poteſt ponere quos voluerit ad ſeruiendum eccleſiæ patronatę ſine conſenſu patroni.*

1 AN rector † eccleſiæ poterit ponere vicariũ in ea: &
quos voluerit clericos ſeruiẽtes ad ibi deſeruirẽ. eli-
gere ſine cõſenſu ſui patroni. Doct. tractant hunc art. in
c. ad hæc. de offi. vica. & ponit domi. Card. in cle. vnica. in
11. q. de offi. vica. & doct. in d. c. propoſuit. de fil. presbyte.
& ꝯcludunt ita demum requiri ꝯſenſum patronorum
ſi vicarius erit perpetuus, & eṗs voluit durare poſt mor
tem perſonæ: nã vt fiat iſta perpetratio requiritur aucto
ritas eṗi & ꝯſenſus patroni: quia alias pręiudicaretur pa
trono qui habet præſentare nouũ rectorẽ ſi ille rector
nõ poſſit ſibi eligere vicariũ quaſi velint indirecte præ-
iudicari patrono cum pręiudicatur rectori futuro. & ad
hoc alleg. d. c. poſtulaſti. hoc titu. Aut loquimur de vica-
rio ad tempus, vel ẽt ad vitam rectoris, dummodo non
perpetuetur poſt mortem eius, & ꝯcludũt ibi nõ requi-
ri ꝯſenſum patroni, quia nullo modo pręiudicatur ſibi
nec futuro rectori: qa poterit futurus rector alium con-
2 ſtituere vicarium. ¶ † Quo vero ad alios ſeruitores dico
rectorẽ eccl'æ patronatæ poſſe eligere quos voluerit ad
ſibi ſeruiendũ & miniſtrandum ſine ꝯſenſu patroni. vt
no. Fed. de Sen. conſ. 95. inci. ſuper dubitatione articuli.
in prin. 3. col. & prędicta ẽt remiſſiue ponit Roc. in hoc
trac. in verbo honorificum. in 3. q. prin. ante fi. 2. col.

¶ Octauus art. 5. q. prin. 3. Libri.

1 *Obligari non poteſt rector ad ſoluendum cenſum patrono vel ad augendum ſolitum, nec ſponte poteſt aliquid ſoluere nomine cenſus.*

2 *Caſus in quo ſpolium cadit in incorporalibus.*

DVbitatur octauo & vltimo, an rector eccleſiæ pa-
tronatæ poſſit ſe obligare ad nouum cenſum pa-
trono ſoluendum ſeu augere antiquum etiam in vita
ſua. Et Abb. in cap. tua nos. de iureiurau. colligit ex illo
1 tex. † quod rector eccleſiæ patronatæ non poteſt ſe obli
gare ad ſoluendum cenſum, vel ad augendum ſolitum
& in vita ſua. quinimmo ſecundum eum nõ poteſt pa
trono ẽt ſponte ſoluere nomine cenſus aliquid. & ita
decidit Abb. in c. 1. in 3. colum. de immun. eccleſia. & in

c. cum

c.cum olim.el 1.in 3.no.per illum tex.de reſtitu.ſpolia.
Idem voluit Bal.in con.ſuo 318.incip.nunc venio.in 3.
vol.Sequitur Roch.in hoc tract.& in verbo & vtile.in 2.
q.in 1.col. Et pro primo dicto eſt bonus tex. in c. præte-
rea.quem Abb.allegat de cenſi.in fi.& reddit rationem,
quia hoc poſſet eſſe damnoſum eccleſiæ in futurum,ar
gum.c.peruenit.de arbitris. Et nota hoc intantum pro-
cedere,ꝙ ſi præſentatus iurat præſentāti de antiquo cē-
ſu augendo: & poſtea contrarium iurat inſtituenti, va-
let ſecundum primum iuramentum: tamen ab eccle-
ſia remouebiur.hic eſt tex.aures.in d.tua nos.el 1.de iu-
reiur. Sed aduerte & intellige prædicta de nouo cenſu
augendo,vel imponendo,vt ſupra.Sed ſi cēſus eſſet ap-
poſitus in limine fundationis de conſenſu epiſcopi,be
ne teneret impoſitio:& ſolutio fieri dēret:vt diximus ſ.
in 2.q.prin.huius lib. in 16.arti. remittendo nos ad ea,ꝗ
diximus ſupra in 1.par.1.lib.in 9.q.prin.in 1.art.in 3.con
clu.in 6.eius amplia.& facit ratio præſentis noſtræ deci
ſionis:quia iſta grauamina non poſſunt inferri poſt ec-
cleſiā fundatam:ſed debet in principio apponi: vt ibi-
dem diximus in prima limitatione d.conclu. Et ſi dice
res, cur non poteſt in ſui præiudicium rector facere, ſi-
cut poteſt aliquem intitulare ad eius eccleſiam etiam
inuito patrono in eius præiudicium? vt diximus ſupra
in 6.præced.arti. Reſpondetur vt ſupra dixit Abb. quia
eſſet damnoſum in futurum. Ego explico damnū hoc
magis in ſpecie: quia cum patronus conſtitueret ſe in
quaſi poſſeſſione exigendi,donec contra eum ageretur
& iudicaretur:quia ſi denegaretur ſolutio, ſpoliaretur:
a † & hic eſt caſus, in quo ſpolium cadit in incorporali-
bus:& deberet reſtitui ante omnia:vt omnia iſta probā
tur in aureo tex.c.querelam. vbi pulchre Abb. in nota-
bilibus de electio.Immo poſſet iſta obligatio codē mo
do renouari per ſucceſſorem ad hoc,vt præſentaretur a
patrono:& ſic tranſiret in infinitum. ſalubrius ergo eſt,
vt non teneat,vt ſupra eſt concluſum.

Ex omnibus dictis ſupra in præſenti quinta q. prin.
& eius 8.arti. collige duas concluſiones. Prima erit
nouum hæredem,ſeu patronum poſtquam eccleſia eſt
ordinata,non poſſe aliquid immutare. Ita colligitur ex
omnibus dictis in iſta q.& præſertim in 1.artic.Amplia
primò iſtam concluſionem intantum procedere:ꝙ prę
ſentatus per primos patronos & inſtitutus per ordina-
rium per ſuperuenientem nouum hæredem,vel patro
num non poterit alter præſentari & ille amoueri:vt di-
ximus ſupra in d.1.arti.Amplia ſecundò d.concluſio.in
tantum procedere ꝙ conditiones ſeu qualitates per pri
mum fundatorem in limine primæ fundationis appo
ſitæ non poterunt poſtea per nouos hæredes:vel patro-
nos tolli in totum:vt diximus ſ.in 3.art.Reſtringe hanc
ampliationē procedere:vt in totum tolli nolli non poſ
ſit,ſed pro vna vice per patronum, cū conſenſu epiſco
pi aliquali cauſa interueniente benè alterari poterunt,
vt diximus in d.3.arti.in verſi.tu aduerte.Reſtringe ſecū
dò dictam ampliatio.vt tales conditiones, & qualitates
tolli non poſſint,niſi ſint qualitates concernentes fauo
rem patroni,cui ipſe renunciare poteſt: quia nil noce-
ret eccleſiæ,nec voluntati teſtatoris: nam illis renuncia
re poſſet patronus,etiam ſine conſenſu epi, vt diximus
in d.art.in ver.vnde in hac materia vſque ad finem.Am
plia tertiò d.conclu.intantum procedere, ꝙ nullus hæ-
res ſeu patronus nullo modo a capella,eccleſia, ſeu ſe-
pulchro poterit auferre arma ſeu inſignia primi funda
toris,& ſua apponere:vt diximus ſupra in 4.arti.in verſ.
tu conſidera.Extende d.amplia.intantum procedere,ꝙ
non ſolū prædicti nō poterunt arma primi fundatoris
tollere,& eorū ſculpiri facere:ſed nec ēt poterunt eorū
ſculpiri facere in locis prædictis remanentib.armis pri
mi fundatoris,vt diximus ibidē,in ver.ſecunda ſit ↄclu.
Reſtringe d.amplia.& præc.exten.vt ſculpiri poſſint ar
ma noui hæredis,ſeu patroni remanentib. armis primi
fundatoris quatuor ↄcurrentib.de quib.ibidem,in ver.
& licèt Petrus.cum trib.ſequentib.& in ver.tertia ſit cō-
clu.Reſtringe omnia prędicta:vt nullo modo procedāt
in ſepulchris: quia in illis, cum ſolū hæredes ſanguinis
poſſint ſepelliri & non extranei,ēt vniuerſales hæredes
nunquam poterunt mutare arma primi fundatoris: vt
diximus ibidem in ↄcluſione. Limita modò d.conclu.
ꝙ licèt nouus hæres,ſeu patronus nō poſſit aliquid im
mutare,in caſibus tñ,in quibus requiritur cōſenſus pa
troni, ſufficiet conſenſus hæredis, ſeu noui patroni:vt
diximus ſ.in 2.arti.Secunda ſit ↄcluſio,rectorem eccle-
ſiæ patronatæ nullo modo poſſe aliquid facere concer-
nens patronum,ſeu eius præiudicium ſine conſenſu ip
ſius patroni, vt diximus ſ. in omnibus iptis articulis: &
præſertim in 6.arti. Amplia primò iſtam ſecundam cō-
clu.intantum procedere, ꝙ non ſolum nō poterit prę-
iudicare rector nouo patrono,ſed nec etiam poterit ꝑ-
iudicare primo fundatori: quia nō poterit amoueri fa-
cere arma eius ab eccľa,capella,ſeu ſepulchro per eum
fundatis:vt diximus in d.4.art.in ver.quinta ſit ↄclu. Ex-
tende hanc amplia.intantum procedere: ꝙ ſi eſt extin-
ctus fundator,& tota eius familia,nō poterit rector,ſeu
conuentus eccľę ſepulchrum illius alteri cōcedere:nec
arma ab illo immutare,nec oſſa exinde extumulari: im
mo ſi occultum facerent inciderent in cenſuras:vt dixi
mus in d.4.arti.circa fi. Amplia ſecundò dictam ſecun-
dam conclu.intantum procedere, ꝙ rector eccleſiæ nō
poterit beneficio renunciare,quamuis in manibus epi
ſcopi,ſine conſenſu patroni,ſiue eccleſiaſtici:ſiue laici:
vt diximus ſ. in 5.arti. Extende hanc amplia. intantum
procedere:ꝙ poterit tenere renunciatio facta in mani-
bus patroni,ſiue epiſcopi per præſentatum non inſtitu
tum,etiam ſi retardata fuit inſtitutio pluſquam per an
nū,ſiue adhuc præſentatio nō fuiſſet acceptata per epi-
ſcopū,ſiue acceptata:vt diximus in d.5.art.in ver.ſed ad-
uerte.Amplia tertio dictam conclu.intantum procede
re ꝙ rector eccľæ patronatæ non poterit ſe obligare ad
nouum cenſum patrono ſoluendum: ſeu augere anti-
quum ēt in vita ſua: & ſi hoc iurauit præſentanti & ↄ-
trium iurauit inſtituenti, tenebit ſecundū iurm̄ & amo
uebitur ab eccleſia:& quamuis hoc videretur vtile p̄ro
no,quo ad mundum,prouideat tñ animæ ſuæ & ipſi ec
cleſiæ,per dicta ſ.in 8.& vlti. arti. Reſtringe prædicta, vt
non intelligatur in cenſu appoſito in limine fundatio
nis de conſenſu epi:quia ille licite ſoluitur: vt ibidem
diximus, & in locis ibi remiſſis. Limita primò dictam
conclu.ſecundā, ꝙ quamuis rector non poſſit aliquid
facere:vt ſ.ſine patro.poterit tñ eo inuito aliquem, vel
aliquos ordinare facere ad titulum ſuæ eccleſiæ,vt dixi
mus ſ.in 6.arti.præſertim in ver.& prima ſit conclu.Re
ſtringe primò hanc limitatio. ꝙ quamuis rector poſſit
aliquem intitulari facere ad eius eccleſiam, inuito pa-
trono,tñ hoc ſolum facere poterit in eccleſijs patrona-
tis laicorū,& etiam eccleſiaſticorū,quarum bona tem-
poralia ſunt penes rectorem,ſeu in eccleſijs patronatis
religioſorum,quarum bona temporalia ſunt penes ip
ſos religioſos patronos nullo modo poterit aliquem
intitulari, facere ſine ↄſenſu ipſorum patronorū vt di-
ximus in d.6.arti.præſertim in 1.conclu.Reſtringe ſecū
dò d.limit. ꝙ quamuis rector poſſit intitulare aliquē ad
eccleſiā inuito patrono: tñ nullo modo præiudicat pa-
trono,etiam ſi patronus eſſet præſens & taceret:vt dixi-
mus.in d.6.arti.poſt prin.in ver.& dicit ibidem glo. Re-
ſtringe hanc reſtric.vt intitulatio facta per rectorem nō
præiudicet patrono,etiam præſenti procedere:niſi p̄ro
nus ↄſentiret intitulatione,quia tunc haberet intitula-
tos præſentare qui ſi eſſent plures,eps habebit gratifica
tionem,ſi vnus,ille præſentandus eſſet.vt diximus in d.
6.arti.in 3.conclu.Declara hanc reſtrict. quòd quamuis
iſti intitulati ſint præſentandi: tñ non dñr habere ius &
beneficium vacaturum,ſed quandam ſpē.vt diximus in
d.3.conclu.in verſi.ſed ſi difficultas conſiſtit.cum pluri-
bus ſequen.Reſtringe tertiò d.limitatio. rectorem poſ-
ſe intitulare alium procedere in alijs eccleſijs patrona-
tis,quam epiſcopi,quia in illis epiſcopi hoc facere poſ-
ſent.vt diximus in d.6.articu.& præſertim in quarta con
cluſio. Reſtringe quarto d. limita. ꝙ quamuis intitula-

tio fieri poſſit per rectorē,vt ſ.inuito patrono: tñ addu-
rabit,niſi in vita rectoris:poſt mortem aūt eius intitula
ti amouebuntur,& eps qui eos ordinauit,vel ordinare
fecit tenebitur prouidere illis:vt diximus in d.1.arti.in
5.conclu. Limita ſecundò d conclusio. ꝙ quamuis re-
ctor nō poſſit facere aliquid in eccleſia pronata ſine pa-
trono: poterit tñ ibi ponere vicarium & ſeruientes ad
ſui libitum ſine eius conſenſu.vt diximus ſupra in 6.ar
ti.Reſtringe hanc limita.procedere in vicario tempora
neo,ſecus in vicario perpetuo de conſenſu epiſcopi ap
poſito qui perpetuaretur, etiam poſt mortem rectoris:
quia ille non poterit apponi ſine conſenſu patroni: vt
diximus in dicto 7.articu. Et per iſta claudatur hæc 5.q.
princ.Capio ſextam.

¶Sexta q.princ.3.Libri.

1 *Mutari an poſſit ſtatus eccleſię per epiſcopum ſine patrono.*
2 *Capella non poteſt fieri eccleſia collegiata in preiudicium patroni.*
3 *Capella patronata non poteſt fieri eccleſia collegiata per epiſcopum ſi*
ne conſenſu, eo autem conſentiente amittit ius pręſentandi, licèt reti-
neat alios fructus et habeat cōſentire electioni rectoris, fallit propter
neceſſitatem,vel vtilitatem eccleſiæ.nu 4.5.
6 *Caſus in quibus ęquiparatur neceſſitas & vtilitas.*

MOdò ſexto loco quærēdum eſt principaliter,quid
poſſit facere epiſcopus cum patrono, vel ſine: &
patronus cum epiſcopo circa eccleſiam patronatam,&
eius ſtatum,& ſic illius gubernationem.Et pro declara-
tione huius quæſtionis erūt diſcutiendi infraſcripti ar-
a ticuli.¶†Et primus erit,an eps poſſit immutare ſtatum
eccleſiæ ſine patrono:& eo non vocato:puta facere illā
de nō collegiata collegiatam:ſeu monaſterio impone-
re cenſum,vel quid ſimile.Et gloſſ.in c.nobis. in §.cæte
rùm.in verbo in capella.quærit de hoc:& dicit non poſ
ſe fieri de capella eccleſia collegiata:cū ſit mittere præ-
ſentationem ad hoc.ff.ſi ſer.vend.cuius familia.in prin.
& ff.de vſu & habita.l.vlt.10.q.1.c.1.Poſtea arguit in con
trarium 10.q.1.c.1.& c.decretum.vbi ordinatio eccleſiæ
pertinet ad epiſcopum.& c.nouerint 10.q.1.& ff.de vſu
& habi.l.vlt.in fi.Poſtea dicit glo.poſſe concedi eccleſiā
poſſe fieri collegiatam in fauorem eccleſię:& quamuis
puniatur patronus ſine culpa: non tamen punietur ſi-
ne cauſa:vt lite nō conteſtata.quoniam ſi verò,in fin.&
22.q.renouantes.& in hoc caſu remaneret pronus in re
liquis, præterquam in electione prælati. Poſtea gl.dicit
2 his non obſtantibus†eſſe tenendum,inuito patrono ca
pellam in præiudiciū patroni non poſſe fieri eccleſiam
collegiatā.& hoc probari in c.monaſteriū 16.q.7.& in c.
ſequenti.vbi dr̄ expreſſe,epiſcopum non poſſe auferre
eccleſiā ad diſpoſitionem patroni:& ſic eo inuito colle
giata fieri non poteſt, ſicut eo inuito nō poteſt auferre
directe ius præſentandi 17.q.7.decernimus.& c.cum di-
lectus.hoc tit.ergo nec indirecte. Et ibi cū quid vna via
prohibetur,alia verò non ꝯceditur c.tuæ.de procu.cum
ꝯcordan.Ponit & aliam rationem,per quam eccleſia te
neatur prouidere patrono, ſi ad inopiam vergat c.qui-
cunque 16.q.7.& c.nobis.hoc tit. ſi hoc fieri non poſſet
ſibi poſtea prouidere eccleſiæ ſicut prius poterat: ergo
ſua intereſt,ne fieret collegiata.Et dicit hoc credere ve-
rum,æquum & honeſtū: ne per hoc laici retrahantur a
ꝯſtructione eccleſiarum ſicut per ꝯtrium a prouiſione
eccleſiarum reuocaretur.adducit ēt de domino rei qui
nō poteſt vſum rei immutare etiam in melius inuito
vſufructuario:vt dicit prædicta l.vlt.ff.de vſu & habi. in
fi.Demum dicit vnū, ꝙ dato capellā poſſe fieri collegia
tā eccleſiam inuito patrono,nō perderet propterea pa
tronus ius præſentandi rectorem,ſed ſi ꝯſentiret,vt poſ
ſet fieri collegiata ſine proteſtatione iuris ſui, eo caſu
electio rectoris ſpectaret ad collegium: & ipſe nō habe
ret præſentationem. Et vltimo loco dicit vtroque caſu
remanere patronum quantum ad reliqua:& ita reſidet
glo.Hoſt.autem in d.ca.nobis.§. cæterùm.in vlt.colum,
in verſic.nunquid ergo,arguit ad partes: vt fecit gloſ.in
prin. & poſtea ſoluit hoc poſſe fieri in fauorem diuini
cultus: & patronus priuabitur iure ſuo ſine culpa: ſed
non ſine cauſa,& ipſū debuiſſe ab initio ſuſpicari hoc
euenire poſſe.ff.locati.l.ſi quis domū. §.1. & de electio.
licet,remanebit tñ patronus quò ad relicta. Nihilomi-
nus dicit eſſe fortiſſimum arg.in ꝯtrium, in c.dilecta.de
exceſ.præla.& in c.conſultationibus.ad fi.& in c.ſugge-
ſtum.ad fin.hoc tit.Io.And.verò in d.c.nobis. ſuper glo.
prædicta in fi.tenet opinionem,ꝙ non poſſit fieri colle
giata,alleg.d.c.delectationum.& dicit hoc tenuiſſe Vin
cen.in d.c.nobis.& in c.poſtulaſti.& Hoſt.in c.ſuggeſtū.
& facere quod no.Inno.ibi: & quod ipſe ibidem dixit.
Sed do.Car.in d.c.nobis.§.cęterùm.in vlt.col.tenet cum
glo.Et in 3.q.dicit,ꝙ ſi bene in eccleſia eſſent plures cle
rici,nō per hoc diceretur collegiata.Do.Abb.autem in
d.c.nobis,ante fin.vlti.col.ſuper d.glo.declarat illam,vt
intelligatur dixiſſe,ꝙ ſi fiet collegiata, & patronus non
ꝯſenſit, habebit in ea præſentationē: vt hoc ſit intelli-
gendum pręſuppoſita illa opinione, quod inuidiee fie-
ri poſſit:ſi autem ꝯſenſit, perdit ius præſentandi:ſed re
tinet alia iura patronatus.Poſtea dicit Abb.opin.glo.ꝙ
fieri non poſſit collegiata inuito patrono tenere Hoſt.
in d.ca.ſuggeſtum.& communiter docto.præter do.An.
qui ſatis bene diſtinguit, ꝙ aut ſubeſt neceſſitas eccle-
ſiæ:& tunc poteſt hoc fieri inuito patrono,aliàs proce-
dit prima opinio:& hoc dicit Abb.ſibi ſatis placere, cū
iuſpa.habeat patronus ex gratia:ideo non debet ſua ꝯ-
dictio impedire, quo minus ſubueniatur neceſſitatib.
eccleſię:& pro hoc dicit facere c.nullus.hoc ti.Et iſta di
cta Abb.ſequitur in omnibus & per omnia do.Phi.de
Sarra.ſuper d.gl.in verbo in capella Gaie.in repe.c.fi.in
20.col.de ele.lib.6.facit reg.patronum eſſe vocandum,
vbicunque de ſtatu eccleſię agitur: & ſine eo epiſcopū
non poſſe de eadē facere monaſterium,per d.c.mona-
ſterium 16.q.7.nec illam facere collegiatam,alleg.Bald.
in l.ſi quis presbyter.C.de epiſ.& cler.nec abſque illius
ꝯſenſu poſſe eccleſię cenſus imponi,alleg.Arch.18.q.2.
Eleutherius:nec ſine ipſius ꝯſenſu mutari eccleſia pōt
ſm Arch.16.q.vlt.c.fi.nec ſine ipſius patroni licentia be
neficium minui,vel ſupprimi,alleg.Cardi.in c.cum ac-
ceſſiſſent.ad fi.de conſtitutionibus.Et idem voluit Bar-
ba.in conſ.23.ſcripſit propheta.in 8.col.in 1.vol.Super-
uenit Pau.de Cita.in hoc tra.in 6.par.in 13.q.4.art.dicit,
patronum poſſe impedire,ne redditus patronatæ eccle
ſię in alios vſus ꝯuertantur,q̄ in illos,ad quos ex tempo
re fundationis fuerunt deputati,alle.Abb.in d.c.ſugge-
ſtum.Et ideo dicit bene dicere glo.in d.c.nobis.eccleſiā
patronatam nō poſſe conuerti in collegiatam inuito
patrono:& poſtea facit diſtinctionem D.Ant.cui addit,
ꝯdictionem patroni non ſufficere,qñ ſine cauſa ꝯdicit,
arg.c.ſacroſancta.de elect. in fi. & hoc idem voluit ipſe
Pau.in 9.par.in 12.q.& in 14.par. in verſi. primo modo.
Hoc etiam tenuit Roch. in hoc tract.in verbo honorifi
cum.poſt principiū 3.q.& Phil.Dec.in c.cum venerabi
lis in 18.col.in verſi.no.ſecundò.de excep.Ex quib.om-
3 nibus conclude† epiſcopum nō poſſe capellam patro
natam facere collegiatam ſine ꝯſenſu patroni; & ſi pa-
tronus conſentit,amittit ius pręſentandi:licèt retineat
alios fructus & habeat conſentire electioni rectoris,ac
4 ſi ab initio fuiſſet collegiata.† Sed ſi hoc eſſet faciēdum
ex neceſſitate eccleſię,poterit fieri per epiſcopum ſine
ꝯſenſu patroni, ſed adhuc poterit patronus præſentare
rectorem:& hoc modo poteſt intelligi dicta glo.in d.c.
nobis,& ita ſubaudirem ad diſtin.Butr.quia hoc modo
prouideretur indemnitati eccl̄æ,& non pręiudicaretur
patrono.Et ſi diceres,ſi non pręiudicaretur patrono,ad
quid ꝯſideratur neceſſitas eccl̄ę,quod erit priuilegium
neceſſitatis? Dico neceſſitatem operari hoc:quia effe-
cta eccl̄a collegiata nō poterit ꝓuidere in alimētis prō-
no:vel ſaltim nō ita pinguè,ſicut qñ eccl̄a nō erat colle
giata:& nō adhibito ꝯſenſu proni adoperetur,vt poſſit
præſentare ſicut patronus. Nota iſtam declaratio. quia
eſt ſm glo. in d.ca.nobis, & eam ſentit Abb. ſuper illa,
& habet omnem rationem in ſe, vt minus lædatur pa-
tronus

tronus quàm fieri poteſt, arg. c. qñ, hoc tit. ne patroni
retrahantur a fundatione &c. quam rõnem ẽt voluit d.
gl. ad effectum: vt nullo modo preiudicaretur patrono,
quanto magis habebit locum, vt illi pręiudicetur, quã-
to minus fieri põt? Pro hoc ẽt facit, nã neceſſitas eccle-
ſię ꝯſiſtit in hoc, vt ibi augeatur cultus diuinus per col-
legium: qa forſan in loco illo nõ erat eccleſia collegia-
ta, vel nec alia, quæ ita de facili fieri poſſit: fiet igitur, &
erit pronifum neceſſitati, & nõ erit ꝯſiderandus modus
prouidendi: nã & priuilegium Papa põt inducere, vt lai
cus poſſit pręſentare in eccleſia collegiata naturali: qa
modus prouiſionis nõ tollit collegium: vt no. in d.c. no
bis. §. cęteri. Si ergo iſta eccleſia nunquã fuit collegiata,
& vult epiſcopus illam inuito p̃rono facere collegiatã
& minuit eius alimẽta, nõ tollit igitur pręſentationem
quam ipſe tollere nõ poteſt c. decernimus 16. q. 7. Et idẽ
dicerem ẽt in legato a latere in eccleſia patronata laici,
cum illius pręſentationem tollere non poſſit: ſecus in
eccleſia patroni eccleſiaſtici c. cum dilectus, hoc tit. c. di
lectus. de offi. leg. no. hanc declara. quia ſine dubio pro-
5 cedit de iure. ¶ † Addo ad prędicta, & aliud, quod dictũ
eſt de neceſſitate eccleſię poſſe fieri de eccleſia patrona
ta ſimpli collegiata modo pręmiſſo poſſe hoc fieri ẽt ra
6 tionẽ vtilitatis eccleſię † quia neceſſitas & vtilitas cauſę
pię & priuilegiatę ęquiparatur. & per hoc adduco infra
ſcripta per me aliàs collecta. Primò adduco text. iuncta
glo. & doc. pręcipue do. me. Corſ. & c. & ſi Chriſtus. de iu
reiu. ꝙ licèt de facili nõ ſit iurandum: tñ ſuadẽte neceſ-
ſitate eſt iurãdum. & glo. ſubdit & vtilitate: quia neceſſi
tas ꝯprehendit ſub ſe vtilitatem: & allegat aliqua iura:
vt ibi per eam, quod ẽt voluit ipſe do. me. in c. quanto.
in 3. char. eo. tit. Secũdò adduco text. in c. in cauſis. de re
iudi. vbi hr̃: eſſe iudicandum, prout Papa iudicauit, niſi
aliud ſuadeat neceſſitas vel vtilitas. Tertiò adduco tex.
in c. nemo de ele. li. 6. vbi dr̃, nõ eſſe ꝯmẽdandã eccleſiã
parrochialẽ, niſi exiſtẽte in ętate & ſacerdotio & euidẽ
te neceſſitate, vel vtilitate eccleſię ſuadente. & ita bona
gl. & Dom. in 3. no. Quartò adduco tex. in c. nõ debet. de
ꝯſang. & affini. & ibi Abb. in 2. no. propter vrgentem ne
ceſſitatem, & euidẽtem vtilitatem eſſe recedẽdum a di
ſpoſitione iuris. Quintò adduco tex. in c. cum nobis o-
lim. de ele. in fi. vbi ꝯfirmat Papa quẽdam in pręlatũ ec-
cleſię Capuanę propter neceſſitatẽ, vel vtilitatem illius
forſan nõ ꝯfirmandum. Sextò adduco tex. in c. nihil. in
fi. de ele. vbi permittitur electis remotis a curia Roma.
ante ꝯfirmationem adminiſtrare propter neceſſitatem
& vtilitatẽ eccleſię. Septimò adduco text. in c. ſtatutũ. in
§. inſuper. de reſcri. in 6. ꝙ ſicut iudex exeundo domici-
lium ſuũ pp neceſſitatẽ cauſę: debet hr̃e expenſas: ita &
ſi propter vtilitatem cauſę. & ibi gloſſ. in verbo vtilitas.
hoc colligit, hęc duo a pari procedere, & ibidẽ Dom. in
2. col. declarat, qñ dicatur iudex exire propter neceſſita
tem: & qñ propter vtilitatem cauſę. Octauo adduco opi
nionem quorũdam relatam a Domi. in c. 1. poſt prin. 3.
col. de conſuet. li. 6. epiſcopum poſſe diſpenſare in plu-
ralitate dignitatum in diuerſis eccleſijs, qñ fit ex neceſſa
ria cauſa: & propter vtilitatẽ eccleſiarum, de cuius dicti
veritate eſt recurrẽdum, prout ſe Dom. remittit ad c. de
multa. de pręb. & ad doc. ibi. Nono adduco, ꝙ ſicut epi-
ſcopus poteſt diſpenſare, vt laicus ſit ęconomus eccle-
ſię propter neceſſitatẽ ipſius eccleſię, eodẽ modo pro-
pter vtilitatem Barba. in c. 2. circa medium 2. col. de iu-
di. Decimò adduco, ꝙ licèt habens beneficiũ, quod nõ
habet ordinem annexum, non poſſit cogi ad ſe promo
ueri faciẽdum, tñ ſi neceſſitas, vel vtilitas eccl'ę immi-
neat, poterit cogi, vt promoueatur. Ita gl. ordi. in c. licèt
cauſam. in verbo priuatus ibi, ſi verò beneficiũ, de ele.
li. 6. Vndecimò adduco, ꝙ licèt nõ faciens ſe promoue
ri ad ordines ſi hoc ex ſuo defectu, vel culpa proceſſit,
poſſit priuari ſuo beneficio: tñ ſi eſt neceſſarius, vel vti-
lis eccleſię, nõ priuabitur beneficijs: ita gl. in d. c. licèt ca
non. in verbo priuatus, multũ ante fi. de ele. li. 6. Duode
cimò adduco tex. in c. requiritis. §. niſi 1. q. 17. eccleſiam
multa damnabilia crimina tolerare pp ipſius neceſſita
tem, vel vtilitatem. & ibi glo. magna ante fi. dicit, tunc
fieri diſpenſationẽ, cum hoc requirat neceſſitas, vel vti
litas eccl'æ. Decimotertiò adduco tex. in c. in cauſis. in fi.
de re iud. vbi epiſcopo datur licẽtia trãſeundi ad alium
epiſcopatũ propter neceſſitatẽ illius eccleſiæ. Decimo-
quartò adduco tex. in c. cum noſtris. de conceſ. præbẽ. ꝙ
licèt quis nõ poſſit habere duas dignitates inſimul, tñ ſi
cut ſubſiſtente neceſſitate põt, ita & ſubſiſtẽte vtilitate:
& ibi eſt bona glo. in verbo cauſa, quod eſt notãdum ꝓ
limitatione c. de multa. de prę. Decimoquintò adduco
gl. in c. cum deſideres. in verbo ꝯ. de ſen. excom. ꝙ ſicut
per communionem ex cauſa neceſſaria non incurritur
excommunicatio: ita nec ex cauſa vtili: vt in illa gl. con
iungendo principium cũ fi. Decimoſextò adduco Do.
in c. nullus religioſus. in 2. col. in verſi. ſed an poterit. de
ele. li. 6. ꝙ licèt nouitius nõ poſſit eligi in pręlatũ regula
ris eccl'æ d. c. nullus religioſus, tñ neceſſitate, vel vtilita-
te eccl'æ imminente ab ep̃o poterit poſtulari: ſed an ab
ep̃o, vel a Papa vide ibi. Decimoſeptimò adduco, quod
diximus ſ. in 1. par. 2. lib. in 6. q. prin. in 6. art. in 7. dub. ibi,
poſito ex cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis eccleſiæ poſſe
fieri facere permutationem beneficiorũ patronatorũ
ẽt ſine ꝯſenſu patronorum, quamuis aliàs ſine illo non
potuiſſet fieri, vt ibi. Adduco decimooctauò propter ne
ceſſitatẽ, vel vtilitatẽ eccl'æ epiſcopũ ſine patrono poſſe
conſtringere beneficiatum ad celebrãdum alibi, quàm
in altari beneficij: vt dicemus infra in fi. 6. arti. Adduco
decimonono, epiſcopũ poſſe minuere ſeu augere ſer-
uitia eccleſiæ diminutis vel auctis redditib. ẽt inuito pa
trono neceſſitate, vel vtilitate eccleſię ſuadente: vt dice
mus infra in fi. 7. art. Adduco vigeſimò Phil. Dec. in ꝯſil.
121. in cauſa venerabilis. in fi. 2. col. volẽtem inſtante ne
ceſſitate, vel vtilitate eccl'æ voluntatem teſtatoris nõ at-
tendi, nec in illa mutanda ꝯſenſum patroni requiri. Ad
duco, quod voluit idem Phi. in conſ. 124. placet mihi. in
3. col. ꝙ vbi prohibetur quid alienari imminente vtilita
te eccleſiæ, vel neceſſitate admittitur alienatio.

Secundus arti. 6. q. prin. 3. Libri.

1 *Vnire beneficium patronatum epiſcopus non poteſt ſine conſenſu patro*
ni, ſecus eo patrono non contradicente, vel conſentiente. nu. 2. 3.

DVbitatur ſecundò, an epiſcopus poſſit vnire bene-
ficium patronatum ſine conſenſu patroni. Et Tho-
mas Faſtoli cauſa 2. dubio 6. dicit aliquos tenuiſſe fore
diſtinguendum inter beneficium patroni eccleſiaſtici,
& patroni laici, vt illud eccleſiaſtici poſſit vniri: illud ve
rò laici non, per c. cum dilectus. hoc tit. & ca. dilectus. de
offi. leg. ad quæ iura ipſe reſpondet, illa loqui in colla-
tione, quę affert pręiudicium vnius vicis, & ideo ſecus
dicendum in vnione, quæ affert pręiudicium perpetuũ
2 Gaie. in repeti. c. fi. de elec. lib. 6. ante fin. 2. col. tenet † epi
ſcopum nullo modo poſſe vnire beneficium patrona
tum ſine ꝯſenſu patroni, alleg. Cardi. in cle. 2. de rebus
eccle. non alienan. 12. q & Abb. in c. cum acceſſiſſent. in
4. col. de conſtitu. Inmo fortiùs vult Felin. in ſuo tract.
qñ litterę apoſto. no. patro. in 7. limitatione per conſiliũ
domi. Car. 96. Papa vniuit. ad fi. quòd ſi fieret vnio etiam
de eccleſia cõuentuali patronata ad aliam eccleſiã, per
quam vnionem ius honorificum amitteretur: quia p̃n-
tatio in illa locum nõ habet, non valerent littere ſuper
vnione obtentę tacito de ipſo iurepat. ſicut ergo Papa
non vult per vnionẽ derogare illi fructui iuriſp. niſi ex-
primat: multo minus nec vnire poterit ep̃s ſine conſen
ſu patroni: & ꝙ non poſſit variare, voluit etiam Feli. in
c. cum acceſſiſſent. poſt Abb. ibi allegando etiam dictũ
conſilium Car. in 7. col. in verſi. item ſi vellet. & adducit
Pau. de Eleaz. in cle. ne in agro. §. ad hoc. de ſtatu mona-
chorum. & Inno. in ca. ſuggeſtum. de iurepatro. de quo
conſilio do. Car. fecimus mentionem etiam ſ. in 3. par.
2. lib. in 9. quæſt. princ. in articu. Hanc etiam concluſio
nem tenuit Barba. in conſil. 23. ſcripſit propheta. in 8.
colum. in 1. volu. Et tenuit domi. me. Corſe. in ſingula-

ſibus ſuis in verbo patronus.el 1.in ver.quartò adduco.
& in reperto.ſuo in verbo ꝑronus.in 11.col.in ver. ſine
conſenſu.oēs allegantes Pau.in d.cle.ne in agro.Et Pau.
de Cita.in hoc trac. in 14.par.in ver.ſecundò finitur.vbi
2 vult † beneficium patronatum poſſe vniri patrono nō
ꝯdicente,alle.Vinc.& Io.An.in c.2.de reli.dom.& Spe.
in eo.tit.in fi.Et do. Roc. in hoc trac.in verbo honorifi-
cum.in 3.q.in 2.col.in ver.inquantum etiam ſupradictū
eſt.Et ibidē ipſemet Roc.in fi.1.col.& in prin.2.in verſ.
ſtem inquantum.pulchrè dicit illam cōcluſionem quę
habet,nihil poſſe fieri per epiſcopum in præiudiciū pa
troni eo non conſentiente procedere ēt in legato Papę
qñ patronus eſt laicus.alleg.no.in c.cum dilectus.hoc ti
tu.& Gemi.in terminis hoc decidentem in c.quamuis.
circa fi.de reſcrip.lib.6.& Fel.in d.trac.qñ litteræ apoſto.
nocc.patro.ſecus ſi eſſet beneficium patroni eccleſiaſtici,
vt ibidē vult Roc.in 3.col.in ver.ſecundò limita.& hoc
ēt ego dixi ſ.in præce. arti. & pro his facit regula quam
poſui ſ.in 5.præce.q.prin.in 3.art.ꝙ qñ Papa non intelli
gitur velle derogare patrono nunquā poterit derogare
epiſ nec legatus:& ita tenent oēs. ¶ Quid autē,ſi vnitur
de conſenſu ꝑroni quod fieri pōt,vt ſup.dr,vtrum ꝑro-
nus primæ eccleſiæ erit ēt patronus ſecundæ, cui facta
eſt vnio,diximus ſ.in 1.par.1.lib.in 6.q.prin.in 5.art.Et ſi
eccleſia,cui fit vnio,ēt eſſet patronata,vtriuſque patro-
norum requireretur conſenſus per ſupraſcripta.

¶Tertius arti.6.q.prin.3.Libri.

1 *Concedi non poteſt eccleſia patronata per epiſcopum alicui pio loco ſi-
ne conſenſu epiſcopi,ſecus eo conſentiente.*

1 AN autem,& hic ſit tertius art.† epiſcopus poſſit cō-
cedere eccleſiam patronatam alicui pio loco ſine
conſenſu patroni.Ponit Abb.in c.ſuggeſtum.hoc tit.&
tenet ꝙ non:vt in ſeq.art.dicemus.Sed cum ꝯſenſu ꝑro
ni ſic vt ibi: quia eius præiudicio vtiꝛ. Et idē tenuit do.
mie.Corſe.in ſuo reper.ad Abb. in verbo patronus.in 9.
col.in ver.ſine ꝯſenſu.Et hoc voluit Galc.in repe. c.fi.de
ele.lib.6.in 20.col.cuius dicta retulimus ſ.in 1.pręce.ar.
Abb.verò in c.illud.in col.2.ſuper glo.3.dicit eccleſiam
poſſe concedi loco religioſo per patronum cum con-
ſenſu epiſcopi,ſic & econtra per proxime dicta,de quo
vltimo dicemus infra in 5.arti.

¶Quartus arti.6.q.prin.3.Libri.

1 *Epiſcopus an poſſit ex redditibus ſine conſenſu patroni conſtituere præ
bendam,vbi quòd non.*

SEd dubium eſt. Et hic ſit quartus ar.an epiſ ſine patro
no poſſit ꝯcedere eccleſiam ſeu bona eius loco reli-
gioſo,ſeu pio: vt cōuertatur in præbendas ,& ſeruient
neceſſitatibus illius.Et Abb.in d.c.ſuggeſtum.in vl.col.
dicit,ꝙ cum ꝯceditur eccla in præbendā alterius intel-
ligitur, non ꝙ ꝯcedatur ipſa eccleſia in præbendā: ſed
ad proprios vſus, cum eius bonis: vt in caſu d.c.ſugge-
ſtum.& ſic illi canonici poſſent ꝯuertere redditus in ꝓ-
prios vſus,& tūc exponatur in præbendas: ideſt in loco
præbendarū:vel poteſt exponi ad prebendas faciendas:
vt ſit redditib.ipſarum eccleſiarū poſſint ꝯſtitui præbē-
dæ,ar.c.expoſuiſti.de præb.vel forte intelligantur dona
ta menſæ capituli: & quamlibet expoſitionē dicit eſſe
bonam:& poſſe practicari,cū eccla collegiata eſt tenuis
in redditib.vt ſic poſſint cōcedi aliquæ capellæ ipſis ca-
nonicis vel menſæ eorū loco præbendarū vt in d. c. ex-
1 poſuiſti.Poſtea quærit Abb. de arti.noſtro † an epiſ ſine
ꝯſenſu patroni poſſit ex redditib. ꝯſtituere præbendas,
& dicit Inn.dicere ꝙ non:qa ſic ꝑronus priuaretur iure
pat.Hoſt.tñ dicit per hoc nō priuari patronū: quia poſ-
ſet patronus pręſentare ad illas præbendas. Et ſubdit
doc.cōiter fateri,epiſcopum poſſe ꝯcedere alteri eccle
ſię iura epiſcopalia, quæ habet in eccleſia patronata ſi-
ne ꝯſenſu patroni,quod dicit eſſe notandum.Poſtea di-
cit ſe putare,bona eccleſiæ patronatæ non poſſe ꝯuerti
in præbēdas,vt deſeruiant neceſſitatib.alterius capellæ
ſine cōſenſu patroni:& per hunc actum patronum nō
amittere iuſpat. quia intereſt patroni ne bona eccleſiæ
alienētur c.filijs 16.q.7. Credit tñ Abb.vnam prębēdam
pro clerico poſſe epiſcopum ibi inſtituere nō obſtante
ꝯſenſu patroni:quia per hoc nullū pręiudiciū fit patro
no,ar.c.ꝯquerente.de cler.non reſid cum ordinatio ec-
cleſiæ ſpectet ad epiſcopum:vt in ca.nouerint 10.q.1.&
remittit ſe ad Inn.in c.cum & plantare.de priuile. & in
c.in latera.de præb.Prædicta etiam voluit Roch.in hoc
trac.in verbo honorificū.in 3.q.in 2.col.in ver.itē bene
facit.Sed ego teneo cū Abb. omnib. niſi in hoc vltimo
de vna præbēda ꝯſtituenda ſine patrono:quia dico hoc
nō poſſe procedere,niſi ſi fieret de voluntate rectoris &
epī pro aliquo ordinādo ad titulum illius eccleſiæ,iux-
ta c.poſtulaſti.hoc tit.prout ēt loquitur c.conquerente.
per Abb.allegatū:& tunc nō fieret præiudiciū patrono
vt in d. c. poſtulaſti. Immo ēt eo inuito hoc facere poſ-
ſent:vt ibi no. & diximus ſupra in proxi.præced.q.prin.
in 6.arti.& præſertim in 6.concluſione.

¶Quintus art.6.q.prin.3.Libri.

1 *Concedere eccleſiam poteſt patronus loco religioſo cū epiſcopi cōſenſu.
Et an poſſit eccleſia vacante.*
2 *Confirmans non donat.*

1 ET econtra modò quinto loco dubitatur † an patro
nus cum epiſcopi cōſenſu poſſit cōcedere eccleſiā
patronatam loco religioſo: præſertim ea non vacante:
& clarum eſt,ꝙ ſic: quia ſi poteſt epiſ cum cōſenſu ꝑro-
ni, poterit etiā patronus cum ꝯſenſu epiſcopi.Sed diffi
cultas remanet: an hoc facere poſſit eccleſia non vacā-
te.& Abb.in c.illud.ſuper gloſſ.3. dicit illam glo. velle,
patronum poſſe cōcedere eccleſiam nō vacātem cum
voluntare epiſcopi loco religioſo.Sed contra illam gl.
facere tex.in d.c.illud.vbi conceſſio fuit facta religioſę
domui:& tñ in eo dr,non valere cōceſſionem de re nō
vacante.vnde ipſe diſtinguit,ꝙ aut.quis intēdit donare
eccleſiā nō vacātem loco religioſo , vt valeat vt ex nūc
in pręiudicium rectoris, & non valet donatio,& ita in-
telligitur tex.d.c.illud,aut intendit cōcedere ſine pręiu
dicio rectoris,& valet,& ſic eſt intelligēda illa glo.alle-
gatur pro hoc tex.in c.cōſultationib.de dona. & in cle.
fi.de rebus eccle.non alie.hoc idem voluit ipſe Abb.in
c.de monachis.in penul.col.in verſ. ad primum.vbi di-
cit glo. ibi velle eccleſiam transferri in locum religio-
ſum ex conceſſione laici cum conſenſu epiſcopi non
ſolum reſpectu iuris præſentandi:ſed quò ad tempora
lia,alleg.16.q.1.c. vlti. & idem vr velle glo.6.q.2.in ſum-
ma. hoc dictum tñ dicit nunquam ſibi placuiſſe: nam
cum patronus laicus nō habeat niſi ſolum iuſpatrona-
tus:& nihil poſſit diſponere de temporalibus eccleſiæ:
vt probatur 10.q.1.nouerint.non poteſt plus iuris tranſ
ferre in religioſos,quàm ipſe habeat, vt in regu . nemo
poteſt,de regu.iur.lib.6.Nec obſt.confirmatio epiſcopi
2 † quia confirmans nō donat tale quid de nouo,ſed tan-
tum auctorizat donationem factam c.inter dilectos,de
fide inſtrum.Nec obſt.c.paſtoralis. de donatio. quia ille
tex.loquitur,qñ epiſcopus donauit ſimpliciter eccleſiā
conſentiente patrono.Sed in caſu noſtro nō donat epi
ſcopus:quia habet ius diſponendi de temporalibus,ſed
donat laicus.Subdit tamen pro gloſſ. facere:quia laicus
donando eccleſiam,videtur donaſſe non ſolum iuſpa-
tronatus, ſed ipſam eccleſiam : quia verba ſunt conce-
pta in eccleſia iuſpatronatus . Sed per hoc dicit ſe non
recedere a priori dicto : quia videtur donare quod ſuū
eſt,argumen.in l.ſerui electione. ff.de legatis primo.ſe-
cus forte ſi patronus dixiſſet conſentiente epiſcopo do
namus vobis talem eccleſiam, vt verbum dono, etiam
referatur ad epiſcopum: quo caſu loquitur illud c. pa-
ſtoralis. & hoc caſu poſſet ſaluari d.gloſſ. in d. capitulo
de monachis.Dicit etiam Abb. ſe reperiſſe dom. Ange.
impugnan-

impugnantē illud dictum glo. & ſaluare eum in duob. caſib. Primus, qñ laicus de facto poſſidebat totam eccleſiam reſpectu reddituum, & poſtea illam contulit religioſis de ↄſenſu epi. & ſic dicit loqui c. vltimum allegatū in gl. & facit c. cū apoſtolica. de his quæ fi. a prœla. Secundus caſus eſt, qñ patronus tempore fundationis cōtulit dotē eccleſiæ: & eā ſubiecit religioſis de conſenſu epi. & Abb. impugnat ambos hos caſus, vt ibi per eum: quia nō faciunt ad articulū noſtrum. ſed de iſtis late diximus ſ. in 2. par. 2. lib. in 1. q. princ. in 9. arti. vbi tractauimus, laicū donando eccl'am quid donet: quid qñ detinet illā de facto: & quid qñ habeat in ea iuſpatronatus: ad ibi dicta me remitto, ſed ex dictis Abb. in d. c. de monachis colligo, patronum ēt de conſenſu epi non poſſe donare eccleſiā patronatam pleno iure, cū ſolum ipſe donare poſſit iuſpatronatus, quod habet in illa: vnde ſi vult donare pleno iure, neceſſe eſſet donare epm & patronum, & certe hoc mihi vr̄ ſatis verū, niſi ex verbis ↄ̄tus appareret ambos donaſſe. Ex quib. infero, ꝙ licet eps poſſit donare eccleſiā loco religioſo cum cōſenſu patroni: vt diximus ſ. in 3. præce. arti. tñ patronus donando cū conſenſu epi non dicetur donare eccleſiam pleno iure, niſi tñ iuſpatronatus, excepto ſi ambo donarēt. Poſſet tñ dici, ꝙ cum eps videat patronum donare iuſpatronatus, & ipſe conſentiat & non contradicat, videatur & ipſe donare fauore loci religioſi, cogita tñ ſuper hoc. Et ratio diuerſitatis eſt inter ↄcluſionem tertij articuli ibi poſitam, & præſentem cōcluſionem: quia in 3. arti. donat epiſcopus qui poteſt diſponere de temporalib. d. cap. nouerit. 10. q. 1. & eps conſentit propter illum præiudiciū: quia prę iudicatur iuri patronatui, & ſic eius conſenſus annullat iuſpatronatus: ſed in caſu articuli noſtri donat patronus, qui non habet temporalia niſi iuſpatronatus: ideo non vr̄ donata tota eccleſia. Sed aduerte ſubtiliter: quia Abb. ibi dixit conſenſum epiſcopi nō donare: quia qui confirmat nō donat, nam poſſet dici, vt ille conſenſus aliquid operetur, ꝙ & ipſe eps donat: nam ſi intelligeremus donationem operari ſolum tranſlationem iuriſpa. cum fiet in locum religioſum, nō requiritur ↄſenſus ordinarij: vt diximus ſ. in 2. par. 1. lib. in 1. q. prin. in 16. arti. erit ergo neceſſe, vt operetur tranſlationem tēporalium: quia non habet quid cōſentiret, & ſic eſt ſublatum principale motiuū Abb. & pro hoc facit, quod ipſemet dixit in d. c. illud. hoc tñ poſt gl. cuius dicta ſupra retulimus, patronum non epi conſenſu poſſe donare eccleſiam loco religioſo, ſed erat dubiū: quia rector viuebat: & ſic eccleſia non vacabat. & ideo Abb. diſtinxit vt ſ. præſupponendo patroni donationē cum conſenſu epi de eccleſia tenere, & ideo non relinquo vos cogitantes; ſed concludo contra Abb. in d. c. de monachis. & cum eo in d. ca. illud. nam ad ſuā obiectionem ↄ̄ glo. d. c. de monachis. tenet reſponſum, conſenſum epi hoc operari, cum eius motiuum ↄ̄ hanc reſponſionem non teneat: quia epiſcopus non habebat in illo caſu conſentire, nec auctorizare: vnde debet hoc operari, maxime cum viderit patronum donare eccleſiam & ipſe conſenſit: & ſic eſt dicendum epiſcopum poſſe donare cum cōſenſu patroni: & patronum cum cōſenſu epiſcopi: & eccleſia vacante expectato effectu cum vacauerit ne prę iudicetur rectori.

¶Sextus art. 6. q. prin. 3. Libri.

1 *Dictum diui Augu. quotidie ſumere eucharistiam, nec laudo, nec vitupero.*

1 *Celebrare debet inſtitutus in altari ſeu capella beneficii, nec poteſt compelli per epiſcopum, ſeu capitulum alibi celebrare, fallit pro aliqua vice cum conſenſu tamen patroni & non pro neceſſitate vel vtilitate eccleſię. nu. 3. & 4.*

DVbitatur modò 6. an epiſcopus poſſit compellere præſentatum, & inſtitutum obligatum celebrare in vno altari ex diſpoſitione fundatoris ad celebrandū in alio altari. & Abb. in conſi. 96. Ieſus Chriſtus adſit in 3. dubio in 2. volumi. mouet hanc difficultatem, & dicit talem inſtitutum non poſſe conſtringi ad celebrandū in alijs altaribus vel ad faciendum hebdomadam ſicut alij capellani, ex quo inſtitutio beneficij hoc non hēt; non enim tenetur quis deſeruire vltra onus annexum in inſtitutione beneficij c. cum in cunctis. §. inferiora. de electio. & c. cui de non ſacerdotali. iuncta glo. de præben. lib. 6. facit c. ſignificatum. cum ibi no. & c. exſtirpandæ. §. quia verò de præben. & glo. magnam in c. ſi cēt canon. de electio. lib. 6. cum multis ſimilibus, quæ ad hoc poſſent allegari. Et plus dicit ibi Abb. ꝙ qualitiis alij qui beneficiati in vno altari ſeruierint ad librum eccleſiæ in alijs altaribus illius per ſeruitium iniuſte præſtitum: & quaſi per extorſionem prælati & capituli non fuiſſe inductam conſuetudinem in contrarium: aut in capitu. quia cognouimus 10. quæſtio. 3. vbi text. iuncta glo. facit quod no. glo. & Bart. in l. 1. §. quæ onerandæ. ff. quarum rer. actio non da. præſertim cum non ſit tanti temporis, quod ſufficiat ad præſcriptionem ſeu conſuetudinem inducendam: cum requiratur tempus 40. annorum, per id quod legitur & nota. in c. fina. de conſuetu. & cap. de quarta. de præſcriptio. Et addit Abb. inſtitutionem beneficii, ideſt modum datum in fundatione de facili non poſſe tolli: immo epiſcopum contra illā diſpenſare non poſſe, allega. no. per Cald. in cap. cum acceſſiſſent. de inſtitut. & dicit facere ca. monaſterium 16. quæſt. 3. & ſatis eſſe in inſtrumento fundationis dici eſſe celebrandum in tali altari: quia per hoc apparet inſtitutionem beneficii ad celebrandum in tali altari, & nō alibi. Poſtea Abb. tranſit ad illam difficultatem, ꝙ ſi bene fundatio diceret ſacerdotem ibidem inſtituendum teneri ſemper, & continue dicere miſſam in illo altari non debere ita amarè intelligi, vt nullum prætermittat diem, quin celebret: ſed quod quanto frequentius poteſt, debet in dicto altari celebrare ſalua ſemper honeſtate ſua & debita miſſarum deuotione, iuxta c. ſignificatū, de præben. non enim debet, nec aſtringi poteſt ad celebrandū, niſi honeſte & deuote poſſit: quia non ſemper quis deuotus & aptus eſt ad celebrandū: nam (vt in-
1 quit canon) ſatis felix † eſt, qui digne quotidie celebrare poteſt, de cōſecr. diſtin. 2. ſufficit, & dicit Auguſtinus quotidie eucharistiam ſumere: nec laudo, nec vitupero. de conſecr. diſt. 2. quotidie. Tu aduerte, ꝙ de hoc vltimo nos ſatis diximus ſupra in 1. q. prin. huius libri in 3. arti. vbi vide qualiter hoc intelligatur, nolo hic repetere. ¶ † Sed quo ad articulum noſtrū conclude cū Abb.
2 inſtitutum debere celebrare in altari ſeu capella beneficij & non poſſe compelli alibi celebrare per epiſcopum ſeu capitulum et in eadem eccleſia: nec in eadem eccleſia deſeruire, quamuis ſic eſſet ſolitum: ſi nō eſſet pfecta præſcriptio, quod ego intelligo: vt Abb. loquitr, vt nō teneatur inſtitutus ſeruire in eccl'a virtute illius beneficii: ſed ſi alter eſſet clericus illius eccl'æ, bene teneretur, per d. c. cum in cunctis. & alia iura ſ. allega. & pro prædictis faciunt ea, quæ diximus ſ. in præceden. q. prin. in 3. arti. qualitates appoſitas per fundatorem in limine fundationis nō poſſe tolli per nouum hæredem, patronum etiam de ↄſenſu epiſcopi: vnde cum voluerit fundator in tali altari celebrare non poterit in altero celebrari: & in totum celebratio ab illo tolli: quia hoc concernit obſeruantiam voluntatis defuncti per ibi dicta.
3 ¶ † Dicerē bene hanc inſtitutionē primi fundatoris de celebrando in tali altari per epm poſſe alterari cum cō ſenſu patroni: vel per patronum de conſenſu epiſcopi ſcilicet, vt aliqñ alibi celebretur: præſertim cum omnis vis cōſiſtat in ſacramēto & non in loco, argu. c. veſtra. de cohabi. clericorum & mulierum. iuncto cum c. animæ
4 defunctorum 13. q. 2. ¶ † Dicerem & aliud, ꝙ ſtante neceſſitate vel vtilitate eccleſiæ poſſet epiſcopus ſine patrono nō dicerem in totum: ſed cum neceſſitas occurrit, vel vtilitas facere celebrare illum inſtitutum in alio altari ſeu loco. per id quod diximus in 1. præce. art. quod eſt plus. Aduerte ad iſta: quia quotidie accidit in facto, vt euenit Trani ſemel tēpore cuiuſdam epi Vigilton.

qui erat ſuffraganeus & vicarius archiepiſcopi Tranen.
q̃ non tenebat capellanũ,nec volebat grauare capitulũ
vt corã eo quotidie celebrari faceret, ſed miſſæ celebrã
dæ in diuerſis capellis & altarib.iuriſpa.quorũdam no-
bilium faciebat corã ſe in palatio celebrare: nunc gra-
uando vnũ altare:nũc aliud:& cum grauaſſet altare ſeu
capellanũ capellæ patris mei, nolui hoc permittere: tũ
obſeruãtia voluntatis ſui patris fundatoris:tum ẽt quia
ipſe priuabatur honore proceſſionis: q̃a quotidie miſ-
ſam audiebat: & ꝙ in hoc nulla vertebatur neceſſitas
nec vtilitas ecclę:ſed potius hoc faciebat ille ẽps ad eui
tandã ventoſitatem ſui marſupij:quia erat auariſſimus,
& nolebat tenere capellanũ,& poterat etiam ſibi proui
dere per capitulum:vt ſupra eſt dictum.

¶Septimus art.6.q.prin.tertij Libri.

1 *Relictum a teſtatore ſi non poteſt ad vſum deſtinatum impleri,poteſt cõ mutari ad aliam cauſam piam,quod fieri poteſt per hæredem & epiſcopum ſimul,vel eum qui habet exequi.nu.2.& 4.*
3 *Teſtatoris ordinatio debet ceſſare ceſſantibus redditibus.*
5 *Præbendæ quæ ſunt de iurepa.non poſſunt diminui ſine conſenſu epiſcopi ſeu hæredis.*
6 *Conditiones beneficii non poſſunt per epiſcopum immutari etiam cum conſenſu hæredis,ſed bene pro vna vice.*
7 *Diminui vel augeri an poſſint qualitates & conditiones appoſitæ per fundatorem de tot miſſis celebrandis & ſeruitiis præſtandis diminutis vel auctis facultatibus eccleſiæ,vbi quòd ſic,& an habeat hoc caſu interuenire conſenſus hæredis. & quid in caſu neceſſitatis. numero 9.& 10.*
8 *Vendita gabella totius comitatus pro tanto precio aucto comitatu an augeatur.*

Hinc ſupra quæſtione dubitatur 7.an epiſcopus poſ-
ſit immutare conditiones, vel qualitates annexas
beneficio,q̃n redditus beneficij eſſent impotentes ad il
las.Exẽplũ poſſet dari, q̃n fundator diſpoſuit certũ nu-
merũ miſſarum celebrari debere in eccleſia cum con-
ſenſu ẽpi:quo caſu valet c.cum dilectus.de conſue.po-
ſtea reperitur,ꝙ redditus nõ ſunt ſufficientes:vel ex ali
qua cauſa ſunt diminuti,an debeant minui ad ſeruitia:
& illis auctis an debeant augeri.De hoc quærit Roch.in
hoc tractatu,in verbo pro eo ꝙ de diœceſani ꝯſenſu, in
15.q.& format illam modo præmiſſo ponendo dictum
exemplum, in quo exemplo dicit fundatorẽ nõ poſſe
ſtatuere numerum miſſarum celebrandarum ſine con-
ſenſu epiſcopi:de quo ego miror,cum hęc nõ ſit ꝯditio
ꝯ̃ ius commune,in cuius appoſitione requiritur cõſen
ſus ẽpi:vt in d.c.cum dilectus.ſed eſt ſecundum ius cõe,
quæ apponi poteſt ſine conſenſu ẽpi,vt diximus ſ̃.in 1.
par.primi libri in 9.q.prin.in primo arti.in 1.concluſio.
niſi diceremus,fundatorem appoſuiſſe modum quoti
die celebrandi, qui veniret moderandus per epiſcopũ:
vt in ca.ſignificatum.de præben.vt in proximo præced.
arti.dictum eſt. & in loco ibi remiſſo. Sed articulus no-
ſter procedat in celebratione miſſarum & in omnibus
ſeruitijs, in quorum oppoſitione requireret̃ cõſenſus
ẽpi,iuxta no.in c.cum dilectus.de conſue.vt generalior
ſit ipſe articulus.In quo do.Roch.dicit vbi ſupra ſe cre-
dere dicendum epiſcopum cõmutare poſſe dictas qua
litates:& hoc probari per c.nos quidem.de teſtamẽ.vbi
1 dr̃ †ꝙ relictum a teſtatore ſi nõ poteſt deputari ad vſum
deſtinatum per teſtatorem tunc debebit commutari ad
aliam piam cauſam:& propterea dicere ibi Pet.de An-
cha.quem refert & ſequitur ibi Imo.in antepen. col.ꝙ.
vbi nõ poteſt intentio teſtatoris impleri, prout voluit,
eſt aliter commutãda.facit lex legatum.& quod ibi no.
ff.de vſufru.lega.& dicit Abb.in d.c.nos quidem.ꝙ ſi pe
cunia relicta à teſtatore pro monaſterio ꝯſtruendo nõ
ſufficeret: tunc debet conuerti ad alium pium caſum,
quod ſatis probatur in illo text. de quo diximus ſ̃. in 1.
parte primi libri in 4.q.princ.in 12.arti.& faciunt etiam
2 quæ ibidem diximus in duobus ſeq. articu. ¶† Et dicit
ſubijcere Abb.ibi.ſ.in d.cap.nos quidem.vnum ſemper
menti tenendum, iſtam conuerſionem vel commuta-
tionem nõ poſſe fieri per ſolum hæredẽ ſed per ẽpm:
& hæredem,vel eum qui habet exequi ſimul,per illum
tex.ibi,ordinari tecũ &c. & per alia de quib.ibi per eũ.
præmiſſam ẽt concl.voluit do.Fel.in c.cum acceſſiſſent.
3 in 8.col.in fi.vbi dicit † ꝙ ceſſantib.redditib. ceſſare de-
bet ordinatio teſtatoris,per ea quæ not.ibi doct.per illũ
tex.allc.etiam lo.de Imo.in cle.quia contingit.in 5.col.
verſi.lap.hic limitat,de relig.domi.vbi dicit illum text.
non procedere,q̃n legata conuerti nõ poſſunt ad vſum
deſtinatum,alleg.etiam do.An.in c.fi.de teſta.verſi. hoc
dictum quotidie contingit.Subiicit dom.Feli vbi ſ̃.ſub
dubio forte,ꝙ poterit epiſcopus eo caſu ipſas conditio
nes immutare etiam inuito hærede:quia cauſa neceſſa
ria eas immutandi ſubeſt: ſed in hoc vltimo dicit Roc.
ꝯ̃rium voluiſſe Abb. in loco ſ̃.alleg. niſi ꝯcordando di-
cas,dictum Felin. intelligi, q̃n hæres nollet conſentire:
vt tunc epiſcopus eo inuito id poſſit facere, ex quo re-
nuit conſentire ſine cauſa: ſed q̃n hæres vellet conſenti
re,vel non recuſaret conſentire:tunc eius conſenſus re
quireretur:& ita intelligatur dictum Abbatis in d.c.nos
quidem. Et circa hunc punctum dicit Roch.ſcilicet an
4 † requiratur conſenſus vtriuſque,videlicet,epiſcopi &
hæredis in commutatione legatorum,eſſe etiam viden
dum Imo.in d.capitu. nos quidem. in antepen.col. vbi
intelligit requiri conſenſum vtriuſque in commutan
dis legatis vel diſpoſitionibus circa loca eccleſiaſtica: in
alijs autem relictis ſ̃m eum poterit fieri commutatio
de conſenſu hæredis & eius cui eſt relictum : & ſic eius
cuius intereſt,allega.l.legatum.ff.de vſufru.lega. Ex qui
bus infert Roch.quòd vbi voluntas teſtatoris poteſt im
pleri:tunc non poſſit in aliud commutari: quinimmo
ſ̃m Ioan.de Imo.vbi ſ̃.poſt Pe.de Anch.eſt in forma ſpe-
cifica adimplenda, nec poteſt in aliud commutari ſine
licentia Papæ,quamuis facta fuerit commutatio in alia
cauſa,alleg.no.in d.clem.quia contingit.de religio. do-
mi.& in l.ſi quis ad declinandum.§. ſin autem.C.de epi-
ſcopis & cleric.& nota.per Barto. in d.l.legatum. & hoc
etiam firmat And.Barba.in conſilio ſuo 23.ſcripſit pro-
pheta.in prima col. vbi multa ad hoc accumulat. Et ſic
dicit Roc. per iſta vr̃ concludi, hæredem patronum nõ
poſſe immutare qualitates poſſibiles, vel conditiones
annexas beneficio etiam de conſenſu epiſcopi,quod ſi
militer firmat domi.Cat.in d.cle.quia contingit.in prin
cipio in 5. quæſtio. in fin. & ibidem Ioan.de Imol.in 5.
colum.in verſi.hoc vltimum,concludentes, quòd licèt
de conſenſu eius qui ordinauit aliquid ad pium vſum
poſſit epiſcopus legatum mutare:tamen ſecus de con-
ſenſu ſui hęredis:quia hic non agitur de vtilitate ipſius,
cui poſſit renunciare: ſed de volũtate defuncti ſeruan-
da:& dicit Card.vbi ſupra ſe pluries id dixiſſe in d.c.nos
quidem.Contrarium tamen in hoc tenuit Abb. in d.c.
cum acceſſiſſent.in 3.col.in verſ.ego limitarem.de con
5 ſtitutio. vbi dicit † non poſſe diminui præbendas, quæ
ſunt de iurepatronatu ſine conſenſu epiſcopi ſeu hære
dis: ergo de conſenſu hæredis ſ̃m eum id fieri poterit:
Domi.Felin.ibi in 8.colum.diſtinguit,ꝙ aut epiſcopus
vult pro vna vice diſpenſare contra conditiones vel na
turam beneficii:& tunc poterit cum conſenſu hęredis,
allegat not.per domi.And.in c.fi.ante medium verſicu:
Vincen.autem,de teſta.vbi dicit,quòd ex cauſa vtili re-
lictum pro anniuerſario poteſt pro vna vice ad aliud ex
pendi, & redire poſtea ad ſolitum debitum. Et ſubdit
Fel.ſe conſuluiſſe Ferrariæ & obtinuiſſe,quòd pro vna
vice poteſt epiſcopus conſentiente hærede patroni cõ-
ferre beneficium nõ habenti qualitates in fundatione
appoſitas,de quo nos latiſſime diximus ſupra in prima
parte ſecundi libri in ſeptima quæſtio.principa. in vlti-
mo articu. Et ſubdit ibi Felin. aut verò vult epiſcopus
cum conſenſu hæredis in totum ſupprimere benefi-
cium patronatum,vel in totum tollere conditiones il-
li annexas: & tunc conſenſus hæredis non ſufficit per
rationem textus dictæ clementinæ, quia contingit. &
per auctoritates ſupra allegatas, niſi epiſcopus id fa-
ciet

cietex cauſa neceſſaria:quia tunc ſin eum ēt inuito hę rede poterit eps hoc facere.per id quod no.Io.de Imo. in d.cle.quia contingit.in 5.col.in verſi.Lapus hic limitat.vbi dicit illum text. non procedere, qñ legata conuerti non poſſunt ad vſum deſtinatū : vt ſ. declaratum
6 fuit.Tenet ergo in effectu do.Fel.qualitates vel ɔditiones beneficij poſſibiles non poſſe.per epm in totū immutari etiam cū conſenſu hæredis : ſed bene poſſet ɔ illas diſpenſare pro vna vice,vt ſimiliter nos ecōtra tenuimus ſ.per patrono non poſſe hmōi ɔditiones ſeu qualitates per primū fundatorem appoſitas ēt de conſenſu epi tolli in totum: ſed bene alterari pro vna vice:vt in præceden.q.prin.diximus in 3.arti.Iſtis ſic relatis do. Roch. vbi ſ. conatur tenere contra Abba. & do. Feli.vt nec ēt pro vna vice hoc facere poſſit epiſcopus cum hærede patrono,cuius dicta nos retulimus ſ.in d. 1.par.2.lib.in 7.q.prin.in vlti.art.in verſi.reperi poſtmodum do.Roch.cū pluribus ſeq.quia ibi melius cadunt, per ea quæ proxime dicemus, vbi nos tenuimus cum Abb.& Fel.reſpō.ad dicta do.Roch.Quare aduerte : nā in d.vlti.art.ſatis tractatum eſt,ꝙ patronus cum epiſcopo:vel eps cum patrono poſſit immutare pro vna vice ſaltim qualitates requiſitas in præſentando ex regiſtione fundatoris: & ideo ibi appoſita fuerunt hæc dicta Roch.titulus quæſtionis Roc.vbi ſ. eſt,vt in
7 prin.retulimus † an eps poſſit diminuere qualitates & ɔditiones appoſitas per fundatorem de tot miſſis dicēdis & ſeruitijs præſtandis:ex quo diminuti ſunt redditus,& poſſet addi, vt ſ. in formatione preſentis arti. an auctis facultatibus & redditibus eccleſiæ debeant augeri miſſæ & ſeruitia per epm ſeu poſſint, de quo vltimo Roch.nihil ponit.allegatam tñ per eum quę ſ.retulimus bene faciunt pro primo membro huius articuli,ꝙ diminutis redditib.eccleſiæ poſſint diminui celebrationes miſſarū & alia ſeruitia : & in hoc caſu ſuperfluum eſt diſputare,an eps poſſit in totum tollere, vel ſaltim alterare pro vna vice cum conſenſu hēdis prioni diſpoſitionem fundatoris:quia hic non tollitur in totum,nec alteratur ex voluntate:ſed alteratur ex neceſſitate:quia diminuti ſunt fructus: & in hoc non eſt dubiū,epm hoc facere poſſe,cum ad eū hæc cura ſpectet, arg.c.nouerint. 10.q.1. & ſine dubio hoc probatur in d. c.nos quidem.de teſta.vbi relictum factum pro vna re ɔficienda,ſi non ſufficit ad illam,eps pōt ɔuertere legatum ad aliam piam,ad quam ɔficiendam ſufficiat legatū.Si ergo hoc pōt facere eps in principio fundationis rei ex iſta cā defectus multo magis hoc facere poterit re deducta in eſſe & ſuperueniente defectu. Et hoc demonſtro:quia a principio nō data ſufficiente dote poſſet eps renuere id fieri,quod legat faciendum ex defectu non ſufficientis dotis.c.nemo.de conſecra.diſt.1.de quo late diximus ſ.in par.1.lib.in 5.q.prin.10.ar.cū duobus ſeq.poſt quam aūt eſt deducta ad eſſe eccleſia non erit deſtruenda : ſi ergo corrigitur defectu dotis a principio eccleſia nō fundata:multo magis ex poſt illa fundata:& requiritur ɔſenſus hēdis tam in primo q̄ in ſecundo caſu:quia nō dr̄ epm hoc facere: ſed ipſummet fundatorem repreſentatū per hēdem : cuius repreſentatio hoc caſu tenet:qa vere ſumus in illo caſu,in quo ſi fundator viueret & videret fructus diminutos vel auctos:ipſe diminueret vel augeret miſſarum celebrationes & ſeruitia.Et ꝙ hoc poſſit facere eps.ſ.minuere vel augere celebrationes & ſeruitia diminutis vel auctis facultatibus eccleſiæ, probatur per id quod colligitur p do.Fely.in c.cū M.Ferrarienſis.in 3.nota.de ɔſtitutio. ꝙ in cōſtitutione de certo numero ēt per Papā ɔfirmato intelligitur clauſula,niſi redditus eccleſiæ intūn excreſcant ꝙ pluribus ſufficiēt,ex quo infert Fel. poſt alios, ꝙ augumentatis fācultatib.eccleſiæ debet numerus canonicorum augumētari : & ſic antiqua ɔſtitutio tolli. & ad hoc adducit ēt tex.in auth. vt determinatus ſit numerus clerico.in verſi. poſtea verō.per quem text.dicit ibi Ang.primō ꝙ licet fundans eccleſiam taxauerit numerū clericorū, tñ auctis facultatibus debet numerus augeri.Secundō dicit,ꝙ ſi ſtatuto tenet qlibet ꝑbenda tus renere capellanū pro altare ꝑbēdæ:& poſtea mutatꝑ ꝑbenda eccleſiæ curatæ,debet eius rector ēt tenere capellanum in dicto altare:ex quo ſibi vnitæ ſunt facul-
8 tates dictæ præbendæ.poſtea inſert Ang.† ad gabellā totius cōitatis vēditam pro tanto pretio comitatu aucto nō augeat̄ pretiū : & remittit ſe ad Guliel mū de Cu.in l.ſtē ſi fundi.ff.de vſufruc.& ibi p Cy. in addi. quod pro nunc nō affirmat Fel.vbi ſ.per tex.in l.id quod.ff.de periculo.& commo.rei vendi.ibi,cogebatur pati damnū, ſi res empta fuiſſet deteriorata,patitur ēt cōmodū ſi melioratur.Qui tex.facit pro deciſione articuli noſtri. idē do.Fel.in d.c.cum M.in 8.col.ſupet gl.in ver.ſine piudicio.dicit do.ibi inferre, vtrum excreſcentia redditui frangat numerū ꝑbendarum ipſo facto:& dicit videri ꝙ ſic pp conditionem ſubintellectam.de qua in tex.d. c.cum M.ſed dicit veram concluſionem videri ſm. do. Abba. ibi, vt nō frangatur ipſo iure,per c.ſi.de verb.ſig. ſed eſſe in poteſtate rumpendi:& ſic forte intelligendā cōditionem illā de qua in illo tex.& pro hoc adducit: quia tot ſunt inſtituēdi in eccleſijs,quot ex redditibus eius pñt ſuſtentari.ca. 1. de inſti.& ſi aliqui ſunt recepti vltra numerum,debet numerus præbendarū augumētari ex ſuper excreſcen.redditū,non tñ antiquæ ꝑbendæ ɔfunduntur:ſed de accreſcentib.fructib. nouæ creatur ꝑbendæ,pares tñ antiq.vt dicit eſſe no.in d.ca. cum. M.& alibi non ita bene probari ſecūdūm do. Abb. ibi. dicit hanc eſſe cōclu.do.An.Io.de Imo.& Domi.ibi hoc late tractantes.Hoc idem voluit do.Roch.in hoc tra.in verbo pro eo ꝙ de diœceſani conſenſu,in 11.q.in 2.col. in ver.aduerte tñ.vbi dicit,ꝙ creſcentibus facultatibus eccleſiæ augēri debet numerus clericorum per primū patronū fundatorē acqſitis. allegat Ang.& Fel.vbi proxime,& ſubdit,& propterea diminutis facultatib.eadā rōne deberet minui numerus clericorū: & hæc eſt ve-
9 ra concluſio.¶ † Sed remanet aliqualis difficultas,an tā in diminutione,q̄ in augmento cū diſpoſitione epi debeat interuenire conſenſus pꝛoni pro tempore exiſtētis.& in diminutione omnino dicendum eſt ꝙ ſic, per d.c.nos quidem,& eadē ratione in augumentationem in qua militat & alia ratio intereſſe pꝛoni, ne intūn augeant̄ celebrationes,ſeruitia & numerus clericorū, ꝙ præiudicetur pꝛono in adiunctis in caſu inopiæ, quod intereſſe eſſe intelligunt doct.poſt gl.in ſimili caſu qñ aliquis intitulat̄ in eadē eccleſia patronata,in c.poſtulaſti.hoc ti.de quo diximus ſ.in præceden.q.prin. in 6.ar. Et certe eccleſia exiſtente ſimplici potius augetent celebrationes quām numerum clericorum,quia deſeruiri poſſet per quoſcunque de facultatib. ipſius eccleſiæ: quia illæ ſunt vtiliores animab. fundatorum.c. animæ fundatorū.13.q.2.per ea quæ diximus ſ.in 1.q.prin.in 3. arti.Si verō eſſet eccleſia parrochialis, quæ haberet magnū augumētum,poſſet augeri numerus clericorum.
10 ¶ † Non omittendo vnum,ꝙ ſtante neceſſitate vel vtilitate eccleſiæ,ꝙ pdicta fiant,poterit fieri per epm etiā ſine conſenſu patroni eo nolente:vt volunt doct.quos ſ.retulimus poſt Roc.& per ea etiam quæ diximus ſ.in 1.arti.præſentis quæſtionis.

Octauus arti.6.q.prin.3.Libri.

1 *Reſtitui an & quando poſſint per epiſcopum inuito patrono priuatus per eundem epiſcopum, vide nu. 2.*
3 *Degradatus beneficio per ſententiam priuatus reſtitutus ad ordinem non intelligitur reſtitutus ad beneficium.*

1 Sequitur octauus art.q eſt † an eps priuatū per ſe reſtituere poſſit inuito pꝛono.Hæc qō eſt dominicalis Bar.Brix.quā ponit gl.pe.in c.quamuis.de reſcri.lib.6.q̄ ponit opiniones ēt do. in c. ex tranſmiſſa.de renun.Et prima fuit Goff. ibi volentis nō poſſe reſtitui ſine volūtate pꝛoni,per l.ſi vt proponis.C.de nuptiis. vbi dicitur ꝙ in matrimonio reſtituendo per filiū poſt diuortium requiritur cōſenſus patris ſicut a principio in ɔhendo.

Et quia contra hanc opinio. Goffred. videẽ facere de re
nuntiatione.c.poſt relationẽ.& c.iudęi.& c.de ciuitate.&
c.ɔſuluit.de Iudęis.& de his quæ fiunt ã præla.cum apo
ſtolica.7.q.1.cos.& no. 23.q.4. Nabucodonoſor. Super-
uenit Hoſtien.q ad euitãda ſupraſcripta ɔ̃ria dixit opi.
Goff.eſſe verã,ſi reſtituatur ab inferiore,ſecus ſi a prin-
cipe,& ſic a Papa,& p iura ſuperius alleg.ꝑ inſtituto, &
iſta eſt ſecunda opinio. Tertia eſt opinio Bartho. Brixi.
in d.dominicali quæſtione,quæ incipit Sacerdos aliqs
fuit,q dixit,ꝙ ſi depoſitus appellauit infra decẽ dies re-
ſtituere põt inuito patrono,aliàs non. Quarta fuit opi.
Tanere,dicentis,ꝙ ſi epiſcopus præuenit in reſtõne pa
troni valebit reſtitutio, aliàs non. & dicit glo. prædicta
hoc approbare Hoſt.in d.c.ex trãſmiſſa.& de elec.inno
tuit.& facere quod no.de ɔſti.c.cum acceſſiſſent.in vlt.
gl.ita reſidet gl.pen.c.quamuis Do.in d.ca. quamuis. in
vlt.col.in verſi.in eadem gl.in fi.dicit opi.illam,ꝙ reſti-
tutio facta a principe valeat,reprobari,ſed cõiter appro
bari opi.Barth.Brix.quę eſt,an depoſitus appellauit vel
ne,per c.decernimus.25.q.7.ſm Io.And. quẽ ẽt ibi dicit
tenere Io.Cald.ibi dicentem ɔ̃ria procedere, qñ depoſi
tus adhuc retinet ius,vel eſſet ſuſpenſum, ſed poſtquã
ex toto eſt priuatus,epiſcopum non poſſe ordinare ec
cleſiam ſine conſenſu p̃roni,per c.decernimus. Poſtca
ponit diſtinctionem per quam ſm Io.Cald.iſtæ opinio
2 nes ɔcordari poſſent,& eſt talis.¶† An reſtitutio fit per
Papã,& tunc ſi ſunt p̃roni eccleſiaſtici valeat,de off. de
leg.dilectus.de iure p.cũ dilectus. ex quo res eſt integra.
Aut p̃roni ſunt laici,& tũc aut Papa facit mentionẽ de
p̃ronatu laicorũ & valet,ar.tex.d.c.quãuis. in fi. & idem
vbi aliud exprimitur. Aut nõ facit mentionẽ,& tũc nõ
valet reſtitutio;quia ex quo iſte eſt priuatus beneficio
iam eſt quæſitũ ius patrono laico,nec in dubio Papa in
tendit illis p̃iudicare,niſi hoc exprimat,quo caſu ſi ex-
primeret,bene poſſet Papa illi p̃iudicare:vt no.Io. An.
in c.2.de præb.li.6.ſuper gl. Aut fit per inferiorẽ per le-
gatum a latere,& in p̃rono eccleſiaſtico valet;quia põt
ſibi pręiudicare:vt d.c.dilectus.& in d.c.cum dilectus.Si
verò ſunt patroni laici,& tunc nõ põt niſi eo caſu,quo
ep̃s poſſet:quia legatus non poteſt in præiudicium pa-
troni laici diſponere de eius beneficio:vt no.gl.in d. c.
cũ dilectus.& Lap.in c.2.de pręb.li.6.& caſus in quo ep̃s
poterit cum ad epiſcopum facta fuerit deuolutio ex
lapſu temporis.c.2.de ſupplẽ.negli. præla.vel ex præſen
tatione indigni ſciẽter facta.c.cum vos.de off.ord de q-
bus latè diximus ſuprà in tertia parte ſecũdi lib.in 2. q.
prin.in 2.ar.& per totũ. Aut reſtitutio fit per alium or-
dinariũ inferiorẽ à legato, & tunc ſi adhuc ille retinet
ius,vt quia appellatum eſt a ſnĩa,& poterit ille ordina-
rius reſtituere ẽt ſine p̃rono. Aut ex toto erat iure ſuo
priuatus,& tunc non poterit per ordinariũ reſtitui,per
d.c.decernimus.Nec ob.tex.in d.c.quãuis. in fi.qa in du
bio Papa nõ intendit præiudicare, niſi faciat mẽtionẽ:
quia illud eſt verũ in iure q̃ſito quò ad titulum benefi-
cii, ſed bene ex ſuo reſcripto p̃iudicaẽ quò ad poteſta-
tem ɔferendi beneficiũ,dato ꝙ nõ fiat mentio:quia nõ
eſt neceſſe de poteſtate habẽtis ɔferre fiat mentio in lit
teris ad beneficia:vt no.gl.in c.cum in eccleſia.de pręb.
li.6.Et ſubdit ibi Domi.prædicta multo magis locũ ha-
3 bere † quãdo clericus eſt degradatus & beneficio priua
tus per ſententiã:quia licèt poſtea reſtituatur ad ordinẽ
& eius executionẽ,non tñ intelligitur reſtitutus ad be-
neficia,vt ibi per eũ.Et prædicta ẽt voluit Roch. in hoc
tra.in verbo honorificum.in 3.q.in 2.col.in verſ. itẽ fa-
cit,vbi concluſio ponit epiſcopũ , non poſſe reſtituere
clericũ vel rectorem depoſitũ ſine cõſenſu patroni , &
dicit hãc eſſe cõem opi.per Gemin.in d.c.quãuis.ſuper
gl.pen.& idem ſentire do.An.& Abb.in c.ex trãſmiſſa.
circa fi.de renun.Et certè diſtinctio ſupra poſita eſt ſatis
pulchra & bona , ex qua colligo etiam in reſtitutione
quam facit Papa non pręſumiẽ nec intelligitur deroga
re iuri patronatui laici,niſi exprimat,q̃ eſt etiã amplia-
tio ad ea quæ diximus ſuprà in tertia parte 2. lib.in 9.q.
prin.vt ibi poſuimus in 2.conclu. in fi. pro 21.ampliat.

Et ſic tene dictam diſtinctionem cõmunem,pro qua ẽt,
vide quæ diximus ſupra in 1. parte.2.lib.in 10.q.prin.in
5.artic. vbi tractauimus,an epiſcopus poſſit diſpenſare
cum indigno præſentato inuitis alijs patronis : & vide
etiam quæ late dicit Abb.in c.innotuit.in 3.col.de elec.

Nonus arti.6.q.prin.tertij Libri.

1 *Deſtitutio de iure pertinet ad epiſcopum & non ad patronum.*
2 *Caſus in quo deſtitutio pertineat ad patronum laicum.*

DVbitatur 9.cui competat deſtitutio inſtituto patro
no vel inſtituenti,& an laico competere poreſt de
ſtitutio.& Gaie.in c.fi.de elec.lib.6.in 45.col.dicit,deſti-
tutionem ſpectare officio inſtituentis.c.cum ex iniun
cto.de hære.c.2.de off.ord ita ꝙ non p̃ronus ẽt eccleſia
ſticus.ſed inſtituens haberet deſtituere,allegat Card.in
c.fi.de renun.& Fede.ɔſi.95.ſuper dubitatio.art.& Hoſt.
& do.in c.cum Bertol.de re iudi. Et idem Gaie.ibidẽ in
15.col.dicit inſtitutionem poſſe competere ẽt laico ex
priuilegio Papæ: ſi igiẽ deſtitutio ſpectat ad inſtituẽtẽ,
meritò poterit ſpectare ad laicũ , ſi laicus habuerit ius
inſtituendi.Tamen aduerte:nam nos ſ̃.in 3.par.2.li.1.q.
prin.in 10.art.ɔcluſimus,ad eum ſpectare ius deſtituen
di,ad quẽ ſpectat ius inſtituendi : ſi inſtituens illud ha-
bet iure ordinariò:ſi verò iure particulari non,vt ẽt di-
cemus in ſeq.art.Ibidem etiam in 11.art. concluſimus
ius inſtituẽdi ex priuilegio Papæ poſſe competere lai-
co.Sed nõ poſſe ſibi competere ex p̃ſcriptione ẽt tanti
temporis cuius initij &c. cũ ſit incapax quaſi poſ. illius
iuris ſpiritualis:vt ibidem diximus in 12.Vnde conclu
1 de,ad ep̃m ſpectare de iure † ius deſtituendi & non ad
patronum:& ſi bene ad patronum ex priuilegio Papæ
ſpectaret ius inſtituendi nõ poſſet ad eum ſpectare ius
deſtituendi:quia ſi ad inferiorem prælatum habentem
ex priuilegio vel præſcriptione ius inſtituendi non cõ
petit ius deſtituendi, qui eſt capax horũ iurium:multo
magis laicus habens ex priuilegio habens ius inſtituen
di per hoc non habebit ius deſtituendi,niſi in eius pri-
uilegio ẽt hoc ius ſibi concederetur:quia ſicut põt ſibi
concedi per Papam ius inſtituendi, ita & deſtituendi p
proxime dicta.Et ſimiliter ɔcludo ꝙ ſicut laicus qa in-
capax iuris ſpiritualis ex p̃ſcriptione ẽt tanti temporis
cuius initii &c.nõ põt acquirere ius inſtituendi,ita nec
ius deſtituendi: & omnia iſta probantur ex his quæ di-
ximus ſ̃.in d.3.par.2.lib.in 1.q.prin. in 10.& duobus ſeq.
2 art.¶† Poterit ẽt ſpectare ad laicum deſtitutio,quando
in limine fundationis de conſenſu epiſcopi appoſuit
conditionem,ꝙ poſſet mutare capellanos etiam inſti-
tutos ipſe patronus:quia mutando deſtituere dicitur,
de quo late ſ.in 1.par.1.lib.9.q.prin.in 2.arti.

Decimus arti.6.q.prin.tertij Libri.

1 *Deſtitutio an competat inferiori prælato,cui ex priuilegio vel præſcri-
ptione competit inſtitutio, vbi quòd non.*

1 ET ſic pro complemento p̃ntis q.10. & vlt.ſit art.† an
inferior prælatus ſeu clericus,cui ex priuilegio vel
præſcriptione cõpetit ius inſtituendi,cõpetat ẽt ius de
ſtituendi.Et breuiter dicendum ꝙ non: vt voluit Abb.
in ca.fi. in pen.col.de ſtatu monacho.& ponit Roch.in
hoc tra.in verbo competens alicui in 29.q.in ver. nota
tñ ꝙ licèt.& nos diximus ſ̃.in d.3.par.2. lib. in 1.q.prin.
in 10.art.in ver.nota & aliud , ꝙ licèt. Et pro hoc eſt rõ:
quia ſi iure ſpeciali ſolum habuit inſtitutionem , non
habebit deſtitutionem:quia ad illam non ſe extendit :
vt do.allegati per Roch.& per nos vbi ſ̃.dicunt.Ex quo
rum dictis infero,ꝙ ſi de iure ſpeciali inferior clericus
haberet vtrumque,poſſet inſtituere & deſtituere, cum
illorum ſit capax.per ea quæ diximus in d.3.par.2.lib.in
1.q.prin.in 11.& 12.arti.

COllige ex oĩb.d.ĩ p̃nti.6.q.prĩ.& eius 10.ar.ɔcl'onẽ,
ep̃m nõ poſſe de eccl'ijs p̃ronatis, & eorum bonis
diſponere

diſponet e aliter, q̃ ſe habet ſtatus ipſarum eccleſiarum ſine cõſenſu p̃roni. ita colligitur ex dictis in 8. primis arti. præſentis q. prin. & præſertim in primo. ¶ Amplia iſtã conclu. intãtum procedere, ꝙ epiſcopus ſine conſenſu patroni nõ poterit eccleſiam ſimplicem eligere in collegiatam: vt diximus ſ̃. in 1. art. ¶ Amplia 2. d. concl. intãtum procedere, ꝙ patronus vbicunq; eſt vocandus: cũ de ſtatu eccleſiæ agitur, & ſine eo epiſcopum nõ poſſe de ea facere monaſteriũ, nec cẽſum imponere, nec clericus mutari: nec beneficiũ minui, aut ſupprimi: vt diximus in d. 1. arti. & præſertim in verſi. Gaic. in repe. ¶ Amplia tertiò d. conclu. intahtum procedere, ꝙ epiſcopus nõ poterit cõpellere pręſentatum & inſtitutum hñtem celebrare ex diſpõne fundatoris in vno altari celebrandũ in altero altari in totum nullo modo: & pro aliquib. vicibus ſine ꝯſenſu patroni: vt diximus ſ̃. in 6. art. ¶ Amplia 4. d. concl. intantum procedere, ꝙ diminutis, vel auctis facultatib. ſeu redditus eccleſiæ non poterit epiſcopus celebrationem miſſarum, numerũ clericorũ & alia ſeruitia minuere, vel augere ſine conſenſu patroni ſeu eius hæredis: vt diximus in 7. ar. ¶ Reſtringe omnes iſtas quatuor ampliationes ꝓcedere, niſi vergeret maxima neceſſitas vel vtilitas ecclæ: quia tunc poſſet p̃dicta facere epiſcopus ẽt p̃rono volente: vt diximus ſ̃. late in 1. arti. & in fi. 6. & 7. art. & in d. 1. art. late poſuimus de neceſſitate & vtilitate æquiparandis. ¶ Reſtringe precedentem reſtric. ꝙ quamuis ex neceſſitate vel vtilitatẽ epiſcopus poſſit ſupraſcripta facere: tñ fiet eo modo, et quam minus poterit, pręiudicetur patrono, adeo ꝙ licet de ſimplici eccleſia fiet collegiata: tñ in ea non ſeruabitur electio ſed pręſentatio, vt minus præiudicetur p̃rono, p ea quæ diximus in d. 1. arti. in verſi. ex quibus omnib. cum plurib. ſeq. ¶ Amplia 5. d. ꝯcl. intãtum procedere, ꝙ ep̃s nõ poterit vnire beneficium patronatum cum alia eccleſia ſine ꝯſenſu patroni: vt diximus ſ̃. in 3. arti. ¶ Amplia 7. d. conclu. intantum procedere, ꝙ epiſcopus ſine ꝯſenſu patroni nõ poterit ꝯcedere eccleſiam ſeu bona temporalia illius, vt conuertantur in prębendas & ſeruiant neceſſitatibus aliquib. loci religioſi: vt diximus ſ̃. in 4. arti. ¶ Amplia 8. d. conclu. intantum procedere, ꝙ ep̃s nõ poterit priuatum per ſe reſtituere ad beneficiũ ſine ꝯſenſu patroni: vt diximus ſ̃. in 8. arti. ¶ Amplia 9. omnia iſta prædicta intantum procedere, ꝙ non ſolum ea non poterit facere epiſcopus ſine conſenſu patroni, ſed nec legatus a latere: vt diximus ſ̃. in 1. arti. in verſi. & idem dicerem in legato. & in 2. arti. verſus fin. in verſi. & ibidem ipſemet Roch. & ſ̃. in d. 8. arti. ¶ Amplia 10. omnia ſupraſcripta intantum procedere, ꝙ licèt Papa poſſit derogare iuripa. patroni, eccleſia tamen ſi prædicta fecerit non intelligetur derogare patronis, niſi exprimat, quamuis præiudicaretur vni fructus iuriſp. vt diximus in 2. art. in ver. immo fortius. & in d. 8. arti. Declara modò, ꝙ quamuis epiſcopus non poſſit prædicta facere ſine conſenſu patroni: ſi patronus facit cum ꝯſenſu epiſcopi, tenebit actus: & dicetur epiſcopum etiam feciſſe per dicta ſ̃. in 5. arti. & præſertim in fi. ¶ Limita modò primò d. concl. ꝙ quamuis epiſcopus nõ poſſit ſine patrono immutare ſtatum eccleſiæ patronatæ: tamen deſtitutio ad eum ſpectabit & non ad patronum: vt diximus ſupra in 9. arti. Extende iſtam limi. procedere, vt ad epiſcopum ſpectet deſtitutio, etiam ſi ad laicum ſpectaret inſtitutio ex priuilegio Papæ: quia ex pręſcriptione etiam tanti temporis, cuius initij &c. non poteſt vel ab inferiore epiſcopo, cui ex priuilegio vel præſcriptione competit ius inſtituendi, ſpectare ius deſtituendi: vt diximus ſupra in 9. & 10. artic: quia ſpectabit ad epiſcopum, vt ibi dicitur. Reſtringe hanc exten. procedere, niſi laicus etiam ex priuilegio, prælatus inferior, vel clericus ex priuilegio vel præſcriptione haberent non ſolum ius inſtituendi: ſed etiam ius deſtituendi: quia tũc ad eos ſpectabit deſtitutio & non ad epiſcopum: vt diximus ſupra in dictis nono & 10. articu. & per iſta hæc 6. quæſtio. eſt clariſſima. capio ſeptimam quæſtionem principalem.

¶ Septima q. prin. 3. Libri.

1 *Admittitur iuſpa perempta cauſa, ex qua quis erat patronus.*

VIſum eſt, qualiter gubernetur eccleſia in ſtatu ſuo per rectorem, p̃ronum & prælatum, videamus modo an poſſit ipſa eccleſia aliqua via effici libera: & p̃ronus iuſp. ſuum amittere: & quia hęc p̃nt euenire ex duplici cauſa: vna non criminoſa: ideo hanc materiam in duas quæſtiones diuiſam: vna erit, an patronus poſſit amittere iuſpat. abſque quo commiſerit delictum alia qñ patronus amittet iuſpa. ex aliquo eius delicto. Et ſic 6. principaliter quæro, an patronus poſſit amittere iuſpa. ex alia cauſa quàm ex crimine, & pro deciſione huius quæſtionis ſunt diſcutiendi infraſcripti arti. Et primus erit, an deſtructa eccleſia p̃ronus perdat iuſp. quod habebat in ea: & hic art. deciditur ex his quæ latè diximus ſ. in 1. par. primi lib. in 6. q. prin. in 3. & tribus ſeq. arti. in quibus tractauimus de eccleſia deſtructa ibi vel alibi reædificata, de dote conſumpta & de fundo ex obliuione ſuffocato, an dans nouum fundum: reædificans, vel redotans acquirat iuſp. & patroni primi illud amittant, & in dictis locis ꝯcluditur, ꝙ ſi fundus eſt ſuffocatus, vel derelictus: quia alibi eccleſia conſtruitur, patronus ratione fundi nõ erit vlterius patronus, niſi in eodem fundo reædificaretur, vt ibidem diximus in 4. & 5. art. Si verò eccleſia eſt diruta taliter, ꝙ nec cemẽta remãſerunt, patronus ex conſtructione amittet iuſp. & illud acquiret reædificẽs: ſed ſi remãſerunt cemẽta, erunt ambo p̃roni: vt ibidẽ diximus in 4. arti. Si autem dos eſt extincta in totum, p̃ronus ratione dotis amittet iuſp. & illud acquiret redotans: vt ibidẽ diximus in 6. ar. vnde poterit ex prædictis fieri concluſio † ꝙ perempta cauſa ex qua quis erat p̃ronus, non reſtabit eius ius, & nõ erit vlterius patronus: & hic eſt vnus modus amittẽdi iuſp. & pro his faciunt ea quę diximus in 3. q. prin. huius lib. in 14. arti. vbi tractauimus, an extincta re data in dotem eccleſia teneatur alimentare patronum inopem. Et tanto magis amittit illud, ſi ipſe fuit negligens defendere eccleſiam ne dos ꝯſumaretur, ne ruinã pateretur & ſimilia, iuxta glo. in verbo defendere, in c. tributum 13. q. vlti. & ſentit Pau. in hoc tra. in 6. par. in fi. prin. 5. ar, & ſic ſtatim ante primam q. illius art. & licèt Roc. in hoc trac. in verbo oneroſum, in 1. q. in verſic. fateor tamen, dicat, ꝙ ſi patronus negligat denunciare rectorem dilapidãtem vel ei non obueniat, per hoc nõ priuatur iurepat. quia per negligẽtiam nõ priuatur quis iure quod alicui defertur per ſucceſſionem, per gl. ſingu. in c. grandi. in verbo regis. de ſupplen. negli. prælato. lib. 6. de quo late diximus ſupra in 2. q. prin huius 3. lib. in 2. arti. tamen ego tenui ibi, ꝙ punitur adhuc patronus ex illa negligentia, vt priuetur commodis iuriſpat. ſed in hoc caſu peremptis cauſis vt ſ̃. ex quibus iuſpa. prouenit, illud in totum amittet, & ita tene. Quod etiam reperi tenere Paul. de Cita tam in eccleſia diruta, quam in eccleſia perdita, in hoc tra. in 14. par, in ver. 7. perditur. per l. adigere. §. quamuis. ff. de iurepa.

¶ Secundus art. 7. q. prin. tertij Libri.

1 *Beneficiati tenentur contribuere in reparatione eccleſiæ limita tamen, niſi conſuetudo eſſet in contrarium. nu. 2.*
2 *Conſuetudines laudabiles ſunt ſeruandæ.*
3 *Reficere eccleſiam cathedralem epiſcopus tenetur.*
4 *Vniuerſitate condemnata quomodo ſinguli teneantur.*
5 *Reficere eccleſiam an teneatur patronus, vbi ꝙ non. & nu. 6.*
7 *Reficere eccleſiam quis teneatur.*

QVia patronus ex ruina eccleſiæ amittit iuſp. ecclæ; vt ſ̃. dictũ eſt dubitaẽ ſcdò, an teneẽ p̃ronus ad refectionẽ ecclæ. Hic articulus melius fuiſſet ſituatus in 2. q. prin. huius 3. lib. vbi tractauimus de onere patroni, prout eam tangit Roch. in hoc tra. in verbo oneroſum.
1 in 4. q. vbi ſolum dicit nõ teneri patronũ; † quia in reparatione

ratione eccleſię debent contribuere omnes beneficiati
illius c.1.de eccle.ædifican.ergo non patronus.Et ſimili
ter hunc arti.ponit Pau.de Cita.in hoc trac.in 5.arti.vbi
tractauit materiam iuris oneris in 2. q. Sed ego volui
hic ponere,vt in iſta q.& ſeq.habeatur finis iuriſpa.& in
hac preſenti q.ex ruina.Quęrit ergo Pau.ibi in 2.q.an te
neatur patronus ad refectionē ecclæ:& arguit pro & ꝯ:
& primo ꝙ ſic,per tex.in c.decernimus 16.q.7. vbi iniū-
gitur patronis pro eccleſijs ędificatis curandum vt in vi
ta fuerint ſuperſtites. ergo vr̄, ꝙ etiam quo ad refectio-
nem:quia ſi eam dimitteret ruere,non diceretur eā cu
rare,ſicut tenetur. Poſtea dicit ſe putare,presbyterum il
lius eccleſiæ teneri illam reficere,per c.decernimus 16.
q.1. vbi epiſcopus viſitando dioec.annuatim ſi reperiat
baſilicam deſtitutam,præcipit illam reparari ordinaro-
ri,ideſt ſacerdoti ſm glo.ibi ſi habet tertiam pro fabrica
c.vnio.ead.cauſa q.3.aliter nō tenetur:ſed tn̄ debet con
ferre cum alijs 16.q.1.ſi monachus.& de eccle.ędific. de
his , quæ iura loquuntur in parrochialibus eccleſijs ſm
Pau.ibi.Sed de cathedralibus loquuntur c.vobis c.con-
ceſſo c.quatuor c.de reddirib.12.q.2.vbi hr̄, ꝙ de redditi
bus & omnibus oblationibus fiunt quatuor partes:vbi
vnam dedit epiſcopo:alteram pauperibus:tertiam cle-
ricis. quartā pro hoſpitalitate c. peruenit 18.diſt.& ideo
gl.expreſſa in d.c.quatuor. colligit ex omnib. prædictis
iurib.clericos compellendos ad reparationē eccleſiarū
2 nō aūt laicos.† Quam ibi limitat Arch.niſi ꝯſuetudo eſ
ſet in ꝯrium:quia illa erit ſeruanda c.apoſtolicam.de ſy
mo.in fi.vbi expreſſe dr̄,laudabiles ꝯſuetudines fore ſer
uandas.ad idem c.ꝯſilium.cum ſeq. de obſeruatione le
iuniorum:ſed quia illa iura vīr inter ſe variare: nam ali
qua loquūtur de tertia parte: aliqua de quarta, & c.1.&
& c.de his.de eccle.ædifi. & repar. dicunt, eccleſias fore
reparādas de bonis eius.ideo exiſtimat Pau.ipſa iura ſo
re cōcordanda ſede.diſtinctionis. Et primus ſit caſu qn̄
eccleſia habet portionem pro ſabrica : & tunc ſine du-
bio dēt reparari percipiētes illā portionem.ita determi
nat d.c.decernimus.& d. c.vnio.& de quib. ſumatur iſta
pars pro ſabrica,ponit Rofr.in tit.de decimis.§.de diui-
ſione deci.Secūdus eſt caſus,ſi non eſſet talis portio pro
fabrica, aut non ſufficeret : & tunc habentes beneficia
in illa eccleſia cogūtur cōtribuere pro rata beneficiorū
& ita procedat c.1.& c.de his.de eccle.ędifi.& glo.in d.c.
3 ſi monachus.& in d.c.quatuor.† Item in eccleſia cathe-
drali:qa tenētur illā reficere epiſcopus & canonici: alij
inferiores verò nō:vt voluit Io.And. in c.ſi pp rua debi
ta.de reſcri.in 6.& ꝙ ep̄s & canonici teneātur,eſt tex.in
c.fi.de his quę fiunt a maio.par.ca.& ibi tenet Abb.ſolū
epiſcopū poſſe cōpellere tales canonicos , vt de ſuper-
fluis dent pro refectione illius eccleſię:ſi nō ſufficit por
tio ſabricæ.Et intelligit iſta duo , vt de reſiduis teneātur
iſti beneficiari reficere,ideſt deducto ne egeant : vt not.
Abb.in c.1.de eccle.ędifi.in prin.arg.l.miles ff.de re iudi
ca.Et an poſſint cogi,tenēt cōiter doc. ꝙ ſic, arg.eorum
quę dicit Bar.in l.4.§.1.ff.de re iudi. vbi examinat de vni
4 uerſitate cōdemnata quomodo ſinguli teneantur.† In-
telligit etiam & ſecūdò ſupraſcripta procedere ꝯſuetu-
dine circumſcripta:ſed ſi aliter eſſet aliqua ꝯſuetudo,il
la primò ſeruāda erit tāquam laudabilis d.c.ad apoſtoli
cā.de ſimo. Tertiò intelligit prędicta, qn̄ eccleſia aliter
nō haberet:ſed ſi aliter haberet:puta quia haberet ſuos
redditus ſeparatos pro fabrica:tunc nō cogeretur dare
nec epiſcopus,nec canonici,niſi in defectum,vt §. pro
cōſuetudinib.in auct.de ſanctiſ.epiſ.l.priuilegia.l.ad in-
ſtructionem.C.de ſacroſan.eccle. & ſubdit Pau. epiſco-
pos hodie nō diuidere eorum redditus ſm illa antiqua
tempora:& cōmuniter videmus. Si autem dato ſuper-
fluo per canonicos nō ſufficiat,tūc crederem,dicit Pau.
alios qui ex eccleſia habent emolumentū vel vtilitatē
aliquam teneri cōtribuere pro tali reparatione: ſicut vi
demus in clauſtris vel vniuerſitatibus,quib.ſunt incor-
poratę eccleſiæ: nā pñt illas conferre vicariis perpetuis
certa portione aſſignata:reſiduos verò fructus accipiūt
vt dicit ſe dixiſſe in 11.q.quarti art.ſextę par.de quo nos

diximus ſ.in 3.par.2.lib. in 10.q princ. Et pro hoc facit,
quod dr̄ de vſuario,qui tenetur ad ſarta tecta. C.de vſu-
fruc.l.cum ad quem.& ff.de vſufru.lega. l. vſufructu le-
gato.& l.ſequen.& voluit glo.1.in d.c.1.de eccle.ædifi.in
quib: tantum diſtinguitur , qui vſufructuarius tenetur
omnes expenſas in reficienda re in qua habet vſufru-
ctū ſed ſi magiſtratus fecerit expenſas nō cauſa fructuū:
ſed vt perpetuò duret , illas poterit petere a proprieta-
rio:vt ibi glo.& doc.Secundò pro prędictis facit qui ſen
tit cōmodum de aliqua re debet merito & onus illius
rei ſentire,nec audiendus eſt,qui de ſolo lucro vult eſſe
intentus: onera verò recuſare : vt dixit Imperator in l.
vnica.§.pro ſecūdo.in fi.& §.ne autem.ver.ſi nec talis.C.
de cadu.toll.l.manifeſtiſſimi.§.alia dubitatio. C. de fur-
tis.c.fi.de his quæ fiunt a maio.par. ca. regula qui ſentit
de reg.iur. lib.6. ergo eccleſia & beneficiari qui habent
fructus & non patroni qui non ſentiunt aliquam vtili-
tatem . Tertius eſt caſus, ſi nec eccleſia habet portionē
ad fabricam,nec eſt aliqua cōſuetūdo, tunc recurritur
ad habentes beneficia & commoda:vt ibi teneantur p
rata vt in c.1.& in c.de his.de eccl.ędi.c.fi.de his q̄ fi.a ma
io.par.c.& ibi Abb.qui debent de ſuperexſtantibus fru-
ctibus reparare.ideſt deducto ne egeat:vt ſ.dictum eſt:ſi
autem tales nō poſſent, tunc eſſent ſubditi cogendi in-
quantum poſſent , cum & ipſis eccleſia det commoda
.ſ.percipiendo ſacramēta & diuina quæcunque,ideo vl
timò ipſi eſſent grauandi c.ſi epiſcopus.in fi.de reſ. in 6.
ipſe. n. metit temporalia: quia ſpiritualia ſeminat,nec
hoc poſſet euitare parrochianus , dato ꝙ vellet cedere
vſui eccleſiæ cum hoc non depēdeat a poteſtate ſua,ex
quo eſt ſemel chriſtianus factus c.omnis vtriuſq; ſexus.
de pęniten.& remiſ.hæc ſunt quæ multū intricare dicit
Pau.de Cit.vbi ſ.† Tu aduerte,ꝙ eius verba tāgunt duo
5 mēbra.primū eſt,an patronus teneatur ad refectionem
ecclæ,& clarum eſt ꝙ nō:qa ex prima fundatione,con-
ſtructione,& dotatione acquiſitū eſt iuſpa.c.nobis. hoc
titu.fecit quod debuit & habuit quod a iure inductum
eſt:ſ.iuſpa.beneficiatus tenebitur illā reparare:vt in c.1.
& 2.de eccl e.ędifi.Et licet illa regula,qui ſentit commo
dum,quā (vt ſupra retulimus) Pau.induxit pro p̄rono,
ſoleat induci ꝯ patronum:quia p̄ronus percipit emolu
mentū.ſ.alimenta in neceſſitate , debet & ſentire dam-
num.ſ.vt teneatur ꝯtribuere ad refectionem eccleſię:tn̄
hoc motiuum nō militat: nā, vt diximus ſ. in 3.q.prin.
huius lib.per totum:& maxime in 2.& 3.arti. alimenta
dantur patrono inopi ex ſuperabundantibus ſublato
ſeruitio eccleſiæ, victu beneficiari & fabrica illius ſi in-
diget:ergo ex ſuperfluis prouidetur patrono : vt ibi di-
ctum eſt.hoc cōmodum non eſt in ꝯſideratione:quia ſi
iſtud ſuperfluum nō daretur ſibi,deberet dare alijs pau
peribus:vt in d.2.arti.diximus.ergo non eſt commodū,
quod debeat eſſe in conſideratione:vt propter illud ha
beat ſentire incommodum : & tanto magis quia fabri-
ca præfertur alimentis patroni : vt proxime dictum eſt:
imò poſſumus dicere , patronum in dotatione ad om-
nia prouidiſſe & intra ſtatuiſſe onus reficiendi eccleſias
ſpectare ad beneficiatos , & maxime ſi ſumus in cathe-
dralibus,in quibus patronus tenetur dare dotem ēt pro
reparatione,ſcilicet pro ſabrica:& in ſtatuēda dote om
nia iſta ꝯſiderantur:vt late diximus ſ.in 1.par.1.lib. in 5.
q.prin.in 21.art. vbi tractauimus , quæ eſt dos ſufficiens
cuiuſcunque eccleſiæ,capellæ,vel altaris.Verùm ꝙ cōſi
derabitur hæc expenſa fabricæ pro reparatione facien-
da,cum occurrit & non pro totali reædificatione: nam
totali reędificatione,ſeu redotatione vel noua fundi da
tione acquiritur iuſpa.per nouos patronos hæc facien-
tes:vt diximus ſ.in d.1.parte primi libri in 6.quæſt.prin.
in tertio arti.in verſic.minime etiam obſt.vltimum.vbi
diximus,ꝙ ſi bona eccleſiæ non ſufficiant ad reædifica-
tionem: licèt ſuffeciſſet ad reparationem:ſi ipſemet re
ctor reędificaret eccleſiam de ſuo patrimonio cum cō-
ſenſu diœceſani acquireret iuſpatro. in illa:vt dixi me
in facto conſuluiſſe Terlicij , vnde ibi diſtinximus aut
loquitur de reparatione:& tenetur rector eccleſię de fa

cultatibus

cultatibus eccleſiæ:& tñ ſic non cadit acquiſitio iuſpa.
& ita procedent adducta in vltimo motiuo ibi partis
negatiuæ, aut eſt totaliter ruinata: & tunc acquiriť iuſ
pa.per reædificantem: vt ibi diximus: & hoc caſu pri-
mus patronus amittit iuſp.iuxta tamen ea quæ in pro-
ximo præceden.art.diximus. Et ſic in iſto primo mem
6 bro † conclude,pronum nõ teneri ad refectionẽ eccle
ſiæ,ſeu reparationem: ſed ipſa eccleſia,ſeu rector:vt in
ſeq.mẽbro dicemus,nec ad totalẽ ruinã:& ſic ad reædi
ficationẽ,niſi hoc ipſe velit facere,ne amittat iuſp. ſeu
vt potius de nouo acquirat:vt in d.3.art.late dictum eſt.
vbi etiã concluſimus,primum pronum volentẽ reędi
ficare eccleſiã totaliter ruinoſam pferri extraneis hoc
agere volentib.vide omnino ibi.Quò ad ſecundũ mẽ-
7 brũ,quod † eſt,quis teneatur reficere eccleſiam:vt ſ.vi-
diſtis,longe & late loquutus eſt do.Pau. ſed tu ↄcluſiue
dic,ꝙ ſi loquimur de reparatione,aut erit portio fabri-
cæ ſufficiens:& ab adminiſtrantib.eã reparabitur:& ita
procedant illa iura.c.decernimus.10.q.1.& c.vnio.eadẽ
cauſa q.3.& præſertim ſi eſt eccleſia cathedralis, quæ vt
plurimum habet hanc portionẽ pro fabrica: & ita pro
cedant.c.voluit.c. conceſſo.c.quatuor. & c.de redditib.
12.q.2.& alia allegata ſ.per Pau. Aut nõ extat talis por-
tio pro fabrica:vel ſi extat,nõ eſt ſufficiens: & tũc in ec
cleſia cathedrali tenebunť ſupplere & reficere eps &
canonici: quia illi faciũt meum corpus.c.cũ nõ liceat.
de pſcriptio.& ſic ipſi tenebuntur:quia per eorum cor
pus repræſentatur tota illa eccleſia:vt in c. fi.de his quæ
fiunt a maio.par.c.& quamuis videantur vnum, tñ ca-
nonici poterunt cõpelli per epm ad hoc, vt voluit ibi
Abb.& ſ. diximus poſt Pau. quia penes eos eſt tota dos
eccleſiæ:vñ dicerem, ꝙ ſi tota dos eſſet penes epm,ipſe
ſolus tenereť & non canonici,vt eſt Trani, vbi archie-
piſcopus oĩa habet: & canonici ſolũ certa relicta poſt-
modum acquiſita:& ideo ipſe eps tenetur ad omnem
fabricam:& in hoc caſu alij inferiores beneficiati non
tenentur,cum per eos non repræſentetur corpus eccle
ſiæ,vt proximè dictũ eſt. Aut ſumus in alijs eccleſijs q̃
cathedralibus,& ſic in inferioribus, & tunc tenebũtur
reparare eccleſiam omnes beneficiati in illa:& ita loq-
tur tex.c.j.& c.de his.de eccle. ædific. facultatibus tñ ip-
ſius eccleſiæ:& nõ de proprijs:immo ſi de proprijs expẽ
diderunt,& occurrit mors: adeo ꝙ non potuerunt ab
eccleſia hæredes repetere:vt late diximus in d.j.par.j. li.
in 6.q.prin.in 3.art.in d. verſi. minime ẽt obſtat vltimũ.
Et ſi iſti beneficiati non habent ab eccleſia tñ, ꝙ id fa-
cere poſſint,tenebuntur parrochiani,ſi eccleſia eſt par-
rochialis,ſicut dicimus, ꝙ vbi de neceſſitate eccleſię ẽ
ædificãda pp periculum animarũ ex abundãtia populi:
& non eſt vnde poſſit dotari,parrochiani tenentur pro
uidere rectori de victu:vt diximus ſ.in d.j. par.1.li. in 5.
q.prin.in 18.art.circa fi.in verſ.aduertendum eſt,& in 4.
q.prin.in 8.art.& ſic prouidebitur eccleſiæ circa repara
tionem modis ſupraſcriptis:& in hoc vltimo caſu par
rochianus tenebitur:& nõ poterit hoc euitare, quãuis
vellet exire parrochiã: vt voluit Pau.in ſuis fi. verbis, q̃
ſ.retulimus,& faciunt q̃ dicemus j.in 5.ſeq. art.Omnia
prædicta locum habent,niſi aliter ſe habeat ↄſuetudo:
quia illa in pdictis ſummopere obſeruanda eſt: vt ſ.di-
ximus poſt Pau. Si aũt loquimur de eccleſia caſmate,
antiquitate,vel alia ruina penitus deſtructa, ſi ſufficiũt
ſupraſcripti modi ad illius reædificationem, illi obſer-
uabuntur:ſed ſi nõ ſufficiunt,requirentur antiq proni,
ſi voluerint hoc facere:& ibi præferentur extraneis: &
erunt proni ex aliqua cauſa reſtãti antiqua:& ex reędi-
ficatione cum ↄſenſu epi tñ facta:ſi verò noluerint,ad
mittentur alij hoc agere volẽtes:& cũ ↄſenſu epi reędi
ficantes acquirent iuſp.vt diximus in d.j.par. j. lib. in 6.
q.prin.in 3.& 4.art.& ſi reædificat ipſemet rector de pa-
trimonio cum cõſenſu epi etiam efficietur patronus:
vt ſupra diximus: & ſic hæc reædificatio ſpectabit pro-
no,ſi vult reædificare vt non amittat iuſp. vt in fi.1.præ-
ced.membri huius arti. diximus.& ſic nunc habes om-
nia dicta in hac materia multũ larga: & quis teneatur
reparare eccleſiam,ponit pulchre Phi. Decius in conſ.
118.diuino &c.viſo inſtrumento.in 3.col.

¶Tertius arti.7.q.prin.3.Libri.

1 *Reficere domum pro ſacerdote quis teneatur.*
2 *Eccleſia indiget ſacerdotibus miniſtrantibus.*
3 *Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis.*

ET ſucceſſiue quærit Pau.& hic ſit.1.arti.quis teneať
1 domũ pro ſacerdote † reficere,ſacerdos,an pronus.
& Pau.in hoc tra.in 6.par.in 5.arti.in 3.q.dicit ſe putare,
ꝙ q teneatur ad refectionem eccleſiæ, pariter teneatur
ad refectionẽ ipſius domus:quia domus ſacerdotis ve-
2 nit acceſſoriè ad ipſam eccleſiam:certũ eſt enim † eccle
ſiam indigere miniſtrãtib.ſacerdotib.c.reuertimini.16.
q.j.& p ↄns indigere habitatione pro ipſis. Secundò ad
3 ducit,pro hoc facere † quia acceſſorium ſequitur natu
rã ſui principalis.c.ſi ſuper gratia.de offi.deleg.lib.6. re-
gula acceſſoriũ.de regu.iur.l.fundi.ff.de fundo inſtru.l.
j. cum ſeq. ff. de pecu.leg. ergo tenebuntur beneficiati
domum reficere,ſi non eſt fabrica pro eccleſia, vel cõ-
ſuetudo,ꝙ alij puta percipientes vtilitatem ex tali ec-
cleſia pro rata vtilitatis teneantur:vt in c.fi. de his quæ
fiunt a maio.parte c.quibus omnibus ceſſantib.dicit ſe
putare ipſoſmet parrochianos poſſe ad talem refectio
nẽ cogi:ſicut in proximo art.dictum eſt in eccleſia.Pro
prædictis faciunt, ꝙ cum dos ſit danda, vt inde viuere
poſſit ſacerdos rõne alimentorũ venit habitatio & ſic
datio domus:vt diximus ſ. in 3.q.prin. huius 3. lib.in 9.
arti.eccleſia ex ſuis redditibus vel alij qui eccleſiam re
ficere debent & domum pro ſacerdote reficiant.

¶Quartus arti.7.q.prin.3..Libri.

1 *Alienatio bonorum eccleſiæ permittitur pro eius reparatione vel re-
fectione, ac etiam pro refectione domus ſacerdotis, vbi aliter refici
non poteſt.*
2 *Iuſpa an admittetur extincta dote,quia eſt expenſa in reparatione ec-
cleſiæ.*

QVid aũt ſi prædicti modi non poſſent obſeruari &
porrochiani eſſent adeo inopes,ꝙ nõ poſsẽt ſub-
uenire fabricæ eccleſiæ,qs dẽret reficere eccleſiam, vel
domum ceſſantib.oĩb.ſupradictis remedijs. & hic ſit 4.
1 art.Pau.de Cita.in d.6.par.in 5.art.4.q.dicit breuiter † ſe
credere deueniri poſſe ad alienationem bonorũ ipſius
eccleſiæ pro tali reparatione faciẽdæ.vel ĩ domo ſacer-
dotis:vel in ipſa eccľa.cle.j.de reb.eccle nõ alie.ibi,niſi
neceſſitas aut vtilitas prioratus,monaſterij,vel eccleſię
hoc expoſcat.Quod ego tenerẽ,ſi ſupabũdarẽt ĩ dote:
qa aliàs diminueret dotẽ, & eſſet cooperire vnũ altare
& diſcoperire aliud, niſi dicamus, ꝙ reparata eccľa de
dote eius vendita reperiť alter dotãs,quãuis ſit cõſecra
ta:vt no.in c.cũ ſicut.de conſe.eccle.vel alt. de quo nos
2 diximus late ſ.in j.par.1.li.in 6.q.prin.in j.art.¶† Sed tũc
erit pulchrum dubiũ:qa dos erit extincta & tertius re-
dotabit:an primus dotãs amittet iuſp.& videretur dicẽ
dũ ꝙ ſic,p ea q̃ diximus.ſ.in j.pce.art. ex quo ſemel dos
eſt pcrẽpta,quãuis ſine culpa dotãtis:vt ex ibi dictis col
ligiť,& tanto magis qa ex dote hoc caſu nõ fit reædifi-
catio eccleſiæ,qa tunc eſſet ſaltim patronus ex reædifi
catione:vt pceden.2.art. diximus. & in locis ibi allega.
ſed fit reparatio, quæ nõ concedit iuſp. vt ibi diximus.
Tñ ego tenerẽ oppoſitũ: qa in hoc caſu facto eccleſiæ
dos conſumitur & nõ ex alia cã,quæ non põt eccleſiæ,
nec alteri imputari,patronus amittit iuſp.& ita proce-
dunt d.in j.art.Sed qn põt alteri imputari:& tunc diſtin
guerem,ꝙ aut ex facto,puta pp eius neceſſitatem vt in
caſu noſtro:quo caſu permittitur alienatio ẽt rei ſtabi-
lis eccleſiæ:vt in c.ſine exceptione.12.q.2.& in cap.2.de
reb.eccl.non alic.& tunc quia pro ipſius neceſſitate fit,
nõ ex hoc acquiret commodum liberationis:quia ha-
beret duo cõmoda.ſ.reparationis illius & liberareť a iu

repa.

rep. & ſeq. abſurdum: quia ex hoc commodo patronus priuaretur ſuo iurep. quod nõ eſt dicendum: quia hoc eſſet contra duas regulas iuris. Prima: quia qui ſentit commodum &c. de regu. iur. lib. 6. debet ſentire & incommodum: & hic qui ſentiret incommodum: non ſentiret commodum: prout eſſet patronus: & contra aliam regulam, qui cauſam damni dat &c. nam hic eccleſia daret cauſam damni: & non videretur dare damnum: ex quo in nullo læderetur: ſed lucraretur: quare dicerem primum p̃ronum adhuc remanere p̃ronum ex prima cã. cogita circa hãc difficultatem: quia noua.

Quintus arti. 7. q. prin. tertij Libri.

1 *Eccleſia totaliter diruta non admittitur ad eam reſtituendam extraneus patronis volentibus eam reficere, vel reædificare.*
Ipſis vel aliquo ipſorum volente iuſp. amittitur, & tranſit ad extraneos reædificantes.
2 *Renunciare beneficio, vel recedere a parrochia quis non poteſt, vt non teneatur ad refectionem eccleſiæ.*
Idem in vaſallo renunciare volente feudo.
Idem in emphyteuta volente renunciare emphyteuſi.
3 *Amittitur dominium vel vſus per nolentem reficere rem communem, vel rem in qua habet vſum communem, & quando hoc caſu compelli poſſit.*

ET ex prædictis omnibus reſultat .5. dubitatio: an iſti qui aliquo iure tenentur reſtaurare, vel reædificare eccleſiam: & aliquis horum nolit cum alijs concurrere, vel renunciat illi iuri, vt ad refectionem, ſeu reædificationem non teneatur, amittet ius, quod habebat, ſeu
1 eius renunciatio ſit admittenda. ¶† Et in patrono poſſet hoc cadere in reædificatione: quia, vt dixi s. in 2. art. in ſecundo eius membro remiſſiue, eccleſia totaliter diruta non admittetur ad eam reædificandã extraneus, ſi primi patroni volunt ipſi reædificare: ſi vnus ipſorũ noluit contribuere habebit locum articulus noſter: & non eſt dubium, illum non eſſe amplius patronũ: quia ſicut omnes patroni ſi nollent reædificare amittunt eorum iuſp. & tranſit ad extraneos reædificantes: vt diximus s. in 1. art. multo magis hoc erit, ſi non erunt extranei reædificantes: ſed ipſimet patroni: ſi vnus ipſorum noluerit contribuere, amittet ius ſuum ipſe ſolus, & accreſcet reædificantibus, arg. l. quę de toto. ff. de rei vẽd. & c. paſtoralis. §. item cum totum. de offi. delega. & hæc veritas non habet angulum. Quò ad reliquos habentes reparare eccleſiam vel rem communem facio has cõ
2 cluſiones. Prima ſit † ꝙ ſi aliquis velit renunciare beneficio, vel recedere a parrochia: vt non teneatur ad talẽ refectionẽ, nõ poterit hoc facere, cũ fuerit de p̃terito: vt eſt tex. & ibi doct. & in c. vnio. 10. q. 3. vbi de epiſcopo volente renũciare epiſcopatũ, vt euitet onera & eorũ p̃ſtationẽ: & idẽ de vaſallo volẽte renũciare feudo vt ad ſeruitia domino non teneatur, de quo eſt gl. ordinaria cũ ibi nota. in c. j. §. ſimiliter. de capitaneo qui curiã vendi. & p Iac. de Bel. Nico. de Neapo. & do. in c. j. de vaſall. q ꝯ ꝯſti. Loth. feu. ali. in vſi. fe. gl. & do. in c. q̃ in eccleſiarũ de conſti. vbi late do. Fely. in 28. col. in verſi. tertiò fallit. & idẽ dicit eſſe in emphyteuta, ſi vellet renunciare emphyteuſi: vt ibidem in verſi. ex his infertur, & in Spe. de feud. §. quoniam. verſi. 18. & per Bal. in c. j. §. calidis. de p̃hibita feudi alie. Dy. & Bar. in l. 1s cũ quo. ff. de aqua pluuia arcẽ. & p Floria. in l. ſi abſente. & in l. cum fructus. ff.
3 de vſufruc. ¶† Secunda ſit concluſio, ꝙ ſi res eſt cõis, & ad refectionẽ eius vnus ex dominis nõ vult ꝯtribuere, requiſitus amittit dominiũ, vel vſum, qđ, vel quẽ hẽt in illa re p regũ. qui ſentit cõmodum &c. l. ſin naturam. ff. de reg. iur. ſed difficultas eſt, an hoc ſufficiat, vel debeat adhuc cõpelli ad refectionẽ: puta in vicino nolẽte vsũ putei vel clibani, vt nõ teneat ad collectã pro refectione eius: & ĩ hoc diſtinguũt doc. ꝙ aut refectio imminet pro tempore p̃terito: aut pro futuro. Primo caſu debet fieri contributio: quia non tenet renunciatio in damnũ vicinæ. cum ipſe iam perceperit commodum, ſicut alij vicini, vnde ſentiat & incõmodum, per d. reg. q ſenſit commodũ. Secũdo caſu ſi refectio imminet pro tẽpore futuro: & aliquis ex vicinis nõ vult vti puteo vel clibano communi: qa habet ſuum in domo: & idẽ, qa onus eſt iniunctum domo & non perſonis, argu. l. ædiles. ff. de via publica, & quia puteus eſt communis vt vniuerſitatis & non vt ſingulorum. l. quod maior. ff. ad municipa. & hic caſus põt adaptari ad collegiũ vel vniuerſitatẽ qñ ſunt patroni, ꝙ ſi maior pars vult reædificare, non obſtabit voluntas minoris quin collegio ꝯſeruet vel de nouo acquiratur iuſpa. & minor pars cõpellatur cõtribuere. Si verò voluerit mutare habitationẽ & inde recedere: & non vti puteo: & tunc non eſt obligatus ratione futuri temporis ſm Barth. Cepol. de ſeruitu. verba prædi. c. 47. ſed Albe. de Rosa in tractatu ſtatutorum in 1. par. c. 35. & Flo. in l. cum fructuarius. ff. de vſufru. videantur indiſtincte velle, eum teneri ad cõtribuendũ: vt etiam per Firma. in tra. de ep̃o, in 1. par. 2. lib. in fi. 29. q. ſed ego tenerem, ipſum adhuc teneri ſi ratione perſonæ: ſecus ſi ratione domus: & ideo s. in 2. art. in fin. dictorum Pau. & etiam in fi. diſtinctionis meæ appoſitæ in primo membro illius arti. parrochianum etiam recedẽtem a loco teneri ad refectionem eccleſiæ, ex qua ſacramenta habebat.

Sextus arti. 7. q. prin. 3. Libri.

1 *Papa an poſſit priuare patronum iurep. ſine cauſa. vbi quòd ſic.*
2 *Præſumitur in dubio cauſa in priuante.*

1 DVbitatur modò ſextò: † an Papa poſſit in totum ſupprimere iuſp. & ſic patronum priuare illo ſine cauſa & ex ſua voluntate libera. Et nos diximus s. in 1. arti. proximè præceden. q. princ. epiſcopum non poſſe minuere, nec ſupprimere beneficium: & in conſequẽtiam iuſp. ſine ipſius patroni licentia: vt dicit Gay. in c. fi. de elect. lib. 6. circa fi. 20. col. allegat Card. in c. cum acceſſiſſent. de conſti. ad fi. tunc ſic, illud quod non poteſt diſponere epiſcopus in iurep. nec intelligitur velle Papam, niſi exprimat: vt hanc regulam firmauimus s. in 5. præced. q. prin. in 3. arti. ergo non eſt dubium, Papam velle ſupprimere iuſp. niſi hoc exprimat: quia nec præſumitur præſentationi patroni layci derogare, niſi exprimat: vt late diximus s. in 5. par. 1. lib. in 9. q. prin. in 3. arti. & hoc ꝙ non præſumatur concedo, ſed articulus noſter eſt, quando exprimit, & vult iuſp. ſupprimere ſine cauſa: & in hoc non eſt dubium Papam hoc facere poſſe, vt de eius potentia diximus s. in hoc iure in d. 9. q. prin. in 2. arti. nam ſicut poteſt eccleſiam liberam facere patronatam layci ob eius potentiam: vt diximus s. in j. par. j. lib. in 10. q. prin. in 2. art. ita poteſt & illud opprimere, maxime cum hoc habeat p̃ronus ex gratia. c. 3. hoc ti. & diximus late s. in d. j. par. j. lib. in j. q. prin. in 4. arti. Per quem tex. c. 3. plus dicerem, Papam poſſe vniuerſaliter tollere iuſp. & reducere ad ius antiquum qñ iſtud iuſpa. non erat: nam in primitiua eccleſia tale ius non competebat & venit cõtra rigorem antiquorum canonum de gratia: vt nos diximus in d. 4. artic. & dixit Gaie. in d. rep. c. fi. in 16. col. in verſi. quæro quid ſit iuſp. ſi Papa ſuſtinet, põt qñ vult non ſuſtinere: vt ex natura illius verbi colligunt ibi do. & quàm maxime hoc procedit pp magnam poteſtatem, quam habet Papa in beneficialibus, de qua per do. Fel. in c. quæ in eccleſiarũ. in 14. col. in verſi. pro iſta declaratione & ſeq. Nec obſtat,
2 ꝙ dicatur facere ſine cauſa † quia in principe; & ſic in ſummo Pontifice ſemper in dubio præſumitur cauſa; dato ꝙ nõ appareat: vt voluit Abb. in c. quãto. in 4. col. in verſ. ſi tñ Papa. de iureiu. & in c. in cauſis. in 1. not. de re iu. & Cyn. in l. fi. C. ſi contra ius vel vtilita. publi. cum alijs allega. per d. do. Fely. in d. c. quæ in eccleſiarum. in 20. col. in 5. concluſione, præſertim cum hoc ius ſit de iure poſitiuo: vt late diximus in d. 3. parte 2. libri in 9. q. prin. in 2. ar. & ita tene: quia in hoc caſu non eſt dubiũ: nam aliter dicere eſſet ponere os in cęlum.

Septimus

¶Septimus arti.7.q.prin.tertij Libri.

1 *Iuſp.ſeu ius eligendi non amittitur, etiam ſi capitulum non elegit: & patronus non præſentauit: quia prælatus ſeu rector ſemper vixit, & ſic eccleſia non vacauit: nu. 5. & 6.*
2 *Ciuitate obligata ad faciendum exercitum, cum princeps fecerit, princeps non faciendo exercitum per centum annos non amittit ius quod habet in ciuitate ſibi obligata ad exercitum faciendum.*
3 *Diœceſis permanens ſine epiſcopo etiam per mille annos non perdit ius habendi eum, niſi populus occidiſſet duos epiſcopos.*
4 *Dominium & quaſi poſſeſſio iuris præſentandi perpetuatur de patre in filium.*
7 *Probari qualiter poſſit, ne perdatur iuſp. vel electionis, quòd non acciderit caſus præſentationis, vel electionis.*

DVbitatur 7. an perdatur iuſp. etiam ſi per centũ an
nos non ſit facta præſentatio: quia non fuit expe-
diens: vel quia caſus non ſucceſſit. Hunc articulũ for-
mat Firma. in tra. de epiſcopo. in 3. par. in 23. q. licèt lo-
quatur de electione. idem in præſentatione per regu.
quam poſuimus ſ. in j. par. ij. lib. in 3. q. prin. in art. diſpo
ſita in electione præſertim in materia acquirendi vel
amittendi ius eligendi ſeu eius quaſi poſſeſ. habere ẽt
locum in iurep. ſeu eius quaſi poſſeſ. & reſpondet Fir-
1 ma. hæc iura non amitti etiam, ſi † capitulum per cen-
tum annos non elegit: & ſic patronus nõ præſentauit:
quia prælatus ſeu rector ſemper vixerit: & ſic eccleſia
non vacauit, allegat Flori. in l. iter ſepulchro. ff. quem-
admo. ſerui. amit. & in l. arborib. §. de illo. ff. de vſufruct.
& dicit probari in l. mihi filij, & ibi Bart. C. de decurio-
2 ni. lib. 10. vbi etiam ipſe Bart. notabiliter dicit † ꝙ ciui-
tas obligata facere exercitũ qñ facit princeps: ſi prin-
ceps per centum annos non fecerit exercitũ, non ꝑdit
ius ſuũ, quod hẽt in vniuerſitate ſibi obligata ad exerci
tum faciendũ: quod ẽt tenet Bar. in l. eum ſcimus. C. de
agrico. & cenſ. lib. 11. & Floria. in d. §. de illo. Pro hoc ẽt
dicit facere: quia iuriſdictio diu non exercitata: ex quo
caſus exercẽdi nõ occurrit, non perditur ex p̄ſcriptio-
ne ſm Spec. in ti. de iuriſdictio. omnium iudi. in ver. &
ſunt hæc in ar. Dicit etiam facere pro hoc: quia ſi facul
tas vtendi priuilegio non ꝯtingat per lapſum termini
non arguitur renunciatio priuilegij ſm Bal. in margari
ta in verbo ſtatutum verſi. 6. quod dicit eſſe notandum:
quia ſi aliàs priuilegiatus non vtitur priuilegio, vr ei re
nunciare etiam infra decem annos. l. 1. & ibi Bart. ff. de
nundinis. & in l. principum. de conſti. princi. de quo ẽt
per Cyn. in l. voluntarie. C. de excuſa. tuto. in 2. & in 4.
q. & Franciſ. de Alberg. in conſi. magiſter Cichynus. &
Bar. in l. 2. §. fi. ff. de decurio. & in l. 1. & 2. ff. de iure au. &
in l. priuilegio. de decurionibus. & per Bald. in l. 2. C. de
iure dom. impetran. & in l. parentes. & in l. libertos. C.
de teſtib. & in l. alia. C. de his quibus vt indignis. & Bart.
in l. 1. C. eo. tit. & ibi gl. & do. in c. cum acceſſiſſent. de cõ
ſtitutio. & in ca. de terra. de priuilegiis. quod eſt, ſi priui-
legium eſſet vtendum ſaltim quolibet anno: ſed ſi nõ
eſſet vtendum, niſi caſus accideret: caſu non occurren-
te non perditur per non vſum per ſupraſcripta. Hic ad-
3 ducit pulchrum dictum † ꝙ ſi diœceſis ſtetit ſine epiſ-
copo etiam per mille annos: dummodo conſtet aliàs
habuiſſe ep̄m, non perdit ius habendi: & ideo põt de-
nuo petere ſibi de epiſcopo prouidere gl. eſt nota. in c.
felix. 6. q. 1. per c. licet. eadem cã. q. 3. Quod tamen dicit
verũ eſſe, niſi populus occidiſſet duos epiſcopos ſuos.
per tex. ſingularem in c. ita nos. 25. q. 2. Supraſcriptam
ẽt concluſio. tenuit ipſe Firma. in d. 3. par. 1. lib. poſt me
dium. 2. q. habere locum ẽt in quaſi poſſeſſione eligen
di, & ſic p̄ſentandi: vt non perdatur, ſi ſemel non eligãt
ipſi, ad quos pertinet ius eligẽdi: & ſic patroni ad quos
pertinet ius p̄ſentandi, ſi alij non eligant, alleg. Inol. in
c. querelam. de elect. & Flori. in l. ſi ſit conſtituta. ff. quẽ
admo. ſerui. amit. Et idem Firm. in d. 3. par. in 36. q. dicit
canonicos probare ſe eſſe in quaſi poſſeſſione iuris eli
gendi, ſi probãt proximã electionẽ feciſſe, ẽt ſi anni 30.
ſint elapſi, allegat Bar. in l. 1. §. hoc interdicto. ff. de itine-
re actuque priuato. quia ſemper dicuntur eſſe in quaſi
poſſeſſione eligendi ſm Bal. in l. 2. in 5. q. C. de ſeruitu.
Tu circa hoc vltimum de quaſi poſſeſſio. amit. dic vt
nos diximus ſ. in 1. par. 2. lib. in 3. q. prin. in 13. art. & ibi-
dem in 21. art. diximus, quaſi poſſeſ. cõſiſtere in vltima
præſentatione inſtitutione ſequuta: de quo etiam ibi
in 11. art. Et adde vnum pulchrum, quod poſuit Fed. in
4 conſi. 192. nobilis quidam. in vltimo dubio. † non ſolũ
dominium: ſed etiam quaſi poſſeſ. iuriſp. & præſentan
di perpetuari de patre in filium: adeo ꝙ ſi Papa præſen
tauit & ſtetit per quẽcunq; numerum annorum, ꝙ ec-
cleſia non vacauit: adeo ꝙ moritur pr̄, filij dicentur nõ
ſolum patroni: ſed ẽt exiſtere in quaſi poſſeſſione præ-
ſentandi. Et plus dicit ibi Fede. ꝙ ſi ex primis filijs d. de
functi tutores duorũ pupillorũ, & vacatio occurrerit p̄
ſentauerit, & alius filius pubes ẽt vocatus noluerit præ
ſentare: non quia noluit eſſe patronus: ſed quia ſibi nõ
placet: nõ per hoc amittet quaſi poſſeſſio. ſed cũ iterũ
vacauerit, admittetur ad p̄ſentãdum: quia conſeruatũ
eſt eius ius per p̄ſentationem tutricis nõie fratrum, &
non p̄ſentauit alius extraneus, de quo conſilio latè lo-
quuti fuimus ſ. in d. 3. q. prin. in 22. art. Et ex dictis ibi in
fero ad ſupraſcriptam deciſionem articuli noſtri ꝙ ſi
5 † benè ſtetiſſet rector vnius p̄ſentatus a patre per centũ
annos, infra quos filius vel nepotes ex eo non præſen-
taſſent: quia nunquam caſus accidit vacationis, non ꝑ
hoc amittetur: nec dominium: nec quaſi poſſeſ. ipſius
iuriſp. Et idem diceremus procedere, ẽt ſi medio tẽpore
vacaſſet eccleſia, & Papa illã ꝯtuliſſet derogando illa vi
ce iuripa. layci, quod fieri põt c. cum dilectus. hoc tit. &
diximus late ſ. in 3. par. 2. li. in 9. q. prin. in 3. ar. ſi inter va
tionem prouiſam mediante præſentatione patroni,
& ſecundam prouiſam per Papam derogando patro-
no cucurriſſent centũ anni: quia ſemper p̄ntatus vixiſ-
ſet, & centũ alij anni cucurriſſent inter ꝓuiſionẽ factã
ꝑ Papã & nouã vacationẽ: vel qa tanto tp̄e vixit proui-
ſus ꝑ Papam: vel quia ſucceſſiuis vacationib. Papa de-
rogauit p̄rono, & ideo nec ipſe, nec ſui hr̄des nec hære
des hr̄dum p̄ntarunt, non per hoc amiſerunt iuſp. nec
eius quaſi poſſeſ. Quod diceremus procedere, ẽt ſi proui-
ſio non eſſet facta canonice non per Papam: ſed ꝑ aliũ
de facto: puta tyrannum cui p̄ronus reſiſtere non pote
rat, arg. notatorũ per do. Inno. de impedito. c. 2. de reſti-
tu. in integrum. quo caſu debet proteſtari de hac violẽ
tia: qa aliter non procederet, iuxta latè notata ꝑ do. Fel.
6 in c. ex tranſmiſſa. de p̄ſump. † Et ſic facio ꝯcluſionẽ in
hac materia: ꝙ quantocunque tp̄e p̄ronus nec eius hæ-
redes & hæredum hr̄des non præſentauerit: quia ſem-
per vixit rector: vel Papa eis derogauit: & ipſe vocãdo
prouidit: vel alius de facto tirannus exiſtẽte proteſtatio
ne p̄roni ſibi prouidit, non dico p̄ntauit: quia tunc eſſe
mus in materia, qñ concurrunt patronus vetus, & ma-
læfidei poſſeſſor, & ſimiles, de quibus diximus ſ. in d. 3.
par. 1. lib. in 3. q. prin. in primis octo ar. nunquam patro-
num nec eius hæredes: & hæredum hæredes dicuntur
amittere iuſp. immo nec quaſi poſſeſ. per ſupraſcripta,
7 dũmodo p̄dicta probentur. † Et in hoc conſiſtit difficul
tas, qualiter hoc probet̄: & dico eſſe probandã vltimam
p̄ntationem inſtitutione ſequuta, & erit probata quaſi
poſſeſ. vt in c. ꝯſultationibus. hoc tit. & diximus. ſ. in 2.
par. 2. lib. in 10. q. prin. in 6. art. ſeu probato iurepa. anti-
quo eo mõ, quo prout ibidem diximus in 4. art. & pro-
bata longa vita præſentati, & inſtituti: & probatis inter
medijs probationibus prouiſis per Papam cũ expreſſa
derogatione patronis: vel tirannicã prouiſionem cum
proteſtatione: & erit probatũ, iſta intermedia tempora
non induxiſſe p̄ſcriptionem contra dominiũ patroni:
nec attuliſſe ſibi quaſi poſſeſ. quia nullus p̄ntauit extra
neus: & ſic vita rectoris, & derogationes ſummi Ponti-
ficis ꝯſeruabunt dominiũ & quaſi poſſeſ. quæ oĩa certè
ſunt notatu digniſſima. Et adde ad prædicta quod pul-
chre voluit Gaie. in repe. c. fi. de elect. li. 6. ante fi. 38. col.
& in tota ſeq. col. ꝙ ſi epiſcopus laycos maximè parro-
chianos ad oſtendẽdum ius quod eis competit in ipſa
eccleſia

eccleſia ad pſentandum ſufficiet eis probare quaſi poſ
ſeſ.licèt nō poſſint probare proprietatem per ꝯſilium
Fede.106 incipit qō talis eſt,an diocceſanus: & manu te
nebuntur in dicta poſſeſſione, donec ꝯ eos probeẽ &
feratur ſnĩa in proprietate ſm cōſilium pdictum Fede.
quod re vera eſt 216.in 2.col.& pro hoc allegat Gai. no
tata per Car.in c. quod ſicut.de elect.in 8.& 9.col.& per
Abb.in c.fi.in 11.col.de conſuetu.& Bal.in 10.col.quid
ſit inueſtitura.in §.ſi verò cps.cum alijs per eum ibi al-
legatis:& ſic licèt non probent dominium iuriſpa.ſed
ſolam quaſi poſſeſ.non emittent iuſp.Et pro omnibus
ſupraſcriptis facit,quod dicit Phil.Decius in conſ.149.
in 2.dubio,in fi.4.col.quod incipit in cauſa iuriſp.ꝙ ſtā
te commenda beneficij patronati facta per Papam dēt
ꝯſiderari illa quaſi poſſeſ.quæ erat ante commendam
tempore quo vacauit beneficiū.& in conſi. 176.in can-
ſa D.Franciſci.in 3.col.& in vlti.col.ex qbus dictis oĩa
ſupraſcripta colliges, & faciunt ēt quæ ipſe dixit idem
Phili.in conſ.134.viſo puncto.in 2.col.poſt prin.2.dub.

Octauus arti.7.q.prin.3.Libri.

1 *Iuſp.amititur per non vſum præſentationis,& eccleſie ſit libera.*
2 *Tempus quod,vt poſſit præſcribi iuſp.*

1 SEd dubitatur modò octauò † an eccleſia patronata
poſſit libertatem acquirere per non vſum præſenta
tionis,& patroni ius id habebant, amittant iuſp. Et bre
uiter dicendum ꝙ ſic:vt in terminis voluit do. Abb.in
conſ.106.caſus ſuper quo. in prin. pen. col.in 2.vol.vbi
expreſſe dicit, patronos per non vſum præſentandi: vt
in caſu illo per centum 50.annos,amiſiſſe ius quod ha-
bebant,& eccleſiam præſcripſiſſe contra eos libertatē,
allegat.c. ſignificauit. & quod ibi no.de teſtib. nam per
non vſum perditur ſeruitus:& in l.ſi ſit cōſtituta.ff.quē-
admo.ſerui.amitta.& facit. c.de quartā. & quod ibi no.
per Inn.de præſcrip.Tu dic,ꝙ licèt iuſp.non poſſit præ-
ſcribi per laycum in eccleſia libera, vt diximus ſ. in 1.
par.1.lib.in 10.q.prin.in 5.art.vbi tenuimus opi. Archi.
contra Io.An.tamen iuſp.poteſt prẹſcribi de vno layco
per alium:vt diximus in 2.par.d.1.lib.in 11.q.princ.in 1.
arti.multo magis poterit eccleſia præſcribere libertatē
ꝯ patronū per nō vſum ipſius, & pro hoc quæ diximus
in d.11.q.prin.in 7.art.vbi tractauimus, an in dubio ec-
cleſia pſumatur patronata vel libera:& ponderauimus
non vſum patroni.Et quamuis ibi Abb.loquatur de tē-
2 pore centum 50.annnorum : quia ſic erat ibi caſus:† tñ
ego dicerem ſufficere tēpus, quo ſufficeret præſcribere
ꝯ laycum:prout diximus in d.11.q.prin.in 5.art. infra di
ctum tempus vnum laycum poſſe præſcribere iuſpat.ꝯ
alterum.Et adde prædictis,vnum presbyterū poſſe age-
re contra patronū ſuper libertate eccleſiæ. Ita pulchre
Gaie.in rep.d.c.fi.de electio.li.6.in fi.39. col. allegat Car.
& alios in c.fi.in c.ſignificauit.præſertim in fi. de teſti.&
faciunt quæ dicentur in ſeq.art.

Nonus arti.7.q.prin.tertij Libri.

1 *Amittitur iuſp per patronum,ſi illud ceditur, vel renunciatur.*

1 DVbitatur nonò † an iuſp.perdatur per pronū cedē-
do vel renunciādo illud ipſimet eccleſiæ:& dicēdū
eſt ꝙ ſic:& iſto caſu ius præſentandi , & inſtituendi ſpe-
ctabit ad ordinarium loci: qa eccleſia efficietur libera.
Et in hoc nō eſt dubiū:cū de hoc appareat tex.in ca.vni
co.hoc tit.li.6.& poterit fieri hæc remiſſio ēt ſine con-
ſenſu epiſcopi.& ratio ſatis clara aſſignatur in d.c. vni-
co.per Gem.quia ſicut a principio potuit patronus ec-
cleſiā liberā dimittere , non retinendo ſibi aliquod ius
in ea.c.ſignificauit.de teſtib.ſic poterit remittere iuſpa.
nā in d.c.ſignificauit. ædificans eccleſiā voluit eſſe libe-
rā:& iō poterit ſacerdos petere, vt examinetur teſtis ad
eternā rei memoriā,denunciādo fundatorib. vel hrdi-
bus corū:vt receptioni teſtiū interſint:vt ibi patet:& in
hoc non eſt dubiū ſcđm Pau.de Cita.in hoc tra.in 9.par.
in 9.q.quod ego cōprobo per rōnem , quam adduxi in
proximo pced.art.nam ſi laycus poteſt iuſpa.quod hēt
in eccleſia trāſferre in laycū titulis habilib. de quib. in
2.par.1.li.p totum, multo magis ipſimet eccleſie fauo-
re ſuæ libertatis:& ſicut hoc poteſt facere in laicos ēt in
piudicium hrdum:vt diximus in d.2.par.in 2.q.princ.in
7.art.multo magis & in hoc caſu,p no.in d.c.vnico.hoc
ti.li.6.Sed dubiū eſſet,an pronus poſſet renūciare iurip.
reſpectu fauoris eccleſiæ,ſcilicet vt illā nō defendat,de
quo diximus ſatis ſ.in 2.q.huius partis in 4.& 15.ar. & an
in iſto caſu debeat habere alimenta, ſi vergat ad inopiā
pronus diximus ſ.in 3.q.prin.huius lib.in 13.art.Et licèt
poſſet dici,ēt pronū perdere iuſpa. cū illud transfert in
alios aliquo tit.habili,de quib.in d.1.par.j.lib. p totū: tñ
qui iuſp.ꝯtinuat in illū,in quē eſt tranſlatū,non. dico il
lud eſſe amiſſum: & nos loquimur in prẹſenti & ſeq.q.
prin.qñ per pronum amittitur:non ꝙ alteri q̃ratur:ſed
qñ q̃nī ipſimet eccleſiæ,quo caſu efficit̃ libera : & ideo
nō loquor hic de illa amiſſione : vnde in hoc caſu eps
vnico actu oĩa faciet : vt de hoc vltimo late diximus ſ.
in 3.par.2.lib.in 7.q.prin.in vlti.arti.vbi tractauimus, qñ
ad epm deuoluitur ius prouidendi eccleſiæ pronatẹ ex
negligentia, vel culpa patronorū , vel quia tranſlatū eſt
in eccleſiā iuſp.an illi prouidebit vnico actu : vel opus
erit præſentare & inſtituere : & licèt ibi conſiderauceri-
mus plures caſus:tamen hic caſus quando renunciat̃ in
totum ipſi eccleſiẹ:& non remanent cōpatroni vnico
actu,expedit oĩa epiſcopus,ſicut facit in mera collatio
ne.vide ibi.Et ſi cōtradiceretur libertati eccleſiæ,rector
poterit obtinere ſententiam pro eccleſia,ſcilicet illam
nō eſſe pronatā , & orietur ius affirmatiuū , ſicut orirẽ
pro illo,qui haberet ſententiā pro ſe ſcđm Pau.in d.14.
par.in verſi. 8. vt latius ſe dixiſſe dicit in 9.par.in 16.q.&
nos diximus.ſ.in 2.par.j.lib.in vlt.q.prin.in 9.art.per ſen
tentiam poſſe acquiri iuſpa.ergo ſic & amitti. 2

Decimus arti.7.q.prin.tertij Libri.

1 *Iuſp an amittatur unita eccleſia patronata cum alia eccleſia vel alta-
ri eccleſię conceſſa,vbi quòd ſic.*

1 DVbitatur decimò & vltimò † an ſi eccleſia patrona
ta vniatur,vel concedatur alicui alteri eccleſiæ:ſeu
pio loco de conſenſu patroni,an amittet iuſp.vt in prẹ
ced.caſu.& nos.ſ.in 6.q.prin.huius 3.lib.in 2.arti.tracta-
uimus: an epiſcopus poſſit vnire beneficium patrona-
tum cum alia eccleſia libera ſine conſenſu patroni : &
concluſimus ꝙ non:ſed cum eius conſenſu ſic. & in 3.
& 5.art.ibidem tractauimus,an epiſcopus poſſit conce
dere eccleſiam pronatā alicui pio loco ſine ꝯſenſu pro
ni:vel patronus ſine conſenſu epi:& ſimiliter concluſi
mus ꝙ nō:niſi ambo ꝯcurrerēt:vnde ſi concurrūt,tene
bit vnio & trāſlatio totius ecclæ:& ſic nec hoc caſu pro
num amittere iuſp.cum illud & eccleſia de qua diſpo-
nere pōt eps per c.nouerint & c.regēda.10.q.j.tranſeant
in illū locū piū,ſeu in illā eccleſiā vnitā liberā,vt ibi la-
te eſt dictū:& ſic iſte eſt alter caſus,in quo pronus amit
tit iuſp.ſine eius crimine,quem etiam ponit Pau.de Ci
ta.in hoc tra.in 14.parte in verſ. ſecundò finitur . qui ēt
ibidē in j.verſi.dixerat finiri iuſp. ſi eccleſia ſimplex effi
ciatur collegiata,de qua diximus.ſ.in d.6.q. prin. huius
lib.in j.artic.ſed in dicto verſi. ſecundò finitur. corrigit
ſe:& dicit in vtroque caſu , ſcilicet cum eccleſia ſit col-
legiata:vel cum vnitur: vel ꝯceditur alteri pio loco nō
finiri:ſed transferri iuſpat.vt ibi per eum. Tamen ſalua
pace ſua:quia nec in primo caſu transfertur, nec perdi
tur:quia patronus eccleſiæ q̃ ſit collegiata nō transfert
iuſpat.ſed penes eum adhuc remanet quò ad alios fru-
ctus , quàm præſentationis: immo in certo caſu etiam
quò ad præſentationem:vt diximus in d.j.arti.6. præce-
den.q.princip.ergo nec perditur,nec transfertur . Cum
vnitur verò,vel conceditur eccleſia alicui pio loco nō
trāſfertur:ſed perditur:vt proximè dictum eſt:quia ceſ
ſat

ſat iuſpa.ne confundantur iſtæ eccleſiæ: nec eſt qui de eo diſponat:& idem cum eccleſia patronata: ſeu eorū bona conuertuntur in præbendas aliarum eccleſiarū: vt diximus in d.6.q.prin.in 4.art.Niſi ſaluares Pau. in caſu qñ eccleſiæ cōceduntur pijs locis & ſunt parrochiales:quia illi religioſi in quos transferuntur pñant vicarium perpetuum pro cura animarum exercēda,cui aſſignat portionem congruentem, & reliquum de temporalibus conuertunt in proprios vſus:vt in cle.j. hoc titu.& nos diximus late s̃.in 3.par.2.lib.in 10.q.prin.per totum,ſed re vera illud non faciunt ex vi iuriſp. naturalis,& veri ſeu abuſiui:vt in d. 10.q. principa. diximus in 1.articu.late.

EX omnib.dictis in hac 7.q. prin. & eius decem arti. collige concluſionē pr̃onum poſſe amittere iuſp. ex ſupraſcriptis cauſis ſine aliquo eius crimine.Prima eccleſia vel dote perempta ſeu fundo ſubmerſo vel dimiſſo,& eccleſia alibi ædificata:vt diximus s̃.in 1.art.Licèt pr̃onus non teneatur ad refectionē eccleſiæ: ſed ad reædificationē ſic,ſi vult illud de nouo acquirere: vt diximus s̃.in 2.art.Vbi poſuimus ꝯcluſionē, quis teneať ad fabricā eccleſiæ reparandæ.Et qui tenetur ad reparationē eccleſiæ teneť ēt ad reparationē domus ſacerdotis eccleſiæ:vt diximus s̃.in 3.art.Et ſi vnus patronus nō vult concurrere in reædificatione non acquiret iuſpa. nec ꝯſeruabit antiquū:ſed accreſcet cōpatronis : vt diximus in 3.art.Et ibi poſuimus, an non ꝯtribuentes in re cōi amittant ius ſuum:& quid ſi volunt illud renunciare:vel a loco diſcedere,vt nō ꝯtribuant:an liberenť. ubi dixi in 4.art.ꝯcluſiones,& quid ſi nō eſt alius modus reparãdi eccleſiã:an ſint vendenda ſtabilia.vide in 4.at. Vbi dixi,ꝙ ſi dos vēdatur pp hoc,adhuc remanebit pr̃onus ille q erat pr̃onus ex dote. Secunda erit cauſa, ꝙ ſi Papa vult iuſp.ſupprimere:quia pōt ēt ſine cauſa,nō ſolum illius patroni: ſed oīum patronorū totius mundi: vt diximus in 6.art. Tertia eſt cauſa,ſi pr̃onus nō fuerit vſus iurep.adeo ꝙ eccleſia præſcripſerit libertatem:qa ipſe perdet iuſp.vt diximus in 8.arti.hoc reſtringitur vt nō procedat,ſi non vſus fuit:quia nō ſucceſſit vacatio ēt per centum annos:vel ſucceſſit , & Papa contulit ex preſſe denegando pr̃onis:vel tyrannus contulit, & pr̃onus eſt proteſtatus:quia in iſtis caſib. pr̃onus dicitur eſſe in dominio,& proprietate:vt diximus s̃.in 7.arti.vbi poſuimus modum probandi p̃dicta . Quarta eſt cã , nã patronus perdit iuſp.ſi illud cedit,vel renūciat ipſimet eccleſiæ:quia tunc illa erit libera,& epiſcopus illã conferet:vt diximus s̃.in 9.art.Et in iſtis duab.proximis cauſis rector eccleſiæ poterit agere,probationes producere,& ſñiam obtinere pro libertate eccleſiæ:vt diximus in ſi.8.& 9.art.Quinta eſt cauſa,ſi eccleſia pr̃onata vniť, ꝯcedit alteri eccleſię liberę ſeu alicui pio loco:vel in p̃bendã illius detur de conſenſu patroni: uel ꝯcedat patronus cum cōſenſu epiſcopi:quia patronus non habebit vlterius in illis iuſpa. & ſic dicetur illud amiſiſſe : & non tranſtuliſſe : vt volebat Pau. vt diximus s̃. in 10. & vlt.art.Et ſic ſumus expediti de iſta.7.q.prin. amiſſionis iuſp.ſine crimine.Tranſeamus ad 8. q. prin. amiſſionis iuſpa.cum crimine.

Octaua quæſtio principalis 3.Libri.

1 *Vendens iuſp.amittit illud & etiam precium,et emens eo ſpoliabitur, & eccleſia efficitur libera,cuius efficitur precium.*

QVæro octauò principaliter:an patronus ex aliquo delicto: ſeu crimine poſſit amittere : ſeu priuari iplo iurep.Et hæc qō habet infraſcriptos art.Et primus erit,an patronus vendens iuſp.illud amittet:& eccleſia illa efficiatur libera.Et dubiū facit quia iuſp.tanquam annexus ſpirituali vēdi non pōt:vt eſt tex.in cã.de iure. hoc ti.& rō eſt,vt ibi per do.quia illud vēdēdo cōmittiť ſimonia.c.præterea.de trãſactionib.& nos diximus s̃.in 1 2.par.j.lib.in 5.q.prin.in 1.arti.† & ideo emens illo ſpoliatur & vendens amittit precium:& ſic eccleſia efficitur libera & preciū efficitur eccleſiæ, cui facta eſt iniuria.c.quia clerici.hoc tit.diximus in d.5.q.prin.in 2. 3.& 5.arti.& hoc procedit,etiam ſi ipſemet emit: vt dicunt do.in d.c.quia clerici.& nos diximus in d.5.q.prin.in 4. & 6.art.Et ſic conclude per dicta in dictis locis,patronū amittere iuſp.ſi illud vendiderit etiam ipſi eccleſiæ, & eccleſiam effici liberam.

Secundus articu.8.q.prin.3.Libri.

1 *Eccleſia ſit libera patrono condemnato de hæreſi.& nu.5.*

2 *Recuperare an poſſit iuſpa.hæreticus rediens ad fidem, vbi quòd non. & nu.6.*

3 *Hæreticus priuatur iurepa.tanquam committens crimen læſæ maieſtatis eternæ.*

4 *Hæreſi detecta poſt mortem catholici reputati , bona illius per fiſcum auocantur,niſi fuerit per hæredes poſſeſſa per 40.annos.*

DVbitatur ſecundo,ſi patronus fuerit lapſus in hæreſim:an amittet iuſp.Arch.in c.vnico.in ſi.j.col.in verſi.ſibi competens.hoc tit.quærit de hoc.valet an patronus ſi labatur in hæreſim,& reſpondet , ꝙ eſt reuerſus ad fidem,recuperet illud:niſi contra eum fuiſſet lata ſententia de amiſſione eius:vt not. 1.q.7.maxime in gl.quid ſi &c.& hoc ibi notari per Lau. & Ioan. de Cre. poſtea in contrarium dicit videri in capitu. cum ſecundum . de hæreti.lib.6.vbi bona hæreticorum ipſo facto ſunt confiſcanda eccleſia:& Ioan.And.nihil dicit: licèt Dom. Ibidem in 2. colum.in j.reſponſo.in verſi.quid ſi patronus.dicit illum recuperare , niſi ſñia fuiſſet data contra: ſeu ſuper amiſſione dicti iuris: quod ēt ſequiť ibi Dom.& adducit poſt Arch.in arg.c.de illa.& c.quanto.Io.de Ana.verò in c.vergentis.in 2.col.dicit expreſſe 1 † ſi patronus condemnetur de hæreſi , iuſp. remanebit penes eccleſiam,quæ in effectu fiet libera, ex quo non poteſt trãſire ad fiſcum nec ad poſteros.Abb.in ca.quia 2 diligentia.de elec.in ſi.pręſupponit † patronum hæreticum amiſiſſe iuſp.ſed quærit,an rediens ad fidem recuperet illud,& allegat gl.in d.c.maximum.j.q.7.& gl. Ioãnis in d.c.quia diligentia.tenuiſſe ꝙ ſic.ſed Bernardum diſtinxiſſe,vtrum fuit lata ſententia, vel non, & primo caſu non recuperet , ſecundo ſic : ipſe dixit melius & clarius fore dicendū,ꝙ vbicunq; p̃ceſſit bonorū publicatio ab homine,vel a iure nō rcuperat quis bona p pęnitētiam:quia ſemel cōmiſſum nō retractať.facit.c. vergentis.iūcto.c.penul.de hr̃ticis.& l.cōmiſſam.ff.de pub. niſi princeps de gratia reſtitueret eū ad priſtina bona:ſi autem publicatio bonorū non eſt facta: ſed ſolum perdidit quis exercitiū iurium ſuorū,vt contingit in excōmunicato & ſciſmatico:& tūc iſti integre recuperãt bona ſua,ex quo redeunt ad vnitatē: & in hoc caſu debet intelligi text.in c.quia diligentia.vt ibi per eū.Prædicta ēt voluit Pauinus in tra.de ſede vacã.in 2.par.in 5. q. in vlt.col.& hoc ēt ſenſit gl.j.q.j.in c.hanc regulam.in §.ne 3 mo in hæreſi.† Et ꝙ hæreticus ſit priuatus iurepat. tanquam cōmittens crimen læſæ maieſtatis ęternę,voluit Gaie.in tepe.c.ſi.de elec.lib.6.in 4.col.& expreſſius poſt mediū.43.col.Pau.de Cita.verò tractat hunc art.in hoc tra.in 14.par.in ver.5.perditur.vbi dicit,iuſp.perdi,ſi patronus efficitur hæreticus:cum per tale crimen hæreſis ſint bona ſua omnia ipſo iure cōfiſcata. c. cū ſeculum. verſi.bona hęreticorū.de hr̃ti.lib.6.c. excōmunicamus. el j.& 2.de hæreticis.Et adducit rōnē, ꝙ ſicut hæreticus nō pōt a principio ædificare,vel dotare eccleſiã:vt acquirat iuſp.vt nos diximus.s̃.in 1.par. 1.lib.in 7.q. prin. in 4. art.vbi patet; hæreticum omne legitimum priuilegiū perdidiſſe,& nullū in rebus ſuis dominiū habere : ſed illa eſſe ipſo iure confiſcata.l.manicheos.C. de hæreticis.& in d.c.cum ſeculum.de hæreticis.lib.6.eo.mō dicendum eſt,ipſum eſſe priuatum iurepa. per ſuperueniētiam hæreſis cum eædem rationes in eo militēt.Poſtea Pau.tangit ſecundum membrū noſtri arti. ſcilicet an recuperat iuſpat. ſi reuerſus eſt ad fidem , & dicit in hoc eſſe controuerſiam,& adducit opi.glo.in d.ca.maximum.

ximū,& c.quia diligentia de elect.& ſic dicit recupera-
re bona & iuſp.niſi ſit lata ſententia contra talem hære
ticū ſuper perditione talis iuris,alleg.Gemi.in d.c.vni-
co.& gl.in d.c.maximum.per c.de illo.de diuortijs. vbi
vxor ſeparata a mariro mediante iudicio non cogiť ad
eū reuerti,ēt ſi ad veram fidem fuerit reuerſus.& per c.
fi.de excommunicatione coniugatorū.& remittit ſe
Pau.ad ea quæ dixit in 9.parte ſui tra.in 20.q.vbi tractat
an cum cōfiſcatione tranſeat iuſp.Domi.Roch.in hoc
tra.in verbo cōpetens.in 10.q.dicit, ꝙ ſi patronus labať
in hæreſim,amittit iuſp.& ex hoc non poſſe acquirere
iuſp. qui ſi bene acquireret illud amitteret ſecundùm
Ioan.And.& alios in c.nobis.hoc tit.cum patronus ſi la
batur in hæreſim amittit iuſp.allegat Arch.in c.quicū-
que fideliū.16.q.7.& ibi ſubijcere. Arch. quòd ſi redeať
ad fidem,recuperet iuſpa.poſtea recitat glo.d.ca.maxi-
mum.& recitat opinio.Abb. in d.ca. quia diligentia.de
electio.& dicit idem dicere ipſum Abb.in d.c.vergētis.
de hæreti.& dicit opinionē Abb.veriorē eſſe:ſcilicet vt
facta publicatione bonorū ab hoīe,vel a iure quis non
recuperet bona per pęnitētiam:quia ſemel cōmiſſum
non retractatur: ſed bona hæretici ipſo iure,& facto a
lege ſunt obligata.d.c.cum ſecundùm leges.ergo nō re
tractatur amiſſio iuriſp.per pęnitentiam:& ſic ꝯuerſio
nē:& hoc ſenſit Arch.in d.c.vnico.hoc tit. cū allegauit
in cōtrariū.d.c.cum ſecundum leges ex quo manſit in
ꝯrio.Et nota vnum pulchrū quod ibidē dicit Roch. in
4 fi.per c.2.in fi.de pſcrip.lib.6.† ꝙ ēt ſi hæreticus reputeť
catholicus in vita ſua, qñdocunq; detegatur hrtis poſt
eius mortem, poterunt illius bona per fiſcū ab hrdib.
auocari,niſi ipſi hęredes illa per quadraginta annos bo
5 na fide poſſederint. Hoc ar. habet duo mēbra.† Primū
eſt,an patronus lapſus in hæreſi perdat iuſp.& oēs con
cludūt ꝙ ſic:ꝙ ipſo facto & iure sūt priuati bonis ſuis,
vt ſupra dictū eſt,an quibus bonis includitur iuſpa.im
mo tanto magis debet illo priuari,ne ꝯſequatur ius ab
eccleſia,a qua receſſit:quia fruſtra legis auxiliū implo-
rat,qui committit in legem.c.fi.de immunita.eccleſia.
c.quia fruſtra.de vſuris.& ff. de minorib.l. auxilium.in
fi.& ideo iudæus tanquā abſciſus ab eccleſia delinquēs
non ſeruať in eccleſia:vt no. in c. inter alia. & ibi Abb.
in 2.col.in ver.primò igiť q̄ro,de immuni.eccleſia.niſi
fuerit conuerſus vere,vt ibi: & hoc membrū eſt clarū.
6 Secundum membrum huius artic.eſt † an ſi poſtea iſte
hæreticus,qui amiſerat iuſp.conuertatur ad fidē, recu-
peret iuſp.& in hoc dico eſſe tenēdum cū opi.Abb. q̄a
ex quo ipſo iure hrticus eſt priuatus oībus ſuis bonis;
& ſic iurep.vt proximè dictum eſt;acq̄ſitū eſt ius liber-
tatis eccleſiæ:vnde eius cōuerſio pōt ſibi tollere ius: cū
res ſemel libera facta nō recipiat ſeruitutē maxime ec
cleſiæ cū rei ſacræ ſeruitus imponi nō poſſit.l. ſeruitu-
tes.§.vlt. ff.de ſeruitutib. & ꝙ humani iuris deſinit eſſe
ſeruitutē non recipit.l.cuncti.ff.cōia pdio. & voluit gl.
in c.piæ mentis 16.q.7.nā iuſp.eſt q̄dā ſeruitus: vt no.c.
ſignificauit.de teſtib.& ꝙ eccleſia facta libera non pōt
effici patronata,diximus.ſ.late in j.par.j.lib.in 6.q.prin.
in j.art.Pro hoc ēt facit:quia iuri acquiſito tertio ēt Pa-
pa nō pīudicat.c.ſuper eo.de offi.deleg.& nos diximus
late.ſ.plura accumulando in 3.par.2.li.in j.q. prin. in 9.
art.ſi igitur Papa pīudicat iuri cuiuſcunq; tertij, quāto
magis nec ꝯuerſio hæretici poterit pīudicare libertati
eccleſiæ acquiſitæ? Facit ēt quod diximus ſ.in j.par. 2.li.
in 10.q.prin.in 5.art.ꝙ ſi per aliquos patronos eſt præ-
ſentatus non idoneus vel indignus epiſcopus in caſib.
in quib.pōt diſpēſare & facere illud idoneū ſeu dignū,
non per hoc validabitur pſentatio inuitis pronis:quia
erat illis q̄ſitū ius inualiditatis pſentationis. Et ſimili-
ter faciunt ea quæ diximus ſ.in 3.pced.q. prin. huius li.
in 8.art.epiſcopū priuatū per ſe beneficio reſtituere nō
poſſe nec pſumi Papā velle reſtituere depoſitū,nec le-
gatū reſtituere poſſe iuito prono, ex quo p priuationē
eſt ius q̄ſitum prono præſentandi alterum:ſi igitur illa
fieri nō poſſunt,ſeu præſumunť velle fieri per Papā: le
gatū,vel epiſcopum in præiudiciū patroni pro illa vi-
ce,quanto magis conuerſio hæretici ad fidem nō pote
rit tollere ius libertatis eccleſiæ acquiſitum per ſuā hæ
reſim,& ita tene.

Tertius art.8.q.prin.tertij Libri.

1 *Hæreticorum receptatores,fautores,defenſores,ac eis credentes,an pri uentur iurep.*
2 *Sciſmatici an priuentur iurep.*
3 *Apoſtatæ an priuentur iurep.*
4 *Excommunicati exiſtentes in excommunicatione per annum an priuentur iurep.*

ET ex prædicta deciditur tertius arti.an credentes,&
receptatores,& defenſores hæreticorum, ſciſmati-
ci,apoſtati,& excōicati excōicatione maiori p annum
1 exiſtētes in illa amittent iuſp. Et breuiter dicendū † ꝙ
prædicti cū effecti ſunt hæretici ipſo iure, & facto ſunt
priuati eorū bonis,ſicut & ipſi hæretici: & in talib. ca-
ſib.in omnib.& p.oīa dic de eis vt proxime diximus de
hrticis.Et de credentib.receptatorib.fautorib. & defen
ſorib.hrticorū,qñ dicunť effecti hæretici, vt tanquam
hæretici puniantur,diximus.ſ.in j.par.j.lib.in 7. q. prin.
2 in 5.art.& in 2.par.d.1.li.in 9.q.prin.in 7. ar.† De ſciſma-
ticis aūt qñ ſint hæretici:& vt hrtici punianť, diximus
in d.j.par.j.li.in 7.q.prin.in 6.art.& in 2.par.eiſdem li.in
3 9.q.prin.in 8.art.† De apoſtatis verò qñ ſint hrtici, & vt
hæretici punianť,diximus in d.j.par.j.li.in 7.q.prin.in 7.
4 art.& in d.2.par.eiuſdē li.in 9.q.prin.in 9.art.¶ † De ex-
communicato aūt in excommunicatione per annum
exiſtente:& ſic qñ cenſeatur hæreticus,diximus in d. j.
par.j.lib.in 7.q.prin.in 10.art.Et de eo etiam loquuti ſui
mus in d.2.parte.eiuſdem lib.in 9.q.prin.in 1.arti.

Quartus arti.8.q.prin.tertij Libri.

1 *Crimen læſæ maieſtatis humanæ committens an amittat iuſpatro. vbi quòd ſic.*
2 *Amittitur iuſpa.per quodcunque crimen, per quod inducitur priuatio omnium bonorum.*

1 SEquitur ēt ex prædictia deciſio 4.arti. † an patronus
committens crimen læſæ maieſtatis humanę amit-
tat iuſp.Et ex d.do.Abb.in c.cū layci.hoc tit. vř dicendū
ꝙ ſic:& idē p reg.eius quā poſuit in c.q̄a diligentia.in fi.
de ele.& nos retulimus ſ.in 2.pcc.ar.ꝙ vbicunq; pcedit
bonorū publicatio alicuius a iure vel ab homine pri-
uatur bonis & iurep.& per pęnitentiā illā nec illud re-
cuperat:vnde cum hoc ēt ſit in caſu noſtro in crimine
lęſę maieſtatis humanę:ergo pronus amittet iuſp.ſicut
& hrticus,vt voluit Bar.in l.j.C.de bonis liber.& hoc te
nēt oēs allegati p Gaie.in repe. c.fi.de elec.li. 6.in 4.col.
in ver.q̄ro an ꝯfiſcatio. cū tribus ſeq. col. & per Pau. in
hoc tra.in 9.par.in 2.q.vbi tractat, an iuſp. trāſferaī ex
delicto,vbi ponit regulā, iuſp. non tranſire ex delicto,
niſi eſſet adeo graue:ꝙ omnia bona delinquētis veni-
rent ꝯfiſcanda,pro priuato vero delicto non; vt voluit
gl in verbo ſubiectę.in cle.paſtoralis.de re jud. quæ in-
fert ad patiē cōmittentis crime læſę maieſtatis: vt talis
poſſit ēt priuari iurep.per cōfiſcationem oīum bono-
rū:& talis confiſcatio priuat filios & ſucceſſores iurep.
& ita intelligatur.c.filijs.16.q.7.ſecus ex alio delicto cri
minis læſæ maieſtatis etiam humanæ patronum priua
ri iurep.& ſic illud amittere, quod etiam expreſſe te-
nuit Io.de Ana.in c.vergentis.in 2.col.in verſi.ex cuius
2 dictis.de hæreti.¶ † Et ex iſtis pōt fieri regula, patronū
priuari iurep.per quodcunque crimen, per quod indu
citur priuatio omnium bonorum,& ita tene.

¶ Quintus arti.7.q.prin.tertij Libri.

1 *Proditor patrię an amittat iuſp.vbi quòd ſic.*
2 *Priuatur beneficiis clericus proditor patriæ.*
3 *Exhæredatur filius proditor patriæ.*

Et

1 ET ex proximè dictis ſequitur deciſio 5.ar.† an patro
nus proditor patriæ priuetur iurepat. & illud amit-
tat. Hunc arti. ponit Gaie. in d. repe. c. ſi. circa medium 4.
col. de ele. li. 6. vbi dicit, ꝙ licèt clericus non committat
crimen læſæ maieſtatis in principem ſecularem: vt no.
2 Pet. in c. q̃uis. de pęn. lib. 6.† poteſt tñ cõmittere crimen
proditionis, ſeu conſpirationis, & propterea per epiſco
pum ſententiari, vel priuari beneficijs pōt, per ea quæ
hñr 44. diſt. quia clericus qui. & in cle. ne in agro. §. quia
verò. de ſtatu monacho. & de ſimo. in ca. per tuas. in ver-
bo conſpirationis. & per Archi. in c. decet. de immu. ec-
cle. & in c. conſtitutionẽ. de ver. ſigni. & Io. And. in rubr.
de ſcimaticis. in fi. & 11. q. 1. commutationũ. & c. 4. & ſeq.
per Archi. & 12. q. 1. ſi quis inobediens. & quod no. in l.
reos. in prin. ff. de cuſto. reorũ. & per Bar. in extrauag. ad
reprimendam. in verbo rebellando. faciunt no. per Car.
in ca. ꝯſtitutus. ad fi. de relig. domi. & per Imo. in cle. 2. de
re iudi. Et ſic a ſimili dicit Gaie. poſſe epiſcopum ex hac
cauſa priuare patronum hoc iurepa. quaſi ſpirituali per
no. in c. quia clerici. hoc tit. & in c. conquerente. de offi.
ordi. & eccłam eſſe in plena libertate, ſi ille erat ſolus pa
tronus: quia aliàs alius habilis putaret. alleg. Car. in cle.
vnica. de ſuppl. negli. præla. in 11. col. & facere quod idẽ
notat in c. ſignificaſti. ad fi. hoc tit. Tu circa hæc dicta Ga
ie. aduerte, nam ipſe loquitur de epõ priuante prodito-
rem ẽt iurepat. quia ſuam q̃onem formauit ibi clerico
proditore, & ſic proſequutus eſt dicendo ex illa ratione
ẽt poſſe priuari laicum iurepa. ex proditione, ſed ego di
cerẽ per dicta in præce. art. proditorẽ cõdemnatum per
quẽcunque amittere iuſp. & remanet difficultatẽ, an ec
cleſia remaneat libera, vel an tranſeat in fiſcũ, vt in præ-
ce. caſu.† Et de iſto proditore patriæ adde iutm̃ amittere
3 bona, ꝙ ſi filius eſt proditor patriæ pōt exhæredari a pa-
tre. & hic caſus additur ad enumeratos per gl. in c. quin-
tauallis. de iureiuran. & in auct. vt cum de appellatione
cognoſci. ſm̃ Bal. in c. 1. in verbo ſpondeant, de pace te-
nenda, & violatore eius. & ad hoc allegat Bal. do. Bapti-
ſta. de Caccialup. in ſua eleganti repe. l. frater a fratre. in
30. q. de condi. inde. iungendo dictum Bal. cũ l. minime.
ff. de relig. & ſump. fune. & vide Ang. de Pęriglis in repe
ti. l. in ſuis. in fi. 4. col. ff. de lib. & poſthu. & poſuit do. me.
Corſe. ĩ. d. gl. in d. c. quintauallis. vbi Abb. ſuper ea dicit
eſſe alium caſum licitè exhęredationis, ſi filius eſt effe-
ctus hæreticus, vt ibi per eũ, ex quib. colligitur, hæreticũ
& proditorẽ patriæ æquiparari, & ſic tanto magis proce
dit deciſio præſentis arti. vt ſicut patronus lapſus in hæ-
reſim perdit iuſp. vt diximus ſ. in 2. art. Ita & proditor pa
triæ ſecundùm deciſionem Gaie. ſupra poſitam.

¶Sextus arti. 8. q. prin. 3. Libri.

1 *Patroni occidentes, vel auſu temerario mutilantes rectorem vel clericũ eccleſię patronalę amittunt illud.*
Idem in feudatario occidente dominum & ſimilibus, amplia & limita. nu. 3. 4.
2 *Canonici occidentes prælatum puniuntur, & qua pœna.*

SEd dubitatur modò ſextò, an patroni occidẽtes prę-
latos, rectores, ſeu clericos eccleſiarum, in quib. iuſ-
pa. habent, vel illis ſeu alicui ipſorum membrũ mutilã-
tes, per ſe vel alios ſint priuati iurepa. & text. in c. in qui-
buſdam. de pęnis. in §. ſacri. nihilominus expreſſe dicit
2 † ꝙ ſi patroni, aduocati, licet dñi, ſeu feudatarij, aut alij
beneficiati alicuius eccleſiæ rectorem vel clericũ alium
ipſius eccleſiæ per ſe vel alios occidere vel mutilare au-
ſu temerario præſumpſerint, patroni iuſpa. aduocati ad
uocatiam, ſeudatarii feudũ, vicedomini vicedominiũ,
& beneficiati beneficia prorſus amittant, & ne minus
vindictę quã exceſſus memoria prorogetur, non ſolum
de præmiſſis nihil perueniat ad hęredes, ſed ẽt vſq; ad
quartam generationẽ poſteritates taliũ clericorum col
legiũ nullatenus admittãt, neq; in domib. regularib. ali-
cuius ꝓbationis aſſequanť honorẽ, niſi cũ eis fuerit mi-
ſericorditer diſpẽſatum. Et aduerte hanc diſpenſationẽ
eſſe faciẽdã per Papã ſeu de licẽtia Papę, non tñ vt vult
glo. fi. ibi. & intellige vt cũ eis diſpẽſetur quò ad clerica-
tum, nõ aũt quò ad reſtitutionẽ iuriſpa. q̃a illa exceptio
niſi, limitat proxi. præcedẽtia, & nõ mediata. Et q̃uis ille
tex. ponat patronatũ, aduocatiã, & vicedominatũ vt di-
uerſa, tñ idẽ ſunt, ſed diuer. nominib. nominantur ſm̃
diuerſos eorũ effectus: vt diximus ſ. in 1. pat. 1. lib. in 1. q.
prin. in 3. arti. ſufficit in caſu nr̃o, ꝙ quocunq; nomine
nominẽtur priuati ſunt iurepa. prędicta cõmittentes. Et
tales ſunt priuati ipſo iure, & facto, & nõ priuandi ꝑ ver
bum protinus, ſeu protſus, in littera c. in quibuſdam. ap
poſitum vt volunt ibi oẽs doct. & præſertim Io. And. in
1. col. in verſ. protinus. & Abb. in fi. Dic ẽt per verbũ be-
neficiati, appoſitũ in illo tex. Io. And. & Abb. poſt alios
2 ibi diſputare † an canonici interficientes prælatũ puniã
tur d. pęna, & ꝯcludunt ꝙ ſic, & hanc opi. dicit Abb. eſſe
cõem ſed multũ rigoroſam, & videri ꝯ mentẽ illius lit-
terę, cũ tex. ille nõ faciat mentionẽ niſi de patronis, ad-
uocatis, ſeudatarijs, ſeu vicedominis ergo nõ eſt exten-
dẽdus ad clericos beneficiatos, nã illi vt plurimũ exce-
debãt in talib. ideo nõ debet eorũ pęna ad alios extẽdi,
ar. in c. pęnę. de pęni. diſt. j. vnde vult verbũ beneficiũ ap
poſitũ in illo tex. accipi large, q̃a in quibuſdã locis aduo
cati hñt beneficia certa pro officio aduocationis, & ſic
vult per illũ tex. poſſe intelligi niſi de laicis hñtibus ali-
quid ab eccła, & dicta crimina cõmittentib. Ex quib. di-
3 ctis Abb. ego dicerẽ † patronũ præmiſſa cõmittentẽ nõ
ſolũ amittere iuſp. ſed ẽt aliquẽ cẽſum ſeu tẽporalitatẽ
in eccła hñtem: quia illud ſeu illũ ſibi reſeruauit in limi
ne fundationis, iuxta no. in c. pręterea. el 2. hoc ti. & ea q̃
diximus ſ. remiſſiue, tñ in 3. præce. q. prin. huius li. in 16.
ar. nõ licèt talia non ſint de iurep. vt diximus ibid. in 15.
art. dũ ibi tractauimus, an prędicta vẽdi vel locari poſ-
ſint, ſed ſunt mere tꝑalia vt ibi tñ ab eccleſia recipiãt il-
lud beneficiũ, & ſic erunt priuati illo iure percipiendi
ꝑdicta ex pręmiſſo crimine, & vltra priuationẽ iuriſp. Et
ꝙ prõni cõmittentes ꝑdicta, ſeu alterũ prędictorũ priuẽ
tur, volũt gl. & oẽs doc. in d. c. in quibuſdã. & Archi. in c.
frater 16. q. 7. & Gaie. in repe. c. ſi. ante fi. 18. col. de ele. lib.
6. vbi largius loquiť, dicit enim, ꝙ ſi patronus deliquit in
eccleſia, perdit iuſp. alle. Arch. vbi proximè: & hæc ẽt vo
luit Pau. de Cita. in hoc tra. in 14. par. in verſi. 4. perditur.
vbi ẽt dicit, patronum priuari iurepa. in caſu præmiſſo
ipſo facto. Et Firm. in trac. de epiſcopo. in 4. li. in 2. par. in
4 41. q. in 9. col. in verſi. 105. cum filijs patronorum.† Limi
ta tñ hanc conclu. procedere, niſi patronus offenderet
rectorẽ ecclę in caſu c. ſi verò. el j. de ſent. excõ. ſed ad ſui
defenſionẽ, & vim vi expellẽdo moderamine ĩculpatę
tutelę, vt vult gl. in ver. pręſumpſerint. in d. c. in quibuſ-
dã. Et ẽt addo, niſi in caſu cle. ſi furioſus. de homicidio.
cum aliter mortem euitare non poſſet, vt ibi habetur.

¶Septimus art. 8. q. prin. tertij Libri.

1 *Patroni vendicantes plus iuris in eccleſia patronata quam habeant, an amittant iuſpa. vel qua pœna puniantur.*

1 ET ex tex. d. c. in quibuſdam. dubitatur ſeptimò † an
patroni vendicantes ſibi plus iuris in eccleſia patro
nata quam habeant, amittãt iuſpa. vel qua pęna punian
tur. & tex. in d. c. in quibuſdã. in §. cum igitur. vult ꝙ ſi pa
troni, aduocati, ſeu vicedomini, ſe in tantã inſolentiã
erexerunt, vt non ſolum differant præſentationem, ſeu
promiſſiones eccleſiarum ingerẽdo difficultates & ma
litias, ſed etiam de poſſeſſionib. alijſque bonis eccleſia
ſticis pro ſua voluntate ordinare præſumãt, ſi plus vſur
pant, quã in iure reperiatur permiſſum, per ſeueritatẽ
canonicã ſeueriſſime cõpeſcantur: vt volunt doct. ideſt
per cenſuram eccleſiaſticam, vt idẽ voluit tex. in c. filijs
16. q. 7. ibi, ipſis tñ hæredib. in eis non liceat quaſi proprij
iuris poteſtatẽ præfetre nõ rapinam, & fraudem ingere-
re, nõ violentiã quãcunq; ꝑſumere, ſiqs verò deinceps
hęc monita tẽtare ꝑſumpſerint. & malè rapta cũ ꝯfuſio
ne reſtituet, & excõicationis annuę ſentẽtiã ſuſtinebit,

ideſt per annum abſtinebit a ſacramentis eccleſię, ſi laicus eſt, ſi clericus deponetur 12.q.2.apoſtolicos.& ca.abbatibus per quem tex.patet hunc eſſe canonē latæ ſentētię, & ꝙ ſic puniatur patronus non defendēs ſed opprimēs eccleſiam. diximus ſ.in 2.q.prin.huius 3.lib.in 2.arti. Et cum patroni ſunt ita potentes, ꝙ epiſcopus non poteſt ſupplere eorū defectus: tunc adhibebit remedium, de quo in c.1.& 2. hoc tit. vt ibi per Abb.& diximus late ſ. in 2.par.2.lib.in j.q.prin.in vlti.arti.vbi vide.Et adde prædictam pęnam incurrere patronum, ſi vellet eccleſiam collegiatam prouidere vt ſimplicem: vt voluit Io.And. in d.c.in quibuſdam.poſt prin.ſuper verbo ingerunt.

¶Octauus art.8.q.princ.3.Libri.

1 *Iudex laicus non poteſt quemquam priuare iurepa.per ſe, ſed cum vniuerſitate ſic.*
2 *Damnato patre ob maleficium, an filius perdat iuſpa.*
3 *Iudex ſecularis non poteſt quemquam priuare dignitate, quam habet ab eccleſia.*
4 *Publicatis bonis bannitorum, an amittatur iuſpatro. vel libertorum, vel eccleſiæ.*
5 *Fori eccleſiaſtici eſt cauſa iuriſpa. quod non ſeruatur in curia regis Angliæ, nume 6.*
7 *Emphyteuſis tranſit ad fiſcum bonis alicuius confiſcatis. & nu.9.*
8 *Confiſcatis bonis alicuius in fiſcum tranſit, quod in extraneum tranſiret.*
10 *Iudex eccleſiaſticus poteſt procedere contra patronum ſuper priuatione iuriſpa. principaliter.*
11 *Iudex ſecularis non poteſt de per ſe tantum confiſcare iuſpa.*
12 *Publicatio omnium bonorum alicuius patroni facta per iudicem ſecularem cum ſpeciali mentione iuriſp. eccleſię non tenet etiam procedit hoc non facta mentione iuriſpa. nu.13.*
14 *Dictio omnis, non eſt vniuerſalis.*
15 *Publicatis omnibus bonis propter delictum patroni, in quo venit infamia, licèt non veniat iuſpa. poteſt tamen epiſcopus ſummarie de iam cognitis ſe informare & ipſum patronum iurepatro. priuare.*
16 *Publicatis bonis per iudicem ſecularem patroni propter delictum commiſſum contra eccleſiam particularem vel vniuerſalem etiam non expreſſo ſigno vniuerſali in publicatione ipſe patronus priuatur iurepat. Et quid expreſſo ſigno vniuerſali. nu.18.20.21.*
17 *Offendi quomodo poſſit eccleſia vniuerſalis.*
19 *Diſtinguere non debemus, vbi lex non diſtinguit.*
22 *Eccleſia remanet libera in caſibus, in quibus iuſpatrona. confiſcatur, & tranſit in eccleſiam. Et vide infra in ſequen. articu. nume. 1. & in alio ſequen. nu.1.*

SEd maxima difficultas eſt. Et hic ſit 8.ar. nūquid iudex eccleſiaſticus & ſecularis poſſit ꝑꝑ delictum priuare patronum laicū iurep. cum ↄfiſcatione, quam facit de omnibus bonis patroni, vel ſaltim cum vniuerſitate aliqua: puta cum illa in qua eſt iuſpa. & ſi poterit cum priuare: an eccleſia erit libera vel fiſcus habebit iuſp. vel remanebit apud filios. Hunc artic. principaliter ſormauit glo.1, in c.filijs 16.q.7. quæ quærit de hoc † & dicit iudi-
1 cem laicum non poſſe priuare patronum iurep. per ſe, ſed cum vniuerſitate ſic c.ex litteris.hoc tit. ſed priuationem ſpectare ad Papam ſolum, cum illud habeat auctoritate canonis, arg.c.1.hoc tit. Alia eſt glo.in cle.paſtoralis.in verbo ſubiectę.de re iudi. quæ vult, ꝙ per damnationem ſeu confiſcationem iudicis ſecularis non perdet quis iuſpa.& hoc colligit ex illo tex.& dicit facere ꝑ notatis in d.c.filijs. Et quamuis doct. in locis infra alleg. dicant has duas glo. eſſe ↄrias. ſ.glo.in c.filijs.velle iuſpa. perdi per confiſcationem factam a iudice ſeculari. & glo.in d.verbo ſubiectę.velle oppoſitum, tñ re vera idē volunt. ſ.iudicem ſecularem per damnationem ſeu cōfiſcationem non poſſe priuare patronū laicū iurepa. ſed gl.in verbo filijs, addit alium caſum. ſ.qñ confiſcaret villam, in qua eſſet iuſp. quem caſum non tetigit glo.in d. verbo ſubiectę. Sed Abb.in c.cū laici.hoc titu. quęrit de iſto artic. & alleg. dictas glo. quas dicit ↄrias, & ſe putare per ſe patronum non poſſe priuari iurep. eccleſiæ, cum illud teneat ab eccleſia & non a principe ſeculari, ſed bene eum poſſe priuare cum vniuerſitate bonorum, & 1
ideo ſi patronus commiſit crimen læſæ maieſtatis, & ſic omnia bona confiſcātur tranſibit iuſp.in fiſcū, & nō ad filios, & ſic intelligit gl.in d.c.filijs: & facere pro hoc, qđ ipſe dixit in c.ex litteris.hoc tit.vbi tranſlatio iuriſpa. de per ſe prohibita non erit prohibita cum vniuerſitate. & hoc idē voluit ipſe Abb. ſ.iudicē ſecularē poſſe priuare patronū iurepa cum vniuerſitate in c.quanto.in prin.fi. col.& in fi.de iudi.& in c.fi.in 2.col.verſi.& nota quia de
2 feudo. Card.verò in cle.plures.in 6.col.in 8.q.quærit † an dānato patre ob maleficiū filius perdat iuſp. & refert gl. in d.c.filijs.& ēt difficultatē quā facit Archi.in c.ↄſiderādum.eadē cauſa & q.vbi diſputat, an iuſp.ſit debitum filijs: quia tunc ꝑꝑ delictum patris nō puniretur filius, & dicit nō tranſire in filium, niſi ſit hæres: vt nos latè ↄcluſimus ſ.in 2.par.1.li.in 2.q.prin.per totū, & præſertim in 1.& 2.arti. Et ex hoc infert, ꝙ ſi confiſcantur bona patroni, tranſibit in fiſcum ēt iuſpa. nam ea quę tranſeunt ad hæredes extraneos: tranſeunt ēt in fiſcum.ff.de bonis dāna.l.1.2.& 3.& quod ibi no.& quod no.Bar.ff.de dam.in fec.l.ſi finita.§.ſi de vectigalib.& tranſibit cum vniuerſitate bonorum ipſius. Poſtea dicit, vel dic iuſpa. redire ad eccleſiam, arg.c.in quibſdam.de pęnis.& c.felicis.eo.tit. lib.6, quæ iura quamquam loquantur qñ iniuria irrogata eſt eccleſiæ: tñ generaliter poſſunt intelligi, qñcunq; bona patroni ↄfiſcantur, arg.illius c.felicis.& cōſuluiſſe Bar.& Saly. ꝙ ↄfiſcatis bonis vaſalli ob crimen læſæ maieſtatis feudum reuertitur ad eccleſiam, & ſubdit quod quāuis hęc opinio nō probetur omnino in dictis iurib. tñ quia fauorabilis eccleſiæ ſuſtineri poteſt, de quo dicit ſe dicere in cle.2.de hære.verſ.inquiſitorib.q.7.& pro hoc in caſu noſtro de patronatu dicit facere: quia iuſpa. competit patrono de gratia, quæ non debet in aliū extēdi. Item ſi fieret confiſcatio huius iuris, ageretur de præiudicio eccleſię, nā nō eſſet vlterius ſpes qñ aliqñ reuerteretur ad eccleſiam, ſicut qñ eſt apud patronum. Quido. Cardi.in d.cle.2.in verb.inquiſitorib.in 7.q.de hæret. tractat, ſi clericus tenebat prædium ad emphyteuſim a domino tēporali, cōdemnabitur de hæreſi, cui applicabitur ius emphyteuticum eccleſiæ vel domino temporali, & Oldra. qui volebat applicari domino temporali ↄſiderat illud prædium eſſe de peculio aduentitio clerici, ratione cuius clericus eſt obnoxius de non temporali 11.q.1.his ita.& de cleri.coniuga.c.pen.in glo.3.& tandem ibidē ante fi.d.q.in verſi.& per hoc quod dixi, vſ tenere idem quod proxime retulimus. Io.de Imo.verò in d.cle.plures.in 17.col.in verſi.deinde quærit.hoc tit.quęrit de hoc, & ſe remittit ad dicta per eum in d.cle.paſtoralis.ſuper gl.in verbo ſubiectę.ante mediū antepe.col. de re iudi.qui refert Brixien. ↄcludere, cum vniuerſitate ↄfiſcata poſſe priuari patronū tali iure ſine vniuerſitate verò non. Refert ēt do.Ant.dicentē ſe audiuiſſe, ꝙ Lap. 1
illud tenet. ſ. ꝙ ↄfiſcetur, ſed ſe non vidiſſe quid inducat eum, & forte poſſe moueri: quia tranſit ad hæredem ēt
1 extraneum, & non obſtare, ſi dicatur, exigi conſenſum
ep̄i: quia non exigitur in alienatione vniuerſali præſertim in hæredis inſtitutione, per quam hr̄ loco hęredis, 2
2 de iurepa. cū ſeculum, & ſic procedere conclu.gl.in d.c. filijs. vt cū particulari publicatione non tranſeat, cū vniuerſali verò ſic. Poſtea dicit, adde prædictis text.in d.cle.
3 paſtoralis.qui vult † ꝙ dignitate quā quis ab eccleſia tenet nō poſſit priuari per iudicē ſecularē, & ſic iurep. qđ
ab eccleſia tenet, & hanc partē placere do.Ant.& nō obſtare ꝙ tale ius tranſeat cum vniuerſitate: quia hoc ius nō eſt trāſmiſſibile ad alios, niſi quatenus eccl'a permittit, ſed eccleſia permittit tñ in ↄtractibus, & ſic in actib. voluntarijs, & quæ principiantur a voluntate ipſius, ergo cū non appareat permiſſum, nō publicabitur, niſi ↄſentiat ep̄s publicationi, vel ſi vis tenere fore publicandū debet publicari ad fiſcū eccleſiæ, & ſic iuſp. potius acquiritur eccleſię quā approprietur fiſco ſeculari. Adducit qđ no.Bar.in l.cunctos populos. C.de ſum.trini.vbi dicit ꝙ ſi fit publicatio bonorū alicuius habentis bona in alio territorio, ↄfiſcatio applicabitur ad fiſcum loci, in quo

ſunt

ſunt bona,& ſic applicabitur hoc iuſpa.eccleſiæ,ad hoc
glo.de conceſ.præb. quia diuerſitatem. Adducit ẽt quia
deficit poteſtas in priuante,cum hic applicatio fiat in fi
ſcum per viam iuriſdictionis, & iuriſdictio ceſſat in iu-
re quod hr̃ ab eccleſia. Adducit ſimiliter, quod adduxit
Cardi.vbi ſ.quia qua ratione fundus,qui tenetur ab ec-
cleſia non cõfiſcatur ex defectu poteſtatis per iudicem
ſecularem:vt in d. clem.paſtoralis. eadem ratione a for-
tiori iuſp.q̃a habet aliquid ſpiritualitatis,ſuper quo nec
directe, nec indirecte habet aliquã iuriſdictionẽ laicus
nec de eo põt iudicare.vt patet de iudi.c.quanto.Et ſi di
ceretur, iudicabit ſuper vniuerſitate bonorum non ſu-
per iurepa.adducit do.Ant.dicentẽ fore aduertendum:
quia non procedit argumentatio ſeu diſpõ,in qua dici
mus, quod non poſſum in ſpecie poſſum in genere in
his quæ pendent a iuriſdictione. ff. de bonis aucto.iudi.
poſſiden.in l.cum vnus.§.fi. de conſti.vt animarũ.§.fi.in
lib.6.quia ſemper genus iuriſdictionis reſtringitur ad
ſuppoſita poteſtati.Nec valet,ſi dicatur,ꝙ ſaltim proce-
dat,qñ publicatio fit indirecte,& in ꝯñtiam,ex quo a ſta
tuto vel iure fit publicatio : quia in exemptus a iuriſdi-
ctione laici ſaltim quaſi ſpiritualia nec directe,nec indi
recte iudicat laicus,de ordi.cogn.tua.de hoc:quia ius ec
cleſiæ hoc nõ põt ex defectu poteſtatis: & ſimiliter nec
ſtatutum,ar.de conſti.c.eccleſia S.Mariæ.& eſt cauſæ,q̃a
ſtatuere dependet a iuriſdictione,quæ ceſſat in laico in
talib.per quod dicit putare ſecure do.Ant.tenẽdũ,ꝙ ex
delicto nõ publicetur iuſpa.fiſco ſingulari, ſed ſi publi-
cenẽ bona ex diſpõne iuris cõis, poterit tũc eccła decla-
rare delictũ,& ꝯfiſcare bona fiſco ecclæ, & effectus erit,
ꝙ iuſpa.extinguẽ & eccleſia remanebit ſub ẽpi poteſta
te.adducit quod no.Archi. 16.q.7.conſiderandu.& ita re
ſidet ibi Imo.poſt do.Ant. qui re vera dicta do.Ant. reci
tat Bar.verò in l.1.C.de bonis liberto.vult,iuſpa.tranſire
in fiſcum per ꝯfiſcationem, ex quo illud poteſt extra
ad extraneos hęredes venire. & idem dicit in l. cum li-
bertorum.ff.de iurepa.Barba.autem in d.cap.quanto.in
prin.7.& in fi.8.col.ſequitur Abb.ibi quem s.retulimus.
licèt in fi.9.col.ſolum teneat cũ gl.in verbo ſubiectæ.in
d.cle.paſtoralis.de re iudi.Paui.igitur in trac.de ſede va-
can.in 2.par.in 5.q.ante fi.3.col.ſequitur do.Ant.& Imo.
vbi ſ.Superuenit Nellus in tract. de bannitis.in 1.par.2.
4 temporis in 31.q.& quærit † an banniti, quorum bona
publicantur,perdant iuſp. & loquitur de vtroque iure-
pa.ſi libertorũ & eccleſię,ſed in iurepa.ecclæ adducit ſu
pradictas gl.in c.filijs.& in cle.paſtoralis.quas dicis eſſe ꝯ
rias,& verum dicere glo.in d.cle.paſtoralis.in verbo ſu-
biectæ.ſ.iuſp.nõ tranſire in fiſcum, quod ẽt dicit tenere
Archi.in d.c.filijs.& dicit hoc tenere Bal.in d.l.1.de bon.
liberto.& hanc partem placuiſſe Ant.de But.in d.cle.pa
ſtoralis.reprobata opinione Bart.Brixien.in d.ca.filijs.&
dicit Butr.hoc tenuiſſe ſiue principaliter veniat publica
tio bonorũ,ſiue acceſſoriè ad delictum,quia ſuper ſpiri
tualib.nec principaliter:nec ſecundariò iudicat laicus,
& ideo ſi publicatio fiat virtute ſtatuti : quia ſtatutũ hoc
non põt facere per c.eccleſia S.Marię.de conſtit.non te-
nebit, ſed ſi publicatio fieret de iure cõi, poſſet ẽps de-
clarare delictum,& hoc ius confiſcare fiſco eccleſię.Nel
lus dicit hoc vltimum videri ſibi non tolerabile: non
enim habet ẽps cognitionem criminum ciuilium in
laicũ.Itẽ cum ſemel in illo loco ſit cognitum, amplius
cognoſci non põt l.licet.§.pen.ff.nau.cau.ſtabu.Et ideo
dicit ſe relinquere hoc vltimũ Canoniſtis. Vidi Ana.in
c.vergẽtis.in 2.col.in verſ.ex cuius dictis,volentẽ hoc ca
ſu patronũ eſſe priuatũ iurep.& illud trãſire ad eccleſiã,
vt in effectu ſit libera,ex quo nõ põt tranſire ad fiſcum,
nec ad poſteros,& ita remanet.Condeſcẽdo ad dicta D.
Gaie.ꝯtegnicolæ mei in repe.c.fi.de elec.lib.6.in 40.col.
5 qui quærit † an in ꝯfiſcatione bonorũ laici patroni trã-
ſeat iuſp.in fiſcũ ſecularẽ,& præmittit cauſam iuriſp.eſ
ſe fori eccleſiaſtici,alleg.Hoſti. in ſumma huius tit. §.fi.
ver.ſi vis ſcire.& in tit.de foro cõpe.§.2.ſub 9.ex præmiſ
ſis.vet.iuriſp.& doc.in c.quãto.de iud.& dicit Hoſt.dixiſ
6 ſe d.decretalẽ c.quãto.† nõ ſeruare curiã regis Angliæ,&

licèt qñ tractatur de liberatione eccleſiæ de excludẽdis
perſonis:quia remiſerunt iuſpa.agi poſſit coram laico.
vt in c.ſignificauit.de teſti.vbi hoc no.colligit Car.tñ ſu-
per priuatione iuriſp.habet cognoſcere iudex eccleſia-
ſticus c.quãto.de iudi.& c.quia clerici.hoc tit. poteſt pa
tronus priuari per iudicem ſecularem:vt per Imo.poſt
Pau.in cle.2.hoc ti.ſuper gl.conficiant.& Car.in cle.1.de
exceſ.prælat.in verſ.nonnulli.in 6.q.& Pet.de Anch.in c.
fęlicis 10.no.de pen.lib.6. Hoc ſic præmiſſo recitat duas
opinio.gloſ.d.c. filijs. hoc non poſſe fieri niſi per ſolum
Papam,cũ illud habeat auctoritate canonis,& iſtã opin.
dicit ibi ſequi Archi.poſt Bem.& Lau.& glo.in d.cle.pa
ſtoralis.in verbo ſubiectę.& Card.in cle.vnica.in verſic.
nonnulli,de exceſ.præla.in vlt.col.& Abb.in c.vergẽtis,
de hęreti.licèt re vera ibi Abb.nihil determinet:ſed di-
cit fore videndã glo.in d.c.filijs.Poſtea refert aliam opi.
glo.d.c.filijs.vt iudex laicus priuet patronum laicum,iu
repa.quo per ſe priuare non põt cum vniuerſitate:& di
cit do.Ant.in c.ex literis.hoc ti.declarare vniuerſitatem
.ſ.omniũ bonorũ:& hoc ſequi.And.de Iſer.in c.licet va
ſallus.col.10.ſi de feudo defuncti controuerſia fuerit.&
in tit.de lege Corradi.§.ex ead.& Goffre.Sed voluit dice
re Roffre.Beneuentanũ in hoc tit.§.itẽ transfertur. iuſ-
pa.& ſequi.Abb.in d.c.cum laici.& ibidẽ do.Cardi. iun-
ctis nota.per eũ in c.ex litteris.ante fin.& in c.nobis.poſt
prin.hoc tit.licèt re vera Car.hoc non dicat.Tertiã dicit
eſſe opinio.vt dato ꝙ per iudicẽ ſecularẽ priuari poſſit,
ſi curia principis per ſententiam. confiſcat omnia bo-
na alicuius iuſpa.non tranſit in fiſcũ, ſed eccleſia effici-
tur libera,& hanc opi.dicit ſequi do.Anto. & Imo,in d.
cle.paſtoralis. & videri de mente Bar.in extrauagan. ad
reprimendam.in verbo rebellando.in pen.col.& ſenti-
re Bal.in l.1.in fi.C.de bonis liber. & clarius ſequi Car.in
prin.cle.ſi plures.in 8.q.hoc tit.vbi etiam per Imo in pe
nul.col. & per eundem in cle.2.de hære. ſuper gl.etiam
eccleſia.Et ideo dicit poſſe concludi,primam opin.eſſe
veram in generali confiſcatione bonorum facta per iu
dicem ſecularem nõ venire,nec includi iuſpa.eccleſię,
ſeu etiam patroni laici, & pro illa facere tertiam opin.
ꝙ nullatenus tranſeat.in fiſcum ſeculare,nec obſtare ſe
cundam opi.quia dato ꝙ vera eſſet, ꝙ cederet cum vni
uerſitate:videlicet includentẽ iuſpa.vt ſi diceret, priua-
mus talem tali ciuitate:caſtro,vel villa,feudo ſeu hære-
ditate: tunc procedat : ſecus ſi diceret omnibus bonis
ſuis:quia nõ includeretur iuſp.vt no.Bal.in l.ſi.C.de edi-
diui Adr.toll.& nos diximus ſ.in 2.par.1.lib. in 5.q.prin-
in 14.art.& hoc dicit no.in c.fęlicis.de pęn.li 6.vbi pro-
pter exequutionem Cardi.priuatur quis bonis:ſed non
iurib.eccleſiaſticis, niſi fuiſſet ibi additum. vt in verſi.ſi
quis vero, nihilominus ſi iudex ſecularis priuaret ali-
quẽ hęreditate,caſtro,vel villa,ẽt ſi aliàs includeretur in
priuatione iuſpa.in fiſco eccleſiæ,in talib.caſibus efficie
tur libera,& ꝯſequetur libertatẽ a patronatu ſeu onere
ſeruitutis patronatus,vt in d.c.quia clerici.cum ibi not.
facit quod no.Bal.in l.ſi quis presbyter.C.de epiſ.& cler.
& Card.in clem.2.verſicu.inquiſitoribus q.7.de hęre. &
quia fiſcus non eſt propriè hæres.ff.de in integrum reſti
tu.l.non ſolum.in fi.cum ſimili.nec viuentis appellatur
hæreditas ſed bona l.quicunque.§.penul. de leg.1. Et ſic
ꝯcludit Gaie. quod cum concurrant pro eccleſia defe-
ctus poteſtatis pronunciatum. Item defectus rei,modi,
ſeu ſigni,ꝯtinentis cum vniuerſitate iuſpat.& fauorabi-
lis iuriſdictio libertatis eccleſiæ, vt iuſpat. reuertatur ad
eam,ideſt vt ſublato iuſpat.efficiatur libera, vt dicit Io.
An.in c.in quibuſdam.ad fi.de pęnis.merito concluden
dum eſt pro ea. Poſtea Gaie. ibi ponit ea quæ diximus
de proditore patrię s.in 5.arti.¶ Et reuertitur ad arti.no
ſtrum,& videtur tenere, quod cum vera vniuerſitate &
ſigno vniuerſali,puta ſigni caſtri,villæ,ciuitatis, vel co-
mitatus,licèt doct.ſecus dicant,ꝙ tranſeat in fiſcum iuſ
pat.quia tranſiret in priuatum,ideo, & in fiſcum tranſi-
re debet,argu.ff.de peti.hæredi.l.item veniunt.§.cum an
tequam.iuncto §.in priuatorum.cum ſimi.& quia con-
fiſcatio eſt de vno in alium dñii tranſlatio. Fede.conſil.

133.& quia d.c.quia clerici, nõ ita generaliter loquitur, vt transire cum titulo vniuerſali:adducit ẽt: quia ſi laicus iudicat de vniuerſitate, in qua eſt iuſpa. tenet & valet iudiciũ in ɔtiam,& cum vniuerſitate de iurep.e.ex literis.hoc tit.& c.quanto.de iud.& nos dicemus in ſeq. q.prin.in 5.art.& hoc quia tranſit cum vniuerſitate:vt dicit Anto. poſt Goffre.& quia iudex ſecularis poſſet cognoſcere ſuper actione perſonali pro iurepatro.promiſſo donari ſm Ant.ibi in ſi. Adducit ẽt nã ſi iudex ſecularis poſſet cognoſcere ſuper actorẽ conſequenter ſuper iurepa.promiſſo donari ſecundũ Ant. ibi in ſi. Adducit ẽt nam ſi iudex ſecularis immittit hæredem in poſſeſſionem hæreditatis tranſibit iuſpa.vt dicit ſe dixiſſe ĩ.q. quæro alijs modis,poſt mediũ.& nos diximus ĩ.in 2.par. 1.lib.in 2.q.ptin.in 34.arti. Adducit ẽt ſimile,ſi princeps concederet caſtrum in feudũ,tranſiret iuſp.de quo etiã nos diximus in d.2.par.1.lib in 7.q.prin.in 3.art.& quia ɔſuetudo ſeruit pro fiſco, quæ multũ operatur circa iuſpa.transferendũ, vt dicit ſe dixiſſe in q.quæro an iuſpat. tranſeat in maritum. de quo nos diximus late ĩ. in d.2. par.1.lib.in 10.q.prin.in 2.arti.ergo non vr̃ improbandũ ꝙ fiſcus in his tractetur ſaltim vt priuatus.Nec dicit obſtare c.felicis.de penis vetli.ſi qua verò,vbi talia eccleſiaſtica reuertũtur ad eccleſiam:quia ibi facta eã ɔfiſcatio, non autem alicuius rei continentis illa cum vniuerſitate:& reliquit nos Gaie.cogitantes.Superuenit alter con regnicola me.domi.Phili.de Sarra.in d.c.cum laici. qui late proſequitur hanc materiam.In effectu recitando di cta Gaie.& do.Ant.de quib.ĩ.& in ſi.facit quaſdam breues concluſiones,& ita reſidet Pau.verò de Cita. in hoc tra.in 9.par.in 16.q.tractat,an iuſpa.transferatur ſententia & deueniat ad ſententiam iudicis laici, & dicit ꝙ ſi ſententia eſt lata ſuper ſigno vniuerſali:puta caſtro,villa,vel hæreditate tranſibit iuſpa.& poterit patronus illo priuari per eam,ſed de per ſe non poſſet: nec cum vniuerſitate,ſi de iurepa.fecerit mentionem,vt ibi per eũ, ſed magis in terminis tangit caſum noſtrum ibidem in 20.q.vbi refert dicta Abb.in d.c.cum laici.& adducit illas duas gl.quas vocat ɔrias.Et primò dicit, iuſpa.de per ſe confiſcari nõ poſſe:ſed tranſire cũ ɔfiſcatione omniũ bonorũ.Poſtea voluit mantellum,& adducit dicta Car. in cle.2.in 6.q. vt per laicum iudicem cõfiſcarentur omnia bona,tñ iuſpa.tranſiret ad eccleſiam & remaneret libera ſucceſſiue dicit cõem opi.eſſe in ɔtium.Et ideo dicit non obſtare c.felicis.de pen.li.6.quia ibi delinquens in eccleſiã deliquerat:& ideo in eccleſiam iniuriatã trãſiuit iuſpa.Nec ob.ꝙ ceſſaret ſpes eccleſiam efficiendi liberam:quia ex quo ſemel ɔceſſum eſt iuſpa. nõn curat eccleſia ad quos transferatur,dummodo transferatur ſine præiudicio eccleſię,alleg.d.c.filiis 16.q.7.pro iſta parte adducit:qa res prohibita alienari, ſi ſemel licite alienatur remanet perpetuò alienabilis l.tutor rerum. ff.de admi.tut.& do.noſter Iaſon in l.filiusfamilias.§.diui 18. col.ff.de leg.1.poſtea tranſit ad hæreticum, de quo diximus ĩ.in 2.arti.Superuenit do.Roc.in hoc trac.in verbo competens.in 10.q.dum loquitur de hæretico:vbi dicit ꝙ in ɔfiſcatione bono: propter hæreſim, non eſt dubiũ tranſire iuſpa. quia ɔfiſcatio ſit a iure canonico, ſed qñ ɔfiſcatio ſit per iudicem laicũ, vel per ius ciuile, remittit ſe ad dicta per eum ibidẽ inverbo ipſe vel is a quo.in 29.q.vbi late hanc materiã proſequitur, qui primò adducit gl.in d.c.filijs.& dicit cum illa tenere Io.An.Abb. in c.nobis.hoc ti.& Abb.in c.cũ laici.ſiſt hoc tit.& Abb. & Car.in d.c.quanto.de iudi.& Car. dixiſſe ita ſe conſuluiſſe.& ibidẽ Io.de Imo.Contrariũ dicit decidere gl.in c.ſatis peruerſum.in ſimili 50.diſt.& clarius in propoſito nr̃o glo.in cle.paſtoralis.in verbo ſubiectæ.de re iudi: quas dicit Abb.in prædictis locis non obſtare:qa loquũtur,qñ iudex ſecularis in ſpecie,& de per ſe vellet priuare aliquẽ iurep. d.c.quãto. de iudi. nec ɔſuetudinẽ in ɔ̃riũ valere,ꝙ iudex laicus ſe intromittat de iurep. ſm rotam 3.de ɔſuetudine,in antiquis,& dicit iſtam opi.tenere Arch.in d.c.filijs.& do.Ant.in d.cle.paſtoralis.& refert motiua do.Ant.quem dicit ſequi Imo.ibi & in l.in inſulam.ff.ſolu.matri.ſubijcientem hanc partẽ forte eſſe de iure veriorẽ.Et refert etiam dicta Cardi.in clem. plures. hoc tit.& dicit Cardi.& But. diſcordare in hoc: quia do. Anto.vult iuſpa. poſſe confiſcari fiſco eccleſiæ per iudicem eccleſiaſticũ Cardi.autẽ vult illud applicari ipſi eccleſiæ patronatæ:& eam per hoc remanere liberam. Et dicit hanc ɔclu.ſequi formaliter And.Sicu.in d.c.quanto.& Præpo.in d.c.1.16.diſt.& dicit hos doct.velle in effectu,ꝙ in ɔfiſcatione bonorum, quæ ſit per iudicem ſecularem,non veniat iuſpa. & ſic non tranſire ad fiſcum ſecularẽ licẽt vniuerſitas bonorũ trãſeat: & iſtam ẽt opinionẽ dicit tenuiſſe in effectu do.Feli.in d.c.quanto.in 3.col.allegantem dictũ do.Ant.& Imo.in d.cle.paſtoralis.& Imo.in repeti.l.in inſulam.ff.ſolu.matri.Ipſe Roc. dicit ſibi magis placere in puncto iuris opinionem primo loco relatam.ſ.iuſpa.tranſire in ɔfiſcationem bonorum ad ipſum fiſcũ ad quem tranſeunt alia bona: licẽt alia opinio ſit æquior, ſcilicet eccłam remanere liberã: & hanc opinionẽ notabiliter probare argumenta ĩ.pro ea adducta,& maxime tex.in d.c.ex litteris.Item quia(vt dictum eſt) ea quæ tranſeunt in hæredẽ extraneum trãſeunt in fiſcum.Et dicit eam reprobare per ſimile, quia
7 videmus † ꝙ ſi emphyteuſis eccleſiaſtica tranſit ad hæredem extraneum,& contingat emphyteutam delinquere, ita ꝙ bona eius confiſcentur, talis emphyteuſis etiã tranſibit ad fiſcum.Ita vñt concludere doct.in l.ſi finita. §.ſi de vectigalib.ff.de dam.infe.& in locis ibidẽ memoratis per domi.Alex.& idẽ vult Bald.in l.1.ff.ſi ager vecti. vel emphy.peta.& ibidẽ Albe.in verſi. quæro an in iure emphyteutico Bal.in c.in præſentia.in 7.col. de prob.& in l.ſed & ſi poſſeſſor.§.ſi iuraueꝛo.ff.de iureiu.& in c.lit teræ.de dilationib.& probatur in l.1.C.de bonis libertorum.& ibi glo.Bar.& alij dicentes iuſpa.liberti non trãſire in ɔfiſcationem bonorum quia non vadit ad extraneum hæredem. Et ideo dicit ibi Bart. in vltimis verbis
8 † ꝙ ſi bona alicuius confiſcantur tranſit in fiſcum,niſi illud,quod tranſiret in extraneum,& hoc dicit eſſe perpetuò notandum.& dicit Paul. de Caſt. ibi in vltimis verbis,ꝙ cum emphyteuſis eccleſiaſtica non tranſeat regulariter in extraneum hæredem, non tranſibit etiam in fiſcum,ſi tñ præſupponatur,emphyteuſim trãſire ad extraneum hæredem:puta ex pacto appoſito in inueſtitura,certè trãſibit in fiſcum per ſupradicta:ergo in propoſito dicit Roc.dicamus iuſpa.tranſire in ɔfiſcatione bonorũ in fiſcum ex eo: quia tranſit cum vniuerſitate etiã ad extraneos heredes:vt concludunt doct.ca.cum ſeculum.& in c.ex litteris.& Abb.in c.1.hoc tit. Subijcit po-
9 ſtea Roc. ſore aduertendum † quia iſtud ſimile de emphyteuſi eccleſiaſtica intelligitur per Bart. & Roma. & dom.Alex.in d.§.ſi de vectigalib.& per doct. ibidem relatos per do.Alex. hoc modo:videlicet ꝙ licẽt emphyteuſis eccleſiæ tranſiret in fiſcum in publicationem bonorum, tñ eſt in facultate eccleſię repetere ipſam emphyteuſim a fiſco,per tex.in §.1.in auc.de alienatione & emphyteuſi.& ſic artento iſto ſimili pari modo vr̃ dicendum in iurep.& ſic in effectu iſtud ſimile potius vr̃ probare opinionem do.Card.in d.clem.plures.& tanto magis quia Rom.& Alex.in d.§. ſi de vectigalib. allegant d. c.felicis.de penis.lib.6.Si ergo voluetimus tenere opin. gl.in d.c.filijs.& ſequacium, licẽt alia tanquã æquior ſit ampleɛtenda, oportebit facere fundamentũ dicit Roc. ſuper d.c.ex litteris.& ſuper d.c.cum ſeculum.Et iſtam opinio.tenendo rñdet ad argumenta ɔ̃ria.Et ſic non obſtat primo fundamentum,quod faciebat do.Ant.& ĩ.retulimus, quod ex quo iuſpatro. eſt quid ſpirituale vel annexũ ſecundùm communem opi. iudex laicus non habet iuriſdictionem ſuper eo, nec directè: nec per indirectum, & ſic nec iudicando in ſpecie de iurepat. nec in genere:quia reſpondetur fatendo obiectum: ſed dicit iuſpa.tranſire virtute acceſſorij: ſed quia eſt acceſſorium ad vniuerſitatem d.c.ex litteris. non autem tranſit pp iuriſdictionem,vel ſententiam iudicis. Non ob.etiã aliud,dum dicit do.Ant.ꝙ inter modos inuentos a iure ad transferendum iuſp. de vno in alium non reperitur hic

hic modus ꝯfiſcationis:ſed ſententiæ iudicis ſęcularis,
quia reſpondet,nõ reperiri vnũ modũ magis ſpecifica-
tũ quã alter:ſed per omnem modũ non ſimoniacũ,& li
citum nõ transferri iuſp. de vno in aliũ : vt ſatis probat
tex.in d.c. cũ ſeculũ. ibi rõne feudorũ emptorũ alioue
mõ acquiſitorũ:vel etiam alio modo iuſp. acquiſiueri-
tis.q̃ verba ſic geminata dicit probare quod dixit . Non
ob.quoq; cl e.paſtoralis.§.rurſus.quia illa ſentẽtia loqui
tur de feudo vel iurib. eccleſiæ;ſed nos loquimur quã-
do ſententia non facit mẽtionẽ de iurep. vt dicit Abb.
in d.c.quanto.Vel aliter non reperitur iure cautũ, ꝙ il-
lud feudũ eccleſiæ ſit acceſſoriũ ad alia bona , prout eſt
iuſp.& propterea illum tex.non obſtare. Non obſtãt ẽt
ſecundũ cũ iura allegata p do.Car.in d.clemen. plures .
videlicet d.c.in quibuſdam. & d.c.fælicis. §. ſi qua uerò.
quia nõ loquũtur in terminis noſtris,valet qñ iudex ſe-
cularis proferret ſñĩam ſuper vniuerſitate bonorũ: ſed
c.in quibuſdã.loquit̃ de ſñĩa lata a iure in ſpecie ſuper
iurep.qđ dẽt applicari,ſi eccleſia p̃onata,cui iniuria eſt
facta per occiſionẽ vel mutilationẽ rectoris . Tex. verò
in d.c.fælicis.pariter non loquit̃ de ſñĩa iudicis ſecula-
ris,nec loquitur in caſu quando in vniuerſitate,vel bo-
nis ꝯdemnati,& ad iuſp.vel tale quid ꝙ trãſeat cum vni
uerſitate.Dicit ẽt non obſtare quod dicebat Car. ſi iuſp.,
tranſiret in fiſcũ,ageretur de p̃iudicio eccleſiæ: quia nõ
eſſet ſpes reuertendi ad eccleſiã aliquo tpe:quia põt di-
ci iſtud non eſſe p̃iudicium ꝯſiderabile:nec hoc reperi
ri iure cautum in terminis iſtis:vel talibus in quib.mili
tat eadẽ ratio. Vel rñdet,ꝙ tranſibit in fiſcũ:& apud illũ
durabit tãto tẽpore,quanto fuiſſet duraturũ penes p̃ro
numi,arg.legis lex vectigali fundo.ff.de pigno. & l.p̃tor.
§.prædium.ff.de lega.& l.Statius.§.Cornelio Felici.ff.de
iure fiſci.& c.1.in fi.de Capitulis Corradi; in vſibus feu-
dorum.cum ſimi.Et ſic dicit eſſe defenſatam opinionẽ
gl.d.c.filijs.& ſequaciũ.opi.aũt D.Ant.videri ſibi ęquio-
rẽ,vt iuſp.non tranſeat in fiſcum:quã opinionẽ dicit ſe
qui ẽt Reuerendum,& Excellentẽ doct.do.And.Poniũ
auditorẽ rotæ Apoſtolicæ,& ſibi patrem obſeruãdum
in d.c.quanto.Reperi vltimo loco Firma.in tra. de epi-
ſcopo.in 4.lib.in 4.par.in 3.q.in fi.1.col.in verſi. ſed quæ
ro vtrũ vbi tenet iuſp. non tranſire in confiſcationem
iudicis ſecularis,ſed iudicis eccleſiaſtici ſic,licèt Bar.Bri
xien.teneat contrariũ in d. c.filijs.& allegat Firma. Bnt.
& do.in d cle.paſtoralis.& Io.de Imo.in d.l. In inſulam.
dicit ẽt Florianum in l. viam. §. ſi fundus. ff. de ſerui. in
diſtincte loquentem tenere iuſp.in confiſcatione com
prehendi.Hæc ſunt q̃ reperi in hac materia:quid dicen
20 dum ꝰgratia ſpiritusſancti me illuminet.¶† Diuerſifica
ergo hos caſus ꝯcluſiue procedendo.Et dic primum ca
ſum eſſe,qñ iudex eccleſiaſticus procederet contra ali-
quem patronũ ſuper priuatione iuriſp.principaliter,&
nõ eſt dubiũ hoc facere poſſe:vt eſt tex.clarus.in c. in q-
buſdã.de pęnis.& in c.quãto.de iudi. quia ad ipſum ſpe
ctat cognitio cauſæ priuationis,ſeu alterius iuriſpat. &
idẽ ſi ipſe procederet principaliter ſuper alio delicto
caſu quo poſſet & publicaret bona alicuius p̃roni ſine
dubio includeretur iuſp.vt in cle.paſtoralis in §.rurſus.
a ꝯrio de re iudi.quia non diceret ponere falcẽ in meſ-
ſem alienã,ſed in ſuam;nec erit cõſiderandũ,an veniet
acceſſoriè,vel principaliter iuſp.& an exprimat̃,vel nõ
exprimatur,cũ ſimus in caſu,in quo iudex habet iuriſ-
dictionẽ cognoſcendi de ipſo iurep.ẽt principaliter,vt
proximè diximus:& in hoc ꝯcordant oẽs do.s̃.allegati,
cũ oĩs eorũ dubitatio ſit in iudice laico, cũ caret iuriſdi
ctione cognoſcendi de ipſo iurep. Et hæc ꝯcluſio ẽ cla-
21 ra p dicẽda.j.in 5.ſeq.ꝯcluſione.¶† Secũda eſt cõcluſio,
ſeu caſus, iudicem laicum nullo modo poſſe de per ſe
tñ confiſcare iuſp. & eius confiſcationẽ ſeu ſñĩam nõ
tenere,nec valere ſecũdũ gl.in d.c.filijs.16.q. 7. & in hoc
nullus ex ſuprafcriptis do.diſcrepat:ſed omnes concor
dant:quia de per ſe ẽt in contractibus voluntarijs nul-
lus laicus diſponere põt,ſi ſunt gratuiti : puta donatio-
nis,vel legati,ſine conſenſu epiſcopi:vt diximus s.in 2.
par.1.lib.in 2.q.prin.in 2.ar.ſi non ſunt gratuiti ſed one

roſi de ipſo iurepa.de per ſe nullo modo fieri poſſunt:
vt diximus in d.2.par.1.lib.de titulo venditionis in 5. q.
prin.in 1.& pluribus ſeq.arti.& de contractu permuta-
tionis in 3.q.prin.in 3.arti. & de conceſſione feudali in
7.q.prin.in 1.& 2.arti.de contractu locati in 8.q.prin. in
1. art.& de ꝯctu pignoris in 9. q.prin.in 1.arti.& de con-
tractu dotis.10.q.prin.in 1. arti. & hoc eſt clariſſimum .
22 ¶† Tertius eſt caſus,ſeu concluſio , qñ iudex ſecularis
faceret iſtã publicationẽ omnium bonorũ alicuius pa
troni pp eius demerita cum ſpeciali, & expreſſa mẽtio
ne ipſius iuriſp.eccleſiæ,& tunc nõ valet, neq; tenet: vt
voluit Abb.poſt alios in d.c.quanto.in penul.col. de iu
di.vt s̃.ſæpius eſt dictũ.Et pro iſta concluſione huius ca
ſus faciunt oĩa quæ diximus s̃.in d.2.par.1.li.in 5.q.prin.
in 21.art.cũ ibi tractauimus,ex quo iuſp. tranſit cũ vni-
uerſitate vendita:an hoc procedat,ſi in venditione vni-
uerſitatis exprimatur iuſp.vt ibi late diximus:& Io.An.
& alij quos in d.21.art.retulimus,dãt aliquos modos ho
neſtos ſecundũ quos poſſet in venditione vniuerſitatis
nominari iuſp.& non poterit dici eſſe venditũ:quia ibi
illud hẽt locũ cũ ſimus in p̃roño,qui põt voluntariè ẽt
p alios titulos licitos iuſp.trãsferre, iudex aũt in iſto ca-
ſu non habet aliũ modũ , transferendi per ſententiam:
quocunque ergo modo in ea exprimat iuſp.quamuis
ſententia ſit ſuper vniuerſitate, videtur iudicare ſup iu
repa.quod facere non poteſt.d.c.quãto,de iudi. & ideo
ſemper uitiatur ſententia,ideſt vt ſe non extẽdat ad iuſ
pa.an autẽ teneat quo ad vniuerſitatem , diximus in d.
21.arti.Et hic ſimiliter caſus eſt clarus,quem ẽt ponunt
23 multi ex s̃.relatis doctoribus . ¶† Quartus eſt caſus ſeu
cõcluſio,qñ iudex ſecularis propter aliquod delictum
patroni per ſuã ſententiã publicaret omnia eius bona,
24 & in hoc caſu non includeretur iuſp. †quia hoc ſignũ
oĩum bonorũ non dr̃ vniuerſũ:vt pulchre voluit Gaie.
vbi s̃. pro quo faciunt omnia quæ nos diximus in d. 2.
par.,1.lib.in 5.q. prin.in 14. arti. vbi tractauimus,an ſub
venditione omnium bonorũ veniat iuſp.& multo mi
nus veniret,ſi publicaret omnia iura q̃ habet in aliqua
villa,quæ non eſt ſua:ſed habet in ea certos fundos vel
iura:vt diximus ibidem in 13.arti.Et multo minus veni
ret , ſi publicaret fundũ,& publicaret palatiũ p̃roni , in
quib.eſſent eccleſiæ ipſius iuriſp. nõ veniret illud iuſp.
vt ibidẽ diximus in 16.& 18.ar.& hæc cõcluſio nõ eſt cõ
tra gl.d.c.filijs.& opinio.Bart.Brixien.ibi ac ſequaciũ,de
quibus.s̃.& j.dicemus. cũ tenentes illã opinio.p̃ſuppo-
nant publicationẽ eſſe factã per iudicẽ ſecularẽ de vera
vniuerſitate: non aũt de termino non vniuerſali:nã vt
ex dictis do.Gaie.s̃.relatis patet , ipſe tenet cũ vera vni-
uerſitate tranſire,tñ cũ vniuerſitate nõ vera,vt dicit eſſe
publicationẽ oĩum bonorũ,tenet non tranſire,qa non
eſt vt vera vniuerſitas:licèt aliqui teneant contrariũ: vt
25 in d.14.art.late diximus.¶† Quintus eſt caſus ſeu cõclu
ſio,ꝙ qñ patronus commiſit tale delictũ , p quod venit
publicatio bonorũ oĩum & infamia: licèt in ſententia
iudicis ſecularis non venit iuſp. poterit tñ eps ſumma-
riè de iã cognitis ſe informare , & ipſe patronũ priuare
iurep.& ita procedat d.do.Anto.de Bu.in d.cle.paſtora-
lis.quem ibi ſequitur Imo.& s̃.retulimus, & alij tenen-
tes eius opinionem. Nec ob. contradictio Nelli in ſno
tra.de bannitis quem s̃.retulimus : quia epiſcopus non
habet cognitionem criminum ciuilium in laicum:qa
bene habet talem cognitionem , cum laicus eſt irritus
tali crimine,ꝙ nõ poſſet acquirere,nec tenere iuſp. in-
famia enim impedit quẽ acquirere iuſp. vt diximus s̃.i
2.par.1.lib.in 7.q.prin. in 8.art. Itẽ hæc cognitio epiſco-
pi eſt ad complementum pęnę publicationis factę per
iudicem laicum de eo quod in publicatione iudicis lai
ci non poterat cõprehendi . Et ex hoc reſultat reſpõſio
ad aliud motiuũ Nelli:ꝙ cũ ſemel ſit cognitũ,amplius
cognoſci non poſſit:quia hoc fit,vt perficiatur cognitũ
& iudicatũ p iudicem ſecularẽ,quod per,cũ perfici non
poterat ex defectu ſuæ iuriſdictionis: prout ẽt iudex lai
cus perficit in clericũ quod non põt perficere iudex ec-
cleſiaſticus,arg.c.degradatio.cum ibi notatis de pęnis.

lib.6.& operabitur iſta cognitio & pfectio, vt pfecte il-
le ſit priuatus omnibus eius bonis:& oĩ eius iure:nõ ta
men vt illud ius acquirať fiſco:ſed vt eccleſia ſit libera:
vt ipſemet Butr. dicit,& in hoc caſu põt procedere opi.
Butri.ſcilicet in vniuerſitate nõ vera:vt cum ea non trã
ſeat iuſp.in confiſcatione illius: ſed conualidetur p epi
ſcopũ vt eccleſia ſit libera.Si tamen hæc publicatio nõ
veniret de iure cõi facienda:ſed de iure municipali cõ-
curro cum do.Ant. vt epiſcopus in caſu præmiſſo non
habeat aliqd ſupplere,p tex.in c.eccleſia ſanctæ Mariæ.
de conſtitu.p cum allegatum nam ſolẽnitates vel actus
diſpoſiti p ius municipale non hñt locum in iurep. vt
diximus ſ.in 1.par.a.lib.in 4.q.prin.in 9.art. niſi diceres,
ꝙ omnino p talem ſniam emanantem a iure munici-
pali ille efficitur infamis eſt forſan bãnitus, & publica-
tus,& dedecus eſt eccleſiæ retinere iuſp.Et concluſionẽ
huius caſus tenet ẽt breuiter do.Phili.de Sarra.in d.c.cũ
16 laici.poſt relationẽ do.in 3.ſua concluſione.†Sextus eſt
caſus ſeu concluſio, quando etiam p laicum iudicẽ fa-
cta eſt publicatio bonorũ alicuius delinquẽtis in caſu ,
quo põt ex delicto patrato ꝯ ipſam eccleſiã particularẽ
vel vniuerſalem : & tunc licet in ipſa publicatione nõ
ſit aliquod ſignum vniuerſale, erit priuatus iurepa. po-
tius ex iuris diſpoſitione,arg.c.in quibuſdã.de penis. &
licet videatur tranſire in confiſcatione,tñ non habet re
manere penes fiſcũ:ſed habet reuerti ad eccleſiã , & ec-
cleſia poterit illud repetere,vt ſit libera.Et pro hoc caſu
facit illa deciſio de emphyteuſi quam ſ.retulimus poſt
Roch.& p ea facit.d. c. in quibuſdã. nõ obſtãte rñſione
Roch.dicentis illũ tex.nõ loqui in terminis noſtris : qa
ibi ſnĩa nõ eſt lata p iudicẽ ſecularẽ:ſed p eccleſiã:& in
ſpecie ſuper iurepa.nã p hoc nõ negatur:ꝙ in illo deli-
cto homcidij vel mutilationis facto per pronum laicũ
nõ poſſit procedere ẽt iudex ſecularis, & publicare oĩa
eius bona,& ipſo iure veniret amiſſio iuriſp.p illũ tex.
vel ſi bene patronus eſſet dominus caſtri & cõmitteret
pdictũ delictũ,nõne ſuperior poſſet publicare caſtrum,
& nihilominus iuſp.tranſiret ad eccleſiam , & efficeret
liberã vt in proximo ſeq.caſu dicetur , & ad hoc etiam
facit.d.c.felicis.non obſtante reſponſione do.Roc.dicẽ
tis,non loqui in ſententia iudicis ſæcularis:quia poſſet
idẽ caſus iudicari p ſecularem , nec ẽt alia reſponſio te-
net: ꝙ in illa vniuerſitate cõdemnati non erat iuſp. vel
tale quid,quod trãſiret cũ vniuerſitate: quia poſſet hoc
17 eſſe,& idẽ iudicaretur.† Eccleſia verò vniuerſalis poſſet
offendi,cũ pronus iudicaretur hæreticus, nã ſi bene cõ-
tra cum iudicaretur per iudicẽ ſecularem: vt in hoc re-
gno fit:maxime virtute ſacrarũ conſtitutionũ regni in
publicatione bonorũ iuſp.veniret : vt eccleſia efficeret
18 libera:vt diximus ſ.in 2.præceden.arti.¶† Septimus eſt
caſus ſeu concluſio,quando per iudicem ſæcularẽ pro
pter delictũ factum cõtra eccleſiam:vt in terminis pro-
ximi pcedẽtis caſus,& publicaretur aliquod ſignũ vni-
uerſale: puta caſtrum,villa,& ſimilia:& tunc aũt caſtrũ:
ſeu villa erat indiſtincte ipſius patroni , & non alterius
ſuperioris domini feudi:& ſic ſumus in caſu.c. in qbuſ
19 dam.† dicerẽ adhuc eccleſiã effici liberã: quia ille text.
non diſtinguit,nec nos diſtingere debemus.c.ſi Roma-
norũ.19.diſt.c.ſolitæ. de maio. & obed. Si verò eſſemus
in alio caſu offenſionis eccleſiæ vniuerſalis:tũc nõ dice
rẽ priuari principalẽ dominũ feudi: ſed tranſire iuſp.ad
illum cum ipſa publicatione caſtri ſeu villæ : vt ẽt in ſe-
20 quenti caſu dicemus. † Octauus caſus eſt ſeu cõcluſio,
qñ qs nõ deliquit in ecclam : ſed in aliquo delicto ſecu
lari,puta in crimine læſæ maieſtatis humanæ, & tunc ſi
in publicatione venit caſtrũ,vel villa,in quo; vel qua ẽ
iuſp.cũ ipſa publicatione trãſibit iuſp.ad fiſcũ , & ſic ad
ſuperiorẽ,ne diminuatur ius caſtri,vel villę:ſed ſiue al-
teri ꝯcedat p fiſcũ,ſiue p illũ detineať, ſint integra illius
iura.Et in hoc caſu dicerẽ pcedere opinionẽ dictæ glo.
in c.filijs.& vltima d.Gaie.cum ſe reſtringit ad caſtrum
vel villã illa rõne:qa dicimus in vẽditione caſtri vel vil
læ tranſire iuſp.& alia rõne copulatiua , ne minuantur
iura caſtri ſeu villæ & in hoc caſu procedat illa opinio
quã dicũt cõem q̃ in hoc caſu p ꝯſuetudinem obſerua-
tur:nã pone in hoc regno aliquis dominus alicuius ca-
ſtri,qd habet a rege,ex aliquo delicto p publicationẽ ca
ſtri illud amittit trãſibit iuſp.cũ caſtro ad regẽ:qa a prin
cipio ſic erat : & ſic ceſſat illa rõ pıudicij eccleſię : qa ita
erat a principio : & mõ reuerſum eſt ad eius dominũ :
ergo cũ eadẽ natura,ar.c.ab exordio.36.diſt. & in hoc ca
ſu nõ militant rõnes do.Ant.qa ille laicus totalẽ iuriſdi
21 ctionem habet in caſtro directo iure.† Nonus eſt caſus
ſeu cõcluſio,qñ in publicatione veniret aliquod ſignũ
vniuerſale nõ vt caſtrũ habẽs : ſeu habentẽ aliũ directũ
dominũ:ſed oẽ dñiũ eſt illius delinquẽtis , vt eſt hẽditas
vel aliquo villa nõ feudalis : & tunc in tali cõfiſcatione
multi tenent tranſire iuſp.in fiſcum,moti: vt Roch.di-
cit,potius p reg.c.cũ ſeculum.& c.ex litteris.hoc ti.ꝙ cũ
vniuerſitate vendita tranſeat iuſp.ita & cũ vniuerſitate
ꝯfiſcata.& But.dicit hãc argumentationẽ ſibi non place
re,vt p eũ:& ſ.retulimus.Ego dico nullo mõ eſſe bonã:
nã vendens vniuerſitatẽ non delinquit:& põt ſi vult iuſ
pa.alienare tit.habili:vt in dictis iurib. & alijs hoc ti. de-
linquens verò non ſolũ nõ vult,vt do.eius voluntatem
ponderarent:ſed etiam vt non poteſt, nec iudex põt de
illo diſponere,p c.quanto.de iudi. ergo mala argumẽta
tio.Et ſi diceres,in quo differt a præcedenti caſu, rñdeo
ibi cõcludere cumulatiuẽ duas rõnes,ſcilicet ſigni vni-
uerſalis:& ẽt præiudicij tertij,hoc eſt veri domini: & iõ
hic non militat reg.§.affinitatis.inſtitu.de nuptijs.ſed il
la ꝙ vbi requiruntur plura ad eſſentiã formalẽ alicuius
actus vno differẽte corruit ille actus l.ſi vnus.C. de teſta
mẽtis.& Bar.in cõſi.114.proceſſum eſt.cũ alijs q̃ pro iſta
regula ſoleo allegare ſ.in j.par.j.lib.in 9.q.prin.in 3. arti.
in verſi. nã vbi plura.in j. motiuo partis affirmatiuæ. Et
aduerte,qa do: ſ. allegati ponũt hæreditatem pro ſigno
vniuerſali,qd nõ eſt in caſu noſtro: qa nõ ſufficit eſſe ſi-
gnũ vniuerſale,ſi eſt facienda traditio particulariũ rerũ
vt fit in hæreditate:vt late diximus in 2.par. 1.lib. in 5. q.
principali in.15.ãrt.dum tractauimus, an cum venditio
ne hẽditatis tranſeat iuſp. ideo dicerem in iſto caſu : vt
22 diximus ſ.in 4.caſu. † Dicimus , & vltimus ſit caſus , &
concluſio,ꝙ in caſibus,in quibus ſupra diximus, iuſpa.
confiſcari,& tranſire in eccleſiam,intelligendum eſt:vt
eccleſia remaneat libera ſub epiſcopi poteſtate : vt vo-
luerunt omnes ſ.allegati do.& pſertim Butr.& Imo.in
d.cle.paſtoralis,& Cardi. in d.cle.2.in 8.q. hoc titu.vt in
proximo ſequenti art.dicetur.Et ex omnibus ſupraſcri
ptis patet alia concluſio in caſu confiſcationis bonorũ
patroni,iuſp.nullo modo tranſire ad filios:ſed vel ad ec
cleſiam:vel ad fiſcum,vt ſupra eſt dictũ , ſicut poteſt ad
extraneos tranſire.Et pro hoc faciũt ea quæ diximus in
2.par.1.lib.in 2.q.prin.in 1.& 7.arti. Et de iſto aticulo vi-
de etiam do.Felin.cum additio.Phil.Simonetę in c.quã
to.de iudicijs.

¶Nonus arti.8.q.prin.3.Libri.

1 *Eſt ſummatum cum præcedenti.*

1 ET ideo nonò dubitatur † ſi patronus priuatur in ſpe
cie iurep.pp delictũ circa ipſum iuſp.commiſſum ,
vel tranſit in ꝯfiſcatione & venit ad eccleſiam:vt in caſi
bus proxime dictis : an illud iuſp.euaneſcat:ita ꝙ eccle
ſia libera remaneat,an verò iuſpa.acquiratur ipſi eccle-
ſiæ,ita ꝙ ſit patrona ſuijpſius.gl.in c.quia clerici.hoc tit.
tangit hunc ar.& dicit hoc caſu iuſp.acquiri ipſimet ec
cleſiæ patronatæ.cui facta eſt iniuria p delictũ, ad quod
faciũt notata p Arct.do.Fel.& alios moder.in rub.de iu
dicijs.Roch.ẽt format hanc qõnem ibidem in verbo ip
ſe vel is a quo.in 3. q.& dicit verã, & cõem opinionem
eſſe,ꝙ eccleſia remaneat libera patrono vel aduocato ,
ita ꝙ ille ad quẽ primò ſpectabat inſtitutio, nũc habeat
liberã collationẽ:ita concludunt Inno.Io.An.Do. Car.
Abb.& cæteri cõiter in d.c.quia clerici . & vt dicit Abb.
ibi hoc ẽt fuit de mẽtẽ gl.prædictæ, qa ſm eũ propriè lo
quẽdo eccleſia nõ põt eſſe patrona ſuijpſius:& eandem
conclu-

concluſionē firmat gl.in c.vnico.in verbo eidē.eo.tit.li.6.& ibi cōiter do.ſequūtur. Tu adde hanc conclu. tenere omnes do.quos ſupra allegauimus in proxi.p̄ceden. arti.tenentes iuſp.tranſire ad eccleſiā,& diximus in vlt. concl.& adde ēt ea quæ diximus.ſ.in 2.par.1.lib.in 5.q.prin.in 3.4.& 5.art.vbi tractauimus, cum iuſp. perditur qa patronus illud vendidit,& acquiritur eccleſiæ.

¶Decimus arti.8.q.prin.tertij Libri.

1 *Eſt ſummatum cum præcedenti.*

1

SEd ex hoc adhuc reſultat dubium,& hic ſit.10.art.in caſibus,in quibus iuſp. perditur & acquiritur eccle-
2 ſiæ† eccleſia erit libera,vt proximè dictū eſt: quid ſi ille patronus habebat cōpatronū an erit libera eccleſia vel rector ipſius erit cōp̄ronus loci priuati cū ſocio. Et Gaic.in rep.e.c.ſi.de elec.lib.6.ante fi.42.col. eum tractaſſet an iuſp.tranſeat in fiſcū,dicit eccleſiā eſſe liberā plena libertate,ſubiūxit hoc eſſe verū, ſi ille priuatus erat ſolus p̄ronus:qa aliàs alius habilis p̄ntaret,alleg. Car.in cle.vnica.de ſup.negli.præla.& facere qđ no. ide Car.in c.ſignificaſti.ad fi.de iurep.qđ dictū retulimus.ſ.in 5.art. in proditore.Phi.de Sarra.verò in d.c.cū laici.in 5.& vlt. ꝯclu.materiæ ꝯfiſcationis dicit,caſu quo p̄ronus amittit iuſp.ecclām eſſe liberā,& ad collationem, ſpectabit ep̄i,ſi ille erat ſolus p̄ronus:alioquin alius p̄ronus habilis p̄ſentabit ꝓ rata ſua:& ep̄s loco p̄roni priuati p̄ntabit apud ſeipſum vt p̄ronus, & inſtituet vt ep̄s: vt dicit voluiſſe in ſimili Goff.Io.An.Car.& Butri & Abb.in c. ſignificaſti.circa fi.hoc ti.ar.l.ſi ꝯſul.ff.de adop.& c. cū inter.in fi.de re iu.& per Do.in c.vnico.in 2.gl.hoc ti. in 6. Tu aduerte:nā nos ſ.in 3.par.2.lib.in 4.q.prin in 5. arti. concluſimus,ꝙ ſi ſunt duo p̄roni,vnus qui pōt p̄ntare, alter qui pro illa vice nō pōt p̄ntare: quia priuatus iure p̄ntandi: puta qa p̄ntauit indignū ſcienter: vt no.in c.cū vos.de offi.ordi.p̄ntatus ꝗ habilis eſt inſtituendus:& ſic ipſe reputatur ſolus p̄ronus: & ſecundū hāc ꝯcluſionē loquutus fuit Gaic.qa ſicut ibi delictū cōpatroni ꝓdeſt cōpatrono ſic & in caſu nr̄o, qđ dictū mihi nō placet: qa priuatio iuriſp. p̄roni delinquētis tota redūdaret in beneficiū cōpatroni,& nō eccleſiæ:& ſic libertas ecclæ q̄ tātopere ꝑ do.in 8.p̄ced.arti.eſt ꝯſiderata, nō haberet locū.Iō dicerē in hoc caſu,vt dicit Phi.iuſpa.priuati re p̄ntari ꝑ ep̄m.illud verò cōpatroni ꝑ ſeipſum. vnde dicta in proxi.p̄ce.ar.ꝙ ep̄s ſolus ꝯferat eccla facta libera, nō pōt habere locū: cū nō eſt facta libera in totū ſed in parte.& ideo vt ꝯſeruetur quaſi poſſeſſio iuriſp.acquiſita eccleſiæ,ne cōpatronus ſolus videatur p̄ronus,neceſſe erit ep̄m p̄ntare coram ſeipſo pro iure priuati: vt late diximus ſ.in 3.par.2.lib.in 2.q.prin.19.art.vbi & hunc caſum decidere poteritis modo prædicto.

EX omnibus dictis in ſupraſcripta.8.q.& eius decem ar.concluſionem collige,patronum non ſolum ex cauſis in p̄ce.q.poſitis abſque delicto poſſe iuſp. ꝑdere, ſed ēt ex alijs ex delicto poterit illo priuati, vt in oīb. ſupraſcriptis ar.probatur.Amplia primo hanc conclu. intantū,ꝙ ſi patronus vendat iuſp.ex delicto ſimoniæ, quod committit,& iniuria illata eccleſiæ perdit iuſp.& eccleſia efficitur libera:vt diximus in 1. ar.Amplia. 2. d. cōcl.ꝗ maxime procedere,ſi patronus occideret rectorē ſeu clericū eccleſiæ:vel illi mēbrū mutilaret: qa tāto magis,cū ſit maior iniuria ipſo iure priuatur iurepa. vt diximus,ſ.in 6.art. Extende iſtā amplia.intm̄ procedere ꝙ nō ſolū ipſo facto priuatur iurep.ſed etiā perceptione alicuius cenſus,vel ſeruitij,quod,& quē ſibi reſeruauit p̄ronus in limine fundationis vltra iuſp. de ꝯſenſu ep̄i:vt diximus in d.6.at.in verſi.ex quib. dictis Abb.Extende ſecundò.d.amplia.vt nō ſolū tales amittāt iuſpa. & perceptionē temporaliū vt ſ. ſed ēt vſq; ad quartam generationē nō poterunt clericari, niſi cum eis ꝑ Papā diſpenſetur:vt diximus.ſ.in d.6.art.p̄ſertim in ver.& ad iicere.Reſtringe hāc ampl.procedere,niſi p̄ronus oſtenderet rectorē eccleſiæ ad ſui defenſionē vim vi repellēdo cū moderamine tutelæ inculpatæ,& qa aliter mortē euitare nō poſſet,vt diximus in fi.d.6. art. Amplia tertiò d.conclu.vt non ſolūm patronus ꝑdat iuſp.cum offendit eccleſiam,in qua habet iuſp.ſed ēt quādo offendit eccleſiam vniuerſalem : puta quia labatur in hæreſim:quia amittit iuſp.vt diximus.ſ.in 2.at.Extende hāc ampli.intantum procedere,ꝙ ſi bene fuerit ipſe patronus lapſus in hæreſim ad fidē conuerſus non recuperabit iuſp.cum ſemel libera ſit eccleſia acquiſita: vt diximus ſ.in 2.arti. Amplia quartò d.conclu. & præcedentem ampli.non ſolū procedere in hæretico p̄rono: ſed ēt in credente,receptatore,fautore & defenſore hęreticorū,in ſciſmatico,apoſtata & exiſtente per annū in excōmunicatione maiori in caſibus, in quibus p̄dicti iudicantur hr̄tici:quia patronus in talib. incurrens ſimiliter erit priuatus iurep.& conuerſus illud non recuperabit:vt diximus ſ.in 3.art.Amplia.5. d. concl.non ſolum procedere in committente crimen læſæ maieſtatis diuinæ,ſed ēt in committente crimen læſæ maieſtatis humanæ:quia publicantur eius bona,& perdit iuſp. vt diximus ſ.in 4.art.Amplia 6.d.conclu.intantum procedere,ꝙ non ſolū cōmittens crimen lęſę maieſtatis diuinę vel humanæ,cuius bona publicātur amittit iuſp.ſed ēt cōmittens crimen proditionis patriæ de quo crimine ēt clericus per ep̄m hoc modo punitur,& priuatur iurep.vt diximus.ſ.in 5.art. Amplia.7.d.conclu.intm̄ procedere,ꝙ ēt ſi tales de dictis criminibus puniātur,& publicatio eorū bonorū fiat per iudicē eccleſiaſticū ſeu ſęcularē,perdit iuſp.& acquiritur eccleſiæ, niſi ſi publicaretur caſtrum,vel villa,in quibus eſſet iuſp.q̄ loca haberēt aliū ſuperiorē dn̄m:quia tunc cū illo caſtro vel villa tranſit ad illū dn̄m caſtrū vel villa: & ſic nullo mō trāſit ad filios:vt late declarauimus ſ. per plures cōcluſiones in 8. arti. Quę hic ſint repetitæ tanquam declarationes huius ampliationis.Amplia.8.d.conclu. intm̄ procedere,ſcilicet ex prædictis delictis patronum priuari iurep. & venire ad eccleſiā,ꝙ illud euaneſcit,ita,vt eccleſia remaneat libera,& ep̄s conferat per collationem,& non habebit ſibiipſi præſentare, & inſtituere, vt diximus ſ. in 9.art.Reſtringe hanc amplia.procedere,qn̄ vnus erat patronus tm̄ in eccleſia,ex cuius delicto eccleſia erit effecta libera:quia tunc prouidebitur illi per collationē epiſcopi:ſed qn̄ in illa eſſet cōpatronus, non accreſceret totū ius illi:ſed pro patrono priuato epiſcopus p̄ntabit ſibiipſi vnà cū cōpatrono, & inſtituet:vt diximus ſ.in 10.& vlt.art.Limita modò d.conclu.ꝙ quamuis ex delicto patroni cōmiſſo contra eccleſiā priuet̄ iurep.vt dictum eſt: tamen ſi patronus vindicauit ſibi plus iūris in eccleſia quā habebat:& eius bona malitioſè occuparet,vel ſimilia faceret:& eccleſiam collegiatam vellet facere ſimilem,non priuatur iurep.ſed erit excommunicatus,vt diximus ſ.in 7.arti.

¶Nona quęſtio.principalis 3.Libri.

1 *Iuſpa.an ſit mere ſpirituale,an mere temporale,vel mixtum. vbi quòd eſt annexum ſpiritualitati.nu. 18.& quæ ſit ratio.nu.8.*
2 *Ratio quare electio non conceditur laico,ſed præſentatio ſic.*
3 *Poſſideri non poteſt ius mere ſpirituale,ſed quaſi ſic.*
4 *Spiritualia quædam mere,quædam non.*
5 *Dignum magis trahit ad ſe minus dignum.*
6 *Vna & eadem res non debet diuerſo iure cenſeri.*
7 *Spiritualia quot modis ſumantur.*
9 *Ratio quare iuſp. non dicatur ſpirituale annexum temporali.*
10 *Compromitti cauſa iuriſp.non poteſt in laicum.*
11 *Iuſpatrona.regulariter regulatur ſicut alia ſpiritualia. limita. nu. 12. 13.& 14.*
15 *Annexum ſpirituali dupliciter dicitur.*
16 *Legitimari non poteſt ad ſpiritualia ab imperatore.*
17 *Simonia cadit in annexis ſpiritualibus.*

QVærendum eſt modò principaliter 9. cū iā ſatis late dictum ſit de omnib.fructibus iuriſp.de potentia clerici beneficiati patroni,& ep̄i erga illud, & quali

ter pſonus illo priuet:merito videndũ eſt,quę ſit ipſius
natura:vt cũ de eo agiť, poſſit haberi notitia , ad quẽ ſit
recurrẽdũ, ad iudicẽ. ſ. eccleſiaſticũ vel ſæcularẽ in qua
1 qõne veniũt diſcutiẽdi infraſcripti art. ¶† Et primus ac
principalis articulus in materia eſt , an iuſpat. ſit mere
ſpũale,vel mere tpale,vel mixtũ Hunc art. ponũt Abb.
& do.in rub.de iudicijs.ſub hac forma, an ſit dare iudi-
ciũ mixtũ ſpirituali annexũ,vt cũ agiť de iurepa. & do.
Abb refert ibi do.cõmuniter dicere ꝙ nõ:ga iſtud iuſp.
eſt ius ſpirituale attẽta origine:vt in c.ga clerici.hoc tit.
ſed ipſe dicit ſe nõ putare hoc vltimũ dictũ fore verũ :
quia immo iuſp.põt dici quoddam mixtum rõne tẽpo
ralitatis,& ſpũalitatis:quia participat de vtroq;,nec pci
ſe accedit ad alterũ extremorũ , ſicut dicitur iudicium
iſtud,qñ agitur de crimine ciuiliter:vt in c. tuæ.de pro-
cu.licẽt enim iuſp.dicãtur indiuiſibile: tñ quò ad intel
lectum dr mixtum:quia in parte eſt tẽporale, & in par-
te ſpũale.gl.peregrina in c.piæ mentis.16.q.7.nec proce
dunt dicta doctorũ maxime do.An.ſecundum cũ,dum
voluit,ꝙ ſecũdùm materiã originariã ſit mere ſpũale :
ga iſtud non eſt verũ : nã antequã diſpenſaret cũ laico
pñono,vt poſſet ꝯſequi iuſp. in eccleſiaſtico beneficio,
hoc ius nondũ erat in eſſe deductum·ergo non poterat
eſſe ſpeciale:quia ex non ente non fit ens:vt dicit philo
ſophus:& apud Boetiũ ſcribentẽ ex nihilo nihil exiſte-
re ſnĩa vera: ideo cũ non eſſet in natura,non poſſet dici
ſpũale.Itẽ ꝯſideratis radicib.ipſius iuriſp.nõ poſſet dici,
ꝙ ſit ſpũale merũ,vel aliqñ fuerit:ga per pręſentationẽ
patroni nullũ ius ſpũale acquiritur præſentato , ſed eſt
quoddam initium,& inchoamẽtum ad ius ſpũale obti
nendũ:vt in c.quod aũt.& in c.paſtoralis.hoc ti.hinc eſt
ꝙ vno pñtato poteſt patronus laicus aliũ præſentare:vt
in c.cum aũt.hoc tit.& iſtud ſentit Inn.in c.ꝙ ſicut.& in
2 prin.de elec. † vbi dicit , iõ electionẽ nõ cõcedi laico in
eccleſia,ſed pñtationẽ ſic:vt in c.nobis.hoc tit.quia per
electionẽ initiatur matrimonium inter electũ,& eccle
ſiã vt in c.fi.de trãſlatione p̃latorũ.ſed pręſentare nõ eſt
ius mere ſpũale ſed annexum ſpũali:nec cõtrahitur ali
quod vinculum inter pñtatũ & eccleſiã, cũ nullum ius
ibi acqratur:vt proximè dictũ eſt.& ſic aperte ſentit In-
no.ꝙ ẽt habito reſpectu ad merã naturã iuriſp.non põt
dici ius merè ſpũale:ſi enim eſſet ius merè ſpũale , non
caderet in laicũ:& ideo fuit cõceſſum laico; ga nõ erat
mere ſpũale : ſi enim eſſet ius mere ſpũale,non exacra-
retur per ꝯceſſionẽ factã laico:cum ipſum ius conferẽ
di qñq; ex priuilegio cõceditur laico,nec ꝑ hoc execra-
tur.63.diſt.c.Adrianus.& qđ not.Io.And.in c.2.de p̃ben.
in 6.& pro tanto hoc ius dr annexum ſpũali:quia parat
viam ad obtinendã inſtitutionẽ, q̃ eſt ius mere ſpiritua
le : & ſic concludit do. Abb.iuſp.ſecundũ ſuam naturã
non eſſe mere ſpirituale,& dicit hoc tenere gl.in c.quã
tò.de iudicijs.Barb.in d.rub.de iudicijs,relatis d.Abb.in
10.col.verſi.itẽ diuiditur , in ſeq.col.in verſi.iſte paſſus.
3 dicit p̃dictus do.Abb.adduci poſſe rõnẽ,ius † mere ſpi-
rituale nõ poſſideri ſed quaſi poſſideri.l.ſeruus.§.incor
porales.ff.de acqui.re.domi.c.conqueſtus.in verbo qua
ſi poſſeſſionem.de foro compe.ſed iuſp.poſſidetur per
laicũ:vt decidit tex.in c.paſtoralis.hoc ti.& ponit glo.in
d.c.quãto.ergo iuſp.non eſt merè ſpirituale : ſed poſſet
defendi d.do. An. & Goffre. ſecundum Barba. ibi ab il-
lo tex.ga dẽt ſubaudiri quaſi,at.eius quod voluit tex.&
gl.in l.& puto.ff.fam.erciſc.& in l.ſed ſi poſſeſſori . §.itẽ
ſi iurauero.ff.de iureiur.& iſtud dicit voluiſſe Bald.in d.
c.quãto.impropriando modũ loqnẽdi in gl. illa . Tu ad
uerte: quia nos s̈.in 1. par.2.lib.in 3.q.prin. in 24.& vlti.
arti.concluſimus,iuſp.dici quaſi poſſideri,& non poſſi
deri,& ſic non obſt.motiuum Barb.pro Abb.Proſequi-
tur Barb.ibidẽ,ſe velle oſtendere opi.Goff.& do.Ant.fo
re veriorẽ per mediũ inconuincibile:valet electio ſecũ
dũ naturã ſuam:& ius ſpũale cum non cadat in laicũ c.
meſſana.& c.ſacroſancta.de electione.ſed iuſpa.eſt pro-
ductiuum electionis,ergo eſt productiuũ iuris ſpũalis :
quia qualitatis effectus demõſtrat qualitatẽ cauſæ ꝓdu
centis:vt in l.ꝙ ſi nolit.§.qui mancipiũ. ff. de ædil. ædic.

nã epiſcopus naturale eſt procreare ſibi ſimile : vt dicit
philoſophus in primo de generatio.& corruptio.natu
ra.n.eſt vis inſita rebus ex ſimilib. ſimilia procreãs.facit
quod habetur in c.ius naturale.1.diſtin.ſi ergo iuſp.pa-
rit ſpũale,ergo ipſum quoq; ſpeciale eſt aſſumptum,di
cit probare tex.aureũ in c.2.in verbo vnũ eligãt.& c. pe-
nultimũ.hoc ti.& facit in arg.gl.multũ ſingularis in c.fi.
de elect.lib.6.quæ extendit illũ tex. loquentẽ de electio
ne ad pñtatione.ergo originaliter iuſp.eſt mere ſpũale.
Dicit etiam adduci poſſe tex.in c. 3. in verbo ſuſtinuit.
hoc ti.vbi habetur,eccleſiam ex quadam tolerantia ſu
ſtinere laicum habere iuſp.in eccleſia:nam ſi non eſſet
mere ſpũale ex ſui natura,in quo eſſet hæc tolerantia ,
poteſt enim eccleſia habilitare laicum ad ſpũalia: vt di-
cit glo.in c.Mennam.2.q.5.& in c.pręter hęc.32.diſtin.&
in c.bene quidem.96.diſt.Et ſubdit , ꝙ ſi quis vellet im-
propriare illũ tex.vt intelligatur,ideſt præſentent,argu.
l.pater Seuerinam. §. conditionum.verba. ff. de condi-
tio.& demõſtra.nihil obſtat:& ideo dicit Bal.in d.c. quã
to.de iudicijs . ꝙ ſi epiſcopus conſtituit vicarium laicũ
in ſpũalibus,tenet actus, & impropriat vicarium , ideſt
aſſeſſorem,allegat.d.§.conditionum verba. & ſic reſpõ-
deri poteſt,impropriationem eſſe irritandam. c. in his.
de vero.ſignifi.& Bar.non recte fuiſſe loquutum in d. c.
quanto.vt ibi dicit Barb.ſe eſſe dicturum . Nec eſt mirũ
ſecundùm eum: quia vnum,& idẽ accidens applicať di
uerſis ſubiectis,vt aſſumat naturam illorum per id , qđ
voluit Bar.in l.ſi publicanus.§.fi.ff.de publi.& Bald. in l.
ſecunda.C.de ſeruitutib.& do.Abb.in ca.ſuper qbuſdã.
§.prætere a.de verbo.ſignifi.Et tenendo hanc conclu.di-
cit Barb.ſ.ꝙ iuſp.originaliter ſit ſpirituale , redditur ve-
rior opinio Hoſti. quòd ſi concedo villam alicui ſub
vniuerſitate bonorum,ſicut videor concedere iuſpat.vt
in c.ex litteris.hoc tit. ita videor concedere ius decimã
di,de quo per Io. An.& alios in c.ad quæſtiones. de rerũ
permut. Et ſecundùm hoc non videtur procedere tex.
in c.quanto.de iudiciis.inquantum dicit,iuſp.ideo eſſe
ſpirituale:qa annectitur iuri ſpirituali , de quo eſt text.
in c.de iure.hoc tit. nam ſi naturaliter eſt mere ſpiritua
le:ergo non eſt accidẽtaliter per annexionem. Glo.ue-
rò in d.c.quãto. ſimpliciter dicit,ꝙ mere ſpirituale lai-
cus nõ tractat,nec poſſidet,ſed tẽporale tractat & poſſi-
det.ius vero connexũ non tractat vt ibi:ſed poſſidet vel
quaſi: & hoc de gratia.c.3.hoc ti.Goff. tamen in ſumma
huius ti.§.1.vltra medium dicit,iuſpa.realiter eſſe quaſi
ſpirituale,quod dicit patere : quia vendi non poteſt , ſi-
cut nec ſpirituale niſi cum vniuerſitate vt in c. de iure.
hoc titu. ſed quia ex diſpenſatione eccleſia cadit in lai-
cum,pro tanto dicitur annexũ iuri ſpirituali,& ſic non
inſpecta natura ſua:ſed inſpecto illo accidente ſurgẽte
ex diſpenſatione eccleſiæ.pro quo alleg.gl.in c.piæ mẽ-
tis.16.q.7.q̃ dicit,iuſp.eſſe ſpirituale: ſed nõ mere : quia
4 cadit in laicũ.† Quædã enim ſunt mere, & eſſentialiter
ſpũalia,vt anima.gratia,virtutes,& ſimilia,q̃dã non me
re,& eſſentialiter:ſed ꝑꝑ aliud,vt ſunt beneficia,vaſa or
dinata ad ſacrificiũ,& ſimilia iura ſpũalia, quæ ordinan
tur ad finem ſpiritualiũ,vt ad finẽ animæ, ad miniſtros
ſuſtentandos , & iſta tanto magis dicuntur ſpiritualia ,
quanto magis appropinquãt ad finẽ.ſ.rei ſpiritualis : vt
eſt bona gl. 16.q.7.in ſumma,applicãdo prædicta ad pro
poſitũ : quia per electionẽ initiatur matrimoniũ inter
electum,& eccleſiã,ius eligendi dicitur magis ſpiritua-
le q̃ ius patronatus,qđ non immiſceat matrimoniũ cũ
pñtato:ſed tñ pręparat perſonam, cum qua deber con-
trahi,& hoc etiã principaliter non cadit in laicũ niſi ex
diſpenſatione eccleſiæ:ſed noluit eccleſia diſpẽſare cũ
laico circa electionem: quia eſt actus magis ſpũalis . Et
ideo infert,ꝙ cũ eſſentialiter iuſp.mere ſpũale,dẽt quo
oĩa iudicari vt ſpirituale , niſi in contrariũ ſit a iure ex-
preſſum:& iõ ſi ſpiritualis cã deberet tractari ſimplici-
ter,& de plano,idẽ in iurep.qa ipſum iuſp.mere & eſſẽ
tialiter dr ſpũale.& ſic ſentit do. An.poſt Goff. iõ iudicẽ
eccſaſticũ cognoſcere de iurep.qa ẽt realr & eſſẽtialiter
ſpũale.Abb.verò ĩ d.c. quãto.d.nunq̃ ſibi placuiſſe hoc
dictum

dictũ,quia iuſp.antequam fuiſſe conceſſum laico, non
erat deductũ, in eſſe: & ideo nõ poteſt dici originaliter
eſſe mere ſpirituale: vt ſ. eius dicta, & Inn. retulimus.
q Inn.voluit per hoc,ꝙ iuſp.cõceditur laico,nõ dicitur
annexũ ſpirituali:nã ius ꝯferendi conceditur principi-
bus:vt ſupra eſt dictum:& tñ per hoc non dicitur anne
xũ ſpirituali:& hoc voluit gl.in d.c.quãto.ſi recte põde-
retur.dũ dicit,laicũ poſſe poſſidere iuſp. qa nõ eſt mere
ſpirituale.& intelligit de gratia:ſic etiã de gratia potuit
ius eligẽdi poſſidere:vt in d.c.Adrianus.ſed eccleſia no
luit intantũ diſpenſare. In alio dicit Abb.ꝯfundi d.do.
And.nã ſi eſſet mere Ius ſpirituale in ſe,ita deberet eſſe
& in alijs,& ſic cũ cadit in laicũ,ſi dẽret, vt ius ſpirituale
tractari,ſequeret̃,ꝙ ſicut ius mere ſpirituale non trãſit
cũ vniuerſitate ſeculari:quia non põt venire acceſſoriè
ad tẽporalitatem,cum ſit prorſus alterius naturę:vt no.
Inno.in c.ex literis.hoc ti.idem dicendũ eſſe de iurepa.
vt non trãſiret cũ vniuerſitate, quod tñ eſt falſum:vt in
d.c.ex litteris.& c.cum ſeculũ.hoc tit.Nec obſt.ſecundũ
Abb.iuſp.ordinari ad finem ſpiritualiũ:quia hoc eſt qđ
dã præambulũ,& inchoamẽtum a remotis;non .n. om
ne ordinatũ ad finẽ ſpiritualiũ dicitur ſpirituale:vt põt
poni exẽplum in libris eccleſiæ,q ordinant̃ ad finẽ cau-
ſæ rei ſpiritualis: nõ tñ ſunt ſpirituales nec ſacri. Licèt
ergo laicus poſſideat,nõ tñ pp hoc debet inferri, iudicẽ
ſecularẽ poſſe de illo iure cognoſcere:qa laicus de gra
tia & quadã tolerantia eccłæ illud poſſidet, vt laici iudi
cant̃ ad ꝯſtruendas eccleſias.c.1.hoc ti.iõ ꝯceſſio exorbi
tãs nõ debet extendi maximè in ꝑiudiciũ eccleſiæ, arg.
c.ob gratiã.de reg.iu.li.6.& l.qđ fauore.C.de ll.Et ad om
nes actus ꝯſequutiuos ad ius poſſidendi: vnde trãſit ad
hæredes ẽt extraneos ſicut res prophana. 16.q.7.c.q ius
item trãſit cum vniuerſitate.d.c.ex litteris. Et ſi dicatur,
ꝙ de cõnexis idem eſt iudicium, & dignius attrahit mi
nus dignũ:vt in c.quod in dubijs.de conſecra. eccle. vel
alta.cum iuſp.ſit annexum ſpiritualibus, & eſt dignius
quare tranſit cũ vniuerſitate, remittit ſe ad nota. in d.c.
ex litteris.& ita reſidet in d.c.quãto.belliſſime ſecundũ
Barba.de quo vltimo nos diximus ſ.in 2.parte 1. lib. in
5.q.prin. in 11.art.Bal.verò in d.ca.quanto.colligit ex il-
lo tex.iuſpa.eccleſiæ. eſſe quid mixtum:quia cum oriat̃
in perſonam laici:& tranſeat ad hæredes laicos, & per
laicum fiet præſentatio,ergo non videtur eſſe mere ſpi-
rituale:qa laicus nõ eſſet capax illius:verũ qa trahit ori
ginẽ ab eccleſia & ꝯcernit ordinationẽ ipſius: & ex con
ſtitutione eccleſiæ naſcit̃:ideo non eſt mere laicale:ſed
dicit̃ tẽporale annexũ ſpirituali:& ſubdit iuſp. aſſume-
re originẽ a re prophana:quã quis dedicat Deo: & ideo
ꝯſiderata ſua origine ſapit laycalitatẽ:nã non iõ deſinit
eſſe dñs,qui remanet patronus:vt d.l.talẽ.§.fi.ff. de hęre.
inſti. tñ iuſp. eccleſiæ dr̃ prouenire ex mera liberalitate
canonis: de rigore. n. iuris res ſacra nemini ſeruit. l. in
ter ſtipulantẽ.§.ſacrã.ff.de ver.obli.iſta ergo eſt liberali-
tas tñ de condigno,& ideo nõ põt auferri patrono,arg.
l.Attilius Regulus. ff. de do. Sed quare quo ad forũ in-
ſpiciatur qualitas ſpiritualitatis & nõ ſubſtantia tẽpora
litatis.Bal.reſpondet,duplicẽ eſſe rõnem.Prima natura
5 lis q̃ vocat̃ prima æquitas.l.fi.ff.de publica.† quia magis
dignũ, trahit ad ſe minus dignũ.l. q̃ritur.ff.de ſtatu ho-
minũ.l.Titiæ.ff.de leg.1. l. hoc legatũ. ff. de leg.Item qñ
ex duobus extremis fit vnio remanentib. qualitatib.ex
tremorum magis principale & maius nobile trahit ad
aliud.Secunda eſt rõ:quia ſi iudex laicus poſſet cogno-
ſcere,ergo poſſet dare patronũ ſ.eccleſiam per ſuã ſen
tentiã.l.ſi duo patroni.in prin.ff.de iureiur.& l.ſtatulibe
ri a cæteris.§.fi.ff.de ſtatulibe.ſed hoc eſt abſurdũ, vt ec-
cleſia q̃ eſt ſtatuliberi per ſñiam iudicis ſecularis efficia
tur ſubdita patrono:itẽ certũ eſt,iuſp. eccleſiæ non poſ
ſe vendi,licèt tranſeat cum vniuerſitate, dicimus iuſp.
trãſire ratione ſuæ temporalitatis cũ vniuerſitate ẽt ſpi
ritualium:& ſic Bal.concludit,iuſp.eſſe partim tempo-
rale & partim ſpirituale,& magis dignum trahere ad ſe
minus dignũ.Do.Car.aũt tranſit cum glo.d.c.quanto.&
dicit ꝙ reſpectu materiæ ex qua inducitur iuſpat. dici-
tur eſſe quid tẽporale,cauſatur enim eũ fundatione,cõ
ſtructione,& dotatione.c.nobis.hoc ti.q̃ ſunt tpalia:ſed
reſpectu eccleſiæ,cui inhæret, eſt quaſi ſpirituale: & ſic
diuerſis reſpectibus dr̃ ſpirituale,& temporale. Et ſi di-
catur,dicit ipſe,ꝙ de cã iuriſpat. deberet cognoſcere iu
dex laicus,vt attendatur cauſa originalis,quæ eſt tẽpora
lis,rñdet,immò debere attendi id qđ eſt eccleſiæ, & li-
cèt ſit prophanum:tñ aſſumit naturam ſpiritualiũ, arg.
c.ininſtum.de rerũ permu.& regula ſemel Deo. de reg.
iur.lib.6.& dicit Car. ſe ita aliàs dixiſſe in quodã priua-
to examine.& ita reſidet in d.c.quanto.Do. Io. de Imo.
verò ibidem. tranſit ſimpliciter cum d. do. Goff. & do.
Anto.Barba.verò in d.c.quanto.in fi.5.col.in verſ.iſtum
paſſum dicit ſe hoc tetigiſſe in rub.de iudi.vbi ẽt tetigit
do.An.& Abb.& ſe tenuiſſe eſſentialiter & ſubſtantiali
ter iuſp.eſſe quid ſpirituale:ſed accidẽtaliter eſſe tẽpo-
rale,& hoc vltimum ex eo quia congruit laico:& ideo
recipere alterationẽ.Sed Inno.in rub.de iurepa.dixiſſe,
iuſp.non eſſe tẽporale nec ſpirituale,ex quo trãſmittit̃
ad hæredes.c.filijs.& c.cõſiderandum.16.q.7.quod fieri
non poſſet,ſi eſſet ſpirituale.8.q.1.ſciendum.& c.in ſcri
pturis.de præben.c.1.temporale nõ eſt:quia ſi eſſet poſ-
ſet vendi,& tamen vendi non poteſt.c.de iure.hoc tit.c.
querelã.de ſimo.itẽ iudex ſecularis cognoſcere poſſet
ſed non põt:vt in d.c. quanto. ideo dicit eſſe partim tẽ-
porale,& partim ſpirituale diuerſo reſpectu,vel potius
annexũ ſpirituali ius:vt in d.c.quanto. Et hoc ſequitur
do.Car.in rub.de iurepat.in 2.q.Refert etiam do. An.in
hac rubri.addendo ad diffinitionem Io. An. iuriſpa.di-
xiſſe illud ius eſſe ius quoddã ſpirituali annexum cõ-
petens in eccleſijs &c.& ſic voluiſſe nõ eſſe ſpirituale:
ſed annexũ ſpirituali:quia tẽdit in fi. prouiſionis eccle-
ſiæ q̃ ſpiritualis eſt.Sed dicit Io.de Fantucijs in d.ca. piæ
mentis,dixiſſe Ius ſpirituale capi propriè: vt gratia,vir-
tutes & ſimilia large, & ius pcipiendi decimas & obla-
tiones:& illud quod antecedit ad ſpirituale vt iuſp. qđ
antecedit pñtationi perſonæ ad aliquam eccleſiã vel p-
bendam,& ẽt omnis res ſacra inſtituta ad celebrationẽ
diuinorũ officiorũ,& ſacramentorum: & ſic ſentit iuſ-
pa.largo mõ dici quid ſpirituale, ſimiliter annexũ quid
ſpũali,vt dr̃ ſtricte vt ius pcipiẽdi decimas & oblationes
qñq; large,vt eſt illud qđ pcedit ad aliquod ius ſpũale:
vt eſt iuſp.qñ præcedit ad pñtationem,ideo dicit,iuſpa.
non eſſe ſpirituale ſtricto mõ ſed largo modo:nec eſſe
ius annexũ ſpirituali ſtricto mõ ſed largo mõ, & licet
ipſe non dicat:tñ Barb.dicit iſta fuiſſe verba Io.Fauenti
ni. Qui quidẽ Barb.dicit eſſe ponderandũ, ſi aliud eſt eſ
ſe ſpirituale,& aliud eſſe annexũ ſpirituali,nõ vr̃ ꝙ iuſ
pa.ſit ſpirituale,& ſit annexũ ſpũali: quia primo mõ dr̃
ſpũale de p ſe:ſecundo dr̃ ſpũale p accidẽs pp connexi-
6 tatẽ:& hoc nõ põt ſtare † qa vna,& eadem res nõ põt di
uerſo iure cẽſeri.l.cũ q ædes. ff. de vſuca. vnde ſi p ſe eſt
ſpũale,ergo non eſt p accidẽs: & ꝙ peſſimũ eſt dicit eos
dicere ꝙ largo mõ dr̃ ſacramentũ,& largo mõ dr̃ anne-
xũ ſpũali:& licèt.c.de iure.hoc ti.dicat iuſp.eſſe annexũ
ſpũali,tñ gl.ibi dicit, ꝙ eſt ſpũale,vel eſt annexũ ſpũali:
& ſic nõ firmat expreſſè pedes,vtrũ ſit ſpũale,vel anne-
xũ ſpũali.& licèt tex.in d.c.de iure.vtatur verbo ꝯnexũ,
& non apponat verbũ coniunctum,tñ ſupplebitur per
tex.d.c.quanto.Poſtea ipſe Barb.in 6.col.in verſi.põdera
ſubtiliter,vult pbare,ꝙ ſit mere ſpirituale, & facit mo
tiuũ,quod fecerat in rub.de iudi.de.c.3.hoc ti.& ad tex.
in c.quãto.rñdet,vr̃ quidam modus loquẽdi dicere,cau
ſam iuriſpat. ita eſſe annexam, & coniuncta ſpũalibus
cauſis:immo de ſe & realiter eſt cã ſpiritualis,& ideo di
cit Barb.poſt ſummariũ ibi, Papam coniunxiſſe in illa
littera duo verba ꝯnexa,& coniuncta:quia vidẽtur ver-
ba geminata,& important maiorẽ effectum, vt dicatur
cã mere ſpiritualis,ex quo eſt cõnexa,& coniuncta ſpi-
ritualib.facit ſimile,quod dicit Bal.in c.fi. de offi. deleg.
quãdo dicitur tu tu. l.baliſta.ff.ad treb.& c.cam te. de re
ſcrip.in verbo pceptũ dedimus,& mandatũ:iõ debet ex
poni ꝙ ſpiritualis cã eſt. Pro hac parte ẽt ponderat Bar-
ba.quia in c.ſuper eo.de offi.deleg.dicitur,pñtationem

eſſe ius,& in c.conſultation lb.hoc ti.dicitur eſſe fructū
iuriſp.& ſimile habetur in c.querelam.de elect.& in ca.
cū eccleſia ſutrina.de cā poſ.& propric.& in c.3.hoc tit.
ꝙ eſt gratia præſentatio competens ratione iuriſp. quā
do reducentur ad concordiam iſta iura: nam ſi præſen-
tatio appellatur gratia,ergo iuſpa.dicitur gratia : quare
ergo iura appellant iuſp.ꝙ ſit gratia:& ſi eſt gratia. vt in
d.c.3.quare in d.c.ſuper eo.dicitur ꝙ eſt ius:& ſi eſt gra-
tia ſequitur ꝙ eſt ſpiritualis, dicit Barba. pro certo iſta
generare turbationem non mediocrem paruitati ſuæ.
& ꝑdicta ab aliquo vſque ad ſua ſæcula non eſſe cōſide
rata. Et ideo dicit poſſe dici hoc mō,& diſtinguit prout
eius dicta retulimus ſ.in 1.par.1.lib.in 1.q.prin. in 4.art.
dū tractauimus,an iuſp. ſit ex gratia.Poſtea Barba.ibidē
in 7.col.in verſi.& pondera.dicit gl.ibi non recte loqui,
dum dicit,ex tali cohærentia iuſp.aſſumere ſuam natu
ram: ergo de ſe eſt temporale : nam iſtud non eſt bene
dictū, quia ſi dicimus:ideo eſſe tēporale,quia laicus cō
ſtruxit eccleſiā,dico iſtud eſſe falſum ex eo:quia ex tali
fundatione laicus nihil acqrit:vt probatur in c.pię mē-
tis.16.q.7.ibi,nihil habiturū,quinimmo eſt effecta ſan-
ctorū:vt in c.ſemel Deo.de reg.iu.lib.6.ergo nō eſt dare
cauſam laicalē,a qua cauſetur,ꝙ ſit tēporale:quia actus
actiuorū ſunt in patiēte bene diſpoſito:vt dicitur in ſe
cūdo de anima.& ideo dicit ipſe,iſtud ius cauſat a Papa
ergo tale eſt,quale eſt ſubiectū producens:ſed cā produ
ctiua eſt ſpiritualis:ergo ſequitur,ꝙ effectus ſit ſpiritua
lis:& ſic iuſp.eſt ius mere ſpirituale, cū nō habeat cām
productiuā ſecularem ſeu temporalē:quia illa eſt extin
cta per ædificationē eccleſiæ:vnde ſecundùm iura anti-
qua conſtruens eccleſiam non acquirebat ius in illa ec
cleſia:vt in c.nouerint.10.q.1.& in d.c.piæ mentis.& no.
Arch.in c.hortamur.81.di.& ideo de gratia eſt, ꝙ laicus
poſſideat iuſp. ꝙ tranſeat ad hæredes, & ꝙ vendi poſſit
cum vniuerſitate:tamē cum de ſe & originaliter ſit ius
ſpirituale,ſequitur non eſſe temporale:quia iſti ſunt di
uerſi & ꝯtrarij.Et ſi dicatur,partim eſſe tēporale: & par
tim ſpirituale : iſtud non vr̄ verum, cum eadem res: vt
ſupra dictum eſt,nō debeat diuerſo iure cēſeri . & ideo
dicit gl.in d.c.piæ mētis.ꝙ licèt dicatur eſſe partim tem
porale & partim ſpirituale,tn̄ ſimplex eſt : & per quādā
fabricationē intellectus fit illa diuiſio nō quo ad actū,
allegat ſimile de ſeruo cōmuni.Et ſubdit ibi Barb. ꝙ li-
cèt in rubri.(vt ſupra retulimus)iuſp.ſubſtātialiter eſſet
ſpirituale,ſed accidētaliter tēporale:ex quo laicus illud
poſſidebat & trāſibat ad hæredes: nūc ſi vr̄ dicēdū omni
respectu eſſe ſpirituale: & laycus illud poſſideat , tn̄
ex gratia poſſidet:& propter hoc nō deſinere eſſe ſpiri
tuale:& poſſe poni exēplum in iure conferendi vel eli
gēdi cōpetenti laico ex gratia ſedis Apoſtolicę:vt p hoc
non deſinat eſſe ius ſpirituale.ita dicamus in iurepat.&
ſubdit ꝑdicta eſſe menti tenenda: qa forte eſſet neceſſa
ria declaratio Papalis:quia paſſus eſt dubius : & ita tādē
reſidet ibi Barb.Tu ꝯ hoc exemplum appoſitū p Barb.
dic facere,qđ voluit do.Car.in c.nobis.§.cæterū.hoc tit.
in 6.q.ꝙ licèt laicus ex priuilegio Papæ conferat,eligat
vel inſtituat:tn̄ ſic prouiſus p eū nō habet ab eo ius ſpi-
rituale:ſed ipſe clericus prouiſus illud aſſumit, cū inge
rit ſe circa ipſa ſpiritualia, atq; per laicū eſt præpoſitus,
ſeu per ipſum vel alios clericos admiſſus:nā licèt laicus
prouideat prouiſus tn̄ iura ſpiritualia nō p prouiſionē:
ſed p admiſſionē acquiſiuit,cuius dictū cū alijs p eū ad-
ductis poſuimus ſ.in 3.par.2.lib.in 1.q.prin.in 11.arti.in
verſi.ſed aduerte.ergo licèt iſta iura ſpiritualia concedā
tur laico per eū vere non dantur:quia qui nō habet da-
re non poteſt.c.Daibertū.7.q.1.ſed ſpiritualitatē accipit
ipſemet clericus prouiſus:ergo malū exemplū & ſimi-
litudo.Niſi dicamus,ꝙ tāto magis ꝓbetur ꝯcluſio Barb.
quia quāuis p prōnū nō det aliquod ius ſpirituale pnta
to,nō per hoc dicetur iuſp.nō eſſe ſpirituale,ſicut colla
tio,q̄ eſt penes laicum ex priuilegio Papę eſt ſpiritualis:
vt de ſe patet,quāuis in ipſius executione p laicū nō de
tur aliqua ſpiritualitas:& ſic datur inſtantia cōtra moti
ua contraria.Pau.verò de Cita.in hoc tra. poſt prin. vlti.

col.1.par.dicit hoc iuſp.non dici nec eſſe ſpirituale:ſed
ſpirituali annexū rōne inſtitutionis ſactæ vel faciēdæ,
quæ ſpiritualis eſt ꝑcedēte præſentatione,alleg.Abb.in
d.c.quanto.de iudi.& Hoſt.in §.qualiter.eo.ti.nec omni
no dici iuris eccleſiaſtici,& ita pertranſit.D. Roch.verò
hunc articulū latè proſequitur in iſto tra. in verbo ius,
7 in 1.q.ponit † quot modis ſpiritualia ſumanť ſecūdùm
Io.An.Abb.& Io.de Ana.in c.ꝯſulere.de ſimo.& per gl.
& Arch.in c.1.1.q.1.& per Arch.in d.c piæ mētis.& p do.
An.& per Abb.in d.c.quāto.dicit enim,quædā eſſe ſpiri
tualia ſecundùm eſſentiā ſuā:& iſtorū aliqua eſſe incor
poralia,aliqua corporalia.incorporalia:vt virtutes, do-
na Dei:& ſimilia.corporalia,vt reliquiæ ſanctorū.Quæ-
dā ſunt ſpiritualia p cām,vt ſunt ſacramēta, p q̄ ꝯſequi
mur gratiā,& ſic ſunt cā gratiæ . Quædā ſunt ſpiritualia
p ſtatutū:vt religio.Quædā ſunt ſpiritualia, q̄ depēdent
a poteſtate ſpirituali,vt eſt abſolutio peccatorū c.ad au
res.de ſimo.Sunt q̄dā ſpiritualia rōne officij:vt in d.c.ad
aures.exēplū in his q̄ competūt clerico rōne ordinis,vt
pulſare cāpanas,claudere hoſtia ecclę.& ſimilia.Quędā
ſunt ſpiritualia;quia deputata ad vſum ſpiritualiū,vt va
ſa ſacra,veſtes ſacerdotales,& ſimilia,& iſta appellāt Io.
An.& Abb.in d.ꝯſulere.annexa ſpiritualib.& in iſtā ſpe
cie videntur cōprehendere iuſpa.Archi.tamen in d.c.1.
poſtquam enarrauit multas ſpecies ſpiritualiū,dicit in
ſumma ꝯcludendū eſſe,ꝙ ſicut anima viuit ſecundùm
ſeipſam:corpus aūtē viuit ex vnione animæ : ita q̄dam
ſunt ſpiritualia ſm̄ ſeipſa : vt ſacramēta:& huiuſmodi .
quędam aūt ſunt ſpiritualia ex eo ꝙ ſpiritualibus adhæ-
rent:& hanc concluſionem ēt videtur ponere do. And.
in d.c.quanto.& ibi refert Abb.in 2.col.ſubijciens,ꝙ tā
to magis dicuntur ſpiritualia iſto ſecundo mō, quanto
magis ſpiritualib.adhęrent.Subdit ēt alibi dixiſſe Arch.
ſ.in c.1.de conſe.diſt.1. ſacramentorū q̄dam eſſe ſalutā-
ria:q̄dam veneratoria:quædam miniſtratoria,quædam
ꝑparatoria,& exemplificat vt per eum,& ſacramēta ec
cleſiæ enumerat gl.in c.veniens.de tranſac. Subdit etiā
ibi Roch.eſſe aduertēdum ,ꝙ non omne id quod dicit
ad finē rei ſpiritualis,& animæ dr̄ ſpirituale.exemplum
datur in libris eccleſiaſticis, qui ordinantur ad finē ani-
mæ,& rei ſpiritualis,nō tn̄ ſunt ſpirituales nec ſacri:ita
formaliter Abb.in d.c.quāto.in 3.col. Poſtea Roch.po-
nit primò opi.Goff.& Butr.iuſp.eſſe realiter ſpirituale.
Succeſſiue in 2.col.in verſi.ꝯriā opi.ponit opi.gl.in d. c.
piæ mentis.iuſp.eſſe partim ſpirituale & partim tempo
rale:& ſic eſſe annexū ſpirituali,& dicit iſtam opinio.te
nuiſſe Abb.& Card.poſt glo.in d.c.quāto.& Arch.in d.c.
piæ mentis,& in d.ca.1.1.q.1.& Areti.& Moderni. in d.
rub.de iudicijs.Poſtea refert Barba. tenuiſſe cum Goff.
do.An.Roch.verò dicit in medio ij.colum.ſibi placere
opi.Abb.& ſequa.quam etiam tenet Areti.in d.c.quan-
to.& ibidem do.Car.& in c.examinata.eo.tit. vbi dicit ,
iuſp.impropriè eſſe ſpirituale. Et mouetur principali-
ter Roch.qnia ſi iuſp.eſſet mere ſpirituale,text. in d. ca.
quāto.& in d.c. de iure.non dicerent, ꝙ eſſet annexum
ſpirituali, iſta enim ſunt diuerſa , vt de ſe patent: & re-
ſpondere ad illum tex.prout reſpondent tenentes con
trarium,eſt violare, & impropriare verba illius text. Et
tenendo hanc opinio.de facili dicit poſſe ſ̄nderi ad arti
culū tenētium ꝯtrium, dum dicunt,ſpirituale eſſe: quia
vendi non pōt:iſta non eſt bona conſequentia:qa ſi di-
cimus,ꝙ ſit mixtum ius,vel annexū ſpirituali,ſequetur
idem effectus:quia vendi non poterit:nā cōnexorū idē
eſt iudiciū.c.tranſlato.de conſti.& d.c. quanto. & d.c.de
iure.& ſi quis dicat,vellē ſcire rationem, quare iuſp di-
catur annexū ſpirituali,reſpondet in rub.& in d.c. quā-
to.de iudicijs,in 2.colū. quia facit præparamentum ad
ius ſpirituale.i.ad inſtitutionem obtinēdam, quam rō-
nem dicit Roch.prius poſuiſſe Arch.in ca.1.1.q. 1.circa
fi.dum dicit,vocatur annexū ſpirituale,quia quod ad al
terum adminiculandum ordinatur eſt annexum eidē
& eſt de mente Io.An.& ibi etiam Abb.refert in d.c.cō-
ſulere.de ſimo.vbi dicunt , ꝙ aliqua ſunt annexa ſpiri-
tualib.qa ſunt ordinata ad ſpiritualia, & inter hęc enu-
merant

merant iuſpa. Roc.tñ dicit eſſe conſiderandū, ꝙ non vr̃
bona iſta ratio: quia procedit reſpectu præſentationis
tñ non autem reſpectu iuſpa.quod eſt aliud,ꝗ ipſe prę
ſentatio, ex quo iurep. alij effectus procedunt,ꝗ prę ſen-
8 tatio: vt patet ex ſua diffinitione.¶† Aliam rõnem dicit
aſſignare do. An. de Bu.ꝙ dicatur annexū ɔſiderato hoc
accidēti ſeu ꝑꝑ hoc accidens: quia ɔceſſum eſt laicis: ſed
iſta ratio reprobatur per omnes cõiter in d.c.quanto.dū
reprobant opinionē ipſius Do. An. quem ſ̃. retulimus.
Aliā rõnem dicit aſſignaſſe Bald.in d.c.quanto.ſ.ꝙ ideo
dicatur annexum: quia adhæret ecclæ, & iſtā magis ſibi
placere. Aliam & 4. ponit aſſignari rõnem per glo.in ca.
piæ mentis 16.q.7. vt dicatur annexū: quia eſt partim tē-
porale & partim ſpirituale, quæ ſm eum non vr̃ bona:
ꝗa ea attenta iuſpa. deberet potius dici mixtum: & tñ id
iure nõ cauetur: licèt ꝗñque doct. appellent mixtum, &
ꝙ melius appelletur annexū, quod mixtū firmat Car.in
hac rub.in 2.q: & do. Fran. Are.in d.c.quãto. Poſtea Roc.
circa hunc art. format alia dubia vltra iſtum de ratione,
9 & dicit † ſecundò poſſe quē inſtare circa prædicta quare
iuſpa. non dicatur ſpirituale annexum temporali, ſicut
dr̃ eɔ̃.& putat poſſe rñderi, illud eſſe: quia mixtum aſſu-
mit naturā dignioris & potentioris. Ita Abb.in d c.de iu
re.& probatur per l. quæritur ff. de ſtatu hom. Tu de iſtis
mixtis ꝙ denominentur a dignioribus.& ſic de hmõi mix
tura vide quę late diximus ſ̃.in 1.par.2.li.1.q.prin.in 6.ar
ti. Tertiò dubitat Roc. nam poterit inſtare ſubtilis, ſi iuſ
pa. aſſumit naturam dignioris & ſic magis ſpiritualita-
tis quàm temporalitatis, quomodo pñt laici eſſe capa-
ces iuſpa. quia laici ſpiritualia poſſidere, nec præſcribe-
re poſſunt c. cauſam. de præſcri. c. ſacroſancta. & c. meſſa-
na. de ele. & no.in c. nobis. hoc tit. & dicit poſſe rñderi ɔ̃-
ria procedere regulariter, ſed ipſa regu. fallit in iurepa.
quod bene pñt quaſi poſſidere laici ex gratia eis a iure
ɔceſſa, & ratio fallentiæ eſt, vt ipſi laici inducant̃ ad fun
dationem: conſtructionem, vel dotationem eccleſiarū,
ita Abb.in c.1. in prin. de præb. & in d.c.quanto.in 3.col.
& ibi etiā alij, de iudicijs. & ſentit gl. magna in c. cum di
lectus. in fi. Tu conſidera hanc difficultatē in mere ſpiri
tuali, vt dicta iura cantant c. ſacroſancta. & c. meſſana. de
elec. vnde ſm hoc iudicaretur iuſpa. mere ſpirituale, &
hoc eſſet ɔ̃ ɔcluſionem ipſius Roch. ſed ſi dicimus eſſe
mixtum, quāuis aſſumat naturam dignioris: & ſic magis
ſpiritualitatis. ꝗ tpalitatis, ꝑꝑ quod dr̃ annexum ſpūali
nõ militat difficultas facta per Roc. qūo poſſint eſſe lai
ci capaces iuſpa. quia rõne temporalitatis ſunt capaces
illo: & pñt illi poſſidere: quia aliàs non diceretur mix-
tum, & ſic non bonū eſt dubium, ſi denominantur a di
gniori ex duob. mixtis, quod poſſidere nõ poteſt ꝑ lai-
cum, ergo nullo modo poſſideri põt: quia nõ diceretur
mixtū: ſi hoc eſſet, vnde melior fuiſſet difficultas dicere
quomodo poſſit eſſe mixtum in eadē perſona, ſi vno il
lorum eſt incapax, ſiue ſit maius dignum: ſiue minus di
gnū, & rñdebitur in hoc caſu, patronū fieri capacem il-
lius, cuius nõ erat capax rõne prædicta, vt inducātur lai-
ci &c. c. 3. hoc tit. Quartò dicit Roc. poſſe ſubtiliter inſta
ri. tu firmaſti, iuſpa. per laicos poſſe quaſi poſſideri ɔ̃ d.
c. quanto. de iudicijs. vbi dicit, iudicem laicum de eo
non poſſe ſe intromittere, & rñdet iſtud ɔ̃riū ſolui per
doc. & clarius per Abb. in d.c.quanto.in 3. col. nam dñt
ipſi licèt laicus quaſi poſſideat iuſpa. non tñ per hoc in
fertur, iudicē laicum de eo cognoſcere poſſe: quia pri-
uilegium ɔceſſum laico quaſi iuſp. vt inducatur ad cõ-
ſtruendas, & dotandas eccleſias tanquā exorbitans a re
gulis iuris nõ debet extendi ad alios caſus, maxime in
prę iudicium ecclæ, arg. c. ſane. de priui. & c. quod ob gra
tiam. de reg. iur. lib. 6. vnde ɔceſſio facta laicis de iurepa.
intelligitur ratione quaſi poſſeſſionis, vel actuum cõſe
quutiuorum ad ius poſſidendi prout eſſet tranſmittere
ad hæredes & cū vniuerſitate aliena, vel alijs modis. put
hr̃ per gloſſ. in c. piæ mentis 16.q.7. & in c. cum ſeculum.
hoc tit. non autem intelligitur ɔceſſum laicis quantum
ad alios effectus. ſ. vt poſſint de eo iudicare, vel alter de
10 eo ſe intromittere.¶† Et propterea dicimus, in laicum

non poſſe de iurepa. cõpromitti, ita vñr concludere Io.
An. & Abb. in c. examinata. de confir. vtili vel inutili, de
quo dicemus infra in 4. art. nec ſuper iurep. poteſt tranſi
gi. c. præterea. de tranſa. & ſimiliter dicemus infra in 6. ar
ti. quia in talibus caſib. non militat ratio, quare iuſp. cõ
ceſſum fuerit laicis, dicit tñ Roch. patrono non ſolum
cõpetere quaſi poſ. iuriſp. ſed etiam proprietatem c. cõ-
ſultationib. cum ibi no. hoc tit. licèt doc. in d.c. quanto.
& glo. ibi ſimpliciter loquatur ſolum de poſſeſſione. Ex
11 quibus Roc. infert † regulariter iuſp. regulari prout alia
ſpiritualia d.c.quanto. cum alijs ſ̃. deductis. & ſic Roc. te
nuit opi. iuſpa. nõ eſſe ſpirituale, ſed annexum ſpiritua
li, & nihilominus regulariter regulari: prout alia ſpiri-
12 tualia. Et hanc concluſ. in 2. ſui parte limitat primò † vt
non procedat in caſibus in ɔ̃rium expreſſis a iure, vide-
licet in quaſi poſ. iuſpa. vel actuum conſequutorū, quia
(vt dictum eſt) id competit laicis licèt ſpiritualia nõ cõ
13 petant.¶† Secundò limitat, vt non procedat in odioſis,
quia appellatione ſpiritualium, vel cauſæ ſpiritualis nõ
venit cauſa iuſpa. quia proprie non dr̃ ſpiritualis, ſed an
nexa, vt ſ̃. dictum eſt. item dicit notabiliter concludere
Abb. in c. 2. in 1. col. in fi. de iuramen. calum. & in d.c.quā
to. in notabilibus. licèt in ɔ̃rium faciat quod dicit ipſe
Abb. in c. tranſlato. de conſt. & ad dicta ibi per doct. ſe re
14 mittit.¶† Tertiò limitat, vt non procedat quantum ad
actionē perſonalem, quæ cõpetit ad conſtituendū, vel
ex promiſſione tradendum, ſeu ad eligendū iuſpa. quia
non regulatur, vt alia ſpiritualia, nec ex foro eccleſię,
nec habet idem priuilegium, de quo dicemus infra in
3. arti. Do. Feli. in d.c.quanto. recitat primò fundamenta
Fran. Arc. ibi quæ fecit pro opinione Abb. & poſtea ar-
guit, ꝙ ſit ſpirituale, & demum tenet cū Abb. & primū
pro eo S. Thomam ſecunda ſecundę q. 1. arti. 4. dicētem
15 iuſpa. eſſe annexum ſpirituali: & dicit † quid annexum
ſpirituali dupliciter. Primò tanquā dependens a ſpiri-
tuali. 2. qñ non dependet a iure ſpirituali, ſed ordinatur
ad ius ſpirituale, & eſt iuſpa. ideo non mirum ſi cadit in
laicum, vt ibi per eū, quem omnino videas. Secūdò pro
opinione Abb. īducit tex. in c. nobis. hoc tit. vbi hr̃, ꝙ lai
cus patronus ecclæ collegiatæ non poteſt in ea dare vo
cem: quia eſt ſpirituale, vt ibi notatur, & probatur in gl.
tñ dicit ibi tex. ꝙ erit patronus quo ad ius honorificum
& alia de quib. ibi in gl. ergo nõ eſt ſpirituale: quia ſi eſ-
ſet ſpirituale, nec iſta competerēt laico, & ꝙ non ſit ſpi
rituale, ſed annexum ſpirituali, allegat tex. in c. de iure.
hoc tit. Tertiò pro opi. Abb. dicit facere: quia ius ſpiri-
tuale nunquā acquiritur iure hæreditario c. 1. de prebē.
ſed iſtud acquiritur iure hæreditario. c. cum ſeculū. hoc
tit. ergo non eſt ſpirituale. Quartò dicit probari hāc opi
16 nio. † nā imperator non legitimat ad ſpiritualia ſm oēs
in ca. per venerabilem. qui fil. ſint legi. & tñ legitimatio
ſua operatur quò ad ius. ita Do. in c. 1. 10. diſt. ergo iuſpa.
non eſt ſpirituale. Tu aduerte circa hoc fundamentū:
quia nõ ꝓcedit, nam Imperator cum vniuerſitate in le-
gitimatione operat̃ circa iuſp. vt vult ibi Domi. & alios
ſ̃. in 2. par. 1. lib. 2. q. prin. in 24. arti. vnde hoc fundamen-
tum eſt cum illo, qñ dr̃ tranſire cum hæreditate, & ꝙ ſit
annexum ſpirituali. do. Fel. allegat gl. in c. fi. de reb. eccl.
quæ dicit, annexa iuri ſpirituali, vt iuſpa. vt glo. in c. 1. in
verbo cenſenda. de iurepa. in 6. & gl. 1. in c. eccleſia S. Ma
riæ. de conſti. quæ tñ parum facit. & bona glo. in c. quæſi-
tum de rerum. permu. & Abb. in diſpu. ſua Augerio. in
7. col. Et ꝙ habeat plus temporalitatis quam ſpirituali-
tatis, probatur in tex. c. ex literis. hoc tit. vbi iuſpa. tranſit
cum vniuerſitate bonorum: ergo eſt ſignum, ꝙ non ha
bet maiorem annexionē ad rem ſpiritualem quā ad tē-
poralem, cum tranſeat cum illis. Pro iſta etiam alle. do.
Car. in c. examinata. de iudicijs dicētem, hoc ius impro-
prie eſſe ſpirituale & origine eſſe temporale, ſed atten-
tò ꝙ adhæret eccleſiæ, dr̃ annexum ſpirituali, & dicit na
turā rerum ſacrarū eſſe attrahere ad ſe id quod illis ad-
hæret. Dicit nõ obſtare, quod ſ̃. dixerat, ſimoniam non
committi in temporalibus: vt dicit Bar. in l. fi. ad Iul. de
ambi. vt omnes, in rub. de ſimo. & in iurepat. interuenit

ſimonia.vt eſt tex.in c.veniens.el 1.de teſtib.& ibi Bur.&
Abb.nam hoc fatetur,ſed dicit ſimoniam committi in
iurepa.non ꝙ ſit ſpirituale, ſed quia eſt annexũ iuri ſpi-
17 rituali, in quib.† annexis ſpiritualib. bene cadit ſimo-
nia.vt eſt glo.1.q.1.in ſumma.& Phi. Simoneta in addi,
ibi ad Feli.addit bonum tex.in ca.quæſitum. de rer.per-
mu.& ɔcludit eſſe tenendam opinionem Abb.iuſp.eſ-
18 ſe temporale annexum ſpirituale. ¶ † Ego certe ſum-
mopere miror de tam magnis doctorib.qui in hoc arti.
tot & tanta verba fruſtrarunt,cum hic articulus ſit deci
ſus per iuriſlatores clariſſime in d.c.quanto.de iudicijs.
dũ ibi dr̃ expreſſe,cauſa vero iuriſpa.ita coniuncta eſt &
connexa ſpiritualib.cauſis,ꝙ non niſi eccleſiaſtico iudi
cio,valeat diffiniri: ſi ergo eſt coniuncta ſeu annexa ſpi
ritualibus cauſis:ergo non eſt cauſa ſpiritualis:quia cõ-
iunctum,ſeu cõnexum non eſt idẽ ca.tranſlato.vbi oẽs
de conſti.Et ſi diceres,illum tex.non loqui de iurep.ſed
de cauſa iuriſp.licèt hæc ſit mala expoſitio: tñ dico eſſe
tex.clarũ in c.de iure. hoc tit. ibi, cum inconueniens ſit
vendi iuſpa.quod eſt ſpirituali annexum,& licèt per ſu
prædictos doct. ad hæc iura q̃ plures ſint datæ reſolutio-
nes,nulla ipſarũ eſt tantæ efficaciæ,ꝙ poſſit tollere ver-
ba expreſſa illorũ iurium.Vnde pro veritate dicas iuſpa
tro.non eſſe de iure antiquo : quia primitus per diœce-
ſanum prouidebatur eccleſijs,& negàri nõ poteſt illam
prouiſionem eſſe ſpiritualẽ c.omnes baſilicę 16.q.7.ſed
quia pauci reperiebãtur fundatores eccleſiarum, indu-
ctũ fuit hoc ius:vt laici magis inducerentur ad eccleſias
fundandas:vt diximus ſ.in 1.par.1.lib.in 1.q.in 4.arti. il-
lud ergo ius ſpũale prouidendi ecclæ habuit pręambu-
lum iuſpa.ſapit ẽt ſpiritualitatẽ,inquantũ concernit ec
cleſiã,cui eſt prouidendũ,& ideo dr̃ annexum ſpiritua-
li,non aũt ꝙ vllo vnquam tẽpore fuerit tẽporale: vt vo
lebat Abb. ſed in ipſa creatione fuit creatum annexũ.
Et vltra prædictos reperi Gaie.in repe.c.fi.de ele.li.6.cir-
ca medium 19.col.dicentem,iuſpat.eſſe partim tẽpora-
le,& partim ſpirituale,vel potius annexum ſpiritualib.
alleg.d.c.quanto.vnde nõ includitur appellatione meri
& puri ſpiritualis,alleg.Card.in c.nullus.hoc tit.adde ẽt
Abb.dicentẽ in c.de iure.in penul.no.iuſpa.eſſe partim
ſpirituale, & partim temporale, & ſic mixtum & ex di-
uerſis naturis aſſumere ſibi naturam a digniori & potẽ-
tiori. Summa directorij iuris verò in hoc titu.§.22. vult
hoc ius eſſe annexum ſpirituali.

¶ Secundus art.9.q.prin.3.Libri.

1 *Fori eccleſiaſtici eſt cauſa iuriſpa.niſi ſit ex priuilegio Papæ, vt eſt in regno Franciæ & Angliæ.nu.2.*

DVbitatur modò ſecundò,ex quo eſt annexum ſpi-
rituali,vt ſ.eſt ɔcluſum,an cauſa eius ſit de foro ec
cleſiaſtico,vel de foro ſeculari,& circa iſtud non eſt inſi
ſtendum,cũ in eo ſit caſus ad litteram in c.quãto.de iu-
2 di.cũ in eo dicatur † cauſa vera iuriſpa.ita ɔiuncta eſt,&
connexa ſpiritualib.cauſis,ꝙ nõ niſi ecclaſtico iudicio,
valeat diffiniri.& ita ɔcludunt omnes doc. ſ.allegàti in
prox.præce.art.& maxime iſti quos allegauit Gaie.in re
pe.c.fi.de elec.lib.6.in 4.col.in ptin.præce.art.vbi præmi
ſit cãm iuriſp.eſſe fori ecclaſtici.vt ibi retulimus,allegã
do Hoſt.in ſumma huius tit.in §.fi.incip.in quib.in ver.
ſi vis ſcire.vbi remittit ſe ad dicta per eũ in tit.de fo.cõ-
pe.§.3.ſub §.ex præmiſſis.ver.vel iuſpa.ſed idem Hoſt.in
d.§.in quib.in ver.quamuis.dicit,ꝙ qñ iuſp.laici non cẽ
ſeatur eccleſiaſticum,quantum ad quæ ipſe dixerat:ſed
quò ad ſucceſſiones,& ſimilia,eſt tñ de foro eccleſiaſti-
co d.c.quanto. & per hæc bene probari, quæ ipſe nota-
uerat ſup.in §.qualiter.ver.donatio. ergo iuſpa. in tẽpo-
re & in penitentia in ſubiectione eccleſiaſticũ cẽſetur,
qñ ad clericum pertinet, & in tempore melior eſt con-
ditio clerici: ſed in alijs duob.melior eſt ɔditio laici &c.
de quib.pluries diximus.& idẽ Hoſt.dixit in locis ſup.al
leg.c.quanto.non ſeruari in cur.regis Angliæ:vt cum ẽt
refert Gaie. in d.4.col. Summa directorij iuris hoc tit.§.
22.dicit,ꝙ de iurepa. qñ eſt altercatio inter patronus de
bet cognoſcere iudex eccleſiaſticus,cum ſit ſpiritualib.
annexum d.c.quanto.& refert Hoſt.dicentem,ꝙ in qui
buſdam partib.cognoſcunt laici ſuper hoc, ꝙ non cre-
dit eſſe de cõſuetudine:quia talis ɔſuetudo non valeret
2 † ſed immo debet eſſe de cõceſſione Papæ in regno Frã
ciæ & Angliæ,quod poteſt bene facere c.per tuas. de ar-
bitris.& ſic conclude cauſam iuriſp.eſſe fori eccleſiaſti-
ci,niſi ex conceſſione Papę,aliud ſit ſtatutum in aliquo
loco,conſuetudinem tamen in contrarium non valere
reliqua vide in præce.arti.

¶ Tertius articu.9.q.prin.3.Libri.

1 *Iudex laicus poteſt cognoſcere, cum tractatur de liberatione eccleſię de excludendis patronis,& hoc quando eſt actrix, limita nu.3.et 4.*
2 *Iudex laicus non poteſt cognoſcere, an matrimonium fuerit legitimum, poteſt tamen cognoſcere de ſpirituali conſiſtente in facto, puta ſi talis fuerit deſponſata.vel non.*
5 *Iudex ſecularis poteſt cognoſcere de cauſa actionis perſonalis de iurepa.promiſſo donari vt compellat donare, vel condemnet ad intereſſe.& nu.6.*
7 *Promittens conſtruere eccleſiam poteſt compelli per iudicem eccleſiaſticum.*

SEd 3.dubitatur, quamuis iuſpa.ſit de foro eccleſiaſti
co,vt proxime concluſum eſt, an actio cõpetens ad
conſtituendum iuſp.perſonalis, vel ex promiſſione ad
tradendũ,ſeu ad erigendũ, vel ad excludendũ patronũ:
quia remiſerit iuſpa.in fundatione, ſit ẽt de foro eccle-
ſiaſtico,vel poſſit coram laico iudice agi.& Gaie.in d.re
1 pe.c.fi.de elec.lib.6.circa medium 4.col. dicit † ꝙ cũ tra-
ctatur de liberatione eccleſiæ, de excludendis perſonis
qui remiſerunt iuſpa.agi poteſt corã laico:vt in c.ſigni-
ficauit.de teſtib.vbi hoc notabile colligit Card.tñ ſuper
priuatione iuriſpa.hẽt cognoſcere iudex eccleſiaſticus.
d.c.qñ.vt ibi per eum.idem voluit do.Feli.in d.c. ſignifi-
cauit.in 1.no.cum colligit ex illo text.primò iuncta ſu-
praſcriptione ſm dom.Car.ꝙ iudex laicus poteſt cogno
ſcere de cauſa,quæ eſt inter beneficiatum,& fundatorẽ
beneficij ſuper liberatione & iurepa.non.n.dr̃ ibi in ſu-
praſcriptione,ꝙ fuerit clericus,nec eſſe præſumitur,ni
ſi probetur c.ex litteris.cũ ibi no.de tranſac.& hr̃.in c.cũ
adeo.de reſcri.nec apparet,Papã ex ſpeciali cõmiſſione
ſibi cauſam delegaſſe,vt tñ ei ſcribat tanquã ordinario
excitando eius iuriſdictionẽ,vt in c.licèt.de offi.ordi.ex
quo dicit Fel.ſingulariter eſſe notandũ ſm Card.ꝙ licèt
cauſa iuſpa.ſi annexa ſpiritualib.c.quanto.de iudi. non
tñ eſt ſic annexa cauſa prædicta,qñ agitur de excluden-
do patrono a iurepa.Et dicit rõnem:quia de patronatu
non habet cognoſci ſm ipſum, pro quo optime addu-
ci poteſt ſm Fel.no.per Bar.in l.Titia.ff. ſolu.mat.& cla-
rius in l.omni.C.de ſacroſan.eccl.& in l.quoties.C.de iu
di.& in l.2.C.de iuriſd.om.iud.& per Fed.conſ.192.inci.
facta eſt lex.& cõſ.247.inci.do.Andreæ.& Io. And.& D.
An.in c.tuã de ordine cogn.& in c. cũ ſit generale. de fo
ro cõpe.vbi dñt, ꝙ de qõne ſpirituali ɔſiſtente in iurep.
2 an † matrimoniũ fuerit legitimũ,vel non,laicus cogno
ſcere non põt:ſed de ſpirituali ɔſiſtente in facto põt pu-
ta an talis fuerit deſponſata,vel nõ.Et ex eo.tex.ſignifica
uit no.ẽt ibidem do.Car.illũ iudicem debere examina-
re teſtes ad ęternã rei memoriam,ad quẽ pertinet cauſę
cognitio ordinaria.& hoc eſt ſm Fel. quod dixit notabi
liter Bar.in l.cum hi.§.eam tranſactionem. ff.de tranſ.&
3 do.An.in ſimili in c.fi.de fid.inſtru. ¶ † Tu aduerte circa
hoc membrũ huius arti.vt hoc procedat,qñ eccleſia eſ-
ſet actrix, quæ diceret ſe liberã, & hoc conſtare facere
velle corã iudice ſeculari, de cuius foro erant ipſi fun-
datores:vt ꝓprie eſt in caſu d.c.ſignificauit.ſecus ſi eccla
eſſet ɔuenta a fundatore dicẽte ſe patronũ, per text.c.ſi
4 diligenti.de foro comp.Et ſic etiam dicendum eſt,† ꝙ ſi
aliqui prætendant ſe eſſe patronos,alicuius ecclæ, & il-
la eccleſia, ſiue eius rector pro ea vellet intentare iudi-
ciũ l.diffamari.C.de ingenuis & manumiſ.non deberet
agere

agere coram laico iudice, ſed corã eccl̃aſtico iudice, &
narrare qualiter tales diffamãt eccl̃am dicendo illã eſſe
de iurepa.ipſorum,cũ ſit libera,& licèt in hoc videatur
eccl̃a actrix:eſt rea:qa præfigendus eſt terminus ipſis dif
ſamationib. infra quem debeãt agere ɔ̄ ipſam eccleſiã
pro ipſo iurepa. & ſic eccl̃a erit rea, vt volunt omnes &
præſertim Bal. in d.l.diffamari. qui ponit formã libelli
in actione prouenieñte ex dicta lege, & ſic, nec hoc caſu
poterit habere locũ ꝯcluſio ſ.formata,quia iudex eccle
ſiaſticus erit iudex.Quo ad aliud membrũ huius articu-
li,quantũ ad actionem perſonalem,quæ competit ad ꝯ-
ſtituendum iuſpa. ſed ex promiſſione ad tradendum,ſi
ue ad eligendum illud,quia nõ regulaĩ, vt alia ſpiritua-
lia,non eſt de foro eccleſiæ, nec habet idem priuilegiũ
5 ſm But.in d.c.quanto.iuxta fi.† vbi vult,iudicẽ ſecularẽ
poſſe cognoſcere de cauſa actionis perſonalis,quæ intẽ
tatur,puta pro iurepa.promiſſo donari,& ibidem tenet
do.And.Barb.col.antep.& ẽt refert & ſequitur ibi do.Fe
li.in fi.tenet ẽt hanc opi.Fran.Are.conſ.6.ante fi.viſo in-
ſtrumento diuiſionis.tenet ẽt hanc opi.Gaic.in d.c.fi.de
elec.lib.6.in 43.col.ſequendo do.An.in d.c.quanto.in fi.
qui pro hoc adducit ẽt iudicem ſecularem immittere
hæredẽ in poſſeſſione hæreditatis,& tranſire iuſpatr. de
quo nos diximus ſ.in 2.par.1.lib.in 2.q.princ.in 34. arti.
adducit etiam principem cõcedentem caſtrum in feu-
dum tranſire,cum illa iuſpa.de qua nos diximus in d.2.
par.in 7.q.prin.in 2.arti.D.Abb.in d.c.quanto. in fi. tenet
ɔ̄rium.& idẽ tenet ibi Io.de Imo. per generalitatem il-
lius tex.& Fran.de Are.ſibi ɔ̄rius conſ.ſuo 83.inci. quia
multa.in col.Do.Roc.in hoc trac.in verbo ius.in 4.col.
in ver.3.limita.tractat hoc membrũ, & dicit opi.do.An.
fuiſſe ſequutũ ibidem.ſ.in d.c.quanto, reuerendum au
ditorẽ rotæ Apoſtolicæ do.And.Baſignana.& fuiſſe mo
tum inter cætera ea ratione:quia cauſa iuriſpa.pertinet
ad iudicem eccleſiaſticum, ex quo habet connexitatẽ
cum inſtitutione,quę eſt ſpiritualis.Sed iſta rõ ceſſat ſm
eum in cauſa iuriſpa. conſtituendi, & hanc opin. dicit
Roc.videri veriorem.Et eã tenendo non ob.quod dicit
Abb.in d.ca.quanto.donationem & promiſſionem iu-
riſp,ſubijci iuriſdictioni iudicis eccleſiaſtici: qa in ea re
quiritur ꝯſenſus epĩ c.vnico.hoc tit.lib.6. nã poteſt dici
illum text. & ſimiles nõ loqui in promiſſione de donã-
do,ſed in donatione tantum ,niſi dicas: ꝙ ſi conſenſus
epĩ requiritur in donatione: ita in præambulis, videli-
cet,in promiſſione de donando, prout vr̃ velle do.Car.
in c.cum ſeculũ.in 3.q.hoc tit.& cõprobatur,quia ratio
nes,quare requiratur ꝯſenſus epĩ in donatione iuriſpa.
quos refert Abb.in c.illud.hoc tit.vñr militare in ꝓmiſ-
ſione de donando.Tu aduerte circa hæc vltima dicta,ꝙ
ſi iuſp.vbi donatur ſine ꝯſenſu epĩ: donatio nulla eſt, &
ideo donator vacante eccleſia poterit præſentare,iuxta
no.in c.illud.in c.cum laici.& in c.ſuggeſtũ.hoc tit.& ſic
prima donatio eſt,ac ſi facta nõ fuiſſet, quanto magis,
nec promiſſio de donando tenebit ſine ꝯſenſu epĩ, ſed
cũ conſenſu licèt teneret promiſſio,non tñ pro hoc fa
cta eſt donatio,& in hoc caſu non negarẽ coram vtroq;
iudice.ſ.eccleſiaſtico,& ſeculari promiſſorem poſſe cõ
pelli explere eius promiſſionẽ, & potius in foro eccle-
ſiaſtico,q ſeculari,ſed ſi nõ interuenit ꝯſenſus epĩ, dice
rem nullo modo poſſe agi corã eo:cum ius noſtrũ verã
donationem ſine ꝯſenſu epĩ non habeat in ꝯſideratio-
ne,quãto magis nec permiſſionẽ de donando, & ſimili
ter de iurepa.creando, habebit cõſiderationẽ, ſi non eſt
creata ſeu fundata eccleſia c.nemo.de conſe.diſt.1. & c.
de melius dicerẽ poſſe agi ɔ̄ eũ de dolo, per l. ſed actio:
ff.ſi quis cautionib. & per ea quæ ponit Abb. poſt Ioan.
An.& Cal.de inuitato. in c. cũ inter vniuerſas. de ele.de
quo diximus ſ.in 3.q.princi.huius lib.in 10.arti. circa fi.
7 ¶† Bene dicerẽ, ꝙ aliquis promiſerit ꝯſtruere eccl̃am
& ſic iuſpa. poterit compelli ẽt per iudicem eccleſiaſti-
cum:vt diximus ſ.in 1.par 1.lib.in 4.q.prin.in 4.art. & in
5.art.poſuimus,qua rõne incipiens eccl̃am ędificare cõ
pellatur illã complere,& ſic cum in hoc vertatur fauor
publicus,quilibet poteſt eſſe iudex:quod ẽt voluit Bar-
ba.in d.c.quãto.in 10.col.vbi dicit, ꝙ cõpellere laicum
ad traditionem iuriſp. actione perſonali non eſt diffini
re cauſam iuriſp.& per ꝯñs poterit compellere.faciat ſi
mile quod dr̃ in c.quod miſerabilẽ.de vſuris.& quod vo
luit Bar.in l.Titia.ff.ſol.mat.& vide infra in 10.arti.

¶Quartus arti.9.q.prin.3.Libri.

1 *Compromitti an poſſit cauſa iuſp a. in laicum. vbi quòd non.*
2 *Arbitria ſunt redacta ad inſtar iudiciorum.*

1 DVbitatur ex ſupraſcriptis 4.art.†an cauſa iuriſp.poſ
ſit compromitti in laicum.& de pñtatione,ꝙ com
promitti nõ poſſit in laicũ ſatis diximus ſ. in 2.par.2.li.
in 3.q.prin.in 7.art. vbi ẽt poſuimus rõnes, cur laicus in
cã iuriſp.& beneficialib.poſſit eſſe procurator,& nõ ar-
biter. vide ibi. Tñ quia maior ſpãlitas eſt in pñtatione,
quã in iurep.vt apparet ex dictis ſ.in 1.ar.poterat dubita
ri quid in cauſa iuriſp.ſed tñ in hoc non eſt dubiũ:quia
cum cã iuriſp.ſit fori eccleſiaſtici d.c.quanto.ſicut non
2 põt ventilari niſi iudicio eccleſiaſtico,†ita nec compro
mitti in arbitrũ laicũ:quia ſunt arbitria redacta ad inſtar
iudiciorũ l.1.ff.de arbi.& no.in c.quintauallis.de iureiu.
ita ꝯcludit Io.An.& poſt cũ But.& Abb.c.1. de confirm.
vti.vel inuti.& hoc ẽt voluit Alex.in conſ.ſuo 75.inci.vi
ſis.in pen.col.in 4.vol.& voluit Fel.in d.c.quãto.in 2.col.
in ver.itẽ ꝙ opinio.vbi licèt dixiſſet ɔ̄rium,per tex.in d.
c.examinata.tñ dicit reuera illum text. loqui in clerico
arbitro.& adducit do. An.ibi. & reuera ita loquitur ille
tex.& hanc etiam concluſionem voluit Abb. in diſput.
ſua inci.Augerio.in 6.col.& ita tene.

¶Quintus arti.9.q.prin.tertij Libri.

1 *Iudex laicus an poſſit iudicare de iurepat. & ſic acceſſorie cognoſcere
de eo cum vniuerſitate temporali, in qua eſt iuſpa. vbi ꝙ ſic, dummo-
do non ſit facta expreſſio de eo, nec in libello, nec in ſententia. & nu.2.*
3 *Iudex laicus incidenter non poteſt cognoſcere de cauſa iuriſpa.*

1 SVcceſſiue 5.dubitatur,† an ſaltim iudex laicus poſſit
iudicare de iurepa.& ſic acceſſorie cognoſcere de eo
cũ vniuerſitate temporali,in qua eſt iuſpa.hic articulus
differt ab illo articulo ſupra poſito in 8.pręce.q.prin.hu
ius lib.in 8.art.vbi tractauimus,an iuſp.tranſeat cum cõ
fiſcatione facta pp delictũ patroni per iudicem ſecula-
rem de oĩb.bonis ſuis,hic autem tractauimus,an iudex
laicus iudicãdo de vniuerſitate ſeculari,in qua eſt iuſp.
inter partes valeat eius cognitio & ſñia reſpectu iuriſp.
& do.Car.in caſu d.8.arti.vt ibi diximus tenuit ꝙ non.in
caſu verò pñtis art.dicit ſe in facto ꝯſuluiſſe ꝙ ſic,in d.c.
quanto.vbi do.Abb. pro hoc dicit ſe allegare gl. in d.ca.
filijs 16.q.7.quæ reuera loquitur in materia confiſcatio-
2 nis,vt d.8.art.diximus.† & hanc conclu.dicit do.Car.pro
cedere,qñ in libello,nec in ſñia ſit mentio de iurepa.ar.

vendita ſit tradenda per traditionem omniũ rerũ ſingu
lariter cum venditur:tñ ſnĩam non habet ſic tradere,&
ideo dico proceſſum & ſnĩam qui & quæ fiunt per iudi
cem ſecularẽ ſuper aliqua vniuerſitate tpali ſine expreſ
ſione iuriſp.abſq; dubio includere illud,cum in hoc iu
dicio interueniãt partes,quę hñt poſſe & velle diſpone
re de iurepa.cũ vniuerſitate, quod nõ eſt in ↄfiſcatione:
ga partes in illa veniũt volũtariè ſed coactè: vt diximus
in d.8.art.reliqua circa hũc pñtem art.ſupple per dicta ſ.
in ipſo 8.art.& prędicta ẽt voluit Pau.de Cita.in hoc tra.
in 9.par.in 16.q.Et adde qđ dicit Barb. in d.c.quãto. poſt
3 prin.10.col.dicentẽ poſt do.Car.iudicẽ laicũ † ẽt incidẽ-
ter nõ cognoſcere de eã iuriſp.ar.c.tuam.de ordi.cogni.
& c.lator,qui filij ſint legi. & ſi opponatur iudicẽ eccle-
ſiaſticum cognoſcere principaliter de cauſa ſpectante
ad forum ſeculare:vt no. in c. de prudentia.de dona.in-
ter virum & vxo.ita debet eſſe contra,ſolu.vt not.in d.c.
tua.& in d.c lator.

¶Sextus arti.9.q.prin.3.Libri.

1 *Tranſigi an poſſit ſuper iurep.a. vel eius præſentatione, vbi ꝙ non.*
2 *Tranſigi non poteſt ſuper iure ſpirituali,nec ſuper annexo,& ſi tranſa*
ctio fuerit facta ſuper eis,eſt nulla nu.3.
4 *Verbum videtur, eſt fictum.*

1 SVcceſſiue dubitatur 6.†an ſuper iurep.vel ipſius pñ-
tatione poſſit tranſigi.& eſt tex.ꝙ non in c. præterea.
el 1.de tranſ.immo ſi fieret interueniente aliqua tẽpora
litate,eſſet ſimonia:vt volunt omnes doc.ibi,& præſet-
tim Abb.in d.diſpu.ſua inci.Augerio.in 6.col. ſequitur
Roc in hoc trac.in ver.ius in 1.q.in fi.3.col.& ideo Abb.
ſummat illũ tex.ſicut ſuper iure ſpirituali,ita ſuper an-
2 nexo non põt tranſigi † vt recedatur a lite interueniẽte
aliqua tpalitate.in quo tex.Abb.primò colligit, pñtatio
nẽ qnque poni pro iurepa.& poſſe ad illũ text. intelligi
ſola pñtatione,& ſic pro parte iuriſpa. ex quibus verbis
colligitur,nõ ſolũ in pñtatione,ſed nec ẽt in iurepatro-
natu poſſe tranſigi.& in 2.no.ibi Abb. colligit, ſimoniã
cõmitti non ſolũ in ſpũalib.ſed ẽt in connexis ſpũali,vt
eſt iuſp. & ꝙ cõmittatur ſimonia in pñtatione diximus
late ſ.in 2.par.2.lib.in 9.q.prin.in 3.art.& plus dicit Abb.
3 in 3.no.per illũ tex.† tranſactionem ſuper ſpũali,vel cõ
nexo interueniente aliquo tẽporali eſſe nullã. Et licèt
poſſet opponi ↄ̃ illum tex.de c.ſuper eo.& dec.conſtitu
tus.de tranſa.vbi hr̃,non committi ſimoniam in tranſa
ctione ſuper ſpirituali,ſed ſpecies ſimoniæ Abb.ſoluit.
4 ideo tex.in c.præterea.dicere,ꝙ vr̃ ſimonia †quia verbũ,
vr̃, eſt fictum & non denotat præciſam veritatem l.1.§.
deiiciſſe.ff.de vi & vi arma.Dicit etiam ibi Abb.ꝙ ſi laj-
ci percepiſſent ab antiquo cẽſum in eccleſia,potuiſſent
illum remittere & conferre religioſis, & percipere iuſ
pat. quod dicit Hoſt.verum ex auctoritate ſuperioris &
non paſſione partium, & bene loquitur ſecundũ Abb.

¶Septimus art.9.q.prin.tertij Libri.

1 *Quis iudex poteſt cognoſcere de expulſione patroni.*
2 *Violentia omnis dicitur perſonalis iniuria.*
3 *Cauſæ feudalis debet agi coram domino feudi,fallit in quæſtione poſſeſ-*
ſoria ipſius feudi,quia coram ordinario.

1 DVbitatur ſeptimò † corã quo iudice agatur de ex-
pulſione patroni.Et Bal. in d.c.quanto.dicit ꝙ ſi pa-
tronus eccleſiæ eſt expulſus per vim de cuſtodia eccle-
ſię vacantis poterit agere actione iniuriarum coram lai
2 co:quia agitur de iniuria cõmiſſa in perſonã ſuam: † nã
omnis violẽtia dr̃ perſonalis iniuria: vt ſingulariter no.
ſin cum in l.itaq; fullo.ff.de furtis.alleg.ſimile,quod vo
3 luit gl.in c.cæterum.de iudi.† ꝙ licèt cauſa feudi ſit agi-
tanda corã dño feudi non corã ordinario:tñ qõ poſſeſ-
ſoria feudi põt agitari corã ordinario. & dicit Bal.ꝙ nõ
ſolum pro expulſione , ſed ẽt pro turbatione competit
actio iniuriarũ l.ſeruus.ff.de act.& obli.Sequitur prædi-
cta Barb.in d.c.quanto.in 10.col.in ver.ſed Bal.hic.Quod
intellige in patrono eccleſiaſtico , qui habet cuſtodiam
eccleſiæ vacantis:quia laicus non habet niſi ſibi reſerua
uerit:vt diximus ſ.in 2.q.prin.huius par.in 6.art.& latius
in 2.par.2.lib.in 1.q.prin.in 29.arti.

¶Octauus art.9. q.princ.3.Libri.

1 *Quod remedium intentetur pro iurepa. declarando, vel euincendo,re-*
miſſiue.

1 EſSet diſcutiendum 8. loco †quod remedium inten
tabitur pro iurepa.declarando, vel euincẽdo, & an
officiũ iudicis,vel rei vendic. de qua etiam per Bal. in d.
c.quanto.& ibidẽ do.Car.& Barb.in fi.10.col.in ver.quę-
rit etiam hic Bal. Sed quia de hoc late diximus ſ.in 1.q.
prin.huius 3.lib.in 7.arti.ad ibi dicta me remitto.

¶Nonus arti.9.q.prin.3.Libri.

1 *Ius ſepulturæ eſt annexum ſpiritualibus.*
2 *Sepulturæ,ſeu iuris funerandi non habetur,nec poſſeſſio, nec dominiũ,*
ſed tantum vſus.

SEd dubitatur 9.an laicus poſſit ius funerandi poſſide
re,& dicendum eſt ꝙ ſic, ſed non pñt habere dñium
illius gl eſt in c.quanto.de iudi.immo Inn.ſenſit ibi ius
ſepulturę non eſſe ius ſpirituale, ſicut nec ipſum iuſpa.
1 † ſed eſſe annexum ſpiritualibus.Et ideo dicit Hoſt.in c.
abolendæ.de ſepul. in ipſo iure funerãdi tolerari laicos
ſicut in iurep.cũ ſit in cimiterio,quod eſt ſacrum, & ſic
eſt annexum ſpũali.Sed do.Abb.dicit in d.c.quãto. hoc
procedere, qñ locus eſt perfectus religioſus illatione
corporis mortui: ſicut olim fiebat de iure ciuili : & ita
loquitur.l.1.ff.de mor.inferen.quo caſu laicus poſſidet
ius funerandi,ſed non procedit in ſepulchro exiſtente
in cimiterio ſacro,ſeu in eccleſia. qa cũ ipſũ cimiteriũ,
vel eccleſia ſit res ſacra,ideo vt res mere ſpiritualis non
poteſt per laicũ poſſideri,nec in totum , nec in partẽ.c.
cauſam quæ de reſcrip. & l.quæ de toto.ff.de rei vendi.
ideo laicus tale ſepulchrũ propriè nõ poſſidet, tolleratˀ
tñ in hac facultate funerandi ex quadã commiſſione,
arg.d.c.abolendæ. & per gl. 13.qõ.2.§.itẽ quęritur. & ita
intelligatur dictum Hoſt.ita voluit Collectarius in d. c.
quanto.Qui dicit,ꝙ niſi laicis permitteretur ſepulchrũ
ſuorũ maiorum, fieret eis præiudiciũ, ar.c.pe.de poſtu,
prela.Sequitur prędicta Barb.in d.c.quanto.in 9.col.vbi
dicit poſtea ſibi uideri nõ ſolũ laicum poſſidere ius ſe-
pulturę, ſed etiã eſſe dominũ: & mouetur hac ratione
per appoſitionẽ corporis humani locus hodie nõ effici
tur religioſus,niſi auctoritate epiſcopi fiat.Ita dicit glo.
in c.ſi eccleſiaſtico.13 q.2.& voluit Inn.in d.c. abolendę.
ergo cũ hodie locus nõ efficiatˀ religioſus per appoſitio
nẽ corporis;quia laicus poteſt habere poſſeſſionem , &
dominium iuris funerandi. & dicit ſe ita ultra alios li-
mitare gl.in d.c.quanto.Certe hoc motiuũ Barb.neſcio
quid boni afferat:cũ hodie nullus ſepeliatˀ extra cimite
riũ,vel eccleſiã,q̃ loca ſunt ſacra,& ſic poſſideri nõ poſ
2 ſunt, † & iõ dicas quẽ habere vſum tãtũ in ſepulchro &
non dñium,nec poſſeſſionẽ , niſi abuſiue,vt diximus ſ.
in 1.par.1.lib.in vlt.q.princi.in 13.artic. & late etiam ſu-
pra in 1.q.princi.huius 3.lib.in 4.artic. vbi tractauimus:
an poſſint mutari arma ſepulchrorum,quod ius ſepul
chrorum ſolum tranſit ad hæredes ſanguinis,& non ad
extraneos hęredes:vt ibidem diximus,& latius in 2.par
te 1.lib.in 2.quęſt.prin.in 3. articu. & an poſſit vendi cũ
vniuerſitate,diximus ſupra in 2. par.1.lib. in 5. quæſtio.
prin.in 12.articu.

¶Decimus arti.9.q.princ.3.Libri.

1 *Actor ſequitur forum rei.*
2 *Iudex eccleſiaſticus habet cognitionem iuris funerandi,expenſarum ve-*
rò funeris iudex laicus.

Et ex

ET ex prædictis poteſt dubitari 10. ad quem iudicem laicum, vel eccleſiaſticum ſpectat cognitio cauſæ, cum agitur de iure funerandi. Do. Ant. in d. c. quanto. dicit, ꝙ ſi agitur realiter pro ipſo iure funeris, cognitio ſpectat ad iudicem eccleſiaſticũ, ſed ſi agitur de impenſa facieñda, vel repetẽda cognoſcet iudex laicus inter laicos l. ſiquis. §. plerique. ff. de reli. & ſumpt. fune. Et idẽ dicit, ſi agitur de vſu funeris actione perſonali ſicut de iu rep. promiſſo donari: quia forte cauſa poteſt corã iudice laico tractari, de quo diximus ſ. in 3. arti. Sequitur prædicta Barb. in d. c. quanto. in 9. col. in verſ. ſed ad quem ſpectat Abb. verò dicit, nõ poſſe laicum decernere promiſſionem valere, vel cõpellere laicum ad tradendũ ius ſepulchri, et cum agitur actione perſonali: quia non põt iudex aliquid decernere actione perſonali directe, vel indirecte cimiterium, vel ipſam eccl̃am, maxime quia laici tolerantur in hac facultate ex promiſſione quadã & humanitate Io. de Imo. verò in d. c. quanto. dubitãdo per verbum forte dicit hoc dictum non forte tutum in promiſſione iuriſp. pp generalitatem illius tex. c. quãto. arg. c. ſi Romanorum. 19. diſt. Sed do. Car. ibidem dicit, ꝙ habito reſpectu ad chriſtianos qui ſepelliuntur in cimiterio vel eccl̃a, vt in c. ex parte. & in c. abolẽdæ. de ſepul tu. iudex eccl̃aſticus cognoſcet: ſed ſi queratur de alio reſpectu, ſcilicet de impenſa ad quã pertineat, ſtabitur re-
1 gule † ꝙ actor ſequat̃ forũ rei. c. cũ ſit generale. de for. cõpe. Pro hoc vltimo d. Barb. ibidẽ in 10. col. in ver. ego addo. vbi dicit de hoc vltimo ſatis mirari, quare non adduxerint ſingularẽ tex. in l. hæreditas. §. fi. in verſ. imperiali, vel Pontificali auctoritate. ff. de peti. here. vbi hæres põt cõpelli non ſolũ per iudicẽ eccleſiaſticũ: ſed ẽt per laicum ad impenſam monumẽti, in quo ſepeliẽdus eſt ex teſtõ, quem tex. allegauit gl. in c. nouit. de iud. & per ꝯns poterit iudex laicus compellere, & ẽt cognoſcere ſuper impenſa funeris, qñ agitur rõne perſonali per illũ text. Et quantum ad illud quod dictũ eſt quem poſſe cõpelli ad tradendũ iuſpa. per iudicẽ laicũ, dicir re vera do. Ant. nõ loqui aſſertiue, ſed trepidans & dubitãs, & ideo ipſe Barb. ſubtiliter ponderat illũ tex. c. quanto. ꝯ doctrinam do. Ant. vbicunq; negatiua ꝑcedit verbũ põt: vel verbũ, valet, & tunc importat neceſſitatẽ præciſam. Ita volunt gl. in c. 1. de reg. iur. lib. 6. & in cle. diſpendioſam. de iudi. & hr̃ in l. Gallus. in prin. & ibi Bal. ff. de libe. & poſth. ſed in illo tex. negatiua præcedit verbũ valet, quia dicit nõ valeat, niſi per iudicẽ eccleſiaſticũ diffiniri; ergo inducit neceſſitatẽ præciſam, & ſic nec incidenter, nec principaliter poterit iudex ſecularis cognoſcere de cauſa iuriſp. Niſi dicas cõpellere laicum ad tradendũ iuſpat. actione perſonali nõ eſſe diffinire cauſam iuriſp. & per ꝯns poterit cõpellere. Et hæc ſunt addẽda ad ea quæ diximus ſ.
2 in 3. art. Et ſic ꝯclude in hoc art. † cognitionẽ iuris funerandi ſpectare ad iudicẽ eccleſiaſticũ, pro expenſis verò funeris ad iudicẽ laicũ ſeruata regula c. cũ ſit generale. de foro cõpe. ſm do. Cardi. ſupra relatum, cuius dictum facit pro his, quæ diximus nos in d. 3. arti. & ad ibi dicta adde quæ modo hic diximus.

¶ Vndecimus art. 9. q. prin. 3. Libri.

1 *Libelli quomodo ſint formandi in materia iuſpa.*
2 *Spoliato poſſeſſione iuriſpa. quod remedium competat.*

DVbitatur decimò de libellis formandis in materia
1 iuriſpa. † & ſic quomodo formetur libellus, qñ agi

10. art. & an in petenda inſtitutione requiratur libellus, & quæ ſit eius forma. diximus in d. 2. par. 2. li. in 8. q. prin in 6. & 8. art de quib. formis libellorum ẽt remiſſiue poſuit Roc. in hoc tra. in verbo ius. in fi. 1. q. volo tranſcribere Spe. circa has formas videas eũ. & alios practicos in corũ formulis & ſummulis. Non omittam, quod dixit Abb. in c. pro illorũm. in 1. no. de præb. ꝙ ſi patronus cuius iuſpa. ab illo occupatur porrigat libellum ꝯ illum dicendo puto eccleſiam meam, libellus ſuſtinetur, & exponitur eccleſiam, ideſt iuſpatronatus: quod etiam firmat do. Feli. alias auctoritates allegando in c. auditis. in 2. col. de præſcri. Sequitur do. Roc. in hoc tra. in verbo ipſe vel is a quo. in fi. 21. q. de quo etiam nos diximus ſup. in 1. q. prin. huius 3. lib. in 7. arti.

COllige ex omnibus dictis in hac 9. q. prin. & eius 11. arti. concluſionem, iuſpa. non eſſe mere ſpirituale, nec mere temporale: ſed annexum ſpirituali a tempore ſuæ creationis, & ideo accipit naturam a digniori. ſ. a ſpirituali: vt diximus ſ. in 1. art. Amplia d. conclu. præſertim in ſecunda ſui parte intantum procedere, ꝙ cauſa iuriſpa. non fori ſecularis, ſed fori eccleſiaſtici, ſit vt dixi mus ſup. in 2. artic. Amplia ſecundò d. concluſio. & præſertim in ſecunda ſui parte intantum procedere, ꝙ cauſa iuriſp. non poteſt cõpromitti in laicum, ſicut nec cauſa preſentationis, & ſic fructus eius: vt diximus ſup. in 4. arti. Amplia tertiò d. conclu. intantum procedere, ꝙ iudex laicus non ſolum principaliter, ſed nec incidenter de cauſa iuriſp. cognoſcere põt: vt diximus ſ. in fi. 5. arti. Amplia quartò d. ꝯclu, intãtum procedere, ꝙ nec ſuper iurepa. nec ſuper ipſa preſentatione cũ aliqua interuentione rei tẽporalis trãſigi poteſt, ſicut ſuper re mere ſpirituali: vt diximus ſ. in 5. art. Amplia quintò d. concl. intantum procedere, ꝙ nõ ſolum cã iuriſpa. ſed ẽt cognitio cauſæ iuris funerandi eſt cognoſcenda per iudicem ſecularẽ: vt diximus ſ. in 10. art. Extende hanc amplia. ꝙ nec ius funerandi poſſideri poteſt per laicum, ſed ſolũ haberi vſus in eo: vt diximus ſ. in 9. art. Reſtringe primò d. amplia. procedere quò ad cognitionẽ cauſæ ipſius ius funerandi: quia cognoſcẽda eſt per iudicem eccleſiaſticum, ſed cã expenſarum in ſepulchro ſeu funere factarum ſeruata regula, ꝙ actor ſequatur forum rei, bene poteſt cognoſci per iudicem laicũ. vt diximus ſ. in 10. arti. Reſtringe 2. d. ampli. procedere modo præmiſſo, ſed de actione perſonali ad tradendum ſepulturã bene poteſt agi coram iudice laico: vt diximus in d. 10. artic. Limita modò d. concl. in prima ſui parte: vt nõ proceatd in caſibus in ꝯriũ a iure expreſſis: puta in quaſi poſſ. & actuum ꝯſequutiuorũ: quia illi dñr ſpirituales: vt diximus ſ. in 1. art. in ver. & hãc ꝯclu. in 2. ſui parte. Secũdò limi. d. ꝯclu. vt non procedat in odioſis: quia appellatione ſpiritualiũ, vel cauſæ ſpiritualis non veniet cauſa iuriſp. vt diximus in d. 1. arti. in verſ. ſecundò limita. Tertiò limita. d. conclu. eam non procedere, qñ haberent examinari teſtes ad æternã rei memoriã, ꝙ in fundatione remiſſum fuerit iuſpa. quia poterunt examinari coram iudice laico: vt diximus ſ. in 1. membro 3. artic. Reſtringe hanc limi. procedere, qñ ageret eccleſia, ſeu beneficiatus, ꝓ ea pro libertate, & laicus eſſet reus, ſed qñ laicus ageret dicendo eccleſiã non liberã & vellet teſtes examinari facere ad æternam rei memoriã, hoc fieri debet coram iudice eccleſiaſtico: vt actor ſequatur formam rei, per ea quæ diximus ſ. in d. 1. membro 3. arti. Reſtringe omnia prædicta procedere, niſi intentaretur actio diffamari. C. de ingenu. & manumiſ. per eccleſiam ꝯ illam diffamantem dicendo ſe patronum: quia illa non proponet co-

in d.3.art.in fi. Limita quintò d.ↄclu.procedere,niſi agatur per patronum expulſum a cuſtodia eccleſiæ de iniuria ſibi illata:quia poterit de ea agere ꝯ alium laicum expulſantẽ ratione iniuriæ coram ſeculari iudice: vt diximus ſ̃.in 7.art. Declara primò d.ↄclu.ꝙ pro iurep.declarando,vel euincendo pōt dari officium iudicis & rei vẽdicatio:vt diximus ſ̃.remiſſiue in 8.arti.Declara ſecũdò ꝙ in iſtis iudicijs iuriſp.dantur dioerſæ formę libellorũ & non vitiatur libellus, ſi dico pcto eccleſiam meam cum petam iuſp.quod in ea habeo:vt diximus ſimiliter reoiſſiue in 11. & vlt.art. Et per iſta ſit expedita hæc 9.q. prin.cum eius arti.Capiamus decimam.

¶Decima q.princ.3.Libri.

1 *Differentiæ quę ſunt inter patronos laicos & clericos.*

QVia iam deuenimus ad metam huius tra.cum Dei adiutorio:prope enim eſt finis.Ideo viſum eſt nobis 10.principaliter quærere,quia eccleſię habent diuerſas ſpecies patronorũ, in quib. ipſe ſpecies differant.Ex qua quidẽ quæſtione duo oriuntur artic. Primus erit in quib.differunt patroni laici ab eccleſiaſticis. Secundus erit quia eccleſiaſtici patroni,aliqui ſunt meri patroni, aliqui habent eccleſiã cum omnib. bonis temporalib. ipſius pleno iure ſubiectam : vt in c. de monachis.& in c.auaritię.de præb.& præſentant in illis presbyteros ſeu vicarios perpetuos:vt in cle.1.hoc tit.de quib. ſatis diximus ſ̃.in 3.par.2.lib.in 10.q.princ.per totum in quib.iſti patroni eccleſiæ inter ſe differant.Capiamus igitur primum arti. in quib. differant patroni laici ab eccleſiaſticis.Et primò dicas differre:qa patroni eccleſiaſtici erant & ſunt capaces huius iuris:laici verò non: & ex hoc videbatur iuſp.dici ex gratia quò ad laicos,& non quò ad eccleſiaſticos:tñ nos concluſimus ſ̃.in 1.par.1.lib.in 1.q. prin.in 4.arti.vtrumque dici ex gratia:nihilominus differunt in hoc:quia magis dr̃ ex gratia iuſpa.patroni laici,q̃ iuſpa.patroni eccleſiaſtici.Secundò differunt,nam licèt in limine fundationis patronus poſſit opponere ↄditionem cũ ↄſenſu epĩ,ꝙ nulla requiratur inſtitutio electi,ſeu pñtati: ſed per ſolã electionẽ,vel pñtatiooem acquirat plenũ ius:vt diximus ſ̃.in 1.par.1.li. in 9.q.prin. in 3.arti.tñ hæc ↄditio haberet locũ,qñ fundator vellet iuſp.eſſe patroni,eccleſiaſtici:quia per eius electionem ſeu pñtationem ẽt ſactam de ſucceſſore tranſiret in illũ plenũ ius beneficij,ſine alia inſtitutione:quia capax eſt transferen. ſed nõ poſſet habere locũ in patrono laico d.ↄditio:quia per ſolã eius pñtationem ſine inſtõne canonica nõ poſſet transferri plenũ ius in pñtatum, cum non ſit capax iuris ſpiritualis:vt diximus in d.3.art.dum tractauimus de beneficijs Tranenſib.procedentib.de ſacerdote in ſacerdotẽ:& in 2.par.2.lib.in 4.q.prin. in 5.ar. & in 3.par.2.lib.in 1.q.prin.in 10.& 12.arti. Tertiò differunt : quia laicus non pōt acquirere iuſp. ex priuilegio epĩ cum circa eius incapacitatem eps̃ non poſſit prouidere:vt diximus ſ̃.in 1.par.1.lib.in 10.q.prin.in 4.arti. tñ poterit concedere iuſp.eccleſiaſti.vt ex ibi dictis colligitur. Quartò differunt : quia laicus non pōt præſcribero iuſp.ꝯ eccleſiã liberã , cũ ſit incapax illius iuris niſi fundauerit,conſtruxerit,vel dotauerit eccleſiã: clericus verò eccleſiaſticus poterit præſcribere iuſpa.in eccleſia libera,quamuis nullum de prædictis fecerit : cũ ſit capax illius iuris, per ea quæ latiſſime diximus ſ̃. in d.1.par.1. lib.in 10.q.prin.in 5.art.Quintò differunt.quia cũ transfertur titulo habili:puta donationis, vel ſimili iuſpa.in laicũ alium, requiritur ↄſenſus epĩ, aliàs nulla eſt tranſlatio:vt diximus ſ̃.in 2.par.1.li.in 1.q.prin.in 2.arti. tñ ſi ſimilis tranſlatio fieret in eccleſiã ſeu pium locũ , & ſic in eccleſiaſticũ nõ requireretur ↄſenſus epĩ: vt diximus ibidẽ io 10.arti.Sextò differunt,quia patronus laicus nõ pōt præſentare rectorẽ eccleſiæ collegiatæ,nec cum electorib.eligere, ſed tñ conſentire: patronus verò eccleſiaſticus poſſet cum electorib.eligere,ſi hoc habet inſtõ eccleſiæ,quæ hoc facere nõ poſſet in laico : vt late diximus ſ̃.in 1.par.2.li.in 5.q.prin.in 2.arti.Septimò differũt quia c.1.vt lite pendente.lib.6.diſponens ꝙ pendente lite inter duos electos vno ipſorum moriente,vel liti cedente non poſſit alter eligi,habet locũ in patrono eccleſiaſtico,& non in laico,& ſic in præſentis a patronis eccleſiaſticis:& non in pñtatis a patronis laicis:vt late diximus ſ̃.in 2.par.1.lib. in 6.q.prin. in 22.arti. Octauò differũt: nã licèt c.2.vt lite penden.li.6.diſponens,ꝙ beneficiato ꝯ quem de beneficio litigatur cedẽte, vel decedẽte electores nõ poſſint alterum eligere:vt cum ſuperſtite litiget,habeat locũ in pñtatione patroni eccleſiaſtici non tñ habet locum in pñtatione patroni laici: vt diximus ſ̃.in d.6.q.prin.in 13.arti.Nonò differunt,ꝙ licèt diſpoſitio c.2.de præb.lib.6.dictantis,beneficia vacantia in curia eſt reſeruata a Papæ. & regula cancellariæ & extrauagans de beneficijs affectis cũ eorũ reſeruationib. habeant locũ io beneficijs de iurep. laicorũ:vt diximus in d.6.q.prin.in 22.art.& in 3.par.2.li.in 9.q.prin.in 13.artic. Decimò differunt: quia patronus laicus nullo vnquam tpe poterit pñtari: nec per ſe ipſum, nec per alios, cum pñtandi ſaltim debeãt eſſe clerici:vt diximus ſ̃. in 1.par. 2.lib.in 7.q.prin.in 1.2.& 7.art. & tñ patronus eccleſiaſticus ſiue clericus pōt per collegas ad beneficiũ iuriſp.ſui præſentari,& in beneficijs ſimplicib.ſeipſum præſentare,& in magnis beneficijs p̃ces porrigere,& collatũ motu proprio acceptari,pñtationi a cõpatronis de ſe factæ ↄſentire:& ſi ſunt in pari numero augere, de quib.omnib.diximus ſ̃.in d.1.par.2.lib.io 8.q.prin.io ſuis arti.Vndecimò differunt quia c.per inquiſitionẽ. de elc.puniẽtẽ eligenteo indignum,vt ſi electio eſt facta in eccleſia cathedrali : nec in alia eligi poſſit ſi in illa tñ eligi non poſſit,habebit locũ ẽt in patrono eccleſiaſtico,ex priuilegio pñtante in ecc̃la cathedrali,vel de iure in ecc̃la inferiori,& tñ non habebit locũ in laico ex priuilegio Papæ valente pñtare in ecc̃la cathedrali,vel in inferiori de iure,q̃uis eſſet clericus & hẽret iuſpa. rõne patrimonij: quia nõ incurret illã pęnã:licèt indignũ pñtaſſet:vt diximus in d.2.par.1.li.in 9.q.princ.in vlti.artic.Duodecimò differunt:nã licèt patroni eccleſiaſtici pñtantes nõ idoneũ,vel indignũ indiſtincte priuentur illa vice iure pñtandi:tñ patronus laicus pñtans non idoneum, vel indignum ignoranter , niſi indignum ſcienter præſentauerit,non punitur illa vice pñtandi : vt diximus de prædictis late ſ̃.in 1.par.2.lib.in 10.q.prin.in 4.arti.Decimotertiò differunt: qoia patroni laici habent quatuor mẽſes ad pñtandum,cum vacauerit ecc̃la,patronis verò eccleſiaſtici habent ſex menſes ad pñtandum , cum vacauerit ecc̃la,vt diximus ſ̃.in 2.par.2.lib.in 1.q.prin. in 1.arti. Decimoquarto differũt : quia ſi patroni laici litigant ſuper ipſo iurepa.cum pñtato,& noo finitur lis infra quadrimeſtre fit deuolutio ad epm̃,& ipſe prouidebit eccleſiæ, ſed ſi talis lis erit inter patronos eccleſiaſticos , non deuolueretur ad ordinarium prouiſio , niſi poſt lapſum quadrimeſtre:vt diximus d.2.par.2.li.in d.1.q.prin.in 9.ar Decimoquintò differũt : quia ſi patronus eccleſiaſticus pręſentauit aliquem & nõ conſenſit præſentationi,habebit iterũ ſemeſtre ad pñtandum:patronus verò laicus ſi præſentauit infra quadrimeſtre,& ille nõ ↄſenſit pñtationi eſt ac ſi nõ præſentaſſet:& ideo non habebit iterũ quadrimeſtre, vt diximus in d.2.par.2. lib. in 1.q.prin.in 17.arti.& in 1.par.d.2.lib.in 6.q.prin.in 8.art.Decimoſextò differunt: quia ſi pñtatio patroni eccleſiaſtici non teneat & reuocatur propter occultum crimen , non ſolũ non habebit iterum ſemeſtre,immo nec intra illud ſemeſtre poterit alterũ pñtare:patronus aũt laicus in hoc caſu,licèt non habeat aliud quadrimeſtre,tñ infra illud quadrimeſtre poterit alterum pñtare:vt diximus in d.2. par.2.lib.in 1.q.prin.in 18.arti.Decimoſeprimò differũt: quia patronus eccleſiaſticus habet cuſtodiam eccleſiæ vacantis,patronus vero laicus nõ,vt diximus in d.2.par. 2.lib.in 1.q.prin.in 29.art.& ibidẽ in ſeq.art. differunt in ponendis conomis.Decimooctauò differunt,ꝙ licèt valeat pñtatio,ſi patronus laicus dicat epõ pñte quem talis pñtabit:tamẽ non valeret hmõi præſentatio, ſi fieret

per

per patronum eccleſiaſticum: vt diximus in d.2.par.2.li. in 3.q.prin.in 5.arti.de cuius veritate melius habeť ibi-dem in 8.art. Decimonono differunt: φ licēt prõni laici poſſint plures ad vacantē eccleſiā pñtare, vt is inſtituatur, quē habens inſtiture elegerit, iuxta.§.fi.clem. plures hoc ti.tñ hoc nõ poterit facere patronus eccleſiaſticus, cum ille text. non habeat locū in eo: vt diximus in d.3. q.prin.in 6.art.ſed clarius in 8. Vigeſimò differunt: quia pronus eccleſiaſticus non poteſt pñtare alternatiue, laicus verò ſic p d.§.fi.cle.plures.hoc ti. vt late diximus ſupra in d.3.q.prin.in 8.arti. Vigeſimoprimo differunt: nā licēt pñtatio patroni laici conditionalis incerta, dubia, ſeu obſcura verificanda & purificanda pcedat, nõ tñ ēſt ſic in pñtatione patroni eccleſiaſtici, quia illa debet eſſe & pura certa: vt diximus in 3.q.pri.in 9.ar. vbi tñ de hoc dubitaui vide ibi. Vigeſimoſecūdò differunt, qa diſpõ. c.quàm ſit.de elec.li.6.q ſtatuit terminum electo ad acceptandum electionē non habet locū in pñtatione patroni laici: ſecus in prono clerico: vt diximus in d.2.part 2.lib.in 5.q.prin.in 2.art. Vigeſimotertiò differunt: quia diſpõ.c. vt quis duas. de elec.lib.6.põt habere locum in pñtatione patroni eccleſiaſtici in certis caſib. vt pñtatus inſtāte aduerſario cogatur vnā ex illis eligere: & tñ hoc non habet locum in pñtationib. factis a patronis laicis: vt diximus in d.5.q.prin.in 3.art. Vigeſimoquartò differūt; quia pñtatus a patrono eccleſiaſtico dř habere ius in re, ex quo variare non põt pñtatus a patrono laico, dř habere ius ad rē: vt late per do. in c.cum Bertol. de re iudi. Ego tñ in d. 5.q. prin.in 8.arti.& in eadē parte in 7. q.prin.in 1.arti. tenui pñtatū ſiue ab eccleſiaſtico: ſiue a laico patrono hřeius ad rē: licēt pinguius ius & magis certū tradatur pñtato per patronū eccleſiaſticū quàm p patronū laicū. Vigeſimoquintò differunt; quia licēt cõſuetudo non poſſit inducere ēt in beneficijs minorib. vt pñtatus p laicū poſſit adminiſtrare bona eccleſiæ ante inſtõnem, tñ ꝯſuetudo poterit hoc inducere in pñtato p patronum eccleſiaſticū: vt diximus s̄. in d.5. q.prin. circa fi.11.art.& faciunt q̃ dñr ibi in 12.art. Vigeſimoſextò differunt: quia pronus laicus põt variare accumulatiue duos pñtando, patronus eccleſiaſticus verò non põt variare: vt late diximus s̄.in 2.par.2.lib.in 7.q.prin.per totum.& p̃ſertim in 1.art. vbi aſſignatur rõ huius differētiæ. Vigeſimoſeptimò differūt; qa dignior & pinguior eſt vox prõni eccleſiaſtici, q̃ ſecularis, vnde ſi haberent iuſp.oēs & æqualiter diuiderent corū vota duos pñtandos eſſe præferendum pñtatū a clerico: de quo tñ vide q̃ diximus s̄.in 3.par.2.lib.in 5. q.prin.in 17.art. Vigeſimooctauò differunt: qa legatus a latere põt reſeruare & cõferre beneficiū iuriſp.eccleſiaſtici: nõ tñ illud laici. text. eſt in c.cum dilectus.hoc ti.cum ibi no.& in c. dilectus. de off.deleg.& nos diximus late s̄.in d.3.par. 2.lib.in 8.q. prin.per totū.& p̃ſertim in 1.& 2.artic. Vigeſimonono differunt, φ quamuis Papa poſſit p̃iudicare iuripa.tam patronorum eccleſiaſticorū, quàm laicorū: & de illo diſponere: vt no.in d.c.cū dilectus.hoc ti.& in d.c.dilectus de off.leg.& nos diximus s̄.in d.3. par.2.lib. in 9.q.prin. in 1.& 2.art. tñ diſponendo de iurep. laici nunquam intelligitur præiudicare, nec præiudicat laico, niſi expreſſe de eorum iurep.faciat expreſſam mentionē, & illi derogет, eccleſiaſtico verò patrono ſemel præſumitur derogare: & eius iurip.cum quacunq; generali derogatione, nec ſpāli, nec expreſſa: vt latiſſime diximus s̄. poſt d. Feli.in eius trac.qñ litteræ apoſtolicæ no.pro.in d.3.par. 2.lib.in d.9.q.prin.per totū.& p̃ſertim in 3.& 17.art. Tri-

temporalia eccleſiæ, iuxta.c.de monachis.c.auaritiæ. & c.in lateranē.de præb.& tenenř de illis aſſignare portionē vicario perpetuo illius loci.tex.in cle.1.hoc tit. laici verò quāuis prõni nõ poſſunt hře tpalia ecclæ: & ideo nõ tenētur aſſignare aliquā portionē presbytero beneficiando, ſed ſufficit illum pñtare, & ꝯſequetur oīa tēporalia eccleſiæ: vt diximus s̄.in 3.par.2.lib.poſt doct. in cle.1.in 10.q.prin.in 5.art. Trigeſimotertiò differunt: qa pronus eccleſiaſticus põt petere a beneficiato ſibi reddi adminiſtrationē redditus eccleſiæ, & ille ad hoc renebiť, tñ non poterit hoc facere prõnus laicus: vt diximus s̄.in 2.q.prin.huius.3.lib.in 5.art. Trigeſimoquartò differunt, qa in alienatione rei eccleſiæ patronatæ de neceſſitate requiriř ꝯſenſus prõni eccleſiaſtici, prõni verò laici nõ, niſi pro maiori cautela, vt non õdicat: vt diximus in d.2.q.prin.in 7.art.de qua infra.in ſeq.arti. Trigeſimo quintò differunt: qa licēt aliqñ ſolus rector eccleſię patronatæ laici poſſit repudiare legatū rei immobilis eccleſiæ factū, nõ poterit hoc facere ſolus rector ecclæ patronatæ eccleſiaſticorū pronorum: vt colligitur ex dictis in d.2.q.prin.in 9.arti. dicetur. Trigeſimoſexto differūt; φ licēt rector eccleſiæ agat in iudicio ēt in maxima cā ſine ꝯſenſu prõni laici, tñ nõ poterit agere ſine conſenſu prõni eccleſiaſtici: vt diximus in d.2.q.prin.in 10. art. Trigeſimoſeptimò differūt; quia licēt patronus laicus non habeat ꝯtribuere cum rectore eccleſiæ ad onera incūbentia, & p̃ſertim procurationib. epõrū in cõſecratione ſeu reconciliatione eccleſiæ pronatæ: tñ prõni eccleſiaſtici, de quib.in ſeq.art.tenebunť ꝯtribuere: immo ipſi pdicta facere: vt diximus in d.2.q.prin.in 13.art. Trigeſimooctauò differunt: nā licēt patronus eccleſiaſticus nõ teneatur ꝯcurrere ad ſolutionē collectę p Papā impoſitæ eccleſiæ cum ipſo prono, tñ pronus eccleſiaſticus, de quo in ſeq.art.tenebitur ad prædicta, vt colligitur ex dictis s̄.in d.2.q.prin.in 15.arti. Trigeſimo nonò differūt, nam licēt rector eccleſiæ pronatæ laici poſſit ordinari facere aliquē ad titulum illius eccleſiæ inuito prono laico, tñ hoc nõ poterit facere inuito prono eccleſiaſtico, de quo in ſeq.art.vt diximus s̄. in 5.q prin. huius.3.lib.in 6 art. Quadrageſimo differūt, nā licēt rector eccleſiæ pronatæ laici poſſit ponere vicariū in ea, vt quos voluerit clericos ſeruientes ſine ꝯſenſu ſui pronī: tñ hoc nõ poterit facere ſine ꝯſenſu prõni eccleſiaſti.de quo in ſeq.art. vt diximus in d.5.q.prin.in 7.art. iūctis ibidē dictis in 6.art. Quadrageſimoprimo differunt: quia licēt ius deſtituendi poſſit cõpetere ex priuilegio, vel p̃ſcriptione prono eccleſiaſtico, prono verò laico non põt cõpetere niſi ex priuilegio Papæ, non aūt ex p̃ſcriptione: vt diximus s̄.in 3.par.2.lib.in 1.q.prin. in 14. art. iunctis dictis ibidē in 10.art. cum trib.ſeq.& per ea q̃ diximus s̄.in 6.q.prin.huius.3.lib.in 9. arti. Quadrageſimoſecūndò differunt; quia licēt patronus laicus nõ teneatur ad fabricā eccleſiæ: tñ prõni eccleſiaſtici, de quibus in ſeq.ar.bene tenebunř, & ēt ad refectionē domus ſacerdotis, p ea q̃ diximus s̄.in 7.q.prin.huius.3.lib. in 2. & 3.art. iūcta cle.1.hoc ti. Quadrageſimotertiò differūt; quia iuſp.laici nõ dř mere ſpūale, ſed annexū ſpūali, iuſpa.verò patroni eccleſiaſtici dř mere ſpūale: vt colligiť ex his quæ diximus s̄.in 9.proxi.q.prin.in 1.art. Quadrageſimoquartò differunt: quia patroni laici ſuccedunt in iurep.iure hæreditario ēt per ſtirpes: non aūt per capita.cle. 2.hoc tit. & nos diximus late s̄. in 2.par.1.lib.in 1. q.prin.in 2 & art.& in 2.q.prin.p totum.iuſp.verò patronorum eccleſiaſticorum nõ trāſit iure hæreditario, ſed

puta iure vniuerſitatis:vt ibidem diximus.Quadrageſimo ſextò differunt:& hæc ēt procedit ex ꝓximis duab. ꝓcedentib.differentijs:nā ex quo iuſp.pertinet ad eccleſiaſticos ꝑ capita & non ꝑ ſtirpes ad hoc,vt valeat pñſentatio dēt fieri a maiori parte reſpectu omniū: nō reſpectu minorum partiū:vt late diximus ſ̄.in 2.par.2. lib.in 2.q.prin.per totum.& præſertim in 19.arti.& tñ præſentatio laicorū ex quo per ſtirpes ſuccedunt, valet ēt non facta a maiori parte omniū,ſed a maiori parte reſpectu minorū partiū. Quadrageſimoſeptimò differunt;quia laicus non efficitur patronus a principio niſi altero de trib. modis.ſ.fundatione,ꝯſtructione, & dotatione gl. in c.pię mentis.16.q.7.ſed clerici efficiunt̄ pſ̄oni ex ꝯceſſione tpaliū alicuius eccleſiæ eis facta. Ita decidit Abb. ꝑ illū tex.in c.de monachis.in verſi.4.modo. de præb. & voluit late Roch.in hoc tra.in verbo competens alicui in 25.q.& ponit hāc dr̄iam ipſe Roch.ī verbo ius.in vlt. col.in verſi.vlt.q.acceſſoria.qui dicit ſuper iſta dr̄ia fore cogitandū:quia in d.c.de monachis.non dr̄ in tali conceſſione transferre in ſp.ſed ius pñtandi.Nos de hoc pūcto late diximus ſ̄ in 3.par.2.lib.in 10.q.prin.in 1.arti.& ex ibi dictis patet,tales religioſos nō ſolū hr̄e ius pñtandi,ſed efficacius oēs alios fructus iuriſp.& ſic ipsū iuſp. nā ipſi ſemper defendunt eccleſiā, ipſi in illa honorant̄ præ ceteris,& ipſi habēt oīa bona tpalia ipſius,& nō habent alimenta in inopia:ſed ſemper:vt oīa iſta patēt in cle.1.hoc ti.& patebunt ēt ex dicendis in ſeq. art. vbi apparebit plus iuris hr̄e iſtos pſ̄onos eccleſiaſticos natos ex ꝯceſſione eis facta de tpalib.eccleſiæ q̄ pſ̄onos eccleſiaſticos ex fundatione & alijs cauſis. Quadrageſimooctauo differunt;quia ſi ep̄s eſt patronus in aliena diœce.pōt pñtare quē vult ēt nō illius diœc. c. ſiquis ep̄orū. 16.q.7.& no. do.in c.ſignificaſti.hoc ti.ſecus tñ eſt in laico,qui dēt pñtare de clerico, vel de diœc. & idē dico in alijs pſ̄onis eccleſiaſticis:ꝙ in laico, & ſic hoc eſt priuilegiū ep̄i vt ibi dr̄:& nos late diximus ſ̄.in 1.par.2.lib. in 7.q.princi.in 24. arti.& voluit ſumma Hoſt.hoc titu.§.2. in ver.ex quib. proueniat. & ponit Roch. in verbo honorificum.in 4.q.in fi.1.col.& pro dr̄ia ponit idē Roch. in verbo ius.in vltimis verbis.De ſupraſcriptis differentijs ponūt aliquas ſummas Hoſt.hoc ti.§. in quib.differant.& Abb.in c.ex litteris.in pe. not. in 1. col. & ponit octo dr̄ias in c.cū ꝑꝑ.in fi.& duas ex eis repetit in c.cum dilectus.in 2.no.hoc ti.& aliquas ponit do.Fel.in c.cum Bertol.in 3.col.de re iudi.aliquas ēt ponit Roch.in d.verbo ius.in vlt.col. in verſ. vltima acceſſoria. & melius q̄ alij ponit Pau.de Cita.in hoc trac. in 13. par. Sed nemo tranſcendit ad treſdecim dr̄ias;& eadē dicta,& dr̄ię ſunt poſita & poſitæ per me in locis ſupraſcriptis,& pro nūc iſta ſufficiāt. Adde 49.dr̄iā, nā licèt in renunciatione beneficiorū laici requirat̄,ꝙ fiat ep̄o cum cōſenſu pſ̄oni: tñ in beneficio pſ̄oni eccleſiaſtici poterit in manib. ſolius patroni:vt diximus ſ̄.in 5.q.prin.huius lib. in 5. arti.

¶Secundus arti.10.q.prin.3.Libri.

1 *Differentiæ quæ ſunt inter patronos eccleſiaſticos habentes bona temporalia iuriſp.& patronos eccleſiaſticos non habentes bona tēporalia.*

SEcundus art.qui ex ſupraſcripta pñtl.10.q.oritur: vt in eius principio diximus,eſt: quia patronorum eccleſiaſticorum ſunt duæ ſpecies.Vna,quæ ſolum habet pñtare & non habet dñium rerum eccleſiæ, & iſti ſunt veri patroni ſicut laici,& maior pars dr̄arum ſ̄. poſitarū militant inter iſtos patronos eccleſiaſticos,vt patronos laicos. Reliquæ verò dr̄iæ quæ proxime dicētur modo quo ſupra dictæ ſunt militant inter patronos laicos, & pſ̄onos eccleſiaſticos, habentes ēt bona tpalia eccleſiæ
1 † qui differunt ab alijs pſ̄onis eccleſiaſticis. Et ſic modo dubitatur in iſto 2.art.in quib.differant patroni eccleſiaſtici meri q non efficiunt patroni a principio niſi altero de trib.modis ſicut laicus puta ex fundatione,cōſtructione,& dotatione.iſti verò patroni eccleſiaſtici ſecundo loco dicti non efficiuntur patroni ex illis cauſis,ſed ex conceſſione tpallum alicuius eccleſiæ eis facta, iuxta do.Abb.in d.c.de monachis.de præb. in verſi. quarto modo,de quo nos diximus ſ̄.in 3.par.2.lib.in 10.q prin. in 1.art.& ēt in præce.art.in 47.dr̄ia.Secundò differunt; quia primi pſ̄oni eccleſiaſtici hñt ſolū pñtare, & nihil ſe impedire de tpalib.bonis eccleſiæ,ſecundi verò pſ̄oni eccl'aſtici hñt oīa bona tpalia:vt in d.c. de monachis. in c.auaritiæ.& in c.in lateranē.de præ.& in cle.1.hoc ti. vt diximus late ſ̄.in 3.par.2.lib.in 10.q.prin. per totum. & præſertim in 1.art.Tertiò differūt, quia pſ̄onus eccleſiaſticus ſecundo loco dictus habens dñium tpaliū rerū eccleſiæ pōt temporaliter ad illā eccleſiā ponere & deponere p̄sbyterum,meri verò eccl'aſtici nō pñt hoc facere.vt diximus ſ̄.in 3.par.2. lib.in 1.q. prin. in 14. artic. Quarto differūt:quia licèt primi pſ̄oni eccleſiaſtici ſimpliciter non dicantur vere dñi eccleſiæ:nec poſſint bona illius vendicare niſi rector, tñ iſti ſecundi pſ̄oni eccleſiaſtici cū ſint dñi tpalium eccleſiæ poterūt ipſi ēt ſine rectore illius bona vēdicare:vt diximus ſ̄.in 1.q.prin. huius.3.li.in 7.& vl.ar.iunctis no.in c.de monachis.in c. auaritiæ.in c.in lateranen.de p̄b.& in cle.1.hoc ti. Quinto differunt,nā pſ̄oni eccl'aſtici ſecundi, ad quos ꝑtinēt bona tpalia eccleſiæ,pñt petere a beneficiato ſibi reddi rōnē adminiſtrationis reddituū eccl'æ, & ille ad hoc tenebit̄,nō tñ hoc facere poterit pſ̄onus eccl'aſticus non hñs bona tpalia eccleſiæ: de quo tñ dic,vt diximus ſ̄. in 2.q.prin.huius.3.lib.in 5.arti.Sextò differunt,nā licèt in alienatione rei eccl'æ pſ̄onatæ requirat̄ cōſenſus pſ̄oni eccl'aſtici,habentis bona tēporalia eccl'ę de neceſſitate, tñ in hmōi alienationib.ꝯſenſus patroni nō habentis bona tpalia eccl'ę non requiret̄ de neceſſitate:ſicut nec ꝯſenſus patroni laici:ſed ad maiorē cautelā·vt diximus ſ̄.in d.2.q.prin.huius 3. lib.in 3.arti. Septimò differunt, nā licèt rector eccl'æ patronatę, ſiue patroni laici, ſiue patroni eccl'aſtici,nō habentis bona tpalia eccleſiæ poſſit ſolus repudiare legatū rei immobilis ipſi eccleſię factū in caſibus:tñ ſine ꝯſenſu patronorū eccleſiaſticorū habentiū bona tpalia eccl'æ non poterit repudiare legatū:vt diximus in d.2.q.prin.in 9.arti.Octauo differūt, nā licèt rector eccleſiæ patronatæ tam laici,q̄ eccleſiaſtici patroni hñtes bona tpalia eccleſiæ ēt ſine ꝯſenſu ipſorū patronorum poterit agere in iudicio:& pręſertim in magna cā,tñ nō poterit hoc facere rector pro bonis eccl'æ patronatæ patronorū eccleſiaſticorum,habentiū bona tpalia ſine ꝯſenſu ipſorum;quia illorum eſt iudicium,& non rectoris:vt diximus ſ̄.in d.2. q. prin. in 10. arti.Nonò differunt, nā licèt patronus eccleſiaſticus, q non habet bona tpalia eccleſię non teneatur ꝯtribuere cū rectore illius ad onera incumbentia,& p̄ſertim in ꝓcurationib.ep̄orum in ꝯſecratione, vel recōciliatione eccl'æ pſ̄onatæ:tñ pſ̄oni eccl'aſtici hñtes bona tpalia ipſius eccleſiæ tenebuntur ad p̄dicta: vt diximus ſ̄. in d. 2. q.prin.in 13.artic.Decimò differunt;nā licèt pſ̄onus eccleſiaſticus non hñs bona tpalia eccleſiæ non teneat̄ ꝯcurrere cū ipſo rectore ad ſolutionē collectæ per Papā impoſitæ ipſi eccleſiæ:tñ patroni eccleſiaſtici habentes bona tpalia ipſius eccleſiæ tenebūtur ad p̄dicta: vt diximus ſ̄.in d.2.q.prin.in 13.ar. Vndecimò differunt; nā licèt rector eccleſiæ pſ̄onatæ ēt pſ̄oni eccleſiaſtici, nō habētis bona tpalia ipſius eccleſię poſſit inuito eo ordinari facere aliquē ad titulū ſuæ eccleſiæ:non tñ hoc facere poterit rector eccleſiæ patronatæ patronorū eccleſiaſticorū,nō habentiū bona tpalia ipſius eccleſiæ ſine eorū ꝯſenſu:vt diximus ſ̄.in 5.q.prin.huius 3.lib.in 6.artic. Duodecimò differunt; nā licèt rector eccleſiæ pſ̄onatæ non ſolū laici,ſed ēt patroni eccleſiaſtici non habentis tñ bona tpalia eccleſiæ poſſit ponere vicarium in ea,& quos voluerit clericos ſeruiētes ſine ꝯſenſu ipſius pſ̄oni,tñ p̄dicta facere non poterit rector ipſius eccl'ę pſ̄onatę patronorū eccleſiaſticorum,habentiū bona tpalia ipſius ſine eorū conſenſu,per ea quæ diximus ſ. in d. 5. q.prin.in 7.arti.iuncta cle.1.& ibi no.hoc ti.Decimotertiò differunt,nā licèt patroni eccleſiaſtici non habētes bona tpalia eccleſiæ ſicut pſ̄oni laici non teneant̄ ꝯtribuere

bnere ad fabricā eccleſiæ,nec domus ſacerdotis:tñ pſo
ni eccleſiaſtici habentes bona tpalia eccleſiæ tenebunt
ad pdicta,p ea q̄ diximus ſ.in 7.q.prin.huius.3.li.in 2.&
3.arti.iuncta cle.1.cũ ibi no.hoc ti. Decimoquartò diffe
runt; quia pſoni eccleſiaſtici, non habẽtes bona tpalia
nõ aſſignant portionẽ presbytero, ſed illũ pñtant ſicut
& laici: pſoni verò eccleſiaſtici bona tpalia non ſolum
pñtant,ſed ẽt aſſignant portionẽ:vt in cl c.1.hoc ti.&di
ximus late in 3.par. 2.lib.in 10.prin.per totũ.& rõnem
differentiæ huius poſuimus ibi in 5.arti.Decimoquin-
tò differunt,nã licẽt in renunciatione clerici beneficij
pſoni eccleſiaſtici,nõ hñtis bona tpalia requiraẽ:ꝙ ſolũ
non fiat cum eius ꝯſenſu:ſed ẽt in manib.epi, tñ ſi erit
beneficium iuriſp.religioſorum, hñtium ẽt bona tpa-
lia,poterit fieri renunciatio ſolum in eius manibus:vt
dixim⁹ ſ.in 5.q.prin.huius.3.lib.in fi. 5.arti. Concluſi.
ex ſupraſcripta concluſione patent ex ſe.

Vndecima & vlt. q.prin.3.Libri.

1 *Differentiæ quæ ſunt inter iuſp.eccleſia & libertorum.*
2 *Modi acquirendi iuſp.libertorum.*
3 *Iuſpa.libertorum eſt indiuiſibile.*
4 *Iuſp.liberti tranſit in ſuos & non hæredes,& ad quos tranſeat.*

VLtima q.prin.pro meta huius trac.ſit iſta,in qb.dif-
ferat iuſp.eccłæ,ſiue pſoni ſint laici, ſiue ecclaſtici
vtriuſq; ſpeciei a iurep.libertorũ,& in quib.cõmodita-
tib.ꝯueniant.Et 1.art.erit in quib.differãt.Hunc art.for
mat gl.in cle.plures.In verbo libere. poſt mediũ. hoc ti;
q̄ dicit iuſp.libertorũ non alienari,iuſpa.verò eccłæ ſic.
Iuſp.eccłæ trãſire in ſuos ẽt nõ hæredes.ff.de iurepa.l.fi-
lij.ff.de lib.l.Aurelio.§.Caius.iuſp.verò eccleſiæ nõ.c.cũ
1 ſeculũ.hoc ti.† Itẽ iuſp. eccleſię pmutaẽ cũ patronatus,
i.pars patronatus vnius eccłæ cũ parte,quã hẽt cõpatro-
nus in alia eccła,non ſic in patronatu libertorũ,vt ibi p
eã.Sed reperi tñ do.Pau.de Cita.in hoc tra. in 2.par.q in
3.col.in verſ.9.dſia.& ſeq.ponit has dſias.Et prima,ſi iuſ
pa.eccłę acquiriẽ iuſp. a quocũq; fundate vel dotãte:vt
diximus ſ.late in 1.par.1.lib.in 2.q.prin.in 2.art.& ex pri
uilegio Papæ,& forſan p̄ſcriptione:vt diximus ſ.in d.3.
par.in 10.q.prin.in 2.& 5.art.Iuſp.vero libertorũ ex ſola
manumiſſione procedit,licẽt poſſet ex alijs plurib.cau
ſis iã vere,vel ficte cauſatũ in aliũ trãſire:vt ipſe Pau. di-
2 cit in 3.par.in 6.cã † acquirendi iuſp.in 3.col.in ver.nũc
aũt dicẽdũ reſtat,vbi ponit.14.modos.Secunda dſia: qa
iuſp.eccleſiaſticũ nõ transferẽ ti.ſingulari niſi gratuito.
ſ.donationis,vel legati:vt diximus ſ.in 2.par.1.li. in 4.&
6.q.prin.p totũ:& in ſeq.q. prin. p totũ. Ius aũt patrona-
tus liberti põt alio titulo ſingulari transferri ſm Pau.de
Caſt.conſ.161.ſi p legatũ.col.1.quod tñ d.Pau.de Cit.ibi
in verſ.11.dſia.dicit ſe nõ reperiiſſe, licẽt adhuc tale ius
liberti nõ veniat in æſtimatione bonorũ, nec aliquã re
cipiet æſtimationẽ.l.ſi patroni.ff.ad Treb.l.planè.la 2.in
fi.ff.de leg.2.vbi gl.in verbo manumittere,notat non eſ
ſe locupletiorẽ,qui manumittit, licẽt acquirat iuſp. &
hanc dſiam vr̃ cõprobare totus ti. ff.de aſſig.lib. & pſer-
tim.l.1.§.aſſignare.& l.aſſignare.vbi dr̃,ꝙ aſſignare non
eſt legare,nec fideicõmittere:ſed mediũ tenet,& ibi aſ-
ſignaẽ ſine alicuius licentia,non ſic in iurep.eccleſię;qa
requiriẽ ꝯſenſus epi. c.illud.cũ ſi.hoc ti. & nos diximus
ſ.in d.2.par.1.lib.in 1.q.prin.in 2.art.Tertia eſt dſia;quia
iuſp.eccleſiaſticũ põt diuidi quò ad effectus ſuos: puta

ta dſia:ꝙ iuſp.libertorũ non põt aliqua remiſſione tol
li,quin ſemper cogatur p̄ſtare reuerentiã & ptãtem re-
uocandi in ſeruitutẽ:vt in l.ſiquis in poſterũ.ver.reuerẽ
tiam.C.de bo.li.& no.gl.2.in c. venerabilis. de cenſi. ius
aũt pſonatus eccleſię ſic.c.illud hoc ti.& c.vnico.hoc ti.
li.6.& nos diximus late in d.2.par.1 li.per totum. & licẽt
ipſe Pau.in 9.par.ipſius tra.enumerauerit non ſolũmo
do quibus transferaẽ iuſpa. eccleſiæ, ſed & illos quibus
trãsferaẽ iuſp.libertorũ,tñ ſemper remanet aliqd iuriſ-
pa.libertorũ in patronum, niſi reſtituaẽ natalib.& dicit
idẽ Pau.in d.13.par.in ver.13.dſia.Quinta eſt differentia
4 nã † iuſp.liberti tranſit in ſuos ẽt non hæredes. l. filij.ff.
de iurep.ſecus in iurepſonatu eccleſiæ; quia illud tran-
ſit ſolũ ad hr̃des extraneos: & non ad hr̃des ſanguinis
tm̃:vt diximus ſ.in 2.par.1.li.in 2.q.prin.p totũ:& pręſer
tim in 1.arti.Et ad quos hæredes tranſeat iuſpatronatus
liberti,hr̃ in l.fabriles.ff.de ope.lib.& latius per Card.in
prin.cle.2.in 6.q.Sexta eſt dſia; quia ſi recedens non re-
uerteretẽ ad eccleſiam:vt ingratus reuocareẽ ad ſeruitu-
tẽ,ſecus in liberto laici gl.in c.liber.12.q.2. Hanc dſiam
ponit Pau.in d.13.in vltimis verbis.quæ re uera non eſt
dſia inter iuſp.eccleſiæ,& iuſp.liberti, ſed inter iuſp. li-
berti quando eſt eccleſiæ,& quando eſt laici.

¶Secundus arti.11.q.prin.tertij Libri.

1 *Conuentiones commoditatum, quæ ſunt inter patronos libertorum & patronos eccleſiarum,ſiue laicos,ſiue clericos.*
2 *Libertus ad quę teneatur patrono in faciendo & in non faciendo.*
3 *Libertorum materia.*

VIdeamus modò ſecũdo loco, qũo patroni ecclarũ
ſiue laici ſiue ecclaſtici,ꝯueniant cũ pſonis liberto
rũ in cõmoditatib.Has ꝯuentiones ponit Pau.de Ci.in
1 hoc tra.in 2.par in 2.& vlt.ar.† Et primò dicit ꝯuenire in
hac cõmoditate; qa ſicut patrono liberti dẽtur honor;
q in aſſurgendo ꝯſiſtit ipſi dño, ſalutando eũ & deponẽ
do biretũ & reuerentiã p̄ſtando,quæ conſiſtunt in faciẽ
2 do.l.1.C.de in ius voc.† hic honor ẽt debeẽ patrono ec-
cleſiaſtico,& alij honores,de quib.in 1.q. prin. huius 3.
lib.p totũ.& p̄ſertim in 2.art.Secundò ꝯueniũt:qa ſicut
debeẽ honor patrono liberti,q ꝯſiſtit in non faciendo;
puta nõ vocare dñm in ius ſine venia p̄roris,nõ accuſa-
re dñm nõ teſtificari ꝯ patronũ,ſeu ꝯ patronã, vel libe-
ros,ſeu parentes patroni.l.neq.ff.de excuſ. tut.Spe.in tĩ.
de actore.ver.itẽ quod eſt libertus, nec dabiẽ ſibi reſtõ ꝯ
patronũ.l.1.C.qui & aduer.quos in integ.reſt.non eſt ne
ceſ. Item in proponere actionẽ famoſam : vel actionẽ
doli,vel exceptionẽ ꝯ patronum:vt hr̃ in l.adoptiuum.
§.patronum.ff.de in ius voc.cũ oĩb.legib. ſeq. vt ad fi. &
in l.honor.& in l.liberto.ff.de obſe.a liber.præſtan.l. pa-
rẽs.& l.licet.eo.ti.l.apud Celſum.§.aduerſus.ff.de excep.
doli.ẽt ſi patroni feciſſent aliqua delicta publica, nõ tñ
poſſent liberti pſonos accuſare.l.q accuſare.in fin.ff.de
accu.l.ſi adulteriũ.§.liberto.ff.de adul.niſi in cã propria,
vt ſi patronũ accuſaret de adulterio cum vxore ipſius li
berti.vt ibi no.vel in alia propria cã:vt in l.hi tñ.§.1.ff.de
accu.vel in crimine læſæ maieſtatis. l. famoſi. ff. ad leg.
Iul.maie.l.pe.C.q accu.nõ poſ.l.pen.& C.ad le.iul.maie.
& in crimine annonæ:ſicut ẽt admittuntur pſonę aliàs
prohibitę accuſare.l.mulierẽ.ff.de accuſa.& in adultera
moneta.C.ex quib.cau.ſerui.pro praemio. vel ſi alieno
3 noĩe agerẽt.l.q̃litũ.ff. de in ius voc. † Quos honores & ꝯ.

honores patrono debẽtur:vt nec ſerui: nec ruſticati ſa-
cienti ꝯ parcaꝰ,ſed puniunꝰ: vt expreſſe habetur in l. 2.
C.de in ius voc.quia nulla excuſatio eſt in his q̃ ſunt iu
ris naturalis,vt ibi.& in l.fi.ff.de ĩ ius vo.Et de iſtis hono-
ribus diximus ſ.in 1.q.prin.huius.3.lib.per totum,& in
ſpecie ꝙ patronus non voceꝰ in ius ſine venia,diximus
ibidẽ in 2.arti.Tertiò ꝯueniunt; quia ſicut patronus li-
berti põt imponere operas in manumiſſione, q̃ reſpi-
ciunt cõmodum pecuniarium, i. poſtquam manumi-
ſit põt imponere,vt pſtet decem operas diurnas, vel ali
qd det pro talib. operib.vt bouẽ, equũ, vel aliqd aliud,
de quo plene hꝰ in l.1.C.de ope.lib.vt ibi per gl.& ſi cer
tas impoſuit,tunc certi ꝯdõne illas põt petere.l.a duab.
ff.eo.ſi incertas põt illas actione ex ſtipulatu petere, in-
ſti.de verb.ob.in prin. vt qñ aliquis patronus ſtipulatur
a liberto operas:& non dicit neq; fabriles,pictorias,vel
ſcriptorias,iſto caſu condõne incerti petuntur:ſi aũt ſti
pulatur decem operas ſcriptorias tales appellat Azo.ar
tificiales in ti.C.de ope.libe.col.pen.q̃ ẽt poſſunt impo-
ni pictoriæ.l.fi.ff.de lib.cau.Et quomodo inter ſe diffe-
rant latius proſequiꝰ Azo.in d.loco vbi ponit ſex drias.
Eodem mõ patronus eccleſiæ põt ſibi reſeruare aliquẽ
cenſum ac tpale ſeruitium ſibi a rectore noĩe eccleſiæ
pſtandũ:vt diximus ſ.in 3.q.prin.huius.3.lib.in 16.& 17.
art. & in loco ibi remiſſo. ſ.in 1.par.1.li.in 9.q.prin.in 1.
art.in 3.concl.in 6.ampli.Quartò cõueniunt; quia ſicut
patronus alitur a liberto,ſi aliunde non habet: vt in l.ſi
quis a liberis.§.pe. ff. de lib. agno.& teneꝰ ẽt alere filios
& familiam: vt in d.l.ſiquis a liberis.§. ſolent.& ibi per
Bar. ff.de lib. agno.Ita & eccleſia tenetur alere patronũ
eius nõ hñtem aliunde viuere. Itẽ filios,vxorẽ & fami-
liã;vt diximus ſ.in 3.q.prin.huius 3.li.p totũ. & ſignãter
in 1. 2.& 6.artic.& voluit Pau.in d.6.par.in 6.arti. in ver.
5.alitur.Quintò ꝯueniunt in iſta cõmoditate,q̃ non eſt
patroni,ſed liberti,& ſic in patronis eccleſiarum nõ eſt
pronorũ, ſed eccleſię,nã iuſp.libertorũ affert patronis
onus, vt in caſu neceſſitatis tenetur alere libertũ ſicut
eꝯ,aliàs põt petere libertus ſe pronũciari ingenuum &
ſic priuabiꝰ ipſe patronus patronatu.tex.eſt clarus in c.
vnico.de infanti.& lãgui.expoſi. vbi ſi infans expoſitus
extitit denegato pietatis officio a patria ptãte liberaꝰ ip
ſo facto,qa illo caſu libertus in ingenuitatẽ,& ſeruus ĩ
libertatẽ eripiꝰ.ad idẽ.l.vnica.§. ſed ſcimus. C. de lati.li.
tol.l. nemini. C. de epali audien. Immo ẽt officio iudi
cis poſſet peti,ꝙ puniaꝰ talis patronus,vel dñs pęna ex
traordinaria vltra ꝙ iure ptãtis pronatus, vel dñi priua-
retur.l.j.§.pęna.ff.de lib.agno.in l.nec filium. C. de patr.
ptãte.Spe.in d.tit.de infanti.& langui.expoſi. & in tit. q
filij ſunt legi.ver.patronus.& Abb.in d.c.1.de infanti. &
lãgui.expoſi.ſic & pronus eccleſiæ cum permittit eccle
ſiam in totum dirui,vel indotari perdit iuſpat. quod in
eo habeant:vt diximus ſ.in 7.q.prin.huius 3.li.in 1.arti.
nam metaphorice in hoc caſu dꝛ denegare alimenta li
berto,cum eccleſia diruitur,q̃ eſt loco liberti. Sextò cõ
ueniunt;quia ſicut patronus eccleſiæ habet onus illam
defendendi:vt diximus ſ.in 2.q.prin.per totum.Ita a pa
ritate rationis & per naturalem rõnem, q̃ dictat eũ de-
bere ſequi commoda quem ſequunꝰ incommoda, &
eꝯ.§.pe.inſti.de legi.agna. ſuc. reg. qui ſentit.de reg. iur.
lib.6.& l. eum qui. ff. de iureiuran. tenebitur patronus
ergo liberium & ad ea onera quæ rõ æquitatis ſuadet:
vt voluit Pau. de Cita.in d.6.par.in 6.art.in 9.& vlt.verſi.
Vbi in 2.col.in ver.4. ſuccedit. ponit aliud,qd hẽt pro-
nus liberti,quia ipſe ſuccedit liberto:vt ibi per eum.Et
ibidẽ in vlt.col.in ver.7. affert. ponit aliud cõmodũ, qd
affert,iuſp.liberti.ſ.liberã aſſignandi facultatẽ de eo qui
voluerit,ſiue legare, ſiue alicui ex filijs aſſignare: vt in
toto ti.ff.de aſſigna.lib.pcipue in l.ſi ſeruus libe. Et iſtas
vtilitates quas affert iuſpa. pronis appellauit gl. fi.in l.fi.
C.de bo.li.iura pronorũ,licèt ſint vtilitates ex vnico iu-
rep.deſcendentes. Reliqua in materia iuriſp. libertorũ
vide latiſſime p do.Pau.de Cit.in d.ſuo tra.de iurepa.in
quo accumulauit vtrumq; iuſp.eccleſię & libertorũ nõ
eſt meſſis nr̃a iſta de iurep.libertorum:vt ſimiliter dixi-
mus ſ.in 1.par.1.li.in 1.q.prin.in 2.arti. vbi tractauimus,
quot modis capiaꝰ verbũ pronus.igitur de eo ſufficiãt
hæc paucula q̃ diximus in hac vlt.nr̃a.q.prin.3.li.& ope
ris.Et ſic cũ Dei adiutorio claudiꝰ hic 2.& vlt.art. huius.
11.& vlt.q.prin.huius.3.& vlt.li.operis. Et per ꝯñs totus
hic noſter tractatus de iurep.Baſilica Hieronymi Lam
bertina nuncupatus nõ ad faſtũ ſeu pompã humanam,
ſed ad cõem vtilitatẽ & ad laudẽ indiuiduæ Trinitatis,
& ſacratiſſimi corporis & ſanguinis dñi nr̃i Ieſu Chri-
ſti,cuius hodie ſacratiſſimũ feſtũ celebramus,necnõ &
Virginis glorioſiſſimæ eius mr̃is intactę,a qua nobis da
tus & natus eſt,ac proni mei diui Hieronymi cui opus
dicatũ eſt,inclitæq; Virgini & martiri Catherinę,totiq;
curiæ triumphanti amen.Trani in meo ſtudiolo in An
no dñi 1523.11. Indi. die vero Iouis 4. menſis Iunij ho-
ra 17.feliciter.amen. Concluſiones ſemuſiuę,vt ſ.

F I N I S.

Series Chartarum.

A A B B C C D D E E. Omnes ſunt quaterniones præter E E, quinternionem.